

PROTOKOŁY

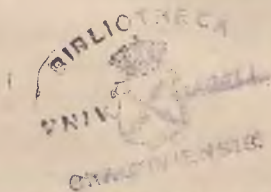
z II. sesyi V. peryodu Sejmu krajowego

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

w roku 1884.

Posiedzenie 1—25.

(Od 12. Września do 23. Października 1884).

L W Ó W.

Z Drukarni Ludowej, plac Bernardyński, L. 7
pod zarządem Stanisława Baylego.
1884.

PROTOKOLY

z II zjazdu V powiatu Sejmu Krajowego

Wiedeń, dnia 1. stycznia 1884 r. Wiedeń, dnia 1. stycznia 1884 r.

418422

III 1884, 1-25

~~7479~~
III

~~100.2284~~
III

Protokół

1. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 12. Września 1884.

Początek o godzinie 11. minut 30.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zybliekiewicz.

Obecnych posłów 119.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek otwiera na mocy reskryptu cesarskiego z dnia 7. b. m. 1. posiedzenie II. sesyi V. peryodu Sejmu galicyjskiego i zaprasza na prowizorycznych sekretarzy pp. Dr. Stanisława hr. Badeniego, Księcia Władysława Sapiechę, Tytusa Siengalewicza, i Adama Jędrzejowicza.

Marszałek wzywa Izbę do przystąpienia do wyboru czterech sekretarzy.

Na skrutatorów powołuje Marszałek posłów pp. Ochrymowicza, Pławickiego, Popiela, Romanowicza, Romera, ks. Kopycińskiego i Grossa.

Z porządku dziennego przystąpiono do wyboru czterech kwestorów.

Na skrutatorów powołuje Marszałek posłów Czajkowskiego Alfousa, Skrzyńskiego, Waygarta Romańczuka, Wrotnowskiego, Langiego i Hoppena.

Z porządku dziennego przystąpiono do wyboru dwunastu rewidentów.

Na skrutatorów powołuje Marszałek posłów Madeyskiego, Maxa, Lenińskiego, Gniewosza Russockiego, Czartoryskiego Romana, Żarskiego, Stadnickiego Stanisława i Słoneckiego.

P. Ochrymowicz ogłasza rezultat wyboru czterech sekretarzy.

Głosujących 80.

Wybrani pp. Badeni Stanisław, Sapiecha Władysław, Siengalewicz, Jędrzejowicz Adam.

P. A. Czajkowski ogłasza rezultat wyboru czterech kwestorów.

Głosujących 82.

Wybrani pp. Golejewski, Kaszewko, Korytowski, Torosiewicz.

P. Madeyski ogłasza rezultat wyboru dwunastu rewidentów.

Głosujących 82.

Wybrani pp. Antoniewicz, Bereźnicki, Buchwald, Goldmann, Kowalski, Merunowicz, Rozwadowski Bolesław, Weissmann, Wernicki, Wolański Mikołaj, Zawadzki, Żarski.

Izba udziela 14 dniowego urlopu JE. p. Ziemiałkowskiemu i 10 dniowego urlopu p. Kochanowskiemu.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyj od Nr. 1 do 102 wniesionych po dzień 12. Września 1884.

Przy petycji L. 1. wnosi p. St. hr. Badeni wybór komisji administracyjnej z 17 członków i przekazanie jej tej petycji.

Izba uchwała wybór komisji administracyjnej z 17 członków której przekazano jeszcze następujące petycje: L. 2, 4, 16, 28, 63, 64 i 65.

Przy petycji L. 3 wnosi p. St. hr. Badeni wybór komisji budżetowej z 18 członków i przekazanie jej tej petycji.

Izba uchwała wybór komisji budżetowej z 18. członków, której przekazano jeszcze następujące petycje: L. 6, 7, 8, 9, 13, 15, 21 i 22.

Co do petycji L. 23 wnosi p. Małecki przeniesienie jej z komisji budżetowej do komisji szkolnej. Po przemówieniu p. Dr. Stanisława hr. Badeniego i p. Dr. Małeckiego powtórnie, Izba uchwała przekazanie petycji L. 23 komisji szkolnej.

Następnie przydzielono komisji budżetowej dalsze petycje L. 24, 25, 26, 29, 30, 34, 35, 36, 37, 38, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 do 57 włącznie, 59, 60, 68, 69, 92, 96, 98, 100 i 101.

Przy petycji L. 5 wnosi p. Dr. Stanisław hr. Badeni wybór komisji prawniczej z 7 członków i przekazanie jej tej petycji.

Izba uchwała wybór komisji prawniczej z 7 członków, której przekazano jeszcze petycje L. 20, 62 i 66.

Przy petycji L. 10 wnosi p. Stanisław hr. Badeni wybór komisji petycyjnej z 24 członków i przekazanie jej tej petycji.

Izba uchwała wybór komisji petycyjnej z 24 członków. Na wniosek p. Augustynowicza przeniesiono petycję L. 11 z komisji petycyjnej do komisji budżetowej.

Komisji petycyjnej zaś przydzielono jeszcze następujące petycje: L. 19, 27, 42, 71, 87, 90, 95, 97 i 99.

Przy petycji L. 12 wnosi p. Stanisław hr. Badeni odesłanie takowej do komisji szkolnej z 13. członków wybrać się mającej.

Izba uchwała wybór komisji szkolnej z 13 członków, której przydzielone zostają jeszcze następujące petycje: L. 12, 33, 39, 40, 41, 43, 58, 61, 67, 70, 89, 94 i 102.

Przy petycji L. 14 wnosi p. Stanisław hr. Badeni wybór komisji dla spraw gospodarstwa kraj. z 15 członków i przekazanie jej tej petycji.

Izba uchwała wybór komisji dla spraw gospodarstwa krajowego z 15 członków składać się mającej, której przekazano jeszcze następujące petycje: L. 17, 31 i 32.

Przy petycji L. 18 wnosi p. St. hr. Badeni wybór komisji drogowej z 12 członków i przekazanie jej tej petycji.

Izba uchwała wybór komisji drogowej z 12 członków której przekazano jeszcze następujące petycje: L. 72, do 86, 88, 91 i 93.

Z porządku dziennego następuje przedłożenie rządowe z zamknięciem rachunków funduszów indemnizacyjnych za rok 1883.

Na wniosek JE. p. Zaleskiego uchwała Izba odesłanie tego przedmiotu do komisji budżetowej.

Z porządku dziennego następuje przedłożenie rządowe z preliminarzami funduszów indemnizacyjnych na rok 1885.

Na wniosek p. Wereszezyńskiego uchwała Izba odesłanie tego przedmiotu do komisji budżetowej.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków funduszów krajowych za rok 1882.

Sprawozdawca p. Wereszezyński wnosi przekazanie tego sprawozdania komisji budżetowej

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1885.

Sprawozdawca p. Wereszezyński wnosi przekazanie tego sprawozdania komisji budżetowej.

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego, o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na rok 1885.

Sprawozdawca p. Pietruski wnosi przekazanie tego sprawozdania komisji budżetowej.

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za czas od 1. Lipca 1883. do końca Czerwca 1884.

Sprawozdawca p. Pietruski prostuje myłkę druku na str. 72 i wnosi odesłanie tego sprawozdania do komisji lustracyjnej z 9 członków wybrać się mającej.

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zmianie niektórych postanowień obowiązującej obecnie krajowej ordynacji wyborczej z 26. Lutego 1861.

Sprawozdawca p. Podlewski wnosi odesłanie tego sprawozdania do komisji prawniczej.

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z projektem ustawy budowniczej dla miasta Lwowa

Sprawozdawca JE. p. Smolka wnosi odesłanie tego sprawozdania do komisji administracyjnej. Uchwalono. — Następnie uprasza, ażeby Wydziałowi krajowemu wolno było wnosić do W. Sejmu sprawozdania o nadanie prawa poboru opłat gminnych i wyższych dodatków gminnych wprost do drugiego czytania, bez drukowania.

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o wyznaczenie kredytu po 120 000 zł. w. a. przez trzy lata (1885—1886—1887) na budowę koszar dla załogi wojskowej stale w kraju konsystującej.

Sprawozdawca JE. p. Smolka wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji administracyjnej.

Izba uchwała ten wniosek.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o petycji osady Zebranówka w powiecie Sniatyńskim, o wyłączenie jej od gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobudka położonych w powiecie Kossowskim.

Sprawozdawca JE. p. Smolka wnosi odesłanie tego sprawozdania do komisji administracyjnej.

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z dalszych czynności około organizacji Banku krajowego.

Sprawozdawca p. Wereszezyński wnosi odesłanie tego sprawozdania do komisji bankowej z 9 członków; p. Czerkawski wnosi, aby komisja bankowa składała się jak w roku zeszłym z 11 członków. Sprawozdawca przystępuje do wniosku p. Czerkawskiego, który Izba uchwała.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego, w przedmiocie uwolnienia dochodów Banku krajowego od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych.

Sprawozdawca p. Wereszczyński wnosi odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych

Sprawozdawca p. Wereszczyński wnosi wybór komisji górniczej z 7 członków i przekazanie jej tego sprawozdania.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie budowy drogi krajowej z Borszczowa do Jezierzan i przedłużenia jej bądź w kierunku wiodącym do drogi krajowej Skalsko-Czortkowskiej, bądź też w kierunku drogi państwowej Czortkowsko-Zaleszczyckiej.

Sprawozdawca p. Wł. hr. Badeni wnosi odesłanie tego sprawozdania do komisji drogowej,

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z wnioskiem udzielenia opinii c. k. Rządowi, aby miejscowości Tarnawa górna i dolna z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Ślemieniu i c. k. Starostwa w Żywcu wydzielone, a do okręgu Sądu powiatowego deleg. i c. k. Starostwa w Wadowicach przydzielone zostały.

Sprawozdawca p. Podlewski wnosi odesłanie tego sprawozdania do komisji administracyjnej.

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego, z wnioskiem zmiany uchwały Wysokiego Sejmu z d. 29. Maja 1875 w tem, że miejscowość Bratkowce, leżąca w okręgu c. k. Sądu powiatowego w Tyśmienicy i c. k. Starostwa w Tłumaczu, przeniesiona być ma do okręgu Sądu powiatowego deleg. miejskiego i c. k. Starostwa w Stanisławowie.

Sprawozdawca p. Podlewski wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji administracyjnej.

Izba uchwała ten wniosek.

Przystąpiono do wyboru komisji.

Na skrutatorów do komisji budżetowej powołuje Marszałek pp. Lenińskiego, Łozińskiego, Maxa, Łubińskiego, Merunowicza, Onyszkiewicza i Kozłowskiego.

Na skrutatorów do komisji administracyjnej powołuje Marszałek pp. Antoniewicza, Augustynowicza, Kazimierza hr. Badeniego, ks. Buchwalda, Chamca, Goldmanna i Zolla.

Na skrutatorów do komisji prawniczej powołuje Marszałek pp. Rozwadowskiego Bolesława, Rybickiego, Scipiona, ks. Sieczyńskiego, Simona Józefa, Skrzyńskiego i Skałkowskiego.

Na skrutatorów do komisji lustracyjnej powołuje Marszałek pp. Bereźnickiego, Wojciecha hr. Dzieduszyckiego, Fruchtmanna, Gnoińskiego, Gorayskiego, Henzla i Jędrzejowicza Stanisława.

Na skrutatorów do komisji petycyjnej powołuje Marszałek pp. Dembowskiego, Goreckiego, Lassockiego, Borkowskiego, ks. Kaczalę, Kaprego, Struszkiewicza, Tarnowskiego Jana i Żurowskiego.

Na skrutatorów do komisji drogowej powołuje Marszałek pp. Płazińskiego, Kowalskiego, Maxa, Mochnackiego, ks. Sawę, Tyszkiewicza i Waygarta.

Na skrutatorów do komisji bankowej powołuje marszałek pp. Kaszewkę, Szeptyckiego, Żarskiego, Madeyskiego, Zborowskiego, Słonockiego i Jędrzejowicza Stanisława.

Na skrutatorów do komisji górniczej powołuje Marszałek pp. Abrahamowicza, Bilińskiego, Koziobrodzkiego Władysława, Kuczkowskiego, Potockiego Romana, Wolańskiego Erazma i Żywickiego.

P. Leniński ogłasza wynik wyboru do komisji budżetowej.

Głosujących 92.

Wybrani pp. Abrahamowicz, Badeni Stanisław, Chrzanowski, Dzieduszycki Wojciech, Goldmann, Hausner, Jędrzejowicz Stanisław, Kowalski, Madeyski, Potocki Artur, Romanowicz, Rybicki. Sapięha Władysław, Scipio. Skalkowski, Smarzewski, Stadnicki Jan, Wodzicki Henryk.

P. Goldman ogłasza wynik wyboru do komisji administracyjnej.

Głosujących 82.

Wybrani pp. Badeni Kazimierz, Chamiec, Czerkawski, Dzieduszycki Tadeusz, Grocholski, Henzel, Janko, Jędrzejowicz Adam, Kaszewko, Koziębrodzki Szczęśny, Leniński, Mieroszowski, Onyszkiewicz. Pilat, Romer, Źarski, Źywicki.

P. Rybicki ogłasza wynik wyboru komisji prawniczej.

Głosujących 84.

Wybrani pp. Fruchtman, Lenartowicz, Madeyski, Siengalewicz, Zawadzki, Zoll, Źarski.

P. Henzel ogłasza wynik wyboru komisji lustracyjnej.

Głosujących 83.

Wybrani pp. Isakowicz, Lasocki, Mochnacki, Popiel, Sawa, Szeptycki, Tyszkiewicz, Wasilewski, Wolański Władysław.

P. Źurowski ogłasza wynik wyboru komisji petycyjnej.

Głosujących 94.

Wybrani pp. Bereźnicki, Biliński, Gniewosz, Golejewski, Gorecki, Kapri, Kopyciński, Korytowski, Kuczkowski, Lenartowicz, Łazarski, Łukasiewicz, Ochrymowicz, Pławicki, Płaziński, Potocki Roman, Rozwadowski Bolesław, Rozwadowski Tomisław, Siczynski, Szeptycki, Simon Edward, Wernicki, Tarnowski Stanisław (młodszy), Zborowski.

P. Źywicki ogłasza wynik wyboru komisji górniczej.

Głosujących 97.

Wybrani pp. Chamiec, Gorayski, Hausner, Ochrymowicz, Sapięha Władysław, Skrzyński, Słonecki.

P. Jędrzejowicz Stanisław ogłasza wynik wyboru komisji bankowej.

Głosujących 98.

Wybrani pp. Abrahamowicz, Goldmann, Gorayski, Łubieński, Mandyczewski, Polanowski, Russocki, Sapięha Adam, Smarzewski, Weigel, Wodzicki Ludwik.

P. Sawa ogłasza wynik wyboru komisji drogowej.

Głosujących 95.

Wybrani pp. Borkowski, Czaykowski Alfons, Dembowski, Gnoiński, Gross, Koziębrodzki Władysław, Męciński, Stadnicki Stanisław, Starowieyski, Torosiewicz, Źurowski, Jaworski.

Marszałek wzywa komisye wybrane, aby się zaraz po posiedzeniu ukonstytuowały.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta następujące dostatecznie poparte wnioski:

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd, żeby jak najrychlej w obowiązujących dotąd ustawach o egzekucyi sądowej przeprowadził na właściwej drodze zmiany ograniczające prawo wierzyciela w prowadzeniu egzekucyi na rzeczach nieruchomych i zmuszające go do poprzedniego użycia egzekucyi na rzeczach ruchomych, szczególnie w tych razach, w których się rozechodzi o ściąganie drobných pretensyj“.

Wnioskodawca

Zoll.

Henryk Janko, Lasocki, R. Łubiński, Kaczała, Romańczuk, Polanowski, Wernicki, Adam Jędrzejowicz, Rozwadowski Bolesław, Władysław Żuk Skarszewski, Stanisław Jędrzejowicz, Artur Potocki, Rey, Leniński, Skałkowski, Żywicki, Kowalski, Biliński, W. Struszkiewicz, Goldmann, St. Tarnowski, Klucki, Romanowicz, Bereźnicki, St. Stadnicki, Gross, Majer, Ks. Sawa, W. Koziębrodzki, Starowiejski, Gniewosz, Lenartowicz, Ochrymowicz, Siczynski, Madejski, Mieroszowski, Zawadzki, Rittner, Dzieduszycki Tadeusz, Adam Skrzyński, Zborowski, Szeptycki, Zamoyski, Borkowski, Chamiec, Bobczyński, Pławicki, Jan Tarnowski, K. Scipio, L. Chranowski, Augustynowicz, Małecki, Płaziński, Z. Dembowski.

W n i o s e k.

Zważywszy:

że dziś obowiązująca ustawa drogowa z d. 18 sierpnia 1866. r. nie jest wystarczającą dla dzisiejszych potrzeb ekonomicznych, nie daje bowiem dostatecznych środków do rozwoju komunikacji publicznej;

zważywszy:

że wymiar prestacji do dróg gminnych nie na jednolitej spoczywa podstawie dla stron konkurujących, co niejednokrotnie dawało powód interesowanym do narzekań, bywa przyczyną nieporozumień i zaniedbania komunikacji ze szkodą interesu publicznego;

zważywszy:

że prawie w każdorocznym Sejmie stawiane były liczne wnioski i odzywały się zawsze głosy domagające się zmiany dziś obowiązującej ustawy, a na rozmaitych podstawach oparte projekta do innej ustawy lub nowelle wnoszone przez Wydział krajowy jako też przez pojedynczych posłów były niejednokrotnie przedmiotem dyskusji Wysokiego Sejmu, a w całym kraju zawsze liczne odzywają się głosy domagające się zmiany dziś obowiązującej ustawy drogowej;

zważywszy:

że Wysoki Sejm uchwałą z 13. Października 1882. r. przyjął program Wydziału krajowego poprawy dróg powiatowych i gminnych;

zważywszy:

że dla skutecznego wykonania tej uchwały Wysokiego Sejmu Wydział krajowy wypracował projekt regulaminu drogowego, mający zapewnić należyty rozwój dróg powiatowych i gminnych;

zważywszy nareszcie:

że projektowany regulamin pociąga za sobą potrzebę odpowiedniej zmiany ustawy drogowej,—

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

rewizję ustawy drogowej z 18. Sierpnia 1866. r. na podstawie projektu regulaminu Wydziału krajowego z dnia 11. Grudnia l. 37.985 z 1883. r. i projektu do ustawy drogowej z dnia 6. Października 1878. r. LS. 586. Alegat 122.

Wnioskodawca

J. Męciński.

Wojciech Dzieduszycki, Seweryn Henzel, Władysław Koziębrodzki, Władysław Struszkiewicz, Roman Czartoryski, ks. Dr. Kopyciński, Jaworski, Z. Dembowski, B. Żarski, Władysław Badeni, Zawadzki, Mieroszowski, Jerzy Czartoryski, Chamiec, Stanisław Stadnicki, M. Rey, W. Sapięha, Madejski, Tadeusz Dzieduszycki, Lasocki, Tadeusz Langie, Stanisław Badeni, Rogier Łubiński, Tyszkiewicz, Abrahamowicz, ks. Sawa, Gnoiński, Wrotnowski, Wierzbicki, Płaziński, Czaykowski, Hoszard, Matkowski, Zamoyski.

W n i o s e k.

Zważywszy:

Że według statutu krajowego (§. 19. ustęp 1. lit. a) Sejm krajowy powołany jest do obradowania i czynienia wniosków w przedmiocie obwieszonych powszechnych nstaw i urzędzeń, pod względem ich zczególnego oddziaływania na dobro kraju;

zważywszy dalej:

że statut organizacyjny kolei państwowych z d. 27. Czerwca 1884. roku (dz. ust. państw. I. 103) w wielu postanowieniach, mianowicie w §§. 3, 7, 12, 13, 23 i 28 zawartych, niekorzystnie oddziaływa na dobro kraju;

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wybiera komisję z 9 członków, której w myśl §. 19. ust. 1. lit. a. statutu krajowego poleca, aby statut organizacyjny kolei państwowych z dnia 27. Czerwca 1884. r. (Dz. ust. P. I 103) pod względem oddziaływania jego na dobro kraju zbadala i odnośne sprawozdanie wraz z wnioskami Sejmowi przedłożyła.

Lwów 12. Września 1884.

Wnioskodawca

Otton Hausner.

S. Badeni, Romanowicz, Zawadzki, Jerzy Czartoryski, Wład. Koziembrodzki, J. Męciński, Seweryn Henzel, Lasocki, Madeyski, W. Sapieha, Hoszard, Mieroszowski, Fruchtman, R. Łubiński, Waygart, Kapri, ks. Sawa, Dembowski, Wierzbicki, Stan. Stadnicki, Teofil Żurowski, Rey, H. Janko, Goldman, Matkowski, Dzieduszycki Tadeusz, Dzieduszycki Wojciech, Lenartowicz, Roman Czartoryski, Abrahamowicz, Rosner, A. Sapieha, Chrzanowski.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm uchwalić raczy następującą rezolucję:

Zważywszy:

że regulacya rzek tylko zmiejszyć może klęski przez powodzie spowodowane, ale takowym zapobiedz nie zdoła, gdyż one głównie w niszczeniu lasów górskich mają swoją przyczynę, poleca Sejm Wydziałowi krajowemu dokładne zbadanie, o ileby zmiana obecnie obowiązującej ustawy leśnej była pożądaną, - a mianowicie odnośnie do ochrony i kultury lasów górskich, a w szczególności co do przepisów dotyczących lasów zamkniętych (Bannwälder) t. j. takich, w których rąbanie albo całkowicie lub częściowo ma być wzbronionem lub też ograniczonym do tak zwanych ciemnorębów.

Niemniej co do sposobu wynagrodzenia właścicieli za nałożone im ograniczenia wolnej dyspozycyi swą własnością w interesie gospodarstwa narodowego, np. przez stosowne aleniacye podatkowe,

i poleca Wydziałowi krajowemu złożenie sobie odpowiedniej relacyi i wniosków.

Lwów dnia 12. Września 1884.

Wnioskodawca:

Mieroszowski.

Seweryn Henzel, Czesław Lasocki, W. Koziembrodzki, S. Badeni, J. Męciński, M. Rey, Żarski, Z. Dembowski, Płaziński, Chamiec, Zawadzki, Jaworski, W. Sapieha, W. Dzieduszycki, Stanisław Stadnicki, Alfons Czaykowski, Sawa, Łubiński, Madejski, Dzieduszycki Tadeusz, Tadeusz Langie, Władysław Struszkiewicz, L. Chrzanowski.

Marszałek oświadcza, iż wnioski powyższe traktowane będą regulaminowo.

Następnie odczytuje sekretarz p. Dr. St. hr. Badeni wniosek ks. Buchwalda i towarzyszy o uchwalenie projektu ustawy konkurencyjnej kościelnej przedłożonego przez Wydział krajowy na poprzedniej sesyi Sejmu.

Następnie czyta p. Dr. St. hr. Badeni wniosek naglący p. hr. Golejewskiego i towarzyszy treści następującej:

Wniosek naglący.

Wysoki Sejmie!

Zważywszy,

że ustawa z dnia 15 Sierpnia 1866 r. o budowaniu kościołów i budynków parafialnych okazała się w zastosowaniu niedostateczną.

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący wniosek naglący:

W celu zmiany ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866 r. o budowaniu kościołów i budynków parafialnych, wybraną zostanie komisya konkurencyjna składająca się z 20 członków, z pominięciem form regulaminowych co do drukowania i pierwszego czytania.

Lwów, dnia 12. Września 1784.

Wnioskodawca:

Golejewski.

Matkowski, E. Wolański, Hoppen, Wernicki, M. Wolański, Borkowski, Torosiewicz, Łoziński, A. Sapięha, Hausner, Szeptycki, Rittner, Dzieduszycki Tadeusz, Henryk Janko.

P. Golejewski uzasadnia nagłość swego wniosku, a Izba uchwała przekazać wniosek ten bez drukowania wybrać się mającej komisyi konkurencyjnej.

P. Golejewski wnosi aby komisya konkurencyjna składała się z 20 członków.

Ks. Buchwald cofa swój wniosek i wnosi aby komisya konkurencyjna składała się z trzy-nastu członków.

P. Zamojski zabiera głos co do formalnego traktowania.

Izba w głosowaniu uchwała wybór 13 członków do komisyi konkurencyjnej.

Sekretarz Dr. Stanisław hr. Badeni czyta dostatecznie poparty wniosek p. Władysława Koziebrodzkiego treści następującej:

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt do ustawy:

Ustawa

z dnia ..... dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Wszystkie budynki szkół ludowych, niemniej zabudowania, na wolne pomieszczenie nauczycieli przeznaczone, mają być nieprzerwalnie zabezpieczone od szkód ogniowych w zakładzie, od takich szkód zabezpieczającym.

Art. II.

Koszta tego zabezpieczenia należą do kosztów utrzymania budynków w Art. I. wskazanych i do nich stosują się przepisy o konkurencyi szkolnej.

Art. III.

Uzyskane z zakładu asekuracyjnego wynagrodzenie stanowi pierwszy fundusz odbudowania, a tylko nie pokryta tym funduszem reszta kosztów odbudowania ma być ściągniętą ze źródeł wymienionych w ustawie o konkurencyi szkolnej.

Art. IV.

Polecam Mojemu Ministrowi oświecenia wykonanie tej ustawy.

Lwów dnia 2. Września 1884.

Wnioskodawca

Władysław Koziębrodzki.

Ks. Dr. Kopyciński, Mieroszowski, Starowiejski, Hoszard, Madeyski, Jaworski, Tadeusz Langie, Stan. Stadnicki, Gross, M. Rey, S. Badeni, J. Męciński, E. Dembowski, Jerzy Czartoryski, Żarski, Zawadzki, ks. Sawa, Czesław Lasocki, Abrahamowicz, Seweryn Henzel, W. Sapięha.

P. hr. W. Koziębrodzki prosi o uznanie tego wniosku za nagły i odesłanie bez drukowania do komisji szkolnej.

Izba uchwała nagłość wniosku p. hr. W. Koziębrodzkiego i odesłanie do komisji szkolnej bez drukowania.

Sekretarz p. Dr. St. hr. Badeni czyta interpelację p. ks. Sanguski i towarzyszy do p. komisarza rządowego w przedmiocie kartelu o taryfy przewozowe między kolejami Karola Ludwika i transwersalną zawrzeć się mającego.

Marszałek oświadcza iż interpelacja ta udzieloną zostanie p. komisarzowi rządowemu.

Marszałek uwiadamia Izbę, iż komisja górnicza ukonstytuowała się, wybierając przewodniczącym p. Gcrajskiego, zastępcą przewodniczącego p. Chamea, sekretarzem p. Ochrymowicza.

Komisja prawnicza obrała przewodniczącym p. Zawadzkiego, zastępcą p. Zolla, sekretarzem p. Żarskiego.

Po wyczerpaniu porządku dziennego, zamyka Marszałek posiedzenie i naznacza następne na dzień 15. Września 1884 godzinę 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym.

Porządek dzienny 2. posiedzenia, II. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, który się odbędzie w Poniedziałek dnia 15. Września 1884 o godzinie 11. przed południem.

1. Wybór komisji szkolnej z 13 komisji dla spraw gospodarstwa krajowego z 15 i komisji konkurencyjnej z 13 członków złożonej.
  2. Pierwsze czytanie wniosku p. Mieroszowskiego w sprawie zmiany obowiązującej ustawy leśnej.
  3. Pierwsze czytanie wniosku p. Zolla w sprawie zmiany obowiązujących przepisów o egzekucji sądowej.
  4. Pierwsze czytanie wniosku p. Hausnera w sprawie zbadania statutu organizacyjnego kole państwowych pod względem oddziaływania jego na dobro kraju.
  5. Pierwsze czytanie wniosku p. Męcińskiego w sprawie rewizji ustawy drogowej.
  6. Sprawozdanie Wydziału krajowego o zezwoleniu :
    - a) gminie król. stoł. miasta Lwów na podwyższenie opłat pobieranych od zezwoleń policyjnych ;
    - b) gminie miasta Sanoka na pobór opłaty od psów ;
    - c) gminie miasteczka Nadwórna na pobór opłat od napojów spirytusowych ;
    - d) gminie miasta Kutry w powiecie Kosowskim na pobór przez lat dziewięć 75% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa ;
    - e) gminie miasta Kossów na pobór przez lat sześć 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina. Sprawozdawca poseł Smolka.
- Koniec posiedzenia o godzinie 1. z południa.

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze :

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 12. września 1884.

1. Kłodno gmina pp. Romera o odłączenie od gminy Męciny a przyłączenie do gminy Cha-
wranice.
2. Uznański Adam pp. Romera o zmianę ustawy z dnia 12. Sierpnia 1866. o obszarach
dworskich.
3. Strzelbicki Józef pp. Smolkę o zapomogę.
4. Żydaczów Wydział powiatowy pp. Wernickiego przedkłada prośbę przysiółka Kowalówka
o odłączenie od gminy Nowe Siolo i ustanowienie osobnej gminy-
5. Stankowa gmina pp. Wernickiego o wydzielenie z powiatu politycznego Żydaczów i sądo-
wego Żurawno a przyłączenie do powiatu politycznego i sądowego w Kałuszu.
6. Kuratorya szkoły ogrodniczej w Tarnowie pp. Księcia Sanguszkę o podwyższenie subwen-
eyi w r. 1885, do kwoty 600 zł. wyjednanie u Rządu takiejże subwencyi i jednorazowy
datek w kwocie 100 zł.
7. Towarzystwo gospodarczo-rolnicze okręgowe w Tarnowie pp. Męcińskiego o przyznanie
szkole ogrodniczej w Tarnowie — jak wyżej.
8. Tarnów Wydział powiatowy pp. Zawadzkiego — jak wyżej.
9. Sławik Zofia kierowniczką szkółki froeblovskiej w Tarnowie. pp. Zawadzkiego o zapomogę
10. Zimmermann Izrael dzierżawca myta krajowego w Podwoleczyskach pp. Grocholskiego
o zwolnienie z kontraktu dzierżawnego i o bonifikację poniesionych strat.
11. Cycowa gmina pp. Augustynowicza o zapomogę na zakupno zboża pod zasiewy z powodu
kłęski gradowej.
12. Mielec Wydział powiatowy pp. Reya w sprawie zniesienia chajderów.
13. Mielec Wydział powiatowy pp. Reya o wyjednanie u Rządu podwyższenia subwencyi
i udzielenie 100 zł. datku dla szkoły ogrodniczej w Tarnowie.
14. Drohobycz Wydział powiatowy pp. Reya w sprawie produkcji i sprzedaży soli bydłowej.
15. Biała gmina pp. Jędrzejowicza o zapomogę na budowę szkoły.
16. Bukowsko zwierzchność gminna pp. Słoneckiego w sprawie reformy jarmarków i targów.
17. Żegluga parowa na Dniestrze w Haliczu pp. Góreckiego o subwencyę, uwolnienie od do-
datków krajowych, powiatowych i gminnych oraz o poparcie u Rządu uwolnienia od po-
boru podatku dochodowego i zarobkowego przez lat 25.
18. Nowy Sącz Wydział powiatowy pp. Romera o uwolnienie tegoż powiatu od zapłacenia
reszty datku na budowę mostu kratowego na Dunajcu pod Gołkowicami.
19. Włościanie gminy Lachowie pp. Władysława Sapiechę z zażaleniem na krzywdy wyrządzone
z powodu budowy kolei transwersalnej.
20. Czerteż gmina pp. Romańczuka o wyłączenie z powiatu politycznego Żydaczowskiego,
a przyłączenie do powiatu politycznego Kałuskiego.
21. Toruński Adolf nauczyciel pp. Bilińskiego o zapomogę.
22. Gościńska Ewa pp. Smolka o zapomogę.
23. Gergowicz Edmund nauczyciel pp. Dr. Małeckiego o subwencyę na wydawnictwo manu-
skryptu „Geografia dla szkół ludowych“.
24. Monicowa Teofila pp. Skarszewskiego o podwyższenie wsparcia wdowiego i zapomogę.
25. Podolska Zofia pp. Smolkę o subwencyę w celu rozszerzenia przemysłu maszynowo-pończo-
chowego.
26. Motyczyńska Dolores kierowniczką zakładu froeblovskiego we Lwowie pp. Smolkę o sub-
wencyę.

27. Błażowski Aleksander pp. ks. Sawę o wyłączenie obszaru dworskiego w Targowicy od konkurencyi kościelnej obu obrządków do Śniatyna.
28. Zaleszczyki Wydział powiatowy pp. Chamca w sprawie przeniesienia Izby handlowej z Brodów do Tarnopola.
29. Kruczek Gwalbert nauczyciel ludowy pp. Władysława ks. Sapiehę o zapomogę.
30. Czyżyce gmina pp. Henzla o zapomogę lub bezprocentową pożyczkę na budowę szkoły.
31. Niegowico gmina pp. Merunowicza o pobieranie surowicy ze źródła solnego w Kałuszu.
32. Towarzystwo rybackie w Bochni pp. Merunowicza o uregulowanie prawa rybackiego.
33. Jan Żytkiewicz nauczyciel ludowy pp. Merunowicza o emeryturę.
34. Kruszelnicka Marya wdowa po nauczycielu pp. Merunowicza o zapomogę.
35. Filipecka Karolina sierota po konduktorze dróg krajowych pp. Goldmanna o stałe zaopatrzenie.
36. Pochmarski Rudolf nauczyciel pp. Merunowicza o bezprocentową zaliczkę w kwocie 100 zł.
37. Ignacy Seuchter nauczyciel pp. Łazarskiego o zapomogę.
38. Józef Frühling asystent politechniki lwowskiej pp. Wereszczyńskiego o subwencję celem dalszego kształcenia się w przemyśle rolniczym i farbiarskim za granicą.
39. Ryglice gmina pp. Kopycińskiego o zmianę ustawy szkolnej w tym kierunku, by nauczyciele mogli pełnić obowiązki pisarzy gminnych.
40. Siedliska gmina — jak wyżej.
41. Turkiewiczówna Aleksandra i Broszówna Anastazyja nauczycielki szkoły wydziałowej żeńskiej i Chodacka Joanna nauczycielka szkoły 4-klasowej żeńskiej w Tarnowie pp. Kopycińskiego o podwyższenie płacy z 360 zł na 600 zł.
42. Edmund hr. Krasiecki właściciel dóbr Leska pp. Żurowskiego o wyjednanie u c. k. Rządu, by procenta od legowanej sumy 420 zł. wedle woli testatora wypłacono tamtejszemu kościołowi a nie c. k. kasie rządowej.
43. Gmina miasta Pohajec pp. Alfreda Potockiego o systemizowanie osobnej szkoły dla dziewcząt.
44. Petronela Czerepaszyńska wdowa po nauczycielu pp. Romańczuka o zapomogę.
45. Boratyn gmina pp. Władysława Koziebrodzkiego o zapomogę na budowę budynku szkolnego.
46. Weiner Marya pp. Pietruskiego o udzielenie stypendyum z funduszu krajowego celem dalszego kształcenia się w śpiewie.
47. Wydział komitetu opieki uniwersytetu wiedeńskiego pp. Kopycińskiego o subwencję.
48. Kukułkowa Tekla wdowa po nauczycielu pp. Kopycińskiego o zapomogę.
49. Grameczyńska Katarzyna pp. Smolkę o wsparcie.
50. Rada szkolna okręgowa miejska w Krakowie pp. Kopycińskiego przedkłada prośbę Zgromadzenia Pp. Felicyanek o subwencję na rozszerzenie budynku szkolnego.
51. Jabłońska Alexandra przełożona Sióstr Miłosierdzia w Maryampolu pp. Kopycińskiego o zapomogę.
52. Frań Mateusz pp. Smolkę o zapomogę.
53. Gudzio Seweryn nauczyciel z Fredropola pp. Kopycińskiego ponawia swą prośbę o zapomogę.
54. Leonarda Hammermüller ksieni Pp. Benedyktynek w Przemyślu pp. Kopycińskiego o bezprocentową pożyczkę 16.000 zł. na rozszerzenie budynku szkolnego.
55. Krawczyński Eustachy pp. Wereszczyńskiego o udzielenie stypendyum na podróż za granicę w celu dalszego kształcenia się w zawodzie bronzowniczym.

56. Dyrekcya Zakładu głuchoniemych we Lwowie pp. Podlewskiego o subwencyę na r. 1885.
57. Zielińska Teofila pp. Małeckiego o subwencyę dla szkoły sztucznych kwiatów.
58. Drozd Stanisław nauczyciel pp. Kopycińskiego o podwyższenie płacy.
59. Włościanie Kamionki wielkiej powiatu Grybów pp. Skarszewskiego o zapomogę z powodu klęski gradobiciem wyrządzonej.
60. Konstankiewicz Szymon nauczyciel pp. Ochrymowicza o zapomogę.
61. Ks. Jan Złóża pp. Kopycińskiego o przyznanie katechetom szkół ludowych rocznego wynagrodzenia za udzielanie nauki religii.
62. Gmina Ottynija i inne pp. ks. Sawę o utworzenie c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w Ottynii.
63. Tarnopol Wydział powiatowy pp. Mochnackiego o przeniesienie siedziby Izby handlowo-przemysłowej z Brodów do Tarnopola.
64. Trembowla Wydział powiatowy pp. Mochnackiego — jak wyżej.
65. Gorlice gmina pp. Skrzyńskiego w sprawie reformy jamarków i targów.
66. Bratkowce gmina pp. Pławickiego o wydzielenie z powiatu Tłumackiego a przydzielenie do powiatu Stanisławowskiego.
67. Łabędź Wincenty nauczyciel pp. Łazarskiego o wliczenie mu lat służby od roku 1855. począwszy.
68. Andrzej Kuczeka nauczyciel pp. Henzla o zapomogę.
69. Swoboda Marya była akuszerka zakładu położniczego pp. Smolkę o zapomogę.
70. Hluboczek gmina pp. Maxa o systemizowanie tamtejszej szkoły na dwuklasową.
71. Zwierzchność gminy Zborze pp. Romańczuka o unieważnienie licytacyi dzierzawy prawa polowania w tejsze gminie.
72. Towarzystwo gospodarskie Buczac - Czortków - Zaleszczyki pp. Czartoryskiego w sprawie budowy drogi z Jezierzan na Ułazkowce ku Jagielnicy.
73. Czortków Wydział powiatowy — jak wyżej
74. Solówka zwierzchność gminna — jak wyżej.
75. Sosółwka zwierzchność gminna — jak wyżej.
76. Szulhanówka zwierzchność gminna — jak wyżej.
77. Zabłotówka zwierzchność gminna — jak wyżej.
78. Czortków zwierzchność gminna — jak wyżej.
79. Rosohacz zwierzchność gminna — jak wyżej.
80. Jagielnica zwierzchność gminna — jak wyżej.
81. Jagielnica stara zwierzchność gminna — jak wyżej.
82. Milowce zwierzchność gminna — jak wyżej.
83. Ułazkowce zwierzchność gminna — jak wyżej.
84. Nagórzanka zwierzchność gminna — jak wyżej.
85. Dolina zwierzchność gminna — jak wyżej.
86. Kapuścińce zwierzchność gminna — jak wyżej.
87. Chyrów zwierzchność gminna pp. Bereźnickiego o przeniesienie rogatek drogowych z śródmieścia po za obręb miasta.
88. Adam Noel administrator dobr Karola hr. Lanckorońskiego pp. Męcińskiego w sprawie budowy drogi z Jezierzan na Ułazkowce do Jagielnicy.
89. Maciejowski Franciszek nauczyciel z Dąbrowy pp. Męcińskiego o przyznanie mu 4 lat służby przy szkole wzorowej w Krakowie i pierwszego pięciolecia.
90. Marya z Pulników Kolmanowa pp. Kopycińskiego o załatwienie sprawy spornej o gospodarstwo pod Lk. 4. w Żelazówce położone lub udzielenie zapomogi.

91. Wysocki Józef pp. Kopycińskiego o nadużyciach przy rządowych budowlach wodnych i budowie dróg.
  92. Kruczkowski Franciszek dróżnik pp. Lenartowicza o wsparcie dożywotnie.
  93. Gmina Czerwony Dunajec i inne pp. Pławickiego o budowę drogi z Czerwonego Dunajca przez Pieniążkowice, Rawę wyższą i Rokieciny do kolei żelaznej w Chabówce.
  94. Gmina Klikuszowa pp. Pławickiego o odroczenie terminu zaprowadzenia szkoły filialnej lub bezprocentową pożyczkę na budowę szkoły.
  95. Ignacy Stanko dzierzawca myta w Peimiu pp. Mandyczewskiego o wyjednanie u Rządu zwrotu wygórowanego czynszu z powodu poniesionych strat.
  96. Konwent Braci Miłosierdzia w Krakowie pp. Hoszarda o zapomogę.
  97. Gmina miasta Krakowa pp. Majera o uwolnienie od opłaty taksy na budowę szpitala za pozwolenie na muzykę z tańcami.
  98. Anna Bortnik była praczka przy Lwowskim szpitalu powszechnym pp. Podleńskiego o zapomogę.
  99. Jan Günther pp. Smolkę o stabilizację na posadzie maszynisty gmachu sejmowego.
  100. Joanna Fangor pp. Smolkę o zapomogę.
  101. Karolina Stupnicka pp. Smolkę o zapomogę.
  102. Makarewicz Bazyli nauczyciel pp. Siengalewicza o wliczenie 8-letniej służby wojskowej.
-

Protokół

2. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 15. Września 1884.

Początek o godzinie 11 minut 20.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyplikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, książę Władysław Sapieha, A. Jędrzejowicz i Tytus Siengalewicz.

Obecnych posłów 113.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 1. posiedzenia uznaje za przyjęty gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów.

Marszałek uwiadamia izbę o udzieleniu 8-dniowego urlopu p. Ludwikowi Wodzickiemu.

Izba udziela p. Weigłowi jednomiesięcznego urlopu, JE. p. Julianowi Dunajewskiemu urlopu do 5. Października 1884, p. H. Wodzickiemu do końca sesyi sejmowej.

Marszałek uwiadamia Izbę o ukonstytuowaniu się komisyj.

Komisya administracyjna obrała Przewodniczącym JE. p. Grocholskiego, Zastępcą przewodniczącego p. Czerkawskiego, pierwszym Sekretarzem p. Jędrzejowicza Adama, drugim Sekretarzem p. Onyszkiewicza.

Komisya bankowa obrała Przewodniczącym p. Adama ks. Sapiechę, Zastępcą przewodniczącego p. Russockiego, Sekretarzem p. Łubieńskiego.

Komisya budżetowa obrała Przewodniczącym p. H. Wodzickiego, pierwszym Zastępcą p. Smarzewskiego, drugim Zastępcą p. hr. Pockiego Artura, pierwszym Sekretarzem p. hr. Scipio, drugim Sekretarzem p. Jędrzejowicza Stanisława.

Komisya petycyjna obrała przewodniczącym p. hr. Golejewskiego, Zastępcą przewodniczącego p. Lenartowicza, Sekretarzem p. Bereźnickiego.

Komisya lustracyjna obrała Przewodniczącym ks. Arcybiskupa Isakowicza, Zastępcą przewodniczącego p. Mochnackiego, Sekretarzem p. Lasockiego.

Komisya drogowa obrała Przewodniczącym p. Męcińskiego, Zastępcą przewodniczącego p. Starowieyskiego, Sekretarzem p. Gnoińskiego.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyi od Nr. 103 do 200 wniesionych po dzień 15. Września 1884 które przydzielono następującym komisjom:

Komisji szkolnej Ll. 103, 106, 110, 116, 118, 119, 120, 124, 127, 128, 130, 142, 155, 172, 187, 196.

Komisji budżetowej Ll. 104, 105, 107, 109 i 113.

Posel ks. Buchwald wnosi odczytanie petycyi L. 113, następnie cofa ten wniosek i przemawia jeszcze pod względem formalnym --- dalej przydzielono jeszcze do komisji budżetowej Ll. 115, 117, 121, 122, 123, 126, 129, 133, 134, 137, 139, 140, 141, 143, 145, 147, 148, 149, 150, 153, 154, 175, 176, 177, 178, 179, 181, 185, 188, 190, 191, 192, 197, 198, 199 i 200.

Komisji administracyjnej Ll. 108, 146, 156 do 171, włącznie 180, 183 i 186.

Komisji prawniczej L. 111.

Komisji dla gospodarstwa krajowego L. 112.

P. ks. Buchwald wnosi przekazanie petycyi L. 112 Wydziałowi krajowemu do urzędowania.

Izba ten wniosek uchwała.

Następnie przekazano komisji dla spraw gospodarstwa kraj. petycyje Ll. 136 i 182.

Komisji konkurencyjnej Ll. 114 i 174.

Komisji petycyjnej Ll. 125, 131, 132, 138, 151, 152, 193 i 194.

Komisji drogowej Ll. 135, 144, 173, 184, 189 i 195.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta pismo c. k. Sądu pow. w Mikołajowie treści następującej:

L. 2.818. Do Wysokiego Sejmu galicyjskiego do rąk JW. Marszałka krajowego p. Dr. Mikołaja Zyblikiewicza we Lwowie.

O d e z w a.

Przy załączeniu aktów karnych przeciw posłowi krajowemu p. Dr. Józefowi Wernickiemu o przekroczenie z §. 487 i 492 uk. w myśl ustawy z dnia 3. Października 1861 L. 98 Dz. u. p. uprasza się, by Wysoki Sejm udzielił zezwolenie do karno-sądowego ścigania tegoż posła.

C. k. Sąd powiatowy.

Mikołajów dnia 29. Sierpnia 1884.

Schabenbeck m. p.

P. Dr. St. hr. Badeni wnosi wybór osobnej komisji z 5 członków dla tej sprawy i odesłanie takowej do tej komisji.

Izba uchwała ten wniosek.

P. Czerkawski wnosi wzmocnienie komisji szkolnej o dwóch członków.

Izba uchwała ten wniosek.

Przystąpiono do wyboru komisji.

Na skrutatorów do wyboru komisji szkolnej z 15 członków powołuje Marszałek posłów: Bereźnickiego, Fruchtmaua, Jędrzejowicza Stanisława, Kopycińskiego, Merunowicza, Skarszewskiego i Żarskiego.

Na skrutatorów do wyboru komisji dla gospodarstwa krajowego z 15 członków powołuje Marszałek posłów: Antoniewicza, Goreckiego, Henzla, Lenartowicza, Scipiona, Tyszkiewicza i Żywickiego.

Na skrutatorów do wyboru komisji konkurencyjnej z 13 członków powołuje Marszałek posłów: Goldmana, Madeyskiego, Ochrymowicza, Wernickiego, Lasockiego, ks. Siczynskiego i Rozwadowskiego Bolesława.

Marszałek przerywa posiedzenie na 15 minut dla dokonania skrutynium wyborów.

Po przerwie ogłasza p. Antoniewicz rezultat wyboru komisji dla gospodarstwa krajowego. Głosujących 81.

Wybrani pp. Augustynowicz, Czartoryski Roman, Gorayski, Gross, Klucki, Langie, Polański, Potocki Roman, Sanguszko, Sapięha Adam, Struskiewicz, Tarnowski Jan, Wierzbicki, Wodziński Ludwik i Zamojski.

P. Żuk Skarszewski ogłasza wynik wyboru komisji szkolnej.

Głosujących 84.

Wybrani pp. Czartoryski Jerzy, Czerkawski, Dunajewski Biskup, Dzieduszycki Wojciech, Łoziński, Majer, Małecki, Pilat, Rey, Romańczuk, Romanowicz, Solecki Biskup, Tarnowski Stanisław (starszy), Wierzbicki i Zoll.

P. Goldman ogłasza wynik wyboru komisji konkurencyjnej.

Głosujących 80.

Wybrani pp. Buchwald, Dzieduszycki Tadeusz, Golejewski, Hoppen, Koziębrodzki Władysław, Łoziński, Mandyczewski, Matkowski, Max, Rittner, Scipio, Sembratowicz, Solecki i Tyszkiewicz.

Marszałek wzywa wybrane komisje by się zaraz ukonstytuowały.

Z porządku dziennego następuje: Pierwsze czytanie wniosku p. Mioszowskiego w sprawie zmiany obowiązującej ustawy leśnej.

Przemawia p. Mioszowski i wnosi odesłanie swego wniosku do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje: Pierwsze czytanie wniosku p. Zolla w sprawie zmiany obowiązujących przepisów o egzekucji sądowej.

P. Zoll uzasadnia swój wniosek i wnosi odesłanie takowego do komisji prawniczej.

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje: Pierwsze czytanie wniosku p. Hausnera w sprawie zbadania statutu organizacyjnego kolei państwowych pod względem oddziaływania jego na dobro kraju.

P. Hausner uzasadnia swój wniosek i wnosi odesłanie takowego do osobnej komisji (kolejowej) z 9 członków.

P. JE. hr. Alfred Potocki wnosi odesłanie wniosku p. Hausnera do Wydziału krajowego.

Następnie wnosi JE. hr. Alfred Potocki imienne głosowanie nad swoim wnioskiem.

P. Jaworski oświadcza się za odesłaniem wniosku p. Hausnera do osobnej komisji i wnosi aby komisja ta składała się z 12 członków. P. Hausner przyłącza się do tego wniosku.

Przemawiają jeszcze p. Tarnowski Jan, Chrzanowski i Erazm Wolański.

Po zamknięciu dyskusji, Izba uchwała imienne głosowanie nad wnioskiem p. JE. hr. Alfreda Potockiego.

W imiennem głosowaniu uchyla Izba wniosek p. JE. Alfreda Potockiego 54 głosami przeciw 50.

Następnie uchwała Izba formalny wniosek p. Hausnera t. j. odesłanie wniosku merytorycznego do komisji kolejowej z 12 członków, która w myśl §. 19 ust. lit. a) statutu kraj. ma zbadać statut organizacyjny kolei państwowych z dnia 27. Czerwca 1884 r. (Dz. u. p. L. 103) pod względem oddziaływania jego na dobro kraju, i przedłożyć odnośne sprawozdanie wraz z wnioskami Sejmowi.

Z porządku dziennego następuje: Pierwsze czytanie wniosku p. Męcińskiego w sprawie rewizji ustawy drogowej.

Przemawia p. Męciński i wnosi odesłanie swego wniosku do komisji drogowej.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusji.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o petycji Reprezentacji stoł. miasta Lwowa, o zezwoleniu na podwyższenie opłat pobieranych od zezwoleń policyjnych.

Sprawozdawca J. E. p. Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym projektem ustawy:

U S T A W A

z dnia ..... obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o opłatach policyjnych pobieranych w król. stoł. mieście Lwowie na rzecz funduszu miejscowych ubogich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Gminie król. stoł. miasta Lwowa pozwala się pobierać na rzecz funduszu miejscowych ubogich następujące opłaty policyjne:

1. a) Za licencyę policyjną jednorazową czyli za pozwolenie Władzy do trzymania publicznego lokalu otwartym po normalnej godzinie policyjnej, od każdego przedsiębiorstwa gościnno-szynkarskiego bez różnicy i bez względu na część miasta, placu lub ulicy, w której się znajduje, po trzy zł. w. a. za każdy raz.

b) Za taką licencyę okresową t. j. wydaną na czas nie przekraczający dni 14 od każdego przedsiębiorstwa bez względu na miejscowość, w której się znajduje, po piętnaście zł. w. a.

2. Za pozwolenie na muzykę z tańcami lub też muzykę weselną w publicznym lokalu, bez względu na jakość lokalu i miejsce w którym się znajduje, po pięć zł. w. a.

3. Za każdy bal za opłatą wstępu urządzony, bez względu czy w publicznym czyli też w prywatnym lokalu po pięć zł. w. a. jeżeli dochód z balu przeznaczony na cel dobroczynny, zresztą zaś po piętnaście zł. w. a.

4. Od producyi artystów gimnastycznych, koncertów, ogni sztucznych i t. p. po trzy zł. w. a. za każde przedstawienie, jeżeli dochód z przedstawienia przeznaczony na cel dobroczynny, zresztą zaś w stosunku do większej lub mniejszej znakomitości artysty czyli przedstawienia, stosownie do ocenienia c. k. Władzy policyjnej, według trzech klas po trzy zł. w. a. sześć zł. w. a. lub dziesięć zł. w. a. od każdego przedstawienia.

5. Za pozwolenie na otwarcie menażeryi, panoramów, kosmoramów, kamerów, obskurech figur woskowych lub innych gabinetów, w stosunku do lepszej lub gorszej ich jakości, stosownie do uznania c. k. Władzy policyjnej, według trzech klas, po trzy zł. w. a., sześć zł. w. a. lub dziesięć zł. w. a. za każdy tydzień, a po dziesięć zł. w. a. dwadzieścia zł. w. a. lub trzydzieści zł. w. a. za każdy miesiąc, jeżeli pozwolenie udzielonem zostaje na czas dłuższy jak miesiąc.

6. Za pozwolenie na panoramy skrzynkowe (przenośne) tudzież dla arfistów, innych muzykantów i katarzynkarzy, zarobkujących w publicznych lokalach, po ulicach, placach i domach, po dwadzieścia pięć ct. w. a. za każdy tydzień.

Art. II.

Każde ukrócenie dochodu funduszu miejscowych ubogich, z powyższych opłat karane będzie prócz kary policyjnej za popełnione wykroczenie, grzywną przypadającą funduszowi miejscowych ubogich dwu do pięciokrotnej wysokości ukróconej opłaty, a w razie niemożności ściągnięcia tej grzywny, aresztem, przyczem za każde pięć zł. w. a. grzywny wymierzyć należy jeden dzień aresztu.

Art. III.

Pobór tych opłat, tudzież postępowanie karne w razie wykroczenia przeciw postanowieniom tej ustawy, wykonuje ta władza, która wydaje pozwolenia policyjne.

Art. IV.

Pod względem odwołania się od zarządzeń co do poboru powyższych opłat, tudzież od orzeczeń karnych, obowiązują ogólne postanowienia w tej mierze wydane dla władz administracyjnych.

Art. V.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca czyta pojedyncze ustępy tytuł i wstęp które Izba uchwała.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu ustawy oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o zezwoleniu gminie miasta powiatowego Sanoka na pobór opłaty od psów.

Sprawozdawca J. E. p. Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym projektem ustawy:

U S T A W A

z dnia ..... dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, nadająca gminie miasta powiatowego Sanoka prawo pobierania opłaty od psów, w obrębie tej gminy utrzymywanych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam jak następuje:

§. 1.

Od każdego psa, utrzymwanego w obrębie gminy miasta Sanoka, ustanawia się roczną opłatę po jednym zł. w. a.

§. 2.

Wolne są od opłaty:

- a) ssące szczenięta nie mające więcej jak dni dziesięć, następnie
- b) psy gospodarcze na uwięzi trzymane, nareszcie
- c) psy należące do osób nie miejscowych, to jest do osób, które po za obrębem Sanoka stale mieszkają, a w Sanoku nie zatrzymują się dłużej jak dni czternaście.

§. 3.

Tę opłatę należy uiszczać całorocznie z góry do dnia 15. Stycznia każdego roku.

§. 4.

Spis psów corocznie będzie skutecznianym. Tak posiadacze domów, jak posiadacze psów, są obowiązani do zgłaszania psów. W tym celu zgłosi się każdy posiadacz domu osobiście lub przez zastępcę do zwierzchności gminnej o kartę zgłoszenia.

Te karty wypełnione przez posiadaczy psów winne być pod grzywną 1 do 2 zł. do dni ośmiu zwierzchności gminnej przedłożone.

Jeżeli posiadacz psa nie wypełni karty, uskuteczni to za niego posiadacz lub zarządca domu i uczyni o tem wzmiankę w rubryce uwag. Posiadacz psa zaś wzbraniający się wypełnić karty ulegnie grzywnie 1 do 2 zł.

§. 5.

Na wypłatę należności wydawać będzie zwierzchność gminna pokwitowanie, a oraz znaczek, wyrażający rok i liczbę bieżącą spisu psów.

Dla psów należących do osób, które w Sanoku chwilowo przebywają, równie jak dla psów gospodarczych na uwięzi trzymanych, wydawane będą za opłatą 15 ct. w. a. znaczki odmiennego kształtu.

§. 6.

Szczenięta nie mające więcej jak dni dziesięć, winne być po upływie tego terminu ustnie lub pisemnie zgłaszane. Również i psy, które po upływie peryodycznego terminu zgłaszania się nabyte zostaną, lub po tym terminie przechodzą na własność nowego posiadacza, winny być najdalej do dni ośmiu na nowo zgłoszone i opłata za nie za bieżący rok uiszczoną, jeżeli już przedtem złożoną nie była.

Jeżeli posiadacz zgłoszonego psa, który w ciągu roku padł, zaginął, sprzedany został lub innym sposobem wyszedł z jego posiadania, chce uwolnić się od obowiązku ponoseenia opłaty

w następnym roku, winien w terminie dni 14 przed rozpoczęciem nowego roku donieść o ubytku psa. Zaniechanie tego doniesienia pociąga za sobą obowiązek uiszczenia rocznej opłaty.

§. 7.

Uiszczona opłata zwróconą nie będzie.

§. 8.

Kto psa przed opłatą ukrywa, lub cudzego znaczka używa, ulegnie karze wysokości podwójnej opłaty.

§. 9.

Znaczek winien być umocowany na obroży psa

Psy nieopatrzone znaczkami będą przez oprawcę chwywane, a jeżeli posiadacz się nie zgłosi, po upływie trzech dni zgładzone.

Schwywane psy wydawać będzie oprawca zgłaszającemu się posiadaczowi tylko po uiszczeniu opłaty lub kary w §. 8. przepisanej i zapłaceniu 1 zł. dla oprawcy.

Psy gospodarcze nie trzymane na uwięzi, będą chwywane, a posiadacze, żądający w powyższym terminie ich zwrotu, winni wykazać się otrzymanym znaczkami, a nadto ulegną karze 1 zł. w. a.

§. 10.

W razie zgubienia znaczka, można otrzymać nowy za opłatą 20 ct. Przedtem należy atoli udowodnić, że opłata była uiszczoną.

§. 11.

Kary z mocy §§. 4., 8. i 9 orzeka zwierzchność gminna. Od takich orzeczeń można odwołać się w przeciągu dni 14 do politycznej władzy powiatowej.

Kary wpływają do kasy gminnej.

§. 12.

Sposób pobierania tej opłaty, kontrolowania jej, tudzież środki zaradcze przeciw nadużyciom, określi regulamin wydać się mający przez właściwy organ Reprezentacyi gminnej miasta Sanoka.

§. 13.

Jeżeli niniejsza ustawa uzyska moc obowiązującą przed 1. Lipca, mają opłaty być uiszczane także za rok, w którym ustawa ogłoszoną została.

W razie przeciwnym zaś opłaty te pobierane będą dopiero od roku następnego po jej ogłoszeniu.

§. 14.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca czyta pojedyncze ustępy tytuł i wstęp które Izba uchwała.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu ustawy oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o zezwoleniu gminie miasteczka powiatowego Nadwórnej na pobór opłat od napojów spirytusowych i piwa.

Sprawozdawca J. E. p. Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym projektem ustawy:

U S T A W A

z dnia ..... obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zezwoleniu gminie miasteczka powiatowego Nadwórnej na pobór opłaty od napojów spirytusowych i od piwa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje :

Art. I.

Gminie miasteczka powiatowego Nadwórnej zezwala się pobierać przez przeciąg lat trzech od wejścia ustawy w życie, opłaty od napojów w obręb gminy wprowadzanych i w niej zużytych, a mianowicie :

od jednego litra wódki i spirytusu po	1'4 ct. w. a.
od jednego litra słodzonych napojów spirytusowych i rumu po	2'8 ct. w. a.
od jednego hektolitra piwa po	26'7 ct. w. a.

Art. II.

Do uiszczania opłaty obowiązani są wszyscy, którzy napoje w art. I. poszczególnie dla konsumcyi miejscowej wyrabiają lub sprowadzają, bądźto na sprzedaż, bądź na własny użytek.

Art. III.

Okręg poborowy stanowi gmina Nadwórnej.

Art. IV.

Ta opłata ciąży tylko na konsumcyi w obrębie gminy, nie można obciążać nią produkcji ani obrotu badlowego.

Art. V.

Blizsze postanowienia co do sposobu poboru tych opłat wyda w drodze administracyjnej e. k. Rząd w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca czyta pojedyncze ustępy tytuł i wstęp, które Izba uchwala.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwala Izba wszystkie ustępy projektu ustawy oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o zezwoleniu gminie miasta powiatowego Kosowa na pobór przez lat sześć 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina.

Sprawozdawca J. E. p. Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

„Gminie miasta powiatowego Kosów zezwala się pobierać w latach 1885, 1886, 1887, 1888, 1889 i 1890 celem pokrycia wydatków gminnych sto (100) % dodatek do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina“.

Izba uchwala ten wniosek bez dyskusyi.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o zezwoleniu gminie miasta Kutry powiatu Kosowskiego na pobór przez lat dziewięć 75% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa.

Sprawozdawca J. E. p. Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

„Gminie miasta Kutry, w powiecie Kosowskim pozwala się pobierać w latach 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892 i 1893 celem pokrycia wydatków gminnych siedmdziesiąt pięć (75) % dodatek do podatku konsumcyjnego od mięsa“.

Izba uchwala ten wniosek bez dyskusyi.

Sekretarz p. T. Siengalewicz czyta następujący wniosek p. Romańczuka i towarzyszy :

W n i o s e k.

Zważywszy, że prawie we wszystkich miejscowościach pod lasami położonych, mniejsi właściciele ziemscy doznają co roku bardzo znaczne szkody w ziemiopłodach, a także w bydłe od leśnej zwierzyny;

zważywszy, że przyczyną tego jest w głównej mierze niedokładne lub niewłaściwe wykonywanie ustaw o polowaniu i posiadaniu tudzież noszenia broni:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się e. k. Rząd, by e. k. Starostwom polecił dokładniejsze a potrzebom rolników odpowiednie wykonanie tych ustaw, a mianowicie: 1. żeby w tych miejscowościach, gdzie leśna zwierzyna, osobliwie dziki i niedźwiedzie, robią szkodę w ziemiopłodach lub bydłe, wydawały e. k. Starostwa paszporty na broń wszystkim porządnym i zagrożonym gospodarzom; 2. żeby licytacye polowania gminnego e. k. Starostwa przeprowadzały o ile możności na jak największą korzyść i stosownie do woli właścicieli gruntów w gminie położonych, jak co do wysokości czynszu za polowanie, jak i co do osoby wydzierżawiającej polowanie; 3. żeby e. k. Starostwa przeprowadzały jak największe wyniszczanie zwierzyny szkodliwej dla rolników; 4. żeby e. k. Starostwa przeprowadzały szybkie i sprawiedliwe wynagrodzenie szkód, zdziałanych przez leśną zwierzynę.

We Lwowie dnia 15. Września 1884.

J. Romańczuk
wnioskodawca.

T. Bereźnicki, Feliks Biliński, M. Siczynski, Merunowicz, Feliks Pławicki, K. Bobczyński, Romanowicz, Siengalewicz, Otton Hausner, R. Łubieński, Dr. Antoniewicz, Piotr Liniński, Max, Kaszewko, Badeni S., Lenartowicz, Żarski, Ochrymowicz, Tyszkowski, Gniewosz, Kaczała, Kowalski, Struszkiewicz.

Marszałek oświadcza iż wniosek ten, jako dostatecznie poparty, traktowany będzie regulaminowo.

Marszałek uwiadamia izbę o ukonstytuowaniu się komisji konkurencyjnej i szkolnej.

Komisya konkurencyjna obrała Przewodniczącym ks. Biskupa Soleckiego, Zastępcą przewodniczącego p. Hoppena, Sekretarzem p. Scipio.

Komisya szkolna obrała Przewodniczącym Dr. Józefa Majera, pierwszym Zastępcą ks. Biskupa Soleckiego, drugim Zastępcą p. Dr. Czerkawskiego, Sekretarzami pp. Romanowicza i Łozińskiego.

Po wyczerpaniu porządku dziennego, zamyka Marszałek posiedzenie i naznacza następne na dzień 17. Września 1884. o godz. 11. z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 3. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego które się odbędzie we Środę dnia 17. Września 1884 o godzinie 11. przed południem.

1. Wybór komisji z 5 członków dla spraw nietykalności posłów i komisji kolejowej z 12 członków.

2. Pierwsze czytanie wniosku p. Romańczuka w sprawie wykonywania przepisów o polowaniu.

3. Pierwsze czytanie ostatecznego sprawozdania Wydziału krajowego o budowie gmachu sejmowego. — Sprawozdawca poseł Pietruski.

4. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego co do przeniesienia miejscowości Tarnawa dolna i górna z okręgu e. k. Starostwa powiatowego w Żyweu i e. k. Sądu powiatowego w Ślemieniu, do e. k. Starostwa powiatowego i e. k. Sądu powiatowego miejsko-delegowanego w Wadowicach. — Sprawozdawca poseł Żarski.

5. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego z dnia 4. Lipca 1884 L. 19.774 — co do przeniesienia miejscowości Bratkowce z okręgu e. k. Starostwa powiatowego w Tłumaczu i e. k. Sądu powiatowego w Tyśmienicy — do okręgu e. k. Starostwa powiatowego i e. k. Sądu miejsko-delegowanego w Stanisławowie. — Sprawozdawca poseł Żarski.

6. Sprawozdanie komisji administracyjnej o petycji osady Kłodno, powiatu Limanowskiego, o utworzenie osobnej gminy politycznej, ewentualnie o wydzielenie jej ze związku gminy Męciny, a przyłączenie do związku gminy Chomanic, powiatu Nowo-Sądeckiego. — Sprawozdawca poseł Żarski.

Koniec posiedzenia o godzinie 2.

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze :

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyj

wnieionych po dzień 15. Września 1884.

103. Stankiewicz Piotr nauczyciel p. p. Józefa Simona o zaliczenie lat służby spędzonej przy Brodzkiej szkole męskiej.

104. Kałusz, Wydział powiatowy p. p. Abrahamowicza o bezzwrotną zapomogę 1000 zł. dla mieszkańców niektórych gmin tamtejszego powiatu nawiedzonych klęską gradobicia.

105. Towarzystwo pedagogiczne w Jaśle p. p. Gorayskiego o subwencyę dla wyższej szkoły żeńskiej w Jaśle na r. 1885.

106. Jasło gmina p. p. Gorayskiego o zaprowadzenie wyższej ośmioklasowej szkoły żeńskiej w Jaśle.

107. Kapituła przemyska obrządku łacińskiego p. p. Dzieduszyckiego Wojciecha o udzielenie subwencyi na restauracyę katedry.

108. Wydział Rady powiatowej lwowskiej p. p. Abrahamowicza o stałe zaprowadzenie paszportów dla koni w drodze ustawy krajowej.

109. Łuszczyńska Karolina nauczycielka w Haliczu p. p. Ks. Sawę o zapomogę.

110. Jasło Wydział powiatowy p. p. Buchwalda o pozwolenie nauczycielom szkół ludowych spełniania obowiązków pisarzy gminnych.

111. Jasło Wydział powiatowy p. p. Buchwalda z przedstawieniem przeciw wyłączeniu gmin Święcan i Olszyn z tego powiatu.

112. Jasło Wydział powiatowy p. p. Buchwalda o użycie funduszu karnego na założenie niższej szkoły rolniczej w tamtejszym powiecie,

113. Jasło Wydział powiatowy p. p. Buchwalda o zapomogę dla pożarem dotkniętych mieszkańców miasteczka Kołaczyc.

114. Ks. Antoni Koleński proboszcz z Oleszyc p. p. Buchwalda o zmianę ustawy konkurencyjnej.

115. Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia w Przeworsku p. p. Buchwalda o subwencyę 500 zł. na dokończenie budowy szpitala.

116. Osiek gmina p. p. Buchwalda o zwolnienie jej od obowiązku utrzymywania swoim kosztem nauczyciela.

117. Towarzystwo wzajemnej pomocy uczniów uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie p. Zolla o subwencję.
118. Guzdek Wojciech i Żmuda Franciszek nauczyciele szkoły ludowej w Krakowie p. p. Zolla o podwyższenie płacy.
119. Piotr Medwid nauczyciel p. p. Antoniewicza o przyznanie mu pięciolecia.
120. Karol Marciak nauczyciel p. p. Antoniewicza o podwyższenie płacy.
121. Adam Kaczurba p. p. Jerzego Czartoryskiego o stypendyum w celu wykształcenia się w spiewie.
122. Aleksandra Skrowaczewska wdowa po dyrektorze szkół przez p. Pławickiego o zapomogę.
123. Maciej Śliwiński przez p. Matkowskiego o przedłużenie wsparcia dla małoletniego Zbigniewa Józefa dw. imion Szcześnowicza.
124. Jan Bok nauczyciel przez p. Tyszkowskiego o zapomogę lub zaliczkę w kwocie 300 zł.
125. Piwniczna gmina przez p. Zborowskiego o utworzenie w tej gminie posterunku żandarmeryi.
126. Regina Cwierzyk przełożona Pp. Klarysek w Starym Sączu przez p. Zborowskiego o subwencję na utrzymanie szkoły żeńskiej.
127. Franciszek Gonia nauczyciel przez p. Rybickiego o policzenie 35 lat służby i przyznanie emerytury.
128. Podhajce gmina przez p. Torosiewicza o systemizowanie osobnej szkoły dla dziewcząt w Podhajcach.
129. Komitet budowy cerkwi w Ostrowie przez p. Polanowskiego o zapomogę na budowę tejże cerkwi.
130. Ulanów gmina przez p. Stanisława Jędrzejowicza o rozszerzenie szkoły 2-klasowej na 4-klasową.
131. Lipczyński Adolf inżynier, przez p. Grossa o zarządzenie środków zaradczych przeciw powodzi.
132. Kędziński Józef przez p. Zolla o uchronienie lasów gminnych od zniszczenia.
133. Amalia Aleksandrowicz przez p. Kuczkowskiego o stypendyum celem kształcenia się w muzyce.
134. Filomena Dworska przez p. Kuczkowskiego o zapomogę dla zakładu froeblovskiego w Kołomyi.
135. Tarnobrzeg Wydział powiatowy przez p. Jana Tarnowskiego o rozpoczęcie budowy projektowanej kolei do Tarnobrzega.
136. Tarnobrzeg Wydział powiatowy przez p. Tarnowskiego w sprawie produkcji i sprzedaży soli bydłcej.
137. Marya Kellar wdowa po nauczycielu przez p. Reya o pensję dożywotnią.
138. Andrzej Maskalik maszynista przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie przez p. Romanowicza o stabilizację na posadzie maszynisty.
139. Jan Sawicki były nauczyciel przez p. Siczynskiego o stały dar z łaski.
140. Zygmunt Hejda akademik górniczy przez p. Sawę o zapomogę celem słuchania jednego kursu hutnictwa w Pribram.
141. Marya Dulębianka przez p. Sawę o stypendyum celem dalszego kształcenia się w malarstwie.
142. Rada szkolna miejscowa w Horyńcu przez p. Sawę o stabilizowanie nauczyciela tamtejszego Ludwika Gorzki i podwyższenie mu płacy.
143. Dymitr Budyecz emerytowany nauczyciel przez p. Sawę o zapomogę.
144. Gmina Kobylanka przez p. Skrzyńskiego w sprawie zmiany ustawy drogowej.
145. Alojzy Domański nauczyciel przez p. Sawę o zapomogę.

146. Miejscowość Mykelsdorf przez p. Sawę o wyłączenie od gminy Otyunii i utworzenie samoistnej posady.
147. Alfred Bojarski przez p. Romanowicza o subwencyę dla syna Mikołaja celem ukończenia kursu w konserwatorium muzycznym.
148. Towarzystwo ochronek chrześcijańskich we Lwowie przez p. Romanowicza o subwencyę na rok 1885.
149. Karolina Elsner była nauczycielka przez p. Romanowicza o dożywotni datek.
150. Stocki Bolesław woźny Wydziału krajowego przez p. Scipio o zaliczkę na płacę w kwocie 400 zł.
151. Selig Rosenstreich dzierżawca myta Buczacz-Monasterzyska przez p. Goldmanna o opust czynszu dzierżawnego.
152. Józef Krzyżanowski maszynista przy zakładzie dla obłąkanych na Kulparkowie przez p. Goldmanna o stabilizacyę na tej posiadzie.
153. Towarzystwo bursy św. Jana w Drohobyczu przez p. Ochrymowicza o zapomogę.
154. Franciszka Rodowicz wdowa po nauczycielu przez p. Ochrymowicza o podwyższenie płacy lub zapomogę dla córki.
155. Łańcut Wydział powiatowy przez p. Scipio o pozwolenie nauczycielom szkół ludowych zajmować się pisarstwem gminnem.
156. Łańcut gmina przez p. Scipio w sprawie reformy jarmarków i targów.
157. Krościeńko gmina przez p. Ochrymowicza w sprawie reformy jarmarków i targów.
158. Pilzno gmina jak wyżej.
159. Kudryńce " " "
160. Jordanów " " "
161. Sędziszów " " "
162. Ulanów " " "
163. Tuchów " " "
164. Jawornik " " "
165. Frysztak " " "
166. Krzeszowice " " "
167. Rozwadów " " "
168. Raniżów " " "
169. Zator " " "
170. Strusów " " "
171. Tarnobrzeg " " "
172. Maryampol gmina i Rada szkolna miejscowa p. p. Góreckiego o uregulowanie szkoły tamtejszej.
173. Jezupol gmina przez p. Góreckiego o pozwolenie na pobór myta przewozowego na rzece Dniestrze.
174. Towarzystwo wzajemnej pomocy organistów we Lwowie przez p. Sawę o zmianę §. 12. ustawy konkurencyjnej.
175. To samo o subwencyę.
176. Maryan Alma artysta opery polskiej przez p. Goldmanna o subwencyę celem dalszego kształcenia się w śpiewie.
177. Bazyli Koreniec nauczyciel przez p. Romanowicza o remuneracyę za kierownictwo szkoły w Łanach.
178. Franciszka Gela wdowa po nauczycielu przez p. Romanowicza o zapomogę.
179. Komitet do niesienia pomocy pogorzelncom w Rozwadowie przez p. Wernickiego o zapomogę.
180. Mikołajów gmina przez p. Wernickiego w sprawie reformy jarmarków i targów.
181. Grzegorz Pieyk przez p. Wernickiego o stypendyum lub zapomogę dla syna Bazylego.

182. Komitet do regulacji Dniestru powiatu Rudeckiego przez p. Jankę o subwencję.
  183. Komarno gmina przez p. Jankę w sprawie reformy jarmarków i targów.
  184. Oleksa Koroluk członek Rady powiatowej Stanisławowskiej i towarzysze jako też okoliczni mieszkańcy miasta Stanisławowa przez p. Goreckiego o zniesienie opłaty kopytkowego.
  185. Gmina izraelska w Haliczu przez p. Goreckiego o zapomogę na budowę przez pożar zniszczonej synagogi.
  186. Kolbuszowa Wydział powiat. przez p. Tyszkiewicza o zmianę §. 99. ustawy gminnej.
  187. Kolbuszowa Wydział powiatowy przez p. Tyszkiewicza o utworzenie 4-klasowej szkoły w Sokolowie.
  188. Konieczkowa gmina przez p. Tyszkiewicza o zapomogę na budowę szkoły.
  189. Ks. Jan Mączyński z Niebylca przez p. Tyszkiewicza w sprawie oddania przez obszar dworski drogi do Małówki prowadzącej do użytku publicznego.
  190. Ludwik. Timoftiewicz przez p. Wereszczyńskiego o zapomogę do ukończenia nauk weterynaryi.
  191. Teofila Kriegshaberowa przez p. Waygarta o subwencję w kwocie 500 zł. na rozszerzenie zakładu haftów i robót ozdobnych na płótnie.
  192. Leon Mieczysław Zawiejski przez p. Abrahamowicza o subwencję w celu ukończenia szkoły rzeźbiarskiej w Florencyi.
  193. Trzcianiec gmina z przysiółkiem Krzywe przez p. Gniewosza o wyjednanie u Rządu odpisana zapomogi udzielonej w r. 1852.
  194. Gmina Frysztak przez p. Buchwalda w sprawie kosztów szupasowania skazanych wyrokiem prawomocnym przez władze sądowe.
  195. Mołodiatyn gmina przez p. Kuczkowskiego w sprawie naprawy drogi z Peczeniżyna do Łanczyna.
  196. Prusy Rada szkolna miejscowa przez p. Merunowicza o przekształcenie tamtejszej szkoły na 2-klasową.
  197. Pogorzeley gminy Prus przez p. Romanowicza o zapomogę.
  198. Petronela Dendor wdowa po adwokacie przez p. Podlewskiego o zapomogę.
  199. Piotrowska Rozalia wdowa po dyetaryuszu Wydziału krajowego przez p. Polanowskiego o zapomogę.
  200. Lisko Wydział powiatowy przez p. Żurowskiego o subwencję 10.000 zł. na rekonstrukcję drogi powiatowej Ustrzyki-Lutowiska.
-

Protokół

3. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 17. Września 1884.

Początek o godzinie 11. minut 30.

Przewodniczący Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, ks. Władysław Sapieha i Tytus Siengalewicz,

A. Jędrzejowicz.

Obechnych posłów 114.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 2. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyj od Nr. 201 do 267 wniesionych po dzień 17. Września 1884. które przydzielono następującym komisjom:

Komisji szkolnej Ll. 201, 223, 226, 234, 244, 256 i 259.

Komisji budżetowej Ll. 202, 203, 205, 206, 207, 208, 210, 211, 212, 227, 229, 230, 232, 235, 236, 238, 242, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 254, 255, 257, 262, 263, 265 i 266.

Komisji dla spraw gospodarstwa krajowego Ll. 204, 228, 233, 239, 243, 245 i 261.

Komisji administracyjnej Ll. 209, 214, 215, 225, 231, 241, 252, 253 i 264.

Przy petycji L. 213 wnosi p. Majer przeniesienie takowej z komisji petycyjnej do komisji szkolnej. Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni przystępuje do tego wniosku, który też Izba uchwała.

Komisji petycyjnej zaś przydzielono petycye Ll. 240 i 260.

Komisji drogowej Ll. 216 do 222 włącznie, 237 i 258.

Przy petycji L. 267, wnosi poseł Henzel przekazanie jej Wydziałowi krajowemu jako komisji z poleceniem zdania sprawy jeszcze na bieżącej sesyi.

Izba ten wniosek uchwała.

Komisji prawniczej przydzielono petycyę L. 224.

P. J. E. hr. Ludwik Wodziecki wnosi wzmocnienie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o jednego członka.

Izba uchwała ten wniosek.

Przystąpiono z porządku dziennego do wyboru komisji z 5 członków dla spraw nietykalności posłów i komisji kolejowej z 12 członków.

Na skrutatorów do wyboru pierwszej komisji powołuje Marszałek pp. Czaykowskiego, Gnoińskiego, Gniewosza, Waygarta, Siczyńskiego, Wolańskiego Władysława i Płazińskiego.

Na skrutatorów wyboru komisji kolejowej powołuje Marszałek pp. Goldmana, Romańczuka, Lasockiego, Jędrzejowicza Stanisława, Henzla, Goreckiego i Rapoporta.

Marszałek przerywa posiedzenie na 15 minut celem dokonania skrutynium.

Po przerwie ogłasza p. Płaziński wynik wyboru komisji dla spraw nietykalności posłów. Głosujących 87.

Wybrani pp. Jaworski, Jędrzejowicz Edward, Hausner, Madeyski i Żywicki.

P. Goldman ogłasza wynik wyboru komisji kolejowej.

Głosujących 95.

Wybrani pp. Biliński, Chrzanowski, Czaykowski, Golejewski, Gross, Hausner, Jaworski, Matkowski, Stadnicki Jan, Struszkiewicz, Tarnowski Jan i Wierzbicki.

Marszałek wzywa komisje aby się zaraz ukonstytuowały.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie wniosku p. Romańczuka w sprawie wykonywania przepisów o polowaniu.

P. Romańczuk przemawia i wnosi pod względem formalnym odesłanie swego wniosku do komisji administracyjnej.

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie ostatecznego sprawozdania Wydziału krajowego o budowie gmachu sejmowego.

Sprawozdawca p. Pietruski wnosi odesłanie tego sprawozdania do komisji administracyjnej.

P. Antoniewicz wnosi odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej, oraz wzmocnienie tej komisji o trzech członków.

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchyla wniosek p. Antoniewicza, uchwalając wniosek sprawozdawcy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego co do przeniesienia miejscowości Tarnawa dolna i górna, z okręgu c. k. Starostwa powiatowego w Żywcu i c. k. Sądu powiatowego w Ślemieniu, do c. k. Starostwa powiatowego i c. k. Sądu powiatowego miejsko-delegowanego w Wadowicach.

Sprawozdawca p. Żarski czyta sprawozdanie z następującym wnioskiem komisji administracyjnej:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uchwałę swą z dnia 29. Maja 1875, objawiającą opinię c. k. Rządowi względem terytoryalnego podziału kraju, uzupełnia w tym punkcie: iż miejscowości Tarnawa górna i dolna, położone dotąd w okręgu c. k. Sądu powiatowego w Ślemieniu, c. k. Starostwa w Żywcu, mają być przeniesione do okręgu c. k. Sądu powiatowego miejsko-delegowanego, tudzież okręgu c. k. Starostwa w Wadowicach“.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego z dnia 4. Lipca 1884 L. 19774 — co do przeniesienia miejscowości Bratkowce z okręgu c. k. Starostwa powiatowego w Tłumaczu i c. k. Sądu powiatowego w Tyśmienicy — do okręgu c. k. Starostwa powiatowego i c. k. Sądu miejsko-delegowanego w Stanisławowie.

Sprawozdawca p. Żarski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zmienia jeden z ustępów uchwały swej z dnia 29. Maja 1875 r. objawiającej opinię c. k. Rządowi względem terytoryalnego podziału kraju w tem:

Że miejscowość Bratkowce należąca dotąd do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Tyśmienicy c. k. Starostwa powiatowego w Tłumaczu, przeniesioną być ma do okręgu c. k. Sądu powiatowego miejsko delegowanego i c. k. Starostwa w Stanisławowie“.

Po przemówieniu p. ks. Sawy i sprawozdawcy, Izba uchwała wniosek komisji administracyjnej.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji administracyjnej o petycji osady Kłodno, powiatu Limanowskiego, o utworzenie osobnej gminy politycznej, ewentualnie o wydzielenie jej ze związku gminy Męciny, a przyłączenie do związku gminy Chomanic, powiatu Nowo-Sądeckiego.

Sprawozdawca p. Żarski czyta sprawozdanie z następującym wnioskiem komisji:

Nad petycją osady Kłodno o utworzenie z niej samoistnej gminy politycznej, ewentualnie wydzielenie jej z gminy Męciny a przyłączenie do gminy Chomanic, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Marszałek uwiadamia Izbę o ukonstytuowaniu się komisji dla spraw gospodarstwa krajowego i komisji dla spraw nietykalności posłów.

Komisya dla spraw gospodarstwa krajowego obrała Przewodniczącym p. hr. Wodzickiego Ludwika, Zastępcą przewodniczącego p. hr. Tarnowskiego Jana, Sekretarzem p. Struszkiewicza.

Komisya dla spraw nietykalności posłów obrała Przewodniczącym p. Hausnera, Zastępcą p. Jaworskiego, Sekretarzem p. Żywickiego.

Po wyczerpaniu porządku dziennego, Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 19. Września 1884 o godzinie 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 4. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego które się odbędzie w Piątek dnia 19. Września 1884 o godzinie 11 przed południem.

1. Wybór uzupełniający jednego członka komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.
  2. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego, w przedmiocie projektu ustawy budowniczej dla król. stoł. miasta Lwowa. — Sprawozdawca poseł Żywicki.
  3. Sprawozdanie komisji petycyjnej o petycyach.
- Koniec posiedzenia o godzinie 1.

Marszałek krajowy:

Dr. Zybkiewicz w. r.

Sekretarze:

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycji

wniesionych po dzień 17. Września 1884.

201. Czyżewski Wincenty nauczyciel przez p. Wierzbickiego o wliczenie lat służby od roku 1843 do 1852 do emerytury.

202. Rektorat szkoły politechnicznej we Lwowie przez p. Wierzbickiego o subwencję na cele naukowe.

203. Szkoła przemysłowa w Drohobyczu przez p. Wierzbickiego o subwencję na rok 1885, i o jednorazowy datek w kwocie 400 zł.

Protokół 3 posiedzenia.

204. Żabno gmina przez p. Kopycińskiego, o subwencyę na przekopanie rowu, celem zapobieżenia wylewom wody.
205. Pogorzeleny gminy Wasylowa przez p. Kopycińskiego o zapomogę.
206. Karolina Jubel wizerownia Siostr Miłosierdzia w Krakowie przez p. Kopycińskiego o subwencyę.
207. Antonina Osińska wdowa po kanceliście przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie przez p. Kopycińskiego o zapomogę.
208. Floryan Bohdan emerytowany nauczyciel przez p. Kopycińskiego o zapomogę.
209. Kozowa gmina przez p. Kopycińskiego w sprawie reformy jarmarków i targów.
210. Bogusz Zygmunt Stęczyński literat przez p. Goldmana o zapomogę.
211. Towarzystwo Weteranów wojskowych następcy Tronu Arcyksięcia Rudolfa przez p. Goldmana o subwencyę.
212. Lwowskie koło literackie przez p. Goldmana o udzielenie zakładowi narodowemu im. Ossolińskich rocznej subwencyi w kwocie 3000 zł.
213. Gmina Toków przez p. Siczynskiego, uprasza by ją do postawienia murowanej szkoły w drodze licytacyi nie zmuszono.
214. Przysiółek Podlesie przez p. Matkowskiego o odłączenie od gminy Medwedowce i utworzenie samoistnej gminy.
215. Borszczów gmina przez p. Borkowskiego w sprawie reformy jarmarków i targów.
216. Borszczów Wydział powiatowy przez p. Borkowskiego w sprawie budowy drogi kraj. z Jezierzan do Kolendzian.
217. Łanowce gmina i inne jak wyżej.
218. Łanowce gmina " "
219. Nowosiółka kwitnikowa gmina jak wyżej.
220. Głębozec gmina jak wyżej.
221. Cygany gmina " "
222. Jezierzany gmina " "
223. Podhajce Wydział powiatowy przez p. Torosiewicza w sprawie systemizowania szkół ludowych w tamtejszym powiecie.
224. Gminy Chyrów, Fulsztyn i inne przez p. Bereźnickiego o przeniesienie siedziby c. k. Sądu powiatowego ze Starej wsi do Chyrowa.
225. Jasło Wydział powiatowy przez p. Buchwalda o zmianę §. 38 ustawy polnej.
226. Rada szkolna miejscowa w Gołogórach przez p. Augustynowicza o systemizowanie 3ciej posady nauczyciela przy tamtejszej szkole.
227. Orest Chomeczyński nauczyciel przez p. Hoppena o zapomogę.
228. Komitet dla zabezpieczenia brzegów rzeki Sanu w Nisku przez p. Stanisława Jędrzejowicza o subwencyę na budowie wodne.
229. Komitet ku niesieniu pomocy pogorzelcom w Rawie przez p. Bilińskiego o zapomogę.
230. Żegluga parowa na Dniestrze przez p. Golejewskiego o subwencyę.
231. Gródek gmina przez p. Weismana w sprawie budowy koszar dla jednego batalionu piechoty.
232. Zarząd bursy imienia J. Kaczkowskiego w Drohobyczu przez p. Ochrymowicza o subwencyę.
233. Obywatele okolicy Nadbialskiej w powiecie Tarnowskim przez p. Sanguszkę o regulacyę rzeki Białej.
234. Gmina Breń i Kawęczyn przez p. Reya o zmianę orzeczenia Rady szkolnej krajowej L. 1 238/78 w sprawie płacy nauczyciela kierującego szkołą.
235. Towarzystwo pedagogiczne w Drohobyczu przez p. Wierzbickiego o subwencyę na rok 1885 dla tamtejszej szkoły przemysłowej.

236. Towarzystwo pedagogiczne w Kołomyi przez p. Wierzbickiego o subwencyę na rok 1885 dla tamtejszej wyższej szkoły żeńskiej.
237. Rudki gmina i inne przez p. Jankę o zmianę ustawy drogowej.
238. Towarzystwo muzyczne „Harmonia“ we Lwowie przez p. Romanowicza o stałą subwencyę.
239. Towarzystwo rolnicze w Krakowie przez p. Jana Tarnowskiego o wyjednanie u c. k. Rządu opustu podatków na gruntach powodzią dotkniętych.
240. Gmina Kadobna przez p. Romańczuka o wynagrodzenie szkód wyrządzonych przez dzikie zwierzęta.
241. Wojniłów gmina przez p. Romańczuka w sprawie reformy jarmarków i targów.
242. Gmina Kadobna przez p. Romańczuka o udzielenienie nauczycielowi Stefanowi Kawczyńskiemu zapomogi.
243. Gmina Podberezie przez p. Romańczuka w sprawie regulacyi rzeki Świcy.
244. Konstanty Janowicz nauczyciel przez p. Romańczuka o przyznanie trzeciego pięciolecia.
245. Kropiwniki gmina przez p. Romańczuka o bezpłatny pobór surowicy solnej.
246. Albin Kiszelka kancelista Wydziału krajowego przez p. Romańczuka o zaliczkę na płacę w kwocie 500 zł.
247. Kazimierz Kowalezyk nauczyciel prywatny przez p. Smolkę o zapomogę.
248. Grzegorz Szaraniewicz nauczyciel przez p. Wernickiego o zapomogę.
249. Lekarze i urzędnicy szpitala krajowego św. Łazarza w Krakowie przez p. Ochrymowicza o przyjęcie na fuudusz krajowy połowy należytości stemplowych, od dekretów nominacyjnych.
250. Wacław Kostkiewicz przez p. Romanowicza o subwencyę celem wydoskonalenia się w zawodzie litograficznym w Salzburgu.
251. Jan Serafinowicz litograf przez p. Romanowicza o subwencyę 500 zł.
252. Mielnica gmina przez p. Ochrymowicza w sprawie reformy jarmarków i targów.
253. Kalwarya gmina jak wyżej.
254. Amalia Abendrott przez p. Podlewskiego o subwencyę dla córki Ireny celem wykształcenia się w spiewie.
255. Miasto Kraków przez p. Chrzanowskiego, o zwrot wydatków poniesionych od roku 1879 do 1883 na stały kwaterunek wojskowy.
256. Rada szkolna miejscowa w Draganowie przez p. Maxa o stały datek na reorganizowanie tamtejszej 2-klasowej szkoły.
257. Gątkowska Frauciszka wdowa po dyrektorze szkół przez p. Smolkę o zapomogę.
258. Trembowla Wydział powiatowy przez p. Bolesława Rozwadowskiego o zezwolenie na zaciągnięcie pożyczki 20.000 zł. na cele drogowe.
259. Tekla Bugiel wdowa po nauczycielu przez p. Władysława Sapięgę o policzenie lat służby śp. męża jej Jana i udzielenie jej zapomogi.
260. Mieszkańcy miasta Nowego Sącza i okolicy przez p. Skarszewskiego o zaprowadzenie całodziennej służby na pocztę w Nowym Sączu.
261. Komitet spółki wodnej w Dobczycach przez p. Płazińskiego o zapomogę 5000 zł. i pożyczkę w kwocie 5000 zł. na regulacyę rzeki Raby.
262. Eugeniusz Steinsberg przez p. Hausnera o zasitek celem dalszego kształcenia się w akademii sztuk pięknych w Monachium.

263. Karol Ludwik Rożanowski kancelista Wydziału krajowego przez p. Władysława Sapię o zaliczkę na płacę równającą się jednorocznej płacy.

264. Hnsiatyn Wydział powiatowy przez p. Romana Czartoryskiego o przeniesienie Izby handlowo przemysłowej z Brodów do Tarnopola.

265. Komitet szkoły przemysłowej izraelskiej imienia Marka Bernsteina przez p. Goldmana o subwencję w kwocie 300 zł.

266. Aniela Ryszkowska wdowa po nauczycielu przez p. Smolkę o zapomogę.

267. Chodorów gmina przez p. Henzla w sprawie budowy drogi krajowej Rohatyńsko-Stryjskiej.

Protokół

4. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 19. Września 1884.

Początek o godzinie 11. minut 30.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zybliekiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, książę Władysław Sapiaha, A. Jędrzejewicz i Tytns Siengalewicz.

Obecnych posłów 120.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 3. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów.

Sekretarz p. Dr. Stan. hr. Badeni czyta spis petycyi wniesionych po dzień 19. Września 1884 od Nr. 268 do 313, które przydzielono następującym komisjom :

Komisji petycyjnej L. 268, 269, 284.

„ szkolnej L. 270, 278, 282, 290.

„ budżetowej L. 271, 275, 276, 277, 279, 281, 285, 288, 289, 291, 294 do 299 włącznie, 301, 302, 303, 305, 310, 311.

„ dla spraw gospodarstwa krajowego L. 272, 273, 274, 280, 300, 313.

„ administracyjnej L. 283, 293, 312.

„ drogowej L. 286, 287, 292, 306 do 309 włącznie.

„ prawniczej L. 304.

Marszałek uwiadamia Izbę o ukonstytuowaniu się komisji kolejowej, która obrała Przewodniczącym p. Jaworskiego, Zastępcą Przewodniczącego p. Grossa, Sekretarzem p. Struszkiewicza.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest wybór uzupełniający jednego członka Komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Na skrutatorów powołuje Marszałek pp.: Bereźnickiego, Romanowicza, Weissmanna, Kuczowski, Pławickiego, Stadnickiego Stanisława i Siczynskiego.

Z porządku dziennego następuje :

Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego, w przedmiocie projektu ustawy budowniczej dla król. stoł. miasta Lwowa.

Sprawozdawca p. Żywicki uwolniony czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić przedłożony przez Wydział krajowy w sprawozdaniu z dnia 11. Września 1884 L. 41.440 projekt do ustawy budowniczej dla król. stoł. miasta Lwowa.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera.

Na wniosek p. Pietruskiego Izba uchwała głosowanie *en bloc*, poczem sprawozdawca poseł Żywicki czyta cały następujący projekt :

U S T A W A

z dnia ..... obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca ustawę budowniczą dla król. stoł. miasta Lwowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nadaję król. stoł. miastu Lwowu ustawę budowniczą :

Ustawa budownicza dla król. stoł. miasta Lwowa.

DZIAŁ I.

O pozwoleniu na budowę.

§. 1.

Budowy wymagające pozwolenia urzędowego (konsensu).

Pozwolenia urzędowego (konsensu) potrzeba na wykonanie w terytorjalnym obrębie miasta Lwowa nowych budowli, na przebudowanie, powiększenie albo rozebranie częściowo lub w całości budynków istniejących, na przedsiębranie w budynkach istniejących takich zmian, które oddziałują na moc i trwałość budynków, na stosunki sanitarne lub bezpieczeństwo ogniowe, albo z którymi jest połączone przeobrażenie frontu, lub wreszcie, które wywierają wpływ na prawa sąsiadów — na budowę studzien, wodociągów, zbiorników na wodę lub nawóz, kanałów, jam kloacnych, przedsiębranie robót w ogólności, z którymi wykopy ziemne są połączone, na odgraniczenie gruntów od ulic i placów publicznych i t. p. roboty.

§. 2.

Budowy wymagające tylko doniesienia.

Przy zmianach budowlanych, które nie należą do rodzaju robót w §. 1. przytoczonych, wystarcza, jeżeli osoba do kierowania lub wykonania odnośnych robót w myśl ustaw obowiązujących upoważniona, zawiadomi poprzednio miejski Urząd budowniczy przez zapisanie przedsiębrać się mającej roboty w księgach na ten cel przeznaczonych.

Urząd budowniczy mocen jest wstrzymać wykonanie robót, któreby uznał jako ulegające przepisom §. 1. i zażądać przedłożenia w myśl §. 7. niniejszej ustawy.

Przy naprawach, które nie wprowadzają zmiany w ogólnym stanie budynku i których celem jest tylko utrzymanie w dobrym stanie poszczególnych przedmiotów, nie wymaga się żadnego uwiadomienia.

§. 3.

Oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu przy istniejących ulicach, drogach i placach publicznych.

Jeżeli przedmiot budowy, czy to budynek, czy odgraniczenie licować ma do ulicy, drogi lub placu publicznego, należy przed wniesieniem do Magistratu podania o konsens zapewnić się, czy kierunek dotychczasowej linii frontowej albo dotychczasowego poziomu nie ulegnie zmianie, według ogólnego planu regulacyjnego całego miasta, który to plan w urzędzie budowniczym do użytku stron interesowanych stale będzie wyłożony.

Gdyby zmiana taka nastąpić miała, należy wnieść do Magistratu podanie o oznaczenie linii regulacyjnej, a względnie oznaczenie poziomu dla stawiać się mającego budynku z załączeniem właściwych planów w dwóch egzemplarzach, a mianowicie:

sytuacyjnego w takiej rozciągłości, aby regulacja dokładnie mogła być rozpoznana, i niwelacyjnego, które to plany podług skali w §. 9. ustanowionej mają być sporządzone i dokładnie w miarze metrycznej kotowane.

Linie regulacyjną i wysokość poziomu oznacza urząd budowniczy na miejscu.

Jeżeli linia regulacyjna i wysokość poziomu są już ustanowione, natenczas załatwienie podania ma być doręczone stronie w przeciągu dni 20, jeżeli zaś dopiero osobno muszą być ustanowione, w przeciągu dni 30.

Gdyby terminy powyższe nie mogły być zachowane, należy w tym samym czasie zawiadomić stronę o powodach zwłoki.

§. 4.

Odszkodowanie przy zmianie linii frontowej w istniejących drogach, ulicach i placach.

Jeżeli w skutek ustanowienia linii regulacyjnej okaże się potrzeba, ażeby przedmiot budowy, który ma być z gruntu wzniesiony, dobudowany lub przebudowany, został po za dotychczasową linię frontową naprzód wysunięty lub w tył cofnięty, natenczas w pierwszym przypadku obowiązany jest podający o konsens, zaś w drugim przypadku obowiązana jest gmina miasta Lwowa nabyć część gruntu położoną pomiędzy dawniejszą linią frontową, a nową linią regulacyjną.

Gdyby co do ceny wynagrodzenia ugoda dobrowolna nie przyszła do skutku, cena ta będzie oznaczona przez sądowe oszacowanie.

O powyższym obowiązku odstąpienia gminie części gruntu na publiczną drogę, ulicę lub plac, orzeka w razie odwołania się c. k. Namiestnictwo.

Jeżeli postanowienie względem kierunku linii regulacyjnej stało się prawomocnem, może być konsens na zamierzoną budowę udzielony, chociażby cena wynagrodzenia za odstąpić się mającą część gruntu nie była jeszcze ustano-

wioną i uiszczoną, skoro we właściwym sądzie realnym złożoną zostanie kaucya, odpowiadająca wartości wywłaszczonego gruntu, jaką władza pozwalająca budowy po wysłuchaniu dwóch rzeczoznawców oznaczy.

§. 5.

Podział gruntu pod budowlę i otwarcie nowych ulic.

Jeżeli grunt pod budowlę na żądanie właściciela ma być podzielony na części, należy przed wniesieniem podania o konsens na budowę uzyskać potwierdzenie planu działów.

Tym celem należy przedłożyć plany sytuacyjne w dwóch egzemplarzach i oznaczyć w takowych z podaniem miar czarnym kolorem granice całej podzielić się mającej realności, zaś czerwonym kolorem granice utworzyć się mających parcel, prócz tego należy podać na planach wymiar całej realności przed podziałem, jako też wymiar poszczególnych nowych parcel.

Właściciel realności, która na jego żądanie ma być podzieloną na części, winien odstąpić bezpłatnie z tej realności grunta, potrzebne na utworzenie, w celu przeprowadzenia zamierzonego podziału realności, nowych placów, dróg i ulic, oraz na sprostowanie lub rozszerzenie istniejących, jednakże do szerokości tychże nie większej jak 20 metrów.

Zezwolenie na podział realności traci swoją ważność, jeżeli do lat trzech od dnia doręczenia odnośnego konsensu zabudowanie wydzielonych parcel nie zostało rozpoczęte, lub podział w księgach gruntowych nie został przeprowadzony.

§. 6.

Otwarcie nowych lub rozszerzenie istniejących ulic w interesie komunikacji publicznej.

Gdyby uznana została potrzeba otwarcia dla publicznej komunikacji nowej drogi, placu lub ulicy przez grunta prywatne, bądź puste, bądź zabudowane, lub też rozszerzenia albo sprostowania istniejącej drogi, placu lub ulicy, obowiązany jest właściciel odnośnej realności odstąpić potrzebną na ten cel część gruntu za wynagrodzeniem a nawzajem służy mu prawo nabyć od gminy na własność część gruntu pozostałą z drogi, placu lub ulicy.

O wywłaszczeniu na cele powyższych zmian, przez władze autonomiczne za potrzebne uznanych, orzeka e. k. Namiestnictwo według obowiązujących w tej mierze prawnych przepisów.

Gdyby w obydwu powyższych przypadkach ugoda dobrowolna co do ceny wynagrodzenia nie przyszła do skutku, cena ta będzie oznaczona przez sądowe oszacowanie.

§. 7.

Podanie o pozwolenie na budowę (konsens).

Przed rozpoczęciem budowy należy wnieść do Magistratu podanie o pozwolenie na budowę (konsens) z załączeniem planów w dwóch egzemplarzach.

Podający obowiązany jest w razie zachodzącej wątpliwości wykazać prawo własności przedmiotu, czy gruntu pod budowę przeznaczonego, albo też przedłożyć pozwolenie właściciela, a jeżeli działa w imieniu trzecich osób, tych pełnomocnictwo.

§. 8.

Plan na budowę.

Plany na budowę powinny zawierać:

- a) Plan sytuacyjny z uwidocznieniem położenia i granic realności do zabudowania przeznaczonej, przedmiotu budowy tamże powstać mającego, tudzież istniejących starych zabudowań, podwórz, dziedzińców i ogrodów, położenia przylegających sąsiednich realności i budynków z oznaczeniem ich właścicieli i numerów tabularnych, wreszcie ościennej ulicy, nazwy i szerokości tejże, kierunku linii frontowej, a względnie regulacyjnej. W planie tym należy wykazać także i przez odpowiednie pokotowanie uwidocznienie obszar całej realności, przestrzeń jej już zabudowaną, jako też zabudować się mającą.
- b) Plan niwelacyjny, a mianowicie przekrój podłużny i poprzeczny, przez środek ulicy z dokładnem oznaczeniem liczbami wszystkich znacznějších wzniesień oraz wysokości progu wejścia głównego nowej budowy.
- c) Plany poziome wszystkich pięter, piwnic i poddasz, przekrój podłużny i poprzeczny, tudzież widok zewnętrzny budynku z oznaczeniem wysokości sąsiednich domów.

Na planie piwnic powinny być uwidocznione doły kloaczne, kanały domowe, połączenia ich z kanałem głównym, ich przekrój poprzeczny i spadek, dalej ścieki wodne i studnie.

Na planie poddasza należy przedstawić wszystkie mury strychowe, kominowe i ogniowe, tudzież podział poddasza, jeżeli takowe częściami na użytk mieszkańców domu ma być oddane.

Wszelkie miary, czyli koty, odstępy budynku od ulicy, sąsiednich granic i zabudoń, szczególnie zaś grubości murów, wysokości ubikacji i ich rozmiary, mają być dokładnie oznaczone liczbami według miary metrycznej.

Niezwykłe konstrukcje, mianowicie żelazne, mają być przedstawione, w szczegółowych rysunkach, a wytrzymałość ich obliczona w dołączonym statycznym rachunku.

Przy wykonaniu reperacyj lub zmian częściowych wystarcza przedłożenie planu tej części budynku, w której zmiana ma być uskuteczniłą.

Wszystkie plany mają być wykonane na trwałym papierze, lub płótnie.

§. 9.

Podziałka (Skala) dla planów.

Plany mają być rysowane według miary metrycznej a mianowicie:

Plany sytuacyjne obejmujące większą przestrzeń podług skali 1 : 1000 czyli 1 cm. = 10 m. przy mniejszej przestrzeni podług skali 1 : 500 czyli 1 cm. = 5 m.

W planach niwelacyjnych należy miary długości oznaczyć według skali planów sytuacyjnych, zaś miary wysokości według skali 10 razy powiększonej.

Plany na budowę mają być rysowane podług skali 1 : 100 czyli 1 cm. = mtr.

Rysunki szczegółowe i konstrukcyjne mają być rysowane podług takiej skali, aby dokładne ich rozpoznanie było możebnem, mianowicie w stosunku 1 : 10, 1 : 20, 1 : 50 i t. p.

§. 10.

Podpisy na planach na budowę.

Plany przedłożone do zatwierdzenia mają być opatrzone podpisem właściciela gruntu przeznaczonego do zabudowania, albo tegoż umocowanego zastępcy, jakoteż autora planów.

§. 1.

Przeprowadzenie komisji przed udzieleniem konsensu na budowę.

Po wniesieniu podania o pozwolenie na budowę, Magistrat w najkrótszym czasie zbada projekt budowy przez komisję, złożoną z administracyjnego i technicznego urzędnika, a w razie potrzeby i fizyka miejskiego.

Do komisji tej mają być zawezwani: właściciel przeprowadzić się mającej budowy, albo jego pełnomocnik, kierujący budową, tudzież sąsiedzi. Komisja powinna odbywać się na miejscu budowy. Magistrat może jednak zarządzić komisję w urzędzie, wszelako i w takim razie służy interesowanym stronom prawo żądania oględzin na miejscu.

Komisja starać się będzie o usunięcie przeszkód w drodze dobrowolnej ugody. Jeżeli ugoda przyjdzie do skutku, zostanie na podstawie tejże udzielony konsens na budowę, o ile takowa ze względów publicznych może być uskutecznioną. Gdyby zaś ugoda nie przysłała do skutku, rozstrzygnie władza do udzielania konsensu na budowę powołana o podniesionych zarzutach, o ile rozstrzygnięcie to należy do zakresu jej działania, oraz orzeknie, czy i o ile ze względów publicznych zamierzona budowa może być uskutecznioną, a stosownie do tego albo odmówi konsensu na budowę, albo go udzieli z zastrzeżeniem co do zarzutów z tytułu prawa prywatnego uczynionych i pod tym ostatnim względem odeszłe strony na drogę sądową, pozostawiając budującemu, by się przeciw podniesionym zarzutom zastrzegł w myśl postanowień ustawy cywilnej i przepisów postępowania sądowego, a według okoliczności budowę na własne niebezpieczeństwo rozpoczął lub rozpoczętą dalej prowadził (§. 472 proced. sąd. i §§. 340—342 kodeksu cywilnego).

Podniesione z tytułu prawa prywatnego zarzuty, których rozstrzygnięcie na drodze sądowej zostało zastrzeżeniem, mają być w załatwieniu podania wyraźnie wymienione. Protokół powyższego postępowania ma być podpisany przez wszystkie obecne strony.

§. 12.

**Udzielenie konsensu. Zawiadomienie o takowym stron interesowanych.
Rekurs tychże.**

Na podstawie planów w §. 7. przepisanych i rozprawy, czy też protokołu komisji w §. 11. określonego, udziela się podającemu przy zwrocie jednego egzemplarza przedłożonych i klauzulą zatwierdzenia opatrzonych planów, pozwolenie na budowę (konsens) bezwarunkowo, lub też z ograniczeniami bliżej poszczególnionemi.

O udzieleniu lub odmówieniu konsensu, zawiadamia się podającego, tudzież wszystkie te strony, które przeciw zamierzonej budowie zarzuty podniosły. Przeciw orzeczeniu temu służy interesowanym droga rekursu. Rekurs powinien być wniesiony w przeciągu dni 14 od dnia doręczenia orzeczenia, w przeciwnym bowiem razie będzie bezwzględnie odrzucony.

Załatwienie podań o konsens na budowę ma być doręczone stronom w przeciągu dni 15, jeżeli zaś sprawa podlega rozstrzygnięciu Reprezentacy miasta, w przeciągu dni 30.

§. 13.

Konsens na budowę zakładów przemysłowych lub fabryk.

Przy budowlach na cele przedsiębiorstw przemysłowych, które w myśl ustawy przemysłowej wymagają zezwolenia władzy politycznej, ma być pertraktacya budownicza ile możności połączoną z pertraktacyą przemysłowo-policyjną.

W każdym razie konsens na taką budowę może być udzielony dopiero po prawomocnem zezwoleniu na prowadzenie przedsiębiorstwa.

§. 14.

Zakaz budowania bez konsensu, albo przed uzyskaniem tegoż.

Bez konsensu nie wolno budowy rozpoczynać. W razie rekursu orzecznie władza udzielająca konsens, czy przed rozstrzygnięciem rekursu przez właściwą władzę i pod jakimi zastrzeżeniami budowa może być rozpoczęta lub dalej prowadzona, a do orzeczenia tego należy zastosować się bezwzględnie.

§. 15.

Zastosowanie się do potwierdzonych planów. Zmiany dozwolone. Sprostowanie planów.

Od potwierdzonych planów nie wolno odstąpić bez zezwolenia władzy, chyba, że idzie tylko o takie zmiany, dla których według §. 2. wystarcza doniesienie miejskiemu Urzędowi budowniczemu. — W innych przypadkach należy przedłożyć do zatwierdzenia plan częściowy, wykazujący zmianę planu pierwotnego.

W razie zmian większych może władza zażądać planów należycie sprostowanych i wymienić takowe na plany pierwotne.

§. 16.

Przechowanie potwierdzonych planów i konsensu na miejscu budowy.

Potwierdzone plany i konsens na budowę mają być zawsze dla użytku nadzorujących organów Magistratu przechowane na miejscu budowy.

§. 17.

Unieważnienie konsensu.

Konsens na budowę traci swoją ważność, jeżeli w przeciągu dwóch lat od udzielenia go, budowa nie została rozpoczęta, albo po rozpoczęciu przez dwa lata była zawieszoną.

DZIAŁ II.

Przepisy szczegółowe o budowaniu.

A. Ze względu na kierownictwo budowy, tudzież na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

§. 18.

Odpowiedzialność za wykonanie budowy.

Wykonywaniem robót przy budowie kierować może tylko osoba upoważniona do tego w myśl ustaw obowiązujących. Kierownik budowy powinien

przed rozpoczęciem teŝże w księdze przeznaczonej na ten cel w Urzędzie budowniczym miejskim zapisać oświadczenie, że obejmuje odpowiedzialność za wykonanie budowy.

O kaŝdej zmianie w osobie kierownika budowy naleŝy donieść miejskiemu Urzędowi budowniczemu w przeciągu 24 godzin.

Nowo obejmujący kierownictwo budowy powinien w tymŝe czasie zapisać w Urzędzie budowniczym powyŝej wskazane oświadczenie. W czasie zmiany w kierownictwie budowy, mają być roboty wstrzymane pod odpowiedzialnością właściciela budowy.

Kierujący budową odpowiada za umiejętne, dokładne i trwałe jej wykonanie, za uŝycie dobrych i celowi odpowiednich materiałów, za bezpieczeństwo wszelkich urządzeń pomocniczych w celu budowy przedsięwziętych i w ogóle za przestrzeganie postanowień tej ustawy, oraz wszelkich odnośnych przepisów. Przez to jednakŝe nie jest wykluczona odpowiedzialność i innych przy wykonaniu budowy zajętych osób, o ile takowe zawiniły.

§. 19.

Przepisy ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

O rozpoczęciu budowy naleŝy zawiadomić miejski Urząd budowniczy najpóźniej 24 godzin przed jej rozpoczęciem.

Przy kaŝdej budowie i naprawie budynku od ulicy naleŝy ustawić znaki ostrzegające, lub w miarę potrzeby stosowne ogrodzenie; w wypadkach zaś, gdzie materiały budowlane, ziemia, narzędzia i t. p. na ulicy są ŝłożone, albo gdzie drogi i place publiczne zostały rozkopane, naleŝy nocną porą utrzymywać przed placem budowy latarnie oświelone, a w razie potrzeby takŝe straż nocną.

Kaŝdą budowę nie wykluczając nasadzenia pięt, zmiany wiązań dachowych i t. p. w śródmieściu i bliŝszych albo więcej uczęszczanych ulicach na przedmieściu, naleŝy przed rozpoczęciem roboty na czas jej trwania zagrozić od ulicy parkanem.

Przy budowach wykonywanych przy froncie ulicy, gdzie utrzymanie swobodnej komunikacji pieszej mogłoby być zagrożone, naleŝy dla zabezpieczenia przechodniów urządzić nad chodnikiem silny dach ochronny, lub ułożyć tymczasowy chodnik.

Co do opłat placowego za wysunięcie parkanu na ulicę, jako teŝ za dozwolone wyjątkowo składowanie materiałów budowlanych na ulicach i placach publicznych, obowiązuje taryfa opłaty placowego.

Składowanie materiałów budowlanych, o ile takowe według poprzedzającego ustępu nie zostało wyjątkowo dozwolonem za opłatą placowego, niemniej gąszenie wapna na ulicach i placach publicznych jest zakazane. Ziemię z fundamentów wykopaną, tudzieŝ rumowisko naleŝy z ulic i placów publicznych bezzwłocznie uprzątnąć.

Przy rozbieraniu budynków naleŝy dla uchylenia kurzu rozebrać się mające części poprzód zwilŝać i nie wolno spuszczać rumowiska z góry inaczej jak tylko w naczyniach lub trąbach zamkniętych; nie wolno równieŝ materiału drzewnego z dachu lub pięt na ulicę zrzucić, ale tylko spuszczać.

B. Ze względu na położenie budowy.

a) przy ulicach i placach publicznych.

§. 20.

Zabudowanie frontu przy ulicy.

W ulicach głównych wolno przy froncie stawiać tylko budynki główne, budynki zaś podrzędne służące na cele gospodarcze, przemysłowe lub tym podobne, jako to: stajnie, wozownie, warsztaty, magazyny i t. p., mają być umieszczone w głębi w podwórzu.

Gdyby ze względu na położenie miejscowe, budynki te tylko przy froncie postawione być mogły, a względy publiczne nie stały temu na przeszkodzie, pozwolenie na to może być wyjątkowo udzielonem. Natenczas wszakże należy budynki te opatrzyć odpowiednią fasadą.

Budynki frontowe muszą przypierać bezpośrednio do siebie lub do granicy sąsiedniej, w przeciwnym razie ich odległość powinna wynosić najmniej 6 m., a wtedy fasada przyczołka powinna być zastosowaną do fasady frontowej.

W ulicach głównych nie wolno stawiać przy froncie domów parterowych. Gdzieby to wyjątkowo zostało dozwołonem, tam należy wyprowadzić mury w takiej grubości, aby na nie w przyszłości można nasadzić piętro.

Budynki główne należy stawiać bezpośrednio w linii frontowej ulicy, jeżeli jednak zamierzonem jest utworzenie ogrodu lub zajazdu przed nimi, może być pozwolonem cofnięcie tychże od frontu pod następującymi warunkami:

- a) Budynek cofnięty powinien być tak budowanym, jak to przepisano dla domów frontowych. Wille pięknej architektury, w ogrodzie położone, mogą być wyjątkowo stawiane w całości lub częściowo jako budynki parterowe.
- b) Odstęp budynku od ulicy nie powinien wynosić mniej jak 6 m., na placu tym nie wolno stawiać podrzędnych budynków, jako to: budek do sprzedaży i t. p., nie wolno też używać go na skład lub w inny szpecący sposób.
- c) Odgraniczenie od ulicy winno być w takim razie sporządzone ze sztachet lub krat ozdobnych.

§. 21.

Wysokość budynków mieszkalnych.

Domów mieszkalnych nie wolno budować wyżej jak na trzy piętra nie licząc parteru.

Mezanin liczy się za piętro.

Domy jednopiętrowe mogą być wszędzie budowane przy froncie ulicy, bez względu na jej szerokość.

Domy dwu- lub trzy piętrowe wolno stawiać tylko tam, gdzie ich wysokość nie przewyższa szerokości ulicy w tem miejscu. Może być jednakże dozwołonem:

- a) w miejscu, gdzie dom już istniał, budować dom nowy w wysokości dawniejszego;
- b) w ulicy częściowo już zabudowanej wyprowadzić dom nowy do wysokości większej części domów tamże już istniejących.

W obydwu tych wypadkach wysokość budynku nie może przewyższać 16 metrów.

Jeżeli domy są cofnięte od frontu według warunków §. 20, wolno podnieść ich wysokość w miarę szerokości odstępu.

Wysokość budynku mierzy się od najwyższego punktu chodnika do górnej krawędzi gzymsu głównego.

§. 22.

Wysoki przy frontach.

- a) Schody przed domami, kraty i poręcze wystające, drzwi otwierające się na zewnątrz, jako też inne tego rodzaju przedmioty sięgające po za linię frontową, nie są dozwolone.
- b) Okna lub okiennice wychodzące na ulicę nieumieszczone w wysokości przynajmniej 3 m. nad chodnikiem, należy urządzić do otwierania na wewnątrz lub tak, aby nie sterczały na ulicę i zupełnie przylegały do muru.
- c) Balkony otwarte dozwolone są tylko w ulicach mających więcej niż 10 m. szerokości i powinny być zbudowane włącznie z poręczą z ogniotrwałego materiału. Balkony kryte dozwolone są tylko w ulicach naj- najmniej 15 m. szerokich. Odległość ich od sąsiedzkiej realności ma wynosić najmniej 3 m., wysokok zaś nie może przewyższać 1,25 metra. Długość balkonów krytych nie powinna zazwyczaj przechodzić szerokości odstępu między osiami dwóch okien, większa długość może być dozwoloną po rozpoznaniu rzeczy w każdym przypadku z osobna. Części dźwigające kryte balkony mają być sporządzone z kamienia lub żelaza.
- d) Na urządzenie wystaw sklepowych, godeł, markiz i t. p. należy postarać się o pozwolenie (w pierwszym wypadku z dołączeniem planów). Wysoki wystaw sklepowych nie powinny przewyższać 25 cm. Wszelkie godła, latarnie i t. p. powinny być umieszczone w wysokości najmniej 3 m., zaś markizy najmniej 2,25 m. nad chodnikiem, mierząc przy wi- szących przedmiotach od punktu najniższego.
- e) Wysoki cokłów po za linię budowy dozwolone są przy domach fronto- wych aż do 10 cm. Gdyby z architektonicznych względów pożądanem było powiększenie wysokoku cokłów albo wysunięcie na chodnik ryzali- tów, bram ozdobnych, filarów, kandelabrow i t. p. należy na to uzyskać osobne pozwolenie.

§. 23.

Wyprawa ścian zewnętrznych. Fasady domów frontowych. Zmiany fasad budynków starożytnych.

Ściany zewnętrzne budynku z wyjątkiem fasad wykonanych w surowym materiale, należy wyprawić najpóźniej do lat dwóch po ukończeniu budynku. Fasady domów frontowych nie powinny sprzeciwiać się zasadom dobrego gustu, albo być malowane szpecącymi lub dla wzroku szkodliwymi kolorami.

Na fasadach starożytnych budynków, które mają wartość artystyczną, archeologiczną lub pamiątkową, nie wolno wykonywać żadnych zmian bez zezwolenia władzy.

§. 24.

Odgraniczenie od ulicy.

Każdą realność należy odgraniczyć od drogi publicznej. W śródmieściu i przy głównych ulicach przedmieście należy podwórza przy realnościach w głębi zabudowanych odgraniczyć od ulicy murem, ogrody ozdobnymi sztachetami, zaś plac pod budowę w częściach miasta zabudowanych przynajmniej parkanem.

W odległych i ubocznych ulicach mają być podwórza odgraniczone od ulicy przynajmniej parkanem, zaś grunta do uprawy płotem lub baryerą.

§. 25.

Dachy, okapy i rynny.

Wszystkie dachy budynków zwrócone spadkiem ku ulicy powinny być opatrzone rynnami przynajmniej 25 cm. szerokimi, jako też rurami spustowymi z ogniotrwałego materiału. Na dachach blachą krytych mają być rynny umieszczone nad okapem dachu, jednakże odstęp rynny od okapu nie powinien wynosić w najszerszym miejscu więcej jak 30 cm. Gdyby z architektonicznych lub innych względów wypadło szerokość tę przekroczyć, należy przez stosowny przyrząd zapobiedz zesuwaniu się śniegu z odstępu tego.

Rury spustowe należy prowadzić o ile możności wprost do kanału. Gdzieby to ulegało trudnościom, należy wylot umieścić najwyżej 30 cm. nad chodnikiem.

Balkony powinny być opatrzone w rynny odpowiedniej szerokości, zaś rury spustowe prowadzone po frontowej ścianie budynku.

b) W podwórzach.

§. 26.

Wymogi przy budowach od strony i w obrębie podwórz.**Rozmiary podwórz. Świetlniki.**

Przy budowlach od strony i w obrębie podwórz należy uwzględnić wszelkie zachodzące stosunki miejscowe, kształt podwórz, położenie jego do słońca, rozmiary przypierających budynków, sposób użytkowania ubikacji w tychże, stopień zabudowania sąsiednich realności, wymogi sanitarne, mianowicie aby każda ubikacja służąca na pobyt ludzi była zaopatrzona obficie powietrzem i światłem, wreszcie wymogi ogniowo-policyjne. Przy tem uważać należy ażeby przestrzeń niezabudowana wynosiła przynajmniej 25% całego obszaru, z czego większa połowa na dziedzińce przeznaczoną być winna. Odstąpienie od tego postanowienia może być dozwolone tylko wyjątkowo przy budynkach narożnych, lub gdzie dziedzińce kilku sąsiednich realności ze sobą się stykają, albo gdzieby grunt położony przy froncie między gruntami już zabudowanymi i otoczony sąsiednimi budynkami przy zachowaniu tego postanowienia nie mógł być zabudowanym,

Świetlniki mogą służyć tylko dla ubikacji podrzędnych i powinny mieć, jeżeli dostarczać mają światło tylko jednemu oknu w każdym piętrze, przynajmniej 6, jeżeli zaś więcej oknom przynajmniej 10 metrów kwadratowych obszaru.

§. 27.

Sień wchodowa. Bramy wjazdowe i przejazdy.

Szerokość sieni wchodowej powinna wynosić najmniej 1.60 m.

W rzeczywistości, w której istnieją zabudowania na podwórzu albo mogą w myśl §. 26. powstać w przyszłości, należy urządzić bramę wjazdową we frontowym domu.

Szerokość takiej bramy powinna wynosić najmniej 2·20 m.

Jeżeli w jednej i tej samej rzeczywistości jest kilka podwórz, powinny być urządzone z jednego do drugiego przejazdu o wskazanych wymiarach.

§. 28.

Brukowanie względnie szutrowanie podwórz.

Dzielnice i podwórza, o ile na ogród nie są używane, należy wybrukować albo wyszutrować, w miarę potrzeby wyasfaltować i urządzić na nich brukowane ścieki dla odprowadzenia wody deszczowej.

§. 29.

S t u d n i e.

Studnie w obrębie rzeczywistości, założone w pobliżu zbiorników lub kanałów, powinny być zabezpieczone odpowiednio od infiltracji. W śródmieściu, tudzież w bliższych częściach przedmieść, mają być opatrzone w pompę, w odleglejszych zaś mogą być zabezpieczone parapetem najmniej 1 metr wysokim.

Studnie, zawierające wodę nieprzydatną do picia dla ludzi, powinny być zaopatrzone w sposób zwracający uwagę stosownym napisem ostrzegającym.

c) Przy granicach sąsiednich.

§. 30.

Odległość przedmiotu budowy od granic sąsiednich.

Odległość budynków od granic sąsiednich nie ulega ze względów publicznych żadnym ograniczeniom, z wyjątkiem zastrzeżeń §. 20. Postanawia się tylko, iż zbiorniki kloaczne lub nawozowe mają być oddalone od granicy sąsiedniej najmniej o 2 metry. Mniejsza odległość zawisła od zezwolenia sąsiadów.

C. Ze względu na użytkowanie.

§. 31.

Ogólne wymogi dla domów mieszkalnych.

Budynki przeznaczone na zamieszkanie powinny być tak zbudowane, aby ani bezpieczeństwu nie zagrażały, ani zdrowiu mieszkańców nie zagrażały. Powinny przeto być suche i zdrowe, mieć wystarczający przystęp powietrza i światła i być jak najlepiej zawarowane przeciw niebezpieczeństwu pożaru. Ściany zewnętrzne budynków tych nie powinny być wyprawiane wcześniej, jak w sześć miesięcy po pokryciu budynku dachem i po upływie jednej zimy.

§. 32.

Wysokość ubikacyj mieszkalnych w świetle i nad terenem. Podział poziomy piętra parterowego.

Ubikacje, w których ludzie mieszkać, spać lub zwykle przebywać mają, powinny mierzyć najmniej 2·85 m. wysokości w świetle przy poziomych

posobach, zaś gdzie takowe są sklepione najmniej 3 m. mierząc w najwyższym punkcie sklepienia. Podłoga partarowych ubikacyj powinna być wzniesiona najmniej 50 cm. nad teren. Wyjątkowo dozwala się obniżenie aż do 15 centymetrów dla ubikacyj, które przeznaczone są na sklepy, jeżeli pod nimi są piwnice, a spód ziemny suchy, albo zabezpieczony sztucznie od zawilgocenia.

Podział poziomy piętra parterowego na dwie kondygnacje za pomocą pułapu dozwala się w lokalnościach służących na sklepy, jednakże nie wolno górnych ubikacyj zamieszkiwać, ale można używać takowych tylko na składy towarowe.

§. 33.

Pomieszkania w piwnicach.

Pomieszkania w piwnicach nie są dozwolone. Wyjątek stanowi się w tych tylko przypadkach, gdzie naturalna spadzistość terenu wymaga budowy znacznie nad poziom wzniesionych i świetlistych piwnic, a raczej suterrenów, albo jeżeli w domach ozdobnych z uwzględnieniem §. 20. w ogrodach położonych, na mieszkanie dla jednej tylko rodziny urządzonych, ubikacje w piwnicach służyć mają na kuchnie i inne podrzędne cele mieszkalne.

Natenczas wszakże należy uczynić zadość następującym warunkom:

- a) Spód ziemny powinien być zupełnie suchy.
- b) Mury przylegające do ziemi powinny być od zawilgocenia skutecznie zabezpieczone.
- c) Najmniej połowa całej wysokości piwnicy w świetle, w §. 32. ustanowionej, powinna leżeć po nad przyległym terenem, zaś okno powinno mieć najmniej 1 m. wysokości.
- d) Bezpośrednio na ulicę nie wolno drzwi urządzać.

§. 34.

Pomieszkania strychowe.

Pomieszkania w obrębie poddasza czyli strychu nie są dozwolone.

Wyjątek stanowią pojedyncze pokoje w pałacach lub wилach ozdobnych, których dachy ze względów architektonicznych mają strome kształty i tworzą przestronne poddasza, jednakże tylko wtedy, jeżeli pałace te lub wile urządzone są na mieszkanie dla jednej tylko rodziny i są wolno stojące, a pokoje te oddzielone są od strychu i sieni murowanemi lub przynajmniej ryglowemi i tynkowanemi ścianami w myśl §. 40 i odpowiadają zresztą postanowieniom §. 31. i 32.

§. 35.

K u o h n i e.

Celem wypuszczenia pary i wylizów niezdrowych mają być w kuchniach urządzone pod sufitem otwory najmniej 15 cm. w kwadrat do osobnego komina wentylacyjnego, opatrzone drzwiczkami lub żaluzjami żelaznemi.

§. 36.

Piwnice i drewniłe.

Każdy dom mieszkalny powinien być opatrzony w odpowiednią ilość piwnic na pomieszczenie drzewa opałowego.

Posadzka piwnic powinna się wznosić 15 centymetrów po nad najwyższy stan wody zaskórnej, gdzie zaś to jest niemożliwe, powinny być piwnice nieprzepuszczalnie zbudowane.

Z piwnic nie wolno urządzać drzwi bezpośrednio na ulicę.

Gdzie wysoki stan wody zaskórnej albo techniczne przeszkody utrudniają budowę piwnic, należy w myśl §. 40. a) wybudować na pomieszczenie drzewa opałowego drewniane odpowiednich rozmiarów.

§. 37.

Mieszkanie stróża.

Mieszkanie stróża ma być umieszczone w parterze lub suterenie w myśl §. 33. urządzone, w bliskości głównego wejścia do budynku, ma mieć najmniej 10 m. $\square$ obszaru, światło bezpośrednio, zresztą ma odpowiadać w ogólności wymogom dla ubikacyj mieszkalnych postanowionym.

D) Ze względu na konstrukcję.

§. 38.

Materyał i wykonanie budowy.

Wszelkie materyały do budowy użyte, niemniej wiązania i konstrukcje powinny być takiej dobroci i wytrzymałości, jakiej wymaga cel budowy według ogólnie przyjętych i za dobre uznanych zasad technicznych. Nie wolno murować w porze, w której skutkiem mrozów zaprawa murarska traci własność spajania.

§. 39.

Wymiary cegieł zwykłych.

Cegły zwykłe mają mieć po wypaleniu następujące wymiary:

- 29 cm. długości
- 14 cm. szerokości
- 6.5 cm. wysokości.

§. 40.

Konstrukcja ścian.

Co do konstrukcji ścian postanawia się:

- a) Ściany zewnętrzne domów mieszkalnych, stajen i wszelkich budynków piętrowych, jako też takich, w których ogniska mają być urządzone, powinny być murowane przez wszystkie piętra z cegły lub kamienia. Budynki bez ognisk, jako to: wozownie, magazyny, drewniane i t. p. mogą być do wysokości 5 metrów mierząc od terenu do okapu, budowane w pruski mur, czyli z drzewa wiązanego w ryglówkę, jednakże przedziały ryglówek powinny być murowane cegłą, zaś te ściany, które do ulicy albo do granicy sąsiedzkiej przypierają, muszą być murowane całkowicie.

Ściany z drzewa można sporządzać tylko dla wolno stojących wychodków parterowych, altan, gołębników, kręgielni i t. p. albo w budynkach stawianych na krótki i ściśle ograniczony przeciąg czasu n. p. na widowiska, na skład materyałów lub narzędzi przy budowach itp.

- b) Ściany wewnętrzne, a mianowicie: ściany dźwigające pokłady belkowe, ściany kominowe, ściany ogniochronne, czyli mury ogniowe

i ściany przedziałowe, powinny być murowane całkowicie z cegły. Gdzie ściany przedziałowe na piętrach nie trafiają na siebie z powodu podziału wewnętrznego, tam mogą one być zbudowane w pruski mur, o przedziałach cegłą na zaprawie wapiennej wymurowanych albo z dwóch warstw tarcie w krzyżujących się kierunkach zbitych. W obu razach należy powierzchnie drzewa wytrzcinać i wyprawić. O oddaleniu tychże ścian od ognisk i kominów stanowi §. 46,

Budowanie ścian ryglowych bez wymurowania przedziałów, obustronnie tarciami pobitych jest wzbronione.

§. 41.

Grubość murów.

Ponieważ oznaczenie grubości murów zależnem jest od każdorazowych szczegółowych warunków, a mianowicie od wysokości piętr, rozpiętości ubikacyj, konstrukcyi i obciążenia pokładów belkowych, ilości i rozpiętości otworów i t. p., przeto postanawia się następujące ogólne dyrektywy :

a) Przy murach ceglanych należy grubość ich zastosować do wymiaru zwykłych cegieł.

Można przeto zakładać mury tylko w grubości $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2 i t. d. cegieł. Grubość tę należy przy kotowaniu planów wyrażać, jak następuje :

Mur	$\frac{1}{2}$	cegiły	gruby	przez	15	cm.
"	1	"	"	"	30	"
"	$1\frac{1}{2}$	"	"	"	45	"
"	2	"	"	"	60	"
"	$2\frac{1}{2}$	"	"	"	75	"
"	3	"	"	"	90	"

i t. d.

Miary powyższe odnoszą się do murów surowych nie wyprawionych.

- b) Jeżeli mury przez założenie w nich licznych lub wielkich otworów są tak osłabione, że filary nie posiadałyby należytej wytrzymałości, gdyby ze zwykłego muru ceglanego były sporządzone, należy je murować z cegły mocno wypalanej na cemencie albo sporządzić z ciosu lub żelaza, co w planach powinno być uwidocznionem.
- c) Poniżej 75 centymetrów grubości nie wolno zakładać murów z kamienia łamanego.
- d) Mury pokładami belkowymi obciążone, a mianowicie :

Mury zewnętrzne

mają być w ubikacjach najwyższego piętra, mierzących więcej niż 6·5 m. rozpiętości, grubości 2 cegieł, poniżej 6·5 m. rozpiętości, grubości $1\frac{1}{2}$ cegły.

W każdym niższym piętrze, jakoteż w fundamentach, należy mury pogrubić o $\frac{1}{2}$ cegły.

Mury wewnętrzne

mają mieć w najwyższym piętrze grubości $1\frac{1}{2}$ cegły.

Z następujących piętr mogą być każdorazowo dwa prowadzone w jednostajnej o $\frac{1}{2}$ cegły stopniowo ku dołowi powiększającej się grubości.

e) Mury nieobciążone, a mianowicie:

Mury zewnętrzne

w najwyższym i następującym niższym piętrze mają mieć grubość $1\frac{1}{2}$ cegły, z następujących piętr mogą być każdorazowo dwa prowadzone w jednostajnej o $\frac{1}{2}$ cegły stopniowo ku dołowi powiększającej się grubości.

Mury wewnętrzne

w najwyższym piętrze w ubikacjach posiadających więcej niż 6·5 m. rozpiętości, jakoteż w klatkach schodowych poniżej 4 m. szerokości, mają mieć grubość 1 cegły, zaś w ubikacjach poniżej 6·5 m. rozpiętości, grubość $\frac{1}{2}$ cegły,

W pierwszym wypadku mogą być mury prowadzone przez najwyższe i następujące niższe piętro w jednostajnej grubości na 1 cegłę, powiększając takową stopniowo jak powyżej co drugie piętro.

W drugim przypadku należy mury $\frac{1}{2}$ cegły grube w następującym niższym piętrze rozszerzyć do jednej cegły, prowadząc je odtąd co dwa piętra w jednostajnej grubości i powiększając takową stopniowo co drugie piętro jak powyżej.

Do klatek schodowych, które mają więcej niż 4 metry szerokości, odnoszą się przepisy dla murów zewnętrznych nieobciążonych.

f) Mury piwniczne i fundamentowe należy założyć o 15 centymetrów mocniej, aniżeli mury parterowe.

§. 42.

Mury ogniowe.

Poddasza domów sąsiednich do siebie przypierających albo budynków mających więcej niż 30 metrów długości, należy oddzielić murami ogniowymi.

Mury te mają być o 50 cm. po nad dach wyprowadzone, grubość ich ma wynosić najmniej 1 cegłę, przy wysokości zaś nad 3 metry mają być odpowiednio filarami wzmocnione. Nie wolno w nie wpuszczać belek ani wiązań dachowych, a oprócz drzwi nie wolno urządzać w nich żadnych innych otworów.

Drzwi te mają być żelazne, osadzone w kamiennej oprawie albo w ramach żelaznych i urządzone w ten sposób, by własnym ciężarem każdorazowo się zamykały.

§. 43.

P o s o b y.

Posoby piwnic powinny być sklepione, a mianowicie do rozpiętości 3 metrów w grubości najmniej $\frac{1}{2}$ cegły. Po nad tę rozpiętość, jako też posoby w bramach przejazdowych i w miejscach, gdzie są nagromadzone ciężary, mają być sklepione w stosownej grubości w miarę rozpiętości i obciążenia.

Posoby na piętrach mogą być sklepione albo sporządzone z belek.

W sieniach, przejazdach i klatkach schodowych należy użyć do posób belek dyblowanych.

Pokłady belkowe na piętrach powinny być opatrzone powałą nakrytą rumowiskiem albo piaskiem, jako też sufitem trzeinowanym i wyprawionym.

W ubikacjach, w których belki pokładowe dłuższe są niż 6·5 metra, tudzież we wszystkich budynkach na cele publiczne przeznaczonych, mają być urządzone podstropy.

Odmienne postanowienie może nastąpić wyjątkowo i w każdym przypadku z osobna.

Powała strychowa powinna być nakrytą rumowiskiem, a na tem posadzką z cegieł, której szpary powinny być zalane zaprawą wapienną lub gliną. W budynkach parterowych strop od strony strychu może być wyłożony polepą z gliny.

§. 44.

Schody, klatka schodowa.

W każdym domu mieszkalnym powinna istnieć komunikacja za pomocą schodów, jedna lub więcej według wielkości budynku, na strych, do piwnicy, na podwórze i na ulicę.

W domach parterowych i jednopiętrowych dozwolone są schody drewniane.

W domach dwu lub trzypiętrowych powinny być schody urządzone ogniotrwałe, t. j. z kamienia, żelaza lub podklepione z drewnianymi stopniami. Boczne schody, jeżeli są w połączeniu z głównymi ogniotrwałymi, mogą być sporządzone z drzewa.

Szerokość schodów głównych w budynkach parterowych i jednopiętrowych ma wynosić najmniej 1·10 m. w budynkach zaś dwu i trzypiętrowych, we wyższych piętrach najmniej 1·10 m., w niższych 1·25 m.; szerokość schodów bocznych nie powinna wynosić mniej jak 1 metr.

Wysokość stopni schodów głównych nie powinna mierzyć więcej jak 16 cm., a schodów bocznych więcej jak 18 cm., zaś szerokość stopni schodów głównych mniej jak 29 cm., a schodów bocznych mniej jak 26 cm. w linii podziałowej. Linie podziałową przyjmuje się w odstępnie 45 cm. od ściany. Stopnie klinowe powinny mieć w najwęższym miejscu najmniej 12 cm. szerokości.

Poręcze schodów mają być 1 metr wysokie i muszą być tak urządzone, ażeby zesuwanie się po nich było niemożliwym. Przy schodach o stopniach klinowych należy urządzić poręcze od ściany.

Komórki i t. p. pod schodami, ogniska zaś, otwory kominowe i t. p., w klatce schodowej są wzbronione tam, gdzie schody nie są ogniotrwałe sporządzone.

Klatka schodowa powinna być oddzieloną od strychu pełnym murem i sklepieniem, albo posobą z belek dyblowych i powinna być od dołu wytrzeinowana i wyprawiona, od strychu zaś opatrzona posadzką ceglana lub polepą na rumowisku.

Drzwi na strych prowadzące mają być żelazne i osadzone w ramie żelaznej albo w węgarach kamiennych, a przynajmniej, jeżeli są drewniane, mnszą być z oddrzwiami od strony strychu obite blachą żelazną. Drzwi leżące, urządzone tylko do podnoszenia, nie są dozwolone.

§. 45.

Fundamentowanie i izofowanie od wilgoci.

Mury fundamentów wolno zakładać tylko na przydatnym na ten cel rodzimym gruncie, albo na podfundamentowaniach, nigdy zaś bezpośrednio na gruncie grzęskim lub nasypnym. Jeżeli w grzęskim gruncie mają być użyte podfundamentowania drewniane, należy je założyć najmniej 30 cm. poniżej stanu wody zaskórnej, której wysokość Władza w każdym wypadku oznaczy.

Budynki w wilgotnym gruncie muszą być opatrzone przeciw szerzeniu się wilgoci warstwą izolacyjną założoną 30 cm. poniżej podłogi parteru, a sporządzoną albo z lanego asfaltu w grubości najmniej 1 cm., albo z arkuszowego w grubości najmniej 0.5 cm., lub z 4 warstw cegieł na zaprawie hydraulicznej, albo też z innego skutecznego środka, który przez Władzę będzie dozwolonym.

§. 46.

P a l o w i s k a.

a) Ogólne przepisy.

Wszelkie palowiska należy tak urządzić, aby z nich pożar powstać nie mógł i aby dymem lub sadzą nie zanieczyszczały powietrza w sposób przykry dla ogółu.

Przy urządzaniu większych palowisk na cele przemysłowe, jak n. p. suszarnie i t. p. należy przedłożyć szczegółowe plany, na podstawie których ustanowione będą warunki urządzenia tych palowisk.

b) Ogniska otwarte. PrzedSIONKI kominowe.

W lokalnościach, w których wyrabiają się albo gromadzą materiały łatwo zapalne, nie wolno urządzać otwartych ognisk.

W ubikacjach, które nie są przesklepione, należy nad ogniskiem otwartym umieścić ogniotrwałą kapę tak, aby na około po za krawędziem o 30 cm. wystawała.

Dym z otwartych ognisk wolno odprowadzać tylko kominami przełazowymi. Podłogę do koła ogniska należy opatrzyć posadzką ogniotrwałą w szerokości 60 cm. PrzesIONKI kominowe należy budować z kamienia lub cegły, przesklepić i opatrzyć posadzką ogniotrwałą i drzwiami żelaznymi, albo przynajmniej z wewnątrz blachą pobitemi, osadzonemi w ramie kamiennej lub żelaznej.

c) K o m i n y.

Wszelkie kominy należy wyprowadzać na fundamencie, albo opierać je na murowanych filarach, arkadach, sklepieniach lub żelaznych podporach, w żadnym zaś przypadku nie wolno ich opierać na belkach drewnianych.

Otwór kominów powinien mierzyć:

dla kominów przełazowych najmniej 45 cm. w szerokości, a 48 cm. w długości;

dla kominów wązkich czyli rosyjskich, które tylko w przekroju okrągłym mogą być wyprowadzone 16 cm. albo 25 cm. w średnicy.

Kanały wentylacyjne nie podlegają ograniczeniom.

Co do kominów fabrycznych dane będą szczegółowe postanowienia w każdym przypadku z osobna.

Kominy przełazowe powinny być urządzone nad ogniskami otwartymi, niemniej przy piecach piekarskich i wędzarniach; jeżeli nie są umieszczone bezpośrednio nad ogniskami, winny mieć łatwo przystępne otwory włazowe, jeżeli są szersze nad 55 cm. należy je opatrzyć w takie przyrządy, aby przełazenie było możebnem dla kominiarza.

Do jednego i tego samego komina wolno wpuszczać dymy tylko z palowisk umieszczonych na tem samym piętrze, a mianowicie do komina 16 cm. szerokiego dwa dymy, do komina 25 cm. trzy lub cztery dymy.

Przekrój kominów wązkich powinien w całej długości być jednostajny, niemniej powinny one być prowadzone o ile możności w pionowym kierunku.

Większa pochyłość aniżeli pod 60-tym stopniem do poziomu nie jest dozwoloną i tam tylko dopuszczalną, gdzie to jest nieuniknionem. W takim razie jednakże w miejscach, gdzie zmienia się kierunek, należy umieścić otwory do czyszczenia.

Policzki kominów powinny mieć najmniej $\frac{1}{2}$ cegły grubości; jeżeli zaś kominy mocnemu rozgrzaniu podlegają, jak przy piecach piekarskich, albo ogień łatwo udzielić mogą, jak przy wędzarniach, należy policzkom dać grubość najmniej 1 cegły.

Jeżeli kominy znaczną mają wysokość albo wolno stoją, należy powiększyć grubość policzków w miarę potrzeby według zasad statyki,

Od wewnętrznego obwodu komina ma być wszelkie drzewo oddalone najmniej o $\frac{1}{2}$ cegły.

Dolne wyciory kominów wązkich mają być o ile możności sprowadzone do piwnic; tak na dole, jak na poddaszu należy urządzić w nich otwory do czyszczenia w szerokości przekroju kominowego 25 cm. wysokie. Otwory te mają być o ile możności przystępne z korytarza strychowego, zamknięte podwójnemi od siebie odstającemi na felee zapadającemi żelaznemi drzwiczkami i według piętr i ubikacyi numerowane. Na poddaszu należy je umieścić w wysokości 1 m. nad polepą albo posadzką, lub też nad pomostem.

Od otworów tych ma być wszelkie drzewo oddalone najmniej o 60 cm., w przeciwnym razie obite blachą.

Bury piecove mają być oddalone od sufitu najmniej o 60 cm.

Jeżeli kominy wązkie nie są wewnątrz murowane, osobno na ten cel uformowanemi cegłami albo wykładane rurami glinianemi, powinno być ich wewnątrz gładko wytynkowane.

W obrębie strychu powinny być kominy na zewnątrz wyprawione; jeżeli przechodzą przez szczyt dachu, powinny być wyprowadzone przynajmniej 60 cm. nad tenże; jeżeli zaś w innych miejscach dach przebijają, przynajmniej 1 m. nad dach albo 60 cm. nad szczyt tegoż.

Nagłówki kominów na domach piętrowych powinny być nakryte płytami kamiennymi.

d) Piece piekarskie. Wędzarnie.

Piecy piekarskie powinny być przesklepione podwójnem sklepieniem.

Ściany wędzarni powinny być sporządzone całkowicie z cegły i opatrzone drzwiami żelaznymi, a nadto hakami albo prętami żelaznymi, w murze osadzonemi do zawieszania wędlin.

e) Piece pokojowe. Kominy blaszane.

Piece, które bezpośrednio na podłodze stoją, należy podmurować w wysokości 30 cm. Jeżeli stoją na nóżkach, wystarcza podmurowanie na 15 cm.

Piece żelazne, które nie stoją na nóżkach, należy stawiać na podmurowaniu z cegły lub kamienia 15 cm. wysokiem.

Przed palowiskami w kominkach pokojowych, tudzież przed drzwiczkami ogniowemi, tak pieców jak kuchni, należy, jeżeli posadzka nie jest ogniotrwała, wyłożyć ją materiałem ogniotrwałym.

Zastąpienie murowanych kominów rurami blaszanymi wewnątrz budynku, prowadzenie takowych przez ściany drewniane, zwłaszcza wypuszczanie ich w ścianach zewnętrznych na ulicę lub podwórze, niemniej używanie pieców żelaznych w miejscach, gdzie się wyrabia lub gromadzi materiał łatwo zapaleniu podlegający, jest zakazane.

W razie urządzenia pieców i kuchni do opalania węglem kamiennym, wzbronionem jest używanie wszelkich takich przyrządów, jak zasówki, zatyczki, tak zwane klucze, klapy i t. p., któreby zamykały szczelnie piece i kuchnie od kominów i wstrzymywały uchodzenie do tychże szkodliwych gazów.

§. 47.

Dachy, gzymsy, okapy, dymniki.

Wiązania czyli stolce dachowe należy budować oddzielnie od powały strychowej, jako też od muru ogniowego i nie wolno ani w powałę ani w mur ten wpuszczać części konstrukcyjnych.

Pokrycie dachów na wszystkich budynkach w obrębie śródmieścia i przedmieść zwarto zabudowanych, jako też na wszystkich domach piętrowych należy uskutecznić z ogniochronnego materiału.

Gzymsy okapowe wolno sporządzać tylko z cegły, kamienia lub blachy.

Dymniki na dachach należy opatrzyć oknami lub okiennicami blachą pokrytymi do zamknięcia.

§. 48.

Ganki zewnętrzne.

Ganki zewnętrzne czyli korytarze otwarte na podwórzowych frontach budynków należy oprzeć na krokosztynach albo podporach z ogniotrwałego materiału i opatrzyć ogniotrwałymi poręczami. Gdzie ganki te tworzą jedyny przystęp do ubikacyj mieszkalnych albo schodów, mają być zbudowane całkowicie z ogniotrwałego materiału szerokości najmniej 1.25 m.

Jeżeli ganki przy wilach w §. 33. i 34. uwzględnionych stanowią architektoniczne przyozdobienie, mogą być sporządzone całkowicie z drzewa.

§. 49.

Okna górne czyli latarnie w dachach.

Latarnie w dachu powinny być murowane całkowicie z cegły i zamknięte ogniotrwale od poddasza.

Ramy okien i pręty przedzielające należy sporządzić z żelaza.

§. 50

W y c h o d k i.

W parterze i na każdym piętrze domów mieszkalnych lub dla pobytu ludzi przeznaczonych, powinny istnieć wychodki odpowiednio umieszczone, łatwo przystępne, w takiej ilości, ażeby na dwa pomieszkania przynajmniej 1 wychodek przypadł.

Dla wil piętrowych położonych w ogrodzie i urządzonych na mieszkanie dla jednej tylko rodziny, wystarczają wychodki parterowe.

W domach parterowych mogą być wychodki urządzone na podwórzu oddzielnie od budynku.

Wychodki należy oświetlić oknem umieszczonym w ścianie zewnętrznej i urządzić w nich odpowiednią wentylację celem odprowadzenia wyziewów. Drzwi wychodków powinny szczelnie przystawać, zaś siedzenia mieć dobrze przylegające przykrywki.

Rury spustowe i gańce w wychodkach należy urządzić z kruszcu lub z gliny kamionkowej na ten cel wyrabianej z polewą wewnątrz. Dla wentylacji rur spustowych należy urządzić odpowiednie przedłużenie takowych po nad dach.

Drewniane szalowania spustów w wychodkach są wzbronione.

§. 51.

K l o a k i i k a n a ł y.

Wszelkie odchody i nieczystości powinny być zbierane:

- a) w murowanych zbiornikach kloacznym lub
- b) w beczkach.

Do a) Budowę zbiorników kloacznym należy wykonać tak, aby z nich wszelkie nieczystości mogły być wywożone, tam zaś gdzie połączenie zbiorników z kanałem publicznym jest możliwe, lub gdzie połączenie zbiornika z wodą bieżącą przez władzę szczegółowo w każdym wypadku dozwolonym zostanie, ażeby tylko płynne nieczystości do kanału publicznego lub do wody bieżącej odpływały.

Zbiorniki kloacne mają mieć najmniej 7 mtr. sześciennych wymiaru i powinny być zbudowane w jak największej możliwej odległości od studzien, samoistnie, oddzielnie od innych budynków, gdyby zaś w szczególnym wypadku dopuszczonym było częściowe umieszczenie zbiornika kloacznego wewnątrz budynku, w takim razie musi być takowy założony bez związku z murami tego budynku.

Ściany, tudzież posadzkę zbiornika kloacznego, należy wykonać z cegły do stopniałości wypalanej na zaprawie cementowej, a to ściany w grubości najmniej $1\frac{1}{2}$ cegły, zaś posadzkę z 4 warstw cegieł płazem kładzionych. Oprócz tego należy ściany tudzież dno z wewnątrz wytynkować zaprawą cementową, starannie gładzoną z wyokrągleniem wszelkich kątów i rogów i ze spadkiem ku jednemu punktowi. Nakrycie zbiorników powinno być sporządzone szczelnie, opatrzone otworem do czyszczenia najmniej 75 cm. w kwadrat mierzącym i pokryte warstwą ziemi, gruzu lub t. p. najmniej 30 cm grubą.

Inne również szczelne konstrukcje zbiorników nie są wykluczone.

Gdzie połączenie zbiornika kloaczego z kanałem publicznym lub bieżącą wodą może być uskutecznionem, ma być urządzony w zbiorniku tak zwany dywizor czyli oddzielnik t. j. ściana dziurkowana z kruszczy, drzewa albo murowana na cemencie z cegieł do stopniałości wypalonych z pozostawieniem szpar 1 cm. szerokich, poniżej której przefiltrowane płyny, otworem w zbiorniku na ten cel zostawionym, odprowadzone być mogą do kanału publicznego lub, gdzie to szczegółowo dozwolonem będzie, do płynącej wody a to w obrębie ulic i placów publicznych kanałem murowanym albo rurami kamionkowymi lub żelaznami, gdzie zaś kanał publiczny jest drewniany, tudzież w obrębie realności prywatnych, kanałem drewnianym.

W wypadku powyższym należy wpust ścieków wodnych i zlewów pomysłowych umieścić na odpływie po za zbiornikiem kloaczonym, w każdym razie, urządzić w miejscu tem pneumatyczne zamknięcie kanału. Gdzie w wychodkach rury spustowe sporządzone są z żelaza, można do tychże sprowadzić wodę z rynien dachowych.

Kanały powinny być murowane w formie jaja z kamienia lub cegły do stopniałości wypalanej albo też wykonane z betonu, w obrębie budynków ulic i placów przesklepione, lub mocnemi płytami kamiennymi szczelnie przykryte i opatrzone w odstępach najdalej 50 m. kominami dla wstępu, które szczelnie przykryć należy wiekami kamiennymi lub żelaznami. Posadzka kanału ma być wykonaną z cegieł sztorcem stawianych albo z ciosów kamiennych lub płyt kamionkowych odpowiednio przyrządzonych. Do wysokości 50 cm. od posadzki winne być co najmniej fugi wewnętrzne kanału wypełnione cementem i starannie wygładzone. Jeżeli kanał przechodzi przez mury budynku, winien być w grubości tychże przeprowadzony bez przerwy, samostannie i oddzielnie. Gdzie dopuszczoną będzie budowa kanału drewnianego, winien być takowy wykonany szczelnie po za obrębem budynków, w jak największej możliwej odległości od studzien, i od spodu tudzież z boków zabezpieczony od przeciekania warstwą co najmniej 25 cm. grubą iłtu lub tłustej gliny w stanie wilgotnym mocno i dokładnie ubitej.

Celem przewietrzenia kanału należy założyć komin wentylacyjny, umieszczony ile możności pomiędzy często ogrzewanymi kominami.

Jeżeli gmina miasta Lwowa ze względów publicznych uzna za potrzebne, mogą być kanały prywatne leżące pod drogami i placami publicznymi nabyte przez gminę, a to w razie nieprzyjścia do skutku dobrowolnej ugody nawet w drodze wywłaszczenia, w myśl obowiązujących w tej mierze przepisów.

Do b) Przy systemie beczkowym powinien być otwór pomiędzy rurą spustową a beczką opatrzone wiekiem szczelnie zamykającym się, zaś komórka, w której się mieszczą beczki, powinna być tak wielką, aby w niej dwóch ludzi około beczki wygodnie poruszać się mogły, niemniej powinna mieć odpowiednio urządzony otwór dla przystępu robotników i podnoszenia względnie spuszczenia beczek.

§. 52.

Stajnie, składy słomy i siana.

Posoby stajen, nad którymi pomieszkania się znajdują, powinny być sklepione, dla zapobieżenia zaś szerzeniu się wyziewów, należy w stajniach urządzić kanały wentylacyjne i wyprowadzić je po nad dach. Gdzie stajnie

mieszczą się w osobnym na ten cel budynku, wystarcza posoba z belek opatrzona powałą i polepą z gliny albo posadzką na poddaszu i z dołu sufitowana.

Składy na słomę i siano należy oddzielić od innych budynków albo lokalności murem ogniowym w myśl §. 42.

Ścieki stajenne należy tak urządzić, aby zanieczyszczanie spodu ziemnego albo zawilgocenie murów nastąpić nie mogło.

§. 53.

Gnojowniki.

Gnojowniki powinny być urządzone o ile możności najdalej od studzien i opatrzone ścianami i posadzką nieprzepuszczalną, jakoteż mocnemi, szczelnie zamykającemi się wiekami. Co do konstrukcyi gnojowników obowiązują przepisy postanowione w §. 51. dla zbiorników kloacalnych.

§. 54.

Poddasza.

Dla ochrony materyałów i robót rękodzielniczych od wpływów atmosferycznych dozwala się stawiać poddasza czyli szopy otwarte na filarach murywanych albo słupkach drewnianych.

Jeżeli poddasza do granicy sąsiedzkiej przypierają, należy je zabezpieczyć z tej strony murem ogniowym w myśl §. 42. Co do pokrycia tych budynków obowiązuje §. 47.

e) Ze względu na szczegółowe przeznaczenie budynku:

§. 55.

Ogólne postanowienia oo do budynków przeznaczonych na szczegółowe cele.

Przy budowlach przeznaczonych na szczegółowe cele, jako to: na kościoły, domy modlitwy, szkoły, teatru, sale widowisk, koncertów, zabaw i t. p. ustanawiane będą ze względów budowniczych, ogniowych i zdrowotnych szczegółowe warunki w każdym poszczególnym przypadku.

DZIAŁ III.

Budowy służące na cele przemysłowe.

§. 56.

Uwagi ogólne co do budynków przemysłowych.

Jako budynki przemysłowe w przeciwstawieniu do domów mieszkalnych rozumieją się: fabryki, zakłady warstatowe i magazyny.

Budynki przemysłowe dzielą się na :

a) izolowane,

b) nieizolowane.

§. 57.

Budynki przemysłowe izolowane — odstęp izolacyjny. — Budowa domów fabrycznych izolowanych. — Budowa domów mieszkalnych przy budynkach przemysłowych izolowanych.

Budynki przemysłowe albo kompleksy tychże uważane są za izolowane, jeżeli ich każdy punkt oddalony jest od innych budynków i granic sąsiednich najmniej 20 metrów.

Szerokość ulic, jako też potoków publicznych wlicza się w to oddalenie.

Jeżeli zakłady fabryczne przypierają bezpośrednio do innych takich samych zakładów, w takich razach wystarcza oddalenie 10 m.

Odstępu izolacyjnego zabudować nie wolno.

Budynki fabryczne izolowane nie mające więcej jak jedno piętro wysokości, w których nie wyrabiają się ani się gromadzą przedmioty łatwo podlegające zapaleniu, mogą być z wyjątkiem ścian kominowych albo tych które do ulic przypierają, budowane z ryglówki o przedziałach mura-nych cegłą.

Domy mieszkalne przy budynkach fabrycznych izolowanych, niemające więcej jak jedno piętro wysokości i służące dla właściciela, urzędników i robotników, mogą być budowane z ryglówki jak powyżej z uwzględnieniem przepisów §. 46. Jeżeli domy te przypierają do warstatów, mają być od takowych oddzielone murem ogniowym, niemniej ściany do ulic przypierające mają być prowadzone z pełnego muru.

§. 58.

Budynki przemysłowe nieizolowane i domy mieszkalne przy nich.

Budynki przemysłowe położone w mniejszem oddaleniu niż 20 metrów od innych budynków lub granic sąsiednich, jako też domy mieszkalne przy nich położone, podlegają przepisom ustanowionym w niniejszej ustawie dla zwykłych budynków.

§. 59.

Szczegółowe przepisy dla budynków przemysłowych.

Do wszystkich budynków przemysłowych bez różnicy odnoszą się następujące przepisy:

- a) Na budowę tychże należy przedłożyć plany jak to przepisane w §. 8. dla zwykłych budynków.
- b) Budynki w których mieszczą się kotły parowe, mają być stawiane w jak największej odległości od ulic i od innych zabudowań, w których ludzie zazwyczaj się znajdują; gdzie zaś to nie jest możebnem, powinny być od tychże oddzielone murem najmniej na 2 cegły grubym i lekko nakryte, w żadnym zaś razie nie mogą być przesklepione.
- c) Palowiska mają odpowiadać przepisom §. 46.
- d) Ubikacje warstatowe mają mieć najmniej 3 m. wysokości i powinny być opatrzone w odpowiednią wentylację.
- e) Odpływ nieczystych lub cuchnących płynów ma być tak urządzony, aby takowe otoczeniu nie były dokuczliwe lub szkodliwe.
- f) Wychodki i pisoary dobrze wentylowane mają być umieszczone w odpowiedniej ilości.

- g) Za siłę i trwałość budynków, w których nagromadzają się towary lub produkta surowe, albo w których maszyny są ustawione, odpowiada właściciel
- h) Pokłady belkowe mogą być oparte na podciągach i podporach żelaznych a nawet drewnianych, jeżeli w budynku nie mają się wyrabiać albo gromadzić przedmioty łatwo podlegające zapaleniu.
- i) Powąta pokładów belkowych może równocześnie służyć za podłogę, która nie potrzebuje być sufitowaną.
- k) Ściany przedziałowe mogą być sporządzone z drzewa z wyjątkiem tych miejsc, gdzie się wyrabiają lub gromadzą przedmioty łatwo podlegające zapaleniu.
- l) Wiązania dachów mogą być oparte bezpośrednio na pokładach belkowych.
- m) W każdym budynku przemysłowym o więcej piętrach muszą być ogniotrwałe schody ratunkowe, które w razie pożaru dostaćby się można z budynku na zewnątrz. Schody ratunkowe powinny być w murowanym obudowaniu i mieć strop czyli posobę ogniotrwałą.

W obszernych fabrykach powinno być więcej schodów ratunkowych i to tak rozłożonych, ażeby odległość do schodów ratunkowych z każdego punktu nie wynosiła więcej jak 40 m. Jeżeli schody takie służyć mają w razie niebezpieczeństwa nie dla większej liczby ludzi jak 50, muszą mieć co najmniej 1·3 m. szerokości, jeżeli są prostoramienne, zaś 1·6 m. szerokości, gdyby schody były założone o stopniach klinowych. Na każde 50 ludzi więcej powinna być szerokość powiększona o 0·15 m.

Dla ułatwienia komunikacji mogą być schody te umieszczone na zewnątrz budynku w obrębie izolacyjnym zakładu.

DZIAŁ IV.

Wyjątkowe postanowienia dla budowli na gruntach od miasta odległych.

§. 60.

Ogólne uwagi.

Dla budowli nie wyższych jak na jedno piętro na gruntach odległych od przedmieść gęściej zabudowanych, albo na takich, które ze względu na swe położenie za stosowne ku temu uznane będą, mogą być dozwolone pewne ułatwienia w budowie, jeżeli przeznaczenie budynku albo otoczenie jego nie wymaga szczególniejszej mocy budowy albo bezpieczeństwa od pożaru.

§. 61. (do §. 28.)

Szutrowania podwórz.

Szutrowanie podwórz nie wymaga się.

§. 62. (do §. 32.)

Wysokość ubikacji mieszkalnych.

Wysokość ubikacji mieszkalnych może być obniżoną do 2·5 m.

§. 63. (do §. 34.)

Zamieszkanie pokoi strychowych.

Zamieszkanie pokoi strychowych jest dozwolone pod warunkiem osufitowania posoby i wszelkich drewnianych ścian przystępu i lokalności samych, jako też ścisłego zachowania przepisów §. 46.

§. 64. (do §. 36.)

Drewnianie.

Na skład materiału opałowego mogą służyć komórki drewniane.

§. 65. (do §. 40.)

Konstrukcja ścian.

Wszelkie parterowe budynki, które oddalone są od najbliższych granic sąsiednich najmniej 20 metrów mogą być budowane w całości z drzewa.

Budynki parterowe w mniejszem oddaleniu mogą być zbudowane z drzewa ryglowego o podziałach wymurowanych należycie cegłą.

Budynki piętrowe powinny być budowane z twardego materiału. Wyjątek stanowią wile stawiane na letnie pomieszkaniem w ozdobnym stylu, jeżeli oddalenie ich od granicy sąsiedniej wynosi najmniej 20 m. Ściany kominowe powinny być jednakże murowane z cegły i przepisy §. 46. ściśle zachowane.

§. 66.

Materiał do budowy.

Używanie sztucznych surogatów, a mianowicie betonu, pisé, cegieł wapiennych i t. d. jest dozwolonem. Co do ilości piętr, grubości murów i t. d. wydane będą w miarę okoliczności każdorazowo szczegółowe postanowienia.

§. 67. (do §. 47.)

Wiązanie dachów i ich pokrycie.

Wiązania dachów mogą być oparte na belkowaniach strychowych.

Używanie gontów na pokrycie dachów, niemniej tektury i t. p. materiałów jest dozwolonem, pokrywanie słomą wzbbronionem.

§. 68. (do §. 50.)

Wychodki.

Wychodki powinny być opatrzone dołem kłocznym, co najmniej dylami ocembrowanym, lub też beczkami do wywożenia kału odpowiednio urządzeniami. Rury spustowe w wychodkach mogą być sporządzone z trąb drewnianych szczelnie spojonych i wewnątrz osmołowanych.

DZIAŁ V.

Postępowanie po ukończeniu budowy.

§. 69.

Uporządkowanie na placu budowy.

Po ukończeniu budowy należy niezwłocznie zasypać wszystkie z powodu budowy powstałe jamy, uprzątnąć pozostały materiał budowlany, rusztowania, ziemię, gruz i t. p. i przyprowadzić wszystko w okóło budowy, co z jej powodu zmienionem lub uszkodzonem zostało, kosztem własnym do stanu odpowiedniego.

§. 70.

Pozwolenie na zamieszkanie.

Nowo wzniesiony budynek nie powinien być wzięty w użytek pierwej, dopóki Magistrat nie udzieli na to pozwolenia, przekonawszy się przez komisję zesłaną na miejsce, iż przeciw użytkowaniu nowej budowy nie zachodzą żadne przeszkody ze względów budowniczno-ogniowo i sanitarno-policyjnych.

W szczególności postanawia się, iż budynki piętrowe murowane nie mogą być zamieszkałe w tym samym roku, w którym budowa ich rozpoczęta została.

Gdyby budujący przeprowadził zmiany, które w planie konsensowym lub w dodatkowych planach nie były uwidocznione, albo wykonał takie urządzenia których w planach się nie uwidacznia, albo też zaniechał takich urządzeń, które ze względów ogniowo i sanitarno-policyjnych są koniecznymi, w takim razie orzeknie Magistrat, czy i o ile przed skutecznieniem takowych, względnie przed ich usunięciem wzięcie w użytek nowego budynku nastąpić może, jakoteż w jakim przeciągu czasu i pod jakimi rygorami nakazane zmiany powinny być wykonane.

Komisyjne oględziny mają nastąpić w przeciągu 8 dni po wniesieniu podania, a w następnych 8 dniach ma być załatwienie podania stronie doręczone.

DZIAŁ VI.

Utrzymanie istniejących budynków.

§. 71.

Konserwacja budynków.

Każdy właściciel jest obowiązany utrzymywać realność swoją w dobrym stanie, czysto i porządnie i nie powinien dopuścić, aby budynki w skutek zaniedbania zagrażały bezpieczeństwu publicznemu, oddziaływały szkodliwie na zdrowie mieszkańców, szpeciły ulice publiczne, albo sprzeciwiały się wymaganiom porządku i czystości; obowiązany jest przeto każdą powstałą wadliwość, nawet bez wezwania do tego ze strony władzy, usunąć w myśl niniejszej ustawy.

Gdyby właściciel na wezwanie władzy nie usunął powstałych wadliwości w oznaczonym terminie w myśl niniejszej ustawy, albo gdyby budowa rozpoczęta dłużej niż trzy lata była zawieszoną i mimo wezwania władzy w oznaczonym terminie nie została wykończoną albo uprzątniętą, władza przymusowymi środkami zarządzi opróżnienie części lub całego budynku, albo też rozebranie i uprzątnięcie rozpoczętej a niewykończonej budowy.

§. 72.

Budynki zawaleniem się grożące.

W razie zagrażającego niebezpieczeństwa może Magistrat zarządzić natychmiastowe opróżnienie i zabezpieczenie budynku grożącego upadkiem, a gdyby tego była potrzeba, całkowite lub częściowe rozebranie onegoż, zaś w razie oporu lub opieszałości właściciela, przeprowadzić to wszystko w drodze przymusowej na koszt i niebezpieczeństwo tegoż.

W ogólności obowiązkiem jest Magistratu w każdym wypadku, bez przyznania mocy wstrzymującej jakimkolwiek rekursom, poczynić takie zarządzenia i użyć takich środków przymusowych, które się okażą niezbędnymi dla usunięcia grożącego niebezpieczeństwa, zapobieżenia większemu powstać mogącemu złemu i dla zapewnienia wykonania postanowień niniejszej ustawy.

§. 73.

Budynki przymusowo opróżnione.

Jeżeli budynek przymusowo opróżniony w przeciągu lat trzech nie zostanie tak naprawiony, aby znowu mógł być zamieszkanym, albo nie będzie rozebrany i uprzątnięty, służy Magistratowi jako władzy politycznej prawo, orzec ze względów publicznych rozebranie jego na koszt właściciela, albo też egzekucyjną sprzedaż realności w drodze publicznej licytacji i wdrożyć takową u c. k. władz sądowych w myśl ustaw obowiązujących z warunkiem, że nowonabywca będzie obowiązany w terminie oznaczyć się mającym przeprowadzić realność do możliwie dobrego i bezpiecznego stanu.

§. 74.

Konserwacja dachów gontowych.

Wszelkie dachy gontowe w śródmieściu i na przedmieściach gęściej zabudowanych, tudzież na budynkach piętrowych, mają być pokryte ogniochronnym materiałem w przeciągu lat 25 od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

Do naprawy dachów gontowych w czasie tym na powyższych budynkach potrzeba zezwolenia Magistratu, jeżeli nie chodzi tylko o wymianę pojedynczych lub małej ilości gontów.

Pozwolenie może być tylko natenczas udzielone, jeżeli wiązanie dachu zostanie uznane jako zupełnie zdrowe lub przynajmniej w tak dobrym stanie że zdoła przetrwać zamierzone pokrycie gontami. W przeciwnym razie, należy zarządzić odnowienia wiązania dachu i ogniotrwałe pokrycie.

§. 75.

Zastosowanie postanowień §§. 22 a i b, 33 i 34. ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50, 51 i 55, do istniejących budynków.

W miarę uznanej przez Magistrat ze względów publicznych potrzeby, winne być do istniejących budynków w obrębie miasta i ludniejszych przed-

mieść zastosowane postanowienia, zawarte w §. 22 *a* i *b*, 33 i 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50, 51 i 55 rozmaitego rodzaju przedmiotów, po za linię frontową budynków sięgających (jako to: schodów, krat i poręczy, drzwi, okien i okiennic, i t. p.) pomieszczeń w piwnicach i na poddaszach czyli strychach, wejść do piwnic bezpośrednio z ulicy, tudzież pod względem odpowiedniego urządzenia pomieszczeń stróżów, wychodków, jam kloacznych, kanałów a to przy przedsięwzięciu głównych i takich reperacji, których koszta stoją w odpowiednim stosunku do wydatków na uskutecznić się mające ulepszenia.

Wspomniane w §. 55 budynki przeznaczone na szczegółowe cele, winny być w przeciągu lat pięciu od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, stosownie do wezwania władzy urządzone odpowiednio względem budowniczym, ogniowym i zdrowotnym.

DZIAŁ VII.

Władze do przestrzegania niniejszej ustawy powołane.

§. 76.

Władze powołane.

Władzami do przestrzegania niniejszej ustawy powołanemi są :

1. Magistrat król. stoł. miasta Lwowa.
2. Rada król. stoł. miasta Lwowa.
3. Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.
4. C. k. Namiestnictwo Królestwa Galicyi i Lodomeryi.
5. C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

§. 77.

M a g i s t r a t.

Magistrat król. stoł. miasta Lwowa załatwia wszystkie sprawy budownicze w pierwszej instancji, a to we własnym zakresie działania gminy miasta Lwowa jako też organ wykonawczy, zaś w poruczonem zakresie jako władza miejscowo-policyjna, a przeto :

- a*) Czuwa nad wykonaniem przepisów niniejszej ustawy.
- b*) Sprawuje nadzór budowniczego-policyjny nad istniejącymi i nowo budującymi się domami.
- c*) Udziela lub odmawia konsensu na budowy, a w wypadkach wymienionych w §. 78 *a*) przedstawia swe wnioski Radzie miejskiej i czyni potrzebne przedłożenia c. k. Namiestnictwu.
- d*) Orzeka w sprawach budowniczego-policyjnych i nakłada kary za wykroczenia przeciw postanowieniom niniejszej ustawy tudzież przepisom w myśl też wydanych.

§. 78.

R a d a m i o j s k a.

Rada król. stoł. miasta Lwowa orzeka;

- a) O przedłożonych jej przez Magistrat konsensach na każdą budowę, do której odnoszą się postanowienia §§. 4. i 6. tej ustawy, i w ogóle o konsensach na budowie, które szczególnie tyczą się interesów gminy ze względu na jej własność lub ze względu na publiczną komunikację.
- b) W drugiej instancji w sprawach budowniczych we własnym zakresie działania gminy.

§. 79.

Wydział krajowy, c. k. Namiestnictwo, c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Ustawa niniejsza nie narusza prawa wydawania orzeczeń i zarządzeń przysługującego na podstawie statutu kr. stoł. miasta Lwowa (ustawy z d. 14. Października 1870. r. Dz. ust. kraj. Nr. 79). Wydziałowi krajowemu i c. k. Namiestnictwu względnie c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych ani też istniejących szczegółowych postanowień co do budowli szkół, kościołów, teatrów (§. 55).

DZIAŁ VIII.**Postępowanie przy budowlach publicznych tudzież kolejowych i w pobliżu kolei żelaznych.**

§. 80.

B u d o w l e p u b l i c z n e.

Przy budowlach tak zwanych publicznych, to jest wykonywanych przez państwo, kraj lub fundusze pod ich zarządem zostające, powołanym jest Magistrat do przeprowadzenia komisji lokalnej w myśl §. 11. celem przesłuchania stron interesowanych co do możliwych zarzutów.

Przy tej komisji należy także oznaczyć linię budowlaną i poziom.

Jeżeli przeciw budowaniu nie zostaną podniesione zarzuty, lub podniesione w dobrowolny sposób zostaną uchylone, należy zawiadomić władzę prowadzącą budowę, że przeciw budowie nie zachodzi żadna przeszkoda.

O zarzutach nie uchylonych, o ile one nie są natury prywatno-prawnej, rozstrzyga c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z władzą prowadzącą budowę, zaś pod względem zarzutów prawnoprywatnych postąpi c. k. Namiestnictwo co do tych budowli wedle przepisów zawartych w §. 11.

Oddanie tych budowli do użytku pozostawia się zarządzeniu władzy, która je wybudowała.

§. 81.

Budowle kolejowe i w pobliżu kolei żelaznych.

Przy budowlach kolejowych, t. j. na gruntach kolei żelaznych, tudzież przy budowlach w pobliżu kolei żelaznych wykonywanych, należy zastosować się do obowiązujących w tej mierze osobnych przepisów.

DZIAŁ IX.

Postępowanie karne.

§. 82.

Zastosowanie ustawy karnej.

Wykroczenia przeciw niniejszej ustawie, które podpadają pod ustawę karną, dochodzone będą przez c. k. Sądy.

§. 83.

Kary policyjne.

Wykroczenia przeciw postanowieniom §. 3 alinea 1, następnie §§. 14 i 18 niniejszej ustawy podlegają karze pieniężnej od 5 do 300 zł., a w razie niemożności ściągnięcia grzywny, karze aresztu od 1 dnia do 2 miesięcy; wykroczenia przeciw innym §§. jakoteż przeciw nakazom przez właściwe władzę w zakresie niniejszej ustawy wydanym, podlegają karze pieniężnej od 5 do 100 zł., a w razie niemożności ściągnięcia jej, karze aresztu od 1 do 20 dni.

Karze podpada właściciel budowy lub wykonujący budowę, albo obadwaj w miarę, o ile który przewinił.

Kara nałożona nie uwalnia bynajmniej od obowiązku uchylenia popełnionej wadliwości budowy, jakoteż od dopełnienia zarządzeń władzy, a nawet od zniesienia wadliwego przedmiotu budowy, jeżeli i o ile właściwa władza uzna to za konieczne.

DZIAŁ X.

Postanowienie wykonawcze.

§. 84.

Dzień wejścia w życie ustawy i unieważnienie dotychczasowych przepisów.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z 45tym dniem po jej ogłoszeniu, a jednocześnie tracą moc obowiązującą dla miasta Lwowa wszelkie dotychczasowe przepisy dotyczące budowli, objętych niniejszą ustawą.

§. 85.

Poruczenie wykonania.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Po odczytaniu całego projektu ustawy zabiera głos JE. p. Namiestnik Zaleski jako komisarz rządowy i czyni następujące uwagi:

Do §. 1. należałoby dla dokładności dodać ustęp ze statutu miasta Lwowa: Obręb gminy miasta Lwowa obejmuje wszystkie w katastrze podatkowym lub księgach gruntowych miasta zapisane realności.

W §. 29. w ezwartym wierszu od góry zamiast słowa „moga“ należałoby umieścić „powinny“ zaś po słowie „zabezpieczone“ dodać słowo „przynajmniej“, a w piątym wierszu opuścić wyraz „najmniej“.

W §. 51. opuścić należy cały zbyteczny w obec poprzednich paragrafów ustęp: „Gdzie w wychodkach rury spustowe sporządzone są z żelaza, można do tychże sprowadzić wody z rynien dachowych“.

Po §. 54. zamiast *e* powinno być *E*.

W §. 75. w ustępie 1szym w 5tym wierszu należy opuścić 55, przed 51 dodać *i*, a po 51 słowa „pod względem usunięcia“.

Wreszcie co do tytułu czyni JE. p. komisarz rządowy uwagę, iż stosowniej byłoby zamiast słowa „nadaje“ umieścić wyraz „wydaje“ i t. d.

Marszałek zawiesz a posiedzenie na pół godziny celem umożliwienia komisji administracyjnej wzięcia powyższych uwag JE. p. komisarza rządowego pod rozprawę.

Po przerwie oświadcza sprawozdawca p. Żywicki, iż komisya przyjęła wszystkie powyżej przytoczone uwagi, skutkiem których §. 1. brzmieć ma jak następuje:

§. 1.

Budowy wymagające pozwolenia rządowego (konsensu).

Pozwolenia rządowego (konsensu) potrzeba na wykonanie w terytoryalnym obrębie miasta Lwowa nowych budowli, na przybudowanie, powiększenie albo rozebranie częściowo lub w całości budynków istniejących, na przedsiębranie w budynkach istniejących takich zmian, które oddziałują na moc i trwałość budynków, na stosunki sanitarne lub bezpieczeństwo ogniowe, albo z którymi jest połączone przeobrażenie frontu, albo wreszcie które wywierają wpływ na prawa sąsiadów, — na budowę studzien, wodociągów, zbiorników na wodę lub nawóz, kanałów, jam kloacnych, przedsiębranie robót w ogólności, z którymi wykopy ziemne są połączone, na odgraniczenie gruntów od ulic i placów publicznych, i t. p. roboty.

Obręb gminy miasta Lwowa obejmuje wszystkie w katastrze podatkowym lub księgach gruntowych miasta zapisane realności.

Marszałek poddaje pod głosowanie §. 1, który Izba uchwała bez rozprawy.

W myśl uchwały głosowania en bloc, poddaje Marszałek pod głosowanie razem §§. 2 do włącznie 28, w których żadnej nie poczyniono zmiany.

Izba uchwała §. 2. do włącznie 28 bez rozprawy.

§. 29 w skutek uchwały komisji brzmieć ma jak następuje:

§. 29.

S t u d n i e.

Studnie w obrębie realności, założone w pobliżu zbiorników lub kanałów, powinny być zabezpieczone odpowiednio od infiltracji. W śródmieściu, tudzież w bliższych częściach przedmieść, mają być opatrzone w pompę, w odleglejszych zaś powinny być zabezpieczone przynajmniej papetem 1 m. wysokim.

Studnie zawierające wodę nieprzydatną do picia dla ludzi, powinny być zaopatrzone w sposób zwracający uwagę stosownym napisem ostrzegającym.

Izba uchwała §. 29 w powyższym brzmieniu bez rozprawy.

Marszałek poddaje pod głosowanie §§. 30 do włącznie §. 50, w których nie poczyniono żadnych zmian.

Izba uchwała §§. 30 do włącznie §. 50 bez rozprawy.

§. 51 w skutek uchwały komisji administracyjnej brzmieć ma jak następuje:

§. 51.

Kloaki i kanały.

Wszelkie odchody i nieczystości powinny być zbierane :

- a) w murowanych zbiornikach kloacznych, lub
- b) w beczkach.

Do a). Budowę zbiorników kloacznych należy wykonać tak, aby z nich wszelkie nieczystości mogły być wywożone, tam zaś gdzie połączenie zbiorników z kanałem publicznym jest możliwe, lub gdzie połączenie zbiornika z wodą bieżącą przez władzę szczegółowo w każdym wypadku dozwolone zostanie, ażeby tylko płynne nieczystości do kanału publicznego lub do wody bieżącej odpływały.

Zbiorniki kloaczne mają mieć najmniej 7 mtr. sześciennych wymiaru i powinny być zbudowane w jak największej możliwej odległości od studzien, samoistnie, oddzielnie od innych budynków, gdyby zaś w szczególnym wypadku dopuszczonem było częściowe umieszczenie zbiornika kloaczego wewnątrz budynku, w takim razie musi być takowy założony bez związku z murami tego budynku.

Ściany, tudzież posadzkę zbiornika kloaczego, należy wykonać z cegły do stopniałości wypalanej na zaprawie cementowej, a to ściany w grubości najmniej $1\frac{1}{2}$ cegły, zaś posadzkę z 4 warstw cegieł płazem kładzionych. Oprócz tego należy ściany tudzież dno z wewnątrz wytynkować zaprawą cementową, starannie gładzoną z wyokrągleniem wszelkich kątów i rogów i ze spadkiem ku jednemu punktowi. Nakrycie zbiorników powinno być sporządzone szczelnie, opatrzone otworem do czyszczenia najmniej 75 cm. w kwadrat mierzącym i pokryte warstwą ziemi, gruzu lub t. p. najmniej 30 cm. grubą.

Inne również szczelne konstrukcje zbiorników nie są wykluczone.

Gdzie połączenie zbiornika kloaczego z kanałem publicznym lub bieżącą wodą może być uskutecznonem, ma być urządzony w zbiorniku tak zwany dywizor czyli oddzielnac t. j. ściana dziurkowana z kruszczu, drzewa albo murowana na cemencie z cegieł do stopniałości wypalonych z pozostawieniem szpar 1 cm. szerokich, poniżej której przefiltrowane płyny, otworem w zbiorniku na ten cel zostawionym, odprowadzone być mogą do kanału publicznego lub, gdzie to szczegółowo dozwolone będzie, do płynącej wody, a to w obrębie ulic i placów publicznych kanałem murowanym, albo rurami kamionkowymi lub żelaznemi, gdzie zaś kanał publiczny jest drewniany, tudzież w obrębie realności prywatnych, kanałem drewnianym.

W wypadku powyższym należy wpust ścieków wodnych i zlewów pomyjowych umieścić na odpływie po za zbiornikiem kloacznym, w każdym razie urządzić w miejscu tem pneumatyczne zamknięcie kanału.

Kanały powinny być murowane w formie jaja z kamienia lub cegły do stopniałości wypalanej albo też wykonane z betonu, w obrębie budynków, ulic i placów przesklepione, lub mconemi płytami kamiennymi szczelnie przykryte i opatrzone w odstępach najdalej 50 m. kominami dla wstępu, które szczelnie przykryć należy wiekami kamiennymi lub żelaznemi. Posadzka kanału ma być wykonaną z cegieł sztorcem stawianych albo z ciosów kamiennych lub płyt kamionkowych odpowiednio przyrządzonych. Do wysokości 50 cm. od posadzki winne być co najmniej fugi wewnętrzne kanału wypełnione cementem i starannie wygładzone. Jeżeli kanał przechodzi przez mury budynku, winien być w grubości tychże przeprowadzony bez przerwy, samoistnie i oddzielnie. Gdzie dopuszczoną będzie budowa kanału drewnianego, winien być takowy wykonany szczelnie po za obrębem budynków, w jak największej możliwej odległości od studzien, i od spodu tudzież z boków zabezpieczony od przeciekania warstwą co najmniej 25 cm. grubą łu lub tłustej gliny w stanie wilgotnym mocno i dokładnie ubitej.

Celem przewietrzania kanału należy założyć komin wentylacyjny, umieszczony ile możności pomiędzy często ogrzewanymi kominami.

Jeżeli gmina miasta Lwowa ze względów publicznych uzna za potrzebne, mogą być kanały prywatne leżące pod drogami i placami publicznymi nabyte przez gminę, a to w razie nieprzyjęcia do skutku dobrowolnej ugody, nawet w drodze wyłączenia w myśl obowiązujących w tej mierze przepisów.

Do b). Przy systemie beczkowym powinien być otwór pomiędzy rurą spustową a beczką, opatrzony wiekiem szczelnie zamykającym się, zaś komórka, w której się mieszczą beczki, powinna być tak wielką, aby w niej dwóch ludzi około beczki wygodnie poruszać się mogły, niemniej powinna mieć odpowiednio urządzone otwory dla przystępu robotników i podnoszenia względnie spuszczenia beczek.

Marszałek poddaje pod głosowanie § 51 w powyższym brzmieniu, a Izba uchwała takowy bez dyskusyi.

Marszałek poddaje pod głosowanie §. 52 i 53, w których nie poczyniono żadnych zmian.

Izba uchwała §§. 52 i 53 bez dyskusyi.

Sprawozdawca p. Żywicki wnosi, aby w następującym po § 54 nagłówku literę *e* zmieniono na *E*.

Izba uchwała tę zmianę, w skutek czego: §. 54 i następujący po nim nagłówek tak ma opiewać:

§. 54.

P o d d a s z a.

Dla ochrony materiałów i robót rękodzielniczych od wpływów atmosferycznych, dozwala się stawiać poddasza czyli szopy otwarte na filarach murowanych albo słupkach drewnianych

Jeżeli poddasza do granicy sąsiedzkiej przypierają, należy je zabezpieczyć z tej strony murem ogniowym w myśl §. 42. Co do pokrycia tych budynków obowiązuje §. 47.

E) Ze względu na szczegółowe przeznaczenie budynku:

Marszałek poddaje pod głosowanie §§. 55 do włącznie do 74 w których nie poczyniono żadnej zmiany.

Izba uchwała §§. 55 do włącznie 74 bez dyskusyi.

§. 75 zmieniony według uchwały komisji ma brzmieć jak następuje:

§. 75.

Zastosowanie postanowień §§. 22 a i b, 33 i 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50, 51 i 55 do istniejących budynków.

W miarę uznanej przez Magistrat ze względów publicznych potrzeby, winne być do istniejących budynków w obrębie miasta i ludniejszych przedmieść zastosowane postanowienia, zawarte w §. 22 a i b, 33 i 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50 i 51 pod względem usunięcia rozmaitego rodzaju przedmiotów, po za linię frontową budynków sięgających (jako to: schodów, krat i poręczy, drzwi, okien i okiennic i t. p.) pomieszczeń w piwnicach i na poddaszach czyli strychach, wejść do piwnic bezpośrednio z ulicy, tudzież pod względem odpowiedniego urządzenia pomieszczeń stróżów, wychodków, jam kloacznych, kanałów, a to przy przedsięwzięciu głównych i takich reperacyi, których koszta stoją w odpowiednim stosunku do wydatków na skutecznie się mające ulepszenia.

Wpominane w §. 55 budynki przeznaczone na szczegółowe cele, winny być w przeciągu lat pięciu od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, stosownie do wezwania władzy urządzone odpowiednio względem budownictwem, ogniowym i zdrowotnym.

Marszałek poddaje pod głosowanie §. 75 w powyższym brzmieniu, a Izba uchwała takowy.

Następnie poddaje Marszałek pod głosowanie §§. 76 do włącznie 85 w których nie poczyniono żadnej zmiany.

Izba uchwała §§. 76 do włącznie 85 bez dyskusji.

Następnie uchwała Izba tytuł i wstęp zmieniony przez komisję w brzmieniu następującem:

U s t a w a :

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem, zawierająca ustawę budowniczą dla król. stoł. miasta Lwowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem wydają dla król. stoł. miasta Lwowa ustawę budowniczą:

Ustawa budownicza dla król. stoł. miasta Lwowa.

D z i a ł I.

O pozwoleniu na budowę.

Po przyjęciu całej ustawy w 2gim czytaniu Marszałek oświadcza, iż trzecie czytanie ustawy umieści na porządku dziennym następnego posiedzenia.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta następujący dostatecznie poparty naglący wniosek posła J. E. L. Wodzickiego.

Wniosek naglący:

Na posiedzeniu z dnia 2. Września r. b. ubiegłej sesji, uchwalił był Wysoki Sejm wybór komisji dla spraw klęsk spowodowanych ostatnią powodzią i przekazał komisji tej sprawozdanie Wydziału krajowego o poręczenie pożyczki rządowej 300.000 zł. udzielonej na zasiewy jesienne w okolicach dotkniętych powodzią, z zamknięciem sesji sejmowej komisja ta istnieć przestała.

Zważywszy, że działanie w sprawie niesienia pomocy dotkniętym klęską powodzi nie może być uważane za skończone i że wpływają pod tym względem liczne petycje, zważywszy, że sprawa pomocy doraźnej ludności powodzią dotkniętej, przez zarobek przy robotach wodnych i regulacji rzek, ujętą być powinna w pewien system z dalszem działaniem w tym kierunku;

Wnoszę, Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wybierze komisję z 15 członków złożoną dla spraw pomocy ludności klęską powodzi dotkniętej, oraz dla spraw regulacji rzek i robót wodnych w ogólności.

Co do formalnego traktowania wnoszę aby w myśl §. 46. regulaminu lit. b wniosek ten z pominięciem drukowania, na tem jeszcze posiedzeniu wzięty był pod obradę.

Wnioskodawca

Ludwik hr. Wodzicki.

Ohrymowicz, Antoniewicz, Łazarski, Romańczuk, Władysław Struszkiewicz, J. Tarnowski, E. Sanguszko, Roman Czartoryski, Gorayski, Zamoyski, Klucki, Wierzbiński, Rybicki, St. Tarnowski, Zoll, Płaziński, K. Scipio, Mieroszowski.

Izba uchwała nagłość wniosku powyższego, a poseł J. E. L. Wodzicki uzasadnia takowy, poczem Izba uchwała wybór komisji powodziowej z 15 członków.

Marszałek oświadcza, iż wybór komisji powodziowej postawi na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Poseł J. E. L. Wodzicki wnosi odstąpienie petycji L. 215, 241, 265, 270, 280, i 302 wybrać się mającej komisji powodziowej.

Izba uchwała ten wniosek.

Następują sprawozdania komisji petycyjnej o petycjach.

Przewodnictwo obejmuje Zastępca Marszałka ks. Biskup Sembratowicz.

Sprawozdawca poseł Płaziński czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 104 Jana Günthera maszynisty przy gmachu sejmowym we Lwowie o stabilizację na posadzie maszynisty z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Jana Günthera pełniącego obowiązki maszynisty przy gmachu sejmowym o stabilizację na tej posadzie, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusji:

Sprawozdawca poseł Zborowski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 76 zwierzchności gminnej Zborze, powiatu Kałuskiego, o udzielenie kilku gospodarzom karty na broń i o unieważnienie licytacji dzierżawy prawa polowania na gruntach gminnych dnia 21. lipca 1884 odbytej z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycja Zwierzchności gminnej Zborze, powiatu Kałuskiego o udzielenie kilku gospodarzom karty na broń i o unieważnienie licytacji dzierżawy prawa polowania na gruntach gminnych dnia 21. lipca 1884 odbytej, odstępuje się Wysokiemu Rządowi do właściwego zarządzenia.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusji.

Sprawozdawca poseł Tomisław Rozwadowski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 95 Maryi z Putników Kolmanowej z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Maryi z Putników Kolmanowej przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusji.

Sprawozdawca poseł Pławcki czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 100 Ignacego Stanko, dzierżawcy myta w Peimiu pow. Myślenickiego proszącego o pośredniczenie u Wysokiego c. k. Rządu celem zwrotu wygórowanego czynszu dzierżawczego, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję Ignacego Stanko o defalkę za poniesione straty jako dzierżawcy myta mostów w Peimiu na drodze rządowej, odstępuje się c. k. Rządowi jako sprawę tam należącą.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusji.

Sprawozdawca poseł Pławicki czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 163 siedmiu gmin Czarno-Dunajeckich przez Józefa Kędzierskiego w Czarnym Dunaju, o stanowcze zarządzenia celem ochrony lasów gminnych od zupełnego wyniszczenia, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję Józefa Kędzierskiego odstępuje się Wydziałowi krajowemu do urzędowania.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusji.

Sprawozdawca poseł Pławicki czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 92 Zwierzchności gminnej Chyrów o przeniesienie rogatek drogowych z środka miasta lub o wskazanie władzy, za pomocą której to można uskutecznić, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu by w obec uchwały sejmowej z d. 23. Września 1881. do L. 160 spowodował u Wysokiego Rządu ostateczne tej sprawy załatwienie.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusji.

Sprawozdawca poseł ks. Dr. Kopyciński czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 162 Adolfa Lipczyńskiego inżyniera zawierającej wniosek, aby Wysoki Sejm zarządził obronę od powodzi posiewów i domostw, niezależnie od regulacji rzek, z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Prośbę p. Adolfa Lipezyńskiego w sprawie zabezpieczenia domostw i posiewów od powodzi, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do ocenienia i ewentualnego zbadania, a w razie uznania praktyczności projektu podanego, do przedłożenia Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi odpowiednich wniosków.

J. E. poseł L. Wodzicki wuosi odstąpienie tej petycyi komisji powodziowej.

Sprawozdawca zgadza się z wnioskiem posła J. E. L. Wodzickiego, który też Izba uchwała.

Sprawozdawca poseł Plaziński czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycyi L. 169 Maskalika Jędrzeja maszynisty przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie o stabilizowanie go na posadzie maszynisty dotąd jedynie kontraktowej, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad prośbą Jędrzeja Maskalika o stabilizowanie tegoż na posadzie maszynisty przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie, dotąd kontraktowej, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusyi.

Sprawozdawca poseł Plaziński czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycyi L. 183 Józefa Krzyżanowskiego maszynisty przy zakładzie obłąkanych na Kulparkowie o stabilizowanie go na tej posadzie dotąd kontraktowej, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad prośbą Józefa Krzyżanowskiego o stabilizowanie tegoż na tymczasowej posadzie maszynisty przy szpitalu na Kulparkowie, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusyi.

Sprawozdawca p. ks. Siczynski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycyi L. 30 Aleksandra Błażowskiego właściciela Targowicy o wyłączenie obszaru dworskiego Targowica od konkurencyi do obu kościołów obrz. łac. i ruskiego w Śniatynie, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycyą Aleksandra Błażowskiego, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusyi.

Sprawozdawca p. ks. Siczynski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycyi L. 151 gminy Piwniczna o uznanie potrzeby posterunku c. k. żandarmeryi w Piwnicznej, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę gminy miasta Piwniczna odstępuje się Wysokiemu c. k. Rządowi do ściślejszego zbadania i możliwego uwzględnienia.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusyi.

Marszałek obejmuje napowrót przewodnictwo.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta Interpelacyę posła Matkowskiego i towarzyszy do p. komisarza rządowego w przedmiocie otwarcia linii kolei Stanisławów-Husiatyn.

J. E. Namiestnik odpowiada na tę interpelacyę.

Sekretarz poseł Adam Jędrzejowicz czyta następujące wnioski dostatecznie poparte.

W n i o s e k.

Zważywszy, że w kraju naszym znaczna część gmin jest dotąd pozbawioną jakiegokolwiek bądź szkoły, i że przy dzisiejszym stanie ustawodawstwa krajowego, a z uwagi na finansowe położenie kraju, rychłe zaradzenie tej potrzebie nie jest możliwem;

zważywszy, że już oddawna ustaliło się w kraju i w Sejmie przekonanie, że dzisiejsze szkoły nieodpowiadają w dostatecznej mierze rzeczywistym potrzebom ludu naszego i że trzeba je skierować na tory bardziej praktyczne, rokujące trwalszy pożytek, tem samem, że nauczyciel podając naukę, wskaże równocześnie uczniowi przyszłe jej zastosowanie w życiu;

zważywszy, że mianowicie szkoły wydziałowe dla chłopców okazały się zupełnie niepraktycznymi w dzisiejszym swoim ustroju i domagają się radykalnej reformy;

zważywszy wreszcie, że Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskiem uchwalił już w przeszłym roku jednomyślnie ustawy, mające na celu zaradzenie powyż wymienionym brakom; że jednak te ustawy nie otrzymały sankcyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I.

Ustawa z dnia . . . . . mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia z dnia 23. Maja 1873. (Dziennik ustaw państwa l. 250) o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Tytuł I.

Niżej wymienione artykuły ustawy z dnia 23. Maja 1873. (Dziennik ustaw państwa l. 250) o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci, przestają odtąd obowiązywać. Artykuły te mają na przyszłość opiewać jak następuje:

Art 4.

Liczba nauczycieli w każdej szkole ludowej będzie się stosować do liczby jej uczniów. Jeżeli liczba uczniów dosięga 80 przez trzy następujące po sobie lata, należy się postarać bezwarunkowo o drugiego nauczyciela; o trzeciego, gdy ta liczba dojdzie 160, i w tym stosunku dalej. Przy nauce półdniowej liczy się stu uczniów na jednego nauczyciela.

Art. 5.

Szkoła pospolita o czterech najmniej nauczycielach, powstanie tam, gdzie liczba uczniów dosięga w trzech następujących po sobie latach najmniej 320 i gdzie Rada szkolna krajowa uzna potrzebę istnienia takiej szkoły. Gdzie liczba uczniów będzie wynosić przez trzy następujące po sobie lata 400, tam muszą być czterej nauczyciele ustanowieni.

Każda nowa szkoła wydziałowa powstanie w skutek osobnej ustawy krajowej; która także orzecze o charakterze tej szkoły i o środkach pieniężnych, za pomocą których szkoła ta ma być założoną i utrzymywaną.

Art. 6.

Oprócz szkół ludowych etatowych można zakładać szkoły filialne, w których nauczyciele młodszy będą udzielać naukę.

Szkoły takie powstaną:

- a) tam gdzie najbliższa szkoła nie jest wprawdzie więcej jak na 4 kilometry odległa, lecz w skutek miejscowych przeszkód, czy też na dłuższy przeciąg czasu mniej dostępną;

- b) tam gdzie odległość od najbliższej szkoły przenosi wprawdzie 4 kilometry, ale liczba dzieci nie jest stosunkowo znaczna;
- c) wreszcie, tymczasowo tam gdzie zasoby gminy i przeznaczone na cele szkolnictwa ludowego fundusze okręgowe nie wystarczają na założenie szkoły etatowej, chociaż zresztą zachodzą okoliczności w artykule I wyrażone.

Art. 7.

Władze szkolne będą miały na uwadze, iż należy przedewszystkiem zakładać szkoły filialne przynajmniej we wszystkich gminach, w których nie ma dotąd szkoły. Ma to się jednak stać bez uszczerbku zorganizowanych już szkół etatowych.

Art. 41.

Obowiązek uczęszczenia do szkoły ludowej ustaje z ukończonym 12. rokiem życia, jedynie pod warunkiem, jeżeli uczeń udowodni dostateczną biegłość w gałęziach nauki przepisanych dla szkół ludowych.

Wolno jednak uczęszczać do szkoły także po upłynionym 12. roku życia, każdemu, choćby dopełnił powyższy warunek.

Po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej winien każdy przez trzy lata jeszcze uczęszczać na kursa nauki dopełniającej.

T y t u ł II.

Art. 1.

Polecam wykonanie niniejszej ustawy Mojemu Ministrowi oświecenia.

II.

Ustawa z dnia . . . . . o ustroju publicznych szkół ludowych, a mianowicie szkół wydziałowych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim, rozporządzam co następuje:

Art. 1.

Celem szkół ludowych pospolitych ma być nietylko udzielenie młodzieży wiadomości potrzebnych dla każdego człowieka, ale niemniej przygotowanie do praktycznego życia dokonane z uwzględnieniem stosunków miejscowych.

Uczeń, który ukończy czwartą klasę szkół ludowych pospolitych winien być przygotowany do szkół średnich. Nauka w każdej szkole winna tworzyć osobną, zaokrągloną całość.

Uczeń przejdzie zazwyczaj z każdym rokiem do wyższego stopnia nauki. Podział młodzieży na klasy lub oddziały będzie zależał od ilości nauczycieli.

Nauka półdniowa zostanie zaprowadzona w szkołach jedno, dwu i trzy-klasowych.

Art. 2.

Młodzież uzupełni naukę pobraną w szkołach ludowych pospolitych na kursach nauki dopełniającej.

Nauczyciel będzie udzielał tej nauki w godzinach, w których uczniowie będą wolni od zajęć praktycznych, a to w szkołach 1, 2 i 3-klasowych co najmniej przez 4, w szkołach 4, 5 i 6 klasowych co najmniej przez sześć godzin tygodniowo.

Na kursa tej nauki wolno uczęszczać aż do skończonego 20go roku życia.

Art. 3.

Przedmiotami nauki dopełniającej są:

- a) Ćwiczenia w czytaniu przedewszystkiem w zbiorach przeznaczonych na ten cel, a obejmujących także wiadomości z historii, geografii i nauk przyrodniczych.
- b) najpospolitsze ogólne wiadomości o stylistyce praktycznej;
- c) treściwy wykład o organizacyi władz i konstytucyi państwa;
- d) rysunki ze szczególnem zastosowaniem do życia praktycznego;
- e) rachunkowość pojedyncza;
- f) najważniejsze wiadomości z zakresu gospodarstwa wiejskiego i ubocznych jego gałęzi, lub też technologii najważniejszego przemysłu miejscowego.

Art. 4.

Plany nauki dla szkół ludowych pospolitych i kursów nauki dopełniającej, zostaną sporządzone w sposób prawem przepisany, w myśl artykułów Igo i IIIgo niniejszej ustawy, z uwzględnieniem różności stosunków miejscowych, tudzież potrzeby nauki robót ręcznych.

Art. 5.

Szkoły wydziałowe będą istnieć w kraju dla dalszego kształcenia uczniów, którzy nie zamierzają się udać do szkół średnich po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej. — Szkoły wydziałowe będą osobne dla chłopców a osobne dla dziewcząt. Mogą mieć dwie, trzy lub cztery klas. Każdej klasie odpowiada rok nauki. Prócz dyrektora i katechety musi być osobny nauczyciel ustanowiony dla każdej klasy. Liczba godzin tygodniowej nauki wynosi w każdej klasie 24 do 30stu.

Art. 6.

Przedmiotami nauki w każdej szkole wydziałowej będą:

- a) nauka religii;
- b) nauka języków;
- c) geografia i historia;
- d) rachunki i rachunkowość pojedyncza;
- e) rysunki z wolnej ręki i rysunki geometryczne;
- f) kaligrafia;
- g) muzyka albo śpiew.

Wstęp do tych szkół będzie dozwolony po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej.

Art. 7.

Szkoły wydziałowe dla chłopców będą przygotowywać uczniów swoich do zawodu przemysłowego albo rolniczego. Przedmiotami nauki w tych szkołach będą obok wyliczonych w artykule 6tym:

- a) technologia albo gospodarstwo wiejskie;
- b) gimnastyka;
- c) ćwiczenia mechaniczne.

Art. 8.

Celem nauki w szkołach wydziałowych żeńskich ma być ogólne wykształcenie, niepomijając jednak potrzeb praktycznych.

Przedmiotami nauki w tych szkołach będą oprócz wyliczonych w artykule 6tym:

jako przedmioty obowiązkowe:

- a) historia literatury przedewszystkiem ojezycznej;
- b) nauka gospodarstwa domowego i robót kobiecych;
- c) higiena w zakresie obszerniejszym jak w szkołach dla chłopców;

jako przedmioty nadobowiązkowe:

- d) gimnastyka i taniec;
- e) nauka obcych języków.

Art. 9.

Plany nauki zostaną wygotowane dla każdej pojedynczej szkoły wydziałowej w sposób ustawami przepisany, mając na uwadze praktyczny cel szkoły, i stosunki w których uczniowie prawdopodobnie żyć będą.

Teraz istniejące szkoły wydziałowe dla chłopców zostaną w przeciągu czterech lat najdalej zwinięte, albo przemienione w nowe szkoły wydziałowe w charakterze przemysłowym albo rolniczym.

Nauka w szkołach wydziałowych dla chłopców będzie się stawać coraz bardziej praktyczną w miarę postępu swojego.

Art. 10.

Praktyczne kursa specjalne mogą być połączone z szkołami wydziałowymi.

Art. 11.

Kursa dla dorosłych mające na celu dalsze rozwinięcie wiadomości nabytych w szkole ludowej, mogą powstać w miejscach, gdzie istnieją szkoły ludowe. Nauczyciele, którzy będą nauki na tych kursach udzielać, mają za to prawo do osobnej nagrody.

Art. 12.

Polecam wykonanie niniejszej ustawy Mojemu Ministrowi oświecenia.

Wnioskodawca:

Wojciech Dzieruszycki.

Mieczysław Rey, Jerzy Czartoryski, Wierzbicki. Stan. Stadnicki. Władysław Struszkiewicz, Z. Dembowski, Jaworski, W. Sapieha, Matkowski, Zawadzki, Dzieduszycki Tadeusz, R. Czartoryski. A. Czaykowski, Mieroszowski, ks. Dr. Kopyciński, Abrahamowicz. Czesław Lasocki, Onyszkiewicz, Władysław Koziębrodzki, Małeckie. S. Badeni, Gorayski, St. Tarnowski senior, St. Tarnowski junior, Wład. Wolański, Weissmann, Romanowicz.

Wniosek

Zważywszy, iż w §§. 1 i 2. ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866. r. o sprawieniu sprzętów i przyrządów kościelnych nie ma wzmianki, które strony w razie rozprze-strzenia lub założenia nowych i utrzymywania istniejących ementarzy dotyczące koszty ponosić mają. Tylko ze słów ustawy §. 1. „Wydatki bieżące połączone z odprawianiem liturgii“ — wnosićby można, że takie koszty rozłożyć uależy na konkurencyę do budowania budynków kościelnych, gdyż do liturgii należą i pogrzeby i na nich rozciąga się także patent o pobieraniu „jura stolae“.

Zważywszy, iż w ustawie gminnej z dnia 12. Sierpnia 1866. r. Dział IV. „O zakresie działania gminy §. 27. Własny zakres działania lit f. Policya zdrowia“ nie ma wymienionych ementarzy. Nie ma ich również wymienionych i w Dziale VI. § 91. „O zawiadywaniu specjalnemi sprawami ludności chrześcijańskiej“. Gdy w analogicznym §. 92. tyczącym się „Zawiadywania specjalnemi sprawami ludności izraelskiej“ pod lit. a) są wymienione ementarze, z czego przypuszczaćby można, iż zawiadywanie ementarzami nie wchodzi w zakres praw gminy wyznania chrześcijańskiego;

Zważywszy, iż dekreta gubernialne tyczące się ementarzy z 9. Października 1783. r., z 7. Października 1784. r., z 11. Października 1785. r., z 12. Września 1806. r., a szczególnie rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z dnia 22. Stycznia 1860. r. do L. 802. normujące drogą administracyjną przepisy co do utrzymywania ementarzy, sposobu kopania grobów i t. p. po większej części nie są u nas po wsiach i małych miasteczkach wykonywane;

Zważywszy, iż z powyżej przytoczonych wywodów ustawodawstwo u nas w kwestyi ementarzy nie jest jasno określone, a przepisy administracyjne nie są wykonywane i w skutek tego ementarze w kraju naszym znajdują się w bardzo wielu miejscowościach w smutnem zaniedbaniu a często gorszącym opustoszeniu;

Zważywszy w końcu, iż otoczenie należną powagą i poszanowaniem ementarzy jest z wyższych względów moralnych koniecznem, a zaprowadzenie ładu i porządku, tak dla policyi zdrowia, jako też i spraw sądowno śledczych niezbędnem —

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby ściśle zbadał ustawodawcze stosunki i administracyjne przepisy ementarzy wszystkich wyznań w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem i następnie przedłożył Wysokiemu Sejmowi odpowiednie wnioski, celem uregulowania obowiązków co do zakładania, rozprze-strzenia, utrzymywania, jako też i dozoru ementarzy.

Władysław Koziębrodzki

wnioskodawca.

Jerzy Czartoryski, M. Rey, Z. Dembowski, Stanisław Badeni, Stanisław Stadnicki, Wrotnowski, ks. Sawa, ks. Dr. Kopyciński, W. Sapieha, Lasocki, Władysław Struszkiewicz, Wierzbicki, R. Łubiński, Onyszkiewicz, Żarski, Gnoiński, Płaziński, Roman Czartoryski, Mieroszowski

Zawadzki, Jaworski, Matkowski, Abrahamowicz Zoll, Dr Majer, ks. Buchwald, ks. Mandyczewski, Chamiec, Romanowicz, Kapri, Dr. Rosner, Max. Goldmann, M. Siczynski, W. Żuk Skarszewski, Lenartowicz, T. Merunowicz, Małecki, Gross, Ochrymowicz, Romańczuk, Bereźnicki, Antoniewicz, K. Scipio, Seweryn Henzel, Torosiewicz, Weissmann, A. Skrzyński, Sanguszko, Stan. Tarnowski, Wład. Wolański, J. Popiel, Sembratowicz, Rittner, Waygart, Tad. Langie, Łazarski, Liniński, Henryk Janko, W. Dzieduszycki.

Sekretarz poseł Dr. Stanisław hr. Badeni czyta następujący dostatecznie poparty wniosek:

W n i o s e k.

Zważywszy, że potrzeba zabezpieczenia doliny górnego Dniestru i jego dopływów od corocznie ponawiających się szkód przez wylewy oddawna jest uznana, a tegoroczne klęski wykazały, że sprawa ta jest naglącą:

zważywszy, że wypracowany w skutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 7. Kwietnia 1876. operat melioracyi doliny górnego Dniestru uznany został przez Towarzystwo politechniczne, któremu ten operat do zbadania udzielono, jako celowi zupełnie odpowiedni, w skutek czego rzeźnione Towarzystwo w podaniu dnia 17. b. m. do Wydziału krajowego wniesionem — oświadczyło, że ze stanowiska technicznego wygotowaniu ostatecznego projektu i rozpoczęciu kroków celem zapewnienia potrzebnych funduszków, nie na przeszkodzie nie stoi;

zważywszy, że ustawą państwową z dnia 30. Czerwca r. b. — zapewnione zostały dla krajowych przedsięwzięć melioracyjnych, mających na celu nieszkodliwe odprowadzenie wód górskich, zasilki ze Skarbu Państwa do wysokości 50 $\%$ preliminowanych kosztów;

że na mocy ustawy państwowej z dnia 27. Kwietnia 1884. przyczynia się Skarb Państwa do regulacyi rzeki Drawy w Karyntyi w wysokości $\frac{3}{5}$ kosztów, a nadto udziela zaliczkę w wysokości $\frac{1}{3}$ tej kwoty, którą składa fundusz krajowy i interesowani;

że zatem jest uzasadniona nadzieja uzyskania znacznego zasilku ze Skarbu Państwa na koszt odprowadzenia wód górnego Dniestru; wreszcie zważywszy:

że przeprowadzenie tak znacznych robót w drodze zawiązywania spółek wodnych byłoby niepraktycznym, ze względu na bardzo wielką ilość interesowanych i wynikające ztąd trudności formalne prawidłowego załatwienia sprawy pod względem prawnym i administracyjnym — zatem uchwalenie specjalnej ustawy w myśl §. 45 krajowej ustawy wodnej jest wskazane, podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przystąpił bezzwłocznie do wypracowania ostatecznego projektu melioracyi doliny górnego Dniestru i jego dopływów. przeprowadził rokowania z c. k. Rządem względem przyczynienia się Skarbu Państwa do kosztów tej melioracyi, i przedłożył na najbliższej sesyi sejmowej projekt ustawy, normującej stosunek, w jakim do kosztów nieszkodliwego odprowadzenia wód górnego Dniestru i jego dopływów przyczynić się ma Skarb Państwa, fundusz krajowy i interesowani — tudzież określającej sposób wykonania tych robót melioracyjnych i regulacyjnych.

Lwów, 19. Września 1884.

Wnioskodawca:

Skatkowski.

Stanisław Tarnowski (junior), Seweryn Henzel, Tadeusz Langie, Wład. Struszkiewicz, Waygart, J. Tarnowski, Merunowicz, Ochrymowicz, Abrahamowicz, Smarzewski, L. Chrzanowski, Torosie-

wicz, W. Sapieha. Hausner, W. Koziębrodzki, Goldmann, Janko, Piotr Gross, Pietruski, Wernicki, Bereznicki, Z. Dembowski, Fruchtman, Łoziński, K. Scipio, Lenartowicz, Romanowicz, Kapri, Simon Edward, Józef Simon, Tom. Rozwadowski, Golejewski, Weissmann, W. Badeni.

Marszałek oświadcza, iż wnioski powyższe traktowane będą według przepisów regulaminu.

Sekretarz poseł Dr. Stanisław hr. Badeni czyta interpelację p. Gorayskiego i towarzyszy do p. c. k. komisarza rządowego w przedmiocie taryfy kolejowej dla transportu nafty kaukaskiej.

Marszałek oświadcza, iż interpelacja ta udzieloną zostanie p. komisarzowi rządowemu.

Poseł Romanowicz ogłasza wynik wyboru jednego członka do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Głosujących 79.

P. Edward Jędrzejowicz obrany 75 głosami.

Po wyczerpaniu porządku dziennego, zamyka Marszałek posiedzenie i naznacza następne na dzień 22. Września 1884 z następującym porządkiem dziennym :

Porządek dzienny 5. posiedzenia, II. sesji. V. peryodu Sejmu galicyjskiego które się odbędzie w Poniedziałek dnia 22. Września 1884 o godzinie 11. przed południem.

1. Trzecie czytanie projektu ustawy budowniczej dla miasta Lwowa. Sprawozdawca poseł Żywicki.
2. Wybór komisji powodziowej z 15 członków.
3. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie — Sprawozdawca poseł Wereszczyński.
4. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania niższych szkół rolniczych w zachodniej części kraju — Sprawozdawca poseł Wereszczyński.
5. Pierwsze czytanie wniosku posła Dzieduszyckiego w sprawie zmiany krajowych ustaw szkolnych.
6. Pierwsze czytanie wniosku posła Skalkowskiego w sprawie regulacji górnego Dniestru.
7. Pierwsze czytanie wniosku posła W. Koziębrodzkiego w sprawie przepisów o urządzeniu cmentarzy.
8. Sprawozdanie komisji prawniczej o przedłożonym przez Wydział krajowy projekcie ustawy zmieniającej niektóre postanowienia obowiązującej krajowej ordynacji wyborczej z 26. Lutego 1861 — Sprawozdawca poseł Fruchtman.
9. Sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku posła W. Koziębrodzkiego w przedmiocie przymusowej asekuracji budynków szkolnych — Sprawozdawca poseł Zoll.
10. Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku posła Zolla w przedmiocie zmiany obowiązujących przepisów egzekucyjnych — Sprawozdawca poseł Zoll.
11. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o petycji Towarzystw rolniczych we Lwowie i w Krakowie z projektem ustawy w sprawie niszczenia kianiarki i szkodliwych ostów — Sprawozdawca poseł Struszkiewicz.
12. Sprawozdania komisji prawniczej o petycjach:
  - a) gminy Otyunii i innych o utworzenie c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w Otyunii;
  - b) gminy Czerteż o wydzielenie jej z powiatu politycznego Żydaczowskiego a przydzielenie do powiatu politycznego Kałuskiego;
  - c) gminy Stankowy co do wydzielenia jej z powiatu politycznego w Żydaczowie i sądowego w Żurawnie a przydzielenie do powiatu politycznego i sądowego Kałuskiego. — Sprawozdawca poseł Siengalewicz.
3. Sprawozdania Wydziału krajowego o udzieleniu zezwolenia na pobór opłat mytniczych:

- A) Radzie powiatowej w Wieliczce :**
- a) od mostu na rzece Wildze przy drodze gminnej Podgórsko-Kobierzyńskiej ;
  - b) na drodze powiatowej Wielicko-Dobczyckiej ;
- B) a) Radzie powiatowej w Borszczowie na drodze powiatowej Iwanków-Germakówka w Germakówce ;**
- b) Radzie powiatowej w Mielcu od mostu na drodze powiatowej Mielec - Radomyśl w Zgorsku ;
  - c) Radzie powiatowej w Mościskach na drodze powiatowej Hodyńsko - Samborskiej w Krukienicach ;
  - d) Radzie powiatowej w Łańcucie od mostu na rzece Rudzie (inaczej Trzebusicy).
- C) a) Obszarowi dworskiemu w Surmaczówce powiatu Jarosławskiego od mostu na rzece Lubaczówce ;**
- b) obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Radawie powiatu Jarosławskiego od mostu na rzece Lubaczówce ;
  - c) gminie Kańczugi powiatu Łańcuckiego od mostu na rzece Mlecze.
- D) Obszarom dworskim powiatu Mieleckiego od przewozów na rzece Wisłoce :**
- a) w Brzyściu ;
  - b) w Podleszanach ;
  - c) w Woli Mieleckiej ;
  - d) w Gawłuszowicach ;
  - e) obszarowi dworskiemu w Szczurowicach powiatu Brodzkiego od przewozu przez rzekę Styr ;
  - f) obszarowi dworskiemu w Wysocku powiatu Jarosławskiego od przewozu na rzece Sanie.
- E) a) Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Czulowicach powiatu Rudeńskiego od mostu na rzece Wereszycy ;**
- b) obszarowi dworskiemu w Stanisławczyku powiatu Brodzkiego od mostu przez rzekę Styr ;
  - c) gminom wspólnie z obszarami dworskimi w Delatynie i w Zarzycu powiatu Nadwórniańskiego od mostu na rzece Prucie ;
  - d) obszarowi dworskiemu w Dobrotworze powiatu Kamioneckiego od mostu przez rzekę Bug.
- F) Gminie miasta Tarnopola na dalszy pobór myta kopytkowego. — Sprawozdawca poseł Władysław Badeni.**
- G) Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Surochowie powiatu Jarosławskiego od mostu na rzece Szkle. — Sprawozdawca poseł Wereszczyński.**

Koniec posiedzenia o godzinie 1 $\frac{1}{2}$.

Marszałek krajowy :

Dr. Zybkiewicz w. r.

Sekretarze :

St. Badeni w. r.
Siengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 19. września 1884.

268. Gmina Königsau p. p. Stanisława Tarnowskiego (jun.) o uwolnienie tamtejszego kościoła od konkurencji do kościoła parafialnego w Medenicach.
269. Błażej Marczak pisarz etatowy przy szpitalu we Lwowie p. p. Tadeusza Dzieduszyckiego o przeniesienie w stan spoczynku i udzielenie emerytury.
270. Jan Kuzyk nauczyciel pp. Onyszkiewicza o przyznanie lat służby od r. 1854 do r. 1858 w zawodzie nauczycielskim spędzonych.
271. Ewelina Pohoska wdowa po inżynierze dróg krajowych pp. Męcińskiego o przyznanie pensji wdowiej.
272. Ostrów obszar dworski pp. Wojciecha Dzieduszyckiego w sprawie regulacji Dniestru.
273. Ostrów gmina — jak wyżej.
274. Bachórzec gmina pp. Kozłowskiego o regulację Sanu.
275. Franciszek Bryniarski pp. Zolla o zapomogę.
276. Towarzystwo pomocy słuchaczy akademii górniczej w Leoben pp. Zolla subwencję.
277. Leśniowska Ludwika pp. Zolla o zapomogę.
278. Nowy Targ Wydział powiatowy pp. Majera o polecenie Radzie szkolnej krajowej, by kary za nieposyłanie dzieci do szkoły do funduszu szkolnego miejscowego a nie okręgowego wpływały.
279. Szymon Szalit pp. Ochrymowicza o zapomogę dla syna Henryka celem kształcenia się w muzyce.
280. Obszary dworskie Manasterzec, Terszaków i Mosty pp. Grossa w sprawie regulacji rzeki Dniestru
281. Kornela Neuhauser wdowa po prymaryuszu szpitala we Lwowie pp. Grossa o podwyższenie pensji wdowej.
282. Onufry Nesterak, nauczyciel pp. Żurowskiego o zaliczkę na płacę w kwocie 150 zł.
283. Frysztak gmina pp. Buchwalda o zmianę ustawy szupasowej.
284. Abraham Kampf i inni dzierżawcy poboru podatku konsumcyjnego od mięsa i napojów spirytusowych w Mościskach pp. Stanisława Stadnickiego, o zaprowadzenie załogi wojskowej w Mościskach.
285. Marcin Gużkowski pp. Adama Sapiechę o subwencję 500 zł. celem kształcenia głuchoniemego syna w szkole sztuk pięknych w Krakowie.
286. Bilcze gmina pp. Borkowskiego w sprawie budowy drogi krajowej z Jezierzan do Kowlendzian.
287. Muszkarów gmina — jak wyżej.
288. Franciszek Semenetz, nauczyciel pp. Kowalskiego, o zaliczkę na płacę w kwocie 100 zł.
289. Lwowskie Towarzystwo oświaty ludowej pp. Merułowicza o subwencję.
290. Stowarzyszenie rękodzielników „Gwiazda tarnowska“ pp. Kopycińskiego o zmianę ustawy szkolnej w celu zezwolenia nauczycielom zajmować się pisarstwem gminnym.
291. Sieniawa gmina i obszar dworski pp. Lasockiego o udzielenie bezprocentowej pożyczki 30.000 zł. na budowę koszar.
292. Dziesięć gmin powiatu Stanisławowskiego pp. Goreckiego o zniesienie prawa poboru kopytkowego.

293. Gmina Rzepiennik biskupi pp. Ochrymowicza w sprawie reformy jarmarków i targów.
  294. Fryderyk Mareczek, nauczyciel pp. Fruchtmana o zapomogę.
  295. Stowarzyszenie ku wsparciu uczniów wyznania mojżeszowego w Krakowie pp. Rapoporta, o subwencyę.
  296. Towarzystwo weteranów i żołnierzy polskich z r. 1831. we Lwowie pp. Podlewskiego, o zapomogę.
  297. Stowarzyszenie wzajemnej pomocy dyetaryuszów i urzędników we Lwowie pp. Smolkę, o zapomogę.
  298. Olpiński Filip, adjunkt rachunkowy Wydziału krajowego pp. Czajkowskiego o zaliczkę na płacę w kwocie 2.700 zł.
  299. Nowak Jan, rygorozant weterynaryi pp. Romanowicza o zapomogę.
  300. Grybów Wydział powiatowy pp. Skarszewskiego o regulacyę rzeki Białej.
  301. Julia Szaszkiewicz pp. Merunowicza o zapomogę.
  302. Towarzystwo pedagogiczne w Stryju pp. Fruchtmana o zapomogę w kwocie 800 zł. na utrzymanie wyższej szkoły żeńskiej.
  303. Towarzystwo weteranów z roku 1831. w Krakowie pp. Majera o zapomogę.
  304. Słochynia gmina pp. Bereźnickiego, w sprawie przeniesienia c. k. Sądu ze Starejsoli do Chyrowa
  305. Biblioteka słuchaczy weterynaryi we Lwowie pp. Wereszczyńskiego o zapomogę.
  306. Manastyrek gmina pp. Borkowskiego, w sprawie budowy drogi krajowej z Jezierzan do Kolendzian.
  307. Oleksińce gmina — jak wyżej.
  308. Borszczów gmina i obszar dworski — jak wyżej.
  309. Gminy Borszczów, Wysuczki, Piszczatyńce, Strzałkowce, Skowiatyn, Korolówka, Juriampol, i obszary dworskie Strzałkowce i Korolówka — jak wyżej.
  310. Sokal magistrat pp. Polanowskiego o subwencyę 5.000 zł i bezprocentową pożyczkę 5.000 zł. na budowę szkoły żeńskiej.
  311. Juliusz Niewiadomski pp. Smolkę o zaopatrzenie sierót, pozostałych po ś. p. Ignacym Niewiadomskim, rady Wydziału krajowego.
  312. Lekarze, właściciele domów i przemysłowcy z Krynicy pp. Męcińskiego o zaradzenie upadkowi zakładu zdrojowego w Krynicy.
  313. Połączone Towarzystwa rolnicze w Krakowie i we Lwowie z projektem ustawy o tępieniu kianiaki i szkodliwych ostów.
-

Protokół

5. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 22. Września 1884.

Początek o godzinie 11. minut 45.

Przewodniczący Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyplikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, ks. Władysław Sapieha, Tytus Siengalewicz,
i A. Jędrzejowicz.

Obecnym posłów 114.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 4. posiedzenia uznaje za przyjęty,
gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów.

Sekretarz poseł Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyi wniesionych po dzień 22. Wrze-
śnia 1884 od Nr. 314 do 376, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji budżetowej L. 314, 315, 316, 318, 319, 320, 322, 325, 329 do 332 włącznie, 334
335, 336, 340, 342, 344, 345 do 351 włącznie, 356 do 361 włącznie, 366, 367, 368 i 375.

Komisji petycyjnej L. 317, 323, 326 i 376.

Przy petycyi L. 374 wnosi poseł hr. Zamoyski odesłanie takowej do Wydziału krajowego.
Izba uchwała ten wniosek.

Następnie przydzielono Komisji dla spraw gospodarstwa krajowego L. 321 i 363.

Przy petycyi L. 364 wnosi poseł ks. Kopyciński odesłanie takowej do Wydziału krajowego
jako komisji.

Izba uchwała ten wniosek.

Dalej przydzielono Komisji szkolnej L. 324, 328, 338, 352, 353, 354 i 373.

Komisji administracyjnej L. 327, 337, 341 i 365.

Komisji powodziowej L. 333, 355, 369, 370 i 372.

Komisji prawniczej L. 339 i 362.

Nareszcie przekazano Wydziałowi krajowemu petycyę L. 343 i 371.

Marszałek odczytuje pismo J. E. posła Grocholskiego z prośbą o urlop jednomiesięczny
i o zarządzenie wyboru uzupełniającego jednego członka komisji administracyjnej.

Izba udziela J. E. p. Grocholskiemu jednomiesięcznego urlopu i uchwała wybór uzupełniający jednego członka do komisji administracyjnej w miejsce J. E. p. Grocholskiego.

Przystąpiono do porządku dziennego którego pierwszym punktem jest:

Trzecie czytanie projektu ustawy budowniczej dla miasta Lwowa.

Izba uwalnia sprawozdawcę posła Żywickiego od czytania i uchwała ustawę w trzecim czytaniu w brzmieniu następującem:

U S T A W A

z dnia ..... obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca ustawę budowniczą dla król. stoł. miasta Lwowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wydaję dla kr. st. miasta Lwowa ustawę budowniczą:

Ustawa budownicza dla król. stoł. miasta Lwowa.

DZIAŁ I.

O pozwoleniu na budowę.

§. 1.

Budowy wymagające pozwolenia urzędowego (konsensu).

Pozwolenia urzędowego (konsensu) potrzeba na wykonanie w terytorjalnym obrębie miasta Lwowa nowych budowli, na przebudowanie, powiększenie albo rozebranie częściowo lub w całości budynków istniejących, na przedsiębranie w budynkach istniejących takich zmian, które oddziałują na moc i trwałość budynków, na stosunki sanitarne lub bezpieczeństwo ogniowe, albo z którymi jest połączone przeobrażenie frontu, lub wreszcie, które wywierają wpływ na prawa sąsiadów, — na budowę studzien, wodociągów, zbiorników na wodę lub nawóz, kanałów, jam kłocznych, przedsiębranie robót w ogólności, z którymi wykopy ziemne są połączone, na odgraniczenie gruntów od ulic i placów publicznych i t. p. roboty.

Obręb gminy miasta Lwowa obejmuje wszystkie w katastrze podatkowym lub księgach gruntowych miasta zapisane realności.

§. 2.

Budowy wymagające tylko doniesienia.

Przy zmianach budowlanych, które nie należą do rodzaju robót w §. 1. przytoczonych, wystarcza, jeżeli osoba do kierowania lub wykonania odnośnych robót w myśl ustaw obowiązujących upoważniona, zawiadomi poprzednio miejski Urząd budowniczy przez zapisanie przedsiębrać się mającej roboty w księgach na ten cel przeznaczonych.

Urząd budowniczy może jest wstrzymać wykonanie robót, któreby uznał jako ulegające przepisom §. 1. i zażądać przedłożenia w myśl §. 7. niniejszej ustawy.

Przy naprawach, które nie wprowadzają zmiany w ogólnym stanie budynku i których celem jest tylko utrzymanie w dobrym stanie poszczególnych przedmiotów, nie wymaga się żadnego uwiadomienia.

§. 3.

Oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu przy istniejących ulicach, drogach i placach publicznych.

Jeżeli przedmiot budowy, czy to budynek, czy odgraniczenie licować ma do ulicy, drogi lub placu publicznego, należy przed wniesieniem do Magistratu podania o konsens zapewnić się, czy kierunek dotychczasowej linii frontowej albo dotychczasowego poziomu nie ulegnie zmianie, według ogólnego planu regulacyjnego całego miasta, który to plan w urzędzie budowniczym do użytku stron interesowanych stale będzie wyłożony.

Gdyby zmiana taka nastąpić miała, należy wnieść do Magistratu podanie o oznaczenie linii regulacyjnej, a względnie oznaczenie poziomu dla stawiać się mającego budynku z załączeniem właściwych planów w dwóch egzemplarzach, a mianowicie:

sytuacyjnego w takiej rozciągłości, aby regulacja dokładnie mogła być rozpoznana, i niwelacyjnego, które to plany podług skali w §. 9. ustanowionej mają być sporządzone i dokładnie w miarze metrycznej kotowane.

Linie regulacyjną i wysokość poziomu oznacza urząd budowniczy na miejscu.

Jeżeli linia regulacyjna i wysokość poziomu są już ustanowione, natenczas załatwienie podania ma być doręczone stronie w przeciągu dni 20, jeżeli zaś dopiero osobno inuszą być ustanowione, w przeciągu dni 30.

Gdyby terminy powyższe nie mogły być zachowane, należy w tym samym czasie zawiadomić stronę o powodach zwłoki.

§. 4.

Odszkodowanie przy zmianie linii frontowej w istniejących drogach, ulicach i placach.

Jeżeli w skutek ustanowienia linii regulacyjnej okaże się potrzeba, ażeby przedmiot budowy, który ma być z grantu wzniesiony, dobudowany lub przebudowany, został po za dotychczasową linię frontową naprzód wysunięty lub w tył cofnięty, natenczas w pierwszym przypadku obowiązany jest podający o konsens, zaś w drugim przypadku obowiązana jest gmina miasta Lwowa nabyć część gruntu położoną pomiędzy dawniejszą linią frontową, a nową linią regulacyjną.

Gdyby co do ceny wynagrodzenia uгода dobrowolna nie przyszła do skutku, cena ta będzie oznaczona przez sądowe oszacowanie.

O powyższym obowiązku odstąpienia gminie części gruntu na publiczną drogę, ulicę lub plac, orzeka w razie odwołania się c. k. Namiestnictwo.

Jeżeli postanowienie względem kierunku linii regulacyjnej stało się prawomocnym, może być konsens na zamierzoną budowę udzielony, chociażby cena wynagrodzenia za odstąpić się mającą część gruntu nie była jeszcze ustano-

wioną i uiszczoną, skoro we właściwym sądzie realnym złożoną zostanie kaucya, odpowiadająca wartości wywłaszczonego gruntu, jaką władza pozwalająca budowy po wysłuchaniu dwóch rzeczoznawców oznaczy.

§. 5.

Podział gruntu pod budowlę i otwarcie nowych ulic.

Jeżeli grunt pod budowlę na żądanie właściciela ma być podzielony na części, należy przed wniesieniem podania o konsens na budowę uzyskać potwierdzenie planu działów.

Tym celem należy przedłożyć plany sytuacyjne w dwóch egzemplarzach i oznaczyć w takowych z podaniem miar czarnym kolorem granice całej podzielić się mającej realności, zaś czerwonym kolorem granice utworzyć się mających parcel, prócz tego należy podać na planach wymiar całej realności przed podziałem, jako też wymiar poszczególnych nowych parcel.

Właściciel realności, która na jego żądanie ma być podzieloną na części, winien odstąpić bezpłatnie z tej realności grunta, potrzebne na utworzenie, w celu przeprowadzenia zamierzonego podziału realności, nowych placów, dróg i ulic, oraz na sprostowanie lub rozszerzenie istniejących, jednakże do szerokości tychże nie większej jak 20 metrów.

Zezwolenie na podział realności traci swoją ważność, jeżeli do lat trzech od dnia doręczenia odnośnego konsensu zabudowanie wydzielonych parcel nie zostało rozpoczęte, lub podział w księgach gruntowych nie został przeprowadzony.

§. 6.

Otwarcie nowych lub rozszerzenie istniejących ulic w interesie komunikacji publicznej.

Gdyby uznana została potrzeba otwarcia dla publicznej komunikacji nowej drogi, placu lub ulicy przez grunta prywatne, bądź puste, bądź zabudowane, lub też rozszerzenia albo sprostowania istniejącej drogi, placu lub ulicy, obowiązany jest właściciel odnośnej realności odstąpić potrzebną na ten cel część gruntu za wynagrodzeniem a nawzajem służy mu prawo nabyć od gminy na własność część gruntu pozostałą z drogi, placu lub ulicy.

O wywłaszczeniu na cele powyższych zmian, przez władze autonomiczne za potrzebne uznanych, orzeka e. k. Namiestnictwo według obowiązujących w tej mierze prawnych przepisów.

Gdyby w obydwu powyższych przypadkach ugoda dobrowolna co do ceny wynagrodzenia nie przysłała do skutku, cena ta będzie oznaczona przez sądowe oszacowanie.

§. 7.

Podanie o pozwolenie na budowę (konsens).

Przed rozpoczęciem budowy należy wnieść do Magistratu podanie o pozwolenie na budowę (konsens) z załączeniem planów w dwóch egzemplarzach.

Podający obowiązany jest w razie zachodzącej wątpliwości wykazać prawo własności przedmiotu, czy gruntu pod budowę przeznaczonego, albo też przedłożyć pozwolenie właściciela, a jeżeli działa w imieniu trzecich osób, tych pełnomocnictwo.

§. 8.

Plan na budowę.

Plany na budowę powinny zawierać:

- a) Plan sytuacyjny z uwidocznieniem położenia i granic realności do zabudowania przeznaczonej, przedmiotu budowy tamże powstać mającego, tudzież istniejących starych zabudowań, podwórz, dziedzińców i ogrodów, położenia przylegających sąsiednich realności i budynków z oznaczeniem ich właścicieli i numerów tabularnych, wreszcie ościennej ulicy, nazwy i szerokości tejże, kierunku linii frontowej, a względnie regulacyjnej. W planie tym należy wykazać także i przez odpowiednie pokotowanie uwidocznienie obszar całej realności, przestrzeń jej już zabudowaną, jako też zabudować się mającą.
- b) Plan niwelacyjny, a mianowicie przekrój podłużny i poprzeczny, przez środek ulicy z dokładnem oznaczeniem liczbami wszystkich znacniejszych wzniesień oraz wysokości progu wejścia głównego nowej budowy.
- c) Plany poziome wszystkich pięter, piwnic i poddasz, przekrój podłużny i poprzeczny, tudzież widok zewnętrzny budynku z oznaczeniem wysokości sąsiednich domów.

Na planie piwnic powinny być uwidocznione doły kloaczne, kanały domowe, połączenia ich z kanałem głównym, ich przekrój poprzeczny i spadek dalej ścieki wodne i studnie.

Na planie poddasza należy przedstawić wszystkie mury strychowe, kominowe i ogniowe, tudzież podział poddasza, jeżeli takowe częściami na użytek mieszkańców domu ma być oddane.

Wszelkie miary, czyli koty, odstępy budynku od ulicy, sąsiednich granic i zabudowań, szczególnie zaś grubości murów, wysokości ubikacji i ich rozmiary, mają być dokładnie oznaczone liczbami według miary metrycznej.

Niezwykłe konstrukcye, mianowicie żelazne, mają być przedstawione, w szczegółowych rysunkach, a wytrzymałość ich obliczona w dołączonym statycznym rachunku.

Przy wykonaniu reperacyj lub zmian częściowych wystarcza przedłożenie planu tej części budynku, w której zmiana ma być uskutecznioną.

Wszystkie plany mają być wykonane na trwałym papierze, lub płótnie.

§. 9.

Podziałka (Skala) dla planów.

Plany mają być rysowane według miary metrycznej a mianowicie:

Plany sytuacyjne obejmujące większą przestrzeń podług skali 1 : 1000 czyli 1 cm. = 10 m. przy mniejszej przestrzeni podług skali 1 : 500 czyli 1 cm. = 5 m.

W planach niwelacyjnych należy miary długości oznaczyć według skali planów sytuacyjnych, zaś miary wysokości według skali 10 razy powiększonej.

Plany na budowę mają być rysowane podług skali 1 : 100 czyli 1 cm. = mtr.

Rysunki szczegółowe i konstrukcyjne mają być rysowane podług takiej skali, aby dokładne ich rozpoznanie było możebnem, mianowicie w stosunku 1 : 10, 1 : 20, 1 : 50 i t. p.

§. 10.

Podpisy na planach na budowę.

Plany przedłożone do zatwierdzenia mają być opatrzone podpisem właściciela gruntu przeznaczonego do zabudowania, albo tegoż umocowanego zastępcy, jakoteż autora planów.

§. 11.

Przeprowadzenie komisji przed udzieleniem konsensu na budowę.

Po wniesieniu podania o pozwolenie na budowę, Magistrat w najkrótszym czasie zbada projekt budowy przez komisję, złożoną z administracyjnego i technicznego urzędnika, a w razie potrzeby i fizyka miejskiego.

Do komisji tej mają być zawezwani: właściciel przeprowadzić się mającej budowy, albo jego pełnomocnik, kierujący budową, tudzież sąsiedzi. Komisja powinna odbywać się na miejscu budowy. Magistrat może jednak zarządzić komisję w urzędzie, wszelako i w takim razie służy interesowanym stronom prawo żądania oględzin na miejscu.

Komisja starać się będzie o usunięcie przeszkód w drodze dobrowolnej ugody. Jeżeli ugoda przyjdzie do skutku, zostanie na podstawie tejże udzielony konsens na budowę, o ile takowa ze względów publicznych może być uskutecznioną. Gdyby zaś ugoda nie przysłała do skutku, rozstrzygnie władza do udzielania konsensu na budowę powołana o podniesionych zarzutach, o ile rozstrzygnięcie to należy do zakresu jej działania, oraz orzeknie, czy i o ile ze względów publicznych zamierzona budowa może być uskutecznioną, a stosownie do tego albo odmówi konsensu na budowę, albo go udzieli z zastrzeżeniem co do zarzutów z tytułu prawa prywatnego uczynionych i pod tym ostatnim względem odeszle strony na drogę sądową, pozostawiając budującemu, by się przeciw podniesionym zarzutom zastrzegł w myśl postanowień ustawy cywilnej i przepisów postępowania sądowego, a według okoliczności budowę na własne niebezpieczeństwo rozpoczął lub rozpoczętą dalej prowadził (§. 472 proced. sąd. i §§. 340—342 kodeksu cywilnego).

Podniesione z tytułu prawa prywatnego zarzuty, których rozstrzygnięcie na drodze sądowej zostało zastrzeżonem, mają być w załatwieniu podania wyraźnie wymienione. Protokół powyższego postępowania ma być podpisany przez wszystkie obecne strony.

§. 12.

**Udzielenie konsensu. Zawiadomienie o takowym stron interesowanych.
Rekurs tychże.**

Na podstawie planów w §. 7. przepisanych i rozprawy, czy też protokołu komisji w §. 11. określonego, udziela się podającemu przy zwrocie jednego egzemplarza przedłożonych i klauzulą zatwierdzenia opatrzonych planów, pozwolenie na budowę (konsens) bezwarunkowo, lub też z ograniczeniami bliżej poszczególnionemi.

O udzieleniu lub odmówieniu konsensu, zawiadamia się podającego, tudzież wszystkie te strony, które przeciw zamierzonej budowie zarzuty podniosły. Przeciw orzeczeniu temu służy interesowanym droga rekursu. Rekurs powinien być wniesiony w przeciągu dni 14 od dnia doręczenia orzeczenia, w przeciwnym bowiem razie będzie bezwzględnie odrzucony.

Załatwienie podań o konsens na budowę ma być doręczone stronom w przeciągu dni 15, jeżeli zaś sprawa podlega rozstrzygnięciu Reprezentacyi miasta, w przeciągu dni 30.

§. 13.

Konsens na budowę zakładów przemysłowych lub fabryk.

Przy budowlach na cele przedsiębiorstw przemysłowych, które w myśl ustawy przemysłowej wymagają zezwolenia władzy politycznej, ma być pertraktacya budownicza ile możności połączoną z pertraktacyą przemysłowo-policyjną.

W każdym razie konsens na taką budowę może być udzielony dopiero po prawomocnem zezwoleniu na prowadzenie przedsiębiorstwa.

§. 14.

Zakaz budowania bez konsensu, albo przed uzyskaniem tegoż.

Bez konsensu nie wolno budowy rozpoczynać. W razie rekursu orzecznie władza udzielająca konsens, czy przed rozstrzygnięciem rekursu przez właściwą władzę i pod jakimi zastrzeżeniami budowa może być rozpoczęta lub dalej prowadzoną, a do orzeczenia tego należy zastosować się bezwzględnie.

§. 15.

Zastosowanie się do potwierdzonych planów. Zmiany dozwolone. Sprostowanie planów.

Od potwierdzonych planów nie wolno odstąpić bez zezwolenia władzy, chyba, że idzie tylko o takie zmiany, dla których według §. 2. wystarcza doniesienie miejskiemu Urzędowi budowniczemu. — W innych przypadkach należy przedłożyć do zatwierdzenia plan częściowy, wykazujący zmianę planu pierwotnego.

W razie zmian większych może władza zażądać planów należycie sprostowanych i wymienić takowe na plany pierwotne.

§. 16.

Przechowanie potwierdzonych planów i konsensu na miejscu budowy.

Potwierdzone plany i konsens na budowę mają być zawsze dla użytku nadzorujących organów Magistratu przechowane na miejscu budowy.

§. 17.

Unieważnienie konsensu.

Konsens na budowę traci swoją ważność, jeżeli w przeciągu dwóch lat od udzielenia go, budowa nie została rozpoczęta, albo po rozpoczęciu przez dwa lata była zawieszoną.

DZIAŁ II.

Przepisy szczegółowe o budowaniu.

A. Ze względu na kierownictwo budowy, tudzież na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

§. 18.

Odpowiedzialność za wykonanie budowy.

Wykonywaniem robót przy budowie kierować może tylko osoba upoważniona do tego w myśl ustaw obowiązujących. Kierownik budowy powinien

przed rozpoczęciem tejże w księdze przeznaczonej na ten cel w Urzędzie budowniczym miejskim zapisać oświadczenie, że obejmuje odpowiedzialność za wykonanie budowy.

O każdej zmianie w osobie kierownika budowy należy donieść miejskiemu Urzędowi budowniczemu w przeciągu 24 godzin.

Nowo obejmujący kierownictwo budowy powinien w tymże czasie zapisać w Urzędzie budowniczym powyżej wskazane oświadczenie. W czasie zmiany w kierownictwie budowy, mają być roboty wstrzymane pod odpowiedzialnością właściciela budowy.

Kierujący budową odpowiada za umiejętne, dokładne i trwałe jej wykonanie, za użycie dobrych i celowi odpowiednich materiałów, za bezpieczeństwo wszelkich urządzeń pomocniczych w celu budowy przedsięwziętych i w ogóle za przestrzeganie postanowień tej ustawy, oraz wszelkich odnośnych przepisów. Przez to jednakże nie jest wykluczoną odpowiedzialność i innych przy wykonaniu budowy zajętych osób, o ile takowe zawiniły.

§. 19.

Przepisy ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

O rozpoczęciu budowy należy zawiadomić miejski Urząd budowniczny najpóźniej 24 godzin przed jej rozpoczęciem.

Przy każdej budowie i naprawie budynku od ulicy należy ustawić znaki ostrzegające, lub w miarę potrzeby stosowne ogrodzenie; w wypadkach zaś, gdzie materiały budowlane, ziemia, narzędzia i t. p. na ulicy są złożone, albo gdzie drogi i place publiczne zostały rozkopane, należy nocną porą utrzymywać przed placem budowy latarnie oświetlone, a w razie potrzeby także straż nocną.

Każdą budowę nie wyłączając nasadzenia pięt, zmiany wiązań dachowych i t. p. w śródmieściu i bliższych albo więcej uczęszczanych ulicach na przedmieściu, należy przed rozpoczęciem roboty na czas jej trwania zagrozić od ulicy parkanem.

Przy budowach wykonywanych przy froncie ulicy, gdzie utrzymanie swobodnej komunikacji pieszej mogłoby być zagrożonem, należy dla zabezpieczenia przechodniów urządzić nad chodnikiem silny dach ochronny, lub ułożyć tymczasowy chodnik.

Co do opłat placowego za wysunięcie parkanu na ulicę, jako też za dozwolone wyjątkowo składanie materiałów budowlanych na ulicach i placach publicznych, obowiązuje taryfa opłaty placowego.

Składanie materiałów budowlanych, o ile takowe według poprzedzającego ustępu nie zostało wyjątkowo dozwolonem za opłatą placowego, niemniej gąszenie wapna na ulicach i placach publicznych jest zakazane. Ziemię z fundamentów wykopaną, tudzież rumowisko należy z ulic i placów publicznych bezzwłocznie uprzętnąć.

Przy rozbieraniu budynków należy dla uchylenia kurzu rozebrać się mające części poprzód zwilżać i nie wolno spuszczać rumowiska z góry inaczej jak tylko w naczyniach lub trąbach zamkniętych; nie wolno również materiału drzewnego z dachu lub pięt na ulicę zrzucać, ale tylko spuszczać.

B. Ze względu na położenie budowy.

a) przy ulicach i placach publicznych.

§. 20.

Zabudowanie frontu przy ulicy.

W ulicach głównych wolno przy froncie stawiać tylko budynki główne, budynki zaś podrzędne służące na cele gospodarcze, przemysłowe lub tym podobne, jako to: stajnie, wozownie, warsztaty, magazyny i t. p., mają być umieszczone w głębi w podwórzu.

Gdyby ze względu na położenie miejscowe, budynki te tylko przy froncie postawione być mogły, a względy publiczne nie stały temu na przeszkodzie, pozwolenie na to może być wyjątkowo udzielonem. Natenczas wszakże należy budynki te opatrzyć odpowiednią fasadą.

Budynki frontowe muszą przypierać bezpośrednio do siebie lub do granicy sąsiedniej, w przeciwnym razie ich odległość powinna wynosić najmniej 6 m., a wtedy fasada przyczółka powinna być zastosowaną do fasady frontowej.

W ulicach głównych nie wolno stawiać przy froncie domów parterowych. Gdzieby to wyjątkowo zostało dozwołonem, tam należy wyprowadzić mury w takiej grubości, aby na nie w przyszłości można nasadzić piętro.

Budynki główne należy stawiać bezpośrednio w linii frontowej ulicy, jeżeli jednak zamierzonem jest utworzenie ogrodu lub zajazdu przed nimi, może być pozwolonem cofnięcie tychże od frontu pod następującymi warunkami:

- a) Budynek cofnięty powinien być tak budowanym, jak to przepisano dla domów frontowych. Wille pięknej architektury, w ogrodzie położone, mogą być wyjątkowo stawiane w całości lub częściowo jako budynki parterowe.
- b) Odstęp budynku od ulicy nie powinien wynosić mniej jak 6 m., na placu tym nie wolno stawiać podrzędnych budynków, jako to: budek do sprzedaży i t. p., nie wolno też używać go na skład lub w inny szpecący sposób.
- c) Odgraniczenie od ulicy winno być w takim razie sporządzone ze sztachet lub krat ozdobnych.

§. 21.

Wysokość budynków mieszkalnych.

Domów mieszkalnych nie wolno budować wyżej jak na trzy piętra nie licząc parteru.

Mezanin liczy się za piętro.

Domy jednopiętrowe mogą być wszędzie budowane przy froncie ulicy, bez względu na jej szerokość.

Domy dwu- lub trzy piętrowe wolno stawiać tylko tam, gdzie ich wysokość nie przewyższa szerokości ulicy w tem miejscu. Może być jednakże dozwołonem:

- a) w miejscu, gdzie dom już istniał, budować dom nowy w wysokości dawniejszego;
- b) w ulicy częściowo już zabudowanej wyprowadzić dom nowy do wysokości większej części domów tamże już istniejących.

W obydwu tych wypadkach wysokość budynku nie może przewyższać 16 metrów.

Jeżeli domy są cofnięte od frontu według warunków §. 20, wolno podnieść ich wysokość w miarę szerokości odstepu.

Wysokość budynku mierzy się od najwyższego punktu chodnika do górnej krawędzi gzymsu głównego.

§. 22.

Wysoki przy frontach.

- a) Schody przed domami, kraty i poręcze wystające, drzwi otwierające się na zewnątrz, jako też inne tego rodzaju przedmioty sięgające po za linię frontową, nie są dozwolone.
- b) Okna lub okiennice wychodzące na ulicę nieumieszczone w wysokości przynajmniej 3 m. nad chodnikiem, należy urządzić do otwierania na wewnątrz lub tak, aby nie sterczały na ulicę i zupełnie przylegały do muru.
- c) Balkony otwarte dozwolone są tylko w ulicach mających więcej niż 10 m. szerokości i powinny być zbudowane wyłącznie z ogniotrwałego materiału. Balkony kryte dozwolone są tylko w ulicach najmniej 15 m. szerokich. Odległość ich od sąsiedzkiej realności ma wynosić najmniej 3 m., wysokok zaś nie może przewyższać 1.25 metra. Długość balkonów krytych nie powinna zazwyczaj przechodzić szerokości odstepu między osiami dwóch okien, większa długość może być dozwoloną po rozpoznaniu rzeczy w każdym przypadku z osobna. Części dźwigające kryte balkony mają być sporządzone z kamienia lub żelaza.
- d) Na urządzenie wystaw sklepowych, godeł, markiz i t. p. należy postarać się o pozwolenie (w pierwszym wypadku z dołączeniem planów). Wysoki wystaw sklepowych nie powinny przewyższać 25 cm. Wszelkie godła, latarnie i t. p. powinny być umieszczone w wysokości najmniej 3 m., zaś markizy najmniej 2.25 m. nad chodnikiem, mierząc przy wiszących przedmiotach od punktu najniższego.
- e) Wysoki cokół po za linię budowy dozwolone są przy domach frontowych aż do 10 cm. Gdyby z architektonicznych względów pożądanem było powiększenie wyskoku cokołów albo wysunięcie na chodnik ryzalitów, bram ozdobnych, filarów, kandelabrow i t. p. należy na to uzyskać osobne pozwolenie.

§. 23.

Wyprawa ścian zewnętrznych. Fasady domów frontowych. Zmiany fasad budynków starożytnych.

Ściany zewnętrzne budynku z wyjątkiem fasad wykonanych w surowym materiale, należy wyprawić najpóźniej do lat dwóch po ukończeniu budynku. Fasady domów frontowych nie powinny sprzeciwiać się zasadom dobrego gustu, albo być malowane szpecącymi lub dla wzroku szkodliwymi kolorami.

Na fasadach starożytnych budynków, które mają wartość artystyczną, archeologiczną lub pamiątkową, nie wolno wykonywać żadnych zmian bez zezwolenia władzy.

§. 24.

Odgraniczenie od ulicy.

Każdą realność należy odgraniczyć od drogi publicznej. W śródmieściu i przy głównych ulicach przedmieść należy podwórza przy realnościach w głębi zabudowanych odgraniczyć od ulicy murem, ogrody ozdobnymi sztachetami, zaś plac pod budowę w częściach miasta zabudowanych przynajmniej parkanem.

W odległych i ubocznych ulicach mają być podwórza odgraniczone od ulicy przynajmniej parkanem, zaś grunta do uprawy płotem lub baryerą.

§. 25.

Dachy, okapy i rynny.

Wszystkie dachy budynków zwrócone spadkiem ku ulicy powinny być opatrzone rynnami przynajmniej 25 cm. szerokimi, jako też rurami spustowymi z ogniotrwałego materiału. Na dachach blachą krytych mają być rynny umieszczone nad okapem dachu, jednakże odstęp rynny od okapu nie powinien wynosić w najszerszym miejscu więcej jak 30 cm. Gdyby z architektonicznych lub innych względów wypadło szerokość tę przekroczyć, należy przez stosowny przyrząd zapobiedz zesuwananiu się śniegu z odstępu tego.

Rury spustowe należy prowadzić o ile możliwości wprost do kanału. Gdzieby to ulegało trudnościom, należy wylot umieścić najwyżej 30 cm. nad chodnikiem.

Balkony powinny być opatrzone w rynny odpowiedniej szerokości, zaś rury spustowe prowadzone po frontowej ścianie budynku.

b) W podwórzach.

§. 26.

Wymogi przy budowach od strony i w obrębie podwórz.**Rozmiary podwórz. Świetlniki.**

Przy budowlach od strony i w obrębie podwórz należy uwzględnić wszelkie zachodzące stosunki miejscowe, kształt podwórz, położenie jego do słońca, rozmiary przypierających budynków, sposób użytkowania ubikacji w tychże, stopień zabudowania sąsiednich realności, wymogi sanitarne, mianowicie, aby każda ubikacja służąca na pobyt ludzi była zaopatrzona obficie powietrzem i światłem, wreszcie wymogi ogniowo-policyjne. Przy tem uważać należy, ażeby przestrzeń niezabudowana wynosiła przynajmniej 25% całego obszaru, z czego większa połowa na dziedziniec przeznaczoną być winna. Odstąpienie od tego postanowienia może być dozwolone tylko wyjątkowo przy budynkach narożnych, lub gdzie dziedzińce kilku sąsiednich realności ze sobą się stykają, albo gdzieby grunt położony przy froncie między gruntami już zabudowanymi i otoczony sąsiednimi budynkami przy zachowaniu tego postanowienia nie mógł być zabudowanym,

Świetlniki mogą służyć tylko dla ubikacji podrzędnych i powinny mieć, jeżeli dostarczać mają światło tylko jednemu oknu w każdym piętrze, przynajmniej 6, jeżeli zaś więcej oknom przynajmniej 10 metrów kwadratowych obszaru.

§. 27.

Sień wchodowa. Bramy wjazdowe i przejazdy.

Szerokość sieni wchodowej powinna wynosić najmniej 1.60 m.

*

W rzeczywistości, w której istnieją zabudowania na podwórzu albo mogą w myśl §. 26. powstać w przyszłości, należy urządzić bramę wjazdową we frontowym domu.

Szerokość takiej bramy powinna wynosić najmniej 2·20 m.

Jeżeli w jednej i tej samej rzeczywistości jest kilka podwórz, powinny być urządzone z jednego do drugiego przejazdy o wskazanych wymiarach.

§. 28.

Brukowanie względnie szutrowanie podwórz.

Dziedzińce i podwórza, o ile na ogród nie są używane, należy wybrukować albo wyszutrować, w miarę potrzeby wyasfaltować i urządzić na nich brukowane ścieki dla odprowadzenia wody deszczowej.

§. 29.

S t u d n i e.

Studnie w obrębie rzeczywistości, założone w pobliżu zbiorników lub kanałów, powinny być zabezpieczone odpowiednio od infiltracji. W śródmieściu, tudzież w bliższych częściach przedmieść, mają być opatrzone w pompę, w odleglejszych zaś powinny być zabezpieczone przynajmniej parapetem, 1 metr wysokim.

Studnie, zawierające wodę nieprzydatną do picia dla ludzi, powinny być zaopatrzone w sposób zwracający uwagę stosownym napisem ostrzegającym.

c) Przy granicach sąsiednich.

§. 30.

Odległość przedmiotu budowy od granic sąsiednich.

Odległość budynków od granic sąsiednich nie ulega ze względów publicznych żadnym ograniczeniom, z wyjątkiem zastrzeżeń §. 20. Postanawia się tylko, iż zbiorniki kloaczne lub nawozowe mają być oddalone od granicy sąsiedniej najmniej o 2 metry. Mniejsza odległość zawisła od zezwolenia sąsiadów.

C. Ze względu na użytkowanie.

§. 31

Ogólne wymogi dla domów mieszkalnych.

Budynki przeznaczone na zamieszkanie powinny być tak zbudowane, aby ani bezpieczeństwu nie zagrażały, ani zdrowiu mieszkańców nie zagrażały. Powinny przeto być suche i zdrowe, mieć wystarczający przystęp powietrza i światła i być jak najlepiej zawarowane przeciw niebezpieczeństwu pożaru. Ściany zewnętrzne budynków tych nie powinny być wyprawiane wcześniej, jak w sześć miesięcy po pokryciu budynku dachem i po upływie jednej zimy.

§. 32.

Wysokość ubikacyj mieszkalnych w świetle i nad terenem. Podział poziomy piętra parterowego.

Ubikacje, w których ludzie mieszkać, spać lub zwykle przebywać mają, powinny mierzyć najmniej 2·85 m. wysokości w świetle przy poziomych

posobach, zaś gdzie takowe są sklepione najmniej 3 m. mierząc w najwyższym punkcie sklepienia. Podłoga partarowych ubikacyj powinna być wzniesiona najmniej 50 cm. nad teren. Wyjątkowo dozwala się obniżenie aż do 15 centymetrów dla ubikacyj, które przeznaczone są na sklepy, jeżeli pod nimi są piwnice, a spód ziemny suchy, albo zabezpieczony sztucznie od zawilgocenia.

Podział poziomy piętra parterowego na dwie kondygnacje za pomocą pułapu dozwala się w lokalnościach służących na sklepy, jednakże nie wolno górnych ubikacyj zamieszkiwać, ale można używać takowych tylko na składy towarowe.

§. 33.

Pomieszkania w piwnicach.

Pomieszkania w piwnicach nie są dozwolone. Wyjątek stanowi się w tych tylko przypadkach, gdzie naturalna spadzistość terenu wymaga budowy znacznie nad poziom wzniesionych i świetlistych piwnic, a raczej suterrenów, albo jeżeli w domach ozdobnych z uwzględnieniem §. 20. w ogrodach położonych, na mieszkanie dla jednej tylko rodziny urządzonych, ubikacje w piwnicach służyć mają na kuchnie i inne podrzędne cele mieszkalne.

Natenczas wszakże należy uczynić zadość następującym warunkom:

- a) Spód ziemny powinien być zupełnie suchy.
- b) Mury przylegające do ziemi powinny być od zawilgocenia skutecznie zabezpieczone.
- c) Najmniej połowa całej wysokości piwnicy w świetle, w §. 32. ustanowionej, powinna leżeć po nad przyległym terenem, zaś okno powinno mieć najmniej 1 m. wysokości.
- d) Bezpośrednio na ulicę nie wolno drzwi urządzać.

§. 34.

Pomieszkania strychowe.

Pomieszkania w obrębie poddasza czyli strychu nie są dozwolone.

Wyjątek stanowią pojedyncze pokoje w pałacach lub wilach ozdobnych, których dachy ze względów architektonicznych mają strome kształty i tworzą przestronne poddasza, jednakże tylko wtedy, jeżeli pałace te lub wile urządzone są na mieszkanie dla jednej tylko rodziny i są wolno stojące, a pokoje te oddzielone są od strychu i sieni murowanymi lub przynajmniej ryglowami i tynkowanymi ścianami w myśl §. 40 i odpowiadają zresztą postanowieniom §. 31. i 32.

§. 35.

Kuchnie.

Celem wypuszczenia pary i wyciewów niezdrowych mają być w kuchniach urządzone pod sufitem otwory najmniej 15 cm. w kwadrat do osobnego komina wentylacyjnego, opatrzone drzwiczkami lub żaluzjami żelaznymi.

§. 36.

Piwnice i drewnitnie.

Każdy dom mieszkalny powinien być opatrzony w odpowiednią ilość piwnic na pomieszczenie drzewa opałowego.

Posadzka piwnic powinna się wznosić 15 centymetrów po nad najwyższy stan wody zaskórnej, gdzie zaś to jest niemożliwe, powinny być piwnice nieprzepuszczalnie zbudowane.

Z piwnic nie wolno urządzać drzwi bezpośrednio na ulicę.

Gdzie wysoki stan wody zaskórnej albo techniczne przeszkody utrudniają budowę piwnic, należy w myśl §. 40. a) wybudować na pomieszczenie drzewa opałowego drewniane odpowiednich rozmiarów.

§. 37.

Mieszkanie stróża.

Mieszkanie stróża ma być umieszczone w parterze lub suterenie w myśl §. 33. urządzonym, w bliskości głównego wejścia do budynku, ma mieć najmniej 10 m. $\square$ obszaru, światło bezpośrednie, zresztą ma odpowiadać w ogólności wymogom dla ubikacji mieszkalnych postanowionym.

D) Ze względu na konstrukcję.

§. 38.

Materyał i wykonanie budowy.

Wszelkie materyały do budowy użyte, niemniej wiązania i konstrukcje powinny być takiej dobroci i wytrzymałości, jakiej wymaga cel budowy według ogólnie przyjętych i za dobre uznanych zasad technicznych. Nie wolno murować w porze, w której skutkiem mrozów zaprawa murarska traci własność spajania.

§. 39.

Wymiary cegieł zwykłych.

Cegły zwykłe mają mieć po wypaleniu następujące wymiary:

- 29 cm. długości
- 14 cm. szerokości
- 6.5 cm. wysokości.

§. 40.

Konstrukcja ścian.

Co do konstrukcji ścian postanawia się:

- a) Ściany zewnętrzne domów mieszkalnych, stajen i wszelkich budynków piętrowych, jako też takich, w których ogniska mają być urządzone, powinny być murowane przez wszystkie piętra z cegły lub kamienia. Budynki bez ognisk, jako to: wozownie, magazyny, drewniane i t. p. mogą być do wysokości 5 metrów mierząc od terenu do okapu, budowane w pruski mur, czyli z drzewa wiązanego w ryglówkę, jednakże przedziały ryglówek powinny być murowane cegłą, zaś te ściany, które do ulicy albo do granicy sąsiedzkiej przypierają, muszą być murowane całkowicie.

Ściany z drzewa można sporządzać tylko dla wolno stojących wychodków parterowych, altan, gołębników, kregielni i t. p. albo w budynkach stawianych na krótki i ściśle ograniczony przeciąg czasu n. p. na widowiska, na skład materyałów lub narzędzi przy budowlach itp.

- b) Ściany wewnętrzne, a mianowicie: ściany dźwigające pokłady belkowe, ściany kominowe, ściany ogniochronne, czyli mury ogniowe

i ściany przedziałowe, powinny być murowane całkowicie z cegły. Gdzie ściany przedziałowe na piętrach nie trafiają na siebie z powodu podziału wewnętrznego, tam mogą one być zbudowane w pruski mur, o przedziałach cegłą na zaprawie wapiennej wymurowanych albo z dwóch warstw tarcie w krzyżujących się kierunkach zbitych. W obu razach należy powierzchnie drzewa wytrzcinać i wyprawić. O oddaleniu tychże ścian od ognisk i kominów stanowi §. 46,

Budowanie ścian ryglowych bez wymurowania przedziałów, obustronnie tarciami pobitych jest wzbronione.

§. 41.

Grubość murów.

Ponieważ oznaczenie grubości murów zależnem jest od każdorazowych szczegółowych warunków, a mianowicie od wysokości piętr, rozpiętości ubikacyj, konstrukcyi i obciążenia pokładów belkowych, ilości i rozpiętości otworów i t. p., przeto postanawia się następujące ogólne dyrektywy :

a) Przy murach ceglanych należy grubość ich zastosować do wymiaru zwykłych cegieł.

Można przeto zakładać mury tylko w grubości $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2 i t. d. cegieł. Grubość tę należy przy kotowaniu planów wyrażać, jak następuje :

Mur	$\frac{1}{2}$	cegły	gruby	przez	15	cm.
"	1	"	"	"	30	"
"	$1\frac{1}{2}$	"	"	"	45	"
"	2	"	"	"	60	"
"	$2\frac{1}{2}$	"	"	"	75	"
"	3	"	"	"	90	"

i t. d.

Miary powyższe odnoszą się do murów surowych nie wyprawionych.

- b) Jeżeli mury przez założenie w nich licznych lub wielkich otworów są tak osłabione, że filary nie posiadałyby należytej wytrzymałości, gdyby ze zwykłego muru ceglanego były sporządzone, należy je murować z cegły mocno wypalanej na cemencie albo sporządzić z ciosu lub żelaza, co w planach powinno być uwidocznionem.
- c) Poniżej 75 centymetrów grubości nie wolno zakładać murów z kamienia łamanego.
- d) Mury pokładami belkowymi obciążone, a mianowicie :

Mury zewnętrzne

mają być w ubikacjach najwyższego piętra, mierzących więcej niż 6·5 m. rozpiętości, grubości 2 cegieł, poniżej 6·5 m. rozpiętości, grubości $1\frac{1}{2}$ cegły.

W każdym niższym piętrze, jakoteż w fundamentach, należy mury pogrubić o $\frac{1}{2}$ cegły.

Mury wewnętrzne

mają mieć w najwyższym piętrze grubości $1\frac{1}{2}$ cegły.

Z następujących piętr mogą być każdorazowo dwa prowadzone w jednostajnej o $\frac{1}{2}$ cegły stopniowo ku dołowi powiększającej się grubości.

e) Mury nieobciążone, a mianowicie:

Mury zewnętrzne

w najwyższym i następującym niższym piętrze mają mieć grubość $1\frac{1}{2}$ cegły, z następujących piętr mogą być każdorazowo dwa prowadzone w jednostajnej o $\frac{1}{2}$ cegły stopniowo ku dołowi powiększającej się grubości.

Mury wewnętrzne

w najwyższym piętrze w ubikacjach posiadających więcej niż 6·5 m. rozpiętości, jakoteż w klatkach schodowych poniżej 4 m. szerokości, mają mieć grubość 1 cegły, zaś w ubikacjach poniżej 6·5 m. rozpiętości, grubość $\frac{1}{2}$ cegły,

W pierwszym wypadku mogą być mury prowadzone przez najwyższe i następujące niższe piętro w jednostajnej grubości na 1 cegłę, powiększając takową stopniowo jak powyżej co drugie piętro.

W drugim przypadku należy mury $\frac{1}{2}$ cegły grube w następującym niższym piętrze rozszerzyć do jednej cegły, prowadząc je odtąd co dwa piętra w jednostajnej grubości i powiększając takową stopniowo co drugie piętro jak powyżej.

Do klatek schodowych, które mają więcej niż 4 metry szerokości, odnoszą się przepisy dla murów zewnętrznych nieobciążonych.

f) Mury piwniczne i fundamentowe należy założyć o 15 centymetrów mocniej, aniżeli mury parterowe.

§. 42.

Mury ogniowe.

Poddasza domów sąsiednich do siebie przypierających albo budynków mających więcej niż 30 metrów długości, należy oddzielić murami ogniowymi.

Mury te mają być o 50 cm. po nad dach wyprowadzone. Grubość ich ma wynosić najmniej 1 cegłę, przy wysokości zaś nad 3 metry mają być odpowiednio filarami wzmocnione. Nie wolno w nie wpuszczać belek ani wiązań dachowych, a oprócz drzwi nie wolno urządzać w nich żadnych innych otworów.

Drzwi te mają być żelazne, osadzone w kamiennej oprawie albo w ramach żelaznych i urządzone w ten sposób, by własnym ciężarem każdorazowo się zamykały.

§. 43.

Posoby.

Posoby piwnic powinny być sklepione, a mianowicie do rozpiętości 3 metrów w grubości najmniej $\frac{1}{2}$ cegły. Po nad tę rozpiętość, jako też posoby w bramach przejazdowych i w miejscach, gdzie są nagromadzone ciężary, mają być sklepione w stosownej grubości w miarę rozpiętości i obciążenia.

Posoby na piętrach mogą być sklepione albo sporządzone z belek.

W sieniach, przejazdach i klatkach schodowych należy użyć do posób belek dyblowanych.

Pokłady belkowe na piętrach powinny być opatrzone powalą nakrytą rumowiskiem albo piaskiem, jako też sufitem trzeinowanym i wyprawionym.

W ubikacjach, w których belki pokładowe dłuższe są niż 6·5 metra, tudzież we wszystkich budynkach na cele publiczne przeznaczonych, mają być urządzone podstropy.

Odmienne postanowienie może nastąpić wyjątkowo i w każdym przypadku z osobna.

Powała strychowa powinna być nakrytą rumowiskiem, a na ten posadzką z cegieł, której szpary powinny być zalane zaprawą wapienną lub gliną. W budynkach parterowych strop od strony strychu może być wyłożony polepą z gliny.

§. 44.

Schody, klatka schodowa.

W każdym domu mieszkalnym powinna istnieć komunikacja za pomocą schodów, jedna lub więcej według wielkości budynku, na strych, do piwnicy, na podwórze i na ulicę.

W domach parterowych i jednopiętrowych dozwolone są schody drewniane.

W domach dwu lub trzypiętrowych powinny być schody urządzone ogniotrwałe, t. j. z kamienia, żelaza lub podsklepione z drewnianymi stopniami. Boczne schody, jeżeli są w połączeniu z głównymi ogniotrwałymi, mogą być sporządzone z drzewa.

Szerokość schodów głównych w budynkach parterowych i jednopiętrowych ma wynosić najmniej 1·10 m. w budynkach zaś dwu i trzypiętrowych, we wyższych piętrach najmniej 1·10 m., w niższych 1·25 m.; szerokość schodów bocznych nie powinna wynosić mniej jak 1 metr.

Wysokość stopni schodów głównych nie powinna mierzyć więcej jak 16 cm., a schodów bocznych więcej jak 18 cm., zaś szerokość stopni schodów głównych mniej jak 29 cm., a schodów bocznych mniej jak 26 cm. w linii podziałowej. Linie podziałową przyjmuje się w odstępnie 45 cm. od ściany. Stopnie klinowe powinny mieć w najwęższym miejscu najmniej 12 cm. szerokości.

Poręcze schodów mają być 1 metr wysokie i muszą być tak urządzone, ażeby zesuwanie się po nich było niemożliwym. Przy schodach o stopniach klinowych należy urządzić poręcze od ściany.

Komórki i t. p. pod schodami, ogniska zaś, otwory kominowe i t. p., w klatce schodowej są wzbronione tam, gdzie schody nie są ogniotrwałe sporządzone.

Klatka schodowa powinna być oddzieloną od strychu pełnym murem i sklepieniem, albo posobą z belek dyblowych i powinna być od dołu wytrzeinowana i wyprawiona, od strychu zaś opatrzona posadzką ceglana lub polepą na rumowisku.

Drzwi na strych prowadzące mają być żelazne i osadzone w ramie żelaznej albo w węgarach kamiennych, a przynajmniej, jeżeli są drewniane, muszą być z oddzwiami od strony strychu obite blachą żelazną. Drzwi leżą ce, urządzone tylko do podnoszenia, nie są dozwolone.

§. 45.

Fundamentowanie i izolowanie od wilgoci.

Mury fundamentów wolno zakładać tylko na przydatnym na ten cel rodzimym gruncie, albo na podfundamentowaniach, nigdy zaś bezpośrednio na gruncie grzęskim lub nasypnym. Jeżeli w grzęskim gruncie mają być użyte podfundamentowania drewniane, należy je założyć najmniej 30 cm. poniżej stanu wody zaskórnej, której wysokość Władza w każdym wypadku oznaczy.

Budynki w wilgotnym gruncie muszą być opatrzone przeciw szerzeniu się wilgoci warstwą izolacyjną założoną 30 cm. poniżej podłogi parteru, a sporządzoną albo z lanego asfaltu w grubości najmniej 1 cm., albo z arkuszowego w grubości najmniej 0.5 cm., lub z 4 warstw cegieł na zaprawie hydraulicznej, albo też z innego skutecznego środka, który przez Władzę będzie dozwolonym.

§. 46.

P a l o w i s k a.

a) Ogólne przepisy.

Wszelkie palowiska należy tak urządzić, aby z nich pożar powstać nie mógł i aby dymem lub sadzą nie zanieczyszczały powietrza w sposób przykry dla ogółu.

Przy urządzaniu większych palowisk na cele przemysłowe, jak n. p. suszarnie i t. p. należy przedłożyć szczegółowe plany, na podstawie których ustanowione będą warunki urządzenia tych palowisk.

b) Ogniska otwarte. PrzedSIONKI kominowe.

W lokalnościach, w których wyrabiają się albo gromadzą materiały łatwo zapalne, nie wolno urządzać otwartych ognisk.

W ubikacjach, które nie są przesklepione, należy nad ogniskiem otwartym umieścić ogniotrwałą kapę tak, aby na około po za krawędziem o 30 cm. wystawała.

Dym z otwartych ognisk wolno odprowadzać tylko kominami przełazowymi. Podłogę do koła ogniska należy opatrzyć posadzką ogniotrwałą w szerokości 60 cm. PrzesIONKI kominowe należy budować z kamienia lub cegły, przesklepić i opatrzyć posadzką ogniotrwałą i drzwiami żelaznymi, albo przynajmniej z wewnątrz blachą pobitemi, osadzonemi w ramie kamiennej lub żelaznej.

c) K o m i n y.

Wszelkie kominy należy wyprowadzać na fundamencie, albo opierać je na murowanych filarach, arkadach, sklepieniach lub żelaznych podporach, w żadnym zaś przypadku nie wolno ich opierać na belkach drewnianych.

Otwór kominów powinien mierzyć:

dla kominów przełazowych najmniej 45 cm. w szerokości, a 48 cm. w długości;

dla kominów wązkich czyli rosyjskich, które tylko w przekroju okrągłym mogą być wyprowadzone 16 cm. albo 25 cm. w średnicy.

Kanały wentylacyjne nie podlegają ograniczeniom.

Co do kominów fabrycznych dane będą szczegółowe postanowienia w każdym przypadku z osobna.

Kominy przełazowe powinny być urządzone nad ogniskami otwartymi, niemniej przy piecach piekarskich i wędzarniach; jeżeli nie są umieszczone bezpośrednio nad ogniskami, winny mieć łatwo przystępne otwory włazowe, jeżeli są szersze nad 55 cm. należy je opatrzyć w takie przyrządy, aby przełożenie było możebnem dla kominiarza.

Do jednego i tego samego komina wolno wpuszczać dymy tylko z palowisk umieszczonych na tem samym piętrze, a mianowicie do komina 16 cm. szerokiego dwa dymy, do komina 25 cm. trzy lub cztery dymy.

Przekrój kominów wązkich powinien w całej długości być jednostajny, niemniej powinny one być prowadzone o ile możności w pionowym kierunku.

Większa pochyłość aniżeli pod 60-tym stopniem do poziomu nie jest dozwoloną i tam tylko dopuszczalną, gdzie to jest nieuniknionem. W takim razie jednakże w miejscach, gdzie zmienia się kierunek, należy umieścić otwory do czyszczenia.

Policzki kominów powinny mieć najmniej $\frac{1}{2}$ cegły grubości; jeżeli zaś kominy mocnemu rozgrzaniu podlegają, jak przy piecach piekarskich, albo ogień łatwo udzielić mogą, jak przy wędzarniach, należy policzkom dać grubość najmniej 1 cegły.

Jeżeli kominy znaczną mają wysokość albo wolno stoją, należy powiększyć grubość policzków w miarę potrzeby według zasad statyki,

Od wewnętrznego obwodu komina ma być wszelkie drzewo oddalone najmniej o $\frac{1}{2}$ cegły.

Dolne wyciory kominów wązkich mają być o ile możności sprowadzone do piwnic; tak na dole, jak na poddaszu należy urządzić w nich otwory do czyszczenia w szerokości przekroju kominowego 25 cm. wysokie. Otwory te mają być o ile możności przystępne z korytarza strychowego, zamknięte podwójnemi od siebie odstającemi na felce zapadającemi żelaznemi drzwiczkami i według piętr i ubikacyi numerowane. Na poddaszu należy je umieścić w wysokości 1 m. nad polepą albo posadzką, lub też nad pomostem.

Od otworów tych ma być wszelkie drzewo oddalone najmniej o 60 cm., w przeciwnym razie obite blachą.

Rury piecowe mają być oddalone od sufitu najmniej o 60 cm.

Jeżeli kominy wązkie nie są wewnątrz murowane, osobno na ten cel uformowanemi cegłami albo wykładane rurami glinianemi, powinno być ich wewnątrz gładko wytynkowane.

W obrębie strychu powinny być kominy na zewnątrz wyprawione; jeżeli przechodzą przez szczyt dachu, powinny być wyprowadzone przynajmniej 60 cm. nad tenże; jeżeli zaś w innych miejscach dach przebija, przynajmniej 1 m. nad dach albo 60 cm. nad szczyt tegoż.

Nagłówki kominów na domach piętrowych powinny być nakryte płytami kamiennymi.

d) Piece piekarskie. Wędzarnie.

Piece piekarskie powinny być przesklepione podwójnem sklepieniem.

Ściany wędzarni powinny być sporządzone całkowicie z cegły i opatrzone drzwiami żelaznymi, a nadto hakami albo prętami żelaznymi, w murze osadzonemi do zawieszania wędlin.

e) Piece pokojowe. Kominy blaszane.

Piece, które bezpośrednio na podłodze stoją, należy podmurować w wysokości 30 cm. Jeżeli stoją na nóżkach, wystarcza podmurowanie na 15 cm.

Piece żelazne, które nie stoją na nóżkach, należy stawiać na podmurowaniu z cegły lub kamienia 15 cm. wysokiem.

Przed palowiskami w kominkach pokojowych, tudzież przed drzwiczkami ogniowemi, tak pieców jak kuchni, należy, jeżeli posadzka nie jest ogniotrwała, wyłożyć ją materiałem ogniotrwałym.

Zastąpienie murowanych kominów rurami blaszanemi wewnątrz budynku, prowadzenie takowych przez ściany drewniane, zwłaszcza wypuszczenie ich w ścianach zewnętrznych na ulicę lub podwórze, niemniej używanie pieców żelaznych w miejscach, gdzie się wyrabia lub gromadzi materiał łatwo zapaleniu podlegający, jest zakazane.

W razie urządzenia pieców i kuchni do opalania węglem kamiennym, wzbronionem jest używanie wszelkich takich przyrządów, jak zasówki, zatyczki, tak zwane klucze, klapy i t. p., któreby zamykały szczelnie piece i kuchnie od kominów i wstrzymywały uchodzenie do tychże szkodliwych gazów.

§. 47.

Dachy, gzymsy, okapy, dymniki.

Wiązania czyli stolce dachowe należy budować oddzielnie od powały strychowej, jako też od muru ogniowego i nie wolno ani w powałę ani w mur ten wpuszczać części konstrukcyjnych.

Pokrycie dachów na wszystkich budynkach w obrębie śródmieścia i przedmieść zwarto zabudowanych, jako też na wszystkich domach piętrowych należy uskutecznić z ogniochronnego materiału.

Gzymsy okapowe wolno sporządzać tylko z cegły, kamienia lub blachy.

Dymniki na dachach należy opatrzyć oknami lub okiennicami blachą pokrytymi do zamknięcia.

§. 48.

Ganki zewnętrzne.

Ganki zewnętrzne czyli korytarze otwarte na podwórzowych frontach budynków należy oprzeć na kreksztynach albo podporach z ogniotrwałego materiału i opatrzyć ogniotrwałymi poręczami. Gdzie ganki te tworzą jedyny przystęp do ubikacyj mieszkalnych albo schodów, mają być zbudowane całkowicie z ogniotrwałego materiału szerokości najmniej 1.25 m.

Jeżeli ganki przy wilach w §. 33. i 34. uwzględnionych stanowią architektoniczne przyozdobienie, mogą być sporządzone całkowicie z drzewa.

§. 49.

Okna górne czyli latarnie w dachach.

Latarnie w dachu powinny być murowane całkowicie z cegły i zamknięte ogniotrwale od poddasza.

Ramy okien i pręty przedzielające należy sporządzić z żelaza.

§. 50

W y c h o d k i.

W parterze i na każdym piętrze domów mieszkalnych lub dla pobytu ludzi przeznaczonych, powinny istnieć wychodki odpowiednio umieszczone, łatwo przystępne, w takiej ilości, ażeby na dwa pomieszkania przynajmniej 1 wychodek przypadł.

Dla wил piętowych położonych w ogrodzie i urządzonych na mieszkanie dla jednej tylko rodziny, wystarczają wychodki parterowe.

W domach parterowych mogą być wychodki urządzone na podwórzu oddzielnie od budynku.

Wychodki należy oświetlić oknem umieszczonym w ścianie zewnętrznej i urządzić w nich odpowiednią wentylację celem odprowadzenia wyziewów. Drzwi wychodków powinny szczelnie przystawać, zaś siedzenia mieć dobrze przylegające przykrywki.

Rury spustowe i gańce w wychodkach należy urządzić z kruszcu lub z gliny kamionkowej na ten cel wyrabianej z polewą wewnątrz. Dla wentylacji rur spustowych należy urządzić odpowiednie przedłużenie takowych po nad dach.

Drewniane szalowania spustów w wychodkach są wzbronione.

§. 51.

K l o a k i i k a n a ł y.

Wszelkie odchody i nieczystości powinny być zbierane:

- a) w murowanych zbiornikach kloacznych lub
- b) w beczkach.

Do a) Budowę zbiorników kloacznych należy wykonać tak, aby z nich wszelkie nieczystości mogły być wywożone, tam zaś gdzie połączenie zbiorników z kanałem publicznym jest możliwe, lub gdzie połączenie zbiornika z wodą bieżącą przez władzę szczegółowo w każdym wypadku dozwolonym zostanie, ażeby tylko płynne nieczystości do kanału publicznego lub do wody bieżącej odpływały.

Zbiorniki kloaczne mają mieć najmniej 7 mtr. sześciennych wymiaru i powinny być zbudowane w jak największej możliwej odległości od studzien, samoistnie, oddzielnie od innych budynków, gdyby zaś w szczególnym wypadku dopuszczonym było częściowe umieszczenie zbiornika kloaczego wewnątrz budynku, w takim razie musi być takowy założony bez związku z murami tego budynku.

Ściany, tudzież posadzkę zbiornika kloaczego, należy wykonać z cegły do stopniałości wypalanej na zaprawie cementowej, a to ściany w grubości najmniej 1½ cegły, zaś posadzkę z 4 warstw cegieł płazem kładzionych. Oprócz tego należy ściany tudzież dno z wewnątrz wytynkować zaprawą cementową, starannie gładzoną z wyokrągleniem wszelkich kątów i rogów i ze spadkiem ku jednemu punktowi. Nakrycie zbiorników powinno być sporządzone szczelnie, opatrzone otworem do czyszczenia najmniej 75 cm. w kwadrat mierzącym i pokryte warstwą ziemi, gruzu lub t. p. najmniej 30 cm. grubą.

Inne również szczelne konstrukcje zbiorników nie są wykluczone.

Gdzie połączenie zbiornika kloaczego z kanałem publicznym lub bieżącą wodą może być uskutecznionem, ma być urządzony w zbiorniku tak zwany dywizor czyli oddzielnik t. j. ściana dziurkowana z kruszcza, drzewa albo murowana na cemencie z cegieł do stopniałości wypalonych z pozostawieniem szpar 1 cm. szerokich, poniżej której przefiltrowane płyny, otworem w zbiorniku na ten cel zostawionym, odprowadzone być mogą do kanału publicznego lub, gdzie to szczegółowo dozwolonem będzie, do płynącej wody a to w obrębie ulic i placów publicznych kanałem murowanym albo rurami kamionkowymi lub żelaznemi, gdzie zaś kanał publiczny jest drewniany, tudzież w obrębie realności prywatnych, kanałem drewnianym.

W wypadku powyższym należy wpust ścieków wodnych i zlewów pomijowych umieścić na odpływie po za zbiornikiem kloacznym, w każdym razie, urządzić w miejscu tem pneumatyczne zamknięcie kanału.

Kanały powinny być murowane w formie jaja z kamienia lub cegły do stopniałości wypalanej albo też wykonane z betonu, w obrębie budynków ulic i placów przesklepione, lub mocnemi płytami kamiennymi szczelnie przykryte i opatrzone w odstępach najdalej 50 m. kominami dla wstępu, które szczelnie przykryć należy wiekami kamiennymi lub żelaznemi. Posadzka kanału ma być wykonaną z cegieł sztorcem stawianych albo z ciosów kamiennych lub płyt kamionkowych odpowiednio przyrządzonych. Do wysokości 50 cm. od posadzki winne być co najmniej fugi wewnętrzne kanału wypełnione cementem i starannie wygładzone. Jeżeli kanał przechodzi przez mury budynku, winien być w grubości tychże przeprowadzony bez przerwy, samostannie i oddzielnie. Gdzie dopuszczoną będzie budowa kanału drewnianego, winien być takowy wykonany szczelnie po za obrębem budynków, w jak największej możliwej odległości od studzien, i od spodu tudzież z boków zabezpieczony od przeciekania warstwą co najmniej 25 cm. grubą łą lub tłustej gliny w stanie wilgotnym mocno i dokładnie ubitej.

Celem przewietrzenia kanału należy założyć komin wentylacyjny, umieszczony ile możności pomiędzy często ogrzewanymi kominami.

Jeżeli gmina miasta Lwowa ze względów publicznych uzna za potrzebne, mogą być kanały prywatne leżące pod drogami i placami publicznymi nabyte przez gminę, a to w razie nieprzyjścia do skutku dobrowolnej ugody nawet w drodze wywłaszczenia, w myśl obowiązujących w tej mierze przepisów.

Do b) Przy systemie beczkowym powinien być otwór pomiędzy rurą spustową a beczką opatrzone wiekiem szczelnie zamykającym się, zaś komórka, w której się mieszczą beczki, powinna być tak wielką, aby w niej dwóch ludzi około beczki wygodnie poruszać się mogły, niemniej powinna mieć odpowiednio urządzony otwór dla przystępu robotników i podnoszenia względnie spuszczenia beczek.

§. 52.

Stajnie, składy słomy i siana.

Posoby stajen, nad którymi pomieszkania się znajdują, powinny być sklepione, dla zapobieżenia zaś szerzeniu się wyziewów, należy w stajniach urządzić kanały wentylacyjne i wyprowadzić je po nad dach. Gdzie stajnie

mieszczą się w osobnym na ten cel budynku, wystarcza posoba z belek opatrzona powałą i polepą z gliny albo posadzką na poddaszu i z dołu snfitowana.

Składy na słomę i siano należy oddzielić od innych budynków albo lokalności murem ogniowym w myśl §. 42.

Ścieki stajenne należy tak urządzić, aby zanieczyszczanie spodu ziemnego albo zawilgocenie murów nastąpić nie mogło.

§. 53.

Gnojowniki.

Gnojowniki powinny być urządzone o ile możności najdalej od studzien i opatrzone ścianami i posadzką nieprzepuszczalną, jakoteż mocnemi, szczelnie zamykającemi się wiekami. Co do konstrukcyi gnojowników obowiązują przepisy postanowione w §. 51. dla zbiorników kloaczych.

§. 54.

Poddasza.

Dla ochrony materiałów i robót rękodzielniczych od wpływów atmosferycznych dozwala się stawiać poddasza czyli szopy otwarte na filarach mruwanym albo słupkach drewnianym.

Jeżeli poddasza do granicy sąsiedzkiej przypierają, należy je zabezpieczyć z tej strony murem ogniowym w myśl §. 42. Co do pokrycia tych budynków obowiązuje §. 47.

E) Ze względu na szczegółowe przeznaczenie budynku:

§. 55.

Ogólne postanowienia co do budynków przeznaczonych na szczegółowe cele.

Przy budowlach przeznaczonych na szczegółowe cele, jako to: na kościoły, domy modlitwy, szkoły, teatru, sale widowisk, koncertów, zabaw i t. p. ustanawiane będą ze względów budowniczych, ogniowych i zdrowotnych szczegółowe warunki w każdym poszczególnym przypadku.

DZIAŁ III.

Budowy służące na cele przemysłowe.

§. 56.

Uwagi ogólne co do budynków przemysłowych.

Jako budynki przemysłowe w przeciwstawieniu do domów mieszkalnych rozumieją się: fabryki, zakłady warstutowe i magazyny.

Budynki przemysłowe dzielą się na:

- a) izolowane,
- b) nieizolowane.

§. 57.

Budynki przemysłowe izolowane — odstępy izolacyjny. — Budowa domów fabrycznych izolowanych. — Budowa domów mieszkalnych przy budynkach przemysłowych izolowanych.

Budynki przemysłowe albo kompleksy tychże uważane są za izolowane, jeżeli ich każdy punkt oddalony jest od innych budynków i granic sąsiednich najmniej 20 metrów.

Szerokość ulic, jako też potoków publicznych wlicza się w to oddalenie. Jeżeli zakłady fabryczne przypierają bezpośrednio do innych takich samych zakładów, w takich razach wystarcza oddalenie 10 m.

Odstępu izolacyjnego zabudować nie wolno.

Budynki fabryczne izolowane nie mające więcej jak jedno piętro wysokości, w których nie wyrabiają się ani się gromadzą przedmioty łatwo podlegające zapaleniu, mogą być z wyjątkiem ścian kominowych albo tych które do ulic przypierają, budowane z ryglówki o przedziałach murowanych cegłą.

Domy mieszkalne przy budynkach fabrycznych izolowanych, niemające więcej jak jedno piętro wysokości i służące dla właściciela, urzędników i robotników, mogą być budowane z ryglówki jak powyżej z uwzględnieniem przepisów §. 46. Jeżeli domy te przypierają do warsztatów, mają być od takowych oddzielone murem ogniowym, niemniej ściany do ulic przypierające mają być prowadzone z pełnego muru.

§. 58.

Budynki przemysłowe nieizolowane i domy mieszkalne przy nich.

Budynki przemysłowe położone w mniejszym oddaleniu niż 20 metrów od innych budynków lub granic sąsiednich, jako też domy mieszkalne przy nich położone, podlegają przepisom ustanowionym w niniejszej ustawie dla zwykłych budynków.

§. 59.

Szczegółowe przepisy dla budynków przemysłowych.

Do wszystkich budynków przemysłowych bez różnicy odnoszą się następujące przepisy:

- a) Na budowę tychże należy przedłożyć plany jak to przepisane w §. 8. dla zwykłych budynków.
- b) Budynki w których mieszczą się kotły parowe, mają być stawiane w jak największej odległości od ulic i od innych zabudowań, w których ludzie zazwyczaj się znajdują; gdzie zaś to nie jest możebnem, powinny być od tychże oddzielone murem najmniej na 2 cegły grubym i lekko nakryte, w żadnym zaś razie nie mogą być przesklepione.
- c) Palowiska mają odpowiadać przepisom §. 46.
- d) Ubikacje warsztatowe mają mieć najmniej 3 m. wysokości i powinny być opatrzone w odpowiednią wentylację.
- e) Odpływ nieczystych lub cuchnących płynów ma być tak urządzony, aby takowe otoczeniu nie były dokuczliwe lub szkodliwe.
- f) Wychodki i pisoary dobrze wentylowane mają być umieszczone w odpowiedniej ilości.

- g) Za siłę i trwałość budynków, w których nagromadzają się towary lub produkta surowe, albo w których maszyny są ustawione, odpowiada właściciel.
- h) Pokłady belkowe mogą być oparte na podciągach i podporach żelaznych a nawet drewnianych, jeżeli w budynku nie mają się wyrabiać albo gromadzić przedmioty łatwo podlegające zapaleniu.
- i) Powąta pokładów belkowych może równocześnie służyć za podłogę, która nie potrzebuje być sufitowaną.
- k) Ściany przedziałowe mogą być sporządzone z drzewa z wyjątkiem tych miejsc, gdzie się wyrabiają lub gromadzą przedmioty łatwo podlegające zapaleniu.
- l) Wiązania dachów mogą być oparte bezpośrednio na pokładach belkowych.
- m) W każdym budynku przemysłowym o więcej piętrach muszą być ogniotrwałe schody ratunkowe, które w razie pożaru dostaćby się można z budynku na zewnątrz. Schody ratunkowe powinny być w murowanym obudowaniu i mieć strop czyli posobę ogniotrwałą.

W obszernych fabrykach powinno być więcej schodów ratunkowych i to tak rozłożonych, ażeby odległość do schodów ratunkowych z każdego punktu nie wynosiła więcej jak 40 m. Jeżeli schody takie służyć mają w razie niebezpieczeństwa nie dla większej liczby ludzi jak 50, muszą mieć co najmniej 1·3 m. szerokości, jeżeli są prostoramiennymi, zaś 1·6 m. szerokości, gdyby schody były założone o stopniach klinowych. Na każde 50 ludzi więcej powinna być szerokość powiększona o 0·15 m.

Dla ułatwienia komunikacji mogą być schody te umieszczone na zewnątrz budynku w obrębie izolacyjnym zakładu.

DZIAŁ IV.

Wyjątkowe postanowienia dla budowli na gruntach od miasta odległych.

§. 60.

Ogólne uwagi.

Dla budowli nie wyższych jak na jedno piętro na gruntach odległych od przedmieść gęściej zabudowanych, albo na takich, które ze względu na swe położenie za stosowne ku temu uznane będą, mogą być dozwolone pewne ułatwienia w budowie, jeżeli przeznaczenie budynku albo otoczenie jego nie wymaga szczególniejszej mocy budowy albo bezpieczeństwa od pożaru.

§. 61. (do §. 28.)

Szutrowania podwórz.

Szutrowanie podwórz nie wymaga się.

§. 62. (do §. 32.)

Wysokość ubikacji mieszkalnych.

Wysokość ubikacji mieszkalnych może być obniżoną do 2·5 m.

§. 63. (do §. 34.)

Zamieszkanie pokoi strychowych.

Zamieszkanie pokoi strychowych jest dozwolone pod warunkiem osufitowania posoby i wszelkich drewnianych ścian przystępu i lokalności samych, jako też ścisłego zachowania przepisów §. 46.

§. 64. (do §. 36.)

Drewnianie.

Na skład materiału opałowego mogą służyć komórki drewniane.

§. 65. (do §. 40.)

Konstrukcja ścian.

Wszelkie parterowe budynki, które oddalone są od najbliższych grauc sąsiednich najmniej 20 metrów mogą być budowane w całości z drzewa.

Budynki parterowe w mniejszem oddaleniu mogą być zbudowane z drzewa ryglowego o podziałach wymurowanych należyście cegłą.

Budynki piętrowe powinny być budowane z twardego materiału. Wyjątek stanowią wile stawiane na letnie pomieszkane w ozdobnym stylu, jeżeli oddalenie ich od granicy sąsiedniej wynosi najmniej 20 m. Ściany kominowe powinny być jednakże murowane z cegły i przepisy §. 46. ściśle zachowane.

§. 66.

Materiał do budowy.

Używanie sztucznych surogatów, a mianowicie betonu, pisé, cegieł wapiennych i t. d. jest dozwolonem. Co do ilości piętr, grubości murów i t. d. wydane będą w miarę okoliczności każdorazowo szczegółowe postanowienia.

§. 67. (do §. 47.)

Wiązanie dachów i ich pokrycie.

Wiązania dachów mogą być oparte na belkowaniach strychowych.

Używanie gontów na pokrycie dachów, niemniej tektury i t. p. materiałów jest dozwolonem, pokrywanie słomą wzbbronionem.

§. 68. (do §. 50.)

Wychodki.

Wychodki powinny być opatrzone dołem kloacznym, co najmniej dylami ocembrowanym, lub też beczkami do wywożenia kału odpowiednio urządzo-nymi. Rury spustowe w wychodkach mogą być sporządzone z trąb drewnia-nych szczelnie spojonych i wewnątrz osmołowanych.

DZIAŁ V.

Postępowanie po ukończeniu budowy.

§. 69.

Uporządkowanie na placu budowy.

Po ukończeniu budowy należy niezwłocznie zasypać wszystkie z powodu budowy powstałe jamy, uprzątnąć pozostały materiał budowlany, rusztowania, ziemię, gruz i t. p. i przyprowadzić wszystko w okóło budowy, co z jej powodu zmienionem lub uszkodzonem zostało, kosztem własnym do stanu odpowiedniego

§. 70.

Pozwolenie na zamieszkanie.

Nowo wzniesiony budynek nie powinien być wzięty w użytek pierwiej, dopóki Magistrat nie udzieli na to pozwolenia, przekonawszy się przez komisyę zesłaną na miejsce, iż przeciw użytkowaniu nowej budowy nie zachodzą żadne przeszkody ze względów budowniczo-ogniowo i sanitarno policyjnych.

W szczególności postanawia się, iż budynki piętrowe murowane nie mogą być zamieszkałe w tym samym roku, w którym budowa ich rozpoczętą została.

Gdyby budujący przeprowadził zmiany, które w planie konsensowym lub w dodatkowych planach nie były uwidocznione, albo wykonał takie urządzenia których w planach się nie uwidacznia, albo też zaniechał takich urządzeń, które ze względów ogniowo i sanitarno policyjnych są koniecznemi. w takim razie orzeknie Magistrat, czy i o ile przed uskutecznieniem takowych, względnie przed ich usunięciem wzięcie w użytek nowego budynku nastąpić może, jakoteż w jakim przeciągu czasu i pod jakimi rygorami nakazane zmiany powinny być wykonane.

Komisyjne oględziny mają nastąpić w przeciągu 8 dni po wniesieniu podania, a w następnych 8 dniach ma być załatwienie podania stronie doręczone.

DZIAŁ VI.

Utrzymanie istniejących budynków.

§. 71.

Konserwacya budynków.

Każdy właściciel jest obowiązany utrzymywać realność swoją w dobrym stanie, czysto i porządkie i nie powinien dopuścić, aby budynki w skutek zaniedbania zagrażały bezpieczeństwu publicznemu, oddziaływały szkodliwie na zdrowie mieszkańców, szpeciły ulice publiczne, albo sprzeciwiały się wymaganiom porządku i czystości; obowiązany jest przeto każdą powstałą wadliwość, nawet bez wezwania do tego ze strony władzy, usunąć w myśl niniejszej ustawy.

Gdyby właściciel na wezwanie władzy nie usunął powstałych wadliwości w oznaczonym terminie w myśl niniejszej ustawy, albo gdyby budowa rozpoczęta dłużej niż trzy lata była zawieszoną i mimo wezwania władzy w oznaczonym terminie nie została wykończoną albo uprzątniętą, władza przymusowymi środkami zarządzi opróżnienie części lub całego budynku, albo też rozebranie i uprzątnięcie rozpoczętej a niewykończonej budowy.

§. 72.

Budynki zawaleniem się grożące.

W razie zagrażającego niebezpieczeństwa może Magistrat zarządzić natychmiastowe opróżnienie i zabezpieczenie budynku grożącego upadkiem, a gdyby tego była potrzeba, całkowite lub częściowe rozebranie onegoż, zaś w razie oporu lub opieszałości właściciela, przeprowadzić to wszystko w drodze przymusowej na koszt i niebezpieczeństwo tegoż.

W ogólności obowiązkiem jest Magistratu w każdym wypadku, bez przyznania mocy wstrzymującej jakimkolwiek rekursom, poczynić takie zarządzenia i użyć takich środków przymusowych, które się okażą niezbędnymi dla usunięcia grożącego niebezpieczeństwa, zapobieżenia większemu powstać mogącemu złemu i dla zapewnienia wykonania postanowień niniejszej ustawy.

§. 73.

Budynki przymusowo opróżnione.

Jeżeli budynek przymusowo opróżniony w przeciągu lat trzech nie zostanie tak naprawiony, aby znowu mógł być zamieszkanym, albo nie będzie rozebrany i uprzątnięty, służy Magistratowi jako władzy politycznej prawo, orzec ze względów publicznych rozebranie jego na koszt właściciela, albo też egzekucyjną sprzedaż realności w drodze publicznej licytacji i wdrożyć takową u c. k. władz sądowych w myśl ustaw obowiązujących z warunkiem, że nowonabywca będzie obowiązany w terminie oznaczyć się mającym przyprowadzić realność do możliwie dobrego i bezpiecznego stanu.

§. 74.

Konserwacja dachów gontowych.

Wszelkie dachy gontowe w śródmieściu i na przedmieściach gęściej zabudowanych, tudzież na budynkach piętrowych, mają być pokryte ogniochronnym materiałem w przeciągu lat 25 od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

Do naprawy dachów gontowych w czasie tym na powyższych budynkach potrzeba zezwolenia Magistratu, jeżeli nie chodzi tylko o wymianę pojedynczych lub małej ilości gontów.

Pozwolenie może być tylko natenczas udzielone, jeżeli wiązanie dachu zostanie uznane jako zupełnie zdrowe lub przynajmniej w tak dobrym stanie że zdoła przetrwać zamierzone pokrycie gontami. W przeciwnym razie, należy zarządzić odnowienia wiązania dachu i ogniotrwałe pokrycie.

§. 75.

Zastosowanie postanowień §§. 22 a i b, 33 i 34. ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50, 51 i 55, do istniejących budynków.

W miarę uznanej przez Magistrat ze względów publicznych potrzeby, winne być do istniejących budynków w obrębie miasta i ludniejszych przed-

mieść zastosowane postanowienia, zawarte w §. 22 *a* i *b*, 33 i 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50 i 51 pod względem usunięcia rozmaitego rodzaju przedmiotów, po za linię frontową budynków sięgających (jako to: schodów, krat i poręczy, drzwi, okien i okiennic, i t. p.) pomieszkań w piwnicach i na poddaszach czyli strychach, wejść do piwnic bezpośrednio z ulicy, tudzież pod względem odpowiedniego urządzenia pomieszkań stróżów, wychodków, jam kloacznych, kanałów a to przy przedsięwzięciu głównych i takich reperacji, których koszta stoją w odpowiednim stosunku do wydatków na skutecznie się mające ulepszenia.

Wspomniane w §. 55 budynki przeznaczone na szczegółowe cele, winny być w przeciągu lat pięciu od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, stosownie do wezwania władzy urządzone odpowiednio względem budowniczym, ogniowym i zdrowotnym.

DZIAŁ VII.

Władze do przestrzegania niniejszej ustawy powołane.

§. 76.

Władze powołane.

Władzami do przestrzegania niniejszej ustawy powołanemi są :

1. Magistrat król. stoł. miasta Lwowa.
2. Rada król. stoł. miasta Lwowa.
3. Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.
4. C. k. Namiestnictwo Królestwa Galicyi i Lodomeryi.
5. C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

§. 77.

M a g i s t r a t.

Magistrat król. stoł. miasta Lwowa załatwia wszystkie sprawy budowni-
cze w pierwszej instancji, a to we własnym zakresie działania gminy miasta
Lwowa jako też organ wykonawczy, zaś w poruczonym zakresie jako władza
miejscowo policyjna, a przeto :

- a*) Czuwa nad wykonaniem przepisów niniejszej ustawy.
- b*) Sprawuje nadzór budowniczo-policyjny nad istniejącymi i nowo budują-
cymi się domami.
- c*) Udziela lub odmawia konsensu na budowy, a w wypadkach wymienio-
nych w §. 78 *a*) przedstawia swe wnioski Radzie miejskiej i czyni po-
trzebne przedłożenia c. k. Namiestnictwu.
- d*) Orzeka w sprawach budowniczo-policyjnych i nakłada kary za wykro-
czenia przeciw postanowieniom niniejszej ustawy tudzież przepisom w myśl
też wydany.

§. 78.

R a d a m i e j s k a.

Rada król. stoł. miasta Lwowa orzeka;

- a) O przedłożonych jej przez Magistrat konsensach na każdą budowę, do której odnoszą się postanowienia §§. 4. i 6. tej ustawy, i w ogóle o konsensach na budowę, które szczególnie tyczą się interesów gminy ze względu na jej własność lub ze względu na publiczną komunikację.
- b) W drugiej instancyi w sprawach budowniczych we własnym zakresie działania gminy.

§. 79.

Wydział krajowy, c. k. Namiestnictwo, c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Ustawa niniejsza nie narusza prawa wydawania orzeczeń i zarządzeń przysługującego na podstawie statutu kr. stoł. miasta Lwowa (ustawy z d. 14. Października 1870. r. Dz. ust. kraj. Nr. 79). Wydziałowi krajowemu i c. k. Namiestnictwu względnie c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych ani też istniejących szczegółowych postanowień co do budowli szkół, kościołów, teatrów (§. 55).

DZIAŁ VIII.**Postępowanie przy budowlach publicznych tudzież kolejowych i w pobliżu kolei żelaznych.**

§. 80.

B u d o w l e p u b l i c z n e.

Przy budowlach tak zwanych publicznych, to jest wykonywanych przez państwo, kraj lub fundusze pod ich zarządem zostające, powołanym jest Magistrat do przeprowadzenia komisji lokalnej w myśl §. 11. celem przesłuchania stron interesowanych co do możliwych zarzutów.

Przy tej komisji należy także oznaczyć linię budowlaną i poziom.

Jeżeli przeciw budowaniu nie zostaną podniesione zarzuty, lub podniesione w dobrowolny sposób zostaną uchylone, należy zawiadomić władzę prowadzącą budowę, że przeciw budowie nie zachodzi żadna przeszkoda.

O zarzutach nie uchylonych, o ile one nie są natury prywatno-prawnej, rozstrzyga c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z władzą prowadzącą budowę, zaś pod względem zarzutów prawno-prywatnych postąpi c. k. Namiestnictwo co do tych budowli wedle przepisów zawartych w §. 11.

Oddanie tych budowli do użytku pozostawia się zarządzeniu władzy, która je wybudowała.

§. 81.

B u d o w l e k o l e j o w e i w p o b l i ż u k o l e i ż e l a z n y c h.

Przy budowlach kolejowych, t. j. na gruntach kolei żelaznych, tudzież przy budowlach w pobliżu kolei żelaznych wykonywanych, należy zastosować się do obowiązujących w tej mierze osobnych przepisów.

DZIAŁ IX.

Postępowanie karne.

§. 82.

Zastosowanie ustawy karnej.

Wykroczenia przeciw niniejszej ustawie, które podpadają pod ustawę karną, dochodzone będą przez c. k. Sądy.

§. 83.

Kary policyjne.

Wykroczenia przeciw postanowieniom §. 3 alinea 1, następnie §§. 14 i 18 niniejszej ustawy podlegają karze pieniężnej od 5 do 300 zł., a w razie niemożności ściągnięcia grzywny, karze aresztu od 1 dnia do 2 miesięcy; wykroczenia przeciw innym §§. jakoteż przeciw nakazom przez właściwe władzę w zakresie niniejszej ustawy wydanym, podlegają karze pieniężnej od 5 do 100 zł., a w razie niemożności ściągnięcia jej, karze aresztu od 1 do 20 dni.

Karze podpada właściciel budowy lub wykonujący budowę, albo obadwaj w miarę, o ile który przewinił.

Kara nałożona nie uwalnia bynajmniej od obowiązku uchylenia popełnionej wadliwości budowy, jakoteż od dopełnienia zarządzeń władzy, a nawet od zniesienia wadliwego przedmiotu budowy, jeżeli i o ile właściwa władza uzna to za konieczne.

DZIAŁ X.

Postanowienie wykonawcze.

§. 84.

Dzień wejścia w życie ustawy i unieważnienie dotychczasowych przepisów.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z 45tym dniem po jej ogłoszeniu, a jednocześnie tracą moc obowiązującą dla miasta Lwowa wszelkie dotychczasowe przepisy dotyczące budowli, objętych niniejszą ustawą.

§. 85.

Poruczenie wykonania.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Następuje wybór komisji powodziowej z 15 członków.

Na skrutatorów powołuje Marszałek pp.: Antoniewicza, Lasockiego, ks. Sawę, Kluckiego, Romera, Tyszkiewicza i Skrzyńskiego.

Z porządku dziennego następuje: Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie.

Sprawozdawca poseł Wereszczyński wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusji.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania niższych szkół rolniczych w zachodniej części kraju.

Sprawozdawca poseł Wereszezyński wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusji.

Następuje pierwsze czytanie wniosku posła Skałkowskiego w sprawie regulacji górnego Dniestru.

Posel Skałkowski uzasadnia swój wniosek i wnosi odesłanie takowego do komisji powo-
dziowej.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusji.

Następuje pierwsze czytanie wniosku posła Dzieduszyckiego w sprawie zmiany krajowych
ustaw szkolnych.

Posel W. Dzieduszycki uzasadnia swój wniosek i wnosi odesłanie takowego do komisji
szkolnej.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusji.

Marszałek oświadcza, iż punkt 7. porządku dziennego t. j. pierwsze czytanie wniosku posła
Koziebrodzkiego w sprawie przepisów o urządzeniu ementarzy — na prośbę wnioskodawcy cofa
z porządku dziennego — i umieści na porządku dziennym następnego posiedzenia.

Następuje sprawozdanie komisji prawniczej o przedłożonym przez Wydział krajowy pro-
jekcie ustawy zmieniającej niektóre postanowienia obowiązującej krajowej ordynacyi wyborczej
z 26. Lutego 1861.

Marszałek oświadcza, że przedmiot ten usuwa z porządku dziennego dla braku w ustawie
wymaganego nadzwyczajnego kompletu $\frac{3}{4}$ całej liczby członków Sejmu.

Następuje sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku posła Koziebrodzkiego w przedmiocie
przymusowej asekuracyi budynków szkolnych.

Sprawozdawca poseł Zoll uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący projekt
ustawy :

U S T A W A

z dnia ..... dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem
Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem
Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Budynki należące do któregośkolwiek z publicznych funduszów szkolnych, mają być w za-
kładzie asekuracyjnym od ognia ubezpieczone.

§. 2.

Wydatki na ubezpieczenie ponoszą ci, na których ciąży obowiązek stawiania i utrzymywania
budynków szkolnych. Czynności ubezpieczenia dokonać ma władza, zarządzająca funduszem szkol-
nym, do którego budynek należy.

§. 3.

Do tego funduszu wpływa wynagrodzenie, uzyskane za szkodę pożarem wyrządzoną. Wy-
nagrodzenie to nie może być jednak użyte na inne cele, jak na odbudowanie lub naprawę bu-
dynku przez ogień zniszczonego lub uszkodzonego.

§. 4.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi oświecenia.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca czyta:

§. 1.

Budynki, należące do któregokolwiek z publicznych funduszów szkolnych, mają być w zakładzie asekuracyjnym od ognia ubezpieczone.

P. W. Koziebrodzki wnosi dostatecznie popartą poprawkę, ażeby w §. 1. w 2gim wierszu po słowie „ognia“ umieścić wyraz „bez przerwy“.

Po przemówieniu sprawozdawcy, który prostuje wyraz „ubezpieczone“ na „ubezpieczane“ i nie sprzeciwia się poprawce p. W. Koziebrodzkiego, - Izba uchwała §. 1. zgodnie z wnioskiem komisji i z poprawką p. Koziebrodzkiego w następującem brzmieniu:

§. 1.

Budynki, należące do któregokolwiek z publicznych funduszów szkolnych, mają być w zakładzie asekuracyjnym od ognia bez przerwy ubezpieczane.

Następnie uchwała Izba bez rozprawy według wniosku komisji oddzielnie §. 2. 3 i 4 w następującem brzmieniu:

§. 2.

Wydatki na ubezpieczenie ponoszą ci, na których ciąży obowiązek stawiania i utrzymywania budynków szkolnych. Czynności ubezpieczenia dokonać ma władza, zarządzająca funduszem szkolnym, do którego budynek należy.

§. 3.

Do tego funduszu wpływa wynagrodzenie uzyskane za szkodę pożarem wyrządzoną. Wynagrodzenie to nie może być jednak użyte na inne cele, jak na odbudowanie lub naprawę budynku, przez ogień zniszczonego lub uszkodzonego.

§. 4.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi oświecenia.

Wreszcie uchwała Izba według wniosków komisji bez dyskusji tytuł i wstęp w następującem brzmieniu:

U S T A W A

z dnia ..... dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzeciem czytaniu.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku posła Zolla w przedmiocie zmiany obowiązujących przepisów egzekucyjnych.

Sprawozdawca poseł Zoll uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić rezolucyę następującej treści:

„Wzywa się e. k. Rząd, aby jak najrychlej w obowiązujących dotąd ustawach o egzekucyi sądowej przeprowadził na właściwej drodze zmiany w tym kierunku, iżby przy drobnych pretensjach nie było wolno wierzycielowi prowadzić drugiego i trzeciego stopnia egzekucyi na nieruchomości, dopóki się nie wykaże, iż egzekucya na rzeczy ruchome była bezskuteczną.

Po przemówieniu posła Rosnera przeciw wnioskowi komisji i sprawozdawcy za tym wnioskiem, Izba uchwała takowy.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o petycji Towarzystw rolniczych we Lwowie i w Krakowie z projektem ustawy w sprawie niszczenia kianianki i szkodliwych ostów.

Sprawozdawca poseł Struszkiewicz uwolniony od czytania sprawozdania, prostuje omyłki drukarskie i czyta następującą ustawę:

U S T A W A

o tępieniu kianianki i szkodliwych ostów.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Wszyscy właściciele, posiadacze gruntów względnie dzierżawcy, albo zarządcy gospodarstw, są obowiązani tępić chwasty, to jest kianiankę, także wylubem zwaną i wszelkie osty szkodliwe na gruntach jakiegokolwiek rodzaju i uprawy w ich posiadaniu, lub pod ich zarządem będących, tak na miedzach i drogach, jak na brzegach i tamach, groblach i nasypach, nie wyłączając nasypów i wszelkich przestrzeni własnością kolei żelaznych będących, na zrębach graniczących z polami, na rolach i na łąkach, przegonach i pastwiskach, na kamieńcach i odsypiskach, w łożyskach rzek i placach — a to w takim czasie, by rośliny te nigdy nie były dopuszczane do kwiatu lub dojrzewania.

§. 2.

Gdzie kianianka lub oset przed kwitnieniem przez obowiązanych do tego zniszczonemi nie będą, winien naczelnik gminy, względnie przełożony obszaru dworskiego nakazać tępienie w stosownie krótkim przeciągu czasu, po bezskutecznym upływie tegoż, naczelnik gminy, lub przełożony obszaru dworskiego, zarządzi tępienie tych chwastów na koszt opieszalego.

§. 3.

Oprócz tego należy opieszalemu wymierzyć karę od 1 zł. do 5 zł., a w razie powtórnej opieszalności, do wysokości 10 zł., zaś w przypadku niemożności płacenia, należy karać aresztem od 1 do 3 dni.

Kary pieniężne wpływają do funduszów Rady powiatowej.

§. 4.

Karę na członków gminy orzeka naczelnik gminy za współudziałem dwóch assesorów (przysiężnych) w poręczonym zakresie działania, a na przełożonego obszaru dworskiego, na mieszka-jących na obszarze dworskim i na członków zwierzchności gminnej polityczna władza powiatowa.

Orzeczenie to winno być obżałowanemu albo na piśmie doręczonem, lub też w kancelaryi urzędu w obecności dwóch świadków ogłoszonem; w ostatnim wypadku winno być ogłoszenie kary i dzień w którym ono nastąpiło, w odnośnym protokole zapisanem i przez dwóch świadków stwierdzonem.

§. 5.

Zażalenie przeciwko orzeczeniu temu może być wniesionem ustnie lub pisemnie do politycznej władzy powiatowej na ręce naczelnika gminy, względnie do c. k. Namiestnictwa za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej, w przeciągu dni 3ch od dnia doręczenia, względnie ogłoszenia takowego. Przeciwko dwom równobrzmiącym orzeczeniom nie przysłuża prawo dalszego odwołania się.

§. 6.

Straż polowa, nadzór drogowy, dalej c. k. Żandarmerya, są obowiązane z urzędu każde dostrzeżone przekroczenie tej ustawy naczelnikowi gminy oznajmić, a jeżeli ono jego samego dotyczy, politycznej władzy powiatowej.

§. 7.

Gdyby wykonanie tej ustawy przez naczelników gmin lub przełożonych obszarów dworskich zostało zaniedbanem, ma polityczna władza powiatowa stosowne poczynić zarządzenia. Na naczelnika gminy, względnie przełożonego obszaru dworskiego, zaniedbującego obowiązki z tej ustawy wynikające, winna polityczna władza powiatowa nałożyć karę porządkową od 5 do 10 zł., która wpłynie do funduszów Rady powiatowej.

§. 8.

Ustawa ta ma być dwa razy każdego roku, a mianowicie w połowie Marca i z początkiem Czerwca przez naczelników gmin i przełożonych obszarów dworskich ogłaszana.

§. 9.

Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem i po wysłuchaniu zdania Towarzystw rolniczych krajowych, wyda odnośne pouczenia co do wykonania tej ustawy i co do sposobów tępienia kianianki i ostów.

§. 10.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Lasocki i wnosi odesłanie całego projektu napowrót do komisji.

P. W. Koziebrodzki stawia następujący wniosek dostatecznie poparty:

„Sprawozdanie nad ustawą o tępieniu kianianki i szkodliwych ostów, odsła się napowrót do komisji kultury, celem ściślejszego określenia i uzupełnienia postanowień projektu ustawy“.

J. E. Namiestnik jako komisarz rządowy czyni uwagę do §. 3 ustęp 2gi ustawy, iż właściwsiem byłoby postanowienie odsyłania kar pieniężnych do funduszu kultury kraj. zamiast jak to komisya proponuje, do funduszów Rady powiatowej.

P. Lasocki przystępuje do wniosku p. W. Koziebrodzkiego.

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała wniosek p. W. Koziebrodzkiego

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji prawniczej o petycyach.

Przewodnictwo obejmuje zastępcę Marszałka ks. bisknp Sembratowicz

Sprawozdawca p. Siengalewicz czyta sprawozdanie komisji prawniczej w przedmiocie petycyi L. 66 gminy Otynii i innych, o ustanowienie Sądu powiatowego z siedzibą w Ottynii, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Petycę gminy Ottynii i innych gmin okolicznych o ustanowienie Sądu powiatowego z siedzibą w Ottynii. udziela się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby wszystkie w petycyi tej przytoczone stosunki w odpowiedniej drodze zbadał i na przyszłej sesyi Wysokiemu Sejmowi wniosek do uchwały w myśl ustawy z dnia 19. Maja 1868 Nr. 44. Dz p. p. przedłożył“.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusyi.

Sprawozdawca p. Siengalewicz czyta sprawozdanie komisji prawniczej w przedmiocie petycyi L. 23 gminy Czerteż o wydzielenie jej z powiatu politycznego Żydaczów, a przydzielenie do powiatu politycznego w Kałuszu z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Petycę gminy Czerteż, o wydzielenie jej z powiatu politycznego Żydaczowa, a przydzielenie do powiatu politycznego Kałusza, udziela się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby

przytoczone w petycyi tej stosunki zbadał i Wysokiemu Sejmowi na sesyi następnej, odpowiedni wniosek celem powzięcia stanowezej uchwały nad tą petycyą przedłożył.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Siengalewicz czyta sprawozdanie komisji prawnej w przedmiocie petycyj L. 8. gminy Stankowy co do wydzielenia jej z powiatu politycznego Żydaczowa i sądownego Żurawna a przydzielenie do powiatu politycznego i sądownego w Kałuszu, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Petycyę gminy Stankowa o wydzielenie jej z powiatu politycznego Żydaczów i sądownego Żurawno, a przydzielenie do powiatu politycznego i sądownego Kałusz, udziela się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby przytoczone w petycyi tej stosunki zbadał i Wysokiemu Sejmowi wniosek celem powzięcia stanowezej uchwały nad tą petycyą przedłożył“.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu zezwolenia na pobór opłat mytnicznych.

Sprawozdawca p. W. Badeni czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu Radzie powiatowej w Wieliczce prawa do dalszego pobierania myta od mostu na rzece Wildze przy drodze gminnej Podgórsko-Kobierzyńskiej i na drodze powiatowej Wielicko-Dobczyckiej, z następującym projektem uchwały:

U C H W A Ł A.

o udzieleniu Radzie powiatowej w Wieliczce prawa do dalszego pobierania myta od mostu na rzece Wildze przy drodze gminnej Podgórsko-Kobierzyńskiej i na drodze powiatowej Wielicko-Dobczyckiej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Radzie powiatowej w Wieliczce nadaje się na dalsze lat pięć od wejścia w wykonanie tej uchwały, prawo do pobierania opłat mytnicznych, pod warunkiem utrzymywania przedmiotów omtyconych w dobrym stanie i własnym kosztem, a mianowicie:

1) od mostu na rzece Wildze przy drodze gminnej Podgórsko-Kobierzyńskiej, według następującego wymiaru:

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od wierzchowca tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mułów i osłów jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 1 (jeden) ct.

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego jako to: od cieląt, owiec, kóz, nierogacizny z wyjątkiem źrebiąt, cieląt i t. p. ssących przy matkach, $\frac{1}{2}$ (pół) ct.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należności.

2) przy drodze powiatowej Wielicko-Dobczyckiej, wedle następującej taryfy:

a) od jednej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 4 (cztery) ct.

b) od jednej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego, jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mułów i osłów jakoteż od każdej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 2 (dwa) ct.

Wyjątek stanowią bydłeta ssące przy matkach, za które nie opłaca się myta.

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego jako to: od cieląt, owiec, kóz, nierogacizny jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 1 (jeden) ct.

Art. II.

Przy poborze myta mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłat mytniczych, lub o znizeniu tychże.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca poseł Władysław Badeni wnosi głosowanie en bloc nad całym projektem uchwały.

Izba uchwała głosowanie en bloc i przyjmuje cały wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu uchwały oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca poseł W. Badeni czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu prawa do pobierania opłat mytniczych:

- 1) Radzie powiatowej w Borszczowie na drodze powiatowej Iwanków-Germakówka;
- 2) Radzie powiatowej w Mielcu, od mostu na drodze powiatowej Mielec-Radomyśl;
- 3) Radzie powiatowej w Mościskach, na drodze powiatowej Hodyńsko-Samborskiej;
- 4) Radzie powiatowej w Łańcucie, od mostu na rzece Rudzie (inaczej Trzebosicy) z następującym projektem uchwały:

U C H W A Ł A

o udzieleniu prawa do pobierania opłat mytniczych

- 1) Radzie powiatowej w Borszczowie, na drodze powiatowej Iwanków-Germakówka;
- 2) Radzie powiatowej w Mielcu, od mostu na drodze powiatowej Mielec-Radomyśl;
- 3) Radzie powiatowej w Mościskach, na drodze powiatowej Hodyńsko-Samborskiej;
- 4) Radzie powiatowej w Łańcucie, od mostu na rzece Rudzie (inaczej Trzebosicy).

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielk. Księstwem Krakowskim rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Radom powiatowym w Borszczowie, Mielcu, Mościskach i w Łańcucie, nadaje się na lat pięć od wejścia w wykonanie tej uchwały, prawo do pobierania opłat mytniczych, pod warunkiem utrzymywania przedmiotów omyconych w dobrym stanie, kosztem właściwych funduszków powiatowych — a mianowicie:

- 1) Radzie powiatowej w Borszczowie, prawo do pobierania myta drogowego w Germakówce, na drodze powiatowej Iwanków-Germakówka;
- 2) Radzie powiatowej w Mielcu, prawo do pobierania myta mostowego w Zgórsku, na drodze powiatowej Mielec-Radomyśl;
- 3) Radzie powiatowej w Mościskach, prawo do pobierania myta drogowego w Krukienicach, na drodze powiatowej Hodyńsko-Samborskiej.

Przy każdej z tych trzech pod poz. 1), 2), 3), poszczególnionych dróg, pobierać należy opłatę mytniczą według następującego wymiaru:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) et;
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) et.
- c) Od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego $\frac{1}{2}$ (pół) et.

Konie, woły, krowy, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta, owce, kozy i świnie do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nieopłaca się żadnej należności.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

- 4) Radzie powiatowej w Łańcucie, prawo do pobierania myta od mostu na rzece Rudzie (inaczej Trzebosicy) w gminie Rudzie, podług następującej taryfy:
- a) Od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu, 2 (dwa) et.;
  - b) Od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 2 (dwa) et.;
  - c) od pięciu sztuk bydła pędzonego drobnego jako to: od cieląt, owiec, kóz, nierogacizny, itp. 1 (jeden) et.;

Konie, krowy, woły, muły, osły, należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta, owce, kozy i świnie do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należitości.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

Art. II.

Przy poborze opłat mytniczych mają być zachowane ogólnie obowiązujące przepisy co do uwolnienia od opłaty myta lub znizenia tejże.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca poseł Władysław Badeni wnosi głosowanie en bloc nad całym projektem uchwały.

Izba uchwała głosowanie en bloc i przyjmuje cały wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu uchwały oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca poseł W. Badeni czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu prawa do dalszego pobierania myta mostowego.

- 1) Obszarowi dworskiemu w Surmaczówce;
  - 2) Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Radawie;
  - 3) Gminie Kańczuga;
- z następującym projektem uchwały:

U C H W A Ł A

o udzieleniu prawa do dalszego pobierania myta mostowego

- 1) Obszarowi dworskiemu w Surmaczówce;
- 2) Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Radawie;
- 3) Gminie Kańczuga.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Na przeciąg lat pięciu od wejścia w wykonanie tej uchwały nadaje się prawo do pobierania opłat mytniczych, pod warunkiem utrzymywania przedmiotów omyconych w dobrym stanie i własnym kosztem:

- 1) Obszarowi dworskiemu w Surmaczówce, powiatu Jarosławskiego, od mostu na rzece Lubaczówce, podług następującej taryfy:
  - a) Od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 1 (jeden) et.;
  - b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego, jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mułów i osłów, jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 1 (jeden) et.;
  - c) od pięciu świń, cieląt, lub dziesięciu owiec 1 (jeden) et.

2) Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Radawie, powiatu Jarosławskiego, od mostu na rzece Lubaczówce przy drodze gminnej z Cetuli do Cienkiego, pod warunkiem utrzymania własnym kosztem tak pomienionego mostu jakoteż mostów na ramieniu Lubaczówki i na Potoku, według następującego wymiaru:

- a) Od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.;
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 2 (dwa) ct.;
- c) od pięciu świń lub cieląt oraz od dziesięć owiec 1 (jeden) ct.;

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należności.

Zwierzęta które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

Wolni być mają od tej opłaty wszyscy mieszkańcy gminy Radawy, wyjąwszy najęte furmanki z tej gminy, oraz wolne będą furmanki gmin: Mołodycza, Zaradowa, Czerce, Surmaczówki i Zapalowa w przejazdach dla potrzeb swych parafialnych.

3) Gminie Kańczuga, powiatu Łańcuckiego, od dwóch mostów na rzece Mleczce przy trakcie Jarosławskim położonych, przy jednej rogatce, podług następującej taryfy:

- a) Od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.;
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego, jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mułów i osłów, jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 1 (jeden) ct.

Wyjątek stanowią bydłeta wszelkiego rodzaju ssące przy matkach, za które nie opłaca się myta.

- c) Od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego jako to: od cieląt, owiec, kóz, nierogacizny, jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tego rodzaju $\frac{1}{2}$ (pół) ct.

Art. II.

Przy poborze myta mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłat mytniczych lub o znizeniu tychże.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca poseł Władysław Badeni wnosi głosowanie en bloc nad całym projektem uchwały.

Izba uchwała głosowanie en bloc i przyjmuje cały wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu uchwały oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca p. W. Badeni czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu prawa do dalszego pobierania opłat mytniczych od przewozów:

- 1) obszarowi dworskiemu w Brzyścinu,
- 2) obszarowi dworskiemu w Podleszanach,
- 3) obszarowi dworskiemu w Woli mieleckiej,
- 4) obszarowi dworskiemu w Gawłuszowicach,
- 5) obszarowi dworskiemu w Szczurowicach,
- 6) obszarowi dworskiemu w Wysocku, z następującym projektem uchwały:

U C H W A Ł A

o udzieleniu prawa do dalszego pobierania opłat mytniczych od przewozów:

- 1) obszarowi dworskiemu w Brzyścinu,
- 2) obszarowi dworskiemu w Podleszanach,

- 3) obszarowi dworskiemu w Woli mieleckiej,
- 4) obszarowi dworskiemu w Gawłuszowicach,
- 5) obszarowi dworskiemu w Szezurowicach,
- 6) obszarowi dworskiemu w Wysocku.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Na przeciąg lat pięciu od wejścia w wykonanie tej uchwały nadaje się prawo do pobierania opłat mytniczych, pod warunkiem utrzymywania przedmiotów omyconych w dobrym stanie i własnym kosztem:

- 1) obszarowi dworskiemu w Brzyściu, powiatu Mieleckiego, od przewozu na rzece Wisłoce, podług następującej taryfy:
  - a) od każdej osoby bez różnicy, wyjąwszy woźnicę lub jeźdźca na koniu 1 (jeden) ct.
  - b) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.
  - c) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 2 (dwa) ct.
  - d) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego 1 (jeden) ct.

Konie, krowy, woły, muły, osły, należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta, owce, kozy i świnię do drobnego.

Zwierzęta które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.
- 2) Obszarowi dworskiemu w Podleszanach, powiatu Mieleckiego, od przewozu na rzece Wisłoce, wedle następującego wymiaru:
  - a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.
  - b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 2 (dwa) ct.
  - c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego, t. j. od cieląt, źrebiąt, owiec, kóz i świń 1 (jeden) ct.
  - d) od jednej osoby pieszej 1 (jeden) ct.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należności.

Zwierzęta które ssą i przy matkach idą, wolne są od wszelkiej opłaty mytniczej.
- 3) Obszarowi dworskiemu w Woli mieleckiej powiatu Mieleckiego, od przewozu na rzece Wisłoce, podług następującej taryfy:
  - a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 5 (pięć) ct.
  - b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mułów i osłów i od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 5 (pięć) ct.

Wyjątek staoowią bydłęta ssące przy matkach, które są wolne od opłaty myta.

  - c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego jako to: od cieląt, owiec, kóz i nierogacizny 1 (jeden) ct.
  - d) od każdej osoby bez różnicy, wyjąwszy woźnicę lub jeźdźca na koniu 1 (jeden) ct.
- 4) Obszarowi dworskiemu w Gawłuszowicach, powiatu Mieleckiego, od przewozu na rzece Wisłoce podług następującego wymiaru:
  - a) od każdej osoby bez różnicy, wyjąwszy woźnicę lub jeźdźca na koniu 1 (jeden) ct.
  - b) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 5 (pięć) ct.
  - c) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych $2\frac{1}{2}$ (dwa i pół) ct.

d) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego 1 (jeden) ct.

Konie, krowy, woły, muły, osły, należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta, owce, kozy i świnię do drobnego.

Zwierzęta które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

5) Obszarowi dworskiemu w Szczurowicach powiatu Brodzkiego, od przewozu przez rzekę Styr, wedle następującego wymiaru :

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu, 2 (dwa) ct.

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego, jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mulów i osłów i od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 2 (dwa) ct.

Wyjątek stanowią bydłęta ssące przy matkach, za które nie opłaca się myta.

c) od każdej sztuki pędzonego bydła drobnego jako to: od cieląt, owiec, kóz. nierogacizny, 1 (jeden) ct.

d) od każdej osoby bez różnicy wyjąwszy woźnicę lub jeźdźca na koniu 1 (jeden) ct.

6) Obszarowi dworskiemu w Wysocku powiatu Jarosławskiego, od przewozu na rzece Sanie, podług następującej taryfy:

a) od każdej osoby bez różnicy wyjąwszy woźnicę lub jeźdźca na koniu, 1 (jeden) ct.

b) od jednego konia idącego pod wierzchem pędzonego albo zaprzęzonego, 4 (cztery) ct

c) od jednego woła na rzeż albo w jarmie, od krowy, bukała i trzylatki, 2 (dwa) ct.

d) od jednego źrebięcia do dwóch lat, jakoteż od jednego cielęcia niemającego jeszcze dwóch lat, od świni karmnej, owcy, kozła, kozy i małych świń, 1 (jeden) ct.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należytości.

Zwierzęta które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

Art. II

Przy poborze opłat mytniczych mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłaty mytniczej i o znizeniu tejże.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. Wł. Badeni wnosi głosowanie en bloc nad całym projektem uchwały.

Izba uchwała głosowanie en bloc i przyjmuje cały wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu uchwały oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca p. W. Badeni czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu prawa do pobierania myta mostowego:

1) obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Czulołowicach,

2) obszarowi dworskiemu w Stanisławczyku,

3) gminom wspólnie z obszarami dworskimi Delatyna i Zarzycza,

4) obszarowi dworskiemu w Dobrotworze, z następującym projektem uchwały:

U C H W A Ł A

o udzieleniu prawa do pobierania myta mostowego

1) Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Czulołowicach,

2) Obszarowi dworskiemu w Stanisławczyku,

3) Gminom wspólnie z obszarami dworskimi Delatyna i Zarzycza,

4) Obszarowi dworskiemu w Dobrotworze.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam jak następuje :

Art. I.

Na przeciąg lat pięciu od wejścia w wykonanie tej uchwały nadaje się prawo do pobierania opłat mytniczych, pod warunkiem utrzymywania przedmiotów omyconych w dobrym stanie własnym kosztem :

1) Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Czulowicach, powiatu Rudeńskiego, od mostu na rzece Wereszcy, podług następującej taryfy :

1) Przy każdym wozie od jednego bydłęcia zaprzęzonego 1 (jeden) ct.

2) Od bydłał przepędzanych :

a) od każdego konia dorosłego, bydłęcia rogatego, osła, muła, 1 (jeden) ct.

b) od pięciu świń albo cieląt 1 (jeden) ct.

c) od dziesięciu owiec 1 (jeden) ct

2) Obszarowi dworskiemu w Stanisławczyku, powiatu Brodzkiego, od mostu na rzece Styrcze, wedle następującego wymiaru :

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od była pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 2 (dwa) ct.

c) od pięciu świń lub cieląt, od 10 owiec 1 (jeden) ct.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należitości.

Zwierzęta, które są i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

3) Gminom wspólnie z obszarami dworskimi Delatyna i Zarzyca, powiatu Nadwórniańskiego, od mostu na rzece Prucie, podług następującej taryfy :

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 4 (cztery) ct.

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 2 (dwa) ct.

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego 1 (jeden) ct.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należitości.

Zwierzęta które są i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

4) Obszarowi dworskiemu w Dobrotworze powiatu Kamioneckiego, od mostu na rzece Bugu, wedle następującego wymiaru :

1) Przy każdym wozie od jednego bydłęcia zaprzęzonego 2 (dwa) ct.

2) Od bydłał przepędzanych :

a) od każdego konia, dorosłego bydłęcia rogatego, osła, muła 2 (dwa) ct.

b) od pięciorga świń albo cieląt 1 (jeden) ct.

c) od dziesięciorga owiec 1 (jeden) ct.

Art. II.

Przy poborze myta mają być zachowane ogólnie obowiązujące przepisy co do uwolnienia od opłaty lubniżenia teje.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. Wł. Badeni wnosi głosowanie en bloc nad całym projektem uchwały.

Izba uchwała głosowanie en bloc i przyjmuje cały wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu uchwały oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca poseł W. Badeni czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu gminie miasta Tarnopola prawa do dalszego pobierania myta kopytkowego z następującym projektem ustawy:

U S T A W A

o udzieleniu gminie miasta Tarnopola prawa do dalszego pobierania myta kopytkowego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Art. I.

Dla ulżenia ciężaru utrzymywania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich, udziela się gminie miasta Tarnopola prawo do pobierania myta kopytkowego na dalsze trzy lata pod następującymi warunkami:

Art. II.

Pobór myta kopytkowego odbywać się ma jak dotąd na ośmiu rogatkach miejskich przy wjazdach do miasta, a mianowicie:

1. na Lwowskiej,
2. „ Stawowej,
3. „ Przewalisze,
4. „ Brodzkiej,
5. „ Zbarazkiej,
6. „ Smykowskiej,
7. „ Mikulinieckiej
8. „ Petrykowieckiej.

Art. III.

Oplatę myta kopytkowego należy pobierać raz tylko przy wstępie do miasta, a to podług następującego wymiaru:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) et..
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od wierzchowca, od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego, jako to: od koni, wołów, bujaków, mułów i osłów, niemniej od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 1 (jeden) et.

Wyjątek stanowią bydłeta ssące przy matkach wszelkiego rodzaju, za które nie opłaca się myta kopytkowego.

- c) od każdej sztuki bydła pędzonego, jakoto: cieląt, owiec, kóz, nierogacizny, jak również od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju $\frac{1}{2}$ (pół) et.

Art. IV.

Przy poborze opłaty kopytkowej mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłat mytniczych lub o znizeniu takowych.

Art. V.

Dochód z myta kopytkowego nie może być obrócony na żaden inny cel jak tylko na brukowanie lub szutrowanie znajdujących się w obrębie gminy ulic, placów i dróg miejskich i na zakładanie lub utrzymywanie na nich ścieków, kanałów i mostów.

Art. VI.

Zużycie dochodu z myta kopytkowego na opędzenie kosztów utrzymania ulic, placów i dróg nie uwalnia miasta od obowiązku utrzymywania takowych w ogóle w dobrym stanie i używania na miejskie cele drogowe prestacyi mieszkańców miasta według postanowień ustawy drogowej.

Art. VII.

Każdego roku przedłoży gmina miasta Tarnopola przed rozpoczęciem roku budżetowego Wydziałowi powiatowemu preliminarz tych robót, które zamierza w tym roku wykonać i pokryć prawdopodobnie spodziewanym dochodem z myta kopytkowego i podług postanowień powyższego artykułu VI.

Art. VIII.

Najpóźniej w cztery tygodnie po upływie roku budżetowego wykaże gmina miasta Tarnopola Wydziałowi powiatowemu, czy i o ile prelimitowane na ten rok z funduszu poboru myta kopytkowego roboty uskutecznione zostały, i czy cały dochód, który z poboru myta kopytkowego wpłynął, był na ten cel obrócony i wyczerpany.

Art. IX.

Kontrola nad robotami około utrzymania w dobrym stanie ulic, placów i dróg, pokrywanemi z funduszu poboru myta kopytkowego, służy Wydziałowi powiatowemu a względnie Wydziałowi krajowemu.

Art. X.

Gdyby gmina miasta Tarnopola wymienionych w tej ustawie warunków nie dopełniła, zarządzi polityczna Władza powiatowa wskazane w ustawie drogowej środki przymusowe. Gdyby zaś takowe nie skutkowały, może polityczna władza krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym wstrzymać pobór myta kopytkowego.

Art. XI.

Od zwierząt w art. III. poszczególnionych t. j. opłatą kopytkowego objętych, nie będzie gmina miasta Tarnopola pobierała żadnej innej opłaty podczas dni targowych lub jarmarcznych.

Art. XII.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek obejmuje przewodnictwo napowrót.

W rozprawie ogólnej przemawiają poseł Korytowski dwukrotnie i poseł Antoniewicz przeciw wnioskowi Wydziału krajowego — posłowie Max i Rybicki za wnioskiem.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy — zabiera głos jeszcze poseł Korytowski dla sprostowania faktu.

Marszałek oświadcza, iż dla braku kompletu nie może przystąpić do głosowania nad tym przedmiotem i odracza takowe do następnego posiedzenia.

Sekretarz poseł Dr. Stanisław hr. Badeni czyta dostatecznie popartą interpelacyę p. J. Stadnickiego i towarzyszy do p. komisarza rządowego w przedmiocie regulacyi rzek.

Marszałek oznajmia, iż interpelacya ta zostanie udzieloną p. komisarzowi rządowemu.

Posel ks. Sawa ogłasza wynik wyboru komisji powodziowej.

Głosujących 83.

Wybrani pp. Antoniewicz, Badeni Kazimierz, Chrzanowski, Hausner, Henzel, Jędrzejowicz Stanisław, Męciński, Potocki Artur, Rey, Sanguszko, Sapieha Adam, Stadnicki Jan, Struszkiewicz, Tarnowski Jan i Zamoyski.

Marszałek wzywa komisję aby się zaraz ukonstytuowała — i zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 24. Września 1884 o godzinie 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 6. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie we Środę dnia 24. Września 1884 o godzinie 11. przed południem.

1. Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem Wydziału krajowego o zezwoleniu gminie miasta Tarnopola na dalszy pobór myta kopytkowego. — Sprawozdawca poseł Władysław Badeni.
2. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzielenie obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Surochowie powiatu Jarosławskiego zezwolenia na pobór opłaty mytniczej od mostu na rzece Szkle. — Sprawozdawca poseł Wereszczyński.
3. Wybór uzupełniającej jednego członka komisji administracyjnej.
4. Pierwsze czytanie wniosku posła W. Koziebrodzkiego w sprawie przepisów o urządzeniu cmentarzy.
5. Sprawozdanie komisji prawnej o przedłożonym przez Wydział krajowy projekcie ustawy, zmieniającej niektóre postanowienia obowiązującej krajowej ordynacji wyborczej z dnia 26. lutego 1861. — Sprawozdawca poseł Fruchtman.
6. Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków za rok 1882. funduszu krajowego, oraz funduszków uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych.
7. Sprawozdania komisji drogowej o petycyach:
  - a) gmin powiatu Nowotarskiego względem budowy drogi czy to rządowej czy powiatowej od Czarnego Dunajca do dworca kolei żelaznej w Chabówce;
  - b) Rady powiatowej w Nowym Sączu o opust 2.800 zlr. z datku na budowę mostu w Gólkowicach;
  - c) Józefa Wysockiego z zażaleniem z powodu nadużyć przy rządowych budowlach wodnych i budowie dróg. — Sprawozdawcy pp. St. Stadnicki i Dembowski.

Koniec posiedzenia o godz. 3¹/₄.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze:

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyi

wniesionych po dzień 22. Września 1884.

314. Chrzanowska Joanna wdowa po zastępcy dyrektora Wydziału krajowego przez p. Goldmana, o podwyższenie pensyi wdowiej.
315. Julia Olewińska i Hipolit Duszyński opiekunowie małoletniej Łucyi Olewińskiej przez p. Hoszarda, o pozostawienie jej nadal daru z łaski rocznych 60 zlr.
316. Julia Olewińska wdowa po protokoliście Wydziału krajowego przez p. Hoszarda o zapomogę.
317. Wielopole gmina przez p. Romera o uwolnienie od ponoszenia kosztów leczenia Teresy i Michałiny Kozłowskiej.
318. Stowarzyszenie rękodzielników lwowskich „Gwiazda“ we Lwowie przez p. Romanowicza, o subwenyę.
319. Marya Wanek wdowa po nauczycielu przez p. Romanowicza o dar z łaski.

320. Paulina z Jordanów Barbaro przez p. Merunowicza o zapomogę lub stypendyum dla córek Maryi i Eugenii celem dalszego ich kształcenia.
321. Hilary Paczowski proboszcz z Barszczowie przez p. Merunowicza, o kanalizację obszarów położonych nad Pełtą.
323. Ludwika Miączyńska właścicielka szkółki freblowskiej we Lwowie przez p. Merunowicza, o subwencyę.
323. Antoni Sozański przez p. Jankę o zmianę nazwy ulicy Sykstuskiej we Lwowie, na właściwą nazwę „Syxta“.
324. Emilia Chrzaszczewska i inne nauczycielki z Podhajec, przez p. ks. Sawę, o oddzielenie szkoły żeńskiej od męskiej.
325. Jan Matysek nauczyciel przez p. Tyszkiewicza o zapomogę.
326. Kolbuszowa Wydział powiatowy przez p. Tyszkiewicza w sprawie paszportów bydłych.
327. Strzyżów gmina przez p. Tyszkiewicza, w sprawie reformy jarmarków i targów.
328. Michał Chmura nauczyciel przez p. Tyszkiewicza, o wliczenie do emerytury 2 miesięcznej służby, spędzonej przy szkole ludowej w Dębicy.
329. Władysław Malina przez p. ks. Sawę, o zapomogę.
330. Arnold Moldauer przez p. J. Czartoryskiego, o stypendyum celem dalszego kształcenia się w muzyce.
331. Gmina Ruda krakowiecka przez p. Szeptyckiego o subwencyę 600 zł, na odbudowanie mostu na rzece Reczetyn.
332. Gmina Bilinka mała przez p. Stanisława Tarnowskiego (junior) o zapomogę na budowę szkoły.
333. Komitet spółki wodnej powiatu Samborskiego przez p. Skalkowskiego, w sprawie regulacji górnego Dniestru i jego dopływów.
334. Rada szkolna miejscowa w Chmielowie przez p. Jana Tarnowskiego, o zapomogę na budowę szkoły.
335. Antoni Goligowski, uczeń szkoły artystyczno-przemysłowej we Lwowie, przez p. Wierzbickiego, o stypendyum.
336. Komitet szkoły przemysłowej imienia „Sobieskiego“, w Kołomyi przez p. Wierzbickiego o subwencyę.
337. Gmina Kołomyja przez p. Wierzbickiego, o pożyczkę bezprocentową 30,000 zł. na budowę koszar.
338. Karol Siarkiewicz emerytowany nauczyciel przez p. ks. Buchwalda o policzenie 3 lat służby na Bukowinie spędzonych do emerytury.
339. Gmina i obszar dworski Sapów przez p. Żywickiego o wyłączenie ze Starostwa w Podhajcach, a przydzielenie do Starostwa w Buczaczu.
340. Gmina Odrzechów przez p. Słoneckiego o zapomogę 500 złr. na budowę szkoły.
341. Gmina Nowotaniec przez p. Słoneckiego, w sprawie reformy jarmarków i targów.
342. Antoni Gorylewicz emerytowany nauczyciel przez p. Słoneckiego o zapomogę.
343. Obszar dworski w Bereźnicy Radwańskiej przez p. Zolla o podwyższenie taryfy od przewozu na rzece Wiśle w przysiółku „Pasięka“.
344. Albina Mozdyniewicz wdowa po nauczycielu przez p. Tadeusza Langiego, o zapomogę.
345. Jan Tratka przez p. Tadeusza Langiego, o zapomogę, celem udania się do szkoły rzeźbiarskiej w Zakopanem.
346. Ks. Aleksy Naływajko, katecheta przy szkołach ludowych we Lwowie przez p. ks. Sicyńskiego o zapomogę.
347. Pogorzelec gminy Szczawnik przez p. Zborowskiego, o zapomogę.
348. Dyrekcya szkoły przemysłowej w Jarosławiu przez p. Wierzbickiego o subwencyę na rok 1885.

349. Tarnów Towarzystwo pedagogiczne przez p. Wierzbickiego o subwencyę na r. 1885 dla tamtejszej szkoły przemysłowo - handlowej
350. Towarzystwo pedagogiczne w Sokalu przez p. Wierzbickiego o subwencyę na r. 1885 dla tamtejszej szkoły przemysłowej.
351. Towarzystwo pedagogiczne w Sanoku przez p. W. Badeniego o subwencyę na r. 1885 dla tamtejszej wyższej szkoły żeńskiej.
352. Towarzystwo pedagogiczne we Lwowie przez p. Majera w sprawie udzielania nauczycielom i nauczycielkom zaliczek na płacę.
353. To samo przez p. Majera, w sprawie zwrotu kosztów przeniesienia nauczycieli z powodów służbowych.
354. To samo przez p. Majera w sprawie bezzwłocznego zastępstwa chorych nauczycieli.
355. Barszczowice gmina przez p. Merunowicza o regulacyę rzeki Pełtwi.
356. Walerya Łopuszańska wdowa po urzędniku Wydziału krajowego przez p. Kaprego o dar z łaski i pozostawienie zaopatrzenia dla córki Stefanii do czasu otrzymania posady nauczycielki.
357. Towarzystwo pedagogiczne we Lwowie przez p. Romanowicza o subwencyę 500 zł. na wydawnictwo czasopisma „Szkoła“.
358. Lekarze i urzędnicy krajowego zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie przez p. Romanowicza, o przyjęcie na fuudusz krajowy połowy należytości rządowych od dekretów nominacyjnych.
359. Grzegorz Wrzeciona przez p. Ochrymowicza, o subwencyę na wydawnictwo szkolnego czasopisma.
360. Towarzystwo „Szkolna pomoc“ we Lwowie przez p. Ochrymowicza o zapomogę.
361. Jan Czechowicz przez p. Chrzanowskiego, o zapomogę.
362. Tyśmienica gmina przez p. Wojciecha Dzieduszyckiego o przeniesienie siedziby c. k. Starostwa z Tłumacza do Tyśmienicy.
363. Horodenka Wydział powiatowy przez p. Lenartowicza w sprawie produkcji soli bydłowej.
364. Ignacy Wurm przez p. ks. Kopycińskiego o udzielenie pożyczki na rozszerzenie fabryki skór w Rzeszowie.
365. Strzyżów gmina przez p. ks. Sawę. o zmianę ustawy co do poboru dodatków gminnych od wprowadzonych do konsumcyi w obrębie miasta trunków słodzonych.
366. Tadeusz Krawiec nauczyciel przez p. Scipiona o udzielenie zaliczki w kwocie 200 zł.
367. Bronowicz Józef przez p. Hausnera o subwencyę na pismo „Ekonomista Narodowy“
368. Lipnica wielka gmina przez p. Skarszewskiego o subwencyę 600 zł. na budowę szkoły.
369. Gmina Saska kameralna przez p. Jankę w sprawie regulacyi Dniestru i jego dopływów.
370. Gminy Horożana mała i Saska dominikalna jak wyżej.
371. Bochnia gmina przez p. Hoszarda o pozwolenie pobierania dodatków wysokości 100°/_o do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina.
372. Tekla Gramczyńska przez p. Mieroszowskiego o wsparcie z funduszu powodziowego.
373. Rada szkolna miejscowa w Winnikach przez p. Merunowicza o podwyższeniu płac nauczycielom 4. klasy.
374. Gmina Radymno przez p. Zamojskiego o udzielenie pozwolenia na pobór opłaty od trunków słodzonych.
375. Dr. Józef Rostafiński przez p. St. Badeniego o subwencyę dla Wojciecha Maciaszka ucznia szkoły ogrodniczej w Wersalu.
376. Leonard Borzęcki emeryt. konduktor dróg kraj. przez p. Kazimierza Badeniego o przyznanie dodatków pięcioletnich i uzupełnienie emerytury.

Protokół

6. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 24. Września 1884.

Początek o godzinie 11. minut 15.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: Posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, ks. Władysław Sapieha, Tytus Siengalewicz, Adam Jędrzejowicz.

Obecnych posłów 127.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 5. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyi od Nr. 377 do Nr. 417 wniesionych po dzień 24. Września 1884., które przydzielono następującym komisjom:

Komisji szkolnej L. 377, 385, 387, 389, 391, 394, 397, 398.

„ drogowej L. 378, 414.

„ budżetowej L. 379, 384, 388, 393, 399, 400, 401, 404, 405, 406, 407, 408, 410, 411, 416.

„ prawniczej L. 380, 392.

„ petycyjnej L. 381, 383, 390, 396, 415.

„ powodziowej L. 382, 386, 402.

„ dla spraw gospodarstwa krajowego L. 395, 409.

„ administracyjnej L. 403, 412, 413, 417.

Marszałek uwiadamia Izbę, że komisya powodziowa ukonstytuowała się i wybrała przewodniczącym ks. A. Sapiechę, zastępcą przewodniczącego hr. Jana Tarnowskiego, sekretarzem Stanisława Jędrzejowicza.

Izba udziela urlopu p. Starowiejskiemu na przeciąg trzech tygodni.

P. Majer oznajmia, iż komisya szkolna odstąpiła petycyę do L. 26, po jej załatwieniu, komisji budżetowej.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem Wydziału krajowego o zezwoleniu gminie miasta Tarnopola na dalszy pobór myta kopytkowego.

Marszałek poddaje pod głosowanie postawiony na poprzednim posiedzeniu wniosek p. Korytowskiego przejścia do porządku dziennego nad projektem Wydziału krajowego.

P. Antoniewicz przystępuje do tego wniosku i żąda imiennego głosowania, czego jednak Izba nie popiera.

W głosowaniu Izba uchyla wniosek p. Korytowskiego i przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. Wł. hr. Badeni czyta

Art. I.

Dla ulżenia ciężaru utrzymywania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich, udziela się gminie miasta Tarnopola prawo pobierania myta kopytkowego na dalsze trzy lata pod następującymi warunkami.

Przemawia p. Popiel i stawia do Art. I. poprawkę, ażeby prawo poboru kopytkowego zamiast na lat trzy udzielonem było tylko na rok jeden.

P. J. Stadnicki popiera ten wniosek i przemawia za zasadniczem traktowaniem spraw o pobór kopytkowego w ogóle.

P. Antoniewicz wnosi odroczenie uchwały nad Art. I. aż do załatwienia zasad mających być przedłożonemi przez komisję co do poboru kopytkowego w ogóle.

Izba nie popiera wniosku p. Antoniewicza.

Po zamknięciu dyskusji i przemówieniu pp. Rybickiego, Romanowicza i Popiela dla sprostowania faktu, sprawozdawca czyta Art. I. projektu ustawy przedłożonego przez Wydział krajowy.

Izba uchwała Art. I. zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego.

Sprawozdawca p. Wł. hr. Badeni wnosi głosowanie en bloc nad Art. II. do Art. XII. włącznie, co do których nie zgłoszono żadnych poprawek.

Izba uchwała ten wniosek i przyjmuje en bloc art. II. do XII. włącznie.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu ustawy oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu w brzmieniu następującem:

U S T A W A

o udzieleniu gminie miasta Tarnopola prawa do dalszego pobierania myta kopytkowego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Art. I.

Dla ulżenia ciężaru utrzymywania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich, udziela się gminie miasta Tarnopola prawo do pobierania myta kopytkowego na dalsze trzy lata pod następującymi warunkami:

Art. II.

Pobór myta kopytkowego odbywać się ma jak dotąd na ośmiu rogatkach miejskich przy wjazdach do miasta, a mianowicie:

1. na Lwowskiej,
2. „ Stawowej,
3. „ Przewalisze,
4. „ Brodzkiej,

5. na Zbarazkiej,
6. „ Smykowskiej,
7. „ Mikulinieckiej
8. „ Petrykowieckiej.

Art. III.

Oplatę myta kopytkowego należy pobierać raz tylko przy wstępie do miasta, a to podług następującego wymiaru:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od wierzchowca, od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego, jako to: od koni, wołów, bujaków, mułów i osłów, niemniej od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 1 (jeden) ct.

Wyjątek stanowią bydłeta ssące przy matkach wszelkiego rodzaju, za które nie opłaca się myta kopytkowego.

- c) od każdej sztuki bydła pędzonego, jakoto: cieląt, owiec, kóz, nierogacizny, jak również od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju $\frac{1}{2}$ (pół) ct.

Art. IV.

Przy poborze opłaty kopytkowej mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłat mytniczych lub o znizeniu takowych.

Art. V.

Dochód z myta kopytkowego nie może być obrócony na żaden inny cel jak tylko na brukowanie lub szutrowanie znajdujących się w obrębie gminy ulic, placów i dróg miejskich i na zakładanie lub utrzymywanie na nich ścieków, kanałów i mostów.

Art. VI.

Zużycie dochodu z myta kopytkowego na opędzenie kosztów utrzymania ulic, placów i dróg nie uwalnia miasta od obowiązku utrzymywania takowych w ogóle w dobrym stanie i używania na miejskie cele drogowe prestacyi mieszkańców miasta według postanowień ustawy drogowej.

Art. VII.

Każdego roku przedłoży gmina miasta Tarnopola przed rozpoczęciem roku budżetowego Wydziałowi powiatowemu preliminarz tych robót, które zamierza w tym roku wykonać i pokryć prawdopodobnie spodziewanym dochodem z myta kopytkowego i podług postanowień powyższego artykułu VI.

Art. VIII.

Najpóźniej w cztery tygodnie po upływie roku budżetowego wykaże gmina miasta Tarnopola Wydziałowi powiatowemu, czy i o ile prelimitowane na ten rok z funduszu poboru myta kopytkowego roboty uskutecznione zostały, i czy cały dochód, który z poboru myta kopytkowego wpłynął, był na ten cel obrócony i wyczerpany.

Art. IX.

Kontrola nad robotami około utrzymania w dobrym stanie ulic, placów i dróg, pokrywanemi z funduszu poboru myta kopytkowego, służy Wydziałowi powiatowemu a względnie Wydziałowi krajowemu.

Art. X.

Gdyby gmina miasta Tarnopola wymienionych w tej ustawie warunków nie dopełniła, zarządzi polityczna Władza powiatowa wskazane w ustawie drogowej środki przymusowe. Gdyby zaś takowe nie skutkowały, może polityczna władza krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym wstrzymać pobór myta kopytkowego.

Art. XI

Od zwierząt w art. III. poszczególnionych t. j. opłatą kopytkowego objętych, nie będzie gmina miasta Tarnopola pobierała żadnej innej opłaty podczas dni targowych lub jarmarcznych.

Art. XII.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o udzielenie obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Surochowie powiatu Jarosławskiego zezwolenia na pobór opłaty mytniczej od mostu na rzece Szkle.

Sprawozdawca poseł Wereszezyński czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym projektem do uchwały:

U c h w a ł a

o udzieleniu obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Surochowie prawa do dalszego pobierania myta od mostu na rzece Szkle.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Surochowie, powiatu Jarosławskiego, nadaje się na dalsze lat pięć od wejścia w wykonanie tej uchwały, prawo do pobierania myta od mostu na rzece Szkle, pod warunkiem utrzymania tego mostu własnym kosztem w dobrym stanie.

Art. II.

Opłatę myta pobierać należy na lewym brzegu, w miejscu oddalonem najwyżej o 250 metr. od mostu, podług następującej taryfy:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego wolnego, od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego, jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mułów i osłów, oraz od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 1 (jeden) ct.

Wyjątek stanowią bydłeta ssące przy matkach, od których nie opłaca się myta;

- c) od pięciu świń lub cieląt, jak również od dziesięciu owiec 1 (jeden) ct.

Art. III.

Przy poborze myta mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłaty mytniczej i o znizeniu teje.

Art. IV.

Gmina i obszar dworski Surochowa wolne są od opłaty myta w art. II. poszczególnionej.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. Wereszezyński wnosi głosowanie en bloc nad całym projektem.

Izba uchwała głosowanie en bloc i przyjmuje cały wniosek Wydziału krajowego en bloc w drugim czytaniu. Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu uchwały oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje wybór uzupełniający jednego członka komisji administracyjnej

Na wniosek p. ks. J. Czartoryskiego usuwa Marszałek ten punkt z porządku dziennego, oznajmiając, iż umieści go na porządku następnego posiedzenia.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie wniosku p. W. Koziębrodzkiego w sprawie przepisów o urządzeniu cmentarzy.

P. W. Koziębrodzki uzasadnia swój wniosek i wnosi pod względem formalnym odesłanie takowego do komisji administracyjnej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji prawniczej o przedłożonym przez Wydział krajowy projekcie ustawy, zmieniającej niektóre postanowienia obowiązującej krajowej ordynacji wyborczej z dnia 26. Lutego 1861.

Sprawozdawca p. Fruchtman uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . . . zmieniająca §§. 5, 6, 7, 27, 32 i 33 krajowej ordynacji wyborczej z dnia 26. Lutego 1861.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam:

Art I.

Postanowienia §§. 5, 6, 7, 27, 32 i 33 krajowej ordynacji wyborczej z dnia 26. Lutego 1861 od czasu poniżej w artykule II. oznaczonego, przestaną obowiązywać w dotychczasowym brzmieniu i opiewać będą jak następuje:

§. 5.

Każdy z 74 powiatów politycznych w granicach swych terytoryalnych tworzy osobny okręg wyborczy dla wyboru posłów z gmin wiejskich.

§. 6.

Miejscem wyborem dla każdego okręgu wyborczego gmin wiejskich jest siedziba politycznej władzy powiatowej.

§. 7.

Każdy z okręgów wyborczych w §. 5. oznaczonych wybiera jednego posła.

Wyborcy wszystkich w jednym okręgu wyborczym położonych gmin (wyjąwszy miasta uprawnione do wyboru według §. 2.) tworzą jedno ciało wyborcze.

§. 27.

Celem wyboru posłów z gmin wiejskich oznaczy polityczna władza powiatowa ilość wyborców wybrać się mających z każdej gminy okręgu wyborczego, /z wyjątkiem miast w §. 2. wyznaczonych) stosownie do przepisu §. 12. według stanu ludności obecnej w gminie podczas ostatniego spisu ludności.

O liczbie wyborców przypadającej na każdą gminę uwiadomi polityczna władza powiatowa naczelnika gmina i poleci mu, aby sporządził i przedłożył spis członków gminy uprawnionych według postanowień §. 13. i 17. do wyboru wyborców.

§. 32.

Gdy po odbytych wyborach wyborców we wszystkich gminach wiejskich powiatu lista wyborców uzupełnioną została, naczelnik powiatowy polityczny wystawić i doręczyć ma wyborcom karty legitymacyjne, zawierające bieżący numer listy powiatowej wyborców, nazwisko i miejsce zamieszkania wyborcy, tudzież miejsce, dzień i godzinę wyboru posła na Sejm krajowy.

§. 33.

Naczelnik politycznej władzy powiatowej zestawia listy wyborców wybranych i w myśl §. 14. powołanych do wyboru w jedną główną listę wyborców okręgu wyborczego i przygotowuje ją w dwóch egzemplarzach do aktu wyborczego.

Art. II.

Ustawa niniejsza zacznie obowiązywać z dniem rozpisania pierwszych po jej ogłoszeniu następujących ogólnych wyborów posłów na Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek konstatuje, że w Izbie obecną jest dostateczna do powzięcia uchwały liczba posłów (trzy czwarte ogólnej liczby).

W rozprawie ogólnej przemawia p. Antoniewicz i JE Namiestnik jako komisarz rządowy. Przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. Fruchtman czyta art. I.

P. Męciński wnosi głosowanie en bloc nad całym projektem ustawy.

Izba uchwała ten wniosek.

P. ks. A. Sapięha wnosi imienne głosowanie, a Izba przychyła się do tego wniosku.

W imieniu głosowaniu uchwała Izba 114 głosami przeciw jednemu cały projekt ustawy en bloc w drugim czytaniu, uchwalwszy następnie na wniosek sprawozdawcy p. Fruchtmana przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie artykuły projektu ustawy oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu w brzmieniu następującem:

U s t a w a

z dnia . . . . . zmieniająca §§. 5. 6. 7. 27. 32. i 33. krajowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim postanawiam:

Art. I.

Postanowienia §§. 5. 6. 7. 27. 32. i 33. krajowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861 od czasu poniżej w art. II. oznaczonego, przestaną obowiązywać w dotychczasowym brzmieniu i opiewać będą jak następuje:

§. 5.

Każdy z 74 powiatów politycznych w granicach swych terytoryalnych tworzy osobny okręg wyborczy dla wyboru posłów z gmin wiejskich.

§. 6.

Miejscem wyborem dla każdego okręgu wyborczego gmin wiejskich jest siedziba politycznej władzy powiatowej.

§. 7.

Każdy z okręgów wyborczych w §. 5. oznaczonych wybiera jednego posła.

Wyborecy wszystkich w jednym okręgu wyborczym położonych gmin (wyjąwszy miasta uprawnione do wyboru według §. 2.) tworzą jedno ciało wyborcze.

§. 27.

Celem wyboru posłów z gmin wiejskich oznaczy polityczna władza powiatowa ilość wyborców wybrać się mających z każdej gminy okręgu wyborczego, (z wyjątkiem miast w §. 2. wyszczególnionych) stosownie do przepisu §. 12. według stanu ludności obecnej w gminie podczas ostatniego spisu ludności.

O liczbie wyborców przypadającej na każdą gminę uwiadomi polityczna władza powiatowa naczelnika gminy i poleci mu, aby sporządził i przedłożył spis członków gminy uprawnionych według postanowień §. 13. i 17. do wyboru wyborców.

§. 32.

Gdy po odbytych wyborze wyborców we wszystkich gminach wiejskich powiatu lista wyborców uzupełnioną została, naczelnik powiatowy polityczny wystawić i doręczyć ma wyborcom karty legitymacyjne, zawierające bieżący numer listy powiatowej wyborców, nazwisko i miejsce zamieszkania wyborcy, tudzież miejsce, dzień i godzinę wyboru posła na Sejm krajowy.

§. 33.

Naczelnik politycznej władzy powiatowej zestawia listy wyborców wybranych i w myśl §. 14. powołanych do wyboru w jedną główną listę wyborców okręgu wyborczego i przygotowuje ją w dwóch egzemplarzach do aktu wyborczego.

Art. II.

Ustawa niniejsza zacznie obowiązywać z dniem rozpisania pierwszych po jej ogłoszeniu następujących ogólnych wyborów posłów na Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków za rok 1882. funduszu krajowego, oraz funduszków uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych.

Sprawozdawca p. Goldman uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

(U c h w a ł a)

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutorium z rachunków za rok 1882. funduszu krajowego i funduszków uposażonych ze Skarbu krajowego lub budżetem objętych.

Po przemówieniu p. Antoniewicza i sprawozdawcy, Izba uchwała powyższy wniosek komisji budżetowej.

Z porządku dziennego następują sprawozdania komisji drogowej o petycjach.

Sprawozdawca p. Stanisław Stadnicki czyta sprawozdanie komisji drogowej o petycji l. 98 podanej dnia 11. Września 1884 gminą powiatu Nowy Targ względem budowy drogi czy to rządowej czy powiatowej od Czarnego Dunajca do kolei żelaznej w Chabówce, z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Odstępuje się Wydziałowi krajowemu petycję do L. 98 do zbadania i możliwego uwzględnienia w myśl okólnika Wydziału krajowego z dnia 22. grudnia 1882. L. 51.432.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Dembowski czyta sprawozdanie komisji drogowej o petycji L. 21 wniesionej przez Radę powiatową Sandecką do Wysokiego Sejmu o opust 2.800 zł. z datku na budowę mostu w Gołkowicach, z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm przychyłając się w części do prośby Rady powiatowej Sandeckiej, poleca Wydziałowi krajowemu:

1) Opuścić powiatowi Nowo Sąddeckiemu z datku dobrowolnego ofiarowanego na rzecz budowy mostu krajowego w Gołkowicach, odpowiednią kwotę w stosunku do zmniejszenia się sumy podatków bezpośrednich w skutek wydzielenia miejscowości do powiatu Nowotarskiego.

2) Rozłożyć resztę należności przypadającej funduszowi krajowemu na 5 rat rocznych, z których pierwsza w roku 1885 płatną być ma.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Dembowski czyta sprawozdanie komisji drogowej o petycji Józefa Wysokiego, byłego c. k. praktykanta budownictwa, z zażaleniem z powodu nadużyć przy rządowych budowach wodnych i budowie dróg, z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm skargę p. Józefa Wysockiego, byłego c. k. praktykanta budownictwa, odstępuje c. k. Namiestnictwu do właściwego zarządzenia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sekretarz p. A. Jędrzejowicz czyta następujący dostatecznie poparty wniosek p. Lasockiego:

W n i o s e k.

Zważywszy, iż w obec osnowy ustępu 3. §. 64. ust. gminnej daremnemi bywają przedsiębrane przez Władze autonomiczne dochodzenia, orzeczenia zaś Najwyższych organów tejże władzy, wydane we własnym zakresie działania, pozostają bez skutku;

Zważywszy, iż kosztowny w nieskończoność dający się przewlekać, a w rezultacie wątpliwy co do sposobu załatwienia i ostatecznego wyniku proceder sądowo-sporny, usposabia często gminy do zaniechania dochodzeń o poszkodowanie lub zwrot uronionej kwoty, świadomość zaś bezkarności zachęca ludzi złej woli do czynienia prób a względnie postępów na drodze sprzeniewierzeń, malwersacyj i nadużyć:

Zważywszy dalej, iż sposób oraz wynik dochodzeń sądowych, jako na całkiem odmiennych naturze spraw administracyjnych nieodpowiednich zasadach postępowania oparty, powoduje c. k. Sądy do wydawania rezolucyj, stojących zazwyczaj w sprzeczności z orzeczeniami Władz autonomicznych, skutkiem czego pomienione Władze najfałszywsze w obec gminy zajmują stanowisko, a powaga ich, nietylko na szwank narażoną, lecz całkiem podkopaną zostaje;

Zważywszy wreszcie, iż postanowienie objęte ustępem 3. §. 64. ustawy gminnej, pozostaje w sprzeczności z zasadniczem postanowieniem §. 29. ust. „O Reprezentacyi powiatowej“, oraz §. 17. ust. „O obszarach dworskich“ wnoszę:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesji przedłożył Sejmowi projekt noweli, uchylającej dotychczasowe brzmienie ustępu 3. §. 64. ust. gminnej, a zapewniającej natomiast orzeczeniom wyższych władz autonomicznych, dotyczącym mianowicie pretensyj gminy do wójta i członków Zwierzchności gminnej, wykonanie w drodze administracyjnej.

Wnioskodawca:

Czesław Lasocki.

Jerzy Czartoryski, Zawadzki, Stanisław Stadnicki, ks. Sawa, Mioszowski, Seweryn Henzel, Żarski, W. Struszkiewicz, Tyszkiewicz, Jaworski, Wasilewski, W. Koziębrodzki, Rey, Alf. Czajkowski, Tadeusz Langie, Roman Czartoryski, J. Męciński, Madejski, Onyszkiewicz, Wierzbicki, W. Sapięha.

Marszałek oświadcza, iż postąpi z wnioskiem powyższym według przepisów regulaminu.

Po wyczerpaniu porządku dziennego, zamyka Marszałek posiedzenie i naznacza następne na dzień 27. września 1884. godzinę 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 7. posiedzenia, II. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się od będzie w Sobotę dnia 27. Września 1884. o godzinie 11. przed południem.

1. Wybór uzupełniający jednego członka komisji administracyjnej.

2. Pierwsze czytanie wniosku p. Lasockiego w sprawie zmiany trzeciego ustępu §. 64. ustawy gminnej.

3. Sprawozdanie komisji dla spraw nietykalności posłów, o żądaniu c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie, względem udzielenia zezwolenia na karno-sądowe ściganie posła Józefa Wernickiego — sprawozdawca p. Żywicki.
4. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie wyznaczenia dalszego kredytu na budowę koszar — sprawozdawca p. A. Jędrzejowicz.
5. Sprawozdanie komisji drogowej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie budowy drogi krajowej z Borszczowa do Jezierzan — sprawozdawca p. Władysław Koziembrodzki.
6. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o wniosku posła Mieroszowskiego w sprawie ochrony lasów — sprawozdawca p. Zamojski.
7. Sprawozdania o petycyach.

Koniec posiedzenia o godzinie 1 $\frac{1}{2}$.

Marszałek krajowy :

Dr. Zybkiewicz w. r.

Sekretarze :

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 24. Września 1884.

377. Sanok Wydział powiatowy pp. Słoneckiego, w sprawie zmiany art. 18. ustawy szkolnej wzbraniającej nauczycielom sprawowania pisarstwa gminnego.
378. Ten sam pp. Słoneckiego w sprawie zmiany §. 12. ustawy drogowej.
379. Matylda Adamezyk, wdowa po nauczycielu pp. Zolla o zapomogę.
380. Reprezentacya gminy Starej soli i inne pp. Ludwika Wodzickiego o pozostawienie c. k. Sądu powiatowego w Starej soli.
381. Parafianie obrządku łac. Laszek murowanych pp. Ludwika Wodzickiego, o zwrot kościoła oddanego w r. 1796 tymczasowo na cerkiew ruską.
382. Sambor Wydział powiatowy pp. Skalkowskiego w sprawie regulacji Dniestru i jego dopływów.
383. Kazimierz Skwirczyński, dyetaryusz Wydziału krajowego pp. Romanowicza o veniam aetatis.
384. Stowarzyszenie „Pracy kobiet“ we Lwowie pp. Skalkowskiego o subwencyę 500 zł.
385. Towarzystwo pedagogiczne we Lwowie pp. Czerkawskiego, o uznanie szkół, w których pracuje dwóch nauczycieli, za dwuklasowe i przyznanie starszemu nauczycielowi dodatku za kierownictwo.
386. Komitet spółki wodnej powiatu Samborskiego pp. Skalkowskiego, w sprawie regnlacji Błóżewki.
387. Nauczyciele i nauczycielki szkół ludowych w Rohatynie pp. Onyszkiewicza, o zaliczenie ich do III. klasy plac od r. 1880.
388. Henryk Gruszecki, ukończony słuchacz szkoły politechnicznej wydziału budowy machin pp. Wasilewskiego, o zapomogę celem dalszego kształcenia się za granicą.

389. Stanisław Bar, nauczyciel pp. W. Badeniego o podwyższenie płacy z 500 zł. na 600 zł.
  390. Berl Eisenkraft, dzierżawca myta mostowego w Mikulińcach, pp. Kaprego, o opust czynszu dzierżawnego.
  391. Grono nauczycieli szkoły w Grodzisku, pp. Stanisława Jędrzejowicza, o reorganizację szkoły co do płacy nauczycielskiej.
  392. Gmina Wulka niedźwiedzka, pp. Stanisława Jędrzejowicza, o wyłączenie z powiatu sądowego w Leżajsku, a przydzielenie do powiatu sądowego w Sokołowie.
  393. Eugeniusz Radecki, pp. Romanowicza, o subwencyę dla córki Stanisławy, celem kształcenia jej w muzyce.
  394. Strusów gmina i Rada szkolna miejscowa, pp. Rozwadowskiego, o przemienienie tamtejszej 2 klasowej szkoły na 4 klasową.
  395. Przemysłowcy wyrobu sukna w Kętach, pp. Kluckiego, o wyjednanie w drodze ustawodawczej zaniechania handlu starzyzną.
  396. Nowy Sącz, Wydział powiatowy, pp. Romera w sprawie zakupywania koni dla c. k. armii wprost od chodowców.
  397. Ten sam pp. Romera o zezwolenie, aby nauczyciele piastować mogli posady pisarzy gminnych.
  398. Edmund Krasicki pp. Żurowskiego w sprawie zniesienia nauki języka ruskiego w 4 klasowej szkole w Lisku.
  399. Bobrowa gmina pp. Romanowicza o zapomogę na budowę szkoły.
  400. Jan Paltinger pp. Goldmana o stypendyum dla córki Wandy, celem dalszego kształcenia się w muzyce i śpiewie.
  401. Gmina Witków nowy pp. Romanowicza o zapomogę 500 zł. na budowę szkoły.
  402. Biskowice gmina i inne pp. Bereźnickiego w sprawie regulacji Dniestru i jego dopływów.
  403. Gmina Sambor pp. Zyblikiewicza o bezprocentową pożyczkę na budowę koszar.
  404. Juliusz Zuber, artysta malarz, pp. Ochrymowicza o subwencyę celem dalszego kształcenia się za granicą.
  405. Julia Bierzecka, wdowa po nauczycielu pp. Ochrymowicza o zapomogę.
  406. Michał Ochniez, rygorozant weterynaryi pp. Antoniewicza, o zapomogę na opłacenie taksy rygorozowej.
  407. Jan Topolnicki, opiekun sierót pozostałych po Karolu Iwanickim, urzędniku Wydziału krajowego, pp. Góreckiego o dodatek do systemizowanego daru z łaski na rok 1885.
  408. Nadwórna, Wydział powiatowy, pp. Mandyczewskiego o subwencyę 500 zł. na budowę wodne na rzece Bystrzycy.
  409. Garncarze w Glińsku pp. Żarskiego o opiekę nad ich przemysłem.
  410. Gmina Kasinka mała pp. Struszkiewicza o zapomogę na budowę szkoły.
  411. Mięsowska Katarzyna pp. Podleńskiego o zapomogę.
  412. Jarosław gmiaa pp. W. Badeniego, w sprawie reformy jarmarków i targów.
  413. Gmina miasta Lwowa pp. Goldmanna, o rozkład ciężarów kwaterunkowych.
  414. Mielec, Wydział powiatowy pp. Reya, w sprawie przyspieszenia budowy kolei żelaznej Dębica-Tarnobrzeg-Nadbrzezie.
  415. Przeclaw gmina pp. Reya o zaprowadzenie tamże apteki.
  416. Komitet budowy kościoła w Padwi pp. Kopycińskiego o zapomogę na budowę kościoła.
  417. Osada Jurydyka pp. Kopycińskiego, o wyłączenie jej z gminy Brody i utworzenie oddzielnej gminy lub o pozostawienie przy gminie Folwarki wielkie.
-

Protokół

7. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 27. Września 1884.

Początek o godzinie 11. minut 25.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyplikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, Władysław ks. Sapięha, A Jędrzejowicz i Tytus Siengalewicz.

Obecnych posłów 102.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 6. posiedzenia uznaje za przyjęty gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyi od Nr. 418 do 454, wniesionych po dzień 27. Września 1884., które przydzielono następującym komisjom:

Komisji budżetowej L. 418, 422, 423, 425, 427, 432, 433, 434, 435, 441, 442, 443, 445, 446, 447, 448, 450.

Przy petycyi L. 453 wnosi p. Augustynowicz przeniesienie takowej z komisji budżetowej do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Po przemówieniu p. Dr. Stanisława hr. Badeniego i p. Augustynowicza powtórnie, Izba uchwala przekazanie petycyi L. 453 komisji budżetowej.

Komisji szkolnej przekazano petycyę L. 421, 426, 428, 440, 444, 449, 454.

Na wniosek p. Kozłowskiego odesłano petycyę L. 419 i 420 do Wydziału krajowego z poleceniem, ażeby w porozumieniu z c. k. Rządem i Ordynarytami sprawę tę zbadał i Wysokiemu Sejmowi odnośne wnioski przedłożył.

Komisji dla spraw gospodarstwa krajowego przekazano petycyę L. 424, 429, 451.

„ petycyjnej L. 430, 431, 439.

„ drogowej L. 436, 437.

„ administracyjnej L. 438. Petycyę zaś do L. 452 została cofniętą.

Marszałek uwiadamia Izbę, że komisya administracyjna wybrała w miejsce JE. p. Grocholskiego przewodniczącym p. Czerkawskiego, a zastępcą przewodniczącego p. hr. Kazimierza Badeniego.

Marszałek uwiadamia Izbę, iż p. JE. Alfred hr. Potocki usprawiedliwił swą nieobecność sła-
bością.

P. hr. Golejewski prosi o uwolnienie go od czynności w komisji konkurencyjnej z powodu, iż zasiada już w dwóch innych komisjach.

Izba przychyła się do tej prośby.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest wybór uzupełniający jednego członka komisji administracyjnej.

Na skrutatorów powołuje Marszałek pp.: Abrahamowicza, Siczynskiego, Łozińskiego, Fruchtmana, Żurowskiego, Jędrzejowicza Stanisława i Płazińskiego.

Z porządku dziennego następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Lasockiego w sprawie zmiany trzeciego ustępu §. 64. ustawy gminnej.

P. Lasocki uzasadnia swój wniosek i wnosi odesłanie takowego do komisji administracyjnej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z kolei następuje:

Sprawozdanie komisji dla spraw nietykalności posłów, o żądaniu c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie, względem udzielenia zezwolenia na karno-sądowe ściganie posła Józefa Wernickiego.

Sprawozdawca p. Żywicki czyta sprawozdanie z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm odpowiadając na wezwanie c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie z dnia 29. Sierpnia 1884. L. 2.818 odmawia udzielenia zezwolenia swego do karno-sądowego ścigania posła Wernickiego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z kolei następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie wyznaczenia dalszego kredytu na budowę koszar.

Sprawozdawca p. A. Jędrzejowicz uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przeznacza kwotę 120.000 zł. corocznie przez lat trzy (1885, 1886, 1887) na udzielenie bezprocentowych pożyczek zwrotnych w ciągu najdalej lat 12, w celu budowy koszar bądź stałych, bądź tymczasowych dla pomieszczenia załogi wojskowej stale w kraju konsystującej, lub w celu przemiany na takie koszary budynków, mających obecnie inne przeznaczenie. Pożyczki te mają być udzielane w pierwszym rzędzie gminom mającym stałe załogi wojskowe, a następnie także prywatnym osobom.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielania pożyczek wymienionych w ustępie 1., do oznaczenia sposobów zabezpieczenia tychże i do postawienia innych bliższych warunków.

3. Budynki użyte na koszary lub na koszary tymczasowe, uwalnia się od dodatków krajowych na cały czas tego użytku.

4. Poleca się komisji budżetowej obmyśleć pokrycie dla powyższego wydatku a w szczególności rozważyć, czyli nie byłoby wskazaniem pokryć ten wydatek przez użycie kredytu.

5. Przekazane komisji administracyjnej do sprawozdania petycje pod L. sejm. 268, 388 i 469 miast Gródka, Kołomyi i Sambora o pożyczki bezprocentowe z funduszu krajowego na budowę koszar, przekazuje Sejm ze względu na powyższą uchwałę Wydziałowi krajowemu do urzędowego załatwienia.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Waygart i stawia następujący

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadawszy wysokość wydatków stałego kwatrunku wojska w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl §. 23. ustawy z 11. Czerwca 1879. r. przedłożył następnej sesyi sejmowej projekt do ustawy o rozkładzie równym na kraj kosztów stałego kwatrunku.

Waygart

wnioskodawca.

Stan. Stadnicki, Wierzbicki, J. Romańczuk, Ochrymowicz, Bobeżyński, Płaziński, W. Koziebrodzki, Żarski, Kaszewko, Łoziński, Leon Chrzanowski, Romanowicz, Małecki, Goldmann, Bereźnicki, ks. Buchwald, Kapri, F. Biliński, Kowalski, ks. Sawa.

Po wyjaśnieniu Marszałka, oświadcza p. Waygart, iż wniosek swój postawi jako samostny.

Następnie przemawiają pp. Mieroszowski, Merunowicz i Płaziński

Po przemówieniu sprawozdawcy przystępuje Izba do rozprawy szczegółowej:

Sprawozdawca p. Jędrzejowicz czyta ustęp pierwszy wniosku komisji.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przeznacza kwotę 120.000 zł. corocznie przez lat trzy (1885, 1886, 1887) na udzielenie bezprocentowych pożyczek zwrotnych w ciągu najdalej lat 12, w celu budowy koszar bądź stałych, bądź tymczasowych dla pomieszczenia załogi wojskowej stale w kraju konsystującej, lub w celu przemiany na takie koszary budynków mających obecnie inne przeznaczenie. Pożyczki te mają być udzielane w pierwszym rzędzie gminom, mającym stałe załogi wojskowe, a następnie także prywatnym osobom

Po przemówieniu pp. Waygarta, JE. Smolki i Mieroszowskiego, Izba uchwała ustęp pierwszy według wniosku komisji.

Następnie uchwała Izba bez rozprawy oddzielnie ustępy 2, 3, 4 i 5 według wniosków komisji w następującem brzmieniu:

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielania pożyczek wymienionych w ustępie 1., do oznaczenia sposobów zabezpieczenia tychże i do postawienia innych bliższych warunków.

3. Budynki użyte na koszary lub na koszary tymczasowe, uwalnia się od dodatków krajowych na cały czas tego użytku.

4. Poleca się komisji budżetowej obmyśleć pokrycie dla powyższego wydatku a w szczególności rozważyć, czyli nie byłoby wskazaniem pokryć ten wydatek przez użycie kredytu.

5. Przekazane komisji administracyjnej do sprawozdania petycje pod l. sejm. 268, 388 i 469 miast Gródka, Kołomyi i Sambora o pożyczki bezprocentowe z funduszu krajowego na budowę koszar, przekazuje Sejm ze względu na powyższą uchwałę Wydziałowi krajowemu do urzędowego załatwienia.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy wniosku komisji (od 1. do 5. włącznie) w trzeciem czytaniu.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji drogowej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie budowy drogi krajowej z Jezierzan do Kolendzian.

Sprawozdawca poseł Władysław Koziebrodzki uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . . . uznająca drogę z Jezierzan do Kolendzian za krajową.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Drogę z Jezierzan do Kolendzian uznaje się za krajową.

Art. II.

Powiaty, przez których terytoryum droga ta przechodzić będzie, obowiązane są opłacać wszystkie wynagrodzenia za grunta, czy to stale pod drogę zajęte, czy też na cele budowy czasowo używane.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca czyta pojedyncze ustępy, a potem tytuł i wstęp, które Izba uchwała.

Uchwaliwszy następnie na wniosek p. ks. Sawy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, Izba uchwała wszystkie ustępy projektu ustawy, oraz tytuł i wstęp w trzeciem czytaniu. Następnie przyjmuje Izba następującą uchwałę:

U c h w a ł a.

Uchwałą powyższej ustawy załatwione są petycje: L. sejm. 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 329, 330, 350, 351, 352, 353.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o wniosku posła Mieroszowskiego w sprawie ochrony lasów.

Sprawozdawca poseł Zamojski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą rezolucją:

I. 1. Wzywa się c. k. Rząd:

aby wniósł na drodze konstytucyą wskazanej projekt nowej ustawy leśnej, orzekający skuteczniejsze środki ochrony lasów w myśl zasad i wskazówek w sprawozdaniu przedstawionych;

2. wzywa się c. k. Rząd:

aby zanim nowa ustawa leśna w życie wprowadzoną będzie, w jak najkrótszym czasie przystąpił do utworzenia Rady leśnej krajowej i Rad leśnych okręgowych;

3. wzywa się c. k. Rząd:

aby przyspieszył sporządzenie krajowego katastru lasowego, który służyć musi za podstawę do oznaczenia kategorii lasów, które wyjątkowej i szczególniejszej opieki wymagają.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w celu dokładnego zapoznania się z systemem wyżej określonych robót we Francyi i w Niemczech zachodnich, wysłał tam uzdolnionych leśników i postarał się u Rządu o przyczynienie się z funduszków państwowych do pokrycia kosztów tej podróży.

W rozprawie ogólnej przemawia p. hr. Rey i zapowiada poprawki do pojedynczych ustępów wniosku komisji, następnie przemawia p. ks. Sapieha Adam.

Podezas przemówienia p. ks. Adama Sapiehy obejmuje przewodnictwo Zastępca Marszałka ks. Biskup Sembratowicz

P. Jaworski stawia następujący dostatecznie poparty wniosek:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zbadać dokładnie - o ileby zmiana obowiązującej ustawy leśnej była pożądaną - mianowicie co do ochrony i kultury lasów górskich a w szczególności tak co do przepisów dotyczących lasów zamkniętych, t. j. na których rąbanie albo całkowicie albo częściowo ma być wzbronionem lub ograniczonem do t. z. ciemnorebów, jak też co do wynagrodzenia właścicieli za nałożone im ograniczenie wolnej dyspozycyi swą własnością i przedłożenia Sejmowi odpowiedniego sprawozdania i wniosków.

Marszałek obejmuje napowrót przewodnictwo.

Przemawiają pp. Mieroszowski, Wrotnowski, hr. Rey, ks. Adam Sapieha powtórnie i p. Chrzanowski.

Po zamknięciu dyskusji na wniosek p. Zborowskiego przemawia p. J. E. L. Wodzicki p. Jaworski dla sprostowania faktu.

Po przemówieniu sprawozdawcy poddaje Marszałek pod głosowanie wniosek p. Jaworskiego. Izba nchyła wniosek p. Jaworskiego.

Marszałek oświadcza, iż z powodu spóźnionej pory odracza rozprawę szczegółową nad wnioskami komisji do następnego posiedzenia.

P. Żurowski ogłasza wynik wyboru uzupełniającego jednego członka do komisji administracyjnej.

Głosujących 82.

P. Gorecki wybrany 79 głosami.

Marszałek oświadcza, iż samoistny wniosek p. Waygarta o rozkładzie kosztów stałego kwaterunku, jako dostatecznie poparty, traktowany będzie według przepisów regulaminu.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 30. Września, godzinę 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym.

Porządek dzienny 8. posiedzenia, II. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie we Wtorek dnia 30. Września 1884. o godzinie 11. przed południem.

1. Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o wniosku p. Mieroszowskiego w sprawie ochrony lasów. — Sprawozdawca p. Zamojski.
2. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie potrzeby nadzwyczajnego kredytu na naprawę uszkodzeń zrzędzonych na drogach krajowych tegorocznemi powodziami. — Sprawozdawca p. Władysław Badeni.
3. Pierwsze czytanie wniosku p. Waygarta w sprawie rozkładu kosztów stałego kwaterunku.
4. Propozycja Wydziału krajowego co do wyboru czterech członków Rady Nadzorczej Banku krajowego. — Sprawozdawca p. Wereszczyński.
5. Sprawozdanie komisji górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych. — Sprawozdawca p. Skrzyński.
6. Sprawozdania o petycjach.

Koniec posiedzenia o godzinie 3 1/2.

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze :

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyi

wniesionych po dzień 27. Września 1884.

418. Edmund Józef Pliszewski przez p. Hausnera o subwencyę celem dalszego kształcenia się w rzeźbiarstwie.
419. Towarzystwo gospodarskie w Sanoku przez p. Gorajskiego o zrównanie świąt w zakładach naukowych.
420. Edmund Krasiński przez p. Kozłowskiego jak wyżej.
421. Gmina izraelicka miasta Liska przez p. Żurowskiego o zniesienie języka ruskiego w 4° klasowej szkole w Lisku.
422. Lewicki Julian nauczyciel przez p. Korytowskiego o zapomogę.
423. Galicyjskie Towarzystwo leśne we Lwowie przez p. Romana Potockiego o subwencyę na rok 1885 w celu wydawnictwa czasopisma „Sylwan“.
424. Sanockie Towarzystwo gospodarskie przez p. Gorajskiego w sprawie niszczenia kanianki i innych ostów.
425. Towarzystwo rolnicze krakowskie przez p. Jana Tarnowskiego o subwencyę 1000 zł. na wydawnictwo „Tygodnika rolniczego“.
426. Gminy Trzemeśnia, Łąki, Poręka i Zasów przez p. Lasockiego, o zezwolenie by nauczyciel mógł pełnić obowiązki organisty.
427. Towarzystwo tkackie w Korezynie przez p. Szeptyckiego o zapomogę 600 zł. na sprawienie warsztatów.
428. Kazimierz Pańkowski i Tomasz Rylski profesorowie szkoły rolniczej w Dublanach przez p. Ludwika Wodzickiego, o uznanie lat służby i przyznanie dodatków pięcioletnich.
429. Towarzystwo rybackie w Mikulińcach przez p. Korytowskiego, o wydanie ustawy o rybactwie.
430. Gmina Wulka pod lasem przez p. Stanisława Jędrzejowicza, o uwolnienie od płacenia kosztów leczenia Goldy Weinsteiner.
431. Wojciech Dobrzański nauczyciel przez p. Stadnickiego o opiekę w sprawie sądowo-karnej i odszkodowanie poniesionych strat z powodu nieprawnego aresztowania.
432. Marya Siemiątkowska przez p. Romanowicza o dar z łaski.
433. Eudoksya Gorczyca wdowa po woźnym Wydziału krajowego przez p. Romanowicza o wsparcie.
434. Józefa Zaleska wdowa po weteranie wojsk polskich z r. 1831 przez p. Jankę o zapomogę.
435. Bolechowice gmina przez p. Ochrymowicza o pożyczkę 1000 zł. na restauracyę cerkwi.
436. Towarzystwo gospodarskie powiatu Borszczowskiego przez p. Borkowskiego w sprawie budowy dróg z Borszczowa do Jezierny i z Jarosławia do Kolendzian.
437. Gminy Skąła, Burdiakowce, Bereżauka, Trójca i Gusztynek przez p. Borkowskiego w sprawie budowy drogi z Jezierzan do Kolendzian.
438. Uście biskupie gmina przez p. Ochrymowicza w sprawie reformy jarmarków i targów.
439. Bortniki gmina przez p. ks. Sawę w sprawie ochrony od szkód wyrządzonych przez dzikie zwierzęta.
440. Rzeszów Wydział powiatowy przez p. Adama Jędrzejowicza o pozwolenie, aby nauczyciele piastować mogli posady pisarzy gminnych.
441. Łucya Lachowicz wdowa po nauczycielu przez p. W. Sapię o stałą zapomogę do wychowania dzieci.
442. Ludwika Nowińska wdowa po nauczycielu przez p. Struszkiewicza o zapomogę.

443. Franciszka Hauptmann wdowa po kontrolorze lasów Winnickich przez p. Podleńskiego o zapomogę.
  444. Delatyn gmina przez pp. Mandyczewskiego o rozszerzenie szkoły tamtejszej na 2 klasową.
  445. Kotulski Adolf, nauczyciel, pp. Kopycińskiego o zapomogę.
  446. Adam Sajdak, nauczyciel, pp. Kopycińskiego o zapomogę.
  447. Ks. Kalinka, przełożony Internatu ruskiego OO. Zmartwychwstańców we Lwowie pp. Zamojskiego o 15 stypendyów dla uczniów obrządku gr. kat. w tymże internacie.
  448. Jadowniki gmina pp. Stadnickiego o zapomogę do założenia fabryki torfu.
  449. Towarzystwo pedagogiczne we Lwowie pp. Goldmana w sprawie uregulowania nauki religii mojżeszowej w szkołach ludowych.
  450. Gostyńska Władysława pp. Goldmana o subwencyę celem dalszego kształcenia się w rysunkach i modelowaniu za granicą.
  451. Reprezentacya powiatu Mieleckiego pp. Reya w sprawie piętnowania cieląt.
  452. Kornel Daukscha, dyetaryusz Wydziału krajowego, pp. Smolkę o veniam aetatis.
  453. Towarzystwo kółek rolniczych we Lwowie pp. Augustynowicza o subwencyę 4.000 zł.
  454. Bazyli Lewicki, nauczyciel, pp. Ochrymowicza, o przyznanie dodatków pięcioletnich.
-

Protokół

8. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 30. Września 1884.

Początek o godzinie 11. minut 30.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zybkiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, Władysław ks. Sapieha, A. Jędrzejowicz i Tytus Siengalewicz.

Obecnych posłów 120.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 7. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów.

Marszałek uwiadamia Izbę, iż udzielił urlopów: p. Stanisławowi Tarnowskiemu starszemu, do 3. października b. r., p. Gnoińskiemu na dni cztery.

Izba udziela JE. p. Ziemiałkowskiemu urlopu do końca sesyi sejmowej.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyi wniesionych po dzień 30. Września 1884. od Nr. 455 do 494, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji powodziowej L. 455, 466, 468, 489, 490, 491.

„ budżetowej L. 456, 460, 464, 465, 469, 470, 473, 475, 480, 481, 483, 484, 485, 487, 493.

„ szkolnej L. 457, 459, 471, 472, 474, 476, 477, 492.

„ administracyjnej L. 458.

„ dla spraw gospodarstwa krajowego L. 461, 462, 463, 488.

„ górniczej L. 467.

„ petycyjnej L. 478, 486.

„ prawniczej L. 479.

„ drogowej L. 482, 494.

P. hr. Golejewski zabiera głos w przedmiocie przydzielania petycyi pojedynczym komisjom.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta pismo c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 28. b. m. do l. 9.274/pr. zawierające przedłożenie rządowe z projektem ustawy regulującej w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem prawo do wydobywania minerałów, które mają służyć do użytku jako zawierające żywicę ziemną.

Marszałek oświadcza, iż zarządzi wydrukowanie pomienionego projektu i zamieści go na porządku dziennym najbliższego posiedzenia Sejmu.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o wniosku p. Mieroszowskiego w sprawie ochrony lasów.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. Zamoyski czyta ustęp pierwszy wniosku komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą rezolucję:

I. 1. Wzywa się c. k. Rząd:

aby wniósł na drodze konstytucyjną wskazanej projekt nowej ustawy leśnej, orzekający skuteczniejsze środki ochrony lasów w myśl zasad i wskazówek w sprawozdaniu przedstawionych.

Przemawiają pp. Jaworski i Rey, który stawia do powyższego ustępu wniosku komisji następującą dostatecznie popartą poprawkę:

W rezolucji Nr. I zamiast słów „w myśl zasad i wskazówek w sprawozdaniu przedstawionych“ ma być:

„a to z należytem uwzględnieniem stosunków krajowych“.

Następnie przemawiają JE. p. Namiestnik jako komisarz rządowy, pp. hr. Golejewski, ks. A. Sapieha, ks. Sanguszko, Abrahamowicz, Wolański Władysław, JE. p. L. Wodzicki.

Po zamknięciu dyskusji na wniosek p. ks. Sanguszki, przemawia jeszcze p. ks. A. Sapieha i sprawozdawca, który przyjmuje imieniem komisji poprawkę hr. Reya.

Izba w głosowaniu uchwała ustęp I. 1) wniosku komisji z poprawką hr. Reya w następującem brzmieniu:

Wzywa się c. k. Rząd:

aby wniósł na drodze konstytucyjną wskazanej projekt nowej ustawy leśnej, orzekający skuteczniejsze środki ochrony lasów, a to z należytem uwzględnieniem stosunków krajowych.

Sprawozdawca p. Zamoyski czyta punkt 2. wniosku komisji, który brzmi:

2. wzywa się c. k. Rząd:

aby zanim nowa ustawa leśna w życie wprowadzoną będzie, w jak najkrótszym czasie przystąpił do utworzenia Rady leśnej krajowej i Rad leśnych okręgowych;

P. Chrzanowski stawia w miejsce ustępu 2. wniosku komisji następującą dostatecznie popartą poprawkę:

Wzywa się c. k. Rząd:

aby równocześnie z zaprowadzeniem nowej ustawy leśnej utworzone zostały w Galicyi Rada leśna krajowa i Rady leśne okręgowe.

Przemawiają następnie pp. Abrahamowicz i Chrzanowski powtórnie.

Po zamknięciu dyskusji i przemówieniu sprawozdawcy, który imieniem komisji przyjmuje poprawkę p. Chrzanowskiego. Izba uchwała ustęp 2. według wniosku p. Chrzanowskiego.

Sprawozdawca p. Zamoyski czyta ustęp 3. wniosku komisji:

3. Wzywa się c. k. Rząd:

aby przyspieszył sporządzenie krajowego katastru lasowego, który służyć musi za podstawę do oznaczenia kategorii lasów, które wyjątkowej i szczególniejszej opieki wymagają.

Zabiera głos JE. p. Namiestnik, jako komisarz rządowy.

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała punkt 3. według wniosku komisji.

Następnie czyta sprawozdawca p. Zamoyski ustęp II. wniosku komisji, który brzmi:

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w celu dokładnego zapoznania się z systemem wyżej określonych robót we Francyi i w Niemczech zachodnich, wysłał tam uzdolnionych leśników i postarał się u Rządu o przyczynienie się z funduszków państwowych do pokrycia kosztów tej podróży.

P. Abrahamowicz stawia do ustępu II. wniosku komisji następującą dostatecznie popartą poprawkę:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by celem wysłania uzdolnionych leśników do Francyi i Niemiec dla dokładnego zapoznania się z systemem gospodarstwa lasowego w tych krajach, wstawił w preliminarzu na r 1886. odpowiednią kwotę i postarał się u Rządu o przyczynienie się z funduszków państwowych do pokrycia kosztów tej podróży.

Przemawiają: JE. p. Namiestnik, jako komisarz rządowy, p ks. A. Sapieha, JE. p. Namiestnik powtórnie, p Chrzanowski, który wnosi opuszczenie słów „wyżej określonych“ w wierszu 2. ustępu II. wniosku komisji, wreszcie p. Abrahamowicz powtórnie.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy, który przyjmuje imieniem komisji proponowane przez p. Chrzanowskiego opuszczenie słów „wyżej określonych“ Izba odrzuca poprawkę p. Abrahamowicza i uchwała ustęp II. według wniosku komisji z opuszczeniem słów „wyżej określonych“ w następującem brzmieniu:

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w celu dokładnego zapoznania się z systemem robót we Francyi i w Niemczech zachodnich, wysłał tam uzdolnionych leśników i postarał się u Rządu o przyczynienie się z funduszków państwowych do pokrycia kosztów tej podróży.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie potrzeby nadzwyczajnego kredytu na naprawę uszkodzeń zrzędzonych na drogach krajowych tegorocznemi powodziemi.

Sprawozdawca poseł Władysław Badeni uwolniony od czytania sprawozdania, wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji budżetowej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje pierwsze czytanie wniosku p. Waygarta w sprawie rozkładu kosztów stałego kwaterunku.

Przewodnictwo obejmuje Zastępcę Marszałka ks. Biskup Sembratowicz.

Poseł Waygart uzasadnia swój wniosek i wnosi odesłanie takowego do komisji administracyjnej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje z kolei propozycja Wydziału krajowego co do wyboru czterech członków Rady Nadzorczej Banku krajowego.

Sprawozdawca p. Wereszczyński przedstawia imieniem Wydziału krajowego następujących kandydatów do wyboru:

Bohdana Hipolita, właściciela dóbr.

Kieszkowskiego Henryka, Dyrektora Tow. wzaj. ubezpieczeń.

Dra Żywickiego Klemensa, posła na Sejm.

Hr. Scipiona Karola, posła na Sejm.

Na skrutatorów powołuje Zastępcę Marszałka pp. Antoniewicza, Zawadzkiego, Żurowskiego, Reya, Romera, Goreckiego, Tyszkiewicza, Płazińskiego, Simona Józefa.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Sprawozdawca poseł Skrzyński uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawach górniczych przyjmuje się do wiadomości.
2. Stosownie do preliminarza budżetu na rok 1885. uchwała się następujące kwoty:
 Pozycya 185. na poparcie robót górniczych odkrywających głębsze pokłady ziemi w okolicach naftowych . . . . . 10.000 złr
 Poz. 186. na badania i opisy geologiczne do rozporządzenia Wydziału krajowego 3.000 „
 Poz. 180. do rozporządzenia komisji fizyograficznej . . . . . 500 „
 Poz. 187. na studia chemicznej przeróbki nafty . . . . . 1.700 „
 Poz. 195. na wydawnictwa górnicze i stypendya dla uczniów szkoły górniczej 1.300 „
3. Upoważnia się Wydział krajowy do udzielenia z poz. 186. zasiłku w kwocie 400 złr. dla czasopisma „Górnik“.

Rezolucye:

a) Sejm wzywa c. k. Rząd, aby do badań mających na celu rozpoznawanie głębszych warstw ziemi w okolicach naftowych w Galicyi, przyczynił się z funduszków państwowych taką kwotą, jaka na ten cel przyznana została z funduszków krajowych.

b) Ponawiając uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 24 Września 1878 roku, oraz rezolucyę z dnia 15. Października 1883. roku, wzywa Sejm krajowy c. k. Rząd do utworzenia przy c. k. Akademii techniczno-przemysłowej w Krakowie oddziału górniczego. mającego za główne zadanie kształcenie kierowników dla kopalń naftowych.

c) Upoważnia się Wydział krajowy do przeprowadzenia rokowań o uzupełnienie nauk w szkole politechnicznej we Lwowie wykładami paleontologii, górnictwa i miernictwa górniczego, części nauki machin górniczych i chemicznej technologii produktów naftowych.

d) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby sporządził wykazy gmin katastralnych. w których istnieją lub istniały przedsiębiorstwa kopalń oleju lub wosku ziemnego i doręczył takowe Prezydentom Sądów wyższych w Krakowie i we Lwowie z wezwaniem zaprowadzenia w tych gminach ksiąg dla hipotek włościańskich przed końcem roku 1885.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.
 P. Dr. Stanisław hr. Badeni wnosi głosowanie en bloc nad całym wnioskiem komisji.

Izba uchwała ten wniosek.

P. Tomisław Rozwadowski zgłasza poprawkę do poz. 3. wniosku komisji.

W myśl uchwały głosowania en bloc, poddaje Zastępca Marszałka ustępy 1. i 2, następnie rezolucye a) b) c) i d) pod głosowanie, które Izba uchwała

Następnie zabiera głos p. T. Rozwadowski i wnosi wykreślenie proponowanego przez komisyę w punkcie 3. zasiłku w kwocie 400 zł. dla czasopisma „Górnik“.

P. ks. Kopyciński popiera ten wniosek.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała punkt 3. według wniosku komisji

Z kolei następują sprawozdania o petycyach.

Sprawozdawca komisji administracyjnej p. Romer czyta sprawozdanie komisji administracyjnej o petycyi L. 210 Wydziału powiatowego w Kolbuszowy o nowelle §. 99. ustawy gminnej, z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycyą Wydziału powiatowego w Kolbuszowy L. 219 przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji administracyjnej p. Romer czyta sprawozdanie komisji administracyjnej o petycyi L. 262 Rady powiatowej Jasielskiej, żądającej zmiany §. 42. ustawy o ochronie własności polnej, z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Rady powiatowej Jasielskiej L. 262. przechodzi się do porządku dziennego. Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Zoll czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji L. 145 Piotra Medwida, nauczyciela ludowego w Rozhurezu, o przyznanie mu pięcioletniego dodatku, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję Piotra Medwida, nauczyciela szkoły ludowej w Rozhurezu, o przyznanie mu pięcioletnia, odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

Przemawia p. Antoniewicz.

Po przemówieniu sprawozdawcy Izba uchwała wniosek komisji szkolnej.

Marszałek obejmuje przewodnictwo napowrót.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Zoll czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji L. 281 Konstantego Janowicza, nauczyciela ludowego z Solotwiny, powiatu Bohorodczańskiego, o przyznanie mu trzeciego pięcioletnia, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Podanie Konstantego Janowicza, nauczyciela ludowego z Solotwiny o przyznanie mu trzeciego pięcioletnia, odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Zoll czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji L. 528 Bazylego Lewickiego, nauczyciela ludowego w Dobrohostowie, powiatu Drohobyckiego, o przyznanie mu pięcioletnich dodatków, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję L. 528 Bazylego Lewickiego, nauczyciela szkoły ludowej w Dobrohostowie o przyznanie mu pięcioletnich dodatków, odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

P. Zawadzki ogłasza rezultat skrutynium wyboru Rady nadzorczej Banku krajowego.

Głosujących 89.

Wybrani: Bochdan Hipolit, właściciel dóbr, 87 głosami.

Kieszkowski Henryk, dyrektor Tow. wzaj. ubezpiecz. 89 głosami.

Dr. Żywicki Klemens, poseł, 88 głosami.

Hr. Scipio Karol, poseł, 83 głosami.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 2. Października 1884. godzinę 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 9. posiedzenia, II. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie we Czwartek dnia 2. Października 1884. o godzinie 11. przed południem.

1. Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z projektem ustawy regulującej w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem prawo do wydobywania minerałów, które mają służyć do użytku jako zawierające żywicę ziemną.
2. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o popieraniu krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych na zasadzie ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116. — Sprawozdawca p. Wereszczyński.
3. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności w sprawie przemysłu krajowego. — Sprawozdawca p. Wereszczyński.
4. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie przebudowania skrzydła w szpitalu powszechnym we Lwowie. — Sprawozdawca p. Hoszard.

5. Sprawdzenie wyborów poselskich. — Sprawozdawca p. Pietruski.
6. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o petycji Towarzystw rolniczych we Lwowie i w Krakowie z projektem ustawy o tępieniu kianianki i szkodliwych ostów. Sprawozdawca p. Struszkiewicz.
7. Sprawozdania o petycyach.

Koniec posiedzenia o godzinie 3 $\frac{1}{2}$.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyplikiewicz w. r.

Sekretarze:

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycji

wniesionych po dzień 30. Września 1884.

455. Mieszkańcy gminy Zniesienie przez p. Abrahamowicza o regulację Pełtwi.
456. Seweryn Obst artysta malarz przez p. Łozńskiego o subwencję.
457. Gmina Posada Leska przez p. Żurowskiego o zniesienie nauki języka ruskiego w tamtejszej szkole.
458. Justyna Lipińska, Hawryło Antoniszak i inni przez p. Żurowskiego o przyłączenie napowrót do gminy Procisny,
459. Mieszkańcy miasta Leska przez p. Żurowskiego o zniesienie nauki języka ruskiego w tamtejszej szkole.
460. Teodor Demków przez p. Polanowskiego o stypendyum celem ukończenia nauk w szkole sztuk pięknych w Monachium,
461. Gmina Stebnik przez p. Ochrymowicza, w sprawie poboru soli bydłcej.
462. Gmina Orów jak wyżej.
463. Gmina Dobrohostów jak wyżej.
464. Rohatyn komitet budowy cerkwi przez p. Wójciecha Dzieduszyckiego o subwencję 3000 złr. na budowę cerkwi.
465. Teodor Axentowicz przez p. Isakowicza o subwencję celem dalszego kształcenia się w malarstwie w Paryżu.
466. Rzeszów Wydział powiatowy przez p. Edwarda Jędrzejowicza o przeznaczenie sumy 20.000 zł. z funduszu powodziowego na roboty ziemne.
467. Przedsiębiorcy kopalni naftowych, w powiecie Gorlickim przez p. Gorayskiego o subwencję na zakupno warsztatów wiertniczych
468. Majnicz obszar dworski przez p. Grossa w sprawie regulacji Dniestru i jego dopływów.
469. Komitet pogorzalców w Rawie przez p. Bilińskiego o bezprocentową pożyczkę 10.000 zł.
470. Towarzystwo pedagogiczne w Przemyślu przez p. Waygarta o subwencję dla szkoły przemysłowej.
471. Jan Jaremko nauczyciel przez p. Władysława Koziebrodzkiego o wliczenie do emerytury 10 lat służby nauczycielskiej.

472. Towarzystwo pedagogiczne we Lwowie przez p. Majera w sprawie zmiany ustawy szkolnej.
  473. Kozdraś Franciszek nauczyciel przez p. Tyszkiewicza o zapomogę.
  474. Teofila Tadrata wdowa po nauczycielu przez p. Skrzyńskiego o podwyższenie pensyi i zapomogę.
  475. Bielanka gmina przez p. Skrzyńskiego o zapomogę dla mieszkańców tejże gminy klęską gradobicia dotkniętych.
  476. Ludwik Gorzka nauczyciel przez p. Władysława Koziebrodzkiego o stabilizacyę na posadzie nauczyciela w Horyniu.
  477. Onyszkiewicz Jan nauczyciel przez p. Władysława Koziebrodzkiego, o wliczenie do emerytur 7 lat służby.
  478. Handlarze obrazów świętych przez p. Henzla o zakazanie izraelitom prowadzenia handlu obrazami świętych po jarmarkach i targach.
  479. Gminy Felsztyn i Posada Felsztyńska przez p. Bereźnickiego o pozostawienie c. k. Sądu nadal w Starejsoli.
  480. Franciszka Kroczyńska przez Merunowicza o zapomogę.
  481. Gmina Zamarystynów przez p. Merunowicza o zapomogę na budowę szkoły.
  482. Ropczyce Wydział powiatowy przez p. Laugiego, w sprawie budowy mostu na rzece Wisłocze.
  483. Komitet przytuliska sierot św. Józefa we Lwowie przez p. Golejewskiego, o zapomogę na rok 1885.
  484. Komisya wydawnictwa ruskich książek we Lwowie przez p. Kowalskiego o subwencyę na wydawnictwo ruskich książek do spiewu.
  445. Paulina Szajnocha przez p. ks. Sawę o zapomogę z funduszu krajowego, lub o zaopatrzenie z funduszu imienia Karola Szajnochy.
  486. Gmina Gorlice przez p. Władysława Badeniego o wyjednanie u Rządu, by władze skarbowe zażalenia i reklamy spiesznie załatwiały, i przy korespondencyi ze stronami języka polskiego nżywały.
  487. Izydor Poeche nauczyciel przez p. Majera o zapomogę.
  488. Żywiec Wydział powiatowy przez p. Łazarskiego w sprawie piętnowania bydła.
  489. Biskowice gmina i obszar dworski przez p. Bereźnickiego w sprawie regulacyi rzeki Strwiąża.
  490. Radelicz gmina przez p. Ochrymowicza, w sprawie regulacyi Dniestru i jego dopływów.
  491. Horucko gmina jak wyżej.
  492. Szczepan Mazurkiewicz nauczyciel przez p. Ochrymowicza o zaliczkę na płacę.
  493. Wydział krajowy przedkłada petycyę Katarzyny Starowiejskiej wdowy po słudze szpitalnym o udzielenie pensyi wdowiej.
  494. Gmina Kołomyja przez p. Wierzbickiego o zezwolenie na pobór myta kopytkowego na dalsze trzylecie.
-

Protokół

9. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 2. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 30.

Przewodniczący Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, ks. Władysław Sapieha, Tytus Siengalewicz,
i A. Jędrzejowicz.

Obecnych posłów 115.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 8. posiedzenia uznaje za przyjęty,
gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów.

Sekretarz p. dr. Stanisław Badeni czyta spis petycyi. wniesionych po dzień 2. października
1884, od Nru 495 do 546 włącznie. które przydzielono następującym komisjom:

Komisji szkolnej L. 495, 500, 505, 507, 527, 535, 541, 546.

Komisji budżetowej L. 496, 498, 509, 511, 515, 516, 517, 518, 519, 528, 529, 532,
544, 545.

Komisji prawniczej L. 497, 499, 508.

Komisji petycyjnej L. 501, 502, 506, 525, 533, 536, 542, 543.

Komisji dla spraw gospodarstwa krajowego L. 503, 504, 534.

Komisji administracyjnej L. 510, 514, 526, 530, 538.

Komisji powodziowej L. 512, 513, 520, 521, 522, 523, 524, 531, 539, 540.

Komisji drogowej L. 537.

Sekretarz p. dr. Stanisław hr. Badeni czyta następujący dostatecznie poparty wniosek p.
Polanowskiego.

W N I O S E K.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa Wydział krajowy, by za pośrednictwem bióra statystycznego zbierał daty:

- 1) Ile gorzeli zostało zmuszonych w kraju zmianą opodatkowania, do przerobienia urzędzeń.
- 2) Ile kosztowały te nowe urzędzenia.
- 3) Ile będzie mniej opłacanych hektolitrow w Galicyi w kampanii 1884/1885 i w następnych
w porównaniu z 1883|1884.

4) Ile włościanie tracą zarobku przez zmniejszenie produkeyi kartofli, przy kapaniu, kopcowaniu i odstawie kartofli.

5) Ile wyniknie szkody tak dla większych gospodarzy, jako też i dla włościan w skutek znizenia ceny kartofli, jęczmienia, kukurndzy i t. p.

6) O ile w tym roku i w latach następnych będzie mniej sztuk bydła opasionych w gospodarstwach połączonych z gorzelniami.

7) Ile gorzeliń w całym kraju zostało urządzonych jako gorzelnie fabryczne (z maszynkami) czy z korzyścią, czy ze stratą.

8) Ilu do kraju będzie importowanego spirytusu z krajów, w których wielkie fabryki spirytusu istnieją.

We Lwowie dnia 2. Października 1884.

Wnioskodawca :

Stanisław Polanowski.

Stanisław Tarnowski (jnnior), Z. Słonecki, Stanisław Jędrzejowicz, Adam Skrzyński, Władysław Koziebrodzki, Władysław Żuk Skarszewski, Tomisław Rozwadowski, Edward Weissmann, Henryk Janko, Abrahamowicz, Tadeusz Dzieduszycki, A. Sapieha, Borkowski, Z. Dembowski, Stanisław Stadnicki, Zamoyski, K. Scipio, R. Łubieński, Wasilewski, Szeptycki, Władysław Wolański, Edward Jędrzejowicz.

Marszałek oświadcza, iż wniosek ten traktowany będzie podług przepisów regulaminu.

Sekretarz p. Siengalewicz czyta interpelację p. ks. Siczynskiego do J. E. p. Namiestnika w sprawie naruszenia przez Sąd Tarnopolski nietykalności poselskiej na osobie interpelanta.

Marszałek oświadcza, iż interpelacya ta zostanie zakomunikowaną J. E. p. Namiestnikowi.

Sekretarz p. T. Siengalewicz czyta następujący dostatecznie poparty wniosek p. Romańczuka.

W N I O S E K.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Następującą nowelę do nstawy o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich.

U s t a w a

z dnia . . . . . zmieniająca niektóre postanowienia z dnia 22. Czerwca 1867 (Dz. u. kr. z r. 1867 L. V. z 28. Sierpnia 1867) o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestw Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

T y t u ł I.

Niżej wymienione artykuły ustawy z dnia 22. Czerwca 1867 (Dz. u. kr. z r. 1867 L. V. z 28. Sierpnia 1867) o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestw Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, przestają od teraz obowiązywać. Te artykuły mają na przyszłość brzmieć jak następuje:

Art. II.

Jeżeli szkoła ludowa pobiera subwencyę z funduszów publicznych, to prawo decydowania, który z języków, polski czy rnski, ma być wykładowym, wykonuje gmina wspólnie ze szkolną władzą krajową w ten sposób, iż orzeczenia gminy podlegają zatwierdzeniu szkolnej władzy krajowej.

Jeżeli w jakiej miejscowości z mieszaną ludnością polską i ruską, druga narodowość stanowi co najmniej czwartą część całej ludności, a w miejscowościach z ludnością nad 12 tysięcy co najmniej 3 tysięcy dusz, jest więcej szkół ludowych dla dzieci jednej płci, to przynajmniej w jednej szkole, a jeśli jest tylko jedna szkoła z paralelnemi klasami, to w paralelnych klasach językiem wykładowym ma być język drugiej narodowości. W której i w jakiej szkole ma być wykładowy język drugiej narodowości, decyduje stosownie do liczby dusz obu narodowości i do

miejsceowych potrzeb, krajowa Władza szkolna w porozumieniu z Radą gminną, względnie z tym, kto szkołę utrzymuje.

Art. V.

b) W paralelnych klasach wszystkich szkół średnich na żądanie rodziców co najmniej 25 uczniów ma krajowa Władza szkolna bezzwłocznie zarządzić zaprowadzenie drugiego języka krajowego jako wykładowego. Przy postępowaniu uczniów do wyższych klas, paralelna klasa z drugim językiem wykładowym będzie postępować razem z uczniami, przynajmniej tak długo, dokąd liczba uczniów nie zejdzie poniżej 20.

T y t u ł II.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Mojemu Ministrowi oświaty.

Wnioskodawca:

Juljan Romańczuk.

Jan Stupnicki biskup przemyski, poseł na Sejm krajowy, Sylwester Sembratowicz, Stefan Kaczała, Teofil Bereźnicki, Ochrymowicz, Siczynski, Mandyczewski, T. Merunowicz, Kowalski, Biliński, Kaszewko, Piotr Liniński, Antoniewicz, Siengalewicz.

Marszałek oświadcza, iż wniosek ten traktowany będzie podług przepisów regulaminu.

Przystąpiono do porządku dziennego. Jako pierwszy punkt wzięto:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o popieraniu krajowych przedsięwzięciach melioracyjnych na zasadzie ustawy z dnia 30. Czerwca 1884 dz. ust. państwa Nr. 116.

Sprawozdawca poseł Wereszczyński wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału kraj. z czynności w sprawie przemysłu krajowego.

Sprawozdawca poseł Wereszczyński wnosi odesłanie i tego przedmiotu do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z projektem ustawy regulującej w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem prawo do wydobywania minerałów, które mają służyć do użytku jako zawierające żywicę ziemną.

P. dr. Stanisław hr. Badeni wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji górniczej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie przebudowania skrzydła w szpitalu powszechnym we Lwowie.

Sprawozdawca poseł Hoszard wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji budżetowej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Marszałek oświadcza, iż punkt piąty porządku dziennego, t. j. Sprawdzenie wyborów poselskich odracza do następnego posiedzenia z powodu, że Wydział krajowy nie przygotował jeszcze sprawozdania.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o petycji Towarzystw rolniczych we Lwowie i w Krakowie z projektem ustawy o tępieniu kianiaki i szkodliwych ostów.

Sprawozdawca p. Struszkiewicz prostuje omyłki stylistyczne w §. 2. ustawy i czyta sprawozdanie komisji z następującym projektem ustawy:

U S T A W A

o tępieniu kianianki i szkodliwych ostów.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Kra-kowskiem, rozporządzam co następuje:

§. 1. Każdy właściciel, posiadacz, dzierżawca lub zawiadowca gruntu, obowiązany jest tępić kianiankę, także wylubem zwaną i wszelkie szkodliwe osty, znajdujące się na gruntach w jego posiadaniu, dzierżeniu lub pod jego zarządem będących, a to w takim czasie, zanim rośliny te zaczną kwitnąć lub dojrzewać.

§. 2. Gdyby ktokolwiek powyższego obowiązku swego w przepisany czasie nie wypełnił, winien naczelnik gminy, względnie przełożony obszaru dworskiego wezwać go do tego, i stosowny wyznaczyć mu termin — a po bezskutecznym tegoż upływie zarządzić tępienie kianianki i ostów na koszt opieszalego.

§. 3. W ostatnim wypadku ulęgnie opieszaly grzywnie od 50 ct. do 2 zł., a w razie po-wtórnej opieszalności do wysokości 5 zł., w przypadku niemożności płacenia, aresztowi od 1 do 3 dni.

Grzywny wpływają do funduszu ubogich oduośnej gminy.

§. 4. Karę na członków gminy orzeka naczelnik gminy wspólnie z dwoma asesorami (przy-sięźnymi) w poruczonym zakresie działania, zaś na członków zwierzchności gminnej, przełożo-nego obszaru dworskiego, tudzież na mieszkających na tymże obszarze, polityczna władza po-wiatowa. Orzeczenie to będzie skazanemu doręczone na piśmie, albo oznajmione mu w kancela-ryi urzędu gminnego w obecności dwóch świadków. W ostatnim wypadku oznajmienie i dzień tegoż winno być zapisaniem w protokole i stwierdzonem tamże przez dwóch świadków.

§. 5. Zażalenie przeciwko orzeczeniu może być wniesionem ustnie lub pisemnie do polity-ycznej władzy powiatowej, za pośrednictwem naczelnika gminy, względnie do c. k. Namiestnictwa za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej, w przeciągu dni 8 od dnia doręczenia, wzglę-dnie oznajmienia, takowego. Przeciwko dwom równobrzmiącym orzeczeniom nie służy prawo dal-szego odwołania się.

§. 6. C. k. Żandarmerya, straż polowa i dozorey drogowi, obowiązani są z urzędu donosić o każdym dostrzeżonem przekroczeniu tej ustawy naczelnikowi gminy, gdyby zaś naczelnik gminy sam przekroczenia tego się dopuścił, politycznej władzy powiatowej.

§. 7. W razie zaniedbania wykonania tej ustawy ze strony naczelników gmin lub przełożo-nych obszarów dworskich, winna polityczna władza powiatowa stosowne poczynić zarządzenia, i na takiego naczelnika gminy, względnie przełożonego obszaru dworskiego, nałożyć grzywnę od 5 do 10 zł., która wpłynie do funduszków rady powiatowej.

§. 8. Ustawa ta będzie dwa razy każdego roku, a mianowicie w połowie Marca i z po-czątkiem Czerwca przez naczelników gmin i przełożonych obszarów dworskich ogłaszana.

§. 9. C. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i po wysłuchaniu zdania Towarzystw rolniczych krajowych, wyda odnośne pouczenia co do wykonania tej ustawy i co do sposobów tępienia kianianki i ostów.

§. 10. Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera. a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca komisji p. Struszkiewicz czyta:

§. 1. Każdy właściciel, posiadacz, dzierżawca lub zawiadowca gruntu, obowiązany jest tępić kianiankę, także wylubem zwaną i wszelkie szkodliwe osty, znajdujące się na gruntach w jego posiadaniu, dzierżeniu lub pod jego zarządem będących, a to w takim czasie, zanim rośliny te zaczną kwitnąć lub dojrzewać.

Przemawiają pp. Tomisław Rozwadowski, J. E. L. Wodzicki i Gorajski.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała §. 1. projektu ustawy zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca p. Struszkiewicz czyta pojedyncze paragrafy od drugiego do piątego włącznie.

§ 2 Gdyby ktokolwiek powyższego obowiązku swego w przepisany czasie nie wypełnił, winien naczelnik gminy, względnie przełożony obszar dworskiego wezwać go do tego, i stosowny wyznaczyć mu termin — a po bezskutecznym tegoż upływie, zarządzić tępienie kianiaki i ostów na koszt opieszalego.

§. 3. W ostatnim wypadku ulegnie opieszale grzywnie od 50 ct. do 2 zł., a w razie powtórnej opieszalności do wysokości 5 zł., w przypadku niemożności płacenia, aresztowi od 1 do 3 dni.

Grzywny wpływają do funduszu ubogich odnośnej gminy.

§. 4. Karę na członków gminy orzeka naczelnik gminy wspólnie z dwoma asesorami (przyjętymi) w poruczonym zakresie działania, zaś na członków zwierzchności gminnej, przełożonego obszar dworskiego, tudzież na mieszkających na tymże obszarze, polityczna władza powiatowa. Orzeczenie to będzie skazanemu doręczone na piśmie albo oznajmione mu w kancelaryi urzędu gminnego w obecności dwóch świadków. W ostatnim wypadku, oznajmienie i dzień tegoż winno być zapisanem w protokole i stwierdzonem tamże przez dwóch świadków.

§. 5. Zażalenie przeciwko orzeczeniu może być wniesionem ustnie lub pisemnie do politycznej władzy powiatowej za pośrednictwem naczelnika gminy, względnie do c. k. Namiestnictwa, za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej, w przeciągu dni 8 od dnia doręczenia, względnie oznajmienia takowego. Przeciwko dwóm równobrzmiącym orzeczeniom nie służy prawo dalszego odwołania się

Izba uchwała oddzielnie §. 2 do włącznie §. 5. projektu ustawy zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Struszkiewicz czyta :

§. 6. C. k. Żandarmerya, straż polowa i dozorca drogowi, obowiązani są z urzędu donosić o każdym dostrzeżonym przekroczeniu tej ustawy naczelnikowi gminy, gdyby zaś naczelnik gminy sam przekroczenia tego się dopuścił, politycznej władzy powiatowej.

Przemawia p. hr. Borkowski.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała §. 6. projektu ustawy zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca p. Struszkiewicz czyta pojedyncze paragrafy od siódmego do dziesiątego włącznie.

§. 7. W razie zaniedbania wykonania tej ustawy ze strony naczelników gmin lub przełożonych obszarów dworskich, winna polityczna władza powiatowa stosowne poczynić zarządzenia, i na takiego naczelnika gminy, względnie przełożonego obszar dworskiego, nałożyć grzywnę od 5 do 10 zł., która wpłynie do funduszy rady powiatowej.

§. 8. Ustawa ta będzie dwa razy każdego roku, a mianowicie w połowie Marca i z początkiem Czerwca przez naczelników gmin i przełożonych obszarów dworskich ogłaszana.

§. 9. C. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i po wysłuchaniu zdania Towarzystw rolniczych krajowych, wyda odnośne pouczenia co do wykonania tej ustawy i co do sposobów tępienia kianiaki i ostów.

§. 10. Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

Izba uchwała oddzielnie §§. 7 do włącznie §. 10 projektu ustawy zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następnie uchwała Izba bez rozprawy tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji w następującem brzmieniu :

U S T A W A

o tępieniu kianianki i szkodliwych ostów.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Uchwaliwszy następnie przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzeciem czytaniu w następującym brzmieniu:

U S T A W A

o tępieniu kianianki i szkodliwych ostów.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

§. 1. Każdy właściciel, posiadacz, dzierżawca lub zawiadowca gruntu, obowiązany jest tępić kianiankę, także wylubem zwaną i wszelkie szkodliwe osty, znajdujące się na gruntach w jego posiadaniu, dzierżeniu lub pod jego zarządem będących, a to w takim czasie, zanim rośliny te zaczną kwitnąć lub dojrzewać.

2. Gdyby ktokolwiek powyższego obowiązku swego w przepisany czasie nie wypełnił, winien naczelnik gminy, względnie przełożony obszaru dworskiego, wezwać go do tego, i stósowny wyznaczyć mu termin — a po bezskutecznym tegoż upływie, zarządzić tępienie kianianki i ostów na koszt opieszalego.

§ 3. W ostatnim wypadku ulegnie opieszale grzywnie od 50 ct. do 2 zł., a w razie powtórnej opieszalności do 5 zł., w przypadku niemożności płacenia, aresztowi od 1 do 3 dni.

Grzywny wpływają do funduszu ubogich odnośnej gminy.

§. 4. Karę na członków gminy orzeka naczelnik gminy wspólnie z dwoma asesorami (przysiężnymi) w poręczonym zakresie działania, zaś na członków zwierzchności gminnej, przełożonego obszaru dworskiego, tudzież na mieszkających na tymże obszarze, polityczna władza powiatowa. Orzeczenie to będzie skazanemu doręczone na piśmie albo oznajmione mu w kancelaryi urzędu gminnego w obecności dwóch świadków. W ostatnim wypadku, oznajmienie i dzień tegoż winno być zapisanem w protokole i stwierdzonem tamże przez dwóch świadków.

§. 5. Zażalenie przeciwko orzeczeniu może być wniesionem ustnie lub pisemnie do politycznej władzy powiatowej za pośrednictwem naczelnika gminy, względnie do c. k. Namiestnictwa, za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej. w przeciągu dni 8 od dnia doręczenia, względnie oznajmienia takowego. Przeciwko dwom równobrzmiącym orzeczeniom nie służy prawo dalszego odwołania się.

§. 6. C. k. Żandarmerya, straż polowa i dozorey drogowi, obowiązani są z urzędu donosić o każdym dostrzeżonem przekroczeniu tej ustawy naczelnikowi gminy, gdyby zaś naczelnik gminy sam przekroczenia tego się dopuścił. politycznej władzy powiatowej.

§. 7. W razie zaniedbania wykonania tej ustawy ze strony naczelników gmin lub przełożonych obszarów dworskich, winna polityczna władza powiatowa stósowne poczynić zarządzenia, i na takiego naczelnika gminy, względnie przełożonego obszaru dworskiego, nałożyć grzywnę od 5 do 10 zł., która wpłynie do funduszu rady powiatowej.

§. 8. Ustawa ta będzie dwa razy każdego roku, a mianowicie w połowie Marca i z początkiem Czerwca przez naczelników gmin i przełożonych obszarów dworskich ogłaszana.

§. 9. C. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i po wysłuchaniu zdania Towarzystw rolniczych krajowych, wyda odnośne pouczenia co do wykonania tej ustawy i co do sposobów tępienia kianianki i ostów.

§ 10. Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

Na wniosek sprawozdawcy uchwała Izba, iż przez uchwalenie tej ustawy załatwioną zostaje petycja do l 494. Sanockiego Towarzystwa gospodarczego w przedmiocie tępienia kianianki i innych szkodliwych ostów.

Z porządku dziennego następują sprawozdania o petycyach.

Sprawozdawca komisji administracyjnej p. Henzel czyta:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o petycji L. 7 osady Kornelówka powiatu Żydaczowskiego o wydzieleniu jej ze związku gminy Nowe Siolo i utworzenie samostnej gminy politycznej, z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją osady Kornelówki powiatu żydaczowskiego o wydzielenie jej ze związku gminnego z gminą Nowe Siolo i o utworzenie samostnej gminy politycznej — przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji administracyjnej p. Henzel czyta sprawozdanie komisji administracyjnej o petycji L. 177 miejscowości „Mikolsdorf“ powiatu Buczaekizgo o wyłączenie ze związku gminnego z gminą Ottynia i utworzenie samostnej gminy, z następującym wnioskiem:

Wyoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję miejscowości Mikolsdorf o wydzielenie ze związku gminnego z gminą Ottynia i utworzenie samostnej gminy, ndziela się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia na najbliższej sesji sejmowej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji administracyjnej p. Henzel czyta sprawozdanie komisji administracyjnej o petycji L. 251 przysiółka „Podlesie“ powiatu Buczackiego, o wyłączenie ze związku gminnego z Medwedowcami i utworzenie samostnej gminy — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję przysiółka „Podlesie“ o wydzielenie z związku gminnego z Medwedowcami i utworzenie samostnej gminy, udziela się Wydziałowi krajowemu do zbadania we wskazanych kierunkach.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Marszałek odczytuje pismo c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 1. Października 1884. L. 9387/pr., zapowiadające na dzień 4. Października b. r. o godz. 9. rano nabożeństwo pontyfikalne jako w dniu Imienin Jego Ces. i Król. Apost. Mości Cesarza Franciszka Józefa.

Marszałek zaprasza pp. posłów na to nabożeństwo.

Przystąpiono do dalszego ciągu sprawozdań o petycyach.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Łoziński czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji L. 65 X. Jana Złóży, o przyznanie katechetom szkół ludowych wiejskich rocznego wynagrodzenia za udzielanie religii — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Rząd, aby w spełnieniu przyrzeczeń, zawartych w reskrypcie Ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 25. Maja 1881 r. udzielonym Wydziałowi krajowemu pismem c. k. Namiestnictwa z dnia 23. Lipca 1881 r. L. 5845/pr. uwzględnił podania o remunerację bardziej obarczonych wykładem nauki religii w szkołach wiejskich a nisko dotowanych duszpasterzy, przyznając im zapomogi z funduszu religijnego i z nadzwyczajnego kredytu, przyzwalanego co-roczenie na zapomogi dla duchownych katolickich.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Łoziński czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji L. 220 Wydziału Rady powiatowej w Kolbuszowy o utworzenie IV. klasy przy szkole ludowej w Sokolowie i pomnożenia liczby nauczycieli, na koszt funduszu krajowego — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Petycę Wydziału powiatowego w Kolbuszowy o utworzenie IV. klasy w szkole ludowej w Sokołowie, odstępuje się krajowej Radzie szkolnej do uwzględnienia.

P. dr. Stanisław hr. Badeni stawia dostatecznie popartą poprawkę, ażeby we wniosku komisji po słowie „szkolnej“ zamiast „do uwzględnienia“ zamieścić wyraz „do załatwienia“.

Po przemówieniu pp. Pietruskiego dwukrotnie, Romanowicza, St. Badeniego i Sprawozdawcy, Izba uchwała poprawkę p. St. Badeniego

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Łoziński czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji L. 150 Jana Boka, nauczyciela szkoły ludowej w Pakoszówce powiatu Sanockiego o udzielenie zapomogi lub zaliczki — z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Petycę Jana Boka nauczyciela szkoły ludowej w Pakoszówce, w powiecie Sanockim, o zapomogę bezzwrotną lub udzielenie zaliczki w wysokości rocznej płacy — odstępuje się krajowej Radzie szkolnej do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Romanowicz czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji Wydziału Rady powiatowej Mieleckiej w sprawie zniesienia chajderów — z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Petycę Wydziału Rady powiatowej Mieleckiej w sprawie zniesienia chajderów, odstępuje się c. k. Rządowi do załatwienia w myśl uchwały Sejmu z dnia 9 września 1884.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Romanowicz czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycjach l. 36 Jana Żytkiewicza, l. 71 Wincentego Łabędzia, l. 94 Franciszka Maciejowskiego, l. 121 Bazylego Makarewicza, l. 122 Piotra Stankiewicza, l. 158 Franciszka Gonia, l. 238 Wincentego Czyżewskiego, l. 300 Tekli Bugiel, l. 313 Jana Kuryka, l. 379 Michała Chmury, l. 389 Karola Siarkiewicza, l. 550 Jana Jaremki i l. 556 Jana Oryszkiewicza, o zaliczenie do emerytury lat służby przez Radę szkolną krajową nie zaliczonych — z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Petycyje l. 36, 71, 94, 121, 122, 158, 238, 300, 313, 379, 389, 550 i 556 odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Romanowicz czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji gmin Breń i Kawenczyn w przedmiocie obowiązku utrzymywania nauczyciela przy dwuklasowej szkole ludowej w Kawenczynie — z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Petycę l. 371 odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do dokładnego zbadania stanu rzeczy, a gdyby się okazały nieformalności w dawniejszej pertraktacji, do przeprowadzenia nowej.

P. hr. Rey wnosi dostatecznie poparty dodatek, ażeby we wniosku komisji po słowie „okazały“ umieścić wyrazy: „zbyteczne przeciążenie i“.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy, który imieniem komisji przyjmuje proponowany przez p. hr. Reya dodatek — Izba uchwała wniosek komisji z poprawką p. hr. Reya.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Majer czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji L. 321 Wydziału Rady powiatowej w Nowym Targu, by kary pieniężne za nieposyłanie dzieci do szkoły wpływały do funduszu szkolnego okręgowego — z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Wydziału Rady powiatowej Nowotarskiej odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do bliższego zbadania faktów w niej przytoczonych, a w miarę okoliczności do takiego zarządzenia, żeby jak w ogóle fundusz szkolny miejscowy, tak w szczególności grzywny opłacane za opieszałość w posyłaniu dzieci do szkoły, obracane były na cele szkolne jedynie tej gminy, która tę szkołę utrzymuje, i z której też pochodzą kwoty nakładane na rodziców uchylających się od obowiązku posyłania swych dzieci do szkoły.

Przemawiają pp. ks. Siczynski i hr. St. Badeni dwukrotnie.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała wniosek komisji szkolnej.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. T. Rozwadowski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 301 mieszkańców Nowego Sącza i okolicy w sprawie rozszerzenia czasu służby urzędu pocztowego i telegraficznego na godziny po południowe — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd. aby jak najrychlej zechciał zarządzić stosowne kroki, aby c. k. urząd pocztowy i telegraficzny w Nowym Sączu napowrót mógł urzędować przez dzień cały, t. j. od godziny 8 rano do godz. 6 wieczór.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. T. Rozwadowski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji l. 377 Rady powiatowej Kolbuszowskiej, w sprawie przedłużenia ważności paszportów bydłych wewnątrz kraju z 10 na 30 dni — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Rady powiatowej Kolbuszowskiej o przedłużenie terminu ważności paszportów bydłych wewnątrz kraju, z wyjątkiem powiatów nadgranicznych z 10 na 30 dni, poleca się Wysockiemu c. k. Rządowi do możliwego uwzględnienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. T. Rozwadowski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 439 Leonarda Borzęckiego emerytowanego konduktora dróg krajowych, o przyznanie mu dwóch kwinkweniów i całej pensji w czynnej służbie pobieranej, względnie całej pensji 500 zł. bez kwinkweniów — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycyą emerytowanego konduktora Leonarda Borzęckiego, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. ks. Kopyciński czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 327 dzierzawców pohoru podatku konsumcyjnego z Mościsk, by Wydział krajowy postarał się o wprowadzenie załogi wojska do Mościsk — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycyą dzierzawców poboru podatku konsumcyjnego z Mościsk o postaranie się, by wojsko tamże załogą stało, przechodzi się do porządku dziennego“.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. ks. Kopyciński czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji l. 311 gminy Königsau o uwolnienie kościoła ich filialnego od konkurencji do kościoła parafialnego w Medenicach — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Nad petycją gminy Königsau o uwolnienie od konkurencyi do kościoła parafialnego w Mendenicach, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. ks. Kopyciński czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji Antoniego Sozańskiego, o sprostowanie nazwy ulicy Syxtuskiej we Lwowie, na nazwę ulica „Syxta“ — z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Nad petycją Sozańskiego przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. Zborowski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej nad petycją l. 102, Prezydenta imieniem gminy stoł. król. miasta Krakowa wniesionej o uwolnienie opłaty 52½ ct. przypadającej na budowę szpitala z taks za pozwolenie na muzykę z tańcami w lokalach szynkowych — z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Petycję Prezydenta imieniem gminy stoł. król. miasta Krakowa o uwolnienie opłaty 52½ ct. przypadającej na budowę szpitala z taks za pozwolenie na muzyki z tańcami w lokalach szynkowych, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do bliższego rozpatrzenia się z upoważnieniem do stanowczego załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. B. Rozwadowski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji l. 449, Kazimierza Skwirczyńskiego dyetaryusza Oddziału rachunkowego Wydziału krajowego, o udzielenie mu „veniam aetatis“ — z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Nad petycją Kazimierza Skwirczyńskiego dyetaryusza Oddziału rachunkowego Wydziału krajowego o udzielenie mu „veniam aetatis“ przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. B. Rozwadowski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji l. 481, gminy Przeclaw oraz gmin okolicznych : Blotnie, Podole, Łączki brzeskie, Korzeniów, Nagoszyn, Męcinoń, Pustków, Bobrowa, Białybór, Rzemień i Dobrynin, o ustanowienie apteki w Przeclawiu — z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Petycję gminy Przeclaw i 11 gmin okolicznych odstępuje się Wysokiemu c. k. Rządowi do odpowiedniego zarządzenia, ewentualnie do uwzględnienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

J. E. Namiestnik odpowiada na interpelację p. Gorayskiego w sprawie taryfy kolejowej dla transportów nafty kaukaskiej i na interpelację p. hr. J. Stadnickiego w sprawie regulacji rzek w Galicyi.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badei czyta interpelację p. T. Rozwadowskiego i towarzyszy do c. k. Rządu, w sprawie niesłusznych wymiarów należności bezposrednich.

Marszałek oświadcza, iż interpelacya ta zostanie udzieloną J. E. Namiestnikowi jako Komisarzowi rządowemu.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 4. Października 1884. godzinę 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym :

Porządek dzienny 10. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w Sobotę dnia 4. Października 1884. o godzinie 11. przed południem.

1. Pierwsze czytanie wniosku p. Polanowskiego w sprawie zebrania dat statystycznych o stanie gorzelnii.
2. Pierwsze czytanie wniosku p. Romańczuka w sprawie języka wykładowego w szkołach ludowych i średnich.
3. Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyi Reprezentacyi gminy miasta Tarnowa względem ustawodawczego zezwolenia na pobór opłaty od czynszów najmu. Sprawozdawca poseł Smolka.
4. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na r. 1885. Sprawozdawca poseł Madeyski.
5. Sprawozdanie komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie budowy gmachu sejmowego. Sprawozdawca poseł Romer.
6. Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o petycyi komitetu Towarzystwa rolniczego krakowskiego w przedmiocie ulg w podatku gruntowym. z powodu klęsk zrzadzonych tego-roczną powodzią. Sprawozdawca poseł A. Sapieha.
7. Sprawozdania o petycyach budżet obciążających :
  - a) Izraela Zimmermana, dzierżawcy myta krajowego w Podwoleczyskach, o wynagrodzenie strat i zwolnienie z kontraktu. Sprawozdawca poseł Pławicki.
  - b) Błażeja Marczaka, pisarza w szpitalu lwowskim, o przyznanie emerytury. Sprawozdawca poseł Golejewski.
8. Sprawozdania o petycyach budżetu nie obciążających.

Koniec posiedzenia o godzinie 1 $\frac{1}{2}$.

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze :

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 2. Października 1884.

495. Jan Kurmann kierownik szkoły w Zawałowie przez p. Romanowicza o dodanie drugiego nauczyciela.
496. Władysław Paraskowicz przez p. Wereszczyńskiego o zapomogę celem udania się do Wiedeńskiej akademii agronomiczno lasowej.
497. Jezupol gmina przez p. Stanisława Badeniego, przeciw wydzieleniu jej z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Haliczu.
498. Gmina Laszek górnych przez p. Ochrymowicza, o zapomogę na budowę szkoły.
499. Przysiółki Cezarówka i Okradziejówka przez p. Artura Potockiego, w sprawie indemnizacyi gruntów.

500. Rada szkolna miejscowa w Bobrku przez p. Artura Potockiego, o podwyższenie płacy nauczycielom.
501. Tenczynek gmina przez p. Artura Potockiego o uwolnienie od opłaty myta mostowego na rogatce w Krzeszowicach.
502. Ks. Siemaszko z Krakowa przez p. Artura Potockiego przedkłada sprawozdanie z opieki nad biednymi dziećmi.
503. Kraków Towarzystwo rybackie przez p. Artura Potockiego o uregulowanie prawa rybackiego.
504. To samo przez p. Artura Potockiego, o wydanie ustawy ochronnej dla raka.
505. Rada szkolna miejscowa w Zarkach przez p. Artura Potockiego o podwyższenie płacy nauczycielom.
506. Książd Wawrzyniec Zaremba przez p. Kopycińskiego, w sprawie osiągnięcia należności mesznego.
507. Strykówka gmina przez p. Maxa o systemizowanie dwuklasowej szkoły.
508. Zakliczyn gmina przez p. Madejskiego, w sprawie utworzenia c. k. Sądu w Zakliczynie.
509. Zakład Bazylianek we Lwowie przez p. Ochrymowicza o zapomogę 4000 zhr. na budowę cerkwi.
510. Gmina Rudnik i inne przez p. Jana Tarnowskiego o przeniesienie c. k. Starostwa i Sądu z Niska do Rudnika.
511. Komitet wydawnictwa dzieł ludowych we Lwowie przez p. Małeckiego o subwencyę na rok 1885.
512. Gmina Kaiserdorf (Kalinów) przez p. Stanisława Tarnowskiego (junior) w sprawie regulacji Dniestru.
513. Ugartsberg gmina jak wyżej.
514. Kazimierz Rojowski i inni przez p. Adama Sapiechę o zniesienie taryfy na kolei Jarosław-Sokal.
515. Towarzystwo „Przymierze Braci“ we Lwowie przez p. Goldmana o subwencyę.
516. Stowarzyszenie rękodzielników „Gwiazda“ w Tarnowie przez p. Zawadzkiego o subwencyę.
517. Szkoła przemysłowa w Rzeszowie przez p. Rybickiego o subwencyę.
518. Kołomyja gmina przez p. Wierzbickiego o subwencyę dla szkoły garncarskiej.
519. Towarzystwo pedagogiczne w Przemyśle przez p. Wierzbickiego o subwencyę.
520. Mosty gmina przez p. Jankę w sprawie regulacji Dniestru.
521. Kołodruby gmina jak wyżej.
522. Manasterzec gmina jak wyżej.
523. Terszaków gmina jak wyżej.
524. Powerchów gmina jak wyżej.
525. Tylicz gmina i inne przez p. Zborowskiego o utworzenie urzędu pocztowego w Tyliczu.
526. Gminy i obszary dworskie powiatu Tłumackiego przez p. Zborowskiego o pozostawienie c. k. Starostwa w Tłumaczu.
527. Niepołomice Rada szkolna miejscowa przez p. Madejskiego w sprawie niepodwyższania dodatków na cele szkolne.
528. Tekla Rudnicka wdowa po zastępcy woźnego Wydziału krajowego przez p. Smolkę o jednorazowy dar z łaski.
529. Henryk Kühn uczeń sztuk pięknych w Wiedniu przez p. Merunowicza o zapomogę, celem dalszego kształcenia się w malarstwie.
530. Towarzystwo myśliwych imienia Św. Huberta we Lwowie przez p. Merunowicza, w przedmiocie zmiany przepisów o polowaniu.
531. Adolf Lipczyński inżynier przez p. Grossa w sprawie regulacji górnego Dniestru.
532. Towarzystwo przyrodników imienia „Kopernika“ we Lwowie przez posła Czerkawskiego o subwencyę.

533. Salamon Rinner i Salamon Rosenholz szynkarze przez ks. Sawę w sprawie znizenia opłaty podatków od wyszynku.
  534. Kraków Wydział powiatowy przez p. Mieroszowskiego w sprawie piętnowania bydła.
  535. Pruchnik gmina przez p. Antoniewicza, w sprawie restauracji budynku szkolnego.
  536. To samo przez p. Antoniewicza w sprawie dzierżawy polowania na gruntach włościąńskich i noszenia broni.
  537. Ta sama przez p. Antoniewicza w sprawie zmiany ustawy drogowej.
  538. Gmina Studzianiec przez p. Romańczuka o usunięciu wadliwości ustaw gminnych i innych zarządzeń przyczyniających się do upadku rolnictwa.
  539. Trapice gmina przez p. Romańczuka o regulację rzeki Swicy.
  540. Czajkowice gmina przez p. Jankę w sprawie regulacji Dniestru.
  541. Nauczyciel szkoły 4-klasowej w Komarnie przez p. Jankę o dodatek drożyzniany.
  542. Wincenty Skwirzyński przez p. Jankę o przyjęcie brata obłąkanego Antoniego do zakładu na Kulparkowie.
  543. Tkacze gminy Komarna przez p. Jankę o wyjednanie, by płótna ich przez fabrykę w Winnikach zakupywane były.
  544. Towarzystwo muzyczne imienia Moniuszki w Stanisławowie przez p. Góreckiego o subwencję.
  545. Albina Kozatel przez p. Podlewskiego o zapomogę.
  546. Feliks Gajewski nauczyciel przez p. Lenińskiego o wliczenie 1 $\frac{1}{2}$ roku służby nauczycielskiej.
-

Protokół

10. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 4. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 45.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, Władysław ks. Sapieha, A. Jędrzejowicz i Tytus Siengalewicz.

Obecnych posłów 129.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 9. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów.

Marszałek uwiadamia Izbę, iż udzielił 8-dniowy urlop p. hr. Tarnowskiemu Janowi, a 4-dniowy urlop p. Maxowi.

Izba udziela p. hr. Romanowi Potockiemu i p. Augustynowiczowi 14-dniowe urlopy.

Sekretarz p. A. Jędrzejowicz czyta spis petycyi, wniesionych po dzień 4. Października 1884. od Nr. 547 do Nr. 574, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji prawniczej L. 547, 553.

„ szkolnej L. 548, 549, 568, 571, 574.

„ budżetowej L. 550, 551, 552, 554, 560, 561, 563, 564, 565, 566, 567, 572.

„ Komisji petycyjnej L. 555, 558, 559, 562, 573.

„ powodziowej L. 556, 557.

„ dla spraw gospodarstwa krajowego L. 569.

„ drogowej L. 570.

Marszałek prosi Izbę, aby z powodu Imienin Najjaśniejszego Pana dała upoważnienie do złożenia życzeń Reprezentacji kraju u stóp Tronu Najwyższego.

Izba wznosi trzykrotny okrzyk na cześć Najjaśniejszego Pana i upoważnia Marszałka do złożenia życzeń w drodze telegraficznej.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest pierwsze czytanie wniosku p. Polanowskiego w sprawie zebrania dat statystycznych o stanie gorzelni.

P. Polanowski uzasadnia swój wniosek i pod względem formalnym wnosi odesłanie takowego do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

P. hr. Jan Stadnicki wnosi na podstawie poprzedniego porozumienia się z p. hr. Tarnowskim Janem przyjęcie tegoż rezygnacyę jako członka komisji kolejowej i stawia dalszy wniosek nagły, aby jeszcze na obecnem posiedzeniu wybrano nowego członka do komisji kolejowej.

Izba uznaje nagłość wniosku i uchwała wybór jednego członka komisji kolejowej.

Marszałek oświadcza, iż po załatwieniu pierwszych czytań dzisiejszego porządku dziennego zarządzi wybór uzupełniający jednego członka do komisji kolejowej w miejsce p. hr. Jana Tarnowskiego.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie wniosku p. Romańczuka w sprawie języka wykładowego w szkołach ludowych i średnich.

P. Romańczuk uzasadnia swój wniosek i pod względem formalnym wnosi odesłanie takiego do komisji szkolnej.

Izba uchwała ten wniosek bez dyskusyi.

Przystąpiono do wyboru uzupełniającego jednego członka komisji kolejowej.

Na skrutatorów powołuje Marszałek pp. Ochrymowicza, Korytowskiego, Pławickiego, Kaprego i Skrzyńskiego.

Marszałek zawiesza posiedzenie na 15 minut celem odbycia skrutynium.

Po przerwie ogłasza p. Ochrymowicz wynik skrutynium wyboru:

Głosujących 94.

Wybrany p. Kozłowski.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o petycji Reprezentacyi gminy miasta Tarnowa względem ustawodawczego zezwolenia na pobór opłaty od czynszów najmu.

Sprawozdawca JE. p. Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym projektem ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o zezwoleniu gminie miasta powiatowego Tarnów na pobór opłat od czynszów najmu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam:

Art. I.

Gminie miasta powiatowego Tarnów pozwala się pobierać w latach 1885, 1886, 1887, 1888 i 1889 opłaty od czynszów najmu każdej nieruchomości, znajdującej się w obrębie miasta, podlegającej podatkowi domowemu czynszowemu.

Art. II.

Opłata ma wynosić po pięć centów w. a. od każdego zeznanego i w drodze urzędowej stwierdzonego złotego w. a. czynszu najmu.

Art. III.

Mieszkańcy miasta Tarnowa, którzy opłacają za pomieszkanie roczny czynsz najmu w kwocie 20 zł. (dwudziestu złotych) w. a. lub niższej, są wolni od tej opłaty.

Art. IV.

Bliższe postanowienia względem przeprowadzenia tej opłaty uchwali Rada gminna miasta Tarnowa.

Art. V.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Na wniosek p. Wł. Badeniego uchwała Izba głosowanie en bloc.

Sprawozdawca czyta pojedyncze ustępy projektu ustawy, tytuł i wstęp, które Izba en bloc bez rozprawy uchwała. Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na rok 1885.

Sprawozdawca p. Madeyski uwolniony od czytania sprawozdania, prostuje omyłki druku i czyta następujący wniosek komisji budżetowej:

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki krajowego funduszu szkolnego na rok 1885 w następujących kwotach:

Rubryka	I. Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych	377.860 zł.
"	II. Substytucye	100.000 "
"	III. Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye	3.775 "
"	IV. Adjuta	5.000 "
"	V. Remuneraacye i zapomogi	30.000 "
"	VI. Podatki i daniny	650 "
"	VII. Koszta podróży i diety	500 "
"	VIII. Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli	70.735 "
"	IX. Dodatek do funduszu emerytalnego	12.800 "
"	X. Emerytury	5.600 "
"	XI. Dary z łaski	3.533 "
"	XII. Potrzeby ogólnej natury	1.000 "
"	XIII. Rozmaite	6.800 "
"	XIV. Zasiłki bezzwrotne i zaliczki zwrotne na budynki szkolne	15.000 "
	Suma wydatków	633.253 "

Docho dy krajowego funduszu szkolnego na rok 1885. w następujących kwotach:

Rubryka	I. Odsetki od kapitałów	14.713 zł.
"	II. Z dóbr i realności	9 "
"	III. Dodatki	530 "
"	IV. Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2.835 "
"	V. Zapisy i darowizny	— "
"	VI. Taksy od spadków	7.250 "
"	VII. Rozmaite wpływy	176.215 "
"	VIII. Dodatek z e. k. Skarbu państwa	54.943 "
"	IX. Zwroty zaliczek danych na budynki szkolne	20.000 "
	Suma dochodów	276.495 "

II. Wysoki Sejm raczy pozwolić:

Na przenoszenie kredytów uchwalonych na wydatki zwyczajne w Rubrykach II. IV. V. i VII. tudzież na wzajemne przenoszenie takichże kredytów w Rubrykach XI. i XII.

III. Wysoki Sejm raczy uchwalić

R e z o l u c y ę :

Wzywa się e. k. Rząd, ażeby w celu uzyskania z e. k. skarbu Państwa dla okręgowych inspektorów przy szkołach ludowych należytego uposażenia a w szczególności także potrzebnej

dla wspierania ich przez remuneracye i zapomogi dotacyi, na drodze właściwej odpowiednie poczynił kroki.

Przemawiają p. dr. Stanisław hr. Badeni i p. Romanowicz.

Podczas przemówienia p. Romanowicza przewodnictwo obejmuje Zastępca Marszałka ks. Biskup Sembratowicz.

Przemawia p. ks. Siezyński.

Przewodnictwo obejmuje napowrót Marszałek krajowy.

Po przemówieniu p. ks. Siezyńskiego, Marszałek odracza dalszą rozprawę z powodu spóźnionej pory. Sekretarz p. A. Jędrzejowicz czyta interpelacyę p. Skarszewskiego i towarzyszy do p. komisarza rządowego w sprawie oznaczenia terminu do wyrównania podatku gruntowego na podstawie ostatnich wyników reklamacyjnych.

Sekretarz p. T. Siengalewicz czyta interpelacyę p. Siezyńskiego i towarzyszy do p. komisarza rządowego w sprawie zaszytych w Kopyczyńcach wypadków nadużycia władzy przez c. k. żandarmeryę.

Marszałek oświadcza, że interpelacye te udzielone zostaną p. komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. A. Jędrzejowicz czyta następujące dostatecznie poparte wnioski:

W n i o s e k.

Zważywszy po 1sze, że ustawa o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich, uchwalona w roku bież. przez obie Izby Rady państwa i zatwierdzona przez Monarchę, orzekła ustanowienie w krajach Monarchii komisyj krajowych. uposażonych ważnemi atrybucyami, ułatwiającemi przedsięwzięcie i wykonywanie robót, mających na celu zabezpieczenie kraju od spustoszeń zrzędzonych przez wody górskie;

zważywszy po 2gie, że wyżej powołana ustawa w §. 23. orzekła, iż taka komisya krajowa ma być ustanowiona w każdym kraju Monarchii, którego Sejm tego zażąda i fundusz potrzebny wyznaczy;

zważywszy po 3cie, że Sejm nasz krajowy wyznacza znaczne sumy pieniężne jako zasiłki dla spółek, przedsięwziętych regulacye małych rzek, nawodniania, osuszania i na inne melioracye, ma prawo żądać utworzenia w Galicyi takiej komisji krajowej, w której na mocy §. 24. wyżej powołanej ustawy. zasiadać mają pod przewodnictwem Namiestnika lub jego zastępcy reprezentant Wydziału krajowego, reprezentanci krajowych towarzystw rolniczych i leśnych;

zważywszy po 4te, że z sumy pół miliona zlr., która ma być odpowiednio prawomocnej drugiej ustawie państwowej z r. b. wyznaczana corocznie ze skarbu państwa przez lat dziesięć na zasiłki przedsięwziętych nawodnienia lub osuszania gruntów i przedsięwziętych roboty w celu zabezpieczenia okolic od spustoszeń przez wody górskie — ten tylko kraj może otrzymać znaczniejsze zasiłki, w którym wyżej wspomniana komisya krajowa ustanowioną będzie;

zważywszy wreszcie, że w tym tylko kraju Monarchii może wejść w wykonanie bardzo użyteczna, wyżej tylekrotnie powołana ustawa o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich, w którym ustanowiona będzie komisya krajowa przez tę ustawę orzeczoną, a której ustanowienia ma prawo Sejm zażądać;

wnoszą niżej podpisani:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa na mocy §. 23. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884 „o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich“, by c. k. Rząd ustanowił w Galicyi komisję krajową, której atrybucye i skład orzekła wyżej powołana ustawa“.

We Lwowie 30. Września 1884.

Wnioskodawcy:

Leon Chrzanowski, Zamoyski, Artur Potocki.

Sanguszko, Madeyski, Łoziński, Zawadzki, A. Jędrzejowicz, A. Sapieha, Władysław Koziębrodzki, Stanisław Tarnowski junior, Stanisław Polanowski, K. Scipio, W. Żuk-Skarszewski, Smarzewski, Rybicki, Rydel.

Ze względu, iż w przeszłej sesji sejmowej przedłożony przez Wydział krajowy projekt do ustawy w sprawie uregulowania stosunków służbowych i robotniczych nie został załatwiony w komisji administracyjnej;

ze względu, że poczucie potrzeby uregulowania tych stosunków coraz silniej objawia się w kraju:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

W n i o s e k.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu przedłożenie na następnej sesji sejmowej:

1. Ustawy służbowej opartej na obecnym ustroju administracyjnym, rozdziału gmin i obszarów dworskich, a to poruczającej rozstrzyganie sporów służbowych na obszarach dworskich, zanim zmiana ustawy gminnej przeprowadzoną zostanie, e. k. Starostom, z pozostawieniem tylko wykonania orzeczeń tychże władzom gminnym.
2. Ustawy robotniczej, regulującej stosunki między gospodarzami wiejskimi a robotnikami, w ten sposób, by zapewnić dotrzymywanie wzajemnych umów i zobowiązań, poddając je w razie przeciwnym natychmiastowej politycznej egzekucyi.

Wnioskodawca:

Tadeusz Wasilewski.

Jerzy Czartoryski, M. Onyszkiewicz, W. Struszkiewicz. Ap. Jaworski, Stan. Stadnicki, Czartoryski, Czesław Lasocki, Mieroszowski, Wład. Koziębrodzki, ks. Sawa, Z. Dembowski, R. Łubieński, Tadeusz Langie, A. Sapieha, Gross, W. Sapieha, Skalkowski.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy, aby celem przyspieszenia urządzenia szkoły ludowej w gminie Jasienna, powiatu Sądeckiego, należącej dotychczas do szkoły ludowej Lipnica wielka, w powiecie Grybowskim, przeprowadził rokowania z radami szkolnymi okręgowymi w Nowym Sączu i Gorlicach w kierunku wydzielenia gminy Jasienna ze związku szkolnego Lipnica wielka, oraz inspektoratu Gorlickiego, a przydzielenie do Sądeckiego.

Lwów dnia 5. października 1884.

Wnioskodawca.

Władysław Żuk Skarszewski.

Klucy, Stanisław Jędrzejowicz, Polanowski, Bobczyński, Roman Potocki, Rydel, W. Struszkiewicz, Zamoyski, J. Popiel, Żywicki, Tyszkowski, Stanisław Tarnowski, K. Scipio, Łoziński, L. Chrzanowski.

W n i o s e k.

Zważywszy, że wkrótce musi być rozstrzygniętą kwestya, czy ma być nadal przedłużony przywilej prywatnego Towarzystwa akcyjnego, którego własnością jest e. k. wyłącznie u przyw. kolej Północna cesarza Ferdynanda — lub nie?

zważywszy, że kolej ta stanowi obecnie jedyne ujście od strony zachodniej dla galicyjskich dróg żelaznych, — że przeto jej polityka taryfowa musi wywierać nader silny wpływ na warunki eksportu i importu galicyjskiego;

zważywszy, że nie podobna przypuszczać, ażeby terazniejsza, czy jakakolwiek inna prywatna spółka kapitalistów szczerzej i skuteczniej uwzględniała dobro publiczne w eksploatacyi kolei Północnej, niż e. k. Rząd państwowy;

zważywszy, iż w każdym razie przez przejście w zarząd państwa ruchu na liniach kolei Północnej otworzy się wpływ bezpośredni konstytucyjnej reprezentacji inieresowanych krajów i państwa na taryfy i wszystkie urządzenia tej potężnej instytucji komunikacyjnej, gdy kontrola w tym kierunku z natury swej musi być niezmiernie utrudnioną, jak długo kolej pozostanie w ręku prywatnem;

zważywszy, że nawet dotychczasowy system upaństwowiania w Austrii krótkich, bez żadnego związku pomiędzy sobą zostających, luźnych i najgorzej rentujących się kolei żelaznych, przecież okazuje się dla skarbu publicznego korzystnym, więc logicznie nie można twierdzić, ażeby nabycie na rzecz państwa najobfitsze ze wszystkich kolei żelaznych w Austrii przynoszącej zyski kolei Północnej mogło przynieść szkodę państwu, gdy owszem przypuszczać należy, iż jej linie stałyby się cennem źródłem dochodu dla obciążonego subwencjami kolejowemi skarbu publicznego;

zważywszy, że ciała zbiorowe, reprezentujące interesa rolnictwa, jakoteż przemysłu i handlu w naszym kraju, reprezentacje miast głównych i wielu powiatów, oba krajowe stowarzyszenia techników i inne korporacje poważne, w rozmaity sposób oświadczyły się stanowczo za przejściem linii c. k. wyłącznie uprzywilejowanej kolei Północnej na rachunek Państwa;

zważywszy, iż Wysoka Reprezentacja kraju naszego w Radzie państwa również oświadczyła się za upaństwowieniem kolei Północnej —

Wysoki Sejm raczy uchwalić;

„Wzywa się c. k. Rząd na mocy art. 19. statutu krajowego, ze względu na ważny interes ekonomiczny kraju, ażeby wyjednał to w drodze właściwej, iżby po wygaśnięciu dotychczasowych przywilejów prywatnego akcyjnego Towarzystwa „c. k. wyłącznie uprzywilejowanej kolei Północnej cesarza Ferdynanda” linie jej przeszły w zarząd państwa.

Lwów dnia 4. Października 1884.

Teofil Merunowicz

wnioskodawca.

Edward Simon, Józef Simon, Kaszewko, Romanowicz, Goldmann, Gross, Skalkowski, Henryk Janko, Waygart, Lenartowicz, Bereźnicki, Wasilewski, Zawadzki, ks. Kopyciński, ks. Sawa.

Marszałek oświadcza, iż wnioski powyższe traktowane będą według przepisów regulaminu.

Następnie odczytuje sekretarz p. A. Jędrzejowicz następujący wniosek naglący p. hr. Reya i towarzyszy.

W n i o s e k n a g l ą c y.

Zważywszy, iż na dniu 2. października 80 domów spłonęło w Tarnobrzegu i 200 rodzin znajduje się bez dachu, a pożar nie ugaszony jeszcze —

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby na ręce Prezesa Rady powiatowej w Tarnobrzegu wysłał dla tamtejszych pogorzalców tytułem doraźnego wsparcia 1.000 zł.

Wnioskodawca:

M. Rey.

Ks. Sawa, W. Koziębrodzki, Lasocki, Tyszkiewicz, Abrahamowicz, Madeyski, Z. Dembow-ski, Stan. Stadnicki, S. Badeni, R. Łubiński, Wierzbicki, S. Tarnowski (senior), St. Tarnowski (junior), Zamoyski, Adam Jędrzejowicz, Edward Jędrzejowicz, Apolinary Jaworski.

Marszałek oświadcza, iż z powodu braku kompletu nie może poddać pod głosowanie nagło-ści tego wniosku, zarządzi jednak umieszczenie pierwszego czytania na najbliższem posiedzeniu.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 6. października 1884 godzinę 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 11. posiedzenia, II. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego które się odbę-dzie w Poniedziałek dnia 6. Października 1884 o godzinie 11. przed południem.

1. Pierwsze czytanie wniosku p. Reya w sprawie doraźnego wsparcia dla pogorzalców w Tarnobrzegu.
2. Pierwsze czytanie wniosku p. Chrzanowskiego w sprawie ustanowienia komisji krajowej w myśl §. 23. państwowej ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. o odprowadzeniu wód górskich.
3. Pierwsze czytanie wniosku p. Merunowicza w sprawie objęcia w zarząd państwa kolei północnej Ces. Ferdynanda.
4. Pierwsze czytanie wniosku p. Wasilewskiego w sprawie wydania nowej ustawy służbowej.
5. Pierwsze czytanie wniosku p. Skarszewskiego w sprawie przydzielenia gminy Jasienna do Sądeckiego inspektoratu szkolnego.
6. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie gwarancyi kraju za zobowiązania, wypływające z I. emisji obligacyj komunalnych Banku krajowego do wysokości 5,000.000 zł. w. a. — Sprawozdawca p. Wereszezyński.
7. Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji budżetowej o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na r. 1885. — Sprawozdawca p. Madeyski.
8. Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszu propinacyjnego na rok 1882. — Sprawozdawca p. Skalkowski.
9. Sprawozdanie komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie budowy gmachu sejmowego. — Sprawozdawca p. Romer.
10. Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o petycyi komitetu Towarzystwa rolniczego krakowskiego w przedmiocie ulg w podatku gruntowym, z powodu klęsk zrzadzonych tegoroczną powodzią. — Sprawozdawca p. A. Sapieha.
11. Sprawozdania o petycyach budżet obciążających:
  - a) Izraela Zimmermana, dzierżawcy myta krajowego w Podwoleczyskach, o wynagrodzenie strat i zwolnienie z kontraktu. — Sprawozdawca p. Pławicki.
  - b) Błażeja Marczaka, pisarza w szpitalu lwowskim, o przyznanie emerytury. — Sprawozdawca p. Golejewski.
12. Sprawozdania o petycyach budżetu nie obciążających.

Koniec posiedzenia o godzinie 3 $\frac{1}{4}$.

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze :

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 4. października 1884.

547. Zaleszczyki gmina wraz z innymi gminami i obszarami dworskimi pp. Chamca w sprawie utworzenia drugiego Sądu obwodowego na okręg sądowy Tarnopolski z siedzibą w Zaleszczykach.

548. Billich Antoni, nauczyciel pp. Siengalewicza, o wliczenie 6 lat i 11 miesięcy służby wojskowej, do służby nauczycielskiej.
  549. Towarzystwo pedagogiczne we Lwowie pp. Majera o wyznaczenie funduszków na zakładanie i utrzymywanie burs dla synów nauczycieli w miastach, gdzie są szkoły średnie.
  550. Aniela Hegedus pp. Podlewskiego o wsparcie.
  551. Franciszka Frank pp. Romanowicza o zapomogę.
  552. Niesiołowska Helena, wdowa po sekretarzu Rady powiatowej pp. Romanowicza o zapomogę.
  553. Jezupól gmina i obszar dworski pp. Góreckiego o przydzielenie miasteczka Jezupola do okręga c. k. Sądu powiatowego miejsko-delegowanego w Stanisławowie.
  554. Stowarzyszenie opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie pp. Merunowicza o zapomogę.
  555. Gminy Zadniestrówka myślowa i Podwołoczyska pp. Siczynskiego o utworzenie funduszu żelaznego na utrzymanie kapelana dla tychże gmin.
  556. Gmina Tatarynów pp. Skalkowskiego w sprawie regulacji Dniestru.
  557. Gmina Bilinka mała pp. Skalkowskiego w sprawie regulacji Dniestru.
  558. Gminy Michowa i Welyka pp. Tyszkowskiego o odpisanie zapomogi z r. 1853 wraz z odsetkami.
  559. Krysowice gmina pp. Stanisława hr. Stadnickiego o odpisanie kosztów leczenia Jana Dobrzańskiego.
  560. Stanisław Martynowicz, nauczyciel pp. Szeptyckiego o zapomogę.
  561. Teofila Wojciechowska, wdowa po nauczycielu, pp. Wierzbickiego o wsparcie.
  562. Mieszkańcy powiatu sądowego Łąka pp. Stanisława Tarnowskiego (junior) o utworzenie przystanku kolejowego w Dorożowie.
  563. Maryanna Zakrzewska, wdowa po sekretarzu Wydziału krajowego we Lwowie pp. Romanowicza o zapomogę.
  564. Marya Kołkiniewicz pp. Romanowicza o wsparcie.
  565. Róża Łysakowska pp. Romanowicza o zapomogę.
  566. Piotr Kisielewski pp. Romanowicza o stypendyum dla syna Pawła, ucznia szkoły sztuk pięknych w Krakowie.
  567. Marcei Harasimowicz pp. Merunowicza o subwencyę celem dalszego kształcenia się w malarstwie w Monachium.
  568. Rada szkolna miejscowa w Białym Dunajcu pp. Pławickiego o zreorganizowanie miejscowej szkoły filialnej na etatową.
  569. Borszczów Wydział powiatowy pp. Borkowskiego w sprawie piętnowania bydła.
  570. Bohorodeczany gmina pp. Goreckiego o zniesienie prawa poboru myta kopytkowego w mieście Stanisławowie.
  571. Grono nauczycieli i nauczycielek szkół w Wieliczce pp. Romanowicza o podwyższenie płac.
  572. Bursa Przemyska pp. Adama Sapiebę o subwencyę.
  573. Wydział krajowy przedkłada petycyę Kornela Daukszy, dyetaryusza Wydziału krajowego o „veniam aetatis“.
  574. Przełożęństwo izraelskiego zboru we Lwowie pp. Goldmana w sprawie specjalnego kursu dla nauczycieli religii izraelskiej i języka hebrajskiego we Lwowie.
-

Protokół

11. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 6. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 30.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: Posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni. ks. Władysław Sapieha. Tytus Siengalewicz, Adam Jędrzejowicz.

Obecnych posłów 129.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 10. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów.

Izba udziela p. Rosnerowi 14 dniowy urlop.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyi wniesionych pod dzień 6. Października 1884. od L. 575 do 607, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji budżetowej L. 575, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 589, 597, 600, 601, 602, 607.

„ powodziowej L. 576, 584, 587, 590.

„ szkolnej L. 583, 586, 588, 592, 595.

„ petycyjnej L. 585, 593, 599, 605.

„ prawniczej L. 591.

„ administracyjnej L. 594, 598, 603, 606.

„ kolejowej L. 596.

Na wniosek p. Lasockiego przydzielono petycyę L. 604 Wydziałowi krajowemu jako komisji z poleceniem zbadania i zdania sprawy w jak najkrótszym czasie.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie naglącego wniosku p. Reya w sprawie doraźnego wsparcia dla pogrzelców w Tarnobrzegu.

P. hr. Rey uzasadnia nagłość swego wniosku.

Izba uchwała nagłość wniosku p. hr. Reya i zgodnie z tym wnioskiem przyjmuje następującą uchwałę:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby na ręce Prezesa Rady powiatowej w Tarnobrzegu wysłał dla tamtejszych pogrzelców tytułem doraźnego wsparcia 1.000 zł.

Z porządku dziennego następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Chrzanowskiego w sprawie ustanowienia komisji krajowej w myśl §. 23. państwowej ustawy z dnia 30. Czerwca 1884 o odprowadzaniu wód górskich.

P. Chrzanowski uzasadnia swój wniosek i pod względem formalnym wnosi odesłanie takowego do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Merunowicza w sprawie objęcia w zarząd państwa kolei północnej Ces. Ferdynanda.

P. Merunowicz uzasadnia swój wniosek i pod względem formalnym wnosi odesłanie takowego do komisji kolejowej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie wniosku p. Wasilewskiego w sprawie wydania nowej ustawy służbowej.

P. Wasilewski uzasadnia swój wniosek i pod względem formalnym wnosi odesłanie takowego do komisji administracyjnej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z kolei następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Skarszewskiego w sprawie przydzielenia gminy Jasienna do Sądeckiego inspektoratu szkolnego.

P. Skarszewski uzasadnia swój wniosek i pod względem formalnym wnosi odesłanie takowego do komisji szkolnej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z kolei następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie gwarancyi kraju za zobowiązania, wypływające z I. emisji obligacyj komunalnych Banku krajowego do wysokości 5,000.000 zł. w. a.

Sprawozdawca p. Wereszczyński prostuje omyłki druku, a uwolniony od czytania sprawozdania, wnosi odesłanie takowego do komisji bankowej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji budżetowej o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na rok 1885.

Marszałek zawiesza posiedzenie na 10 minut z powodu nieobecności sprawozdawcy.

Po przerwie przemawia JE. Namiestnik jako komisarz rządowy.

Zabiera głos sprawozdawca komisji budżetowej p. Madeyski.

Przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki krajowego funduszu szkolnego na rok 1885. w następujących kwotach:

Rubryka I. Zasilki dla funduszy szkolnych okręgowych . . . . . 377.860 zł.

Zabiera głos poseł Męciński i stawia dostatecznie popartą poprawkę, aby zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego zniżono sumę tej rubryki o 45.000 zł. t. j. do kwoty 332.860 zł.

Przemawia p. ks. Adam Sapieha i wnosi odesłanie poprawki p. Męcińskiego do komisji budżetowej dla wzięcia pod rozwagę.

Izba popiera odraczający wniosek p. ks. Adama Sapiehy.

Zabiera głos JE. Namiestnik jako komisarz rządowy.

P. Romanowicz wnosi podwyższenie Rubr. I. do kwoty . . . . . 387.050 zł.

Izba nie popiera wniosku p. Romanowicza.

Następnie przemawiają pp. St. Badeni, T. Rozwadowski, Męciński powtórnie. Czerkawski, ks. Adam Sapieha i JE. Namiestnik powtórnie.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy p. Madeyskiego, p. ks. Adam Sapieha cofa swój wniosek odraczający i wnosi przytem imienne głosowanie nad wnioskiem p. Męcińskiego.

Izba nie popiera wniosku imiennego głosowania.

Co do formalnego traktowania przemawiają jeszcze pp. Romanowicz i Goldman.

Marszałek podaje najpierw pod głosowanie Rubr. I. według wniosku komisji budżetowej.

Izba uchyla wniosek komisji a uchwała natomiast Rubr. I. zgodnie z wnioskiem p. Męcińskiego w ogólnej sumie . . . . . 332.860 zł.

Dla spóźnionej pory odracza Marszałek dalszą rozprawę nad preliminarzem krajowego funduszu szkolnego do następnego posiedzenia.

Sekretarz p. A. Jędrzejowicz czyta następujący dostatecznie poparty wniosek p. Wasilewskiego i towarzyszy:

W n i o s e k

Z uwagi, że przez przeprowadzenie kolei żelaznej z Sokala do Jarosławia, a w przyszłości z Rawy do Lwowa, cały ruch komunikacyjny między granicą Państwa w Stojanowie a Lwowem i zachodem kraju przybierze kierunek temi kolejami żelaznymi:

z uwagi zatem, że z tego powodu część budującej się obecnie drogi krajowej Lwów-Stojanów na przestrzeni Radziechów-Stojanów traci na znaczeniu, —

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby zbadał, czy nie leżałoby w interesie, tak samej komunikacji na drodze krajowej Lwów-Stojanów, jak miejscowych stosunków okolicznych i nadgranicznych, zmienić kierunek powyższej drogi z Radziechowa, zamiast do Stojanowa, do granicy Państwa w Strzemileczu, w tym celu przeprowadził rokowania ze stronami interesowanymi i swe wnioski na następnej sesyi Sejmu przedłożył.

Wnioskodawca:

Tadeusz Wasilewski.

Stan. Stadnicki, R. Łubiński, Lasocki, Waygart, Gnoiński, Z. Dembowski, W. Koziebrodzki, Wierzbicki. S. Polanowski, Seweryn Henzel. Jerzy Czartoryski, Kopyciński, Jaworski, Madeyski, Onyszkiewicz, Abrahamowicz.

Marszałek oświadcza iż wniosek powyższy traktowany będzie według przepisu regulaminu.

Sekretarz p. T. Siengalewicz czyta następujący dostatecznie poparty wniosek p. Bobczyńskiego i towarzyszy:

W n i o s e k

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w drodze ustawodawstwa państwowego wyjednał dla Galicyi nowelę do ustawy o pijaństwie z dnia 19. lipca 1874 następującej treści:

1. Dług zaciągnięty za napoje gorące z drobnej sprzedaży wynikły nie może być sądownie poszukiwany, chociażby poprzednio zaciągnięty dług tej samej kategorii zaspokojono;
2. w każdą Niedzielę i Święto wyszynk gorących napojów ma być wzbroniony od godz 10. rano do godziny 5. po południu, a przestępcy karani.

Wnioskodawca:

Konstanty Bobczyński

Dr. Antoniewicz, F. Biliński, J. Romańczuk, Kaczała, Sembratowicz, Solecki, Morawski, Issakowicz, Kloss, Kowalski, Romanowicz, Liniński, Żywicki, Mandyczewski, Bereźnicki, Sicyński, Ochrymowicz, Łoziński, ks. Buchwald, ks. Sawa, ks. Kopyciński.

Marszałek oświadcza iż wniosek ten traktowany będzie według przepisów regulaminu.

Protokół 11 posiedzenia.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 7. Października 1884 godz. 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 12. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie we Wtorek dnia 7. Października 1884 o godzinie 11. przed południem.

1. Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji budżetowej o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na rok 1885. — Sprawozdawca poseł Madeyski.
  2. Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszu propinacyjnego za rok 1882. — Sprawozdawca poseł Skalkowski.
- Sprawozdanie komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie budowy gmachu sejmowego. — Sprawozdawca poseł Romer.
4. Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o petycyi komitetu Towarzystwa rolniczego krakowskiego w przedmiocie ulg w podatku gruntowym, z powodu klęsk zrzadzonych tego-roczną powodzią. — Sprawozdawca poseł A. Sapięha.
  5. Sprawozdania o petycyach budżet obciążających:
    - a) Izraela Zimmermana, dzierżawcy myta krajowego w Pndwołoczyskach, o wynagrodzenie strat i zwolnienie z kontraktu. — Sprawozdawca poseł Pławicki.
    - b) Błażeja Marczaka, pisarza w szpitalu lwowskim, o przyznanie emerytury. — Sprawozdawca poseł Gelejewski.
  6. Sprawozdania o petycyach budżetu nie obciążających.
- Koniec posiedzenia o godz. 2³/₄.

Marszałek krajowy:

Dr. Zybkiewicz w. r.

Sekretarze:

St. Badeni w. r.

Slengalewicz w. r.

Spis petycyi

wniesionych po dzień 6. Października 1884.

575. Celestyn Racek słuchacz akademii górniczej w Loeben, pp. Mikołaja Wolańskiego o zapomogę.
576. Gmina Maniowa pp. Pławickiego, o zapomogę z powodu klęski powodzi.
577. Stanisław Chndzikiewicz asystent manipulacyjny Wydziału krajowego pp. W. Sapięhę, o wliczenie lat służby i wymiar dodatków pięcioletnich i zaliczkę na płacę w kwocie 600 zł.
578. Towarzystwo Lwowskie „Lutnia“ pp. Grossa, o zasilek na wydawnictwo spiewników polsko-ruskich.
579. Towarzystwo „Akademickie bractwo“ we Lwowie pp. Klossa, o zapomogę 150 zł. na wydawnictwo „Ruskiej biblioteki“.

580. Czytelnia akademicka we Lwowie pp. Klossa, o zapomogę.
581. Towarzystwo „Akademickie bractwo“ we Lwowie pp. Klossa, a zapomogę w kwocie 200 zł. celem udzielenia pomocy ubogim akademikom ruskim.
582. Gmina Dębno pp. Stanisława Jędrzejowicza, o zapomogę na budowę szkoły.
583. Jan Antoniewicz nauczyciel pp. Słoneckiego, o wyznaczenie mu pensyi.
584. Gmina Ubieszyn pp. Scipiona, w sprawie regulacyi rzeki Sanu.
585. Gmina Tustogłowy pp. Augustynowicza, w sprawie wyczyszczenia kanału w stawie Zborowskim.
586. Gmina Bóbrka pp. Henzla, o systemizowanie posady nauczycielki przy tamtejszej 4ro klasowej szkole.
587. Krosno Wydział powiatowy pp. Gorayskiego, w sprawie regulacyi rzek w tamtejszym powiecie i o zmianę ustawy wodnej.
588. Nauczyciele okręgu Rzeszowskiego pp. Rybickiego, o stabilizację posad nauczycieli, przeznaczonych do klas równorzędnych w szkołach ludowych.
589. Wydział bursy gimnazyalnej w Rzeszowie pp. Rybickiego, o zapomogę.
590. Gmina Bohorodczany stare pp. Antonowicza, w sprawie regulacyi rzeki Bystrzycy.
591. Towarzystwo politechniczne we Lwowie pp. Struszkowicza, w sprawie przyznania głosu wirylnego każdoczesnemu Rektorowi Lwowskiej szkoły politechnicznej.
592. Gmina Manasterzyska pp. Matkowskiego, o zaprowadzenie tamże 4-klasowej szkoły etatowej.
593. Karolina Chauer pp. Hausnera, o przyjęcie jej wnuka Stanisława Chauera do zakładu w Drohowyżu.
594. Towarzystwo politechniczne we Lwowie pp. Hausnera, w sprawie zaprowadzenia języka polskiego, w zarządzie galicyjskich kolei państwowych.
595. Brody gmina pp. Hausnera, o zarządzenie, by zastępcy nauczycieli powołani na inspektorów, pobierali całą płacę i o zmianę 7-klasowej szkoły żeńskiej na 8-klasową.
596. Krakowska Izba handlowa pp. Mieroszowskiego, w sprawie objęcia kolei północnej Cesarza Ferdynanda w zarząd Państwa.
597. Wanda Dzierzanowska nauczycielka pp. Merunowicza, o wyasygnowanie płacy 100 zł. za czas od 1. Września 1883. do 1. Lutego 1884 i zapomogę.
598. Gmina Pasierbice pp. Struszkowicza, w sprawie przydzielenia do Starostwa i Sądu w Limanowy.
599. Władysław Strzelecki dyetaryusz szpitala powszechnego we Lwowie pp. Tadeusza Langiego, o veniam aetatis.
600. Felicja Kiss pp. Smolkę, o podwyższenie daru z łaski dla syna i o wypłacenie tegoż za lat cztery z góry.
601. Rajtorowice gmina pp. Bereźnickiego, o subwencyę 300 zł i pożyczkę 1000 zł. na budowę szkoły.
602. Józef Fedorowicz dróżnik pp. Sawę, o stałe zaopatrzenie.
603. Gmina Lubaczów pp. Merunowicza, w sprawie przeniesienia e. k. Starostwa z Cieszanowa do Lubaczowa.
604. Gmina Jordanów i inne pp. Lasockiego, o utworzenie siedziby władz administracyjnych w Jordanowie.
605. Gminy Miechowa i Welykie pp. Siczynskiego, w sprawie odpisania zapomogi z r. 1863.
606. Osada Jurydyka pp. Siczynskiego, z protestem przeciw orzeczeniu Wydziału powiatowego, w sprawie poboru dodatków gminnych na rzecz miasta Brody.
607. Marya Izak artystka opery Lwowskiej, pp. Siengalewicza, o subwencyę celem dalszego kształcenia się w śpiewie.

Protokół

12. posiedzenia II. sesyi V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 7. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 20.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: Posłowie Dr. Stanisław hr. Aadeni, ks. Władysław Sapieha, Tytus Siengalewicz,
Adam Jędrzejowicz.

Obecnych posłów 130

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 12. posiedzenia jest złożony w biurze sejmowem.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyj wniesionych po dzień 7. Października 1884. od Nr. 608 do Nr. 631, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji drogowej L. 608, 628.

„ budżetowej L. 609, 611, 612, 613, 614, 619, 622, 625, 631.

„ petycyjnej L. 610, 615, 616, 621, 624.

„ administracyjnej L. 617.

„ szkolnej L. 618, 620, 629, 630.

„ prawniczej L. 623.

„ powodziowej L. 626, 627.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji budżetowej o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na r. 1885.

Sprawozdawca komisji p. Madeyski czyta pojedyncze Rubryki wydatków od Rub. II do włącznie Rub. XIV. a mianowicie:

Rubryka	II. Substytucye	100.000 zł.
„	III. Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye	3.775 „
„	IV. Adjuta	5.000 „

Rubryka	V. Remuneracye i zapomogi	30.000	"
"	VI. Podatki i daniny	650	"
"	VII. Koszta podróży i dyety	500	"
"	VIII. Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli	70.735	"
"	IX. Dodatek do funduszu emrytalnego	12.800	"
"	X. Emerytury	5.600	"
"	XI. Dary z łaski	3.533	"
"	XII. Potrzeby ogólnej natury	1.000	"
"	XIII. Rozmaite	6.800	"
"	XIV. Zasiłki bezzwotne i zaliczki zwrotne na budynki szkolne	15.000	"

Izba uchwala oddzielnie wszystkie rubryki od II. do włącznie rubr. XIV. bez rozprawy.

Następnie czyta sprawozdawca:

Dochody krajowego funduszu szkolnego na rok 1885. w następujących kwotach:

Rubryka	I. Odsetki od kapitałów	14.713	zł.
"	II. Z dóbr i realności	9	"
"	III. Dodatki	530	"

Izba uchwala Rubr. I. do włącznie Rubr. III. oddzielnie bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Madeyski czyta:

Rubryka IV. Zysk ze sprzedaży książek szkolnych . . . . . 2.835 zł.

P. Zoll wnosi do Rubr. IV. następującą dostatecznie popartą rezolucję:

Wzywa się c. k. Radę szkolną krajową do przedsięwzięcia właściwych kroków, aby elementarze wydawane były w dwóch częściach, z których jedna obejmować ma t. z. grafikę, druga zaś resztę dzisiejszych elementarzy.

Po przemówieniu p. Małeckiego i sprawozdawcy, Izba uchwala sumę Rubr. IV. dochodów kraj. funduszu szkolnego zgodnie z wnioskiem komisji a następnie rezolucję p. Zolla

Sprawozdawca p. Madeyski czyta:

Rubryka	V. Zapisy i darowizny	—	zł.
"	VI. Taksy od spadków	7.250	"
"	VII. Rozmaite wpływy	176.215	"
"	VIII. Dodatek z c. k. Skarbu państwa	54.943	"
"	IX. Zwroty zaliczek danych na budynki szkolne	20.000	"

Izba uchwala oddzielnie Rub. V. do włącznie Rub. IX. dochodów kraj. funduszu szkolnego zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca zestawia sumę dochodów	276.495	zł.
z sumą wydatków	588.253	"
Wynika zatem niedobór w sumie	311.758	zł.

Sprawozdawca czyta następujący wniosek komisji budżetowej:

Wysoki Sejm raczy pozwolić:

Na przenoszenie kredytów uchwalonych na wydatki zwyczajne w Rubrykach II, IV, V, i VII. tudzież na wzajemne przenoszenie takichże kredytów w Rubrykach XI. i XII.

Izba uchwala ten wniosek bez rozprawy.

Nakoniec uchwala Izba zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy następującą rezolucję:

Wzywa się c. k. Rząd. ażeby w celu uzyskania z c. k. skarbu Państwa dla okręgowych inspektorów przy szkołach ludowych należytego uposażenia, a w szczególności także potrzebnej dla wspierania ich przez remuneracye i zapomogi dotacyi, na drodze właściwej odpowiednio poczynił kroki.

Należność z opłat szynkarskich stanowiąca główne źródło dochodu tego funduszu, wynosiła za r. 1882. łącznie z należnością z lat poprzednich uiszczono zaś w r. 1882

347.784 zł 84 $\frac{1}{2}$ ct.
299 544 „ 64 „

pozostała więc zaległość z końcem r. 1882 . . . . .
a gdy zaległość z końcem r. 1881 wynosiła 83.882 zł. 86 ct. okazuje się znaczne jej zmniejszenie, w skutek energicznego ściągania rzeczonych opłat.

48.239 „ 84 $\frac{1}{2}$ „

Sprawozdanie Wydziału krajowego wykazuje znaczne zmniejszenie należności z opłat szynkarskich, która wynosiła w r. 1879 . . . . .
a w r. 1882 . . . . .

324.249 „ — „
263.902 „ — „

zatem zmniejszyła się w przeciągu 4 lat o . . . . .
z powodu zmniejszenia się liczby szynkarzy.

60.347 „ — „

Gdy jednak odsetki od kapitału funduszu propinacyjnego przyniosły w r. 1879 tylko . . . . .
zaś w r. 1882 . . . . .

16.356 zł. 77 ct.
71.499 „ 61 „

a ten dochód z lokacyi kapitałów i nadal, w miarę wzrostu funduszu powiększać się musi, przeto niema obawy, pomimo obniżającego się dochodu z opłat szynkarskich, aby fundusz propinacyjny pomnażał się w latach przyszłych mniej szybko aniżeli dotychczas.

Stan majątku funduszu propinacyjnego z końcem r. 1882. wykazuje w papierach wartościowych sumę . . . . .
w należnościach czynnych, t. j. zaległych opłatach szynkarskich, grzywnach i t. p. . . . .

1,604.400 „ — „
83.533 „ 18 $\frac{1}{2}$ „

ogółem stan czynny majątku . . . . .
a potrąciwszy należności bierne . . . . .

1,687.933 zł. 18 $\frac{1}{2}$ ct.
310 „ 65 $\frac{1}{2}$ „

wynosi czysty stan czynny . . . . .

1,687.622 zł. 53 ct.

Pod względem lokacyi był z końcem r. 1882 następujący stan:

w 4 $\frac{0}{0}$ listach zastawnych Towarz. kredytow. ziemskiego . . . . .

60.700 „ — „

w 5 $\frac{0}{0}$ „ „ „ „ „ „ . . . . .

1,261.000 „ — „

razem . . . . .

1,321.700 zł. — ct.

w 5 $\frac{0}{0}$ listach premiovanych gal. Banku hipotecznego . . . . .

45.700 „ — „

w 6 $\frac{0}{0}$ listach tegoż Banku . . . . .

198.900 „ — „

razem . . . . .

244.600 zł. — ct.

w 6 $\frac{0}{0}$ obligacyach pożyczki krajowej z r. 1873 . . . . .

38.100 „ — „

Komisya podnosi z uznaniem tą okoliczność, że z końcem r. 1882. fundusz propinacyjny żadnej nie wykazuje gotówki, lecz cały stan tego funduszu, oprócz zaległości, ulokowany był w papierach wartościowych powyżej wymienionych, podczas gdy w latach poprzednich zapasy gotówki bywały dość znaczne.

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zamknięcie rachunku funduszu propinacyjnego za r. 1882 przedłożone przez Wydział krajowy, przyjmuje Sejm do wiadomości.

W rozprawie ogólnej przemawia JE. p. Russocki i hr. Golejewski, który wnosi rezolucję następującą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby fundusz propinacyjny na wykupno propinacyi już zebrany i nadal wpływający, lokował w listach zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego.

Następnie przemawiają jeszcze pp. Lasocki, Golejewski powtórnie, Kozłowski i ks. Siczynski

Marszałek oświadcza p. Golejewskiemu, że rezolucyi jego w formie powyższej nie może poddać pod głosowanie. Musiałaby ona wejść do Izby jako wniosek samoistny i być traktowaną według przepisów regulaminu.

P. Golejewski zapowiada protest z tego powodu.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała wniosek komisji budżetowej w brzmieniu następującem :

Zamknięcie rachunku funduszu propinacyjnego za r. 1882 przedłożone przez Wydział krajowy, przyjmuje Sejm do wiadomości.

Z porządku dziennego następuje :

Sprawozdanie komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie budowy gmachu sejmowego.

Sprawozdawca p. G. Romer uwolniony od czytania sprawozdania czyta następujący wniosek komisji administracyjnej :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sprawozdanie ostateczne Wydziału krajowego o budowie gmachu sejmowego przyjmuje się do wiadomości

W rozprawie ogólnej wnosi p. Antoniewicz następującą rezolucję :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1) Zwraca się Wydziałowi krajowemu do ścisłego uzupełnienia we wskazanym kierunku i do przedłożenia na następnej sesyi sejmowej.

2) Poleca się Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt w celu uskutecznienia kontroli administracyjnej i rachunkowej nad jego czynnościami.

Izba nie popiera wniosku p. Antoniewicza.

Przemawiają jeszcze pp. Mioszowski, Pietruski, Antoniewicz.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy, wreszcie p. Antoniewicza dla sprostowania faktu, powzięła Izba zgodnie z wnioskiem komisji następującą uchwałę :

Sprawozdanie ostateczne Wydziału krajowego o budowie gmachu sejmowego przyjmuje się do wiadomości.

Przemawia potem p. Zawadzki i wnosi wyrażenie przez Sejm uznania pracy i gorliwości obywatelskiej Członkom komitetu estetyczno-technicznego budowy gmachu sejmowego. artystom i architektom kierującym budową tego gmachu, a mianowicie artyst. kierownikowi Juliuszowi Hochbergerowi, pp. Ottonowi Hausnerowi, Henrykowi Rodakowskiemu, Ludwikowi Raciborskiemu, Ludwikowi Wierzbickiemu i Julianowi Zacharjewiczowi, niemniej architekcie Kazimierzowi Kułakowskiemu.

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje :

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o petycyi komitetu Towarzystwa rolniczego krakowskiego w przedmiocie ulg w podatku gruntowym, z powodu klęsk zrzędzonych tegoroczną powodzią.

Sprawozdawca p. ks. Adam Sapieha uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji

Wysoki Sejm uchwalić raczy następującą rezolucję:

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby nie znosząc mocy ustawy obowiązującej co do zupełnego opustu podatków z pojedynczych parcel, kłeskami elementarnymi dotkniętych — postanowił zechciał moratorium dla wszystkich mniejszych i większych właścicieli, których grunta w pewnej gminie administracyjnej a nie katastralnej w jednej czwartej przestrzeni (nie wliczając lasów i wiklin) zalane były — i ażeby upoważnił c. k. krajową władzę skarbową:

1) do uwzględniania prośb stron interesowanych w ten sposób: aby po zbadaniu i ocenieniu szkód i strat poniesionych, bez odnoszenia się do c. k. Ministerstwa, przyzwalała na zwłokę w uiszczaniu podatku gruntowego za r. 1884. z całej przestrzeni gruntów do tych stron należących i należytość tę w równych ratach bez doliczania odsetków zwłoki na następujących lat 3 do 5 rozkładała;

2) do uwzględniania w ten sam sposób prośb Zwierzchności i Reprezentacyi gminnych, wnoszonych imieniem członków odnośnych gmin.

Zabiera głos JE. Namiestnik jako komisarz rządowy.

P. Wolański Władysław wnosi następującą rezolucję:

Sejm ponownie udaje się do c. k. Rządu celem ustanowienia nowej słuszniejszej i stosunkom dzisiejszym odpowiedniejszej ustawy o opustach podatków na wypadek szkód elementarnych.

P. Wolański prosi, aby rezolucye te Marszałek poddał pod uchwałę Izby przed głosowaniem nad wnioskami komisji.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy p. Adama ks. Sapiehy, poddaje Marszałek pod głosowanie rezolucję p. W. Wolańskiego, którą Izba przyjmuje, i uchwała następnie wnioski komisji w następującem brzmieniu:

Sejm wzywa c. k. Rząd ażeby nie znosząc mocy ustawy obowiązującej co do zupełnego opustu podatków z pojedynczych parcel, kłeskami elementarnymi dotkniętych — postanowił zechciał moratorium dla wszystkich mniejszych i większych właścicieli, których grunta w pewnej gminie administracyjnej a nie katastralnej w jednej czwartej przestrzeni (nie wliczając lasów i wiklin) zalane były — i ażeby upoważnił c. k. krajową władzę skarbową:

1) do uwzględniania prośb stron interesowanych w ten sposób: aby po zbadaniu i ocenieniu szkód i strat poniesionych, bez odnoszenia się do c. k. Ministerstwa, przyzwalała na zwłokę w uiszczaniu podatku gruntowego za rok 1884 z całej przestrzeni gruntów do tych stron należących i należytość tę w równych ratach bez doliczania odsetków zwłoki na następujących lat 3 do 5 rozkładała;

2) do uwzględniania w ten sam sposób prośb Zwierzchności i Reprezentacyi gminnych wnoszonych imieniem członków odnośnych gmin.

Z porządku dziennego następują sprawozdania o petycyach budżet obciążających:

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. Pławicki czyta sprawozdanie o petycji Israela Zimmermana dzierżawcy myta krajowego w Podwołoczyskach o zwolnienie z kontraktu dzierżawnego z dnia 28. Grudnia 1882. i o bonifikację strat z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Israela Zimmermana dzierżawcy myta na drodze krajowej w Podwołoczyskach a mianowicie nad ustępem o zwolnienie go z dalszego dotrzymania trzechletniego kontraktu zawartego z Wydziałem krajowym na dniu 28. Grudnia 1882 r. przechodzi się do porządku dziennego; co zaś do ustępu wynagrodzenia poniesionych strat, upoważnia się Wydział krajowy, ażeby uwzględniając słuszne powody, nie wchodząc zresztą w stosunki prawne, po ponownem dokładnem zbadaniu, bonifikował takowe jednorazową defalką z czynszu dzierżawnego aż do wysokości tysiąc (1000) zł.

Przewodnictwo obejmuje zastępcę Marszałka ks. Biskup Sembratowicz.

Przemawia p. Ochrymowicz i wnosi przejście nad całą petycją Israela Zimmermana dzierżawy myta na drodze krajowej w Podwoleczyskach, do porządku dziennego.

Następnie przemawiają pp. Antoniewicz, Gelejewski dwukrotnie, hr. Wł. Badeni jako Członek Wydziału krajowego, i Ochrymowicz powtórnie.

Po zamknięciu rozprawy, przemówieniu sprawozdawcy i p. Ochrymowicza dla sprostowania faktu, uchwała Izba wniosek p. Ochrymowicza.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. hr. Golejewski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 312 Błażeja Marczaka pisarza etatowego przy szpitalu krajowym we Lwowie, o przeniesienie go w stan spoczynku, z powodu nieuleczalnej choroby ócz i przyznanie mu emerytury w wysokości teraz pobieranej pensji z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Błażejowi Marczakowi pisarzowi przy szpitalu krajowym, którego Wydział krajowy przenosi w stan spoczynku, wyznacza się rocznej pensji do końca życia 700 zł.

Przemawia p. Hausner i wnosi odesłanie tej petycji do Wydziału krajowego dla zbadania i przedłożenia sprawozdania na sesji bieżącej.

Przemawiają następnie pp. Zoll, ks. Adam Sapieha, St. Badeni.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy oraz p. Hausnera dla sprostowania faktu, wreszcie p. Horszarda jako Członka Wydziału krajowego, uchwała Izba wniosek p. Hausnera.

Następują sprawozdania o petycjach budżetu nie obciążających.

Sprawozdawca komisji powodziowej p. Antoniewicz czyta sprawozdanie komisji powodziowej o petycji L. 280 gminy Pobereża w powiecie dolińskim, o regulację rzeki Świcy i o pomoc w celu naprawy uszkodzonej tamy, z następującym wnioskiem.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by po zbadaniu rzeczy udzielił możliwej pomocy.

Przewodnictwo obejmuje Marszałek napowrót.

Izba uchwała wniosek komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji administracyjnej p. Henzel czyta sprawozdanie komisji administracyjnej o petycji L. 428 Reprezentacji gminnej miasteczka Strzyżów w powiecie Rzeszowskim, w sprawie rozszerzenia dozwolonego jej prawa poboru opłaty od słodzonych napojów spirytusowych w obrębie gminy zużywanych, z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Reprezentacji gminnej miasteczka Strzyżowa w sprawie rozszerzenia dozwolonego jej prawa poboru opłaty od słodzonych napojów spirytusowych, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała wniosek komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji prawniczej p. Lenartowicz czyta sprawozdanie komisji prawniczej o petycji l. 261 gmin Chyrów, Felszyn i innych okolicznych gmin, o przeniesienie siedziby c.k. Sądu powiatowego ze Starej soli do Chyrowa, tudzież gminy Starej soli i innych gmin, o pozostawienie siedziby c. k. Sądu powiatowego w Starej soli — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gminy Chyrów i okolicznych gmin, o przeniesienie siedziby c. k. Sądu powiatowego z Starej Soli do Chyrowa, wraz z petycjami gminy Słochynia i gminy Felsztyna w tym samym przedmiocie, i petycję gminy Starej Soli i innych o pozostawienie siedziby c. k. Sądu z Starej Soli, udziela się Wydziałowi krajowemu z poleceniem powtórnego zbadania, o ile stosunki miejscowe od r 1878 uległy w tamtej okolicy takiej zmianie, że pociągnęłyby mogły za sobą istotną potrzebę przeniesienia siedziby Sądu powiatowego ze Starej roli do Chyrowa, a w takim razie przedłożenia na następnej sesji sejmowej odpowiedniego sprawozdania.

Izba uchwała wniosek komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji prawniczej p. Lenartowicz czyta sprawozdanie komisji prawniczej o petycji l. 390 gminy Sapowa i Józefa Ochockiego właściciela dóbr Sapowa, o wyłączenie tej gminy z okręgu c. k. Starostwa powiatowego w Podhajcach, a przydzielenie do okręgu c. k. Starostwa powiatowego w Buczaczu, z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją gminy i właściciela dóbr Sapowa o wyłączenie tej gminy z okręgu c. k. Starostwa powiatowego w Podhajcach i przydzielenie tejże do okręgu c. k. Starostwa powiatowego w Buczaczu, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała wniosek komisji prawniczej bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji prawniczej p. Lenartowicz czyta sprawozdanie komisji prawniczej o petycji l. 413, Rady gminnej miasta Tyśmienicy o wyjednanie zezwolenia przeniesienia siedziby c. k. Starostwa powiatowego z Tłumacza do Tyśmienicy — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gminy miasta Tyśmienicy o przeniesienie siedziby c. k. Starostwa w Tłumaczu do Tyśmienicy, ndziela się Wydziałowi krajowemu do dokładnego zbadania stosunków miejscowych i zasiągnięcia opinii władz i przedłożenia na następnej sesji sejmowej odpowiedniego sprawozdania.

Izba uchwała wniosek komisji prawniczej bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. Ochrymowicz czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji l. 462, Wydziału Rady powiatowej w Nowym Sączu w sprawie zakupywania koni dla c. k. armii wprost od chodowców — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycja Rady powiatowej Nowo-Sądeckiej odstępuje się Wysokiemu c. k. Rządowi do możliwego uwzględnienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Zoll czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji l. 62 Stanisława Drozda nauczyciela w Woli Rzędzińskiej, o przeznaczenie szkoły tamtejszej do klasy IV. i o podwyższenie płacy na 400 zł. — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję Stanisława Drozda o przeznaczenie szkoły w Woli Rzędzińskiej do klasy IV. i podwyższenie jego płacy do 400 zł. odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do zbadania i załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Zoll czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji l. 144, Wojciecha Guzdek i Franciszka Żmudy młodszych nauczycieli szkoły ludowej w Krakowie, o podniesienie płacy — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję Wojciecha Guzdeka i Franciszka Żmudy młodszych nauczycieli w Krakowie, odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do zbadania i załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Zoll czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji l. 453, nauczycieli i nauczycielek przy szkołach ludowych w Rohatynie o zaliczenie ich do III. klasy plac od r. 1880 — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję nauczycieli i nauczycielek przy szkołach ludowych w Rohatynie o zaliczenie ich do III. klasy plac od r. 1880 odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do zbadania i załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Zoll czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji l. 455, Stanisława Bara młodszego nauczyciela szkoły ludowej w Jarosławiu, a podwyższenie płacy rocznej, tudzież o tytuł starszego nauczyciela — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję Stanisława Bara, młodszego nauczyciela przy szkole ludowej Jarosławskiej, o podwyższenie mu płacy z rocznych 500 zł. na 600 zł. i udzielenie tytułu starszego nauczyciela, odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do zbadania i załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Zoll czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji l. 457, grona nauczycieli trzechklasowej szkoły w Grodzisku łańcuckim o reorganizację tejże szkoły co do plac nauczycieli — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję grona nauczycieli trzechklasowej szkoły etatowej w Grodzisku łańcuckim o reorganizację jej co do płacy na podstawie liczby ludności, okręg szkolny stanowiącej, odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do zbadania i załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta następujący dostatecznie poparty wniosek naglący p. JE. hr. Russockiego:

Wniosek naglący.

Zważywszy, że fundusz propinacyjny jest przeznaczony przeważnie na wynagrodzenie właścicieli dóbr tabularnych, za zniesienie prawa propinacji; — zważywszy, że fundusz ten lokowanym być ma w papierach pupilarne ubezpieczenie mających, a do takich papierów należą w pierwszym rzędzie listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego, które jest instytucją, udzielającą kredyt właścicielom dóbr tabularnych pod warunkami najdogodniejszymi i wcale nie obliczoną na zysk,

Podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wszelkie dochody funduszu propinacyjnego, lokował w listach zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego.

Lwów dnia 7. października 1884.

Russocki w. r.

wnioskodawca.

Stan. Stadnicki, Korytowski, A. Jędrzejowicz, Lasocki, Mikokołaj Wolański, J. Stadnicki, St. Tarnowski, Z. Słonecki, Stanisław Tarnowski jun., Bolesław Rozwadowski, Zamoyski, Wład. Wolański, Władysław Zuk Skarszewski, Wincenty Gnoiński, Hausner, Stanisław Jędrzejowicz, Stanisław Gniewosz, Teofil Żurowski, Tomisław Rozwadowski, Skalkowski, Konstanty Bobczyński, Szczyński, Koziembrodzki, Zygmunt Kozłowski, Mieczysław Dunin Borkowski, ks. Jan Stupnicki, Emil Torosiewicz, A. Sapięha, Antoni Tyszkowski. Z. Dembowski Zborowski, Matkowski, Badeni, Felix Bieliński, Siczynski, Ochrymowicz, Onyszkiewicz, J. Romańczuk, Mandyczewski, Gorecki, Małecki, Chamiec, Henzel. Simon Edward, Łukasiewicz, Kowalski, W. Sapięha, Henryk Janko, Goldmann, Kapri, Weissman, Żarski. Abrahamowicz, Hoppen, Mochnacki, Łazarski, Kaszewko, Dziebuszycki Tadeusz, Solecki, A. Dunajewski, Kuczowski, Buchwald, Płaziński, Zawadzki, Kopyciński, Waygart, Wasilewski, Sembratowicz.

P. J. E. Russocki wnosi pod względem formalnym odesłanie tego wniosku do komisji budżetowej bez drukowania.

Izba uchwała nagłość wniosku p. J. E. Russockiego — i odesłanie takowego do komisji budżetowej.

Po wyczerpaniu porządku dziennego zamyka Marszałek posiedzenie i naznacza następne na dzień 8 października 1884. godz. 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym.

Porządek dzienny 13. posiedzenia, II. sesji V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w środę dnia 8. października 1884 o godzinie 11. przed południem.

1. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie odsprzedania Lwowskiej wyznaniowej gminie izraelskiej części gruntu należącego do zakładu Kulparkowskiego, na urządzenie cmentarza izraelskiego. — Sprawozdawca poseł Hoszard.
2. Pierwsze czytanie wniosku p. Wasilewskiego w sprawie zmiany kierunku drogi krajowej Lwów - Stojanów.
3. Pierwsze czytanie wniosku p. Bobczyńskiego w sprawie wydania noweli do ustawy o pijaństwie
4. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu krajowych szkół rolniczych w Dublanach na rok 1885. — Sprawozdawca poseł Abrahamowicz.
5. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu kursu gorzelnictwa w Dublanach na r. 1885. Sprawozdawca poseł Abrahamowicz.
6. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu folwarku Dublańskiego na r. 1885. — Sprawozdawca poseł Abrahamowicz.
7. Sprawozdanie komisji konkurencyjnej z projektem noweli do ustawy o konkurencji kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866 i rozolucyi do c. k. Rządu. — Sprawozdawca większości komisji poseł ks. Buchwald. — Sprawozdawca mniejszości komisji poseł Tadeusz Dzieduszycki.
8. Sprawozdania o petycyach.

Koniec posiedzenia o godzinie 3 po południu,

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze :

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 7. Października 1884.

608. Gmina Brody pp. Hausnera o prawo poboru opłaty kopytkowego na dalsze lat trzy.
609. Bronisława Jamińska dyrektorka szkoły froeblovskiej w Stanisławowie pp. Góreckiego o subwencję.
610. Wilhelmina de Pertfeld Szustrowa pp. Ochrymowicza o obniżenie taksy przenośnej wymierzonej od kontraktu kupna i sprzedaży nabytej realności w Krakowie.
611. Wiktorya Januszewska wdowa po nauczycielu pp. Ochrymowicza o zapomogę.
612. Paulina Oberska wdowa po Dyrektorze szkół pp. Ochrymowicza o zapomogę.
613. Julja Reszita wdowa po oficyaliście prywatnym pp. Ochrymowicza o zapomogę.

614. Barbara Ulrich pp. Ochrymowicza o zapomogę.
  615. Folwarki wielkie gmina pp. Ochrymowicza o uwolnienie od zapłaty kosztów leczenia Franciszka Moczковского.
  616. Marcin Lachmann pp. Ochrymowicza, w sprawie zniesienia wyroku sądowego, w sprawie o gospodarstwo pod Lk. 10. w Biskupicach.
  617. Gmina Wiśnicz nowy pp. Ochrymowicza, o zezwolenie na pobór opłat gminnych od trunków spirytusowych tudzież od poboru kopytkowego.
  618. Gmina Prądnik czerwony pp. Zolla o przeistoczenie tamtejszej szkoły ua dwuklasową.
  619. Miasto Kraków pp. Zolla o subwencję na zakupno zbiorów artystycznych p. Schmida Ciążyńskiego dla muzeum narodowego.
  620. Rada szkolna miejscowa w Krowdrzy pp. A. Dunajewskiego o przyznanie tamtejszemu nauczycielowi płacy według klasy II.
  621. Poczeczek gmina pp. Kaprego, o uwolnienie od zapłacenia datku konkurencyjnego do budowy cerwki w Śniatynie.
  622. Jan Sętykiewicz rygorozant weterynaryi pp. Zawadzkiego o zapomogę.
  623. Towarzystwo politechniczne we Lwowie pp. Gnoińskiego o zmianę ordynacyi wyborezej.
  624. Berko Trenczar dzierzawca myta w Grabownicy pp. Słoneckiego o opust czynszu dzierzawnego.
  625. Netti Holländer pp. Goldmana o subwencję celem rozszerzenia fabryki robót szydełkowo-drutowych.
  626. Sambor Wydział powiatowy pp. Skalkowskiego o wyjednanie z powodu kłeski powodziowej ulg w sprawie nabycia soli bydłęcej.
  627. Właściciel dóbr Medenice pp. Skalkowskiego w sprawie regulacyi Dniestru i jego dopływów.
  628. Ropezyce Wydział powiatowy pp. Tadeusza Langiego w sprawie budowy kolei żelaznej z Dębicy do Nadbrzezia.
  629. Towarzystwo pedagogiczne w Ropezycach pp. Langiego w sprawie zmiany ustawy szkolnej.
  630. Gmina Czarny Dunajec pp. Pławickiego o reorganizację tamtejszej szkoły na trzyklasową.
  631. Miasto Żółkiew pp. Żarskiego o bezprocentową pożyczkę 40.000 zł. na budowę koszar.
-

Protokół

13. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 8. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 25.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, Władysław ks. Sapieha, Tytus Siengalewicz i A. Jędrzejowicz.

Obecnych posłów 129.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 11. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów, zaś protokół z 12. posiedzenia jest złożony w biurze sejmowem.

Sekretarz p. dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyj wniesionych po dzień 8. Października 1884. od Nr. 632 do Nr. 652 włącznie które przydzielono następującym komisjom:

Komisji budżetowej L. 632, 634, 641, 642, 650, 651.

Komisji szkolnej L. 633, 636, 637, 649.

Komisji petycyjnej L. 635, 639, 645.

Komisji powodziowej L. 638, 643, 644, 646.

Komisji administracyjnej L. 640.

Komisji dla spraw gospodarstwa krajowego L. 647, 648.

Komisji drogowej L. 652.

Na wniosek p. Czerkawskiego, uchwała Izba petycę do L. 700 przydzieloną pierwotnie komisji administracyjnej, przekazać komisji kolejowej.

Następnie uchwała Izba na wniosek p. Czerkawskiego, iż petyce do L. 31, 67, 68, 306, uważane być mają za załatwione uchwaloną przez Sejm na 28. posiedzeniu ubiegłej sesyi dnia 9. Września 1884. rezolucyę w sprawie przeniesienia Izby handlowo przemysłowej z Brodów do Tarnopola.

Przystąpiono do porządku dziennego którego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie odsprzedania Lwowskiej wyznaniowej gminie izraelskiej części gruntu należącego do zakładu Kulparkowskiego, na urządzenie cmentarza izraelskiego.

Sprawozdawca p. Hoszard wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji administracyjnej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Wasilewskiego w sprawie zmiany kierunku drogi krajowej Lwów-Stojanów.

P. Wasilewski uzasadnia swój wniosek i pod względem formalnym wnosi odesłanie takowego do komisji drogowej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Bobeżyńskiego w sprawie wydania noweli do ustawy o pi-jaństwie.

P. Bobeżyński uzasadnia swój wniosek i pod względem formalnym wnosi odesłanie takowego do komisji prawniczej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu krajowych szkół rolniczych w Dublanach na rok 1885.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz uwolniony od czytania sprawozdania, czyta wnioski komisji:

Komisja budżetowa wnosi:

W Y D A T K I.

Rubryka I.	. . . . .	17.480 zł.
" II.	. . . . .	1.300 "
" III.	. . . . .	1.410 "
" IV.	. . . . .	4.548 "
" V.	. . . . .	8.205 "
" VI.	. . . . .	272 "
" VII.	. . . . .	100 "
	Ogółem wydatków	<u>33.315 zł.</u>
a mianowicie:	zwyczajne	30.128 "
	nadzwyczajne	3.187 "

następnie przedstawia sprawozdawca ogólną sumę dochodów w kwocie . . . . 14.815 zł.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Struszkiewicz i zapowiada poprawkę w rozprawie szczegółowej do Rub. V. wydatków.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej i przemówieniu sprawozdawcy, przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz czyta:

WYDATKI W ZESTAWIENIU SUMARYCZNEM.

Rubryka I.	. . . . .	17.480 zł.
" II.	. . . . .	1.300 "
" III.	. . . . .	1.410 "
" IV.	. . . . .	4.548 "

Izba uchwała oddzielnie sumy Rubr. I. do Rubr. IV. włącznie bez rozprawy.

Do Rubr. V. wnosi p. Struszkiewicz zgodnie z wnioskiem Wydziału kraj. wstawienie kwoty 400 zł. na wydawnictwo „Rocznika“.

Po przemówieniu p. E. Jędrzejowicza i sprawozdawcy, Izba w głosowaniu uchwala Rubr. V. według wniosku komisji budżetowej w sumie . . . . . 8.205 zł.
a uchyla wnioski p. Struszkiewicza.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz czyta:

Rubr. VI.	272 zł.
" VII.	100 "

Ogółem wydatków . 33.315 zł.

Izba uchwała oddzielnie sumy Rubr. VI. i VII. bez rozprawy, zgodnie z wnioskiem komisji. Sprawozdawca przedstawia ogólną sumę dochodów w kwocie 14.815 zł.

W rozprawie ogólnej nad działem dochodów nikt głosu nie zabiera — a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz czyta:

D O C H O D Y.

		Zwyczajne	Razem
Rubr. I. poz. 1.	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	5.500 zł.	5.500 zł.
" II. " 2.	Subwencya z funduszu kultury krajowej	3.860 "	3.860 "
" III.	Oplaty od uczniów:		
" " 3.	Wpisowe od 70 uczniów po 5 zł.	350 "	
" " 4.	Czesne: a) od 50 uczniów po 50 zł.	2.500 zł.	
	b) " 20 " " 25 "	500 "	3.000 "
" " 5.	Oplata za ćwiczenia w laboratorium:		
	a) chemicznem od 25 uczniów po 10 zł.	250 zł.	
	b) roślinno-fizyolog. od 25 uczniów po 5 zł.	125 "	
	c) zootomicznem od 25 uczniów po 5 zł.	125 "	500 "
" " 6.	Na bibliotekę od 70 uczniów po 4 zł.	280 "	
" " 7.	Na usługę	780 "	
	Suma rubryki III.	4.910 zł.	4.910 "
Rubr. IV. " 8.	Dochód z pasieki	230 "	230 "
" V. " 9.	Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu	250 "	250 "
" VI. " 10.	Dochód ze stacyi kontroli nasion	65 "	65 "
	Suma dochodów	14.815 zł.	14.815 zł.
	W porównaniu z wydatkami		33.315 "
	Okazuje się niedobór		18.500 zł.

do pokrycia z funduszy krajowych.

Izba uchwała oddzielnie Rubr. I. dochodów do włącznie IV. według wniosku komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz czyta sumy pojedynczych Rubryk preliminarza „Szkoły parobków i dozorców gospodarskich w Dublinach“ — a to w działach wydatków.

Suma Rubr. I.	2.750 zł.
" " II.	1.340 "
" " III.	5.712 "
" " IV.	430 "
Suma wydatków	10.232 zł.

W rozprawie ogólnej nad preliminarzem wydatków szkoły parobków i dozorców gospodarskich w Dublinach nikt głosu nie zabiera — a Izba w rozprawie szczegółowej uchwala sumy pojedynczych Rubryk od Rubryki I. do włącznie IV. według wniosku komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

D O C H O D Y.

Rubr. I. poz. 1.	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.500 zł.	1 500 zł.
" II. " 2.	Opłaty za utrzymanie uczniów	480 "	
" " 3.	Datki Rad powiatowych towarzystw gospodarczych i innych	360 "	
	Suma rubryki II.	<u>840 zł.</u>	840 "
Rubr. III. poz. 4.	Zarobek 28 uczniów po 18 zł.	504 "	504 zł.
	Suma dochodów		2 844 zł.
	W porównaniu z wydatkami		10.232 "
	Okazuje się niedobór		<u>7.388 zł.</u>

do pokrycia z funduszków krajowych.

W rozprawie ogólnej nad działem Dochodów szkoły parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach nikt głosu nie zabiera — a Izba uchwała w rozprawie szczegółowej Rubr. I. do włącznie Rubr. III. dochodów według wniosku komisji bez rozprawy.

Na wniosek sprawozdawcy p. Abrahamowicza uchwała Izba przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania i uchwała cały preliminarz szkół rolniczych w Dublanach na rok 1885 w trzecim czytaniu w następujących cyfrach:

W Y D A T K I.

Płace profesorów i docentów.

Rubr. I. poz. 1.	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca Zwyczajne Razem 2.360 zł., dodatek pięcioletni 200 zł.	2.560 zł.	
" 2.	Sześciu profesorów fachowych, płaca po 1.440 zł. dodatki pięcioletnie dla pięciu po 200 zł.	9.640 "	
" 3.	Adjunkt	800 "	
" 4.	Dwóch asystentów po 600 zł.	1.200 "	
" 5.	Docent fizyki	800 "	
" 6.	" weterynaryi	480 "	
" 7.	" leśnictwa	240 "	
" 8.	" ustaw rolnych	360 "	
" 9.	" ogrodnictwa	200 "	
" 10.	" melioracyi	240 "	
" 11.	" zoologii	360 "	
" 12.	" historii i literatury polskiej	600 "	
" 13.	Dodatki pięcioletnie dla profesorów	— "	
	Suma Rubryki I.	<u>17.480 zł.</u>	17.480 zł.

I n n e p ł a c e.

Rubr. II. poz. 14.	Lekarz zakładowy	400 zł.	
" 15.	Kapelan	300 "	
" 16.	Kasyer, zarazem rachmistrz	600 "	
	Suma Rubryki II.	<u>1.300 zł.</u>	1.300 zł.

Z a s ł u g i.

Rubr. III. poz. 17.	Sługa szkolny	240 zł.	
" 18.	Stróż domowy	210 "	

		Zwyczajne	Razem
Rubr. III.	poz. 19. Usługa dla uczniów w laboratoryach . . .	780 „	
„	20. Pasiecznik i dozorca pola doświadczalnego . . .	180 „	
	Suma Rubryki III. . .	1.410 zł.	1.410 zł.

K o s z t a a d m i n i s t r a c y j n e .

Rubr. IV.	poz. 21. Zarząd :		
	a) potrzeby kancelaryjne . . .	300 zł.	
	b) druki i inseraty . . .	100 „	
	c) portorya i posyłki . . .	70 „	
	d) koszta podróży dyrekcji . . .	150 „	620 zł.
Rubr. IV.	poz. 22. Opał	600 „	
„	23. Oświetlenie	145 „	
„	24. Utrzymanie budynków	800 „	
„	25. „ dziedzińca	60 „	
„	26. Ubezpieczenie budynków	300 „	
„	27. Najem pomieszczeń :		
	a) dla dwóch asystentów po 96 zł.	192 zł.	
	b) „ docenta fizyki	96 „	
	c) „ kasyera	180 „	
	d) „ ogrodnika	80 „	
	e) „ sługi szkolnego	40 „	588 „
„	28. Płaca kominiarza	65 „	
„	29. Sprzęty i ruchomości	120 „	
„	30. Koszta przewozu prelegentów, lekarza i kapelana	1.000 „	
„	31. Koszta lustracyi zakładu	100 „	
„	32. „ nabożeństwa	50 „	
„	33. Apteka i rozmaite inne	100 „	
	Suma rubryki IV. . .	4.548 zł.	4.548 zł.

P o t r z e b y n a u k o w e .

Rubr. V.	poz.		Zwyczajne	Nadzw.	Razem
	34.	Eksperymenta przy wykładach :			
	a)	dla profesora rolnictwa	25 zł.		
	b)	„ „ hodowli zwierząt	10 „		
	c)	„ „ anatomii i fizjologii	25 „		
	d)	„ „ weterynaryi	25 „		
	e)	„ „ botaniki	25 „		
	f)	„ „ chemii rolniczej	25 „		
	g)	„ „ „ zwierząt	20 „		
	h)	„ „ fizyki	20 „		
	i)	„ „ miernictwa	15 „	190 zł.	
„	35.	Zbiory i muzea, mianowicie utrzymanie i uzupełnienie :			
			Zwycz.	Nadzw.	
	a)	zbioru rolniczego	50 zł.	160 zł.	
	b)	„ hodowlanego	60 „	360 „	

			Zwyczajne	Nadzw.	Razem
Rubr. V. poz. 35.	c) „ fizykalnego . . . 150 „	500 „			
	d) „ botanicznego . . . 75 „	50 „			
	e) „ zoologicznego . . . 150 „	140 „			
	f) „ mechanicznego . . . 150 „	300 „			
	g) „ mineralogicznego . . . 20 „	— „			
	h) „ technologicznego . . . 60 „	260 „			
	i) „ okazów leśnych . . . 10 „	— „			
	k) „ „ ogrodniczych . . . 10 „	— „			
	l) „ „ weterynaryi . . . 25 „	— „			
	m) „ instrumentów miern. . . 10 „	50 „			
	n) „ modeli do budown. . . 10 „	— „			
	o) „ okazów do geogr. fiz. . . 10 zł.	— zł.			
	p) „ okazów melioracyjn. . . 10 „	— „	800 „	1.820 zł.	
„ 36.	Laboratorya :				
	a) Laboratorium chemiczne . . . 600 zł.	390 zł.			
	b) „ roślinno-fizyolog. . . 250 „	150 „			
	c) „ zootomiczne . . . 100 „	150 „	950 „	690 „	
„ 37.	Biblioteka i czytelnia :				
	a) na przykupno dzieł . . . 200 zł.	300 zł.			
	b) „ oprawę książek . . . 50 „	— „			
	c) „ czasopisma . . . 250 „	— „	500 „	300 „	
„ 38.	Utrzymanie pola doświadczalnego		250 „		
„ 39.	Wycieczki naukowe profesorów z uczniami		500 „		
„ 40.	Utrzymanie i uzupełnienie pasieki		30 „		
„ 41.	Ogród: . . . . . zwycz. nadzw.				
	a) płaca ogrodnika . . . . . 600 zł.	— zł.			
	b) utrzymanie ogrodu botanicznego, utrzymanie i uzupełnienie sadu, szkółek, jakoteż ogrodu warzywnego . . . . . 400 „	— „			
	c) druk katalog. i jego rozeseł. . . . . 25 „	— „			
	d) na wybud. rozmn. roślin . . . . . — „	150 „	1.025 „	150 „	
„ 42.	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty, ponoszone w skutek zastosowania stanu inwentarza do potrzeb szkoły		1.000 „		
	Suma rubryki V.		5.245 zł.	2.960 zł.	8.205 „

Podatki i opłaty.

Rubr. VI. poz. 43.	Podatek gruntowy i domowy		45 zł.		
„ 44.	Opłata od przeniesienia szkół dublańskich na własność kraju, szósta rata		— „	227 zł.	
	Suma rubryki VI.		45 zł.	227 zł.	272 „
Rubr. VII. poz. 45.	Stacya kontroli nasion		100 „		100 „
	Suma wydatków		30.128 zł.	3.187 zł.	33.315 zł.

D O C H O D Y.

		Zwyczajne	Razem
Rubr. I. poz. 1.	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	5.500 zł.	5.500 zł.
Rubr. II. „ 2.	Subwencya z funduszu kultury krajowej	3.860 „	3.860 „
Rubr. III.	Oplaty od uczniów:		
„ 3.	Wpisowe od 70 uczniów po 5 zł.	350 „	
„ 4.	Czesne: a) od 50 uczniów po 50 zł.	2.500 zł.	
	b) „ 20 „ „ 25 „	500 „	3.000 „
„ 5.	Oplata za ćwiczenia w laboratorium:		
	a) chemicznem od 25 uczniów po 10 zł.	250 zł.	
	b) roślinno-fizyolog. od 25 uczniów po 5 zł.	125 „	
	c) zootomicznem od 25 uczniów po 5 zł.	125 „	500 „
Rubr. III. poz. 6.	Na bibliotekę od 70 uczniów po 4 zł.	280 „	
„ 7.	Na usługę	780 „	
	Suma rubryki III.	<u>4.910 zł.</u>	4.910 „
Rubr. IV. „ 8.	Dochód z pasieki	230 „	230 „
Rubr. V. „ 9.	Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu	250 „	250 „
Rubr. VI. „ 10.	Dochód ze stacyi kontroli nasion	65 „	65 „
	Suma dochodów	<u>14.815 zł.</u>	14.815 zł.
	W porównaniu z wydatkami		<u>33.315 „</u>
	Okazuje się niedobór		18.500 zł.

do pokrycia z funduszków krajowych.

W SUMARYCZNYM ZESTAWIENIU

razem wydatków:

Rubryka I.	17.480 zł.
„ II.	1.300 „
„ III.	1.410 „
„ IV.	4.548 „
„ V.	8.205 „
„ VI.	272 „
„ VII.	100 „
Ogółem wydatków	<u>33.315 zł.</u>
a mianowicie: zwyczajne	30.128 „
nadzwyczajne	3.187 „

Szkoła parobków i dozorców gospodarskich w Dublinach.

W Y D A T K I.

	Zwycz.	Razem
Rubr. I. Płace nauczycieli.		
Poz. 1. Nauczyciel fachowy	920 zł.	
„ 2. „ pomocniczy, płaca 600 zł., dodatek pięcioletni 100 zł.	700 „	

	Zwyczajne	Razem
Poz. 3. Docent weterynaryi	150 „	
„ 4. Katecheta	200 „	
„ 5. Dwaj dozorey robót ręcznych	780 „	
„ 6. Dodatek pięcioletni dla nauczyciela pomocniczego	— „	
Suma rubryki I.	<u>2.750 zł.</u>	2.750 zł.

Rubr. II. Koszta administracyjne.

Poz. 7. Zarząd:		
a) remuueracya dyrektora	400 zł.	
b) potrzeby kancelaryjne, inseraty, druki i portorya	100 „	500 zł.
„ 8. Opał i oświetlenie		240 „
„ 9. Utrzymanie budynku szkolnego i ruchomości, ubezpieczenie i kominiarz		300 „
„ 10. Koszta nabożeństwa obrz. gr. kat.		<u>300 „</u>
Suma rubryki II.	1.340 zł.	1.340 zł.

Rubr. III. Utrzymanie uczniów.

Poz. 11. Stołowanie 28 uczniów po 144 zł.	4.032 zł.	
„ 12. Odzież, pościel i pranie dla 28 uczniów po 60 zł.	<u>1.680 „</u>	
Suma rubryki III.	5.712 zł.	5.712 zł.

Rubr. IV. Potrzeby naukowe.

Poz. 13. Zaprzęgi do demonstracyi	80 zł.	
„ 14. Przybory do pisania i nauki uczniów	120 „	
„ 15. Przykupno zwierząt do sekeyi	30 „	
„ 16. „ modeli, machin i narzędzi	<u>200 „</u>	
Suma rubryki IV.	430 zł.	430 „
Suma wydatków		<u>10.232 zł.</u>

D O C H O D Y.

Rubr. I. poz. 1. Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.500 zł.	1.500 zł.
„ II. „ 2. Opłaty za utrzymanie uczniów	480 „	
„ „ 3. Datki Rad powiatowych, towarzystw gospodarczych i innych	<u>360 „</u>	
Suma rubryki II.	840 zł.	840 „
„ III. „ 4. Zarobek 28 uczniów po 18 zł.	<u>504 „</u>	504 „
Suma dochodów		<u>2.844 zł.</u>
W porównaniu z wydatkami		<u>10.232 „</u>
Okazuje się niedobór		7.388 zł.

do pokrycia z funduszu krajowego.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu kursu gorzelnictwa w Dublinach na r. 1885.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz uwolniony od czytania sprawozdania, czyta wnioski komisji co do sumy pojedynczych rubryk wydatków a to:

Suma rubryki I.	1.235 zł.
" " II.	45 "
" " III.	110 "
" " IV.	250 "
" " V.	5 "
Suma wydatków	<u>1.645 zł.</u>

W rozprawie nikt głosu nie zabiera.

Marszałek podaje pod głosowanie dział wydatków w kwocie . . . . . 1.645 zł.

Izba uchwała ogólną sumę wydatków zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz czyta:

D O C H O D Y.

Rubr. I. Subweneya z c. k. Skarbu Państwa	1.000 zł.
" II. Opłaty od uczniów	240 "
" III. Rozmaite przypadkowe	— "
Suma dochodów	<u>1.240 zł.</u>

W porównaniu z wydatkami . . . . . 1.645 zł.

Okazuje się niedobór do pokrycia z funduszków kraj. w kwocie . . . . . 405 "

W rozprawie nad działem dochodów nikt głosu nie zabiera, a Izba w głosowaniu uchwała dział dochodów zgodnie z wnioskiem komisji i przyjmuje cały preliminarz kursu gorzelnictwa w kwotach następujących:

Liczba		W y d a t k i	Zwy- czajne
po- zycei	ru- bryki		zł.
I.		Płace nauczycieli.	
	1	Kierownik kursu	250
	2	Prelegenci za wykłady:	
		a) arytmetyki, geometryi i stereometrii	115
		b) fizyki	75
		c) chemii	100
		d) gorzelnictwa	300
		e) o maszynach i kotłach	125
		f) o upodatkowaniu	60
		g) o rachunkowości	60
		h) za ćwiczenia w laboratorium	150
		Suma rubryki I.	<u>1.235</u>
II.		Koszta administracyjne.	
	3	Druki, inseraty, portorya itp.	15
	4	Koszta przewozu prelegentów	30
		Suma rubryki II.	<u>45</u>

Liczba		W y d a t k i	Zwy- czajne
ru- bryki	po- zycyi		zł.
III.		Potrzeby naukowe.	
	5	Szkole rolniczej w Dublinach za użycie laboratorium	40
	6	Wycieczki profesorów z uczniami	25
	7	Książki i czasopisma	45
		Suma rubryki III.	110
IV.	8	Zapomogi dla uczniów	250
V.	9	Rozmaite drobne	5
		Suma wydatków	1.645
		D o c h o d y.	
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu państwa	1.000
II.	2	Oplaty od uczniów	240
III.	3	Rozmaite przypadkowe	—
		Suma dochodów	1.240
		W porównaniu z wydatkami	1.645
		Okazuje się niedobór do pokrycia z funduszków krajowych w kwocie	405

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu folwarku Dublańskiego na rok 1885.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz uwolniony od czytania sprawozdania, czyta sumy pojedynczych Rubryk wydatków mianowicie:

Suma Rubryki I.	9.665 zł.
„ „ II.	200 „
„ „ III.	5.400 „
„ „ IV.	15.265 „
„ „ V.	3.121 „
„ „ VI.	50 „
Ogólna suma wydatków	19.371 zł.

Następnie odczytuje sprawozdawca p. Abrahamowicz sumy pojedynczych rubryk dochodów mianowicie:

Suma Rubryki I.	12.420 zł.
„ „ II.	200 „
„ „ III.	5.400 „
„ „ IV.	490 „
„ „ V.	50 „
Suma dochodów	18.560 zł.

w porównaniu z wydatkami . . . . . 19.371 „
okazuje się niedobór do pokrycia z funduszków kraj. w kwocie 811 „

W ogólnej rozprawie p. Antoniewicz wnosi odesłanie całego sprawozdania do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Izba nie popiera wniosku p. Antoniewicza. Przemawiają pp. ks. A. Sapięha dwukrotnie i Wereszezyński.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej i przemówieniu sprawozdawcy i p. Antoniewicza dla sprostowania faktu — przystępuje Izba do rozprawy szczegółowej i uchwała zgodnie z wnioskami komisji budżetowej w dziale wydatków sumy Rubr. I. do włącznie Rubr. VI. oddzielnie bez rozprawy

Następnie uchwała Izba w dziale dochodów sumy Rubr. I. do włącznie Rubr. V. oddzielnie zgodnie z wnioskami komisji bez rozprawy.

Na wniosek sprawozdawcy p. Abrahamowicza uchwała Izba przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania i uchwała cały preliminarz folwarku dublańskiego na rok 1885, w trzecim czytaniu w następujących cyfrach:

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zyty		Złote austriackie		
Wydatki.					
I. Wydatki na gospodarstwo.					
	1	Płace i zasługi wraz z wynagrodzeniem administratora i częścią płacy kasyera	1.600		
	2	Najem robotnika	2.400		
	3	Dokupno i zmiana nasienia	250		
	4	" nawozów dopełniających	300		
	5	" karmy, owsa, grysu i makuchów	1.600		
	6	Zastąpienie zużytych koni i zaprzęży	250		
	7	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	150	120	
	8	Utrzymanie i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie koni	260	120	
	9	Utrzymanie rowów i dróg	50		
	10	Wywóz stawarki i regulacja stawów	—	300	
	11	Melioracye łąk	—	750	
	12	Drenowanie pól	—	780	
	13	Zabezpieczenie od pożaru i zarazy	300		
	14	Kuchnia folwarczna	150		
	15	Koszta kancelaryjne	25		
	16	Światło i smarowidło	60		
	17	Kultura lasu	50		
	18	Rogatki, posyłki i jazdy w interesach folwarku	150		
		Suma rubryki I.	7.595	2.070	9.665
II.	19	Torfłarnia	200	—	200
III.	20	Cegielnia	—	5.400	5.400
		Do przeniesienia	7.795	7.470	15.265

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycy		Złote austriackie		
		Z przeniesienia	7.795	7.470	15.265
IV.		Podatki i opłaty.			
	21	Podatek gruntowy i domowy	675		
	22	„ dochodowy z młyna i propinacyi	45		
	23	Należytość od przeniesienia własności folwarku	—	215	
		Suma rubryki IV.	720	215	935
V.		Spłata kapitałów i odsetków dłużnych.			
	24	Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu:			
		a) pożyczka 10.500 zł. 81. i 82. rata			
		kapitału . . . . . 506 zł. 81 ³ / ₄ ct.			
		4% odsetki . . . . . 18 „ 18 ¹ / ₄ „			525 zł.
		b) pożyczka 5.000 zł. 12. i 13. rata			
		kapitału . . . . . 66 zł 42 ct.			
		5% odsetki . . . . . 233 „ 58 „			300 „
		c) pożyczka 11.600 zł. 3. i 4. rata			
		kapitału . . . . . 123 zł. 40 ct.			
		5% odsetki . . . . . 572 „ 60 „			696 „
	25	Renta c. k. gal. Towarzystwu gospodarczemu	1.521		
		Suma rubryki V.	1.600		
VI.	26	Rozmaite nieprzewidziane	3.121	—	3.121
		Suma wydatków	50	—	50
			11.686	7.685	19.371
		Dochody.			
I.		Dochody z gospodarstwa.			
	1	a) Ze sprzedaży ziemiopłodów . . . . . 5.400 zł.			
		b) Za owies i siano, dostarczone szkołom . . . . . 600 „			6.000
	2	Z wynajętych ról, łąk i pastwisk	800		
	3	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:			
		a) Krowiarnia: α) mleko . . . . . 3.500 zł.			
		β) przychówek 460 „			
		γ) sprzedane braki 440 „			4.400 zł.
		b) Nierogacizna . . . . . 120 „			
		c) Owce . . . . . 40 „			
		d) Ryczałt od szkół rolniczych za straty			
		wynikające z zastosowania inwen-			
		tarza do potrzeb szkół . . . . . 1.000 „			5.560
	4	Z lasu i stawów	60		
		Suma rubryki I.	12.420	—	12.420
II.	5	Z torflarni	200	—	200
III.	6	Z cegielni	—	5.400	5.400
		Do przeniesienia	12.620	5.400	18.020

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
			Z przeniesienia	12.620	5.400
IV.		Dochody z propinacyi, młyna i polowania :			
	7	Z propinacyi	420		
	8	Z młyna	20		
	9	Z polowania	50		
		Suma rubryki IV.	490	—	490
V.	10	Rozmaite nieprzewidziane	50		50
		Suma dochodów	13.160	5.400	18.560
		W porównaniu z wydatkami	—	—	19.371
		okazuje się niedobór do pokrycia z funduszków kra- jowych w kwocie	—	—	811

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji konkurencyjnej z projektem noweli do ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866 i rezolucyi do c. k. Rządu.

Izba uwalnia sprawozdawcę większości komisji p. ks. Buchwalda od czytania sprawozdania, który prostuje omyłki druku.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną nad projektem ustawy, mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866 (Dz. ust. kraj. XIV. z dnia 30 Grudnia 1866) o pokryciu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież sprawiania przyrządów i sprzętów kościelnych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera. Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. ks. Buchwald czyta:

Art. I.

§§. 4., 9., 12., 14., 16., 19., 20., 21., 22. ustawy z 15. Sierpnia 1866 o konkurencyi kościelnej przestają obowiązywać, a mają odtąd brzmieć:

§. 4. Do innych wydatków budowniczych przy zabudowaniach plebańskich i gospodarskich przyczyniać się powinien paroch wtedy, jeżeli czysty dochód z parochii nie jest mniejszy jak 500 zł. i nie mniejszy jak kongrua jemu się należąca.

Od nadwyżki, przenoszącej ten dochód, opłacać winien paroch w roku do funduszu konkurencyjnego, a mianowicie: od nadwyżki nie przekraczającej 200 zł. 3%, od nadwyżki nie przekraczającej 400 zł. 5%, od nadwyżki zaś większej 8%.

Gdyby z tych opłat rocznych urósł kapitał, który z innymi na ten sam cel przeznaczonymi funduszami (§. 1. ust.) zabezpiecza w trwały sposób koszt utrzymania plebańskich budynków mieszkalnych i gospodarskich, zwolni polityczna władza krajowa w porozumieniu z właściwym ordynaryatem parocha od dalszych opłat. Zwolnienie to ustaje, skoro rzeczzone fundusze okażą się niedostatecznymi.

Członek Sejmu ks. Biskup Solecki wnosi do §. 4. ustępu 2. następującą dostatecznie popartą poprawkę:

Ust. II. art. I. ma brzmieć :

Od nadwyżki przenoszącej ten dochód opłacać winien paroch co roku do funduszu konkurencyjnego 3%.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała cały §. 4. zgodnie z wnioskiem komisji a uchyla poprawkę ks. Biskupa Soleckiego.

Sprawozdawca ks. Buchwald czyta :

§. 9. Kościoły filialne i zabudowania mieszkalne i gospodarskie dla duchownych, którzy przy nich są eksponowani, mają przy pomocy rozporządzalnego majątku tych kościołów stawiać i utrzymywać ci, w których interesie te kościoły i zabudowania istnieją, jeżeli inne prawne zobowiązania w tej mierze nie zachodzą. Okoliczność ta nie uwalnia ich wszakże od obowiązku konkurowania do wydatków na kościół i budynki parafialne, wyjąwszy, jeżeli osobna istnieje umowa, albo jeżeli ekspozyt aplikowany jest przez biskupa do samoistnego spełniania wszelkich funkcji parafialnych.

Marszałek oświadcza, iż do tego §. zgłoszony jest wniosek mniejszości komisji i udziela głosu sprawozdawcy mniejszości komisji p. hr. T. Dzieduszyckiemu, który czyta następujący wniosek :

§. 9. Kościoły filialne i zabudowania mieszkalne i gospodarskie dla duchownych, którzy przy nich są eksponowani, mają przy pomocy rozporządzalnego majątku tych kościołów stawiać i utrzymywać ci, w których interesie te kościoły i zabudowania istnieją, jeżeli inne prawne zobowiązania w tej mierze nie zachodzą. Parafianie jednak tych miejscowości, w których się znajduje odpowiedni kościół publiczny ich staraniem utrzymany, wolni są od konkurencji do wydatków na budynek kościoła parafialnego. Od obowiązku konkurowania do wydatków na budynki parafialne, uwalnia tylko osobna w tym względzie istniejąca umowa, albo okoliczność, że ekspozyt przy takim kościele aplikowany jest przez biskupa do samoistnego spełniania wszelkich funkcji parafialnych.

Przemawiają p. J. Popiel i W. Koziębrodzki, który stawia następujący wniosek :

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w porozmianieniu z odnośnymi ordynaryatami zbadał dokładnie, o ile uwolnienie zupełne od konkurencji na budynki kościoła parafialnego (matrycznego) parafian, którzy w obrębie swej gminy posiadają kościół publiczny, kosztem swym utrzymywany a bez ekspozytury byłoby pożądanem tak ze względu na stosunki kościelne, jako też ze względu na sprawiedliwe rozłożenie ciężarów konkurencyjnych, i po zbadaniu, odpowiednie wnioski przedłożył Wysokiemu Sejmowi, o ile może najspieszniej.

Przemawiają następnie p. ks. Siczynski i W. Koziębrodzki.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu p. T. Dzieduszyckiego jako sprawozdawcy mniejszości komisji, oraz p. ks. Buchwalda jako sprawozdawcy większości komisji, zabiera głos ponownie p. T. Dzieduszycki, i dodaje w §. 9. wniosku mniejszości komisji w piątym wierszu po słowie „odpowiedni“ dalsze wyrazy tylko „nieparafialny“. Po przemówieniu p. W. Koziębrodzkiego co do formalnego traktowania, Izba przystępuje do głosowania.

W głosowaniu uchyla Izba wniosek p. W. Koziębrodzkiego, i uchwała §. 9. zgodnie z wnioskiem mniejszości komisji w następującem brzmieniu :

§. 9. Kościoły filialne i zabudowania mieszkalne i gospodarskie dla duchownych, którzy przy nich są eksponowani, mają przy pomocy rozporządzalnego majątku tych kościołów stawiać i utrzymywać ci, w których interesie te kościoły i zabudowania istnieją, jeżeli inne prawne zobowiązania w tej mierze nie zachodzą. Parafianie jednak tych miejscowości, w których się znajduje odpowiedni nieparafialny kościół publiczny ich staraniem utrzymany, wolni są od konkurencji do wydatków na budynek kościoła parafialnego. Od obowiązku konkurowania do wydatków na budynki parafialne, uwalnia tylko osobna w tym względzie istniejąca umowa, albo okoliczność, że ekspozyt przy takim kościele aplikowany jest przez biskupa do samoistnego spełniania wszelkich funkcji parafialnych.

Marszałek odracza dalszy ciąg rozprawy nad tym przedmiotem do następnego posiedzenia, które naznacza na dzień 9. Października 1884. godzinę 11. przed południem, z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 14. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie we Czwartek dnia 9. Października 1884. o godzinie 11. przed południem.

1. Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji konkurencyjnej z projektem noweli do ustawy konkurencyjnej kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866. i rezolucyi do c. k. Rządu. — Sprawozdawca większości komisji poseł ks. Buchwald. — Sprawozdawca mniejszości komisji poseł Tadeusz Dzieduszycki.

2. Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszków samoistnych nie-dotowanych, budżetem nieobjętych za r. 1882. — Sprawozdawca poseł Romanowicz.

3. Sprawozdanie komisji administracyjnej o petycyi Reprezentacyi powiatowej we Lwowie w sprawie zaprowadzenia w drodze ustawodawczej paszportów dla koni. — Sprawozdawca poseł Jędrzejowicz.

4. Sprawdzenie wyborów poselskich. — Sprawozdawca poseł Pietruski.

5. Sprawozdania o petycyach budżetu nieobciążających.

Koniec posiedzenia o godz. 2 $\frac{1}{2}$.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze:

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 8. Października 1884.

632. Marya Konopacka przez p. Męcińskiego, o stypendyum przemysłowe.

633. Towarzystwo pedagogiczne w Kolbuszowie przez p. Tyszkiewicza, w sprawie zmiany ustawy szkolnej.

634. Komitet Lwowski dla spraw kolonii wakacyjnych przez p. Stanisława Badeniego o subwencyę w kwocie 500 zł.

635. Magistrat miasta Kałusza przez p. Hoppena w sprawie dzierżawy prawa polowania na gruntach włościańskich i małomiejskich.

636. Gmina Rohatyn przez p. Onyszkiewicza o ustanowienie dla tamtejszych szkół osobnych katechetów dla obu obrządków płatnych z funduszu krajowego.

637. Jan Hajduczek nauczyciel przez p. Onyszkiewicza o wliczenie do emerytury 9 lat służby spędzonych w służbie publicznej.

638. Gmina Medynice przez p. Stanisława Tarnowskiego (junior) w sprawie regulacyi Dniestru i jego dopływów.

639. Jan Ładoś przez p. Bobczyńskiego o przypuszczenie nieszlacheckiej familii śp. Andrzeja Żalchockiego do szlacheckich stypendyów śp. Andrzeja Żalchockiego.

640. Gmina Mielnicz, Czortek, Protes, Dubrawka, Włodzumczyce, Kotoryn i Bojanów przez p. Wernickiego o usunięcie wadliwości ustaw gminnych i innych zarządzeń przyczyniających się do upadku rolnictwa.

641. Antonina Nowosiadłowska przez p. Zolla o zapomogę.
642. Mikołaj Horoszko nauczyciel przez p. Stanisława Jędrzejowicza o zapomogę lub zaliczkę na płacę w kwocie 100 zł.
643. Pohorce gmina przez p. Weismana w sprawie regulacji Dniestru i jego dopływów.
644. Właścicielka dóbr Pohorce jak wyżej.
645. Jakób Rózka przez p. Romańczuka w sprawie szkód wyrządzonych przez dzikie zwierzęta.
646. Spółka wodna dla regulacji Wisłoki powiatów Sanockiego, Brzozowskiego i Krośnieńskiego przez p. Słoneckiego o subwencję, celem przeprowadzenia tej regulacji.
647. Gmina Wola zaderewacka przez p. Fruchtmana o wolny pobór surowicy solnej dla bydła ze źródeł w Lisowicach.
648. Gmina Bereźnica szlachecka przez p. Hoppena o wolny pobór surowicy solnej dla bydła.
649. Gmina miasta Wieliczki przez p. Mieroszowskiego w sprawie zreformowania szkół tamtejszych.
650. Ksawera Weronika Dąbczewska przez p. Antoniewicza o wsparcie.
651. Wydział bursy imienia Św. Mikołaja w Stanisławowie przez p. Goreckiego, o bezprocentową pożyczkę 4.000 zł. i bezzwrotną zapomogę 500 zł.
652. Gmina miasta Dąbrowy przez p. Męcińskiego o uwolnienie od zapłacenia datku 1.000 zł. do budowy drogi Tarnowsko-Szczucińskiej.
-

Protokół

14. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 9. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 20.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: Posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, ks. Władysław Sapieha, Tytus Siengalewicz, Adam Jędrzejowicz.

Obeonych posłów 133.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 12. posiedzenia uznaje za przyjęty gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów, protokół zaś z 13. posiedzenia jest złożony w biurze sejmowem.

Izba udziela Członkowi Sejmu Rektorowi Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie p. Rydlowi urlop do końca sesyi bieżącej.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petyejj wniesionych po dzień 9. Października 1884 od L. 653 do 667 włącznie, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji powodziowej L. 653, 662.

„ budżetowej L. 654, 655, 657, 660, 661, 663, 664, 665.

„ petycyjnej L. 656, 666.

Przy petyeyi L. 658 wnosi p. Struszkiewicz odesłanie takowej do komisji prawniczej z wezwaniem przedłożenia sprawozdania na sesyi bieżącej.

Izba uchwala ten wniosek.

Następnie przekazano komisji szkolnej petycyę L. 659.

Na wniosek p. hr. Szczęsnego Koziembrodzkiego uchwala Izba przeniesienie petyeyi do L. 667 z komisji budżetowej do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Marszałek uwiadamia Izbę o otrzymanem drogą telegraficzną za pośrednictwem hr. Tarnowskiego podziękowaniu pogorzalców gm. Tarnobrzega za uchwaloną przez Wysoki Sejm pomoc pieniężną.

Na wniosek p. Męcińskiego uchwała Izba przeniesienie petycyi do L. 166. 480 i 740 z komisji drogowej do komisji kolejowej — zaś petycyi do L. 771 z komisji drogowej do komisji budżetowej.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji konkurencyjnej z projektem noweli do ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866 i rezolucyi do c. k. Rządu.

Sprawozdawca p. ks. Buchwald czyta:

§. 12. Wydatki na pokrycie potrzeb kościelnych z odprawianiem liturgii połączonych, jak też koszt utrzymania organisty lub diaka i innych sług kościelnych, pokrywane będą ze źródeł w §§. 1. i 2. wyrażonych. W razie niedostateczności tych źródeł, otrzyma paroch na pokrycie tych wydatków od parafian kwotę ryczałtową, która łącznie z pokryciem w §§. 1. i 2. wskazanem, nie może rocznie przynosić kwoty 100 zł.

Rozłożenie na parafian dzieje się w miarę podatków stałych przez nie parafii opłacanych

Członek Sejmu ks. Biskup Solecki wnosi do §. 12. następującą dostatecznie popartą poprawkę:

Ustęp 1. §. 12. ma brzmieć:

Wydatki na pokrycie kosztów kościelnych z odprawianiem liturgii połączonych, jako też koszt utrzymania organisty lub diaka i innych sług kościelnych, pokrywane będą ze źródeł w §§. 1. i 2. wyrażonych.

W razie udowodnionej przez proboszcza niedostateczności tych źródeł, wyznaczy komitet parafialny corocznie na ścisłą potrzebę ograniczoną kwotę, którą złożą parafianie.

Ustęp 2 bez zmiany.

Przemawiają pp. W. Koziembrodzki, ks. Biskup Solecki powtórnie, ks. Sawa.

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała §. 12. ustęp pierwszy zgodnie z wnioskiem ks. Biskupa Soleckiego — zaś ustęp drugi według wniosku komisji.

Sprawozdawca p. ks. Buchwald wnosi imieniem komisji do ustępu końcowego §. 14. następujący dodatek „którego wybiera komitet z pośród siebie większością głosów“ i czyta:

§. 14. Komitet parafialny sprawuje następnę czynności:

1. Ma sobie poruczony nadzór nad budynkami kościelnymi i plebańskimi, czuwa nad ich utrzymaniem w dobrym stanie, przeprowadza budowy i restauracye budynków;

2. wymierza corocznie opłaty przypadające w myśl §§. 4. i 12., ściąga takowe w razie potrzeby za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej i zawiaduje tymi funduszami;

3. uchwała i przeprowadza we własnym zakresie budowę i naprawy, jeżeli koszt 100 zł. rocznie nie przekraczają;

4. najdalej do końca Września każdego roku sporządza preliminarz dochodu i rozchodu następnego roku;

5. najdalej do końca Lutego każdego roku sporządza zamknięcie rachunków za rok ubiegły i ogłasza, że wszystkim stronom interesowanym wolno je przeglądać w kancelaryi parafialnej przez dni 30 od dnia ogłoszenia, — stronom interesowanym wolno jeszcze w ciągu dni 14 po upływie tego terminu wnieść zarzuty do politycznej władzy powiatowej.

Organem wykonawczym komitetu parafialnego jest jego przewodniczący, którego wybiera komitet z pośród siebie większością głosów.

Izba uchwała bez rozprawy §. 14. zgodnie z wnioskiem komisji i dodatkiem słów do ustępu końcowego „którego wybiera komitet z pośród siebie większością głosów.“

Sprawozdawca p. ks. Buchwald czyta:

§. 16. Polityczna władza powiatowa rozpisze rozprawę konkurencyjną i zawezwie do niej odnośny ordynaryat i wszystkie do konkurencyi obowiązane strony. Dowody doręczenia należy złożyć przy rozpoczęciu rozprawy.

Patron i właściciel obszaru dworskiego mogą się zastąpić przez pełnomocnika, paroch zaś przez swego zastępcę w funkcyjach kościelnych. Każda gmina wybiera bezwzględnią większością głosów parafian tego samego obrządku prawo wyboru w gminie mających swego pełnomocnika. Każdej z tych stron należy się głos bez względu na to, czy w danym razie przyczynia się lub nie przyczynia do pokrycia kosztów.

Do powzięcia uchwały potrzebna jest obecność większej połowy uprawnionych do głosowania i absolutna większość obecnych. W braku kompletu należy na koszt winnych rozprawę odroczyć i na tym drugim terminie bez względu na liczbę obecnych przeprowadzić.

P. ks. Kopyciński wnosi do §. 16. następującą poprawkę jako ustęp końcowy:

W razie niepowzięcia żadnej uchwały, tudzież w razie powzięcia niekorzystnej uchwały odnoszącej się do budowy lub restauracyi budynków kościelnych lub plebańskich, władza polityczna w porozumieniu z ordynaryatem po zbadaniu sprawy sama wyda odpowiednie postanowienie.

Izba nie popiera poprawki p. ks. Kopycińskiego i w głosowaniu uchwała § 16. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca p. ks. Buchwald oświadcza imieniem komisji, iż komisja cały §. 19 cofa, wskutek czego wypuścić należy także cytat §. 19. w art. I. — i czyta:

§. 20. Najpóźniej we dwa miesiące po ukończonej budowie lub restauracyi, obowiązany komitet parafialny złożyć rachunki i ogłosić za pośrednictwem zwierzchności gminnych i obszarów dworskich w całej parafii z oznajmieniem, że rachunki przejrzane być mogą w kancelaryi parafialnej przez dni 30 od dnia ogłoszenia i że w przeciągu 14 dni po tym terminie wolno stronom interesowanym wnieść zarzuty do politycznej władzy powiatowej.

Izba uchwała §. 20. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. ks. Buchwald czyta:

§. 21. Polityczna władza powiatowa dzierży kontrolę nad czynnościami komitetu parafialnego i zarządza w razie zaniedbania przez komitet obowiązków, stosowne środki zaradcze.

Izba uchwała §. 21. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. ks. Buchwald czyta:

§. 22. Polityczna władza powiatowa rozstrzyga w zwykłym toku instancyi zażalenia przeciw uchwałom i zarządzeniom komitetu parafialnego wniesione w terminie 14 dni.

Izba uchwała § 22. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. ks. Buchwald czyta Art. II. tytuł i wstęp w brzmieniu następującem:

Art. II. Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

U s t a w a

z dnia . . . . . mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866 (Dz. ust. kraj XIV. z dnia 30. Grudnia 1866) o pokryciu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież sprawiania przyrzędów i sprzętów kościelnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Izba uchwała Art. II. tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy. Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania — uchwała Izba cały projekt ustawy w trzeciem czytaniu w brzmieniu następującem:

U s t a w a

z dnia . . . . . mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866 (Dz. ust. kraj. XIV. z dnia 30. Grudnia 1866) o pokryciu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież sprawiania przyrzędów i sprzętów kościelnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

§§. 4., 9., 12., 14., 16., 20., 21., 22. ustawy z 15. Sierpnia 1866 o konkurencyi kościelnej przestają obowiązywać, a mają odtąd brzmieć:

§. 4. Do innych wydatków budowniczych przy zabudowaniach plebańskich i gospodarskich przyczyniać się powinien paroch wtedy, jeżeli czysty dochód z parochii nie jest mniejszy jak 500 zł. i nie mniejszy jak kongrua jemu się należąca.

Od nadwyżki przenoszącej ten dochód, opłacać winien paroch w roku do funduszu konkurencyjnego, a mianowicie: od nadwyżki nie przekraczającej 200 zł. 3%, od nadwyżki nie przekraczającej 400 zł. 5%, od nadwyżki zaś większej 8%.

Gdyby z tych opłat rocznych urósł kapitał, który z innemi na ten sam cel przeznaczonymi funduszami (§. 1. ust.) zabezpiecza w trwały sposób koszta utrzymania plebańskich budynków mieszkalnych i gospodarskich, zwolni polityczna władza krajowa w porozumieniu z właściwym ordynaryatem parocha od dalszych opłat. Zwolnienie to ustaje, skoro rzeczony fundusze okażą się niedostatecznymi.

§. 9. Kościoły filialne i zabudowania mieszkalne i gospodarskie dla duchownych, którzy przy nich są eksponowani, mają przy pomocy rozporządzalnego majątku tych kościołów stawiąć i utrzymywać ci, w których interesie te kościoły i zabudowania istnieją, jeżeli inne prawne zobowiązania w tej mierze nie zachodzą. Parafianie jednak tych miejscowości, w których się znajduje odpowiedni tylko nieparafialny kościół publiczny ich staraniem utrzymany, wolni są od konkurencyi do wydatków na budynek kościoła parafialnego. Od obowiązku konkurencyi do wydatków na budynki parafialne, uwalnia tylko osobna w tym względzie istniejąca umowa, albo okoliczność, że ekspozyt przy takim kościele aplikowany jest przez biskupa do samoistnego spełniania wszelkich funkeij parafialnych.

§. 12. Wydatki na pokrycie potrzeb kościelnych z odprawianiem liturgii połączonych, jako też koszta utrzymania organisty lub diaka i innych sług kościelnych, pokrywane będą ze źródeł w §§. 1 i 2 wyrażonych.

W razie udowodnionej przez proboszcza niedostateczności tych źródeł, wyznaczy komitet parafialny corocznie na ścisłą potrzebę ograniczoną kwotę, którą złożą parafianie.

Rozłożenie na parafian dzieje się w miarę podatków stałych przez nich w parafii opłacanych.

§. 14. Komitet parafialny sprawuje następnne czynności:

1. Ma sobie porzezony nadzór nad budynkami kościelnymi i plebańskimi, czuwa nad ich utrzymaniem w dobrym stanie, przeprowadza budowy i restauracye budynków;

2. wymierza corocznie opłaty przypadające w myśl §. 4. i 12., ściąga takowe w razie potrzeby za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej i zawiaduje tymi funduszami;

3. uchwała i przeprowadza we własnym zakresie bndowle i naprawy, jeżeli koszta 100 zł. rocznie nie przekraczają;

4. najdalej do końca Września każdego roku sporządza preliminarz dochodn i rozehodu następnego roku;

5. najdalej do końca Lutego każdego roku sporządza zamknięcie rachunków za rok ubiegły i ogłasza, że wszystkim stronom interesowanym wolno je przeglądać w kancelaryi parafialnej

przez dni 30 od dnia ogłoszenia, -- stronom interesowanym wolno jeszcze w ciągu dni 14 po upływie tego terminu wnieść zarzuty do politycznej władzy powiatowej.

Organem wykonawczym komitetu parafialnego jest jego przewodniczący, którego wybiera komitet z pośród siebie większością głosów.

§. 16. Polityczna władza powiatowa rozpisze rozprawę konkurencyjną i zawezwie do niej odnośny ordynaryat i wszystkie do konkurencyi obowiązane strony. Dowody doręczenia należy złożyć przy rozpoczęciu rozprawy.

Patron i właściciel obszaru dworskiego mogą się zastąpić przez pełnomocnika, paroch zaś przez swego zastępcę w funkcjach kościelnych. Każda gmina wybiera bezwzględną większością głosów parafian tego samego obrządku, prawo wyboru w gminie mających, swego pełnomocnika. Każdej z tych stron należy się głos bez względu na to, czy w danym razie przyczynia się lub nie przyczynia do pokrycia kosztów.

Do powzięcia uchwały potrzebna jest obecność większej połowy uprawnionych do głosowania i absolutna większość obecnych. W braku kompletu należy na koszt winnych rozprawę odroczyć i na tym drugim terminie bez względu na liczbę obecnych przeprowadzić.

§. 20. Najpóźniej we dwa miesiące po ukończonej budowie lub restauracyi, obowiązany komitet parafialny złożyć rachunki i ogłosić za pośrednictwem zwierzchności gminnych i obszarów dworskich w całej parafii z oznajmieniem, że rachunki przejrzane być mogą w kancelaryi parafialnej przez dni 30 od dnia ogłoszenia i że w przeciągu 14 dni po tym terminie wolno stronom interesowanym wnieść zarzuty do politycznej władzy powiatowej.

§. 21. Polityczna władza powiatowa dzierży kontrolę nad czynnościami komitetu parafialnego i zarządza w razie zaniedbania przez komitet obowiązków, stosowne środki zaradcze.

§. 22. Polityczna władza powiatowa rozstrzyga w zwykłym toku instancyi zażalenia przeciw uchwałom i zarządzeniom komitetu parafialnego wniesione w terminie 14 dni.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

Marszałek otwiera rozprawę nad projektem ustawy (A) o ubezpieczeniu budynków kościelnych i plebańskich od ognia.

W ogólnej rozprawie wnosi p. J. Popiel do §. 2. następującą poprawkę:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

W projekcie ustawy o ubezpieczeniu budynków kościelnych i plebańskich od ognia Art. I. punkt 2. ma brzmieć jak następuje: Wydatki na rzeczne ubezpieczenie mają być pokryte w braku innych funduszków z datku od stron konkurujących w miarę podatków stałych, jakie w obrębie parafii opłacają.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej -- przystępuje Izba do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca ks. Buchwald czyta:

Art. I.

§. 1. Komitet parafialny utworzony w myśl §. 13. ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866 (Dz. ust. kraj. XIV. z 30. Grudnia 1866) powinien budynki kościelne i plebańskie w zakładzie asekuracyjnym bez przerwy ubezpieczać od ognia.

P. Romanowicz wnosi zmianę formy kodyfikacyjnej w ten sposób, aby opuścić przed §. 1. słowa „Art. I.“ i po §. 3. „Art. II.“, a natomiast umieścić po §. 3. projektu ustawy §. 4.

Przystąpiono do głosowania.

Marszałek poddaje pod głosowanie §. 1.

Izba uchwała §. 1. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca p. ks. Buchwald czyta:

§. 2. Wydatki na rzeczony ubezpieczenie mają być w ten sam sposób pokryte, jak koszta stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich.

Marszałek podaje do poparcia poprawkę p. J. Popiela.

Izba nie popiera poprawki p. J. Popiela i w głosowaniu uchwała §. 2. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca p. ks. Buchwald czyta:

§. 3. Wynagrodzenie uzyskane za szkodę pożarem wyrządzoną, wpływa do funduszu konkurencyjnego i jedynie użyte być może na odhundowanie lub naprawę budynku przez ogień zniszczonego lub uszkodzonego.

Izba uchwała §. 3. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. ks. Buchwald oświadcza, iż przyjmuje imieniem komisji proponowaną

§. 4. Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty. przez p. Romanowicza zmianę w sposobie kodyfikacji i czyta §. 4. tytuł i wstęp w brzmieniu następującem:

U s t a w a

z dnia . . . . . o nbezpieczeniu budynków kościelnych i plebańskich od ognia.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Izba uchwała §. 4. tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy, uchwaliwszy następuje na wniosek sprawozdawcy przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu, w następującem brzmieniu:

U s t a w a

z dnia . . . . . o ubezpieczeniu budynków kościelnych i plebańskich od ognia.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1. Komitet parafialny utworzony w myśl §. 13. ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866 (Dz. ust. kr. XIV. z 30. Grudnia 1866) powinien budynki kościelne i plebańskie w zakładzie asekuracyjnym bez przerwy ubezpieczać od ognia.

§. 2. Wydatki na rzeczony ubezpieczenie mają być w ten sam sposób pokryte, jak koszta stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich.

§. 3. Wynagrodzenie uzyskane za szkodę pożarem wyrządzoną, wpływa do funduszu konkurencyjnego i jedynie użyte być może na odbudowanie lub naprawę budynku przez ogień zniszczonego lub uszkodzonego.

§. 4. Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

Marszałek otwiera rozprawę nad projektem ustawy o ustanowieniu funduszu parafialnego zapasowego w parafiach wyznania katolickiego.

Sprawozdawca p. ks. Buchwald czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

W każdej parafii wyznania katolickiego ma istnieć fundusz parafialny zapasowy na pokrycie kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich, jeżeli koszta te nie znajdują zupełnego pokrycia w istniejących i niewątpliwych funduszach lub zobowiązaniach specjalnych.

§. 2.

Do funduszu tego wpływają oprócz dobrowolnych datków, roczne opłaty stron konkurencyjnych, wynoszące 1% podatków bezpośrednich w obrębie parafii opłacanych.

Polityczna Władza krajowa zwolni od opłaty do funduszu zapasowego, jeżeli ten fundusz łącznie ze środkami w §§. 1—7 w ustawie o konkurencyi kościelnej z 15. Sierpnia 1866 (Dziennik ustaw krajowych XIV. z 30. Grudnia 1866) wskazanymi, ubezpiecza przynajmniej w połowie kosztu na utrzymanie budynków kościelnych i plebańskich w należywym stanie. Zwolnienie ustaje, skoro fundusz zapasowy wyczerpie się lub zmniejszą.

§. 3.

Fundusz zapasowy o tyle użyty być może do pokrycia kosztów stawiania i reparacyi budynków kościelnych i plebańskich właściwej parafii, o ile nie wystarczają środki wykazane w §§. 1—7 ustawy o konkurencyi kościelnej (§. 2).

§. 4.

Komitet parafialny utworzony w myśl §. 13. ustawy o konkurencyi kościelnej, ściągą w razie potrzeby za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej, opłaty do funduszu zapasowego i zawiaduje nim stosownie do powyższych postanowień.

§. 5.

Zażalenia lub odwołania się od uchwał Komitetu parafialnego w sprawach funduszu zapasowego, rozstrzyga polityczna władza powiatowa.

§. 6.

Mojemu Ministrowi Wyznań i Oświaty polecam wykonanie tej ustawy.

Przemawia p. Płaziński i stawia następujący dostatecznie poparty

W n i o s e k

Nad ustawą B. komisji konkurencyjnej kościelnej, w przedmiocie ustanowienia funduszu parafialnego zapasowego w parafiach wyznania katolickiego — przechodzi się do porządku dziennego.

P. Romer popiera ten wniosek.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej i przemówieniu sprawozdawcy, Izba w głosowaniu uchwala wniosek p. Płazińskiego.

Sprawozdawca p. ks. Buchwald czyta następujące rezolucye:

Wzywa się c. k. Rząd, aby

1. wyjednał w drodze ustawodawczej zmianę ustawy państwowej z dnia 7. Maja 1874 (Dz. ust. państw. Nr. 50) w tym kierunku, iżby

a) mocą ustawy krajowej mogli być pociągani do konkurencyi kościelnej także katolicy odnośnego obrządku nie mieszkający w parafii, jeżeli w jej obrębie posiadają majątki nieruchome;

b) aby obowiązek konkurencyi kościelnej osób prawnych w myśl §. 10. krajowej ustawy z 15. Sierpnia 1866 żadnej nie ulegał wątpliwości;

2. w myśl istniejących przepisów przeprowadził jak najrychlej rozdział majątku ściśle kościelnego od majątku beneficjalnego;

3. postarał się we właściwej drodze o uregulowanie administracyi majątku ściśle kościelnego.

W rozprawie ogólnej przemawia p. A. Jędrzejowicz.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej, uchwala Izba w rozprawie szczegółowej zgodnie z wnioskiem komisji oddzielnie ustęp pierwszy, a, i b, następnie ustęp drugi i trzeci bez rozprawy.

Izba przyjmuje wniosek sprawozdawcy p. ks. Buchwalda, iż powziętemi uchwałami załatwione zostają petycyje do L. 140 i 207.

Z porządku dziennego następuje :

Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszków samoistnych niedotowanych, budżetem nieobjętych za r. 1882.

Sprawozdawca p. Romanowicz uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji :

Komisya budżetowa wnosi :

I. Wysoki Sejm raczy zamknięcia rachunków funduszków samoistnych, niedotowanych, budżetem nieobjętych, za r. 1882. przyjąć do wiadomości.

II. Wysoki Sejm raczy uchwalić rezolucyje zamieszczone na str. 5 i 9 tego sprawozdania.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. Romanowicz czyta :

I. Wysoki Sejm raczy zamknięcia rachunków funduszków samoistnych, niedotowanych, budżetem nieobjętych, za r. 1882 przyjąć do wiadomości.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Romanowicz czyta :

Poleca się Wydziałowi krajowemu. aby w następujących sprawozdaniach ze swych czynności zamieszczał szczegółową relacyę o stanie sprawy fundacyi Głowińskiego, z Salamonom Tandem.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Romanowicz czyta :

I. Pozostały fundusz zapomogi z roku 1866. — zostanie z dniem 1. Stycznia 1885 jako osobny fundusz zniesiony i wcielony będzie z aktywami i pasywami swemi do funduszu krajowego.

II. Do budżetu na r. 1885 wstawioną będzie w dziale dochodów kwota 25.000 zł. jako wpływy ze zwrotu pożyczek, z funduszu tego Wydziałom powiatowym już udzielonych, tudzież kwota 50.000 zł. jako prawdopodobna zwyżka kasowa z końcem b. r.

III. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby :

1) od d. 1. Stycznia 1885 wcielenie pozostałego funduszu zapomogi z r. 1866 do funduszu krajowego książkowo przeprowadził;

2) dalszego udzielania pożyczek z tego funduszu — z wyjątkiem już przyrzeczonych zaprzestał;

3) w preliminarz na rok 1886 i lat następnych wstawiał jako dochód wynikające z planów umorzenia zwroty od Wydziałów powiatowych na rachunek pożyczek, z funduszu tego udzielonych, i wszelkie inne spodziewane dochody tego funduszu.

Izba uchwała oddzielnie ustęp I, II. i III, punkt 1, 2, i 3, zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje :

Sprawozdanie komisji administracyjnej o petycyi Reprezentacyi powiatowej we Lwowie w sprawie zaprowadzenia w drodze ustawodawczej paszportów dla koni.

Sprawozdawca p. A. Jędrzejowicz uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Nad petycyą Reprezentacyi powiatu Lwowskiego, o zaprowadzenie paszportów dla koni w drodze ustawy krajowej, przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje :

Sprawdzenie wyborów poselskich :

Sprawozdawca p. Pietruski czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze uzupełniającym posła na Sejm krajowy z kurii gmin wiejskich okręgu wyborczego Dębica Pilzno, z następującym wnioskiem Wydziału krajowego:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Jana Kochanowskiego na posła z mniejszych posiadłości okręgu wyborczego Debica-Pilzno uznać za ważny.

Podezas czytania sprawozdania obejmuje przewodnictwo Zastępca Marszałka ks. Biskup Sembratowicz.

Izba uchwała powyższy wniosek Wydziału krajowego bez rozprawy.

Z porządku dziennego następują:

Sprawozdania o petycyach budżetu nieobciążających.

Sprawozdawca komisji administracyjnej p. Romer czyta sprawozdanie komisji administracyjnej o petycyi l. 356 lekarzy i mieszkańców zakładu zdrojowego w Krynicy — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę lekarzy i mieszkańców zdrojowiska w Krynicy odstępuje się c. k. Rządowi do możliwego uwzględnienia tych żądań petycyi, które się odnoszą do ulepszenia miejscowych urzędzeń.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Małecki czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycyi l. 584, Rady szkolnej miejscowej w Bobrku o podwyższenie płacy nauczycielom — z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Niniejszą petycyę oddaje się Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Małecki czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycyi l. 589, Rady szkolnej miejscowej w Zarkach o podwyższenie plac nauczycielom — z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę niniejszą odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. Ochrymowicz czyta:

Sprawozdanie komisji petycyjnej o petycyi l. 182, Seliga Rosenstraucha, dzierżawcy myta w Buczacu, Monasterzyskach i Zaleszczykach małych, o opuszczenie części tenuty dzierżawnej, odpowiadnej do poniesionych strat lub zwolnienie z kontraktu dzierżawnego, z następującym wnioskiem:

Nad petycyą Seliga Rosenstraucha o opust z czynszu dzierżawnego lub zwolnienie z kontraktu, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. Gniewosz czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycyi L. 227 gminy Fryształa względem wyjednania dodatkowego artykułu do ustawy o szupaśnictwie co do zaliczenia kosztów utrzymania szupaśników od chwili wydania wyroku sądowego względem odszupasowania przez fundusz krajowy, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby przyspieszył zmianę ustawy o przynależności z dnia 3. grudnia 1863 L. 105 w kierunku wskazanym uchwałą sejmową z dnia 17. Października 1881.
2. Petycyę gminy Frysztak przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia na najbliższej sesji wniosku w kierunku możliwego ulżenia gminom z siedzibą c. k. Sądów

w ponoszeniu kosztów utrzymania obcych włóczęgów wypływających z §. 14. al. 1. ust. państw. z dnia 27. Lipca 1871 L. 88 przez przyjęcie takowych na fundusz krajowy — z zastrzeżeniem zwrotu od gmin przynależnych.

Podczas czytania sprawozdania obejmuje przewodnictwo napowrót Marszałek krajowy.

Izba uchwała wnioszek komisji petycyjnej bez rozprawy.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 10. Października 1884. godzinę

11. przed południem z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 15. posiedzenia, II. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w Piątek dnia 10. Października 1884 o godzinie 11. przed południem.

1. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowych szkołach rolniczych w Dublinach, tudzież o folwarku Dublańskim. — Sprawozdawca poseł Wereszczyński.
2. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie krajowej średniej szkoły rolniczej, szkoły ogrodniczej i folwarku w Czernichowie. — Sprawozdawca poseł Langie.
3. Sprawozdanie Wydziału krajowego o przekazanej mu petycji gminy Chodorów w sprawie uznania drogi Rohatyńsko - Stryjskiej za krajową. — Sprawozdawca poseł Władysław Badeni.
4. Sprawozdania Wydziału krajowego o udzieleniu zezwolenia na pobór opłat mytniczych.
  - I. 1. Radzie powiatowej w Tarnobrzegu na drodze powiatowej Tarnobrzeg - Stale;
  2. Radzie powiatowej w Bochni na drodze powiatowej Bocheńsko - Łapanowskiej;
  3. Radzie powiatowej w Grybowie: a) na drodze powiatowej Zborowicko - Grybowskię, b) na drodze powiatowej z Grybowa ku Krynicy, c) od mostu na rzece Białej, między Wojnarową a Wilczyskami.
  - II. 1. Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Burzynie powiatu Tarnowskiego od mostu na rzece Białej;
  2. gminie miasta Dobeżyc powiatu Wielickiego od mostu na rzece Rabie;
  3. obszarowi dworskiemu w Spasie powiatu Staromiejskiego od mostu na rzece Dniestrze.
  - III. Na dalszy pobór myta kopytkowego:
    1. Gminie miasta Brzeżan;
    2. „ „ Stanisławowa;
    3. „ „ Przemyśla;
    4. „ „ Rzeszowa. — Sprawozdawca poseł Władysław Badeni.
5. Sprawozdania o petycyach budżetu nieobciążających.

Koniec posiedzenia o godzinie 2. min. 10.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze:

St. Badeni w. r.

Slengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 7. Października 1884.

653. Zamarstynów gmina przez p. Merunowicza w sprawie regulacji rzeki Pełtwi.
  654. Józef Proszowski uczeń szkoły sztuk pięknych w Krakowie przez p. Wojciecha Dzieduszyckiego o stypendyum w kwocie 500 złr. celem dalszego kształcenia się w rzeźbiarstwie.
  655. Hadynkowce gmina przez p. Siczynskiego o zapomogę 300 złr. na budowę szkoły.
  656. Mieszkańcy Podwołoczysk przez p. ks. Kaczałę o przeniesienie zapory mytniczej na koniec miasta przy grobli rosyjskiej.
  657. Mieszkańcy Podwołoczysk przez p. ks. Kaczałę o subwencyę 1000 złr. na budowę szkoły.
  658. Towarzystwo „ochrony własności ziemskiej“ w Limanowy przez p. Strnszkiewicza, o usunięcie orzeczenia Najwyższego Trybunału z dnia 11. Grudnia 1883 l. 468 naruszającego ustawę krajową z dnia 1 Listopada 1868 (l. 25 Dz. u. kr.).
  659. Towarzystwo pedagogiczne w Bochni przez p. Hoszarda w sprawie zmiany ustawy szkolnej.
  660. Aleksander Czemeryński przez p. Wereszczyńskiego o zapomogę.
  661. Komitet cerkiewny w Trościańcu przez p. Siengalewicza o zapomogę 300 złr. na budowę cerkwi.
  662. Gminy Osieczany, Droginia, Brzęcowice i Dolina wieś przez p. Lasockiego o zapomogę na zasiewy z powodu klęski powodzi.
  663. Komitet cerkiewny w Trościańcu przez p. Siengalewicza, o zapomogę 300 złr. na budowę szkoły.
  664. Franciszek Dobrowolski przez p. Wierzbickiego o subwencyę na urządzenie dwóch warsztatów tkackich we Kwowie.
  665. Henryka Hecker przez p. Smolkę o subwencyę na budowę mostu w Myszynie.
  666. Wawrzyniec Durkalec i Szymon Wojciechowski, stróże Wydziału kraj. przez p. Skarszewskiego, o stalibizacyę.
  667. Zarząd centralny Towarzystwa pszczelniczo ogrodniczego we Lwowie przez p. Merunowicza o subwencyę na krzewienie wśród włościan sadownictwa i pszczelnictwa.
-

Protokół

15. posiedzenia II. sesyi V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 10. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 35.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze; Posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, ks. Władysław Sapieha, Tytus Siengalewicz, Adam Jędrzejowicz.

Obeenyh posłów 132

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 13. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów, protokół zaś z 14. posiedzenia został złożony w biurze sejmowem.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyj wniesionych po dzień 10. Października 1884. od Nr. 668 do Nr. 684, włącznie, które przydzielono następującym komisjom: miocie krajowej średniej szkoły rolniczej, szkoły ogrodniczej i folwarku w Czerniehowie.

Komisji budżetowej L. 668, 669, 671, 672, 673, 674, 677, 679, 680, 683.

„ szkolnej L. 670, 678.

„ kolejowej L. 675.

„ petycyjnej L. 676.

„ prawniczej L. 681, 682.

„ administracyjnej L. 684.

P. Smarzewski wnosi przeniesienie petycji do L 292 z komisji budżetowej do komisji administracyjnej.

P. Antoniewicz przyłącza się do tego wniosku i wyraża życzenie, aby do tej petycji dołączono odnośne sprawozdanie referenta komisji budżetowej.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem bez rozprawy.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest: Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowych szkołach rolniczych w Dublanach, tudzież o folwarku Dublańskim.

W zastępstwie sprawozdawcy p. Wereszczyńskiego — p. Hoszard uwolniony od czytania sprawozdania, prostuje omyłki druku i wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Pod względem formalnym przemawia p. Tarnowski Jan.

Po zamknięciu rozprawy, uchwała Izba wniosek p. Hoszarda.

Następuje: Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie krajowej średniej szkoły rolniczej, szkoły ogrodniczej i folwarku w Czernichowie.

Marszałek oświadcza, iż cofa ten przedmiot z porządku dziennego z powodu słabości członka Wydziału krajowego p. Wereszczyńskiego.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o przekazanej mu petycji gminy Chodorów, w sprawie uznania drogi Rohatyńsko-Stryjskiej za krajową.

Sprawozdawca poseł Władysław Badeni czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją gminy miasteczka Chodorowa o budowę drogi Rohatyńsko-Stryjskiej, jako drogi krajowej, Sejm przechodzi do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następują sprawozdania Wydziału krajowego o udzieleniu zezwolenia na pobór opłat mytniczych.

Sprawozdawca p. Wł. hr. Badeni czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu prawa do pobierania opłat mytniczych:

- a) Radzie powiatowej w Tarnobrzegu na drodze powiatowej Tarnobrzeg-Stale,
- b) Radzie powiatowej w Bochni na drodze powiatowej Bocheńsko-Łapanowskiej,
- c) Radzie powiatowej w Grybowie na drogach powiatowych Zborowicko-Grybowski i z Grybowa ku Krynicy, oraz do mostu na rzece Białej między Wojnarową a Wileczyskami z następującym projektem uchwały:

U c h w a ł a

o udzieleniu prawa do pobierania opłat mytniczych:

- a) Radzie powiatowej w Tarnobrzegu na drodze powiatowej Tarnobrzeg-Stale,
- b) Radzie powiatowej w Bochni na drodze powiatowej Bocheńsko-Łapanowskiej,
- c) Radzie powiatowej w Grybowie na drogach powiatowych Zborowicko-Grybowski i z Grybowa ku Krynicy, oraz od mostu na rzece Białej między Wojnarową a Wileczyskami.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Radom powiatowym w Tarnobrzegu, w Bochni i w Grybowie, nadaje się na lat pięć od wejścia w wykonanie tej uchwały, prawo do pobierania opłat mytniczych, pod warunkiem utrzymania przedmiotów omyconych w dobrym stanie, kosztem właściwych funduszów powiatowych, a mianowicie:

1) Radzie powiatowej w Tarnobrzegu, prawo do pobierania myta mostowego w Mokrzeszowie, na drodze powiatowej Tarnobrzeg-Stale. podług następującej taryfy:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 centy;
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 cent;
- c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego $\frac{1}{2}$ centa.

Konie, woły, krowy, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebki, owce, koze i świnię do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należności.

Zwierzęta, które ssą i przy matkaeb idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

2) Radzie powiatowej w Bochni prawo do pobierania myta drogowego i mostowego na drodze powiatowej Bocheńsko-Łapanowskiej, przy jednej rogatce, wedle następującego wymiaru:

1) myto drogowe:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 4 (cztery) et.
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 2 (dwa) et.
- c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego 1 (jeden) et.

2) myto mostowe:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) et.
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) et.
- c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego $\frac{1}{2}$ (pół) et.

Konie, woły, krowy, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, zrebietta, owce, kozy i świnię do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należności.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej

3) Radzie powiatowej w Grybowie prawo do pobierania myta na drogach powiatowych Zborowicko-Grybowski i z Grybowa ku Kryuicy, oraz od mostu na rzece Białej między Wojnarową a Wilczyskami podług następującej taryfy:

A) Na drodze Zborowicko-Grybowski:

1) na stacyi w Siedliskach myto drogowe:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) et.
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) et.
- c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego $\frac{1}{2}$ (pół) et.

2) na stacyi w Białej niższej:

myto mostowe:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) et.
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) et.
- c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego $\frac{1}{2}$ (pół) et.

myto drogowe:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) et.
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) et.
- c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego $\frac{1}{2}$ (pół) et.

B) na drodze z Grybowa ku Kryuicy, na stacyi w Kąclowej myto drogowe:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) et.
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) et.
- c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego $\frac{1}{2}$ (pół) et.

C) od mostu na rzece Białej między Wojnarową a Wilczyskami:

1) przy każdym wozie od jednego bydłęcia zaprzęzonego 3 (trzy) et.

2) od bydła przypędzonych:

- a) od każdego konia, dorosłego bydłęcia rogatego, osła, muła 3 (trzy) et.
- b) od pięciorga świń albo cieląt 1 (jeden) et.
- c) od dziesięciorga owiec 1 (jeden) et.

Art. II.

Przy poborze myta mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłat mytniczych lub o znizeniu tychże.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. Wł. hr. Badeni wnosi głosowanie en bloc na całym projektem uchwały.

Izba uchwała ten wniosek i przyjmuje cały wniosek Wydziału krajowego en bloc w drugim czytaniu.

Uchwalwszy następnie na wniosek sprawozdawcy p. Wł. hr. Badeniego przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu uchwały oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca p. Wł. hr. Badeni czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu prawa do pobierania opłat mytniczych:

- 1) Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Burzynie od mostu na rzece Biale,
- 2) gminie miasta Dobezyce powiatu Wielickiego od mostu na rzece Rabie,
- 3) obszarowi dworskiemu w Spasie powiatu Staromiejskiego od mostu na rzece Dniestrze z następującym projektem uchwały:

U c h w a ł a

o udzieleniu prawa do pobierania opłat mytniczych:

- 1) Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Burzynie od mostu na rzece Biale,
- 2) Gminie w Dobezycach od mostu na rzece Rabie,
- 3) Obszarowi dworskiemu w Spasie od mostu na rzece Dniestrze.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Na przeciąg lat pięciu od wejścia w wykonie tej uchwały, nadaje się prawo do pobierania opłat mytniczych, pod warunkiem utrzymywania przedmiotów omyconych w dobrym stanie i własnym kosztem:

I. Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Burzynie powiatu Tarnowskiego, od mostu na rzece Biale podług następującej taryfy:

- 1) Przy każdym wozie od jednego bydłęcia zaprzęzonego 2 (dwa) ct.
- 2) Od bydłał przypędzonych:
  - a) od każdego konia, dorosłego bydłęcia rogatego, osła, muła 2 (dwa) ct.
  - b) od pięciorga świń albo cieląt 1 (jeden) ct.
  - c) od dziesięciorga owiec 1 (jeden) ct.

Mieszkańcy gminy i obszaru dworskiego w Burzynie wolni są od tej opłaty mytniczej.

II. Gminie miasta Dobezyce powiatu Wielickiego od mostu w Dobezycach na rzece Rabie wedle następującego wymiaru:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 3 (trzy) ct.
  - b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) ct.
  - c) od każdej sztuki pędzonego bydła drobnego t. j. cieląt, źrebiąt, owiec, kóz, świń ¹/₂ (pół) ct.
- Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należytości. Zwierzęta które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

III. Obszarowi dworskiemu w Spasie powiatu Staromiejskiego, od mostu na rzece Dniestrze podług następującej taryfy:

a) od jednej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) et.

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mułów i osłów, jako też od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 2 (dwa) et.

Wyjątek stanowią wszelkiego rodzaju bydła ssące przy matkach, za które nie opłaca się myta.

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego, jako to: od cieląt owiec, kóz, nierogacizny, jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 1 (jeden) et.

Mieszkańcy gminy Spas wolni są od opłaty mostowego, ile razy most ten przejeżdżać będą dla robót gospodarskich.

Art. II.

Przy poborze opłat mytniczych mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłaty myta lub o znizeniu tejże.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca p. Wł. Badeni wnosi głosowanie en bloc nad całym projektem uchwały.

Izba uchwała ten wniosek i przyjmuje cały wniosek Wydziału krajowego en bloc w drugim czytaniu.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy p. Wł. Badeniego przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu uchwały oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca p. Wł. Badeni czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu gminom miast Brzeżan, Stanisławowa, Przemyśla i Rzeszowa koncesyi na dalszy pobór myta kopytkowego z następującym projektem ustawy:

U s t a w a

o udzieleniu gminom miast Brzeżan, Stanisławowa, Przemyśla i Rzeszowa koncesyi na dalszy pobór myta kopytkowego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Dla ulżenia ciężaru utrzymywania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich, udziela się pod warunkami poniżej określonymi, prawo pobierania myta kopytkowego na lat trzy następującym gminom:

- a) gminie miasta Brzeżan,
- b) gminie miasta Stanisławowa,
- c) gminie miasta Przemyśla.
- d) gminie miasta Rzeszowa.

Art. II.

a) Gmina miasta Brzeżan pobierać ma myto kopytkowe na sześciu rogatkach miejskich a mianowicie:

- 1) Na drodze ku Posuchowu za ostatnimi chałupami przedmieścia Adamówki;
- 2) Na rządowym gościńcu, wiodącym z Adamówki do Potutor za mostem pod Lipą, pod folwarkiem zwanym Marcelówką;
- 3) Na gościńcu ku Rajowi, obok bramy żelaznej za ementarzem;
- 4) Na przedmieściu Miasteczku przy drodze do Leśnik, za ostatnimi chałupami przedmieścia;

5) Na gościńcu rządowym, wiodącym do Lwowa przy rogatce Lwowskiej;

6) Na drodze krajowej ku Złoczowu i Tarnopolowi przy rogatce Złoczowsko-Tarnopolskiej.

Oplatę myta kopytkowego należy pobierać raz tylko przy wstępie do miata, a to podług następującego wymiaru:

1) od każdej sztuki bydła pociągowego, 2 (dwa) ct.

2) Od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) ct.

3) Od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego $\frac{1}{2}$ (pół) ct.

Konie, woły, krowy, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta owce, kozy i świnie do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należności.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą, są wolne od opłaty myta kopytkowego.

b) Gmina miasta Stanisławowa pobierać ma myto kopytkowe na następujących dziewięciu do miasta prowadzących drogach:

1) Mykityńce - Knihynin.

2) Krechowce - Knihynin.

3) Pasieczna - Knihynin.

4) Opryszowce - Knihynin.

5) Czókałówka - Knihynin.

6) Krechowce - Knihynin (ulica Lipowa).

7) Zagwózdź - Knihynin.

8) Woleczyniec - Knihynin.

9) Na drodze do kolei żelaznej.

Oplatę myta kopytkowego należy pobierać raz tylko przy wstępie do miasta, a to podług następującego wymiaru:

1) Od konia, osia lub muła w zaprzęgu 3 (trzy) ct.

2) Od każdej sztuki bydła rogatego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.

3) Od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) ct.

4) Od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego $\frac{1}{2}$ (pół) ct.

Konie, woły, krowy, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta owce, kozy i świnie do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należności.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą są wolne od opłaty myta kopytkowego.

c) Gmina miasta Przemyśla pobierać ma myto kopytkowe na ośmiu rogatkach miejskich przy wjazdach do miasta, a mianowicie:

1) przy rogatce Lwowskiej,

2) przy rogatce Dobromilskiej;

3) przy rogatce Jarosławskiej;

4) przy rogatce na węgierskim trakcie;

5) na drodze do Prałkowie;

6) na drodze miejskiej od Buszkowie z zaporą na Zasanu;

7) na drodze do Krownik z zaporą na tejże drodze;

8) na drodze od Cybulanki z zaporą tamże na terytorium miejskiem.

Oplatę myta kopytkowego należy pobierać raz tylko przy wstępie do miasta, a to podług następującego wymiaru:

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.

b) Od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) et.

c) Od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego $\frac{1}{2}$ (pół) et.

Konie, woły, krowy, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś zrebęta, cielęta, owce, kozy i świnię do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należitości.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty kopytkowego.

d) Gmina miasta Rzeszowa pobierać ma myto kopytkowe przy siedmiu rogatkach miejskich, a mianowicie:

1) Na drodze zwanej Łańcucko - Tyczyńska

2) " " " Ruska wieś.

3) " " " Sandomierska.

4) " " " Krakowska.

5) " " " Stajnie.

6) " " " Psiarniska.

7) " " " Staroniwa.

Rogatka na drodze zwanej Ruska wieś, tudzież rogatka na drodze Łańcucko - Tyczyńskiej, mają być postawione w takich punktach, ażeby na pierwszej — przejazd pomiędzy miastem a dworcem kolejowym i magazynami kolejowymi, na drugiej zaś, komunikacya pomiędzy Tyczynem a Łańcutem, wolne były od myta kopytkowego.

Opłatę myta kopytkowego należy pobierać raz tylko, przy wstępie do miasta, a to podług następującego wymiaru:

1) Od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu, 2 (dwa) et.

2) Od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) et.

3) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego 1 (jeden) et.

Konie, woły, krowy, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, zrebęta, owce, kozy i świnię do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należitości.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą, są wolne od opłaty myta kopytkowego.

Art. III.

Przy poborze opłaty kopytkowej mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłat mytniczych, lub o znizeniu takowych.

Art. IV.

Dochód z myta kopytkowego nie może być obrócony na żaden inny cel, jak tylko na brukowanie lub szutrowanie ulic, placów i dróg miejskich i na zakładanie lub utrzymywanie na nich ścieków, kanałów i mostów.

Art. V.

Zużycie dochodu z myta kopytkowego na opędzenie kosztów utrzymania ulic placów i dróg miejskich, nie uwalnia miasta od obowiązku utrzymywania takowych w ogóle i w dobrym stanie i używania na ten cel prestatcyi mieszkańców miasta według postanowień ustawy drogowej.

Art. VI.

Każdego roku przedłoży gmina pobierająca myto kopytkowe, przed rozpoczęciem roku budżetowego, Wydziałowi powiatowemu preliminarz tych robót, które zamierza w tym roku wykonać i pokryć prawdopodobnie spodziewanym dochodem z myta kopytkowego i podług postanowień powyższego artykułu V.

Art. VII.

Najpóźniej w cztery tygodnie po upływie każdego roku budżetowego, wykaże gmina, pobierająca myto kopytkowe Wydziałowi powiatowemu, czyli i o ile preliminowane na ten rok z funduszu poboru myta kopytkowego roboty, uskutecznione zostały i czy cały dochód, który z poboru myta kopytkowego wpłynął, był na ten cel obrócony i wyczerpany.

Art. VIII.

Kontrola nad robotami około utrzymania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich pokrywanymi z funduszu poboru myta kopytkowego, służy Wydziałowi powiatowemu a względnie Wydziałowi krajowemu.

Art. IX.

Gdyby gmina pobierająca myto kopytkowe, wymienionych w tej ustawie warunków nie dopełniła, zarządzi polityczna władza powiatowa wskazane w ustawie drogowej środki przymusowe. Gdyby zaś takowe nieskutkowały, może polityczna władza krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym wstrzymać pobór myta kopytkowego.

Art. X.

Od zwierząt wyżej poszczególnionych, to jest opłatą kopytkowego objętych, nie będzie gmina, pobierająca myto kopytkowe, pobierała żadnej innej opłaty podczas dni targowych lub jarmarcznych.

Art. XI.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W ogólnej rozprawie przemawia p. Waygart za wnioskiem Wydziału krajowego.

P. Antoniewicz wnosi następującą poprawkę jako dodatek do Art. I.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Udziela się miastom Brzeżany, Stanisławów i Przemyśl pozwolenie na pobór myta w następnym trzechleciu z tem jednak zastrzeżeniem, że na przyszłość na podobne pozwolenie liczyć nie powinno.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej i przemówieniu sprawozdawcy, przystępuje Izba do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. Wł. hr. Badeni czyta:

Art. I.

Dla ulżenia ciężaru utrzymywania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich, udziela się pod warunkami poniżej określonymi, prawo pobierania myta kopytkowego na lat trzy, następującym gminom:

- a) gminie miasta Brzeżan
- b) gminie miasta Stanisławowa
- c) gminie miasta Przemyśla
- d) gminie miasta Rzeszowa.

Izba uchwała punkt a, b, c i d, zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego bez rozprawy.

Marszałek podaje pod głosowanie wniosek p. Antoniewicza.

Izba uchyła ten wniosek.

Sprawozdawca p. Wł. hr. Badeni wnosi głosownie en bloc nad art. II do włącznie art. IX projektu ustawy.

Izba uchwała ten wniosek i przyjmuje cały projekt ustawy en bloc w drugim czytaniu.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy p. Wł. hr. Badeniego przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu ustawy oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następują sprawozdania o petycyach budżetu nieobciążających.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. Bereźnicki czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 509 gminy Bortniki, o spowodowanie pozwolenia do noszenia broni palnej członkom gminy, celem ochrony od szkód polnych przez dzikie zwierzęta, z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gminy Bortnik z 24. września 1884. L. 509. odstępuje się c. k. Rządowi do urzędowania.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. Kapri czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 557. Jerzego Chudyka i innych, o zakazanie izraelitom handlu obrazami i obrazkami świętych, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Jerzego Chudyka i towarzyszy przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. hr. Golejewski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 277. gminy Kadubny powiatu Kałuskiego o wynagrodzenie poniesionej szkody w zasiewach, ziemiopłodach i sianie przez dzikie zwierzęta w sumie 3.319 zł. w r. 1884 z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Odstępuje się powyższą petycję wysokiemu Rządowi do sprawdzenia i zarządzenia, co uzna za potrzebne“.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. hr. Golejewski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 667 Kornela Daukszy dyetariusza przy Wydziale krajowym w oddziale rachunkowym o udzielenie mu „veniam aetatis“, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Kornelowi Daukszy dyurniszie przy Wydziale krajowym udziela się „veniam aetatis“.

Po przemówieniu p. Antoniewicza, p. Pietruskiego i sprawozdawcy, Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. ks. Siezyński czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 226 gminy Trzcianiec z przysiółkiem Krzywe o wyjednanie u wysokiego c. k. Rządu odpisania zapomogi na proszących gminach ciężącej i uwolnienie od obowiązku zwrotu takowej. z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gminy Trzcianiec - Krzywe odstępuje się wysokiemu c. k. Rządowi a to:

- a) względem pożyczki zalegającej z r. 1852 do uwzględnienia,
- b) względem zalegającej pożyczki z r. 1847 z wezwaniem odpisania tej zapomogi, a ewentualnie zwolnienia wspomnianej gminy od obowiązku zwrotu takowej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. ks. Kopyciński czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 447 parafian obrz. łać. z Laszek mnrowanych o pozwolenie trzymania przyborów kościelnych do nabożeństwa w grecko kat. cerkwi w Laszkach murowanych i korzystania z tejże cerkwi na mocy prawa zwyczajowego, którego im obecny proboszcz gr. kat. wzbrania, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby we właściwej drodze uregulował tę sprawę i parafian rzymsko katolickich z Laszek murowanych w przynależne używanie gr. kat. kościoła wprowadził.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. Stanisław Tarnowski młodszy czyta sprawozdanie, komisji petycyjnej o petycji L. 456. Berla Eisenkrafta dzierżawcy myta mostowego w Mikulińcach o opust z czynszu dzierżawnego w kwocie 2.100 zł. rocznie — z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Berla Eisenkrafta dzierżawcy myta mostowego w Mikulińcach, o przyznanie opustu w kwocie 2.100 zł. rocznie z czynszu dzierżawnego, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. St. Tarnowski młodszy czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 650 gmin Michowy i Węłykie powiatu Dobromilskiego o odpisanie zapomogi z r. 1853. wraz z odsetkami, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gmin Michowy i Węłykie o odpisanie zapomogi rządowej z r. 1853. jako też za- ległych odsetek, odstępuje się wysokiemu Rządowi, jako kompetentnej władzy, do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. St. Tarnowski młodszy czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 713 gmin Michowy i Węłykie powiatu Dobromilskiego, o odpisanie zapomogi rządowej z r. 1853 i gminy Węłykie o zapłacenie z funduszu krajowego zapomogi rządowej z r. 1865 w kwocie 218 zł. z zezwoleniem rozłożenia spłaty na lat trzy, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gminy Węłykie o zaspokojenie długu tej gminy w kwocie 218 zł. jako zapomogi rządowej z r. 1865 przez fundusz krajowy, odstępuje się Wysokiemu Rządowi do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. B. Rozwadowski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji L. 630 Zwierzchności gminnej gminy Komarno, by liwerunek płócien potrzebnych na wory tytoniowe dla c. k. fabryki tytoniu w Winnikach, na podstawie ofert gminie Komarno udzielony został, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gminy Komarno, o oddanie tejże gminie liwerunku płócien na wory tytoniowe dla fabryki w Winnikach, odstępuje się Wysokiemu c. k. Rządowi do uwzględnienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji drogowej p. Żurowski czyta sprawozdanie komisji drogowej o petycji L. 394 obszaru dworskiego w Brzeźnicy Radwańskiej powiatu Wadowickiego, wspólnie z obszarem dworskim w Czernichowie powiatu Krakowskiego, o nadanie im prawa do pobierania myta przewozowego na rzece Wiśle na lat pięć, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję obszarów dworskich w Brzeźnicy Radwańskiej i Czernichowie o nadanie im prawa do pobierania myta przewozowego na rzece Wiśle, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia Wysokiemu Sejmowi odpowiednich wniosków.

P. Wł. hr. Badeni wnosi poprawkę następującą:

Petycę obszarów dworskich w Bereźnicy Radwańskiej i Czernichowie przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Sprawozdawca komisji drogowej p. Żurowski przyjmuje imieniem komisji poprawkę p. hr. Wł. Badeniego.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem p. Wł. Badeniego.

P. Kozłowski wnosi, ażeby petycja do L. 676 przekazana została komisji kolejowej z poleceniem załatwienia na jednym z najbliższych posiedzeń.

Izba uchwała ten wniosek.

P. Kozłowski wnosi, przekazanie petycji L. 684 komisji administracyjnej z poleceniem załatwienia na jednym z najbliższych posiedzeń.

Izba przyjmuje ten wniosek.

Po wyczerpaniu porządku dziennego, Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 11. Października 1884 godz. 12. w południe z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 16. posiedzenia, II. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w Sobotę dnia 11. Października 1884 o godzinie 11. przed południem.

1. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z wnioskami w przedmiocie akcji pomocniczej z powodu katastrofy powodziowej w r. 1884. Sprawozdawca poseł Wereszczyński.
  2. Drugie czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie krajowej średniej szkoły rolniczej, szkoły ogrodniczej i folwarku w Czernichowie. Sprawozdawca poseł Langie.
  3. Sprawozdanie komisji budżetowej o projekcie Wydziału krajowego w przedmiocie przybudowania skrzydła w gmachu szpitalnym we Lwowie. Sprawozdawca poseł Hansner.
  4. Sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie potrzeby nadzwyczajnego kredytu na naprawę szkód zrzędzonych na drogach krajowych tegorocznymi powodziami. Sprawozdawca poseł Stanisław Jędrzejowicz.
- Koniec posiedzenia o godz. 1. 20 minut.

Marszałek krajowy:

Dr. Zybkiewicz w. r.

Sekretarze:

St. Badeni w. r.

Slengalewicz w. r.

Spis petycyi

wniesionych po dzień 10. Października 1884.

668. Zarząd Bursy nauczycielskiej w Tarnopolu przez p. Maxa o zapomogę.
669. Gmina Wieprz przez p. Zolla o bezzwrotną pożyczkę w kwocie 10,000 złr. na ukończenie budowy kościoła.
670. Zarząd kółka Towarzystwa pedagogicznego w Dębicy przez p. Lenińskiego w sprawie zmiany ustawy szkolnej.

671. Gmina Lisowce przez p. Chamca o udzielenie pożyczki bezprocentowej w kwocie 700 złr. na budowę szkoły.
  672. Bronisław Sokalski przez p. Małeckiego o zapomogę.
  673. Michał Kowalczyk asystent szkoły politechnicznej Lwowskiej przez p. Wojciecha Dzieduszyckiego o subwencję na podróż naukową do Włoch.
  674. Aniela z Szujskich Maak przez p. Hoszarda o zapomogę.
  675. Towarzystwo gospodarskie w Sanoku przez p. Kozłowskiego w sprawie uregulowania opłat od przewozu płodów krajowych, kolejami państwowymi za granicę.
  676. Sime Schrajera dzierżawczyni myt w Haliczn, Jamnicy, Jezupolu i Poberczu przez p. Góreckiego o zwolnienie z kontraktu lub opust czynszu dzierżawnego.
  677. Grono nauczycieli 5-klasowej szkoły męskiej w Brzeżanach przez p. Romanowicza o zapomogę.
  678. Izidor Trembicki przez p. Kuczkowskiego o restytucję na posadzie nauczyciela.
  679. Andrzej Gurguła nauczyciel przez p. Onyszkiewicza o zapomogę.
  680. Władysław Zaleski nauczyciel przez p. Podleńskiego o zapomogę.
  681. Stowarzyszenie Adwokatów we Lwowie przez p. Pławickiego w sprawie zarządzenia środków zaradczych, przeciw pokątnemu pisarstwu.
  682. Stowarzyszenie adwokatów we Lwowie przez p. Pławickiego o ponowienie uchwały w przedmiocie przyspieszenia procedury sądowej.
  683. Antoni Błażowski nauczyciel przez p. Reya o zapomogę.
  684. Oddział Towarzystwa gospodarczego w Sanoku przez p. Kozłowskiego w sprawie uregulowania stosunków czeladzi służbowej.
-

Protokół

16. posiedzenia, II. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 11. Października 1884.

Początek o godzinie 12. minut 20.

Przewodniczący Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, ks. Władysław Sapieha, Tytus Siengalewicz,
i A. Jędrzejowicz.

Obeonych posłów 119.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 14. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów, protokół zaś z 15. posiedzenia jest złożony w biurze sejmowym.

Sekretarz p. Tytus Siengalewicz czyta spis petycyi, wniesionych po dzień 11. października 1884, od Nru 685 do 693 włącznie, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji szkolnej L. 685, 686.

Komisji drogowej L. 687.

Komisji dla spraw gospodarstwa krajowego L. 688.

Komisji petycyjnej L. 689.

Komisji budżetowej L. 690, 693.

Komisji powodziowej L. 691.

Komisji kolejowej L. 692.

Na wniosek p. ks. Adama Sapiehy uchwała Izba przeniesienie petycyj do L. 372, 406, 534 i 772 — z komisji powodziowej do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z wnioskami w przedmiocie akcyi pomocniczej z powodu katastrofy powodziowej w r. 1884.

Sprawozdawca p. Wereszeczyński uwolniony od czytania sprawozdania, prostuje omyłki druku i wnosi przekazanie tego przedmiotu komisji powodziowej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje drugie czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie krajowej średniej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie.

Sprawozdawca p. Langie uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej wraz z należącym do niej folwarkiem, tudzież o szkole ogrodniczej w Czernichowie z dnia 10. Września 1884 do L. 47.363.

II. Ustęp I. 1) etatu osób i płac grona nauczycielskiego przy krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie, znosi się, i brzmieć ma jak następuje:

„I. 1) z sześciu nauczycieli zwyczajnych (stałych), a mianowicie: czterech do wykładu nauk zawodowych i dwóch do wykładu nauk zasadniczych, z których jeden jest zarazem dyrektorem szkoły“.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu rozpisanie konkursu na wypracowanie podręczników do nauki chowu zwierząt domowych i nauki rolnictwa dla uczniów krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie i otwiera na ten cel Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 1000 zł. w. a. na rok 1885.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na folwarku czernichowskim rozszerzał corocznie, w miarę przyzwolonych na ten cel funduszków, uprawę wikliny koszykarskiej i uprawę chmielu — otwiera na ten cel Wydziałowi krajowemu kredyt na r. 1885 do wysokości 1000 zł. w. a.

Nadto raczy Wysoki Sejm uchwalić następujące rezolucye:

1. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby do końca bieżącego półrocza szkolnego postarał się o wypracowanie szczegółowego planu nauk dla szkoły rolniczej czernichowskiej i aby zapewniono w nim uczniom 3 oddziału możność praktycznego wprawienia się do zarządu folwarkiem i prowadzenia rachunków gospodarskich.

2. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby zapomogi na kształcenie się w pozakrajowych szkołach rolniczych, udzielał przedewszystkiem takim uczniom wyższej szkoły dublańskiej, którzyby po powrocie do kraju służyć mogli jako nauczyciele w krajowych szkołach rolniczych.

3. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby ściśle zbadał dotychczasowy plan gospodarstwa lasowego w folwarku czernichowskim, a ewentualnie zarządził wypracowanie nowego planu.

4. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby postarał się o przeniesienie w roku 1885. szkoły ogrodniczej z Czernichowa w takie miejsce, w któremby szkoła ta pod fachowym nadzorem należyte rozwijać się mogła. Przez to zarazem uchyla się projekt urządzenia kursu nauki chmielarstwa przy szkole ogrodniczej w Czernichowie.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda — a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta ustęp I. wniosku komisji.

Izba uchwała ustęp I. bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta ustęp II. wniosku komisji.

Przemawiają pp. Henzel i Wereszczyński.

Po zamknięciu rozprawy na wniosek p. ks. A. Sapięhy i po przemówieniu p. Struszkiewicza i sprawozdawcy, uchwała Izba ustęp II. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta następ III. i IV. wniosku komisji:

Izba uchwała ustęp III. i IV. oddzielnie zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następnie czyta sprawozdawca rezolucye ustęp 1., 2. i 3., które Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta następ 4. rezolucyi.

Po przemówieniu p. Struszkiewicza i sprawozdawcy, uchwała Izba ustęp 4. rezolucyi zgodnie z wnioskiem.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy p. Langiego przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały wniosek w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej o projekcie Wydziału krajowego w przedmiocie przybudowania skrzydła w gmachu szpitalnym we Lwowie.

Sprawozdawca poseł Hausner uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wybudowania brakującego prawego skrzydła w szpitalu krajowym we Lwowie, kosztem nie przekraczającym 65.000 zł. i do zaciągnięcia na ten cel pożyczki w Banku krajowym w kwocie 70.000 zł.

2. Sejm wstawia do budżetu na r. 1885 kwotę 7.000 zł. na pokrycie procentów i rat amortyzacyjnych tej pożyczki.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta ustęp 1. wniosku.

Izba uchwała ustęp 1. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta ustęp 2. wniosku.

Izba uchwała ustęp 2. wniosku komisji bez rozprawy.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy p. Hausnera przystąpić do trzeciego czytania bez czytania — uchwała Izba cały wniosek komisji w trzecim czytaniu

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie potrzeby nadzwyczajnego kredytu na naprawę szkód zrzędzonych na drogach krajowych tegorocznemi powodziami.

Sprawozdawca poseł Stanisław Jędrzejowicz czyta sprawozdanie z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm wyznacza na odbudowanie mostu na Sanie pod Jarosławiem dodatkowy kredyt na rok 1884. w kwocie 36.000 zł. w. a., zaś na 1885. rok kredyt w kwocie 28.029 zł. w. a.;

Na nadzwyczajne rekonstrukcyjne innych dróg i mostów krajowych przez powodzie uszkodzonych, preliminarzuje Wydział krajowy 30.000 zł. Pod tym względem nie może komisja budżetowa doradzać Wysokiemu Sejmowi uszczuplenia wprawdzie dość wysokiej kwoty a to z obawy, by kosztem zaniechania robót zwłoki nie cierpiących, w przyszłości nie narazić fundusz krajowy na znaczniejsze straty.

Dla tego wnosi zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego:

2. Sejm wyznacza na rekonstrukcyjne dróg krajowych przez powodzie uszkodzonych, dodatkowy kredyt na rok 1884. do wysokości kwoty 30.000 zł. w. a.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta ustęp pierwszy wniosku:

1. Sejm wyznacza na odbudowanie mostu na Sanie pod Jarosławiem dodatkowy kredyt na rok 1884. w kwocie 36.000 zł. w. a., zaś na 1885. rok kredyt w kwocie 28.029 zł. w. a.

Izba uchwała ustęp pierwszy zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta ustęp drugi wniosku:

2. Sejm wyznacza na rekonstrukcyjne dróg krajowych przez powodzie uszkodzonych, dodatkowy kredyt na rok 1884. do wysokości kwoty 30.000 zł. w. a.

Izba uchwała ustęp drugi zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy p. St. Jędrzejowicza przystąpić do trzeciego czytania bez czytania — uchwała Izba cały wniosek komisji w trzecim czytaniu.

Na wniosek p. Majera uchwała Izba przeniesienie petycji do L. 131 i 132 z komisji szkolnej do komisji budżetowej.

Po wyczerpaniu porządku dziennego, zamyka Marszałek posiedzenie, i naznacza następne na dzień 13. Października 1884. godzinę 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym :

Porządek dzienny 17. posiedzenia, II. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w Poniedziałek dnia 13. Października 1884. o godzinie 11. przed południem.

1. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o potrzebie przyznania ulg w opłacie dodatków krajowych dla nowo powstających fabryk. — Sprawozdawca poseł Wereszczyński.
2. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia :
  - a) gminie Tuturkowice powiatu Sokalskiego na pobór 108⁰/₀ dodatku do podatków bezpośrednich w r. 1885.;
  - b) gminie miasta Jarosławia na pobór opłaty od piwa;
  - c) gminie miasta Bochni na pobór 100⁰/₀ dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina;
  - d) gminie miasta Tarnowa na pobór opłaty od psów w obrębie miasta i przedmieść. — Sprawozdawca poseł Smolka.
3. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie na r. 1885. — Sprawozdawca poseł Skałkowski.
4. Sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku posła Russeckiego w sprawie lokowania dochodów funduszu propinacyjnego. — Sprawozdawca poseł Stanisław Badeni.
5. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o petycji spółki „Żegluga parowej na Dniestrze“ o subwencyę dla tego przedsiębiorstwa. — Sprawozdawca poseł Wierzbicki.
6. Sprawozdania o petycjach.

Koniec posiedzenia o godz. 12. minut 55.

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze :

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 11. Października 1884.

685. Mieczysław Skrzyński, Dyrektor szkoły wydziałowej żeńskiej we Lwowie, przez p. Małeckiego, o policzenie lat służby od wstąpienia do zawodu nauczycielskiego.

686. Towarzystwo pedagogiczne w Jaśle przez p. ks. Buchwalda, w sprawie zmiany ustawy szkolnej.

687. Józef Sadowski nauczyciel, przez p. Lasockiego o przemienienie drogi gminnej w Rabce na powiatową.

688. Zbaraż Wydział powiatowy przez p. Kaczalę, w sprawie piętnowania cieląt.

689. Gmina Myszyn i inne przez p. Kuczkowskiego, o przeniesienie zapory mytniczej na drodze rządowej Kutry-Kołomyja z Stopczatowa do Jabłonowa.

690. Cecylia Golimuntowicz przez p. Ochrymowicza, o udzielenie zapomogi.

691. Anastazy Prochaska przez p. Ochrymowiza, o podwyższenie subwencji rządowej na budowę wodne na Dunajcu i udzielenie jej z funduszu krajowego.

692. Kraków Wydział powiatowy przez p. Mieroszowskiego o wybudowanie kolei żelaznej Dobra-Wieliczka.

693. Walerya Szmid, wdowa po zarządcy szpitala w Przemyśle przez p. Smolkę o dożywotni roczny dodatek lub jednorazową zapomogę.

Protokół

17. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 13. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 35.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, książę Władysław Sapieha, A. Jędrzejowicz i Tytus Siengalewicz.

Obecných posłów 123.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokoły z 15. i 16. posiedzenia uznaje za przyjęte, gdyż żadnych przeciw nim nie poczyniono zarzutów.

Izba udziela JE. p. Dunajewskiemu Julianowi urlop do końca sesyi bieżącej.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyi wniesionych po dzień 13. października 1884 od Nr. 694 do Nr. 713 włącznie, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji budżetowej L. 694, 695, 696, 698, 700, 706, 708, 710, 712.

„ powodziowej L. 697, 709.

„ prawniczej L. 699, 707.

„ dla spraw gospodarstwa krajowego L. 701, 705.

„ administracyjnej L. 702, 704.

„ drogowej L. 703.

„ szkolnej L. 711.

„ kolejowej L. 713.

P. Majer wnosi przeniesienie petycyi L. 641 wraz z uwagami komisji szkolnej do komisji budżetowej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o potrzebie przyznania ulg w opłacie dodatków krajowych dla nowo powstających fabryk.

Sprawozdawca p. Wereszezyński uwolniony od czytania sprawozdania, prostuje omyłki druku, i pod względem formalnym wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji budżetowej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia dodatków do podatków i innych opłat.

Sprawozdawca JE. p. Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o petycji Reprezentacyi gminy Tuturkowie, powiatu Sokalskiego, w sprawie zezwolenia na pobór 108% dodatku do podatków bezpośrednich w r. 1885 z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Gminie Tuturkowie, powiatu Sokalskiego, zezwala się pobierać w r. 1885 108% dodatek do podatków bezpośrednich, przeznaczając ten dochód przedewszystkiem na zaspokojenie rat w r. 1885 przypadających od pożyczek w sumie 5.000 zł. w. a. przez gminę Tuturkowie, a w sumie 7.000 zł. w. a. przez powiat Sokalski na rzecz tej gminy w Banku krajowym zaciąganych.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca JE. p. Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o petycji Reprezentacyi miasta powiatowego Jarosławia w sprawie zezwolenia na pobór opłaty od piwa, z następującym projektem ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . . . dla Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zezwalająca gminie miasta powiatowego Jarosławia pobierać opłatę od piwa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, jak następuje:

Art. I.

Gminie miasta powiatowego Jarosławia zezwala się pobierać w latach 1885, 1886, 1887, 1888 i 1889 celem pokrycia potrzeb gminnych, opłatę po jednym złot. siedmdziesiąt centów w a. od każdego hektolitra piwa w obręb gminy wprowadzanego, lub w niej wytwarzanego i w niej zużywanego.

Art. II.

Do uiszczania opłaty obowiązani są wszyscy, którzy piwo dla konsumeyi miejscowej wyrabiają lub sprowadzają, tak na sprzedaż, jak na własny użytek.

Art. III.

Okręg poborowy stanowi gmina miasta Jarosławia.

Art. IV.

Ta opłata ciąży jedynie na konsumeyi w obrębie gminy, nie może nią obciążać produkeyi, ani obrotu handlowego.

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tej opłaty wyda w drodze administracyjnej c. k. w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca czyta pojedyncze ustępy, tytuł i wstęp, które Izba uchwała bez rozprawy. Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy JE. p. Smolki przystąpić do trzeciego

czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu ustawy, oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca JE. p. Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyi Reprezentacyi gminy miasta powiatowego Bochni o zezwolenie na pobór 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Gminie miasta powiatowego Bochni zezwala się pobierać w celu pokrycia wydatków gminnych w latach 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893 i 1894, — 100% dodatek do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy

Sprawozdawca JE. p. Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyi gminy miasta Tarnowa o nadanie prawa pobierania opłaty od psów w obrębie miasta i przedmieść jego, z następującym projektem ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nadająca gminie miasta powiatowego Tarnowa prawo pobierania opłaty od psów w całym obrębie miasta Tarnowa i przedmieść jego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam jak następuje:

§. 1.

Od każdego psa, utrzymywanego w obrębie miasta Tarnowa i przedmieść jego, ustanawia się opłatę roczną a to:

Od psa samca rocznie w kwocie 3 zł., od psa samicy rocznie w kwocie 2 zł. którą posiadacz psów w dwóch półrocznych ratach 1. Stycznia i 1. Lipca każdego roku z góry uiszcząć winien.

§. 2.

Wolne od opłaty są:

- a) szczenięta ssące, pozostające przy matce do 6 tygodni;
- b) psy, które do strzeżenia gospodarstwa domowego lub do przemysłu używane bywają, pierwsze, jeżeli przez dzień na uwięzi trzymane będą, drugie, jeżeli przemysłowcom do pędzenia bydła lub do ciągnięcia ciężarów w zaprzęgu służą.

W pierwszym wypadku wolny jest jeden pies, w drugim zaś dwa psy, są wolne od opłaty.

- c) psy należące do osób, które swe stałe zamieszkanie po za obrębem miasta Tarnowa mają i w Tarnowie tylko czasowo, a nie dłużej jak trzy miesiące przebywają.

§. 3.

Spis psów odbywać się ma corocznie. Wszyscy właściciele, administratorzy i zawiadowcy domów, jakoteż i posiadacze psów obowiązani są do zgłoszenia psów do nich należących.

W tym celu winien każdy właściciel, administrator lub zawiadowca domu z początkiem każdego roku, a najpóźniej do 5. Stycznia zgłosić się w Magistracie o dwie karty do zgłaszania psów, po jedną na psy podlegające opłacie, a po drugą na psy od niej uwolnione.

Karty te po wypełnieniu przez posiadaczy psów, winne być przez właściciela, administratora lub zawiadowcy domu podpisane i najdalej do 10. Stycznia Magistratowi zwrócone, a to pod karą 2 do 5 zł. Jeżeli posiadacz psa na wezwanie właściciela domu lub jego zastępcy, karty nie wypełni, uskutecznić to winien za niego sam właściciel domu lub jego zastępca i nadmienić

o tem w rubryce uwag. Posiadacz psa wzbraniający się wypełnić kartę, ulegnie grzywnie w kwocie 2 do 5 zł. wa.

§. 4.

W karcie zgłaszania dla psów uwolnionych od opłat należy wyrazić przyczynę ich uwolnienia.

§. 5.

W ciągu dni 14 po rozpoczęciu każdego półrocza to jest po 1. Stycznia i po 1. Lipca, każdy posiadacz psa obowiązany jest do uiszczenia półrocznej opłaty z góry, na którą pokwitowanie wraz z marką oznaczoną rokiem i liczbą porządkową spisu psów otrzyma.

Posiadacze psów uwolnionych od opłaty winni w przeciągu tego samego terminu zgłosić się o kartę uwolnienia, w której czas i dom, dla którego takowa służyć ma, oznaczony będzie.

Dla psów używanych dla przemysłu i dla psów należących do osób czasowo w Tarnowie bawiących, wydawane będą marki odmiennego kształtu.

Za każdą markę należy uiścić 10 centów.

§. 6.

Psy, które po upływie peryodycznego czasu zgłaszania świeżo nabyte zostały, winny być również w przeciągu dni ośmiu, licząc od czasnych nabycia przez nowo nabywcę, ustnie lub pisemnie do opłaty za bieżące półrocze zgłaszane. Tak samo i szazenięta, które 6 tygodni skończyły, należy w następnych dniach ośmiu zgłaszać do opłaty.

Psy, które w ciągu półrocza na własność innego posiadacza przeszły, należy również w tym samym terminie zgłaszać na nowo, a to w celu przepisania dalszej opłaty na nowonabywcę.

§. 7.

Jeżeli posiadacz psa zgłoszonego, który w jakikolwiekby sposób z jego posiadania wyszedł, chce się uwolnić od dalszej opłaty, natenczas winien z początkiem następnego półrocza, a najpóźniej do dni ośmiu, donieść o nbytku takowego dla nwidocznienia w spisie i odpisania opłaty. Zaniechanie tego doniesienia pociąga za sobą obowiązek uiszczenia dalszej półrocznej opłaty

§. 8.

Uiszczone opłaty zwracane nie będą

§. 9.

Kto psa przed opłatą ukrywa, lub cudzej marki używa, ulegnie karze w wysokości potrójnej opłaty.

§. 10.

Tak marka wydana na pierwsze, jakoteż i marka wydana na drugie półrocze, winna być przymocowaną na obroży psa.

Psy niezaopatrzone odnośną marką w pierwszym, a obiema markami w drugim półroczu, będą przez oprawcę chwywane i po upływie 3 dni zgładzane, jeżeli właściciel po nie się nie zgłosi. Schwytane psy wydawać będzie oprawca zgłaszającemu się po nie posiadaczowi tylko po udowodnieniu opłaty lub kary w §. 9. przepisanej i po złożeniu zapłaty dla oprawcy w kwocie 1 zł. w. a.

Psy, które służą do strzeżenia, nietrzymane na uwięzi, będą jako wałęsające się chwywane, posiadacze zaś, żądający w powyżej oznaczonym terminie ich zwrotu, winni będą wykazać się kartą uwolnienia i złożyć zapłatę dla oprawcy, a nadto ulegną karze w kwocie od 1 do 3 zł.

§. 11.

W razie zgubienia marki, można za opłatą 20 ct. otrzymać nową markę, przedtem atoli udowodnić należy, iż opłata uiszczoną została.

§. 12.

Kary z mocy postanowień §. 3. 9 i 10 orzeka Zwierzchność gminna. Od takich orzeczeń odwoływać się można w terminie dni ośmiu do politycznej władzy powiatowej.

Przeciw dwóm równobrzmiącym orzeczeniom nie ma dalszego rekursu.

Kary wpływają do kasy miejskiej.

§. 13.

Sposób pobierania tej opłaty, kontrolowania i środki zaradzenia nadużyciom, określi bliżej regulamin wydać się mający przez Zwierzchność gminną miasta Tarnowa.

§. 14.

Ustawa niniejsza ma moc obowiązującą z początkiem najbliższego półroczia po jej ogłoszeniu.

§. 15.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta pojedyncze ustępy, tytuł i wstęp, które Izba uchwała bez rozprawy.

Uchwaliwszy następnie na wniosek p. Zawadzkiego przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba wszystkie ustępy projektu ustawy, oraz tytuł i wstęp w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie na r. 1885.

Sprawozdawca p. Skalkowski wyjaśnia, iż w dziale dochodów Rubr. II. opuszczono pozycję:

„z czynszu dzierżawnego z ogrodu w kwocie	20 zł.
i prostuje w skutek tego sumę dochodów na kwotę	5,320 „
zaś sumę niedoboru w kwocie	7.021 zł.

i czyta sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu budżetu krajowej szkoły gospodarstwa lasowego na r. 1885.

Na wydatki krajowej szkoły gospodarstwa lasowego, preliminarzu Wydział krajowy na rok 1885 sumę . . . . . 12.341 zł. — a gdy na r. 1884

uchwalono . . . . . 12.149 zł.

przeło więcej o . . . . . 192 zł. w. a.

Komisja budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym:
w rubryce I. „Płaca nauczycieli“ — stosownie do etatu:

poz. 1. profesor fachowy, zarazem dyrektor	2.960 zł.
„ 2. drugi profesor fachowy	1.940 „
„ 3. dwóch adjunktów po 800 zł.	1.600 „
„ 4. docent matematyki i fizyki	800 „
„ 5. „ łowiectwa	100 „
„ 6. „ rysunków	400 „
„ 7. „ chemii	300 „
„ 8. „ inżynierii leśnej	300 „
„ 9. a) „ stylistyki	300 „
„ 9. b) „ ekonomii polit. i administracyi	200 „

Suma rubr. I. . . . . 8.900 „

W rubr. II. Zaslugi — wnosi komisya zgodnie z Wydziałem krajowym:

poz. 10. Zasluga dozorecy	300 zł.
„ 11. Zasluga pomocnika dozorecy	240 „
Suma rubr. II.	540 „

W rubryce III. Koszta administracyi — wnosi komisya zgodnie z Wydziałem krajowym:

poz. 12. Podatki	20 zł
„ 13. Asekuracya budynków	45 „
„ 14. Opał i oświetlenie	400 „
„ 15. Potrzeby kancelaryjne	200 „
„ 16. Pomniejsze wydatki administracyjne	195 „
„ 17. Wydatek nadzwyczajny na naprawę parkanu realności szkoły	200 „
Suma rubr. III.	1.060 zł.

W rubr. IV. wnosi komisya:

w poz. 18. zgodnie z Wydziałem krajowym na środki naukowe	720 zł
„ 19. zgodnie z Wydziałem kraj. „na wycieczki naukowe“ kwotę	600 „
Suma rubr. IV.	1.320 zł.

W rubryce V. poz. 21 wnosi komisya zgodnie z Wydziałem krajowym na spłatę rat do galicyjskiej kasy oszczędności od pożyczki hipotecznej obciążającej realność szkoły leśnej . . . . .

521 zł.

Suma wydatków . . . . . 12.341 zł.

W dziale dochodów preliminarje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym:

Rubr. I. poz. 1. subwencya z c. k. Skarbu Państwa . . . . . 5.000 zł.

W Rubr. II preliminarje Wydział krajowy zamiast uchwalonej na rok 1884. kwoty 390 zł. „z wpisowego i czesnego od uczniów“ — tylko 180 zł., zatem mniej o 210 zł. uzasadniając to obniżeniem tem, iż frekwencya uczniów się zmniejsza, wskutek otwarcia szkoły niższej gospodarstwa leśnego w Bolechowie, tudzież z powodu, że młodzież chcąc wstąpić do leśnej służby rządowej — musi udowodnić ukończenie wyższej szkoły gospodarstwa leśnego w Wiedniu.

Komisya przeglądawszy dotyczące akta — przekonała się, że frekwencya krajowej szkoły gospodarstwa lasowego była w ostatnich trzech latach następująca:

w roku 1881 82. na kurs I. uczęszczało	18 uczniów
„ „ „ „ II „	9 „
razem	27 uczniów
w roku 1882 83. na kurs I. uczęszczało	13 uczniów
„ „ „ „ II. „	14 „
razem	27 uczniów
w roku 1883 84. na kurs I. uczęszczało	14 uczniów
„ „ „ „ II. „	13 „
razem	27 uczniów

Zmniejszenie zatem ogólnej frekwencyi jeszcze nie nastąpiło, a gdy nadto rozporządzeniem Ministerstwa rolnictwa z dnia 31. sierpnia 1874. Nr. 116. Dz. pr. p. zapewnione zostało uczniom kończącym krajową szkołę gospodarstwa lasowego — przyjmowanie do rządowej służby leśnej, komisya nie może jeszcze podzielać obawy, aby frekwencya w roku 1885. tak dalece zmniejszyć się miała — by dochód z czesnego i wpisowego obniżył się przeszło o połowę.

Komisya nie mając przeto innych dat do uzasadnienia tej rubryki dochodów, oprócz jednako-
kowej z ostatnich trzech lat ogólnej frekwencyi — wnosi wstawić w tej rubryce według wynikło-
ści z r. 1882., z opłat od uczniów tytułem wpisowego i czesnego łączną kwotę 300 zł.

Z czynszu dzierżawnego z ogrodu	20 zł.
Gdy zatem suma wydatków wynosi	12.341 „
a suma dochodów	5.320 „

Okazuje się niedobór . . . . . 7.021 zł.

który ma być pokryty z funduszu krajowego.

Komisya nie może w końcu pominąć uwagi, iż gdyby miały się sprawdzić obawy Wydziału krajowego co do grożącego zmniejszenia frekwencyi w krajowej szkole leśnej — należałoby zbadać przyczyny tego zmniejszenia i przedsięwziąć środki zaradcze.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta Rubr. I. do włącznie Rub. V. działu wydatków.

Izba uchwała w dziale wydatków Rubr. I. do włącznie Rubr. V. oddzielnie zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następnie odczytuje sprawozdawca p. Skalkowski Rubr. I. i II. działu dochodów.

Izba uchwała Rubr. I. i II. w dziale dochodów zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Uchwalivszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, przyjmuje Izba cały preliminarz krajowej szkoły gospodarstwa lasowego na r. 1885. w trzecim czytaniu

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku posła Russockiego w sprawie lokowania dochodów funduszu propinacyjnego.

Sprawozdawca poseł St. hr. Badeni uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji budżetowej:

Sejm przyjmuje z zadowoleniem do wiadomości, że Wydział krajowy wpływy funduszu propinacyjnego przeważnie w listach galic. Towarzystwa kredytowego lokuje, i ufając, że i nadal Wydział krajowy podobnie jak dotąd wpływy funduszu propinacyjnego przeważnie w listach galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego lokować będzie, przechodzi nad wnioskiem JE. p. hr. Russockiego do porządku dziennego.

W rozprawie ogólnej wnosi p. Antoniewicz w miejsce przedłożonego przez komisję wniosku następującą rezolucję:

Zważywszy, że administracya a tem samem fruktyfikacya i lokacya kapitałów do funduszu propinacyjnego wpływających ustawą Wydziałowi krajowemu jest poruczona,

zważywszy, że rok rocznie Wydział krajowy przed Sejmem zdawał z tej czynności sprawę i zawsze uzyskał uznanie Sejmu,

zważywszy, że obecnie nie zagraża funduszowi propinacyjnemu niebezpieczeństwo i Sejm każdego roku będzie mógł swoje decydujące zdanie w tej sprawie objawić, —

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad wnioskiem JE. p. Russockiego a względnie komisji budżetowej przechodzi się do porządku dziennego.

Przemawia JE. p. hr. Russocki.

Po przemówieniu sprawozdawcy i p. Antoniewicza dla sprostowania faktu, Izba w głosowaniu uchyla wniosek p. Antoniewicza, i uchwała zgodnie z wnioskiem komisji budżetowej.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o petycji spółki „Żegluga parowej na Dniestrze“ o subwencyę dla tego przedsiębiorstwa.

Sprawozdawca poseł Wierzbicki uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Uznając w ogóle ekonomiczną ważność żeglugi parowej na Dniestrze i wielką jej dla handlu krajowego doniosłość, Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi przekazuje Wydziałowi krajowemu petycę spółki „Żegluga parowa na Dniestrze, B. Słonecki i K. Nawarski“ z poleceniem :

po 1sze, aby Wydział krajowy stopień użyteczności tego przedsiębiorstwa, niemniej warunki bytu i rozwoju jego jak najściślej zbadał, i rozpoznał, czy i o ile przedsiębiorstwo to na subwencyonowanie zasługuje.

po 2gie, aby Wydział krajowy wszedł w rokowania z wysokim c. k. Rządem i starał się uzyskać odpowiedniej subwencyi dla żeglugi parowej na Dniestrze z funduszków państwowych,

po 3cie, aby Wydział krajowy o rezultacie poleconych sobie czynności zdał sprawę Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi i stosownie temuż przedstawił wnioski.

W rozprawie ogólnej wnosi p. hr. Golejewski do ustępu pierwszego po słowie „zasługuje“ następujący dodatek: upoważniając Wydział krajowy, jeżeli rezultat badania okaże się dodatni do udzielenia tej spółce z funduszu dyspozycyjnego subwencyi do wysokości 3.000 zł. dla podtrzymania żeglugi parowej na Dniestrze.

Po przemówieniu p. Antoniewicza. p. A. ks. Sapięhy i sprawozdawcy, przystępuje Izba do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta :

Uznając w ogóle ekonomiczną ważność żeglugi parowej na Dniestrze i wielką jej dla handlu krajowego doniosłość, Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi przekazuje Wydziałowi krajowemu petycę spółki „Żegluga parowa na Dniestrze, B. Słonecki i K. Nawarski“ z poleceniem :

po 1sze, aby Wydział krajowy stopień użyteczności tegoż przedsiębiorstwa, niemniej warunki bytu i rozwoju jego jak najściślej zbadał, i rozpoznał, czy i o ile przedsiębiorstwo to na subwencyonowanie zasługuje.

Marszałek poddaje pod głosowanie dodatek p. hr. Golejewskiego, do tego ustępu.

Przemawia poseł Smarzewski i wnosi opuszczenie słów: „z funduszu dyspozycyjnego“ we wniosku p. Golejewskiego.

P. hr. Golejewski zgadza się z poprawką p. Smarzewskiego.

Marszałek poddaje pod głosowanie najpierw powyżej odczytany ustęp wniosku komisyi.

Izba uchwała ten ustęp zgodnie z wnioskiem komisyi

Następnie poddaje Marszałek pod głosowanie dodatek p. hr. Golejewskiego do tego ustępu „upoważniając Wydział krajowy, jeżeli rezultat badania okaże się dodatni, do udzielenia tej Spółce subwencyi do wysokości 3.000 zł. dla podtrzymania żeglugi parowej na Dniestrze“.

Izba uchwała wniosek p. hr. Golejewskiego z poprawką p. Smarzewskiego.

Sprawozdawca p. Wierzbicki czyta :

po 2gie, aby Wydział krajowy wszedł w rokowania z wysokim c. k. Rządem i starał się uzyskać odpowiedniej subwencyi dla żeglugi parowej na Dniestrze z funduszków państwowych,

po 3cie, aby Wydział krajowy o rezultacie poleconych sobie czynności zdał sprawę Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi i stosownie temuż przedstawił wnioski.

Izba uchwała oddzielnie ustęp 2gi i 3ci zgodnie z wnioskiem komisyi bez rozprawy.

Z porządku dziennego następują sprawozdania o petycyach.

Sprawozdawca komisyi drogowej p. Gnoiński czyta sprawozdanie komisyi drogowej w sprawie petycy L. 222 ks. Jana Mączyńskiego r. k. plebana w Niebylcu o oddanie drogi przez Teofila Drzewickiego, posiadacza dworu Niebylec, plebanii w Niebylcu, z następującym wnioskiem komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Prośbę ks. Jana Mączyńskiego r. k. plebana w Niebylcu, o oddanie drogi przez posiadacza dworu w Niebylcu plebanii w Niebylcu, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Czerkawski czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycjach do L. 42, 43, 136, 186, 333, 443, 463, 496 i 510 podanych, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycje do L. 42, 43, 136, 186, 333, 443, 463, 496 i 510 podane, odstępują się Wydziałowi krajowemu do zbadania przytoczonych w nich stosunków i zdania w porozumieniu z Radą szkolną krajową sprawy, o ile zmiana 2. ustępu artykułu 18. nstawy z d. 2. Maja 1873 (Dz. n. kr. Nr. 251) byłaby pożądaną lub stosowną.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Romanowicz czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycjach L. 633. Fellksa Gajewskiego L. 640 Antoniego Billicha, L. 689 Jana Antoniewicza, L. 756 Jana Hajduczka, o wliczenie lat służby do emerytury, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycje L. 633, 640, 689 i 756 odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Romanowicz czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycjach L. 464 Edmunda hr. Krasickiego L. 491 gminy izraeliickiej miasta Liska L. 536 gminy Posada Liska i L. 538 siedmdziesięciu mieszkańców miasta Liska, o zniesienie w szkole 4 klasowej w Lisku nauki języka ruskiego. z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycjami L. 464, 491, 536 i 538 o usunięcie ze szkoły 4 klasowej w Lisku nauki języka ruskiego jako przedmiotu obowiązkowego, przechodzi Sejm do porządku dziennego.

P. Żurowski stawia następujący dostatecznie poparty wniosek.

Petycje L. 464, 491, 536 i 538 odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do zbadania i załatwienia.

Po przemówieniu pp hr. St. Badeniego, Hausnera, Majera, Kozłowskiego i sprawozdawcy, Izba uchyla wniosek p. Żurowskiego i uchwała zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Romanowicz czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji L. 436 Rady szkolnej miejscowej w Winnikach o wyjątkowe podwyższenie płac nauczycielom szkoły 4 klasowej w Winnikach, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję L. 436 Rady szkolnej miejscowej w Winnikach o podwyższenie płac nauczycieli tamtejszej szkoły 4 klasowej, odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do zbadania i możliwego uwzględnienia*

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Romanowicz czyta sprawozdanie o petycji L. 611 Rady szkolnej miejscowej w Niepołomicach, o przekształcenie tamtejszej szkoły dwuklasowej na czteroklasową z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję L. 611 odstępuje się c. k. Radzie krajowej do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Romanowicz czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji L. 579 Jana Kurmana kierownika jednoklasowej szkoły w Zawałowie, o dodanie drugiego nauczyciela płatnego z funduszu krajowego dla szkoły w Zawałowie, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję L. 579 Jana Kurmana kierownika jednoklasowej szkoły ludowej w Zawałowie, o przydzielenie drugiego nauczyciela do tej szkoły, odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Łoziński czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji L. 755 gminy miasta Rohatyna, o ustanowienie osobnych katechetów w tamtejszych szkołach ludowych, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gminy Rohatyńskiej odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

P. Antoniewicz stawia poprawkę w miejsce słów: „do załatwienia“ „do możliwego uwzględnienia“.

Po przemówieniu sprawozdawcy Izba uchyła poprawkę p. Antoniewicza i uchwała zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Łoziński czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji L. 460 członków miejscowej Rady szkolnej i Reprezentacji gminnej Strussowskiej, o reorganizację tamtejszej szkoły ludowej dwuklasowej na czteroklasową, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję Rady szkolnej miejscowej i Reprezentacji gminnej w Strussowie, o reorganizację szkoły ludowej dwuklasowej tamtejszej, odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. Łoziński czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji L. 514 Zwierzchności gminnej w Delatynie, o przemianę tamtejszej szkoły ludowej jednoklasowej na dwuklasową i systemizowanie drugiej posady nauczycielskiej, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję Zwierzchności gminnej w Delatynie, odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sekretarz p. Siengalewicz czyta interpelację p. Romańczuka i towarzyszy do p. komisarza rządowego w przedmiocie zalecania prenumeraty na Czasopismo „Szkoła“ przez okręgową radę szkolną we Lwowie.

Marszałek oświadcza iż interpelacja ta udzieloną zostanie p. komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta następujący wniosek naglący p. JE. hr. Alfreda Potockiego i towarzyszy:

Wniosek naglący.

Zważywszy, że powtarzające się od lat kilku nieurodzaje i klęski elementarne oraz ciągle wzmagający się upadek cen na warunki produkcji w kraju naszym w sposób tak szkodliwy oddziałują, iż w wielu wypadkach zaledwie koszta produkcji pokryte być mogą;

Zważywszy, że w skutek zbyt wygórowanych kosztów przewozu kolejowego, a mianowicie w skutek dozwolanych taryf dyferencyonalnych dla krajów ościennych, pod warunkami korzystniejszymi, aniżeli dla kraju naszego, konkurencya Galicyi na targach europejskich staje się niemożliwą;

Zważywszy, że c. k. Rząd ma prawo potwierdzania a względnie rozporządzania zmian taryf przewozowych na wielkiej części linii kolejowych w państwie austriackiem, a w szczególności na tej części kolei Karola Ludwika, która ze Skarbu Państwa z tytułu gwarancyi jest subwencyonowaną, a to w moc koncesyi z dnia 15. Maja 1867 roku artykuł 6 i 11 (dz. p. p. Nr. 88) z roku 1867), również jak na kolei Czerniowieckiej w moc ustawy państwowej z dnia 11. Stycznia 1864 Art. VII. p. 4 i 8 (dz. p. p. Nr. 5 z r. 1864), oraz z mocy koncesyi z dnia 15., Maja 1867 Art. VI. i XI. (dz. p. p. Nr. 85 z r. 1867);

Zważywszy, że c. k. Rząd we własnej administracyi prowadzi zarząd kolei państwowych w Galicyi, zaś przewóz kolei pierwszej węgiersko-galicyjskiej umową przewozową (Péage) ma zawarowany i w ten sposób przewóz od granicy rosyjskiej do granicy pruskiej ma zapewniony;

Zważywszy, że do wybudowania tychże kolei państwowych Galicya w moc uchwały Sejmu z dnia 21. Października 1881 znacznym datkiem 1,100.000 zł. jedynie z tego powodu się przyczyniła, aby przez to uzyskać możność wywozu swych produktów w warunkach przystępniejszych, aniżeli to na kolejach poprzód istniejących miało miejsce,

Przedstawiają podpisani Wysokiemu Sejmowi, następujący wniosek :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby taryfy na kolejach państwowych w ogóle, zaś przy wprowadzeniu ruchu na całej przestrzeni kolei państwowych galicyjskich w szczególności, w ten sposób ustanowione i przeprowadzone były, iżby stosunki i potrzeby kraju naszego należycie uwzględuiono, a mianowicie, by produkcya i handel galicyjski, w skutek zbyt wygórowanych kosztów przewozu, jak to dotychczas miało miejsce, na dalsze szkody narażane nie były ;

II. Wzywa się c. k. Rząd, aby na podstawie udzielonych Towarzystwom kolejowym w Austrii koncesyi w ogóle, zaś w szczególności na podstawie koncesyi kolei Arc. Kar. Ludwika i kolei czerniowieckiej zarządził, ażeby zarządy tychże kolei zniżenie taryf dla przewozu produktów krajowych, mianowicie dla zboża, mąki, drzewa, bydła opasowego, oleju i wosku skalnego w stanie surowym lub przerobionym i t. d. bez zwłoki przeprowadziły, oraz by tymże zarządom wzbroniono przyznawanie dla wywozu produktów z zagranicy pochodzących, ulg taryfowych w warunkach korzystniejszych, aniżeli te, które dla wywozu produktów krajowych obowiązywać będą ;

III. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby ze względu na termin, w którym w moc art. 19, koncesyi z dnia 3. Marca 1857. służyć będzie państwu prawu wykupna kolei Arcyks. Karola Ludwika po dokładnem zbadaniu stosunków tejsze kolei rozważył, czy przy tej sposobności nie dałyby się wprowadzić zmiany, których wymaga niezbędnie interes państwa i kraju naszego, szczególnie pod względem uregulowania taryf i zabezpieczenia dla c. k. Rządu zupełnego wpływu na sprawy taryfowe na tejsze kolei.

IV. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w obec zbliżającego się wygaśnięcia przywileju c. k. kolei północnej Ces. Ferdynanda, użył odpowiednich środków w celu zapobieżenia, by handel i produkcya kraju naszego nie były narażone na te przeszkody i straty, które dotychczas ponoszą w skutek zbyt wygórowanych kosztów i uciążliwych warunków przewozu na liniach tejsze kolei.

Wnioskodawca :

Alfred Potocki

Z. Kozłowski, Wereszczyński, Zamoyski, Teofil Żurowski, ks. Sawa, Pietruski, Z. Dembowski, Jan Kapri, Szeptycki, Władysław Koziębrodzki, Bobczyński, O. Hausner, Dr. Arnold Rapoport, Mieczysław Dunin Borkowski, Aleksander Gniewosz, Mikołaj Wolański, G. Romer, Szczyński, Tomisław Rozwadowski, Sanguszek, Żywicki, Zoll, Polanowski, Rybicki, Słonecki, Łoziński, Tyszkowski, Seweryn Henzel, Weissman, Tyszkiewicz, Lasocki, Mieroszowski, Tadeusz Langie, Kopyciński, Władysław Struszkiewicz, Płaziński, Ochrymowicz, J. Kochanowski, hr. Scipio, L. Wodziecki, Leon Chrzanowski, Kuczkowski, W. Badeni, Antoni Golejewski, Łukasiewicz, Artur Potocki, Onyszkiewicz, Gnoiński, J. Korytowski, Podlewski, T. Wasilewski, ks. Solecki, A. Sapięha, Russocki, Skałkowski, R. Łubiński, Lenartowicz, Henryk Janko, Romanowicz, Goldmann, T. Merunowicz, Bereźnicki, Antoniewicz, J. Czartoryski, Gros, Zawadzki, Max, E. Wolański, E. Czerkawski, J. Mochnacki, Waygart, Wernicki, Hozard, Stanisław Jędrzejowicz, Łazarski, R. Czartoryski, W. Sapięha, Kaczała, Stanisław Tarnowski, (młodszy) Leniński, Władysław Wolański, F. Pławicki, Antoni Wrotnowski, Kowalski, Gorecki, Józef Simon, Pilat, Madeyski, Chamiec, Sięgałowicz, X. Buchwald, K. Badeni, Dzieduszycki Tadensz, Hoppen, St. Tarnowski, (starszy) Mandyczewski, Smarzewski, Majer, Kaszewko, Zborowski, Jan Tarnowski, M. Sieczyński, J. Stadnicki, Gorayski, A. Skrzyński, Adam Jędrzejowicz, St. Badeni, J. Męciński, Władysław Żuk Skarszewski.

J. E. p. hr. A. Potocki uzasadnia nagłość swego wniosku i wnosi odesłanie takowego do komisji kolejowej z poleceniem zdania sprawy ustnie na jednym z najbliższych posiedzeń Sejmu.

Izba uchwala nagłość wniosku JE. p. hr. A. Potockiego.

Co do formalnego traktowania wnosi p. Merunowicz, ażeby komisja kolejowa przedłożyła sprawozdanie drukowane

Izba nie popiera wniosku p. Merunowicza i uchwala dalszy wniosek J. E. p. hr. Alfreda Potockiego mianowicie co do przedłożenia ustnego sprawozdania komisji kolejowej, na jednym z najbliższych posiedzeń.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następane na dzień 15. Października 1884. godzinę 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 18. posiedzenia, II. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie we Środę dnia 15. Października 1884. o godzinie 11. przed południem.

1. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzach zakładów krajowych w Czernichowie na rok 1885. Sprawozdawca poseł Scipio.
2. Sprawozdanie komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie sprzedania lwowskiej wyznaniowej gminie izraelskiej części gruntu należącego do Zakładu Kulparkowskiego na urządzenie cementarza izraelskiego. Sprawozdawca p. Romer.
3. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku p. Romańczuka w sprawie wykonywania przepisów o polowaniu. Sprawozdawca poseł Kazimierz Badeni
4. Sprawozdanie komisji górniczej o przedłożeniu rządowem z projektem ustawy regulującej prawo wydobywania minerałów, które służyć mają do użytku, jako zawierające żywicę ziemną. Sprawozdawca poseł Chamiec.
5. Sprawozdania o petycyach budżet obciążających:
  - a) komisji petycyjnej, o petycji gminy Wielopole, w sprawie odpisania kosztów leczenia Teresy i Michaliny Kozłowskich. Sprawozdawca poseł Górecki.
  - b) Komisji szkolnej o petycji Szczepana Mazurkiewicza nauczyciela szkoły ludowej w Dolinie o zapomogę. Sprawozdawca poseł St. Tarnawski (sen).
  - c) Wydziału krajowego o petycji Błażeja Marczaka pisarza w szpitalu lwowskim o przyznanie pensji. Sprawozdawca poseł Hoszard.
6. Sprawozdania o petycyach budżetu nieobciążających.

Koniec posiedzenia o godzinie 1. minut 50.

Marszałek krajowy:

Dr. Zybkiewicz w. r.

Sekretarze:

St. Badeni w. r.

Stengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 13. Października 1884.

694. Wydział Towarzystwa „Bratniej pomocy“ słuchaczy politechniki Lwowskiej przez p. Stanisława Tarnowskiego (starszego) o subwencyę 1000 złr. na wycieczki naukowe.
695. Tomasz Janusiewicz nauczyciel przez p. Romanowicza o zapomogę.
696. Józef Kułaczkowski leśnik przez p. Szczęsnego Koziebrodzkiego, o udzielenie stypendyum celem udania się na rok jeden na akademję do Wiednia.
697. Maryan Górz właściciel Gierowy przez p. Grossa o subwencyę na zasiewy z powodu szkód zrządzonych powodzią.
698. Gmina Dołhomosćska przez p. Stanisława Stadnickiego o zapomogę w kwocie 500 zł, na budowę szkoły.
699. Gmina Czortków przez p. Mikołaja Wolańskiego, w sprawie kreowania sądu kolegjalnego w Czortkowie.
700. Józef Babiarz nauczyciel przez p. Reya o zapomogę.
701. Dąbrowa Wydział powiatowy przez p. Męcińskiego. w sprawie piętnowania bydła.
702. Mieszczanie miasta Zaleszczyk przez p. Siczyńskiego w sprawie zniesienia jarmarków i targów.
703. Gmina Leżachów przez p. Siczyńskiego o zwolnienie od roboty (szarwarku) na drodze polnej do Wulki Buchowskiej.
704. Wydział Towarzystwa „Narodna Rada“ w Dolinie przez p. Romańczuka w sprawie ustaw łowieckich i prawa noszenia broni.
705. Ten sam przez p. Romańczuka w sprawie poboru surowicy solnej.
706. Wydział ruskiej Bursy w Stryju przez p. Romańczuka o pożyczkę na dokończenie budowy domu dla bursy lub zapomogę.
707. Miasto Stryj przez p. Fruchtmana o przyspieszenie aktywowania c. k. Sądu obwodowego w Stryju.
708. Marya Bursztyn wdowa po nauczycielu przez p. Hoszarda o zapomogę.
709. Magistrat miasta Kałusza przez p. Hoppena o regulacyę rzeki Siwki.
710. Henryk Rauchmajer uczeń c. k. Akademii sztuk pięknych w Wiedniu przez p. Hoszarda o subwencyę, celem dalszego kształcenia się w malarstwie.
711. Jan Krempa, Sebastyan Okoń i Florentyna Krempina nauczyciele z Radomyśla przez p. Jana Tarnowskiego o zapomogę.
712. Marya Rastawiecka przez p. Romanowicza o zapomogę.
713. Limanowa Wydział Rady powiatowej przez p. Romera w sprawie budowy kolei dłaogonalnej z Doliny do Wieliczki.

Protokół

18. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 15. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 20.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: Posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, ks. Władysław Sapieha, Tytus Siengalewicz, Adam Jędrzejowicz.

Obecnym posłów 124.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 17. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów.

Sekretarz p. Siengalewicz czyta spis petycyi wniesionych po dzień 15. Października 1884 od Nr. 714 do Nr. 748, włącznie, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji budżetowej L. 714, 718, 727, 728, 739, 743, 744, 745, 747.

„ powodziowej L. 715, 720, 732, 733.

„ prawniczej L. 716, 721, 723, 742.

„ petycyjnej L. 717, 724, 735, 741.

„ dla spraw gospodarstwa krajowego L. 719, 726, 740.

„ kolejowej L. 722, 748.

„ szkolnej L. 725, 736, 737, 746.

„ drogowej L. 729, 730, 731.

„ administracyjnej L. 734, 738.

P. Romanowicz interpeluje przewodniczącego komisji kolejowej, kiedy przedłoży sprawozdanie o wniosku p. Hausnera.

P. Smarzewski wnosi, ażeby petycyje wchodzące w zakres komisji budżetowej, które wpłynęły do komisji po 11tym Października b. r. i wszystkie późniejsze przekazywane były Wydziałowi krajowemu do załatwienia, a to z powodu, że poszczególne referaty komisji budżetowej są już oddane do druku.

J.E. p. L. Wodzicki prosi o wyjątek w tej mierze dla petycyi przytuliska polskiego w Wiedniu do L. 714.

P. Zoll wnosi podobnie co do petycyi komitetu ochronek dla małych dzieci w Krakowie, do L. 747.

Przemawia jeszcze p. Smarzewski.

Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek p. Smarzewskiego.

Izba uchwała ten wniosek.

P. Jaworski odpowiada na interpelację p. Romanowicza.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzach zakładów krajowych w Czernichowie na r. 1885.

Sprawozdawca poseł Scipio uwolniony od czytania sprawozdania, prostuje omyłki druku i czyta wnioski komisji budżetowej mianowicie :

A. Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

W y d a t k i.

		zwycz.	nadzw.	razem
Płace nauczycieli.				
Rubr. I.	Poz. 1. Nauczyciel fachowy, zarazem dyrektor	2.060 zł.		
	„ 2. 3 nauczycieli fachowych do nauk zawodowych, po 1.440 zł.	4.320 „		
	„ 3. 2 nauczycieli fachowych do nauk zasadniczych po 1.240 zł.	2.480 „		
	„ 4. Kapelan i katecheta	800 „		
	„ 5. 2 nauczycieli pomocniczych z płacą adjunktów po 800 zł.	1.600 „		
	„ 6. Nauczyciel pomocniczy z płacą asystenta	— „		
	„ 7. Ogrodnik jako docent	— „		
	„ 8. Instruktor do robót praktycznych	600 „		
	„ 9. Opał dla kapelana i nauczycieli pomocniczych	263 „		
	Suma rubryki I.	12.123 „	—	12.123 zł.

Inne płace i zasługi.				
Rubr. II.	Poz. 10. Kasyer i magazynier	800 zł.		
	„ 11. Chłopiec do usług w laboratorium chemicznem (płaca 60 zł. — wikt 100 zł.)	160 „		
	„ 12. Sługa szkolny (płaca 100 zł. — wikt 100 zł.)	200 „		
	„ 13. Stróż (płaca 60 zł. — wikt 100 zł.)	160 „		
	„ 14. 2 pomocników stróża (płaca 50 zł. — wikt 180 zł.)	230 „		
	Suma rubryki II.	1.550 zł.	—	1.550 „

Koszta administracyjne.

Rubr. III.	Poz. 15. Zarząd:			
	a) pomoc kancelaryjna dla kuratorji szkoły	200 zł.		
	b) „ „ „ „ dyrektora	200 „		
	c) potrzeby kancelaryjne szkoły	100 „		
	d) druki i inseraty	200 „		

	zwycz.	nadzw.	razem
Rubr. III. Poz. 17. e) portorya i przesyłki	50 „		
f) koszta podróży w interesach zakładu	300 „	1.050 zł.	
„ 16. Opał	500 zł.		
„ 17. Oświetlenie	230 „		
„ 18. Utrzymanie budynków i ogrodzeń	700 „	1.000 zł.	
„ 19. Uporządkowanie dziedzińca	— „	100 „	
„ 20. Zabezpieczenie budynków od pożaru	100 „		
„ 21. Płaca kominiarza	20 „		
„ 22. Sprzęty i ruchomości	100 „	850 „	
„ 23. Koszta lustracyi zakładu	200 „		
„ 24. Koszta nabożeństwa	70 „		
„ 25. Lekarz i apteka	100 „		
„ 26. Rozmaite nieprzewidziane	100 „		
Suma rubryki III.	3.170 zł.	1.950 zł.	5.120 zł.

Utrzymanie uczniów.

	zwycz.	nadzw.	razem
Rubr. IV. poz. 27. Żywność (50 uczniów po 150 zł.)	7.500 zł.		
„ 28. Opał do kuchni	475 „		
„ 29. Służba kuchenna i sprzęty do kuchni	535 „		
„ 30. Sprzęty do sal sypialnych, infirmaryi i jadalni	100 „		
„ 31. Odzież (50 uczniów po 40 zł.)	2.000 „		
„ 32. Naczynia stołowe	60 „		
„ 33. Pościel	120 „		
„ 34. Pranie bielizny i pościeli	155 „		
„ 35. Rozmaite nieprzewidziane	100 „		
Suma rubryki IV.	11.045 zł.	700 zł.	11.745 zł.

Potrzeby naukowe.

	zwycz.	nadzw.	razem.
Rubr. V. poz. 36. Eksperymenta przy wykładach:			
a) dla nauczyciela rolnictwa	25 zł.		
b) „ „ hodowli zwierząt	10 „		
c) „ „ zotomii	20 „		
d) „ „ weterynaryi	25 „		
e) „ „ botaniki	20 „		
f) „ „ fizyki	25 „		
g) „ „ miernictwa	15 „	140 zł.	
Zbiory i muzea:	zwycz.	nadzw.	
„ 37. a) zbiór rolniczy	50 zł.	270 zł.	
b) „ hodowlany	100 „	300 „	
c) „ fizyczny	100 „	300 „	
d) „ botaniczny	30 „	120 „	
e) „ zoologiczny	50 „	50 „	
f) „ mechaniczny	50 „	80 „	
g) „ mineralogiczny	10 „	40 „	

Sprawozdawca czyta:

B. Szkoła ogrodnicza w Czernichowie.**W y d a t k i.**

	zwycz.	nadzwycz.	razem
Rubr. I. Płace nauczycieli.			
Poz. 1. Nauczyciel ogrodnik (płaca i opał)	860 zł.		
„ 2. Nauczyciel pomocniczy	300 „		
Suma rubryki I.	1.160 zł.	— zł.	1.160 zł.
Rubr. II. Koszta administracyjne.			
Poz. 3. Czynsz z domu i ogrodu	200 zł.		
„ 4. Opał	45 „		
„ 5. Oświetlenie	30 „		
„ 6. Utrzymanie budynku	50 „		
„ 7. Sprzęty i ruchomości.	40 „		
„ 8. Rozmaite nieprzewidziane.	80 „		
Suma rubryki II.	445 zł.	— zł.	445 „
Rubr. III. Utrzymanie uczniów.			
Poz. 9. Żywność (6 uczniów po 120 zł.)	720 zł.		
„ 10. Odzież, pościel i pranie (6 uczniów po 30 zł.)	180 „		
Suma rubryki III.	900 zł.	— zł.	900 „
Rubr. IV. Potrzeby naukowe.			
Poz. 11. Ogród:	zwycz.	nadzwycz.	
a) najem robotnika	200 zł.	— zł.	
b) inspekta, szklarnia i drobne wydatki	80 „	80 „	
c) zakupno nasion, drzewek i szczepów	80 „	— „	360 zł., 80 zł.
„ 12. Narzędzia			50 „
„ 13. Materiały piśmienne			30 „
„ 14. Książki i inne potrzeby			75 „
Suma rubryki IV.	515 zł.	80 zł.	595 „
Suma wydatków	3.020 zł.	80 zł.	3.100 „

Izba uchwała w dziale wydatków sumy Rubr. I. do włącznie Rubr. IV. oddzielnie bez rozprawy.
Sprawozdawca czyta:

D o c h o d y

	zwycz.	nadzwycz.	razem
Rubr. I. Poz. 1. Subwencya c. k. Skarbu Państwa	2.000 zł.	— zł.	2.000 zł.
„ II. „ 2. Z ogrodu za ogrodowizny, szczepy i owoce	525 zł.	— zł.	525 „
Suma dochodów	2.525 zł.	— zł.	2.525 zł.
W porównaniu z wydatkami	— zł.	— zł.	3.100 „
okazuje się niedobór	— zł.	— zł.	575 zł.

Izba uchwała w dziale dochodów sumę Rubr. II. bez rozprawy.
 Rubryka I. nie wymaga uchwały.
 Sprawozdawca czyta:

C. Folwark w Czernichowie.

W y d a t k i.

Rubr. I.	Poz.		zwycz.	nadzwycz.	razem
	1.	Płace i zasługi:			
	a)	ekonom (płaca, opał i światło) 240 zł.			
	b)	szługa folwarczna (płaca i wikt) 750 „		990 zł.	
„	2.	Najem robotnika	700	„	
„	3.	Dokupno i zmiana nasienia	250	„	
„	4.	„ nawozów dopełniających	100	„	
„	5.	„ słomy i karmy	450	„	
„	6.	Inwentarz roboczy, uprzęż i kucie koni	150	„	
„	7.	„ żywy użytkowy	50	„	
„	8.	Utrzymywanie budynków	200	„	
„	9.	Rekonstrukcyja gnojarni	—	„	350 zł.
„	10.	Dokupno i naprawa narzędzi i sprzętów go- spodarskich	215	„	
„	11.	Utrzymanie rowów	100	„	
„	12.	Zabezpieczenie od pożaru i gradobicia	63	„	
„	13.	Kuchnia folwarczna (opał)	50	„	
„	14.	Koszta kancelaryjne	10	„	
„	15.	Światło i smarowidło	30	„	
		Suma rubryki I.	3.358 zł.,	350 zł.	3.708 zł.
Rubr. II.		Las i plantacya wikla.			
	16.	Las :			
	a)	szługa leśna	300	zł.	
	b)	roboty przy eksploatacyi lasu	50	„	
	d)	zalesienie	150	„	500 zł.
„	17.	Utrzymanie i uzupełnienie plantacyi wikla, oraz założenie chmielarni	100	„	1.000 zł.
		Suma rubryki II.	600 zł.,	1.000 zł.,	1.600 zł.
Rubr. III.	18.	Wydatki na piec wapienny	6.000 zł.,	— zł.,	6.000 „
Rubr. IV.	19.	Wydatki na cegielnię	300 zł.,	— zł.,	300 „
Rubr. V.	20.	Wydatki na promy	25 zł.,	— zł.,	25 „
Rubr. VI.	21.	Wydatki na utrzymanie brzegów Wisły	60 zł.,	— zł.,	60 „
Rubr. VII.		Podatki i opłaty.			
	22.	Podatek gruntowy i domowy	267	zł.	
„	23.	„ dochodowy z propinacyi	303	„	
„	24.	„ „ od palenia wapna	53	„	
„	25.	„ zarobkowy „ „ „	38	„	
„	26.	„ „ „ wyrobu cegły	8	„	

Poz. 27.	Składka na szkołę ludową	50 zł.,	78 zł.	
" 28.	" " " reparaację kościoła i budynków plebańskich	— "	90 "	
" 29.	Oplata od przeniesienia własności ($\frac{1}{10}$ część — piąta rata)	— "	183 "	
	Suma rubryki VII.	<u>719 zł.,</u>	<u>351 zł.,</u>	1.070 zł.

Rubr. VIII. Spłata kapitałów i odsetków dłużnych.

Poz. 30.	Kasie oszczędności w Krakowie:			
	a) Umorzenie pożyczki 8.000 zł.:			
	30 i 31 rata kapit. 500 zł. — ct.			
	odsetki	26 " 25 "	526 zł. 25 ct.	
	b) Umorzenie pożyczki 8.000 zł.:			
	29 i 30 rata kapit. 500 zł. — ct.			
	odsetki	43 " 75 "	543 " 75 "	
	c) Umorzenie pożyczki 7.000 zł.			
	20 i 21 rata kapit. 500 zł. — ct.			
	odsetki	131 " 25 "	631 " 25 "	1.701 zł.,
Poz. 31.	Spłata wraz z odsetkami długu hipoteczn. w kwocie 12.000 zł.		300 "	
	Suma rubryki VIII.	<u>2.001 zł.,</u>	<u>— zł.,</u>	2.001 zł.

Rubr. IX.	Poz. 32. Rozmaite nieprzywidziane	100 "	— "	100 "
	Suma wydatków			14.864 "

Izba uchwała w dziale wydatków sumy Rubr. I. do włącznie Rubr. IX. oddzielnie bez rozprawy.
Sprawozdawca czyta:

D o c h o d y.

Rubr. I.	Dochody z gospodarstwa.	zwycz.	nadzw.	razem
Poz. 1.	Ze sprzedaży ziemiopłodów	1.200 zł.		
" 2.	Z wynajętych ról i pastwisk	225 "		
" 3.	Czynsz z domu i ogrodu od szkoły ogrodniczej	200 "		
" 4.	Czynsz z kuźni	40 "		
" 5.	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:			
	a) krowiarnia	1.500 zł.		
	b) nierogaczina	300 "	1.800 zł.	
" 6.	Za wynajęte konie	450 "		
	Suma rubryki I.	<u>3.915 zł.,</u>	<u>— zł.,</u>	3.915 zł.
Rubr. II.	Z lasu i wikła.			
Poz. 7.	Z lasu	673 zł.		
" 8.	Z wikła i trawy wśród wikła	1.600 zł.		
	Suma rubryki II.	<u>2.273 zł.,</u>	<u>— zł.,</u>	2.273 zł.
Rubr. III.	" 9. Z rybołówstwa	140 zł.,	— zł.,	140 "
Rubr. IV.	" 10. Z pieca wapiennego	7.200 zł.,	— zł.,	7.200 zł.
Rubr. V.	" 11. Z cegielni	450 zł.,	— zł.,	450 "

Rubr. VI.	„ 12. Z propinacyi (i promu)	. 1.900 zł.,	— zł.,	1.900 „
Rubr. VII.	„ 13. Łądowe i olborne	. 350 zł.,	— zł.,	350 „
Rubr. VIII.	„ 14. Rozmaite nieprzewidziane	. 25 zł.,	— zł.,	25 „
	Suma dochodów	. — zł.,	— zł.,	16.253 zł.
	W porównaniu z wydatkami	. — zł.,	— zł.,	14.864 „
	okazuje się nadwyżka dochodów	. — zł.,	— zł.,	1.389 „

Izba uchwała w dziale dochodów sumy Rubr. I do włącznie Rubr. VIII. oddzielnie bez rozprawy.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy p. hr. Scipio, przystąpić do trzeciego czytania bez czytania — uchwała Izba cały preliminarz zakładów krajowych w Czernichowie w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie sprzedania lwowskiej wyznaniowej gminie izraelickiej części gruntu należącego do zakładu kulparkowskiego na urządzenie ementarza izraelickiego.

Sprawozdawca poseł Romer uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm upoważnia Wydział krajowy do sprzedania lwowskiej wyznaniowej gminie izraelickiej 1 morga 543□^o z gruntów zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie za kwotę 300 zł. w. a. na założenie ementarza wyłącznie dla izraelitów zmarłych w zakładzie kulparkowskim i w gminie Kulparkowa.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku p. Romańczuka w sprawie wykonania przepisów o polowaniu.

Sprawozdawca poseł Kazimierz Badeni uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby przedłożył Sejmowi projekt ustawy zmieniającej ustawodawstwo obecne o szkodach zrządzonych przez zwierzynę w ogóle a w szczególności przez zwierzynę drapieżną“.

P. Romańczuk stawia następujący dostatecznie poparty wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Nad sprawozdaniem komisji administracyjnej przechodzi się do porządku dziennego.

2. Wzywa się c. k. Rząd, by a) polecił swym organom, ustawy o polowaniu i o posiadaniu, tudzież noszeniu broni wykonywać w sposób bardziej odpowiadający potrzebom rolników; b) żeby przedłożył Sejmowi projekt ustawy, zmieniającej terażniejsze ustawodawstwo o szkodach, wyrządzanych przez zwierzynę w ogóle, a w szczególności przez zwierzynę drapieżną.

Przemawiają pp. Golejewski i Romańczuk dwukrotnie.

Po przemówieniu sprawozdawcy i p. Romańczuka co do formalnego traktowania, Izba w głosowaniu uchyła wniosek p. Romańczuka i uchwała zgodnie z wnioskiem komisji.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji górniczej o przedłożeniu rządowem z projektem ustawy regulującej prawo wydobywania minerałów, które służyć mają do użytku, jako zawierające żywicę ziemną.

Sprawozdawca poseł Chamiec prosi o cofnięcie tego przedmiotu z porządku dziennego i odroczenie obrad do następnego posiedzenia z powodu nieobecności przewodniczącego komisji górniczej p. Gorayskiego.

Izba nie popiera tego wniosku i przystępuje do rozprawy ogólnej.

Sprawozdawca prostuje omyłkę stylistyczną w §. 6. str. 3. 6. wiersz od góry, mianowicie po słowie „fizycznej lub“ ma być zamieszczony wyraz „prawniczej“ zamiast „niefizycznej“.

Przemawia J.E. p. Namiestnik jako komisarz rządowy.

Przystąpiono do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca p. Chamiec czyta :

U s t a w a.

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskim regulująca prawo do wydobywania minerałów, które mogą służyć do użytku jako zawierające żywicę ziemną.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskim postanawiam na podstawie przepisów zawartych w ustawie państwowej z dnia 11. Maja 1884 Dz. u. p. Nr. 71 co następuje :

I. Postanowienie ogólne.

§. 1.

W Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskim żywice ziemne, w szczególności nafta, (olej ziemny, olej skalny, petroleum, ropa) wosk skalny, (ozokeryt, wosk ziemny) asfalt, jakoteż minerały, które dla zawartości żywicy ziemnych (bitumu) mogą służyć do użytku, ulegają, z wyjątkiem bitumicznych węgli kamiennych, prawu rozporządzalności właściciela gruntu.

Uprawnienia górnicze na te minerały, nadane już na podstawie przepisów górniczych, utrzymuje się w mocy i ma do tychże zastosowanie powszechna ustawa górnicza z dnia 23. Maja 1854 Dz. u. p. Nr. 146 (§. 1. ustęp 1. i 3. ustawy państwowej).

Izba uchwała tytuł, wstęp i §. 1. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.
Sprawozdawca czyta :

II. O polach naftowych.

1. O utworzeniu pola naftowego.

§. 2.

Na nieruchomościach, które stanowią przedmiot wpisu do ksiąg hipotecznych, jakoteż na części takiej nieruchomości, prawo wydobywania minerałów w §. 1. wymienionych, może być odłączonem od prawa własności.

Odłączenie uskutecznia się przez sądownie lub notaryalnie uwierzytelnione oświadczenie właściciela, że prawo wydobywania minerałów w §. 1. wymienionych ma być na przyszłość oddzielonem od dotyczącego gruntu i przez utworzenie dla oddzielić się mającego prawa wydobywania wykazu hipotecznego w osobnej księdze publicznej, księdze naftowej.

Utworzenie tego wykazu hipotecznego uskutecznia się na podstawie powyższego oświadczenia właściciela i urzędowego potwierdzenia

Starostwa górniczego, że w dotyczącym gruncie znajdują się minerały w §. 1. oznaczone.

Wyłączone prawo wydobywania stanowi samoistny przedmiot majątkowy i ma prawną własność rzeczy nieruchomości. Może ono aktami prawnymi między żyjącymi i na wypadek śmierci być pozbytem i obciążeniem.

Nabywanie, przeniesienie, ograniczenie i zniesienie praw rzeczowych na wyłączonym prawie wydobywania, uskutecznia się tylko przez wpisanie do księgi naftowej.

Ta powierzchnia gruntu, względem której prawo wydobywania zostało wyłączonym, nazywa się polem naftowym (§. 2. ust. państw.).

Izba uchwała §. 2. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

§. 3.

Do księgi naftowej, do wpisów w niej uskutecznić się mających i do przestrzegać się mającego postępowania w sprawach księgi naftowej, ma analogiczne zastosowanie powszechna ustawa o księgach gruntowych z dnia 25. Lipca 1871. Dz. ust. państw. Nr. 95 (§. 3. ust. państwa).

Izba uchwała §. 3. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

§. 4.

Przy oddzieleniu prawa wydobywania minerałów w §. 1. wyszczególnionych od prawa własności gruntu, mają być analogicznie zastosowane przepisy ustawy z dnia 6. Lutego 1869 Dz. u. p. Nr. 18. w ten sposób, że protest wierzyciela przeciw zamierzonemu odłączeniu może przez władzę tabularną jako bezskuteczny być uznany, jeżeli wedle urzędowego poświadczenia Starostwa górniczego, utworzyć się mające pole naftowe czyni możliwym racjonalne wydobywanie minerałów w §. 1 wymienionych i jeżeli przez odłączenie bezpieczeństwo wiarytelnosci z przyczyny, której protest wniesiono, według postanowień §. 1374 p. k. u. c. nie jest zagrożonym. (§. 4. ust. państw.).

Izba uchwała §. 4. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

§. 5.

Do podania o odłączenie, które w myśl §. 13. ustawy z dnia 6. Lutego 1869. Dz. u. p. Nr. 18. ma być wniesione do władzy tabularnej, ma być dołączoną mapa sytuacyjna według rozmiaru katastralnego z oznaczeniem punktu odkrywki, granic pola, przedmiotów na powierzchni do oryentowania się służących i południka.

Dokładność tej mapy musi być potwierdzoną przez władzę górnica.

Oprócz tego należy podać nazwę, pod którą pole naftowe ma być w księdze naftowej wciągnięte.

Izba uchwała §. 5. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

2. O połączeniu, podziale i wymianie.

§. 6.

Na podstawie sądownie lub notaryalnie uwierzytelnionego oświadczenia, można dwa lub więcej graniczących ze sobą pól naftowych połączyć w jedną nową prawną całość, jeżeli na dotyczących polach naftowych nie ciąży żadne prawa rzeczowe, lub dostarczony został dowód zezwolenia posiadających prawo rzeczowe.

W ostatnim wypadku musi być także przedłożona umowa z posiadającymi prawo rzeczowe, mianowicie co do stopnia pierwszeństwa w jakim przejść mają ciężary na połączone pole w tym razie, jeżeli połączone pole naftowe ma przejść na własność pojedynczej fizycznej lub prawniczej osoby (gwarectwa, towarzystwa akcyjnego i t. d.) i przeto tylko jako całość ma być obciążone, a na pojedynczych polach naftowych ciąży rozmaite prawa rzeczowe lub te same prawa rzeczowe, lecz w innym porządku; we wszystkich innych wypadkach zaś umowa co do stosunku udziałów, w jakim uczestniczyć ma każde z połączyć się mających pól naftowych w ciężarach połączonego pola.

Wierzyciele, którzy wnoszą protest przeciw połączeniu, względnie przeciw umowie zawartej z większością posiadaczy prawa rzeczowego co do stopni pierwszeństwa lub stosunku udziałów, muszą, jeżeli ich wierzytelność wpisana jest z pewnym co do kwoty oznaczonym kapitałem, przyjąć spłatę nawet wtenczas, gdyby termin spłacenia ich wierzytelności jeszcze nie nadszedł, wszelako zastrzega się dla nich osobiste prawo do wynagrodzenia szkody przez przedwczesną spłatę poniesionej. (§. 5. ust. państw.).

§. 7.

Co do realnego podziału pola naftowego i zamiany części pól pomiędzy graniczącymi ze sobą polami naftowymi, ma ustawa z dnia 6. Lutego 1869. Dz. ust. państw. Nr. 18. analogiczne zastosowanie.

Wymaganego wedle §§. 9. i 10. tej ustawy dowodu, że przez zamianę zostanie osiągnięte zaokrąglenie lub lepsze zagospodarowanie posiadłości osób skuteczniających zamianę, dostarczyć należy przez przedłożenie w tej mierze urzędowego poświadczenia Starostwa górniczego (§. 6 ust. państw.).

§. 8.

Do podania o połączenie dwóch lub kilku graniczących ze sobą pól naftowych, o realny podział pola naftowego lub o zmianę części pól pomiędzy graniczącymi ze sobą polami naftowymi, które to podanie wnieść należy do właściwej władzy tabularnej, musi być dołączoną sporządzona według rozmiaru katastralnego mapa sytuacyjna pola połączyć lub podzielić się mającego, lub też części pól przedmiotem zamiany będących.

Jeżeli chodzi o połączenie lub podział, wymienić należy w podaniu także nazwę, pod którą połączone pole lub oddzielona część pola wpisana być ma do księgi naftowej.

Izba uchwała §. 6. do włącznie 8. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

P. J. E. hr. Alfred Potocki wnosi głosowanie en bloc nad całym projektem ustawy.

Izba uchwała głosowanie en bloc.

P. Płaziński zgłasza do §. 33. poprawkę stylistyczną.

Marszałek poddaje pod głosowanie §§. 9. do włącznie §. 32.

Izba uchwała §§. 9. do włącznie §. 32. bez rozprawy w brzmieniu następującem :

3. O odjęciu pól naftowych.

§. 9.

Jeżeli urzędownie sprawdzonem zostanie, że właściciel pola naftowego swoje kopalnie trwale i w takim stopniu zaniedbuje, iż przez to niebezpieczeństwo dla osób lub dobra powszechnego powstać może albo powstało, i pomimo wezwania dwukrotnego nie uczyni zadość przepisom górniczo-policyjnym, ma Starostwo górnicze orzec odjęcie pola naftowego, a gdy orzeczenie to stanie się prawomocnem, wdrożyć egzekucyjne oszacowanie i sprzedaż pola naftowego.

Przy tem postępować należy w myśl §§. 254—258 powszechnej ustawy górniczej

Na podstawie przeprowadzonej egzekucyjnej sprzedaży, wchodzi nabywca we wszystkie prawa i obowiązki poprzedniego właściciela pola naftowego. Gdy zajdzie który z wypadków przewidzianych w §. 259 powszechnej ustawy górniczej, natenczas należy uznać pole naftowe jako zniesione, zarządzić wykreślenie tegoż w księdze naftowej i zawiadomić o tem posiadaczy praw rzeczowych.

Jeżeli właściciel pola naftowego oświadczy przed władzą tabularną, że je opuszcza, natenczas zastosować należy postępowanie w §§. 263—265 powszechnej ustawy górniczej przepisane.

Przy każdym wykreśleniu pola naftowego mają być wreszcie przestrzegane także postanowienia §§. 266 i 267 powszechnej ustawy górniczej (§. 12. ust. państw.).

III. O odbudowach pomocniczych.

§. 10.

Właściciel pola naftowego ma prawo w celu korzystniejszego prowadzenia swej kopalni zakładać w kopalniach, mających na celu wydobywanie minerałów w §. 1. oznaczonych i na wszelkich gruntach innych właścicieli odbudowy pomocnicze, o ile to ruchowi obcej kopalni nie przeszkadza ani zagraża (§. 7. ustęp 1. ust. państw.).

§. 11.

Jeżeli uprawniony do wydobywania minerałów w §. 1. wymienionych, w którego odbudowach lub gruntach ma być założona odbudowa pomocnicza, sprzeciwia się uczynić zadość obowiązkowi zezwolenia na nią, rozstrzyga o tem Starostwo górnicze (§. 7. następ 2. ust. państw.).

§. 12.

Uprawniony do odbudowy pomocniczej musi całkowicie wynagrodzić wszelką szkodę, jaka w obcym gruncie lub polu naftowem przez odbudowę będzie wyrządzoną (§. 7. ustęp 3. ust. państw.).

§. 13.

Minerały (§. 1), wydobyte przy założeniu odbudowy pomocniczej na gruncie lub w polu naftowym innego uprawnionego, należą do właściciela tegoż gruntu lub pola naftowego i winny być temuż wydane.

IV. O ruchu i zarządzie.

§. 14.

Uprawniony do wydobywania minerałów w §. 1. wymienionych obowiązany jest co najmniej na cztery tygodnie przed zamierzonym otwarciem ruchu kopalni donieść o tem władzy górniczej.

Podanie zawierać ma :

1. Imię i nazwisko i miejsce zamieszkania uprawnionego, a ewentualnie także wykonującego prawo wydobywania;
2. dowód uprawnienia do wydobywania ropy;
3. dokładne oznaczenia miejsca przedsiębiorstwa, przestrzeni gruntu, na którą ono się rozciąga, i jej granic.

Do tego podania należy także dołączyć uwierzytelniony przez władzę górniczą odrys mapy sytuacyjnej w myśl §. 5. władzy hipotecznej przedłożonej lub też szkic sytuacyjny w rozmiarze katastralnym. sporządzony przez zaprzysiężonego miernika albo autoryzowanego przez władzę inżyniera górniczego.

Samo poszukiwanie za minerałami w §. 1. wymienionymi, o ile nie jest wykonywane szybem kopanym, chodnikiem podziemnym lub otworem świdrowym, nie ma być uważanem jako odbudowa kopalni.

§. 15.

Władza górnicza winna zakazać otwarcia robót w kopalni, jeżeli wymiar płaszczyzny tejże pod względem kształtu i rozległości obszaru nie dozwala wprowadzenia racjonalnego ruchu.

§. 16.

Roboty w kopalni tylko według planu odbudowy prowadzone być mogą.

Plan odbudowy winien być przez uprawnionych do wydobywania władzy górniczej na jej żądanie przedłożony i może być przez nią poddany zbadaniu, które się jednak ogranicza jedynie do względów górniczo policyjnych (§. 34).

Wynik tego badania oznajmić ma władza górnicza uprawnionemu do wydobywania najdalej w przeciągu czterech tygodni.

§. 17.

Jeżeli władza górnicza sprzeciwia się planowi odbudowy, natenczas zażąda od uprawnionego do wydobywania lub jego pełnomocnika wyjaśnienia lub zmiany zakwestyonowanego postanowienia odbudowy, albo też, w danych okolicznościach, zawezwie go do rozprawy.

Jeżeli porozumienie na tej drodze nie nastąpi, rozstrzygnie Starostwo górnicze, czy lub z jakimi zmianami przedłożony plan odbudowy może być wykonany.

§. 18.

Urzędownie zatwierdzony plan odbudowy może w zasadzie być zmieniony tylko za przyzwoleniem władzy górniczej, względnie Starostwa górniczego.

Gdyby jednak w skutek nieprzewidzianych zdarzeń okazały się bezzwłocznie potrzebnymi zmiany takiego planu odbudowy, natenczas wystarczy doniesienie o nich władzy górniczej przez kierownika odbudowy w przeciągu najbliższych 3 dni.

§. 19.

Jeżeli odbudowa kopalni prowadzoną jest niezgodnie z planem odbudowy urzędownie zatwierdzonym, władza górnicza może w razie potrzeby wstrzymać taką odbudowę.

§. 20.

Jeżeli uprawniony do wydobywania chce zastanowić odbudowę w kopalni, doniesić ma o tem co najmniej na cztery tygodnie przedtem władzy górniczej.

Jeżeli odbudowa w skutek nieprzewidzianych zdarzeń już w krótszym czasie lub natychmiast musi być wstrzymana, należy przedłożyć dodatkowe doniesienie o tem najdalej w przeciągu 3 dni po wstrzymaniu odbudowy.

§. 21.

Każdy uprawniony do wydobywania jest obowiązany postarać się o dokładne, w dwóch egzemplarzach, wedle prawideł miernictwa górniczego prowadzone mapy swych robót górniczych i o regularne na nich oznaczanie postępu tych robót.

Jeżeli nie dopełnia tego obowiązku, lub istniejąca mapa górnicza okaże się niedokładną i nie dosyć pewną, może władza górnicza zarządzić założenie i uzupełnienie dokładnej mapy górniczej na koszt uprawnionego do wydobywania.

W jakich okresach czasu uzupełnienie to nastąpić musi, postanowi władza górnicza.

Jeden egzemplarz mapy górniczej ma być władzy górniczej do jej użytku oddany, drugi zaś przechowany w kopalni lub w braku tamże odpowiedniego miejsca, u kierownika odbudowy.

§. 22.

Ruch prowadzony być może tylko pod kierunkiem, nadzorem i odpowiedzialnością osób, za uzdolnionych do tego uznanych. (§. 23).

§. 23.

Uprawniony do wydobywania wskazać ma władzy górniczej osoby przyjęte do kierownictwa i nadzoru odbudowy.

Osoby te są obowiązane udowodnić swoje przynajmniej praktyczne uzdolnienie do poruczonych im czynności. Dopiero po uznaniu

uzdolnienia ich ze strony władzy górniczej, wolno pomienionym osobom objąć poruczone im czynności.

§. 24.

Jeżeli odbudową kieruje i takową nadzoruje osoba, której uzdolnienie w tym względzie nie zostało uznanem, albo która okazała się niezdolną, władza górnicza może zażądać bezwzględnego jej oddalenia i w razie potrzeby powstrzymać odbudowę w dotyczącej kopalni na czas tak długi, dopóki nie będzie przyjętą osoba uznana za uzdolnioną.

§. 25.

Osoby, które objęły kierownictwo i nadzorowanie odbudowy, są odpowiedzialne za zachowanie urzędownie zatwierdzonego planu odbudowy, jakoteż, o ile ustawa nie wkłada wyraźnie tego obowiązku na kogo innego, za przestrzeganie wszystkich przepisów i rozporządzeń w ustawie zawartych lub w granicach tejeż wydanych.

§. 26.

Uprawniony do wydobywania, mieszkający za granicą, winien ustanowić pełnomocnika w kraju zamieszkałego i wskazać go władzy górniczej, który za niego wszystkie urzędowe doręczenia z wszelkimi skutkami prawnymi odbierać i tegoż wobec władz i zarządu kasy brackiej zastępować ma.

Jeżeli on na wezwanie władzy górniczej tego obowiązku w przeciągu 90 dni nie dopełni, może władza górnicza aż do chwili wymienienia pełnomocnika przez uprawnionego do wydobywania, ustanowić na niebezpieczeństwo i koszt tegoż ostatniego zastępcę do przyjmowania urzędowych doręczeń z wszelkimi skutkami prawnymi.

§. 27.

Obowiązkiem kierownika odbudowy jest towarzyszyć delegatom władzy górniczej z urzędu zwiedzającym kopalnię i udzielać im na żądanie wyjaśnień o odbudowie.

§. 28.

Zażądane do użytku urzędowego wykazy statystyczne winny być władzy górniczej w właściwym czasie dostarczone.

V. O prawnych stosunkach spółników prawa wydobywania.

§. 29.

Stosunki prawne dwóch lub kilku spółników prawa wydobywania oceniać należy według umowy między nimi zawartej lub innego oświadczenia woli, a w braku tegoż, według ogólnych przepisów prawnych.

Kilku spółników pola naftowego uregulować mogą swoje stosunki prawne także wedle postanowień §§. 137 — 167 powszechnej ustawy górniczej z dnia 23. Maja 1854 Dz. u. p. Nr. 146.

Podział majątku gwareckiego dopuszczalny jest jednak odmiennie od §. 140 powsz. ust. gór. tylko na 100 kuksów, a zamiast zanoto-

wania utworzenia gwarectwa w księdze górniczej w myśl §. 137. ustęp 2. powsz. ust. gór. ma takowe być uskuteczniomem w księdze naftowej.

We wszystkich wypadkach, w których kilka osób prowadzi odbudowę minerałów w §. 1. wymienionych, są one obowiązane, o ile zastępstwo tychże nie jest ustawą unormowanem, dokumentem notaryalnie lub sądownie uwierzytelnionym ustanowić pełnomocnika w kraju zamieszkałego, który jest upoważnionym do odbierania z zupełnym prawnym skutkiem wszystkich do spółników wystosowanych doręczeń urzędowych i do zastępowania tychże wobec władz i kasy brackiej (§. 8. ust. państw.)

W razie niedopełnienia tego obowiązku na wezwanie władzy górniczej w przeciągu 90 dni, ma być zastosowany ustęp 2. §. 26.

VI. O prawnych stosunkach pomiędzy uprawnionymi do wydobywania a właścicielami gruntu.

1. O odstąpieniu gruntu.

§. 30.

Jeżeli do prowadzenia odbudowy kopalni należącej do właściciela pola naftowego. mianowicie dla założenia dróg, mostów, ścieżek, kolei żelaznych, kanałów, ścieków wodnych, rynien do oleju, stawów lub odbudów pomocniczych koniecznem jest użycie obcego gruntu, musi właściciel gruntu odstąpić takowy na ten cel właścicielowi pola naftowego przy zastosowaniu §§. 99 i 100 powsz. ust. gór.

Jeżeli strony nie mogą się porozumieć co do odstąpienia gruntu lub co do wynagrodzenia, należy postąpić wedle §§. 101—103 powsz. ust. gór. (§. 10. ust. państw.)

2. O wynagrodzeniu za uszkodzenia posiadłości gruntowej.

§. 31.

Względem wynagrodzenia za uszkodzenia powierzchni gruntu. obowiązują, o ile nie istnieje osobna umowa między stronami interesowanemi, zasady pow. ustawy górniczej z dnia 23. Maja 1854. Dz. u. p. Nr. 146. (§. 11. ust. państw.)

VII. O prawnych stosunkach pomiędzy uprawnionymi do wydobywania a ich urzędnikami, dozorcami, robotnikami, tudzież o kasach brackich.

§. 32.

Postanowienia dziewiątego rozdziału pow. ustawy górniczej z dnia 23. Maja 1854. Dz. u. p. Nr. 146. „O stosunkach posiadaczy kopalń do urzędników i robotników“ i odnoszące się do nich §§. 247. i 248. powsz. ust. gór., dalej postanowienia dziesiątego rozdziału powsz. ustawy górniczej „O kasach brackich“ mają mieć zastosowanie przy poszukiwaniu (§. 14.) i wydobywaniu minerałów w §. 1. wymienionych (§. 9. ust. państw.)

Sprawozdawca czyta:

VIII. O policyi górniczej.

§. 33.

Poszukiwanie za minerałami w §. 1. wymienionymi, o ile jest wykonywane szybem, chodnikiem podziemnym lub otworem świdrowym (§. 14.) jakoteż wydobywanie rzeczonych minerałów, zostaje pod nadzorem policyjnym władz górniczych, które są powołane do załatwienia spraw niniejszą ustawą im przekazanych.

Pierwszą instancją w sprawach górniczych jest urzędnik okręgowy górniczy, o ile nie ma innego postanowienia.

Postępowanie władz górniczych normują §§. 226—234 pow. ust. górniczej z zmianami ustawą z dnia 21. Lipca 1871. Dz. u. p. Nr. 77. poczynionymi.

P. Płaziński wnosi poprawkę stylistyczną do §. 33. mianowicie po słowie: „poszukiwanie“ w miejsce słów „za minerałami“ wnieść słowo „minerałów“, a następnie, zamiast słowa „wymienionymi“ ma być „wymienionych“.

Po przemówieniu sprawozdawcy Izba przyjmuje poprawkę p. Płazińskiego, i uchwała §. 33 zgodnie z wnioskiem komisji i poprawką stylistyczną p. Płazińskiego.

Marszałek poddaje pod głosowanie §§. 34. do włącznie §. 52.

Izba uchwała §§. 34. do włącznie §. 52. bez rozprawy w brzmieniu następującem:

§. 34.

Nadzór policyjny władz górniczych rozciąga się na bezpieczeństwo robót wykonanych w kopalni, opiekę nad życiem i zdrowiem robotników, na ochronę powierzchni gruntu w interesie bezpieczeństwa osób, mienia i publicznej komunikacji, i na zabezpieczenie przeciw szkodliwemu dla ogółu oddziaływaniu kopalni.

§. 35.

Starostwo górnicze wydać może dla całego swego okręgu administracyjnego, lub dla pojedynczych części tegoż, rozporządzenia policyjne dotyczące przedmiotów w §. 34. określonych.

Obwieszczenie tych rozporządzeń nastąpi w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych i w urzędowym dzienniku krajowym.

§. 36.

Jeżeli w kopalni zachodzi niebezpieczeństwo w kierunkach w §. 34. wskazanych, lub wydarzy się, czy to wewnątrz kopalni czy na powierzchni, nieszczęśliwy wypadek, który spowodował śmierć lub ciężkie uszkodzenie jednej lub więcej osób, natenczas władza górnicza przeprowadzi z przyzwaniem w razie potrzeby politycznej władzy powiatowej potrzebne dochodzenia, i wyda odpowiednie zarządzenia policyjne.

W razie niebezpieczeństwa ze zwłoki, ma władza, której siedziba jest bliższą miejsca wypadku, lub ta, która o niebezpieczeństwie lub wypadku pierwszej otrzymała wiadomość, poczynić zarządzenia nie cierpiące zwłoki i mieć staranie o bezzwłoczne tychże wykonanie.

Co do dalszych zarządzeń należy postępować według przepisu w poprzednim ustępie wskazanego.

§. 37.

Policyjne zarządzenia wydane na podstawie §. 36. mają być uprawnionemu do wydobywania lub jego zastępcy przez doręczenie rozporządzenia władzy oznajmione.

W razie niebezpieczeństwa ze zwłoki wystarcza pisemny nakaz delegata władzy do kierownika odbudowy lub tegoż zastępcy.

Delegat władzy górniczej udziela tego nakazu przez wpisanie go do księgi objazdowej, która w tym celu przy każdej kopalni założoną być ma.

Jeżeli zachodzi potrzeba obwieszczenia go robotnikom, to takowe ma być uskutecznione przez odczytanie i przybicie go w stosownem miejscu.

§. 38.

Wszystkie koszta spowodowane wykonaniem zarządzeń i środków w §. 36. wskazanych, ponosi uprawniony do wydobywania w dotyczącej kopalni z zastrzeżeniem prawa odszkodowania do osób trzecich, na których ciąży wina nieszczęścia.

§. 39.

Uprawniony do wydobywania dostarczyć winien potrzebnych do wykonania tych zarządzeń robotników i środków pomocniczych.

W razie wypadków nieszczęśliwych lub wypadków wspólnego niebezpieczeństwa, posiadacze sąsiednich kopalni są obowiązani do uiesienia pomocy.

§. 40.

Jeżeli zarządzenia policyjne wydane na podstawie §. 36. nie zostaną w oznaczonym czasie wykonane, może władza górnicza, nie wykluczając postępowania karnego (§. 47.), zarządzić wykonanie tychże na koszt uprawnionego do wydobywania.

Władza górnicza może zażądać w tym celu od uprawnionego do wydobywania zaliczek i w razie potrzeby ściągające w drodze politycznej egzekucyi.

§ 41.

Skoro w jakiej kopalni zachodzi niebezpieczeństwo ze względów w §. 34. wskazanych, winien kierownik kopalni lub jego zastępca donieść o tem bezzwłocznie władzy górniczej, politycznej władzy powiatowej i władzy sprawującej policję miejscową.

§. 42.

Takie same doniesienie należy uczynić, jeżeli w kopalni wewnątrz lub na powierzchni ziemi wydarzy się nieszczęśliwy wypadek który spowodował śmierć lub ciężkie uszkodzenie jednej lub więcej osób.

X. Postanowienia karne.

§. 43.

Karanie za przekroczenia przepisów tej ustawy, należy, o ile nie mają do nich zastosowania postanowienia ogólnej ustawy karnej, do

zakresu Starostwa górniczego, a w ostatniej instancji do Ministerstwa rolnictwa.

§. 44.

Cdmówienie żądanych przez delegata władzy górniczej objeżdżającego w charakterze służbowym kopalnię (§. 27.) wyjaśnień o odbudowie w kierunku górniczo-policyjnym i niedostarczenie pomimo wydanego upomnienia w stosownym czasie statystycznych wykazów, wedle §. 28. przedłożyć się mających, karane będzie grzywną 5 do 10 zł. w. a.

§. 45.

Karze od 10 do 50 zł, a w razie powtórnym do 100 zł. podlega:

1. zaniechanie wskazania pełnomocnika (§§. 26. i 29.);
2. przyjęcie zarządu odbudowy lub nadzoru robót bez poprzedniego uznania uzdolnienia ze strony władzy górniczej (§. 23.);
3. wstrzymanie odbudowy bez poprzedniego zawiadomienia lub w razie nieprzewidzianych wypadków bez następnego doniesienia (§. 20.);
4. zaniechanie sporządzenia lub prawidłowego uzupełnienia mapy kopalni (§. 21.).
5. zaniechanie prowadzenia księgi objazdowej (§. 37.).

§. 46.

Karze od 50 do 100 zł., a w razie powtórnym do 200 zł. podlega dalej:

1. Odbudowa kopalni bez poprzedniego doniesienia (§. 14.);
Oprócz tego ma władza górnicza odbudowę bez poprzedniego doniesienia prowadzoną natychmiast wstrzymać.
2. Odbudowa kopalni bez planu lub nieprzedłożenie planu odbudowy na ezwanie władzy górniczej (§. 16.);
3. samowolne odstępianie od urzędownie zatwierdzonego planu odbudowy bez doniesienia o tem w właściwym czasie (§. 18.);
4. dalsze prowadzenie odbudowy pomimo zarządzonego przez władzę górniczą wstrzymania tejże (§. 19.);
5. odbudowa kopalni bez ustanowienia uznanego odpowiedzialnego kierownika robót, jako też przyjęcie do kierowania i nadzoru odbudowy osób, których władzy górniczej nie wymieniono, lub których uzdolnienie przez tę władzę nie zostało uznanem (§§. 22., 23., i 24.);
6. zaniechanie poleconego obwieszczenia zarządzenia górniczo-policyjnego (§. 37.);
7. zaniechanie doniesienia o zaszłem w kopalni niebezpieczeństwie lub nieszczęśliwym wypadku (§§. 41. i 42.).
8. odmowa dostarczenia pomocy w nieszczęśliwych wypadkach lub w wypadkach wspólnego niebezpieczeństwa (§. 39.).

§. 47.

Przekroczenia przepisów górniczo-policyjnych przez Starostwo górnicze wydanych lub zarządzeń górniczo-policyjnych na podstawie

§. 36. poczynionych, będą karane grzywną od 5 do 100 zł., a w razie powtórnym do 200 złr.

§. 48.

O nałożonej grzywnie ma być w każdym razie uwiadomiony także właściciel gruntu lub pola naftowego z wezwaniem, ażeby dolażył starań względem przestrzegania środków bezpieczeństwa.

Jeżeli wydane zarządzenia nie zostaną wykonane, a zachodzą okoliczności w §. 9. wskazane, orzec ma Starostwo górnicze odjęcie pola naftowego.

§. 49.

Nałożone grzywny mają być uiszczone w Starostwie górniczem i wpływają do kasy brackiej, do której kopalnia należy.

XI. Postanowienia przejściowe.

§. 50.

O kopalniach minerałów w §. 1. wymienionych, które z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy już są w ruchu, donieść należy, o ile one nie podlegają w myśl §. 1. ogólnej ustawie górniczej, w przeciągu 6ciu miesięcy władzy górniczej.

Względem kopalń do tego terminu nie zgłoszonych, a będących w ruchu, postąpi władza górnicza w myśl §. 46. punkt 1.

W tymże samym okresie czasu należy dla tych kopalni przedłożyć władzy górniczej także plan ruchu wymogom ustawy odpowiadający i wymienić teje osoby do kierownictwa i nadzoru robót przyjęte.

§. 51.

Jak długo kopalnia nie należy do kasy brackiej, ma Starostwo górnicze grzywny złożone u tegoż w myśl §. 48 na rzecz przyszłej kasy brackiej (§. 32.) korzystnie, z zabezpieczeniem pupilarnem lokować.

Postanowienie końcowe.

§. 52.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Moim Ministrom rolnictwa, sprawiedliwości, spraw wewnętrznych i skarbu.

Izba uchwała przystąpić do trzeciego czytania bez czytania i przyjmuje cały projekt ustawy w trzeciem czytaniu.

Sprawozdawca p. Chamiec czyta następujące rezolucye:

1) Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w drodze właściwej spowodował zmianę postanowień dotyczących opodatkowania przedsiębiorstw, mających na celu wydobywanie ropy, wosku ziemnego i t. p. minerałów żywicznych w ten sposób, iżby ciążący na nich obecnie podatek zarobkowy zastąpionym został opłatą od przestrzeni na wzór miarowego (Massengebühr), a podatek dochodowy wymierzonym był przez władze skarbowe nie inaczej, jak w porozumieniu z właściwą władzą górniczą, podług przepisów dekretu Ministerstwa Skarbu z 22. Marca 1864 L. 15.221.

2) Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w drodze ustawodawczej spowodował zmianę §. 17. powszechnej ustawy górniczej z 22. Maja 1854 w tym kierunku, ażeby w kopalniach naftowych i

w odległości 38 metrów od fakowych nie wolno było prowadzić poszukiwań za minerałami zastrzeżonymi bez zezwolenia właściciela gruntu.

Izba uchwała ustęp 1. i 2. oddzielnie, zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Z porządku dziennego następują: Sprawozdania o petycyach budżet obciążających.

Przewodnictwo obejmuje zastępcę Marszałka ks. Biskup Sembratowicz.

Sprawozdawca komisji petycyjnej p. Gorecki czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji gminy Wielopola, z następującym wnioskiem komisji.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycę gminy Wielopole o uwolnienie od ponoszenia kosztów leczenia Teresy i Michaliny Kozłowskich w kwocie 43 zł. 28 ct. przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zarządzenia odpisania tych kosztów.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji szkolnej p. St. Tarnowski (starszy) czyta sprawozdanie komisji szkolnej o petycji Szczepana Mazurkiewicza, nauczyciela szkoły ludowej w Dolinie, z następującym wnioskiem komisji.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Udziela się panu Szczepanowi Mazurkiewiczowi dar z łaski w kwocie 100 zł.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Horszard czyta sprawozdanie Wydziału krajowego jako komisji o petycji Błażeja Marczaka pisarza etatowego w szpitalu krajowym we Lwowie, z następującym wnioskiem Wydziału krajowego:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm upoważnia Wydział krajowy do wyznaczenia p. Błażejowi Marczakowi, pisarzowi etatowemu lwowskiego szpitala, w razie przeniesienia go z powodu ociemnienia w stan spoczynku, emerytury o rocznych 700 zł. w. a.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następują:

Sprawozdania o petycyach budżetu nie obciążających.

W zastępstwie sprawozdawcy komisji prawniczej p. Lenartowicza, p. Żarski czyta sprawozdanie komisji prawniczej o petycji L. 639 gminy miasta Zaleszczyki i niektórych gmin okolicznych, o utworzenie drugiego Sądu obwodowego na dzisiejszy okręg sądowy Tarnopolski z siedzibą w Zaleszczykach, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycę gminy miasta Zaleszczyki, o utworzenie nowego Sądu obwodowego z siedzibą w Zaleszczykach, udziela się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia odpowiednich wniosków, na następnej sesji sejmowej, czy ze względów na dobro mieszkańców tamtejszej okolicy, nie wypadaloby zmienić uchwały sejmowej z d. 15. Grudnia 1873, aby siedziba utworzyć się mającego nowego Trybunału dla byłego obwodu Czortkowskiego, nie w mieście Czortkowie, ale w Zaleszczykach ustanowioną została.

Niniejszem sprawozdaniem załatwia się równocześnie petycja gminy Czortków do l. 836, do Wys. Sejmu wniesiona.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji administracyjnej p. Kazimierz hr. Badeni czyta sprawozdanie komisji administracyjnej o petycji L. 5 Adama Uznańskiego o zmianę ustawy z dnia 12. Sierpnia 1866 r. o obszarach dworskich, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją A. Uznańskiego, o zmianę ustawy z d. 12. Sierpnia 1866 r. o obszarach dworskich przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji administracyjnej p. Kazimierz hr. Badeni czyta sprawozdanie komisji administracyjnej o petycji L. 714 osady Jurydyki o wyłączenie jej od zwierzchności gminnej w Brodach i utworzenie oddzielnej gminy, a w razie niemożności o przyłączenie do gminy Folwarki wielkie, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycjami mieszkańców Jurydyki plebańskiej pod Brodami, o wydzielenie tej osady z miasta Brodów, Sejm przechodzi do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji drogowej p. W. Koziembrodzki czyta sprawozdanie komisji drogowej o petycji L. 576 Reprezentacji Rady miejskiej w Kołomyi względem udzielenia koncesyi na pobór myta kopytkowego, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu aby zbadał okoliczności w petycji podniesionej a dotyczące ponownego nadania miastu Kołomyi koncesyi na pobór myta kopytkowego i w najkrótszym czasie odpowiednie wnioski przedłożył Wysokiemu Sejmowi.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji drogowej p. W. Koziembrodzki czyta sprawozdanie komisji drogowej o petycji L. 720 gminy miastu Brodów względem udzielenia prawa do poboru myta kopytkowego na dalszy przeciąg lat trzech z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadał stosunki dotyczące nowego przedłużenia koncesyi na pobór myta kopytkowego na lat trzy w mieście Brodach i następnie odpowiednie wnioski przedłożył Wysokiemu Sejmowi.

P. Hausner stawia do wniosku komisji dostatecznie poparty wniosek dodatkowy następującej treści:

Ze względu zaś na okoliczność, że prawo poboru myta kopytkowego w mieście Brodach ustaje już z dniem 28. lutego 1885. r. upoważnia się Wydział krajowy do przedłożenia na tej jeszcze sesji sejmowej prowizorycznego przyzwolenia na pobór myta kopytkowego w mieście Brodach na rok jeden.

Przemawiają pp. A. ks. Sapieha, ks. Kopyciński i sprawozdawca.

Zastępca Marszałka ks. Biskup Sembratowicz konstatuje brak kompletu, skutkiem czego nie może nastąpić głosowanie nad wnioskami komisji i p. Hausnera.

Sekretarz p. A. Jędrzejowicz czyta dostatecznie poparte interpelację p. St. hr. Stadnickiego i towarzyszy do p. Komisarza rządowego w przedmiocie odpisywania podatków z powodu klęsk elementarnych.

Przewodnictwo obejmje napowrót Marszałek krajowy.

Sekretarz p. A. Jędrzejowicz czyta dostatecznie popartą interpelację p. Merunowicza i towarzyszy do p. Komisarza rządowego w sprawie stosunków prawnych ludności izraelskiej.

Marszałek oświadcza iż interpelacje te udzielone zostaną p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. A. Jędrzejowicz czyta następujący dostatecznie poparty wniosek p. Chameca i towarzyszy.

W n i o s e k.

Zważywszy, że powiatów Horodeńskiego, Zaleszczyckiego i Borszczowskiego, mimo, że najżyźniejszą w całym kraju glebę posiadają a do najludniejszych i najobszerniejszych we wschodniej części jego należą, żadna dotychczas kolej żelazna nie przecina;

Zważywszy, że powiaty rzeczone, jakoteż część Buczackiego i Czortkowskiego zbywają ziemioplody swoje w kierunku ku góróm przez Kołomyję, a zatem z kolei Transwersalnej żadnej prawdopodobnie albo nie wielką korzyść odniosą;

Zważywszy, że w całej tej, niemal zupełnie bezleśnej okolicy, przemysł obrachowany na przeróbkę ziemioplodów nie może się rozwinąć należycie, dopóki mu się nie umożliwi dostawy materyału palnego, w który obfituje podnóże gór;

Zważywszy, że tak mniejsza jak i większa własność ziemiska w rzeczonych powiatach obciążona powiększonym w dwójnasób przeszło przy ostatniej regulacji najwyższym w Galicyi podatkiem gruntowym, w najkrytyczniejszym jest położeniu;

Zważywszy, że wedle petycyi wniesionych do Rady państwa i do Sejmu krajowego przez Reprezentacye powiatowe i gminne w tej okolicy, skuteczny środek zaradczy leży w wybudowaniu kolei żelaznej ze Śniatyna przez Horodenkę do Zaleszczyk;

Zważywszy, że w utrzymaniu i spotęgowaniu siły podatkowej tych najżyźniejszych w całej Galicyi powiatów, schodzi się dobrze zrozumiany interes państwa z interesem kraju;

Zważywszy wreszcie, że przed kilkoma dniami odbyła się na żądanie osób interesowanych w przyjsciu do skutku tej kolei, rewizya trasy, a zatem studia przygotowawcze za ukończone, a całą kwestyę za dojrzałą poczytywać należy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby tak subwencyą z funduszów państwowych jakoteż i innymi leżącymi w jego zakresie działaniami środkami, doprowadził co rychlej do skutku budowę kolei żelaznej ze Śniatyna przez Horodenkę do Zaleszczyk.

Wnioskodawca

C h a m e c .

A. Sapięha, W. Sapięha, Lenartowicz, Władysław Koziebrodzki, J. Czartoryski, Kapri, Borkowski, ks. Morawski, Siengalewicz, Solecki biskup, Podlewski, Sembratowicz, Wolański, A. Jędrzejowicz, Polanowski, ks. Sawa, Wernicki, Abrahamowicz, Szezęsny Koziebrodzki, Stan. Stadnicki, Z. Dembowski, Ant. Golejewski, K. Scipio, Hausner, Zamoyski, R. Łubięski, Henryk Janko, Żuk Skarszewski, Gross, Skalkowski, Romanowicz, Goldman, Siczyński.

Marszałek oświadcza, iż wniosek ten traktowany będzie podług przepisów regulaminu.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 16. października 1884. godziny 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym.

Porządek dzienny 19. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego które się odbędzie we Czwartek dnia 16. Października 1884 o godz. 11. przed południem.

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie wyjednania dla gminy miasta Wiśnicza prawa do poboru opłat gminnych od napojów spirytusowych i od piwa, tudzież o nadanie prawa do poboru kopytkowego. Sprawozdawca poseł Smolka.
2. Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka za r. 1882. Sprawozdawca poseł Rybicki.
3. Sprawozdanie komisji bankowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie przyjęcia na kraj gwarancyi za zobowiązania wypływające z Iszej emisyi obligacyj komunalnych Banku krajowego do wysokości 5,000.000 zł. Sprawozdawca poseł Smarzewski.
4. Sprawozdanie komisji bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z dalszych czynności około organizacyi Banku krajowego. Sprawozdawca poseł Abrahamowicz.
5. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o wniosku posła Polanowskiego w przedmiocie zebrania dat statystycznych o stanie przemysłu gorzelniczego. Sprawozdawca poseł Gross.

6. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie szkół rolniczych w Dublinach i folwarku Dublańskiego. Sprawozdawca poseł Edward Jędrzejowicz.
7. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku p. Waygarta w sprawie rozkładu kosztów stałego kwaterunku. Sprawozdawca poseł Adam Jędrzejowicz.
8. Sprawozdania o petycyach.

Koniec posiedzenia o godzinie 2. popołudniu.

Marszałek krajowy.

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze:

St. Badeni w. r.

Stengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 9. Października 1884.

714. „Przytulisko polskie“ w Wiedniu pp. Ludwika Wodzickiego o zapomogę.
715. Biskowice gmina pp. Bereźnickiego w sprawie regulacji Dniestru.
716. Jezupol gmina pp. Antoniewicza o pozostawienie przy c. k. Sądzie powiatowym w Haliezu.
717. Jan Cybulski pp. Smolkę z zażaleniem na Magistrat Lwowski z powodu usunięcia go z posady strażnika i o zapomogę.
718. Władysław Leliwa Kopestyński pp. Struszkiewicza o zapomogę.
719. Gmina Podmichale pp. Romańczuka o bezpłatny pobór surowicy solnej.
720. Ta sama pp. Romańczuka w sprawie regulacji rzeki Łomnicy.
721. Izba inżynierska w Tarnopolu pp. Romanowicza w sprawie nadania głosu wirylnego rektorowi politechniki lwowskiej.
722. Ta sama pp. Romanowicza o wyjednanie zmiany §. 7. statutu organizacyjnego kolei skarbowych.
723. Ta sama pp. Romanowicza w sprawie przyznania technikom prawa wyboru z tytułu osobistej kwalifikacji.
724. Gmina Perechińsko pp. Antoniewicza w sprawie ochrony przeciw szkodom wyrządzanym przez dzikie zwierzęta.
725. Florentyna Krempina była nauczycielka pp. Merunowicza o wypłacenie rocznej płacy 200 zł. za pełnienie obowiązków nauczycielki w Baranowie.
726. Brody Wydział powiatowy pp. Ochrymowicza w sprawie piętnowania bydła.
727. Towarzystwo wzajemnej pomocy słuchaczy filozofii Uniwersytetu wiedeńskiego pp. Ochrymowicza o zapomogę.
728. Marya Michalska pp. Ochrymowicza o zapomogę.
729. Obszar dworski i gmina Grudny dolnej pp. Męcińskiego w sprawie uregulowania dróg gminnych.
730. Brzesko Wydział powiatowy pp. Stadnickiego o pozwolenie na pobór myta drogowo-mostowego przy drodze komunikacyjnej z Szezurowy do Wrzępi.
731. Brzesko Wydział powiatowy pp. Stadnickiego o subwenyę na ukończenie budowy drogi komunikacyjnej ze Słotwiny do Szezurowy i ze Szezurowy do Woły przemykowskiej.

732. Właściciele dóbr Bilińki pp. Stanisława Tarnowskiego młodszego w sprawie regulacji rzeki Dniestru.
  733. Właściciele dóbr Komalowie jak wyżej.
  734. Dr. Aleksander Sękowski pełnomocnik dóbr Bołożynów, Przewłoczny i Sokołówki pp. Tadeusza Dzieduszyckiego o przydzielenie tychże dóbr napowrót do okręgu c. k. Starostwa w Złoczowie.
  735. Brzesko Wydział powiatowy pp. Stadnickiego, przedkłada petycję gminy Wojnicza, o darowanie pobranych procentów w kwocię 1.352 zł. 40 ct. od obligacyj szkolnych.
  736. Gmina Hańkowiec z Tułkowicami pp. Smarzewskiego, o zapomogę na budowę szkoły.
  737. Grono nauczycieli w Pilźnie pp. Kochanowskiego o podwyższenie płac.
  738. Gmina Ulanów i 30 innych pp. Stanisława Jędrzejowicza, z protestem przeciw przeniesieniu władz rządowych i autonomicznych z Niska do Rudnika.
  739. Męciński Waleryan pp. Henzla o subwencję na utrzymanie ogodu ornologicznego w Chlebowicach świerskich.
  740. Członkowie gminy Kozubów pp. Męcińskiego, w sprawie niszczenia lasu przez właściciela dóbr Kozubowa.
  741. Wydział Towarzystwa Rada Nadzorcza w Dolinie pp. Romańczuka, o wydanie stosownych zarządzeń w sprawie dzikiego splawiania drzewa.
  742. Ten sam pp. Romańczuka, w sprawie licytowania gruntów wiejskich i małomiejskich za długi.
  743. Michał Filipowicz, Paraszka i Marta Badowskie, pogorzelnicy z Potylicza pp. Bilińskiego, o zapomogę.
  744. Gmina Przydonica pp. Romera, o zapomogę na budowę szkoły.
  745. Gminy Górowa i Bartkowa pp. Romera, o zapomogę na budowę szkoły.
  746. Anna Stasiówna nauczycielka pp. Zolla, o podwyższenie płacy lub zapomogę
  747. Komitet ochrony dla małych dzieci w Krakowie pp. Zolla, o przyznanie dorocznego wsparcia w kwocie 550 zł.
  748. Reprezentacya miasta Śniatynia pp. Siengalewicza, o urządzenie na terytoryum miejskiem stacyi kolejowej projektowanej kolei z Horodenki do Załuża.
-

Protokół

19. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 16. Października 1884.

Początek o godzinie 12. minut 30.

Przewodniczący Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, ks. Władysław Sapieha, Tytus Siengalewicz,
i A. Jędrzejowicz.

Obecnych posłów 129.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 17. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów, — zaś protokół z 18. posiedzenia jest złożony w biurze sejmowem.

Sekretarz p. A. Jędrzejowicz czyta spis petycyi, wniesionych po dzień 16. Października 1884. od l. 749 do l. 760 włącznie, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji dla spraw gospodarstwa krajowego l. 750, 756.

- „ drogowej l. 751.
- „ petycyjnej l. 752, 754.
- „ szkolnej l. 753, 759.
- „ administracyjnej l. 755.
- „ prawniczej l. 757.
- „ kolejowej l. 760.

Wydziałowi krajowemu zaś przekazano petycye do l. 749 i 758.

Marszałek podaje do wiadomości Izby następujące pismo c. k. Prezydium Namiestnictwa do l. 9876|pr. do Marszałka krajowego, które sekretarz p. A. Jędrzejowicz odczytuje.

Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku!

Jego ces. król. Apostolska Mość Najjaśniejszy Pan polecił oznajmić Sejmowi krajowemu Najwyższe podziękowanie za życzenia złożone Jego ces. i król. Apostolskiej Mości z powodu Najwyższych Imienin.

W myśl reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra spraw wewnętrznych z 9. t. m. liczba 4.904MJ. mam zaszczyt upraszać Jaśnie Wielmożnego Pana, ażebyś to Najwyższe podziękowanie

raczył podać do wiadomości Wysokiego Sejmu krajowego. Proszę przyjąć zapewnienie o mojem wysokiem poważaniu.

Lwów, dnia 14. Października 1884.

Z a l o s k i.

Marszałek nwiadamia Izbę, iż udzielił p. hr. Reyowi urlop 8-dniowy.

Sekretarz p. A. Jędrzejowicz czyta następujący wniosek naglący p. Chamca i towarzyszy:

Zważywszy, że powiatów Horodeńskiego, Zaleszczyckiego i Borszczowskiego, mimo, że najżyźniejszą w całym kraju glebę posiadają, a do najludniejszych i najobszerniejszych we wscho-dniej części jego należą, żadna dotychczas kolej żelazna nie przecina;

zważywszy, że powiaty rzeczone, jakoteż część Buczackiego i Czortkowskiego zbywają ziemiopłody swoje w kierunku ku góróm przez Kołomyję, a zatem z kolei transwersalnej żadnej prawdopodobnie albo nie wielką korzyść odniosą;

zważywszy, że w całej tej, niemal zupełnie bezleśnej okolicy, przemysł obrachowany na przeróbkę ziemiopłodów nie może się rozwinąć należycie, dopóki mu się nie umożliwi dostawy materiału palnego, w który obfituje podnóże gór;

zważywszy, że tak mniejsza jak i większa własność ziemska w rzeczonych powiatach obciążona powiększonym w dwójnasób przeszło przy ostatniej regulacyi najwyższym w Galicyi podatkiem gruntowym, w najkrytyczniejszym jest położeniu;

zważywszy, że wedle petycyi wniesionych do Rady państwa i do Sejmu krajowego przez Reprezentacye powiatowe i gminae w tej okolicy, skuteczny środek zaradczy leży w wybudowaniu kolei żelaznej ze Śniatyna przez Horodenkę do Zaleszczyk;

zważywszy, że w utrzymaniu i spotęgowaniu siły podatkowej tych najżyźniejszych w całej Galicyi powiatów, schodzi się dobrze zrozumiany interes państwa z interesem kraju;

zważywszy wreszcie, że przed kilkoma dniami odbyła się na żądanie osób interesowanych w przyjeździe do skutku tej kolei, rewizya trasy, a zatem studia przygotowawcze za ukończone, a całą kwestyę za dojrzałą poczytywać należy;

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się e. k. Rząd, ażeby tak subwencją z funduszków państwowych, jakoteż i innymi łączącymi w jego zakresie działania środkami, doprowadził co rychlej do skutku budowę kolei żelaznej ze Śniatyna przez Horodenkę do Zaleszczyk.

Wnioskodawca:

Chamiec.

A. Sapięha, W. Sapięha, Lenartowicz, Władysław Koziębrodzki, J. Czartoryski, Kapri, Borkowski, ks. Morawski, Sięngalewicz, Solecki biskup, Pódlęwski, Sembratowicz, Wolański, A. Jędrzejowicz, Polanowski, ks. Sawa, Wernicki, Abrahamowicz, Szcęśny Koziębrodzki, Stanisław Stadnicki, Z. Dembowski, Ant. Golejewski, H. Scipio, Hansner, Zamoyski, R. Łubieński, Henryk Janko, Żuk Skarszewski, Gross, Skalkowski, Romanowicz, Goldman, Sieczyński.

P. Chamiec uzasadnia nagłość i wnosi przekazanie wniosku oraz petycyi gminy miasta Śniatyna do l. 902 komisji kolejowej z poleceniem zdania sprawy jeszcze w ciągu sesji bieżącej.

Po przemówieniu p. Chrzanowskiego i p. Chamca co do formalnego traktowania, uchwała Izba nagłość wniosku p. Chamca i przyjmuje dalsze wnioski tj. odesłanie sprawy wraz z petycyami miasta Śniatyna do komisji kolejowej z poleceniem zdania sprawy jeszcze w ciągu sesji bieżącej.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie wyjednania dla gminy miasta Wiśnicza prawa do poboru opłat gminnych od napojów spirytusowych i od piwa, tudzież o nadanie prawa do poboru kopytkowego.

Sprawozdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału kraj. z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją gminy Wiśnicza o wyjednanie opłat od napojów spirytusowych i od piwa, tudzież o udzielenie kopytkowego, przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Na wniosek p. Onyszkiewicza uchwała Izba, iż uchwałą powyższą załatwioną jest petycja do l. 729.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków fundacyi ś. p Stanisława hr. Skarbka za rok 1882

Sprawozdawca poseł Rybicki uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zamknięcie rachunku fundacyi Stanisława hr. Skarbka za rok 1882. przyjmuje się do wiadomości.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji bankowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie przyjęcia na kraj gwarancyi za zobowiązania wypływające z Iszej emisji obligacyj komunalnych Banku krajowego do wysokości 5,000.000 zł.

Sprawozdawca poseł Smarzewski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań, wypływających z wydania obligacyj komunalnych Banku krajowego I. emisji aż do wysokości pięciu milionów (5,000 000) zł. wartości imiennej w ten sposób, iż regularną spłatę procentów i spłatę kapitału posiadaczom obligacyj komunalnych poręcza w pierwszym rzędzie specjalny fundusz rezerwowy, utworzony dla obligacyj komunalnych, następnie Bank krajowy całym swoim majątkiem, a dopiero, o ileby fundusze wyżej wymienione nie pokrywały zobowiązań wynikłych z wydania obligacyj komunalnych, wchodzi w zastosowanie gwarancja kraju.

II. Specjalny fundusz rezerwowy dla obligacyj komunalnych Banku krajowego powstaje:

- a) z fruktyfikacji trzyprocentowej rezerwy specjalnej, pobieranej przez Bank krajowy od pożyczonej sumy w myśl przepisów Wydziału krajowego z dnia 24 Kwietnia 1883 l. 19.511;
- b) z części nadwyżki dochodów Banku krajowego mianowicie z 30% tej nadwyżki oddzielonych od owych 70%, które w myśl §. 62. statutu Banku krajowego obracane być mają na pomnożenie zakładowego majątku Banku krajowego.

III. Pożyczki w obligacjach komunalnych udzielane być mają przez Bank krajowy gminom i powiatom:

- a) na spłatę lub ułatwienie spłaty wysoko oprocentowanych długów członków gminy;
- b) na inwestycje i przedsiębiorstwa produkcyjne, oraz zakładanie lub zasilanie powiatowych kas pożyczkowych;
- c) na cele użyteczności publicznej nie wchodzące w zakres bieżącej gospodarki gminnej.

Udzielenie pożyczki w obligacjach komunalnych gminom wiejskim, miasteczkom i miastom nie posiadającym osobnych statutów, poprzedzać ma uchwała odnośnej Rady powiatowej, uznająca istotną użyteczność i potrzebę pożyczki na cele powyżej wymienione, przyczem §. 36. ustawy o Reprezentacji powiatowej nie może być zastosowany.

Tylko zaliczki lub pożyczki udzielane z funduszków służących na cele publiczne, poprzedzać mogą pożyczki komunalne Banku krajowego co do zabezpieczenia rzeczowego lub pierwszeństwa do prawa egzekucyi.

IV. Przyznanie pożyczki w obligacjach komunalnych nastąpić może tylko za uchwałą Rady nadzrczej Banku krajowego.

Pożyczki w obligacjach komunalnych udzielane gminom, o ile w części lub w całości spłacone być mają z dodatków do podatków bezpośrednich, podlegają nadto jeszcze zatwierdzenin ze strony Wydziału krajowego.

Pożyczki w obligacjach komunalnych przewyższające wraz z poprzednio zaciągniętymi pożyczkami komunalnymi kwotę stu tysięcy (100.000) zł., oraz pożyczki, którym pierwszeństwo co do zabezpieczenia rzeczowego lub prawa egzekucyi danem być nie może, udzielane będą tylko za zezwoleniem Sejmu krajowego na wniosek Wydziału krajowego.

V. Ogólna suma wydanych obligacyj komunalnych w żadnym razie przekraczać nie może ogólnej sumy równoczesnej wierzytelności Banku krajowego w kapitale z tytułu pożyczek udzielonych gminom i powiatom. Do tej sumy wierzytelności nie mogą być doliczane wierzytelności w kapitale, powstające z zalegania rat amortyzacyjnych.

VI. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wyjednania u c. k. Rządu zatwierdzenia zmiany i uzupełnienia statutów Banku krajowego w myśl uchwał powyższych, a dopiero po zatwierdzeniu przez c. k. Rząd tej zmiany i uzupełnieniu statutów Banku. gwarancya kraju będzie mieć zastosowanie do obligacyj komunalnych I. emisji, bądź to już przedtem wydanych, bądź też następnie aż do łącznej wysokości 5,000.00 zł. wydać się mających.

W ogólnej rozprawie stawia p. E. Wolański następujący dostatecznie poparty wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Przedłożenie w sprawie gwarancyi I. Emisji 5.000.000 obligacji komunalnych, odsyła się do komisji bankowej, w celu przedłożenia skodyfikowanego projektu do zmiany statutu Banku krajowego na podstawie zasad zawartych w sprawozdaniu Wydziału krajowego.

Przemawiają pp. Madeyski, ks. Sieczyński, Madeyski powtórnie, który zapowiada w miejsce ustępu VI. dostatecznie popartą poprawkę treści następującej:

Poleca się komisji bankowej, ażeby jak najrychlej przedłożyła Sejmowi kodyfikowany projekt do zmiany i uzupełnienia statutów Banku krajowego w myśl zasad zawartych w ustępach sprawozdania I. do V.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej i przemówieniu sprawozdawcy, który imieniem komisji przyjmuje wniosek p. Madevskiego w miejsce ustępu VI poddaje Marszałek pod głosowanie wniosek p. E. Wolańskiego.

Izba uchyla ten wniosek i przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. Smarzewski czyta:

I. Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań, wypływających z wydania obligacji komunalnych Banku krajowego I. emisji aż do wysokości pięciu milionów (5,000 000) zł. wartości imiennej w ten sposób, iż regularną spłatę procentów i spłatę kapitału posiadaczom obligacyj komunalnych poręcza w pierwszym rzędzie specjalny fundusz rezerwowy, utworzony dla obligacyj komunalnych. następnie Bank krajowy całym swoim majątkiem a dopiero, o ileby fundusze wyżej wymienione nie pokrywały zobowiązań wynikłych z wydania obligacyj komunalnych, wchodzi w zastosowanie gwarancya kraju.

II. Specjalny fundusz rezerwowy dla obligacji komunalnych Banku krajowego powstaje:

a) z fruktyfikacji trzyprocentowej rezerwy specjalnej, pobieranej przez Bank krajowy od pożyczonej sumy w myśl przepisów Wydziału krajowego z dnia 24. Kwietnia 1883 l. 19.511;

b) z części nadwyżki dochodów Banku krajowego mianowicie z 30° tej nadwyżki oddzielonych od owych 70°, które w myśl §. 62 statutu Banku krajowego obracane być mają na pomnożenie zakładowego majątku Banku krajowego.

Izba uchwała oddzielnie ustęp I. i II. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Smarzewski czyta:

III. Pożyczki w obligacjach komunalnych udzielane być mają przez Bank krajowy gminom i powiatom:

a) na spłatę lub ułatwienie spłaty wysoko oprocentowanych długów członków gminy;
b) na inwestycje i przedsiębiorstwa produkcyjne, oraz zakładanie lub zasilanie powiatowych kas pożyczkowych;

c) na cele użyteczności publicznej nie wchodzące w zakres bieżącej gospodarki gminnej.

Udzielenie pożyczki w obligacjach komunalnych gminom wiejskim, miasteczkom i miastom nie posiadającym osobnych statutów, poprzedzać ma uchwała odnośnej Rady powiatowej, uznająca istotną użyteczność i potrzebę pożyczki na cele powyżej wymienione, przy czym §. 36. ustawy o Reprezentacji powiatowej nie może być zastosowany.

Tylko zaliczki lub pożyczki udzielane z funduszków służących na cele publiczne poprzedzać mogą pożyczki komunalne Banku krajowego co do zabezpieczenia rzeczowego lub pierwszeństwa do prawa egzekucji.

Do ustępu III. lit. b) wnosi p. ks. Siczynski dostatecznie poparty dodatek po słowie „pożyczkowych“ dodać „i gminnych kas pożyczkowych.“

Przemawiają pp ks. A. Sapieha, Łazarski, Romanowicz, J. E. L. Wodzicki, ks. Siczynski.

Po przemówieniu sprawozdawcy uchwała Izba ustęp III. a, b i c, zgodnie z wnioskiem komisji i uchyla poprawkę p ks. Siczynskiego.

Sprawozdawca p. Smarzewski czyta:

IV. Przyznanie pożyczki w obligacjach komunalnych nastąpić może tylko za uchwałą Rady nadzorczej Banku krajowego.

Pożyczki w obligacjach komunalnych udzielane gminom, o ile w części lub w całości spłacone być mają z dodatków do podatków bezpośrednich, podlegają nadto jeszcze zatwierdzeniu ze strony Wydziału krajowego.

Pożyczki w obligacjach komunalnych, przewyższające wraz z poprzednio zaciągniętymi pożyczkami komunalnymi kwotę stu tysięcy (100.000) zł., oraz pożyczki, którym pierwszeństwo co do zabezpieczenia rzeczowego lub prawa egzekucji danem być nie może, udzielane będą tylko za zezwoleniem Sejmu krajowego na wniosek Wydziału krajowego.

V. Ogólna suma wydanych obligacji komunalnych w żadnym razie przekraczać nie może ogólnej sumy równoczesnej wierzytelności Banku krajowego w kapitale z tytułu pożyczek udzielonych gminom i powiatom. Do tej sumy wierzytelności nie mogą być doliczane wierzytelności w kapitale, powstające z zalegania rat amortyzacyjnych.

Izba uchwała oddzielnie ustęp IV. i V., zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

W miejsce ustępu VI. otwiera Marszałek rozprawę nad przyjętym przez komisję bankową wnioskiem p. Madeyskiego.

Przemawiają pp. Kozłowski i Żurowski.

Po zamknięciu rozprawy poddaje Marszałek pod głosowanie wniosek p. Madeyskiego w miejsce ustępu VI. w brzmieniu następującem:

Poleca się komisji bankowej, ażeby jak najrychlej przedłożyła Sejmowi skodyfikowany projekt do zmiany i uzupełnienia statutów Banku krajowego w myśl zasad zawartych w ustępach sprawozdania I do V“

Izba uchwała ten wniosek.

Sprawozdawca p. Smarzewski wnosi trzecie czytanie.

Przemawiają pp. Żurowski, Kozłowski i sprawozdawca, następnie pp. Golejewski, St. Badeni, Kozłowski powtórnie.

Marszałek zwraca uwagę p. Kozłowskiego, że po dokonaniu już uchwaleniu w drugim czytaniu wniosku komisji nie może dopuścić merytorycznych uwag, że zatem mowca może prze-

mawiać tylko co do formalnego traktowania. Gdy p. Kozłowski mimo to podnosi dalej merytoryczne obiekcje, Marszałek wzywa go, aby zaniechał tego. P. Kozłowski odpowiada podniesionym głosem:

„Muszę oświadczyć p. Marszałkowi, iż ja nie pod Jego łaską uczyłem się parlamentaryzmu“, Marszałek wzywa p. Kozłowskiego za te słowa do porządku.

P. Kozłowski oświadcza, iż składa mandat poselski i opuszcza salę obrad.

Po przemówieniu p. ks. Sieczyńskiego, uchwała Izba imienne głosowanie w trzecim czytaniu wniosków komisji, i uchwała w imiennem głosowaniu 76 głosami przeciw 36 głosom cały wniosek komisji nad trzecim czytaniem.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z dalszych czynności około organizacji Banku krajowego.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

a) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 3. Czerwca 1884 co do dalszych czynności około organizacji Banku krajowego;

b) poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył projekt do zmiany statutów Banku krajowego, rozszerzający prawa i zakres działania Rady nadzorczej przy wymiarze, przyznaniu i udzielaniu pożyczek hipotecznych, tudzież zawierający postanowienia co do jej składu i sposobu wyboru.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o wniosku p. Polanowskiego w przedmiocie zebrania dat statystycznych o stanie przemysłu gorzelniczego.

Sprawozdawca p. Gross, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa Wydział krajowy, by za pośrednictwem biura statystycznego, z uwzględnieniem kwestyonarza przez wnioskodawcę przedstawionego, zbierał daty dotyczące się warunków produkcyjnych i ruchu przemysłu gorzelnianego w kraju naszym, jego oddziaływania na całość gospodarstwa krajowego, wreszcie wpływu teraźniejszego systemu opodatkowania na rozwój tego przemysłu.

Po przemówieniu p. E. Wolańskiego, uchwała Izba powyższy wniosek komisji.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie szkół rolniczych w Dublanach i folwarku Dublańskiego.

Sprawozdawca p. Edward Jędrzejowicz, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału o krajowej szkole rolniczej w Dublanach, tudzież o folwarku w Dublanach z dnia 6. października r. b. L. 43.008.

2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zarządzić rozpoczęcie budowy gmachu szkolnego dla wyższej szkoły rolniczej w Dublanach w r. 1885 i otwiera na ten cel kredyt do wysokości 8.000 zł.

3) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zarządzić wybudowanie w ciągu roku 1885 dla dyrektora pomieszczenia parterowego drewnianego, którego koszt nie powinien przynosić łącznej sumy 5.600 zł.

4) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu starać się, ażeby c. k. Rząd pokrył połowę tego kosztu.

5) Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na budowę pomieszkania dla dyrektora szkoły w Dublinach kredyt do wysokości 2.800 zł.

W końcu uprasza komisya gospodarstwa krajowego :

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące dwie rezolucyje :

1) Wzywa się Wydział krajowy, ażeby przystąpił do załatwienia uchwał, przyjętych przez Sejm 15. Października 1883, tyczących sprawy gorzelni i kursu gorzelnianego w Dublinach, a wynik przedłożył Sejmowi na najbliższej sesyi.

2) Wzywa się Wydział krajowy, ażeby obok obecnej eksploatacyi torfu, zajął się urządzeniem wyrobu torfu prasowanego, odpowiednio do postępu nauk i doświadczeń poczynionych w tej gałęzi przemysłu.

W ogólnej rozprawie przemawia p. Abrahamowicz i wnosi do ustępu 2. wniosków komisyi dostatecznie poparty dodatek następującej treści :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by zanim rozpoczęta zostanie budowa gmachu szkolnego w Dublinach, zbadał szczegółowo, czy i o ile proponowane rozmiary tego gmachu w ścisłym zastosowaniu do istotnych potrzeb nauki gospodarstwa wiejskiego nie dałyby się zmniejszyć, a w tym razie, ażeby zmniejszenia tego wedle własnego uznania dokonał.

Przemawiają pp. Struszkiewicz i Antoniewicz. który wnosi odroczenie sprawy budowy gmachu szkolnego do następnego roku.

Izba nie popiera wniosku p. Antoniewicza i po przemówieniu p. Wereszczyńskiego i sprawozdawcy przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. E. Jędrzejowicz czyta :

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału o krajowej szkole rolniczej w Dublinach, tudzież o folwarku w Dublinach z dnia 6. października r. b. L. 43 008

Izba uchwała ustęp 1. zgodynie z wnioskiem komisyi bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta :

2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zarządzić rozpoczęcie budowy gmachu szkolnego dla wyższej szkoły rolniczej w Dublinach w roku 1885 i otwiera na ten cel kredyt do wysokości 8.000 zł.

Marszałek otwiera rozprawę nad wnioskiem p. Abrahamowicza.

Po przemówieniu sprawozdawcy, uchwała Izba ustęp 2. zgodnie z wnioskiem komisyi i dodatek p. Abrahamowicza w następującem brzmieniu :

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by zanim rozpoczęta zostanie budowa gmachu szkolnego w Dublinach zbadał szczegółowo, czy i o ile proponowane rozmiary tego gmachu w ścisłym zastosowaniu do istotnych potrzeb nauki gospodarstwa wiejskiego, nie dałyby się zmniejszyć, a w tym razie, ażeby zmniejszenia tego wedle własnego uznania dokonał.

Sprawozdawca czyta :

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zarządzić wybudowanie w ciągu roku 1885. dla dyrektora pomieszkania parterowego drewnianego, którego koszt nie powinien przenosić łącznej sumy 5.600 zł.

P. Antoniewicz wnosi do ustępu 3. wniosku komisyi po słowach „dla dyrektora“ dodatek „profesora i adjunkta.“

Izba nie popiera wniosku p. Antoniewicza i uchwała ustęp 3. zgodnie z wnioskiem komisyi.

Sprawozdawca czyta :

4. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu starać się, ażeby c. k. Rząd pokrył połowę tego kosztu ;

5. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na budowę pomieszkania dla dyrektora szkoły w Dublanach kredyt do wysokości 2.800 zł.

Izba uchwała ustępy 4. i 5. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następnie czyta sprawozdawca:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące rezolucje:

1) Wzywa się Wydział krajowy, ażeby przystąpił do załatwienia uchwał przyjętych przez Sejm 15. Października 1883. tyczących sprawy gorzelnii i kursu gorzelnianego w Dublanach, a wynik przedłożył Sejmowi na najbliższej sesji.

Izba uchwała następną 1. rezolucji zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

2. Wzywa się Wydział krajowy, ażeby obok obecnej eksploatacji torfu, zajął się urządzeniem wyrobu torfu prasowanego, odpowiednio do postępu nauk i doświadczeń poczynionych w tej gałęzi przemysłu.

Przemawiają pp. T. Rozwadowski, ks. A. Sapieha, Antoniewicz dwukrotnie.

Po zamknięciu dyskusji na wniosek p. Chrzanowskiego i przemówieniu sprawozdawcy uchwała Izba ustępną 2. rezolucji zgodnie z wnioskiem komisji.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały wniosek komisji w trzecim czytaniu.

P. Jaworski wnosi z powodu złożenia mandatu przez p. Kozłowskiego wybór uzupełniający jednego członka do komisji kolejowej.

Izba uchwała przystąpić natychmiast do wyboru.

Na skrutatorów powołuje Marszałek pp. Zawadzkiego, Romanowicza, Waygarta, Skrzyńskiego i Łozińskiego.

P. Waygart ogłasza wynik wyboru jednego członka komisji kolejowej w miejsce b. posła Kozłowskiego.

Głosujących 83.

Wybrany p. hr. Jan Tarnowski

Z powodu spóźnionej pory, zamyka Marszałek posiedzenie i naznacza następne na dzień 17. Października 1884 godzinę 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 20. posiedzenia, II. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w Piątek dnia 17. Października 1884 o godzinie 11. przed południem.

1. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku p. Waygarta w sprawie rozkładu kosztów stałego kwaterunku. — Sprawozdawca poseł Adam Jędrzejowicz.
2. Sprawozdanie komisji kolejowej o wniosku p. Alfreda Potockiego w sprawie taryf kolejowych. Sprawozdawca poseł Jaworski.
3. Sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku p. Wojciecha Dzieduszyckiego do ustawy o ustroju publicznych szkół ludowych, a w szczególności wydziałowych i do zmiany ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci. — Sprawozdawca poseł Wojciech Dzieduszycki.
4. Sprawozdanie komisji powodziowej z działu akcyjnej ratunkowej dla dotkniętych klęską powodzi w r. 1884. — Sprawozdawca poseł Artur Potocki.
5. Sprawozdanie komisji powodziowej o przedłożeniu Wydziału krajowego co do środków dających do zabezpieczenia kraju na przyszłość od powodzi i wylewu rzek. — Sprawozdawca poseł Chrzanowski.
6. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o wniosku pp. Chrzanowskiego, Artura Potockiego i Zamoyskiego w sprawie ustanowienia komisji krajowej dla nieszkodliwego odprowadzania wód górskich. — Sprawozdawca poseł Zamoyski.

7. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie popierania przedsięwzięć melioracyjnych na podstawie ustawy państwowej z 30. Czerwca. 1884. — Sprawozdawca poseł Sanguszko.
8. Sprawozdanie komisji budżetowej w przedmiocie uwolnienia dochodów Banku krajowego od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych. — Sprawozdawca poseł Abrahamowicz.
9. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania niższych szkół rolniczych w zachodniej części kraju. — Sprawozdawca poseł Lange.
10. Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszy indemnizacyjnych za rok 1883. — Sprawozdawca poseł Chrzanowski.
11. Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku p. Bobczyńskiego w sprawie wydania noweli do ustawy o pijaństwie. — Sprawozdawca poseł Żarski.

Koniec posiedzenia o godzinie 2. popołudniu.

Marszałek krajowy.

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze:

St. Baden w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 16. października 1884.

749. Mikołaj Budzanowski uczeń III. roku seminarium nauczycielskiego przez p. Ochrymowicza o zapomogę.
750. Brzozów Wydział powiatowy przez p. Bobczyńskiego o pobieranie soli dla tamtejszego powiatu z Łącka.
751. Paweł Tomanek i inni przez p. Jaworskiego w sprawie zmiany kierunku drogi krajowej Lwów - Stojańów.
752. Gmina Mokrze przez p. Płazińskiego o przyjęcie kosztów leczenia i przewozu Maryi Dymek na fundusz krajowy.
753. Paklikowski Aleksander nauczyciel przez p. Romanowicza o podwyższenie płacy.
754. W. S. Krępowski nauczyciel przez p. Małeckiego w sprawie zniesienia żebractwa publicznego.
755. Gminy Lachawa, Sadzawa i inne przez p. Romańczuka o uzupełnienie i zaostrenie ustaw łowieckich.
756. Gmina Dobrowlany przez p. Romańczuka o bezpłatny pobór surowicy solnej w Nowicy.
757. Właściciele obszarów dworskich i reprezentacye gmin i okręgu c. k. Sądu pow. w Bursztynie przez p. Siengalewicza o utworzenie Sądu powiatowego w Bukaczowcach.
758. Eleonora Reinberger przez p. Zamoyskiego o zaopatrzenie.
759. Jan Przybyłowicz nauczyciel z Tuligłów przez p. Zamoyskiego o przyznanie lat służby w zawodzie nauczycielskim.
760. Wydział pow. w Wieliczce przez p. Popiela o budowę kolei Dobra — Wieliczka.

Protokół

20. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego
z dnia 17. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 30.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyplikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, książę Władysław Sapieha, A. Jędrzejowicz i Tytus Siengalewicz.

Obecnych posłów 130.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 18. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów, zaś protokół z 19. posiedzenia jest złożony w biurze sejmowem.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyi wniesionych po dzień 17. Października 1884. od Nr. 761 do 773. które przydzielono następującym komisjom:

Komisji szkolnej L. 761, 762, 763, 764, 765, 766 767, 770, 773.

„ prawniczej L. 768.

„ drogowej L. 769.

Wydziałowi krajowemu zaś przekazano petycyę L. 771. 772.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku p. Waygarta w sprawie rozkładu kosztów stałego kwaterunku.

Sprawozdawca poseł Adam Jędrzejowicz uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przechodzi do porządku dziennego nad wnioskiem posła Waygarta w sprawie rozkładu kosztów stałego kwaterunku.

II. Nad petycyą gminy miasta Lwowa L. 479 o zaprowadzenie ustawy kwaterunkowej i nad petycyą gminy miasta Krakowa L. 292 o zwrot wydatków stałego kwaterunku w czasie

od 1. Lipca 1879 po koniec roku 1883 poniesionych, oraz o wypłaceniu przez lat 15 od 1. Stycznia 1884 r. poczynając, do należitości ze Skarbu Państwa rocznie wypłacanych, dodatku w takiej wysokości, aby wydatek na zakupno i przerobienie koszar obrony krajowej, wraz z procentem 6%, zupełnie został amortyzowany -- Sejm przechodzi do porządku dziennego.

W rozprawie ogólnej przemawiają pp. Chrzanowski, Waygart, Wajgiel, Pilat.

Po zamknięciu rozprawy na wniosek p. St. Badeniego i przemówieniu p. Goldmana i sprawozdawcy, przystępuje Izba do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta ustęp I. wniosku komisji.

P. Waygart stawia w miejsce ustępu I. następujący wniosek :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Wniosek p. Waygarta w sprawie równego rozkładu kosztów stałego kwaterunku wojska, jako też petycja gminy miasta Lwowa o zaprowadzenie ustawy kwaterunkowej do L. 479 wniesiona i petycja gminy miasta Krakowa o zwrot wydatków stałego kwaterunku za czas od 1. Lipca 1879 do końca roku 1883 poniesionych, oraz o wypłacanie przez lat 15 od 1. Stycznia 1884 r. poczynając, do należitości ze Skarbu Państwa rocznie wypłacanych, dodatku w takiej wysokości, aby wydatek na zakupno i przerobienie koszar obrony krajowej wraz z procentem 6% zupełnie został amortyzowany -- odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia następnej sesji sejmowej odpowiednich wniosków.

Izba nie popiera wniosku p. Waygarta i uchwała ustęp I. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta ustęp II. wniosku komisji.

P. Chrzanowski stawia następujący dostatecznie poparty wniosek w miejsce ustępu II. wniosku komisji :

Petycje miasta Krakowa L. 293 i miasta Lwowa L. 479 przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania, a względnie do przedłożenia Sejmowi wniosków jakie uzna za stosowne.

Przemawiają pp. Majer, Pilat i Romanowicz.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. Chrzanowski dla sprostowania faktu.

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba w głosowaniu uchyla ustęp II. wniosku komisji i przyjmuje natomiast wniosek p. Chrzanowskiego.

Z porządku dziennego następuje :

Sprawozdanie komisji kolejowej o wniosku p. Alfreda Potockiego w sprawie taryf kolejowych

Sprawozdawca p. Jaworski prostuje omyłki druku i przedstawia imieniem komisji następujący wniosek :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Zważywszy, że powtarzające się od lat kilku nieurodzaje i klęski elementarne oraz ciągle wzmagający się upadek cen na warunki produkcji w kraju naszym w sposób tak szkodliwy oddziaływały, iż w wielu wypadkach zaledwie koszta produkcji pokryte być mogą ;

Zważywszy, że w skutek zbyt wygórowanych kosztów przewozu kolejowego, a mianowicie w skutek dozwolanych taryf dyferencyonalnych dla krajów ościennych, pod warunkami korzystniejszymi, aniżeli dla kraju naszego, konkurencya Galicyi na targach europejskich staje się niemożliwą ;

Zważywszy, że c. k. Rząd ma prawo potwierdzania a względnie rozporządzania zmian taryf przewozowych na wielkiej części linii kolejowych w państwie austriackim, a w szczególności na tej części kolei Karola Ludwika, która ze Skarbu Państwa z tytułu gwarancji jest subwencyonowaną, a to w moc koncesji z dnia 15. Maja 1867 roku, artykuł 6 i 11 (dz. p. p. Nr. 88 z roku 1867), również jak na kolei Czerniowieckiej w moc ustawy państwowej z dnia 11. Stycznia 1864 Art. VII. p. 4 i 8 (dz. p. p. Nr. 5 z r. 1864), oraz z mocy koncesji z dnia 15., Maja 1867 Art. VI. i XI. (dz. p. p. Nr. 85 z r. 1867);

Zważywszy, że c. k. Rząd we własnej administracyi prowadzi zarząd kolei państwowych w Galicyi, zaś przewóz kolei pierwszej węgiersko-galicyjskiej umową przewozową (Péage) ma zawarowany i w ten sposób przewóz od granicy rosyjskiej do granicy pruskiej ma zapewniony;

Zważywszy, że do wybudowania tychże kolei państwowych Galicya w moc uchwały Sejmu z dnia 21. Października 1881 znacznym datkiem 1,100.000 zł. jedynie z tego powodu się przychyliła, aby przez to uzyskać możność wywozu swych produktów w warunkach przystępniejszych, aniżeli to na kolejach poprzód istniejących miało miejsce:

I. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby taryfy na kolejach państwowych w ogóle, zaś przy wprowadzeniu ruchu na całej przestrzeni kolei państwowych galicyjskich w szczególności, w ten sposób ustanowione i przeprowadzone były, iżby stosunki i potrzeby kraju naszego należycie uwzględniono, a mianowicie, by produkcya i handel galicyjski, w skutek zbyt wygórowanych kosztów przewozu, jak to dotychczas miało miejsce, na dalsze szkody narażane nie były.

II. Wzywa się c. k. Rząd, aby na podstawie udzielonych Towarzystwom kolejowym w Austrii koncesyi w ogóle, zaś w szczególności na podstawie koncesyi kolei Arc. Kar. Ludwika i kolei czerniowieckiej zarządził, ażeby zarządy tychże kolei zniżenie taryf dla przewozu produktów krajowych, mianowicie dla zboża, mąki, drzewa, bydła opasowego, oleju i wosku skalnego w stanie surowym lub przerobionym i t. d. bez zwłoki przeprowadziły, oraz by tymże zarządom wzbroniono przyznawanie dla wywozu produktów z zagranicy pochodzących, ulg taryfowych w warunkach korzystniejszych, aniżeli te, które dla wywozu produktów krajowych obowiązywać będą.

III. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby ze względu na termin, w którym w moc art. 19. koncesyi z dnia 3. Marca 1857 służyć będzie państwu prawo wykupna kolei Arcyks. Karola Ludwika, po dokładnem zbadaniu stosunków tejże kolei rozważył, czy przy tej sposobności nie dałyby się wprowadzić zmiany, których wymaga niezbędnie interes państwa i kraju naszego, szczególnie pod względem uregulowania taryf i zabezpieczenia dla c. k. Rządu zupełnego wpływu na sprawy taryfowe na tejże kolei.

IV. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w obec zbliżającego się wygaśnięcia przywileju c. k. kolei północnej Ces. Ferdynanda, użył odpowiednich środków w celu zapobieżenia, by handel i produkcya kraju naszego nie były narażone na te przeszkody i straty, które dotychczas ponoszą w skutek zbyt wygórowanych kosztów i uciążliwych warunków przewozu na liniach tejże kolei.

Po przemówieniu p. Merunowicza i sprawozdawcy, przystępuje Izba do rozprawy szczegółowej.
Sprawozdawca czyta:

Zważywszy, że powtarzające się od lat kilku nieurodzaje i klęski elementarne oraz ciągłe wzmagający się upadek cen, na warunki produkcji w kraju naszym w sposób tak szkodliwy oddziałują, iż w wielu wypadkach zaledwie koszta produkcji pokryte być mogą;

Zważywszy, że wskutek zbyt wygórowanych kosztów przewozu kolejowego, a mianowicie w skutek dozwolanych taryf dyferencyonalnych dla krajów ościennych pod warunkami korzystniejszymi, aniżeli dla kraju naszego, konkurencya Galicyi na targach europejskich staje się niemożliwą;

Zważywszy, że c. k. Rząd ma prawo potwierdzania a względnie rozporządzania zmian taryf przewozowych na wielkiej części linii kolejowych w państwie austriackim, a w szczególności na tej części kolei Karola Ludwika, która ze Skarbu Państwa z tytułu gwarancji jest subwencyonowana, a to w moc koncesyi z dnia 15. maja 1867 roku, artykuł 6 i 11 (dz. p. p. Nr. 88 z roku 1867), również jak na kolei Czerniowieckiej w moc ustawy państw. z dnia 11. Stycznia 1864 Art. VII. p. 4 i 8 (dz. p. p. Nr. 5 z r. 1864), oraz z mocy koncesyi z dnia 15. Maja 1867 Art. VI. i XI. (dz. p. p. Nr. 85 z r. 1867).

Izba uchwała ustęp 1, 2, i 3, motywów zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

Zważywszy, że c. k. Rząd we własnej administracyi prowadzi zarząd kolei państwowych

w Galicyi. zaś przewóz kolei pierwszej węgiersko-galicyjskiej umową przewozową (Péage) ma zawarowany i w ten sposób przewóz od granicy rosyjskiej do granicy pruskiej ma zapewniony;

P. Merunowicz wnosi uchylenie tego ustępu.

P. Hausner popiera ten wniosek.

Przewodnictwo obejmuje Zastępca Marszałka ks. biskup sembratowicz.

Po przemówieniu sprawozdawcy, uchwała Izba ustęp 4. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

Zważywszy, że do wybudowania tychże kolei państwowych Galicya w moc uchwały Sejmu z dnia 21. Października 1881 znacznym datkiem 1,100.000 zł. jedynie z tego powodu się przyczyniła, aby przez to uzyskać możność wywozu swych produktów w warunkach przystępniejszych, aniżeli to na kolejach poprzód istniejących miało miejsce:

Izba uchwała ten ustęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

I. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby taryfy na kolejach państwowych w ogóle, zaś przy wprowadzeniu ruchu na całej przestrzeni kolei państwowych galicyjskich w szczególności, w ten sposób ustanowione i przeprowadzone były, iżby stósunki i potrzeby kraju naszego należycie uwzględniono, a mianowicie, by produkcya i handel galicyjski, w skutek zbyt wygórowanych kosztów przewozu, jak to dotychczas miało miejsce, na dalsze szkody narażane nie były.

II. Wzywa się c. k. Rząd, aby na podstawie udzielonych Towarzystwom kolejowym w Austrii koncesyi w ogóle, zaś w szczególności na podstawie koncesyi kolei Arcyks. Karola Ludwika i kolei czerniowieckiej zarządził, ażeby koleje te niższe taryfy dla przewozu produktów krajowych, mianowicie dla zboża, mąki, drzewa, bydła opasowego, oleju i wosku skalnego w stanie surowym lub przerobionym i t. d. bez zwłoki przeprowadziły, oraz by zarządom tych kolei wzbroniono przyznawanie dla wywozu produktów z zagraucy pochodzących, ulg taryfowych w warunkach korzystniejszych, aniżeli te, które dla wywozu produktów krajowych obowiązywać będą.

Izba uchwała ustęp I. i II. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

III. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby ze względu na termin, w którym w moc art. 19, koncesyi z dnia 3. Marca 1857, służyć będzie państwu prawo wykupna kolei Arcyks. Karolu Ludwika, po dokładnem zbadaniu stosunków tejże kolei rozważył, czy przy tej sposobności nie dałyby się wprowadzić zmiany, których wymaga niezbędnie interes państwa i kraju naszego, szczególnie pod względem uregulowania taryf i zabezpieczenia dla c. k. Rządu zupełnego wpływu na sprawy taryfowe na tejże kolei.

P. Merunowicz wnosi przejście do porządku dziennego nad ustępem III. wniosku komisji, ewentualnie zaś gdyby wniosek przejścia do porządku dziennego się nie utrzymał, następującą poprawkę:

Po słowach w trzecim wierszu: „czy przy tej sposobności“, dodać słowa: „nie należałoby wykupić jej linie na własność państwa“.

Dalszy zaś ustęp z wniosku komisyjnego opuścić.

Po przemówieniu p. Merunowicza co do formalnego traktowania, Izba w głosowaniu uchyla wniosek przejścia do porządku dziennego i nie popiera poprawki p. Merunowicza, a natomiast uchwała ustęp III. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

IV. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w obec zbliżającego się wygaśnięcia przywileju c. k. kolei północnej Ces. Ferdynanda, użył odpowiednich środków w celu zapobieżenia, by handel i produkcya kraju naszego nie były narażone na te przeszkody i straty, które dotychczas ponoszą w skutek zbyt wygórowanych kosztów i uciążliwych warunków przewozu na liniach tejże kolei.

Przemawia p. Merunowicz i wnosi przejście do porządku dziennego nad ustępnym IV. wniosku komisji, ewentualnie zaś gdyby wniosek przejścia do porządku dziennego się nie utrzymał, stawia do tego ustępu następującą poprawkę:

Zamiast słów w drugim wierszu: „użył odpowiednich środków“: wstawić słowa „przyprowadził do skutku zajęcie tej kolei w zarząd Państwa“.

Po przemówieniu sprawozdawcy i p. Merunowicza co do formalnego traktowania, Izba w głosowaniu uchyla wniosek przejścia do porządku dziennego, i nie popiera poprawki posła Merunowicza, a uchwała ustęp IV. zgodnie z wnioskiem komisji.

Przewodnictwo obejmuje napowrót Marszałek.

Na wniosek sprawozdawcy p. Jaworskiego uchwała Izba przystąpić do trzeciego czytania bez czytania i uchwała cały wniosek komisji kolejowej w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku p. Wojciecha Dzieduszyckiego do ustawy o ustroju publicznych szkół ludowych, a w szczególności wydziałowych i do zmiany ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci.

Marszałek oświadcza, iż dla spóźnionej pory odracza obrady nad tym przedmiotem do następnego posiedzenia, a Izba przystępuje do punktu czwartego porządku dziennego, którym jest sprawozdanie komisji powodziowej z działu akcyi ratunkowej dla dotkniętych klęską powodzi w r. 1884.

Sprawozdawca p. Artur Potocki uwolniony od czytania sprawozdania czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić: .

- 1) Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia z funduszu krajowego bezzwrotnych za siłków na wspomnienie gospodarzy wiejskich, tegoroczną powodzią dotkniętych, do wysokości 200.000 zł. w. a.
- 2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu udać się bezzwłocznie z usilną prośbą do c. Rządu, ażeby w obec potrzeby pomocy dla dotkniętych klęską powodzi w r. b., przechodzącej możność kraju, wyjednał w drodze ustawy państwowej z c. k. Skarbu Państwa
  - a) bezzwrotną zapomogę w wysokości 300.000 zł. w. a. na wspomnienie gospodarzy wiejskich, tegoroczną powodzią dotkniętych;
  - b) bezprocentową pożyczkę dla potrzebujących pomocy gospodarzy wiejskich dotkniętych powodzią, na zakupno nasion na zasiewy jare w wysokości 300.000 zł. w. a. zwrotną w 6ciu równych ratach rocznych, poczynwszy od 1. Stycznia 1886, na które kraj daje porękę, jeżeli pożyczki w porozumieniu i za zgodą Wydziału krajowego będą rozdzielane.

P. Henzel wnosi głosowanie en bloc nad całym wnioskiem komisji

Izba przyjmuje ten wniosek i uchwała en bloc w drugim czytaniu cały wniosek komisji. Następnie czyta sprawozdawca dalszy wniosek komisji.

Wysoki Sejm raczy przekazać Wydziałowi krajowemu do rozpoznania i do możliwego uwzględnienia petycyje, dotyczące kwestyi ratunkowej, a mianowicie L. 435/p. 372, 545/p. 466, 682/p. 576, 738/p. 626, 781/p. 662.

Izba uchwała ta wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca p. hr. Artur Potocki czyta sprawozdanie komisji powodziowej o petycji L. 265 komitetu dla zabezpieczenia brzegów Sanu w Nisku, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę komitetu dla zabezpieczenia brzegów Sanu w Nisku. odstępuje się c. k. Rządowi z gorącym poparciem do dalszego zaxządzenia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca p. hr. Artur Potocki czyta sprawozdanie komisji powodziowej o petycji L. 696 gminy Bohorodczany stare;

- 1) o regulację rzeki Bystrzycy i o ratunek od zatopienia;
- 2) o uregulowanie spławiania przez skarb Sołotwiński praktykowanego, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu aby,

1) Po zbadaniu rzeczy, u c. k. Rządu się postarał, żeby przynajmniej §§. 24, 26, 29, 34, 37, 40 i 42 c. k. patentu lasowego z d. 3. Grudnia 1852 ściśle przestrzegane były;

2) aby po zbadaniu grożącego niebezpieczeństwa na miejscu, udzielił potrzebnej pomocy.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

P. Wereszczyński podnosi z przedłożenia Wydziału krajowego projekt ustawy o zaciągnięciu pożyczki w sumie 200.000 zł.

Marszałek oświadcza, iż ze względu na regulamin obecnie nie może być podany pod rozprawę projekt tej ustawy.

P. Romanowicz wnosi przekazanie tej sprawy komisji budżetowej celem obmyślenia pokrycia.

Po przemówieniu p. Chrzanowskiego, Izba uchwała wniosek p. Romanowicza.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji powodziowej o przedłożeniu Wydziału krajowego co do środków dążących do zabezpieczenia kraju na przyszłość od powodzi i wylewu rzek.

Sprawozdawca poseł Chrzanowski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji z projektami uchwał:

U c h w a ł y :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I.

1. Aby zabezpieczyć wiele okolic kraju naszego od wylewów i powodzi niszczących je prawie corocznie, Sejm Król. Galicyi i Lodomerji z W. Ks. Krakowskiem, dopominając się oddzielną uchwałą, iżby c. k. Rząd prowadził energiczniej i skuteczniej niż dotychczas, kosztem skarbu państwa roboty regulacyjne na przestrzeniach rzek spławnych pod jego pieczę i zarządem zostających. — uznaje za nieodzownie konieczne wykonanie wspólnym nakładem państwa, kraju i stron interesowanych, robót ochronnych i regulacyjnych: na górnym biegu Wisły i Dniestru i na wszystkich dopływach tych dwóch rzek w granicach naszego kraju, oraz na Prucie, Bugu i ich dopływach także w granicach naszego kraju; dalej uznaje za konieczne zabudowanie dzikich potoków górskich wpadających do tych rzek, wreszcie odwodnienie, zalesienie i ustalenie stoków górskich.

2. Dla pokrywania wydatków na roboty poszczególnione pod 1) i na utrzymanie tych robót, będzie utworzony w Galicyi oddzielny „fundusz na regulację wód“, do którego wpływałyby zasiłki dawane przez skarb państwa, przez kraj i przez interesowanych.

3. Do tego funduszu regulacyjnego, dla częściowego pokrycia wydatków na wyżej pod 1.) wymienione roboty, wyznacza Sejm sumę 3,500.000 zł. w. a., wpłacalną w piętnastu równych ratach rocznych począwszy od r. 1885, pod warunkiem, jeżeli skarb państwa zobowiąże się złożyć do tegoż funduszu sumę 9,500.000 zł. w. a. wpłacalną także w piętnastu równych ratach rocznych począwszy od r. 1885.

W ten zasiłek ze skarbu państwa nie byłyby wliczane sumy, które państwo daje corocznie z tytułu zarządu drogami i ich budowy.

4. Obowiązek udziału interesowanych w pokrywaniu wydatków na te roboty regulacyjne i ochronne oraz na ich utrzymanie, uregulowany będzie przez ustawę krajową.

5. Ustanowioną będzie „komisya krajowa dla regulacyi wód“, z siedzibą we Lwowie, pod przewodnictwem Namiestnika, w której skład wejdą: a) delegaci rządu, b) delegaci Wydziału krajowego, c) delegaci obu krajowych Towarzystw rolniczych. Komisya ta ułoży program robót regulacyjnych, oznaczając w jakiej kolei mają być te roboty wykonane ze względu na ich nagłość i ważność, a program ten ma być zatwierdzony przez rząd w porozumieniu się z Wydziałem krajowym; dalej komisya ta ma orzekać co do projektów i kosztorysów poszczególnych robót, kierować ich wykonaniem i zarządzać „funduszem na regulację wód“

Bliższe postanowienia oznaczające liczbę członków „komisji dla regulacyi wód“ i zakres jej działania, oraz zakres działania jej wydziału stałego, wydane będą w drodze administracyjnej przez rząd w porozumieniu się z Wydziałem krajowym.

II.

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem wzywa c. k. rząd, aby roboty regulacyjne na przestrzeniach rzek spławnych pod jego wyłączną pieczę i zarządem zostających, wykonywał raźniej i skuteczniej według własnego przedłożenia złożonego Izbowi Rady państwa przy projekcie budżetu na r. 1884, i roboty te ukończył w terminach zakreślonych w tem przedłożeniu, najpóźniej zaś w lat piętnaście licząc od początku 1884 r.; oraz aby rozszerzył swój zarząd i opiekę nad temi przestrzeniami rzek spławnych, które, po zebraniu dat, okażą się spławnymi, jak to w projekcie wspomnionym zapowiedział.

III.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby wyjednał u c. k. rządu bezzwłoczne rozpoczęcie badań dzikich potoków górskich i rzek w okolicach powodzią nawiedzanych, celem zebrania dat potrzebnych do sporządzenia przybliżonych kosztorysów robót wymienionych w uchwale I., oraz, aby wyjednał rozpoczęcie, o ile można, już z wiosną roku przyszłego, nagłych robót ochronnych.

IV.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby wyjednał u c. k. Rządu: organizację w kraju naszym rządowej służby technicznej i nadzorczej lasowej, odpowiednią rozległości lasów, potrzebie ich ochrony i zalesieniu nagich stoków górskich, oraz podział kraju na okręgi lasowe z szczególnem uwzględnieniem potrzeby nadzoru lasów górskich i przyszłych zalesień; w ogóle, aby tę organizację służby technicznej i nadzorczej lasowej w Galicyi ustanowił rząd po porozumieniu się z Wydziałem krajowym.

P. Abrahamowicz wnosi głosowanie en bloc nad powyższymi wnioskami komisji.

Izba uchwała głosowanie en bloc.

Marszałek poddaje pod głosowanie ustępy I, II, III i IV, wniosku komisji.

Izba uchwała en bloc w drugim czytania ustęp I. do włącznie IV. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Chrzanowski czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a :

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje :

§. 1.

W celu wykonania budowli i robót regulacyjnych i ochronnych dla powstrzymania wylewów rzek, zabezpieczenia ich brzegów i odwrócenia szkód zrzadzanych przez wody górskie, może być zaciągnięta pożyczka krajowa pod najkorzystniejszymi warunkami, do wysokości 3,500.000 zł. w gotówce.

§. 2.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom skarbu i spraw wewnętrzných.

Izba uchwała §§. 1 i 2 tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy w drugim czytaniu uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy i przyjmuje powyższe uchwały (od I do włącznie IV) w trzecim czytaniu.

Następnie na wniosek sprawozdawcy przyjmuje Izba uchwałę następującą:

Powzięciem tych uchwał załatwione zostają petycje do liczb 162, 215, 270, 241, 265, 361, 384, 432, 433, 448, 315, 316, 317, 606, 607, 608, 596, 597, 604, 618, 626, 627, 648, 649, 693, 690, 765, 762, 763, 757, 739.

P. J. E. hr. Alfred Potocki wnosi wysłanie od Sejmu deputacy z 5 członków pod przewodnictwem Marszałka krajowego do Najjaśniejszego Pana, aby przedłożyła i poleciła Jego ojcowskiemu sereu potrzeby i zamiary kraju dotyczące klęsk roku 1884, i zapobieżenia powtarzaniu się takich nieszczęść w przyszłości.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Marszałek oświadcza, iż wybór członków deputacy postawi na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń.

Z powodu spóźnionej pory zamyka Marszałek posiedzenie i naznacza następne na dzień 18. Października 1884 godzinę 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 21. posiedzenia, II. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w Sobotę dnia 18. Października 1884. o godzinie 11. przed południem.

1. Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji drogowej o petycji gminy miasta Brodów, względem udzielenia prawa poboru kopytkowego. Sprawozdawca p. Koziembrodzki.

2. Sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia:

- a) gminie miejskiej w Monasterzyskach w powiecie Buczackim na pobór 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina;
- b) gminie miasta Radymna na pobór opłat od napojów spirytusowych słodzonych;
- c) gminie Kościaszyn w powiecie Sokalskim na użycie narosłych i skapitalizowanych procentów od kapitału serwitutowego na wewnętrzne urządzenia tamtejszej cerkwi filialnej.

Sprawozdawca poseł Smolka.

3. Sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku p. Wojciecha Dzieduszyckiego do ustawy o ustroju publicznych szkół ludowych, a w szczególności wydziałowych i do zmiany ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku poselania do nich dzieci. Sprawozdawca poseł Wojciech Dzieduszycki.

4. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o wniosku pp. Chrzanowskiego, Artura Potockiego i Zamoyskiego w sprawie ustanowienia komisji krajowej dla nieszkodliwego odprowadzania wód górskich. Sprawozdawca poseł Zamoyski.

5. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie popierania przedsięwzięciw melioracyjnych na podstawie ustawy państwowej z 30. Czerwca 1884. Sprawozdawca poseł Sanguszko.

6. Sprawozdanie komisji budżetowej w przedmiocie uwolnienia dochodów Banku krajowego od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych. Sprawozdawca poseł Abrahamowicz.

7. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania niższych szkół rolniczych w zachodniej części kraju. Sprawozdawca poseł Langie.

8. Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszw indennizacyjnych za rok 1883. Sprawozdawca poseł Chrzanowski.

9. Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku p. Bobczyńskiego w sprawie wydania noweli do ustawy o pijaństwie. Sprawozdawca poseł Żarski.
10. Sprawozdanie komisji prawniczej o petycji Towarzystwa ochrony własności ziemskiej w Li-manowej w sprawie uchylecia niezgodności w postępowaniu władz sądowych i politycznych przy dzieleniu posiadłości tabularnych. Sprawozdawca poseł Fruchtman.
11. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o petycji Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego z prośbą o subwencję. Sprawozdawca poseł Zamojski.
12. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku p. Wasilewskiego w sprawie wydania ustawy służbowej i ustawy robotniczej. Sprawozdawca poseł Górecki.

Koniec posiedzenia o godzinie 3. minut 5 po południu.

Marszałek krajowy :

Dr. Zybkiewicz w. r.

Sekretarze:

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 17. Października 1884.

761. Mieszkańcy wsi Wola Postołowa pp. Żurowskiego o zatrzymanie nadal języka ruskiego w szkole ludowej w Lisku.
762. Mieszkańcy wsi Łukawicy — jak wyżej.
763. Mieszkańcy wsi Weremienia — jak wyżej.
764. Mieszkańcy wsi Huzele — jak wyżej.
765. Mieszkańcy miasta Liska — jak wyżej.
766. Mieszkańcy wsi Beruichowa górnego — jak wyżej.
767. Mieszkańcy wsi Postołowa — jak wyżej.
768. Gminy i obszary dworskie powiatu Zaleszczyckiego pp. Chamca. o utworzenie Sądu obwodowego w Zaleszczykach.
769. Gmina i obszar dworski Stojanów pp. Męcińskiego. o zatrzymanie pierwotnego kierunku drogi krajowej Lwów-Stojanów.
770. Towarzystwo pedagogiczne w Siedliczowie pp. Tyszkiewicza, w sprawie zmiany ustawy rękodzielniczej.
771. Gmina miasta Rochatyna pp. Onyszkiewicza, o bezprocentową pożyczkę 15.000 zł. na budowę koszar.
772. Antoni Klebowicz nauczyciel pp. Romańczuka, o zapomogę lub zaliczkę 200 zł.
773. Szymon Kizymowicz nauczyciel pp. Romańczuka o wliczenie 4 lat służby do emerytury.

Protokół

21. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 18. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 40.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, książę Władysław Sapieha, A. Jędrzejowicz i Tytus Siengalewicz.

Obeenyh posłów 129.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 19. posiedzenia uznaje za przyjęty gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów, zaś protokół z 20. posiedzenia jest złożony w binrze sejmowem.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyj wniesionych po dzień 18. Października 1884 które przydzielono następującym komisjom:

Komisji powodziowej L. 778, 779, 781, 783.

„   drogowej L. 780, 782.

Wydziałowi krajowemu zaś przekazano petycye do L. 774, 775, 776, 777.

J. E. p. Namiestnik odpowiada na interpelacye p. Tomisława Rozwadowskiego i towarzyszy, p. ks. Syczyńskiego i towarzyszy, i p. Antoniewicza i towarzyszy.

Z porządku dziennego następuje:

Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdanie komisji drogowej o petycji gminy miasta Brodów, względem udzielenia prawa poboru kopytkowego. Sprawozdawca p. Koziebrodzki.

P. Antoniewicz wnosi otwarcie ponownej rozprawy nad tym przedmiotem.

Izba nie popiera tego wniosku i przystępuje do głosowania.

Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek komisji drogowej w brzmieniu następującem:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadał stosunki dotyczące nowego przedłużenia koncesyi na pobór myta kopytkowego na lat trzy w mieście Brodach i następnie odpowiednie wnioski przedłożył Wysokiemu Sejmowi.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następnie poddaje Marszałek pod głosowanie dodatek p. Hausnera :

Ze względu zaś na okoliczność, że prawo poboru myta kopytkowego w mieście Brodach ustaje już z dniem 28. Lutego 1885 r. upoważnia się Wydział krajowy do przedłożenia na tej jeszcze sesji sejmowej prowizorycznego przyzwolenia na pobór myta kopytkowego w mieście Brodach na rok jeden.

Izba uchwała wniosek p. Hausnera jako dodatek do powyższego wniosku komisji bez rozprawy.

Z porządku dziennego następują sprawozdania Wydziału krajowego o przyzwolenie dodatków do podatków.

Sprawozdawca J. E. p. Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o petycji gminy Monasterzyska powiatu Buczackiego, względem zezwolenia na pobór 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina, z następującym wnioskiem Wydziału krajowego :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Gminie miejskiej Monasterzyska w powiecie Buczackim, zezwala się pobierać w latach 1886, 1887, 1888, 1889, 1890 i 1891 na pokrycie wydatków gminnych 100% dodatek do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca J. E. p. Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego względem nadania gminie miasta Radymna prawa pobierania opłat od napojów spirytusowych słodzonych, z następującym projektem ustawy :

U s t a w a

z dnia _____ zezwalająca gminie miasteczka Radymna powiatu Jarosławskiego na pobór opłaty od słodzonych napojów spirytusowych, obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam co następuje:

Art. I.

Gminie miasteczka Radymna powiatu Jarosławskiego zezwala się pobierać w latach 1885, 1886, 1887, 1888, 1889 i 1890 opłaty od fabrycznie wyrabianych słodzonych napojów spirytusowych bądź w gminie wyrabianych, bądź do niej czy to na sprzedaż, czy na własny użytek wprowadzanych i w jej obrębie zużywanych, po dwa (2) centy w. a. od litra czyli od całej jednej flaszki.

Art. II.

Obręb poboru jest obręb gminy miasteczka Radymna

Art. III.

Opłata ta ciąży tylko na konsumcyi miejscowej, nie można nią obciążać ani produkeyi, ani obrotu handlowego.

Art. IV.

Sposób poboru tej opłaty ustanowiony będzie przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. V.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.
Sprawozdawca czyta Art. I. II. III. IV. i V. tytuł i wstęp.

Izba uchwała oddzielnie art. I. do włącznie V. oraz tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego bez rozprawy — uchwalwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania — uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca J. E. p. Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o prośbie Reprezentacji gminy Kościaszyn w powiecie Sokalskim, o zezwolenie na użycie narosłych i skapitalizowanych procentów od kapitału serwitutowego na wewnętrzne urządzenie tamtejszej filialnej cerkwi, z następującym wnioskiem Wydziału krajowego:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Gminie Kościaszyn powiatu Sokalskiego zezwala się użyć z kapitału wykupna służebnictwa poboru drzewa przez członków tej gminy, przyznanego orzeczeniem e. k. Namiestnictwa jako komisji krajowej do odkupu i regulacji ciężarów gruntowych we Lwowie z dnia 15. Listopada 1872 L. 7176, a przechowywanego w Wydziale krajowym, wraz z odsetkami po koniec roku 1882 narosłymi, wynoszącego kwoty 1.400 zł. m. k. w obligacjach indemnizacyjnych, 43 zł. 34 ct. w. a. w książeczce Banku krajowego i 35 zł. 8½ ct. w. a. w gotówce, całą nadwyżkę nad kwotę 1000 zł. m. k. w obligacjach indemnizacyjnych z kuponami, z których pierwszy dnia 1 Listopada 1884 do zapłaty zapada, więc kwoty 400 zł. m. k. w obligacjach indemnizacyjnych, z których pierwszy dnia 1. Listopada 1884 do zapłaty zapada, 43 zł. 34 ct. w. a. w książeczce Banku krajowego i 35 zł. 8½ ct. w. a. w gotówce na częściowe pokrycie kosztów wewnętrznego urządzenia filialnej cerkwi w Kościaszynie.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku p. Wojciecha Dzieduszyckiego do ustawy o ustroju publicznych szkół ludowych, a w szczególności wydziałowych i do zmiany ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku poselania do nich dzieci.

Sprawozdawca p. Wojciech Dzieduszycki uwolniony od czytania sprawozdania, prostuje omyłki druku i czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia _____ mocą której na zasadzie ustawy państwowej z dnia 2. maja 1883. Dz. u. p. z 5. maja 1883 Nr. 53 wydają się postanowienia o urządzeniu publicznych szkół ludowych, a w szczególności szkół wydziałowych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim, rozporządzam co następuje:

Art. I.

Szkoły ludowe pospolite podając wiadomości ludziom wszelkiego stanu najpotrzebniejsze, urządzone będą tak, iżby dzieci z nauki czerpały oświecenie o zasadach religijnych i moralnych i obowiązkach obywatelskich, tudzież o zadaniach i warunkach zawodu, jakiemu się według okoliczności, miejsca i stanu prawdopodobnie poświęcą.

Nauka ma być w szkołach pospolitych 4, 5 i 6cio klasowych tak rozłożona i prowadzona, ażeby uczniowie po ukończeniu klasy czwartej byli dostatecznie usposobieni do pobierania nauki w szkole średniej lub wydziałowej.

Szkoły będą o ile możności tak urządzone, iżby uczeń mógł z każdym rokiem obowiązku szkolnego przejść do wyższego stopnia nauki.

Podział młodzieży szkolnej na klasy i oddziały będzie zależał od ilości uczniów i od nauczycieli. Z wyjątkiem 4 do 6 klasowych szkół po miastach, może być wszędzie zaprowadzona nauka półdniowa.

Nauka w każdej szkole z osobna stanowić będzie zamkniętą w sobie całość.

Art. II.

Plany nauki dla szkół ludowych pospolitych ulegną rewizji w sposób postanowiony przez obowiązujące przepisy i w myśl art. I. niniejszej ustawy. Zostanie przytem uwzględnioną potrzeba nauki robót ręcznych.

Art. III.

Kursa nauki dopełniającej mają być dalszym ciągiem i dopełnieniem szkoły ludowej pospolitej.

Będzie się w nich odbywać nauka w takich porach dnia, tygodnia i roku, któreby pozwalały uczniom poświęcać się obok ego praktycznym zatrudnieniom. Ilość godzin dopełniającej nauki wynosi co najmniej cztery godziny tygodniowo w szkołach 1, 2 i 3 klasowych, a sześć godzin w szkołach 4, 5 i 6 klasowych.

Mogą także osoby, które przekroczyły wiek szkolny, korzystać z tych kursów aż do ukończonego dwudziestego roku życia, a to odwiedzając naukę bądź wszystkich bądź niektórych tylko przedmiotów.

Art. IV.

Kursa nauki dopełniającej obejmują w dalszym ciągu nauki szkoły ludowej pospolitej następujące przedmioty:

1. Naukę religii.

2. Ćwiczenia w czytaniu i rozbiórce przeważnie rzeczowym stosownych utworów piśmiennictwa podanych w podręczniku przeznaczonym na ten cel a obejmujących pomiędzy innymi wiadomości z historii, geografii i nauk przyrodniczych, z szczególną uwagą na znajomość kraju rodzinnego.

3. Wskazówki o pisaniu listów, tudzież najpotrzebniejsze wiadomości ze stylistyki praktycznej w połączeniu z odpowiednimi ćwiczeniami.

4. Rachunki, mianowicie domowe i gospodarskie.

Ze szczególnem zastosowaniem do potrzeb życia praktycznego mogą wejść w skład tej nauki:

1. Główne zasady pojedynczej rachunkowości.

2. Rysunki.

3. Najważniejsze wiadomości z zakresu gospodarstwa wiejskiego i jego ubocznych gałęzi, albo też z technologii najważniejszych miejscowych zawodów przemysłowych.

Art. V.

Plany nauki dopełniającej ulegną rewizji w sposób postanowiony przez obowiązujące przepisy a w myśl art. III. i IV. niniejszej ustawy.

Art. VI.

Dla uczniów, którzy nie zamierzają udać się ze szkoły ludowej pospolitej do szkół średnich, będą istnieć w kraju szkoły wydziałowe z szerszym niż w szkołach pospolitych programem nauki przysposabiającej zarazem do rolniczego albo do przemysłowego zawodu.

Nauka w szkołach wydziałowych ma być tak urządzona, aby uczniowie ich byli także przyspasabiani do korzystania z nauki w seminariach nauczycielskich, jako też w szkołach specjalnych, o ile wstęp do nich nie jest zawisły od poprzedniego ukończenia pewnej klasy szkół średnich.

Będą osobne dla chłopców, a osobne dla dziewcząt szkoły wydziałowe. Jedne i drugie obejmować będą zazwyczaj kurs nauki czteroletni podzielony na cztery klasy; wszakże szkoły wydziałowe o charakterze przeważnie rolniczym mogą poprzestać na kursie trzyletnim o trzech klasach, a w miarę miejscowej potrzeby można nawet urządzać szkoły wydziałowe o dwu klasach z kursem dwuletnim.

Przyjęcie ucznia do szkoły wydziałowej nastąpi na podstawie egzaminu wstępnego.

W szkołach wydziałowych musi być prócz dyrektora i katechety przynajmniej tylu nauczycieli, ile jest klas.

Liczba godzin tygodniowej nauki wynosi w każdej klasie 24 do 30.

Art. VII.

W szkołach wydziałowych dla chłopców będą przedmiotami nauki:

1. Religia.
2. Nauka języków.
3. Geografia i historia z szczególniejszem uwzględnieniem kraju rodzinnego i w połączeniu z wiadomościami o obowiązującej konstytucyi państwa.
4. Rachunki w połączeniu z rachunkowością pojedynczą.
5. Rysunki z wolnej ręki i rysunki geometryczne.
6. Kalligrafia.
7. Nauki przyrodnicze.
8. Technologia albo gospodarstwo wiejskie, jedno i drugie w połączeniu z ręcznymi ćwiczeniami mechanicznymi.
9. Muzyka.
10. Gimnastyka.

Art. VIII.

Szkoły wydziałowe dla chłopców odpowiadać mają miejscowym potrzebom i stosunkom i będą miały charakter przeważnie bądź przemysłowy bądź rolniczy. Te potrzeby praktycznego życia będą w miarę postępu uczniów w nauce coraz bardziej uwzględnione.

Art. IX.

W szkołach wydziałowych dla dziewcząt nauka stosować się będzie do właściwych tej płci potrzeb i usposobień i przyszedłszy jej stanowiska w rodzinie, uwzględniając przedewszystkiem potrzebę rozleglejszego wykształcenia ogólnego, a nie spuszczając z oka praktycznych także potrzeb.

Przedmioty nauki będą te same co w szkołach wydziałowych dla chłopców z następującymi zmianami:

Miejsce technologii i gospodarstwa wiejskiego zajmie nauka gospodarstwa domowego i robót kobiecych. Gimnastyka nie będzie przedmiotem obowiązkowym. Natomiast higiena będzie wykładana w sposób ile możności wyczerpujący.

Nauka obcych języków może być także zaprowadzona jako przedmiot nadobowiązkowy za zezwoleniem Rady szkolnej krajowej.

Art. X.

Plany nauki dla szkół wydziałowych ulegną rewizji w sposób postanowiony przez obowiązujące przepisy w myśl artykułów VI. — IX. niniejszej ustawy.

Art. XI.

Ze szkołami wydziałowymi połączone być mogą szkoły rolnicze, przemysłowe albo handlowe, niedzielne czy wieczorne, tudzież specjalne praktyczne kursa n. p. koszykarstwa, ceramiki, budownictwa i t. p. jeżeli się na to znajdują fundusze.

Art. XII.

W miejscach gdzie istnieją szkoły ludowe, zaprowadzone mogą być także kursa dla dorosłych, mające na celu dalsze rozwinięcie wiadomości w szkole ludowej nabytych.

Nauczyciele, którzy na tych kursach naukę udzielać będą, mają prawo do osobnego za to wynagrodzenia.

Art. XIII.

Polecam Mojemu Ministrowi oświecenia wykonanie niniejszej ustawy.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

P. Romanowicz wnosi głosowanie en bloc w drugim czytaniu.

Izba przyjmuje ten wniosek.

P. T. Rozwadowski zgłasza poprawkę do Art. VII. punktu 8mego.

Marszałek poddaje pod głosowanie Art. I. II. III. IV. V. i VI.

Izba uchwała Art. I. do włącznie VI. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta Art. VII punkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Izba uchwała z Art. VII. punkt 1. do włącznie 7. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Do punktu 8go Art. VII. po słowie „wiejskie“ wnosi p. T. Rozwadowski dodanie wyrazów „*oraz nauka praktyczna rzemiosł*“.

Izba nie popiera poprawki p. T. Rozwadowskiego i uchwała punkt 8, 9 i 10 zgodnie z wnioskiem komisji.

Marszałek poddaje pod głosowanie Art. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. tytuł i wstęp.

Izba uchwała Art. VIII. do włącznie XIII. oraz tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji en bloc w drugim czytaniu, a uchwalwszy następnie na wniosek sprawozdawcy p. W. Dzieduszyckiego przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca p. W. Dzieduszycki czyta następującą rezolucję :

R e z o l u c y a.

Wzywa się c. k. Rząd, żeby stosownie do zatwierdzonego mocą Najwyższego postanowienia z d. 25. czerwca 1867 r. Statutu organicznego (*Organisations-Regulativ*) Rady szkolnej krajowej Art. III., 4. i §. 74 Ustawy państwowej o zasadach nauki w szkołach ludowych z d. 14. maja 1869 r. (Dz. u p. Nr. 62), polecił poddać pod uchwałę Sejmu krajowego sporządzone przez Radę szkolną krajową projekta t. j. systemy czyli plany nauczania w szkołach ludowych tak pospolitych jak wydziałowych.

Izba uchwała powyższą rezolucję bez rozprawy.

Sprawozdawca p. W. Dzieduszycki czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a ✓.

z dnia . . . . . mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 2. Maja 1873 (Dziennik ustaw krajowych l. 250) o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i o obowiązku posyłania do nich dzieci, tudzież ustawy z dnia 28. Grudnia 1882 (Dziennik ustaw krajowych l. 2 z roku 1883) o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Postanowienia artykułów 4., 5., 6., 12., 13., 14., 15., 24., 40 i 41. ustawy z dnia 2. Maja 1873 (Dz. ust. kraj. l. 250) o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych, i o obowiązku posyłania do nich dzieci, tudzież artykułów 18., 19. i 28. w brzmieniu ustawy z dnia 28. Grudnia 1882 (Dz. ust. kraj. l. 2 z roku 1882.) przestaną odtąd obowiązywać. Artykuły te mają na przyszłość opiewać jak następuje:

Art. 4. Liczba nauczycieli w każdej szkole ludowej stosować się będzie do liczby jej uczniów. Jeżeli liczba uczniów przez trzy następujące po sobie lata dosięga 80, należy bezwarunkowo postarać się o drugiego nauczyciela, o trzeciego, gdy ta liczba

dojdzie do 160 i w tym stosunku dalej. Tam gdzie zostanie zaprowadzona nauka półdniowa, przypadnie stu uczniów na jednego nauczyciela. Wolno jednakże gminie podnieść w swej szkole liczbę nauczycieli ponad ten wymiar, byle przyjęła obowiązek opędzenia z własnych środków w całości stąd wynikającej zwyżki nakładu.

Art. 5. W każdym powiecie politycznym ma być przynajmniej jedna szkoła ludowa pospolita o 4, 5, albo 6 klasach, a to w mieście, w którym ilość dzieci uczęszczających do szkoły jest tak wielką, że zgodnie z postanowieniami art. 4. zajdzie potrzeba ustanowienia odpowiedniej liczby nauczycieli.

Sejm krajowy orzeczy osobną uchwałą o założeniu lub zwińczeniu każdej szkoły wydziałowej, jakoteż o wysokości kwoty, którą się fundusz krajowy przyczyni do jej założenia i utrzymania. Co do istniejących już szkół wydziałowych pozostają w mocy dotychczasowe zobowiązania i orzeczenia organizacyjne, dopóki uchwała sejmowa w tym względzie nie zaprowadzi zmiany.

Art. 6. Oprócz szkół etatowych można zakładać szkoły filialne, w których nauczyciele młodszy będą udzielać nauki.

Szkoły takie mogą powstać:

a) Tam, gdzie najbliższa szkoła ludowa, nie jest wprawdzie więcej jak 4 kilometry odległa, lecz w skutek miejscowych przeszkód czy, to stałe, czy to na dłuższy czas mniej dostępna, majątkowe zaś środki mieszkańców nie wystarczają na założenie osobnej szkoły etatowej;

b) tam gdzie odległość od najbliższej szkoły etatowej przenosi wprawdzie 4 kilometry, ale liczba dzieci nie jest stosunkowo znaczna;

c) wreszcie tymczasowo tam, gdzie zasoby gminy i przeznaczone na cele szkolnictwa ludowego fundusze okręgowe nie wystarczają na założenie szkoły etatowej, chociaż zresztą zachodzą okoliczności wyrażone w art. 1.

Art. 12. Władze szkolne będą miały na uwadze, iż należy przedewszystkiem zaopatrzyć w szkoły te gminy, które ich dotąd nie mają. Ma się to jednak dzieć bez uszczerbku zorganizowanych już szkół etatowych.

Art. 13. Etatowa szkoła ludowa pospolita zwińniętą być może jedynie za przyzwoleniem Rady szkolnej krajowej.

Art. 14. Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół ludowych pospolitych ciąży w pierwszym rzędzie na gminach miejscowych do obrębu jednej szkoły wielonych.

Obszary dworskie należące z niemi lub z jedną z pomiędzy nich do tej samej gminy podatkowej, przyczyniają się tak do zakładania, jakoteż do utrzymywania szkół gminnych, w stosunku niniejszą ustawą bliżej określonym, jeżeli nie utrzymują w swoim obrębie własnym nakładem publicznej szkoły ludowej.

W razie, jeżeli zasoby miejscowe nie wystarczają, przychodzi im w pomoc powszechność okręgu szkolnego, a względnie całego kraju.

Każda gmina winna utworzyć własny fundusz szkolny miejscowy, aby sobie ułatwić utrzymanie swej szkoły.

Również każdy okręg szkolny będzie miał swój osobny fundusz szkolny okręgowy, a prócz tego ma być także fundusz szkolny krajowy.

Co do kosztów zakładania i utrzymywania szkół wydziałowych obowiązują postanowienia art. 5.

Art. 15. Do miejscowego funduszu szkolnego należą grunta nadane szkole, zabudowania szkolne, kapitały, zapisy i darowizny prywatne.

Do tego funduszu wpływają:

I. Dla szkół ludowych pospolitych:

a) wszystkie dochody z majątku szkolnego;
b) ofiary, do których się zobowiązały kiedykolwiek na rzecz szkoły miejscowej gminy, korporacje, instytucje, lub osoby prywatne, jakoteż datki dobrowolne;

c) kary pieniężne, ściągane od rodziców za opieszałość w posyłaniu dzieci do szkoły;

d) dodatki pieniężne od gmin, obszarów dworskich, czyli w ogóle od stron konkurujących na utrzymanie nauczycieli.

II. Wszystkie fundusze przeznaczone na utrzymanie szkół wydziałowych, o ile Sejm uchwałą co innego nie postanowi.

Art. 18. Jeżeli dochody miejscowego funduszu szkolnego, wymienione w art. 15. a, b, c, nie wystarczają na opłacanie nauczycieli szkół ludowych pospolitych i tych wydziałowych, które istniały już przed wejściem w wykonanie niniejszej ustawy, obowiązane są gminy i obszar dworski do wnoszenia na ten cel do miejscowego funduszu szkolnego dodatków pieniężnych, a to gminy aż do 9% całej należności wszystkich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi, w gminie opłacanych, a obszar dworski aż do wysokości 3% całej należności wszystkich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi z obszarów opłacanych, każdy z nich o tyle, o ile by to, co na mocy dawniejszych zobowiązań, bądź to w natrże, bądź też w gotowych pieniądzach na utrzymanie nauczyciela już uiszcza, nie dorównywało oznaczonym powyżej procentom.

W każdym jednak razie obszar dworski przyczynia się do pokrycia niedoboru tylko w trzeciej części tego, do czego by w miarę całej należności swych bezpośrednich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi był na mocy ustaw obowiązany — gdyby należał do związku gminy miejscowej.

Dodatki pieniężne od gminy pokrywane być mają w taki sam sposób, w jaki się pokrywają inne wydatki pieniężne na gminie ciążące.

Art. 19. Zasiłki z funduszy szkolnych okręgowych, a względnie krajowych na pokrycie niedoboru w dochodach przeznaczonych na utrzymanie nauczycieli szkół wymienionych w art. 18.

Rada szkolna miejscowa żądać dopiero wtenczas ma prawo, gdy wskaże, że to, co gmina na ten cel, bądź to na podstawie dawniejszych zobowiązań do corocznych datków w pieniądzech, lub w naturze, bądź to na mocy niniejszej ustawy już opłaca, wynosi przynajmniej 9⁰/₀ całej należitości wszystkich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi, a to, co obszar dworski na ten cel bądź to na mocy dawniejszych zobowiązań do corocznych datków w pieniądzech lub w naturze, bądź na mocy niniejszej ustawy już opłaca, wynosi przynajmniej 3⁰/₀ całej należitości podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi z obszarów opłacanych.

Co do miast i miasteczek, które posiadają własny majątek zakładowy, orzeka Rada szkolna okręgowa, a względnie Rada szkolna krajowa, po wysłuchaniu zdania Wydziału powiatowego, a względnie Wydziału krajowego, czyli i jaki zasiłek ma im być przyznany z funduszu szkolnego okręgowego lub funduszu szkolnego krajowego.

Art. 24. Wszystkie wydatki na wystawienie lub najem, na utrzymanie, wewnętrzne urządzenie, opał, oświetlenie i obsługę budynków szkolnych szkół wymienionych w artykule 18., jakoteż na wystawienie i utrzymywanie albo najem pomieszczeń dla nauczycieli, o ile nauczycielom służy do tego prawo, wreszcie na zakupno lub dostarczenie gruntu pod budynki i pola na szkółkę owocową lub pasiekę, a niemniej miejsca na ćwiczenia gimnastyczne, ponoszą właściwe gminy, o ile te wydatki nie są pokryte na podstawie prawomocnych zobowiązań trzecich osób, korporacji lub funduszków albo zapisów.

Obszar dworski w obrębie gminy położony przyczynia się do opędzania tych wydatków w stosunku w artykule 18. za zasadę przyjętym.

Zasiłki na nie mogą w razach wyjątkowych udzielone być gminom z funduszu szkolnego okręgowego lub krajowego w formie zaliczek, które po upływie pewnego czasu naraz lub ratami mają być zwrócone.

Dochodów miejscowego funduszu szkolnego można użyć na ten cel tylko pod warunkami w artykule 22. wymienionemi. Zresztą Rady szkolne okręgowe wpływać będą na gminy, aby te starały się zebrać na takie wydatki osobne fundusze, z których się tworzy odrębny dział miejscowego funduszu szkolnego, wyłącznie na ten cel przeznaczony.

Art. 28. Do zasiłków na rzecz pojedynczych powiatów z funduszu szkolnego krajowego, ma fundusz szkolny okręgowy dopiero wtenczas prawo, jeżeli powiat, dla którego szkół wymienionych w artykule 18. potrzeba zasiłku, wnosi do niego ogół dodatków przynajmniej 3⁰/₀ całej należitości wszystkich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi wynoszący.

Art. 40. Obowiązek uczęszczania do szkoły zaczyna się z ubiegłym szóstym, a ustaje z upłynionym dwunastym rokiem życia.

Wszystkie dzieci, będące w tym wieku, winne uczęszczać do szkoły publicznej.

Czasowo albo trwale wolne są od tego :

Dzieci, które uczęszczają do szkół wyższych rolniczych, przemysłowych albo specjalnych, o ile te są tak urządzone, aby mogły zastąpić naukę udzielaną po szkołach ludowych; dalej dzieci, których ciężkie ułomności cielesne lub duchowe nie dopuszczają uczęszczania do szkoły; wreszcie dzieci pobierające nauki w domu, albo w prywatnym zakładzie naukowym.

W ostatnim wypadku ciąży odpowiedzialność za to, czy dzieci otrzymują taką przynajmniej naukę, jaka jest dla szkół ludowych przepisana, na rodzicach, albo ich zastępcach.

Jeżeli zachodzą w tej mierze jakie wątpliwości, ma je sprawdzić Rada szkolna okręgowa. Rodzice i ich zastępcy mają się poddać rozporządzeniom, wydanym w tej mierze.

W razie potrzeby postąpi Rada szkolna okręgowa według przepisów artykułów 43. i 44. niniejszej ustawy.

Art. 41. Obowiązek uczęszczania do szkoły ludowej ustaje z ukończonym 12. rokiem życia, jedynie pod warunkiem, jeżeli uczeń udowodni dostateczną biegłość w przepisanych dla szkół ludowych gałęziach nauki. Po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej, winien jednak każdy uczeń, który nie uczęszcza do szkoły wydziałowej, albo do jakiegoś innego zakładu naukowego -- uczęszczać jeszcze przez trzy lata na kursa nauki dopełniającej.

§. 2.

Polecam wykonanie niniejszej ustawy Mojemu Ministrowi oświecenia.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje po rozprawę szczegółowej.

P. Romanowicz wnosi głosowanie en bloc w drugim czytaniu.

Izba przyjmuje ten wniosek.

P. ks. Buchwald zgłasza poprawkę do Art. 4.

P. Męciński zaś do ustępu 2. Art. 5.

Marszałek poddaje pod głosowanie §. 1. ustęp 1.

Izba uchwala ten ustęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta Art. 4.

P. ks. Buchwald wnosi do Art. 4. w 4tym wierszu po słowach „postarać się“ następujący dostatecznie poparty dodatek w miejsce wyrazów „o drugiego nauczyciela, o trzeciego i t. d.“ „o nauczycielkę, która w osobnej izbie dziewczętom nauki udzielać będzie, gdy zaś liczba dojdzie do 160 o drugiego nauczyciela i w tym stosunku dalej — (następnie jak we wniosku komisji).

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba w głosowaniu uchyla poprawkę p. ks. Buchwalda a przyjmuje Art. 4. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca p. W. hr. Dzieduszycki czyta Art. 5.

Do Art. 5. ustępu drugiego wnosi p. Męciński następującą dostatecznie popartą poprawkę :

Po słowach „Sejm krajowy” dodać wyrazy „na przedłożenie Wydziału krajowego”.

Zaś po słowie „dopóki” w 5. wierszu dodać w miejsce słów „uchwała sejmowa” „Sejm na wniosek Wydziału krajowego osobną uchwałą”.

Sprawozdawca przystępuje imieniem komisji do tych poprawek.

Izba w głosowaniu uchwała ustęp pierwszy Art. 5. zgodnie z wnioskiem komisji, zaś ustęp drugi z poprawką p. Męcińskiego w następującem brzmieniu :

Sejm krajowy na przedłożenie Wydziału krajowego orzecze osobną uchwałą o założeniu lub zwinięciu każdej szkoły wydziałowej, jakoteż o wysokości kwoty, którą się fundusz krajowy przyczyni do jej założenia i utrzymania. Co do istniejących już szkół wydziałowych pozostają w mocy dotychczasowe zobowiązania i orzeczenia organizacyjne, dopóki Sejm na wniosek Wydziału krajowego osobną uchwałą w tym względzie nie zaprowadzi zmiany.

Marszałek poddaje pod głosowanie Art. 6, 12, 13, 14 i 15.

Izba uchwała Art. 6, 12, 13, 14 i 15, zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Marszałek poddaje pod głosowanie Art. 18, 19, 24, 28, 40 i 41. §. 2. tytuł i wstęp.

Izba uchwała Art. 18, 19, 24, 28, 40 i 41. §. 2. oraz tytuł i wstęp en bloc w drugim czytaniu zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy p. W. Dzieduszyckiego przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w 3. czytaniu w brzmieniu następującym :

U s t a w a

z dnia . . . . . mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 2. Maja 1873. (Dziennik ustaw krajowych l. 250) o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i o obowiązku posyłania do nich dzieci, tudzież ustawy z dnia 28. Grudnia 1882. (Dziennik ustaw krajowych l. 2 z roku 1883.) o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co
następuje :

§. 1.

Postanowienia artykułów 4., 5., 6., 12, 13., 14., 15., 24., 40 i 41. ustawy z dnia 2. Maja 1873. (Dz. ust. kraj. l. 250) o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych, i o obowiązku posyłania do nich dzieci, tudzież artykułów 18., 19. i 28. w brzmieniu ustawy z dnia 28. Grudnia 1882. (Dz. ust. kraj. l. 2 z roku 1883.) przestaną odtąd obowiązywać. Artykuły te mają na przyszłość opiewać jak następuje :

Art. 4. Liczba nauczycieli w każdej szkole ludowej stosować się będzie do liczby jej uczniów. Jeżeli liczba uczniów przez trzy następujące po sobie lata dosięga 80, należy bezwarunkowo postarać się o drugiego nauczyciela, o trzeciego, gdy ta liczba dojdzie do 160 i w tym stosunku dalej. Tam gdzie zostanie zaprowadzona nauka półdniowa. przypadnie stu uczniów na jednego nauczyciela. Wolno jednakże gminie podnieść w swej szkole liczbę nauczycieli ponad ten wymiar, byle przyjęła obowiązek opędzenia z własnych środków w całości stąd wynikającej zwyczajki nakładu.

Art. 5. W każdym powiecie politycznym ma być przynajmniej jedna szkoła ludowa pospolita o 4, 5, albo 6 klasach, a to

w mieście, w którym ilość dzieci uczęszczających do szkoły jest tak wielką, że zgodnie z postanowieniami art. 4. zajdzie potrzeba ustanowienia odpowiedniej liczby nauczycieli.

Sejm krajowy na przedłożenie Wydziału krajowego orzecze osobną uchwałą o założeniu lub zwinieciu każdej szkoły wydziałowej, jakoteż o wysokości kwoty, którą się fundusz krajowy przyczyni do jej założenia i utrzymania. Co do istniejących już szkół wydziałowych pozostają w mocy dotychczasowe zobowiązania i orzeczenia organizacyjne, dopóki Sejm na wniosek Wydziału krajowego osobną uchwałą w tym względzie nie zaprowadzi zmiany.

Art. 6. Oprócz szkół etatowych można zakładać szkoły filialne, w których nauczyciele młodsi będą udzielać nauki.

Szkoły takie mogą powstać:

a) Tam, gdzie najbliższa szkoła ludowa, nie jest wprawdzie więcej jak 4 kilometry odległa, lecz w skutek miejscowych przeszkód czy to stale, czy to na dłuższy czas mniej dostępna, majątkowe zaś środki mieszkańców nie wystarczają na założenie osobnej szkoły etatowej;

b) tam gdzie odległość od najbliższej szkoły etatowej przenosi wprawdzie 4 kilometry, ale liczba dzieci nie jest stosunkowo znaczna;

c) wreszcie tymczasowo tam, gdzie zasoby gminy i przeznaczone na cele szkolnictwa ludowego fundusze okręgowe nie wystarczają na założenie szkoły etatowej, chociaż zresztą zachodzą okoliczności wyrażone w art. 1.

Art. 12. Władze szkolne będą miały na uwadze, iż należy przedewszystkiem zaopatrzyć w szkoły te gminy, które ich dotąd nie mają. Ma się to jednak dzieć bez uszczerbku zorganizowanych już szkół etatowych.

Art. 13. Etatowa szkoła ludowa pospolita zwiniećta być może jedynie za przyzwoleniem Rady szkolnej krajowej.

Art. 14. Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół ludowych pospolitych ciąży w pierwszym rzędzie na gminach miejscowych do obrębu jednej szkoły wielonych.

Obszary dworskie należące z niemi lub z jedną z pomiędzy nich do tej samej gminy podatkowej, przyczyniają się tak do zakładania jakoteż do utrzymywania szkół gminnych, w stosunku niniejszą ustawą bliżej określonym, jeżeli nie utrzymują w swoim obrębie własnym nakładem publicznej szkoły ludowej.

W razie jeżeli zasoby miejscowe nie wystarczają, przychodzi im w pomoc powszechność okręgu szkolnego, a względnie całego kraju.

Każda gmina winna utworzyć własny fundusz szkolny miejscowy, aby sobie ułatwić utrzymanie swej szkoły.

Również każdy okręg szkolny będzie miał swój osobny fundusz szkolny okręgowy, a prócz tego ma być także fundusz szkolny krajowy.

Co do kosztów zakładania i utrzymywania szkół wydziałowych obowiązują postanowienia art. 5.

Art. 15. Do miejscowego funduszu szkolnego należą grunta nadane szkole, zabudowania szkolne, kapitały, zapisy i darowizny prywatne.

Do tego funduszu wpływają:

I. Dla szkół ludowych pospolitych:

- a) wszystkie dochody z majątku szkolnego;
- b) ofiary, do których się zobowiązały kiedykolwiek na rzecz szkoły miejscowej gminy, korporacje, instytucje, lub osoby prywatne, jakoteż datki dobrowolne;
- c) kary pieniężne ściągane od rodziców za opieszałość w posyłaniu dzieci do szkoły;
- d) dodatki pieniężne od gmin, obszarów dworskich, czyli w ogóle od stron konkurujących na utrzymanie nauczycieli.

II. Wszystkie fundusze przeznaczone na utrzymanie szkół wydziałowych, o ile Sejm uchwałą co innego nie postanowi.

Art. 18. Jeżeli dochody miejscowego funduszu szkolnego, wymienione w art. 15, a, b, c, nie wystarczają na opłacanie nauczycieli szkół ludowych pospolitych i tych wydziałowych, które istniały już przed wejściem w wykonanie niniejszej ustawy, obowiązane są gminy i obszar dworski do wnoszenia na ten cel do miejscowego funduszu szkolnego dodatków pieniężnych, a to gminy aż do 9% całej należności wszystkich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi, w gminie opłacanych, a obszar dworski aż do wysokości 3% całej należności wszystkich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi z obszarów opłacanych, każdy z nich o tyle, o ile by to, co na mocy dawniejszych zobowiązań, bądź to w naturze, bądź też w gotowych pieniądzach na utrzymanie nauczyciela już uiszcza, nie dorównywało oznaczonym powyżej procentom.

W każdym jednak razie obszar dworski przyczynia się do pokrycia niedoboru tylko w trzeciej części tego, do czego by w miarę całej należności swych bezpośrednich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi był na mocy ustaw obowiązany — gdyby należał do związku gminy miejscowej.

Dodatki pieniężne od gminy pokrywane być mają w taki sam sposób, w jaki się pokrywają inne wydatki pieniężne, na gminie ciężące.

Art. 19. Zasiłki z funduszy szkolnych okręgowych a względnie krajowych na pokrycie niedoboru w dochodach przeznaczonych na utrzymanie nauczycieli szkół wymienionych w artykule 18. Rada szkolna miejscowa żądać dopiero wtenczas ma prawo gdy wskaże, że to, co gmina na ten cel, bądź to na podstawie dawniejszych zobowiązań do corocznych datków w pieniądzech lub w naturze, bądź to na mocy niniejszej ustawy już opłaca, wynosi przynajmniej 9% całej należności wszystkich podatków

stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi, a to, co obszar dworski na ten cel bądź to na mocy dawniejszych zobowiązań do corocznych datków w pieniądzu lub w naturze, bądź na mocy niniejszej ustawy już opłaca, wynosi przynajmniej 3° całej należności podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi z obszarów odpacanych.

Co do miast i miasteczek, które posiadają własny majątek zakładowy, orzeka Rada szkolna okręgowa, a względnie Rada szkolna krajowa, po wysłuchaniu zdania Wydziału powiatowego, a względnie Wydziału krajowego, czyli i jaki zasiłek ma im być przyznany z funduszu szkolnego okręgowego lub funduszu szkolnego krajowego.

Art. 24. Wszystkie wydatki na wystawienie lub najem, na utrzymanie, wewnętrzne urządzenie, opał, oświetlenie i obsługę budynków szkolnych szkół wymienionych w artykule 18., jakoteż na wystawienie i utrzymywanie albo najem pomieszczeń dla nauczycieli, o ile nauczycielom służy do tego prawo, wreszcie na zakupno lub dostarczenie gruntu pod budynki i pola na szkółkę owocową lub pasiekę, a niemniej miejsca na ćwiczenia gimnastyczne, ponoszą właściwe gminy, o ile te wydatki nie są pokryte na podstawie prawomocnych zobowiązań trzecich osób, korporacji lub funduszków, albo zapisów.

Obszar dworski w obrębie gminy położony przyczynia się do opędzania tych wydatków w stosunku w artykule 18. za zasadę przyjętym.

Zasiłki na nie mogą w razach wyjątkowych udzielone być gminom z funduszu szkolnego okręgowego lub krajowego w formie zaliczek, które po upływie pewnego czasu naraz lub ratami mają być zwrócone.

Dochodów miejscowego funduszu szkolnego można użyć na ten cel tylko pod warunkami w artykule 22. wymienionymi. Zresztą Rady szkolne okręgowe wpływać będą na gminy, aby te starały się zebrać na takie wydatki osobne fundusze, z których się tworzy odrębny dział miejscowego funduszu szkolnego, wyłącznie na ten cel przeznaczony.

Art. 28. Do zasiłków na rzecz pojedynczych powiatów z funduszu szkolnego krajowego, ma fundusz szkolny okręgowy dopiero wtenczas prawo, jeżeli powiat, dla którego szkół wymienionych w artykule 18. potrzeba zasiłku, wnosi do niego ogół dodatków przynajmniej 3° całej należności wszystkich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi wynoszący.

Art. 40. Obowiązek uczęszczania do szkoły zaczyna się z ubiegłym szóstym, a ustaje z upłynionym dwunastym rokiem życia.

Wszystkie dzieci, będące w tym wieku winne uczęszczać do szkoły publicznej.

Czasowo albo trwale wolne są od tego:

Dzieci, które uczęszczają do szkół wyższych rolniczych, przemysłowych, albo specjalnych, o ile te są tak urządzone, aby mogły zastąpić naukę udzielaną po szkołach ludowych; dalej dzieci, których ciężkie ułomności cielesne lub duchowe nie dopuszczają uczęszczania do szkoły; wreszcie dzieci pobierające nauki w domu, albo w prywatnym zakładzie naukowym.

W ostatnim wypadku cięży odpowiedzialność za to, czy dzieci otrzymują taką przynajmniej naukę, jaka jest dla szkół ludowych przepisana, na rodzicach albo ich zastępcach.

Jeżeli zachodzą w tej mierze jakie wątpliwości, ma je sprawdzić Rada szkolna okręgowa. Rodzice i ich zastępcy mają się poddać rozporządzeniom, wydanym w tej mierze.

W razie potrzeby postąpi Rada szkolna okręgowa według przepisów artykułów 43. i 44. niniejszej ustawy.

Art. 41 Obowiązek uczęszczania do szkoły ludowej ustaje z ukończonym 12. rokiem życia, jedynie pod warunkiem, jeżeli uczeń udowodni dostateczną biegłość w przepisanych dla szkół ludowych gałęziach nauki. Po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej, winien jednak każdy uczeń, który nie uczęszcza do szkoły wydziałowej, albo do jakiegoś innego zakładu naukowego — uczęszczać jeszcze przez trzy lata na kursa nauki dopełniającej.

§. 2.

Polecam wykonanie niniejszej ustawy Mojemu Ministrowi oświecenia.

Sprawozdawca p. W. Dzeduszycki prostuje omyłki druku i czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . . . co do zmiany art. 15go ustawy z d. 2. maja 1873. (Dziennik ustaw krajowych l. 251) o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje :

§. 1.

Znosi się artykuł 15. ustawy z dnia 2. Maja 1873 r. (Dz. ust. i rozp. kraj. l. 251) o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych w dotychczasowej osnowie. Artykuł ten ma opiewać jak następuje :

Płaca młodszego nauczyciela, bądź stale bądź tymczasowo umieszczonego, wynosi 60% płacy nauczyciela rzeczywistego szkoły, przy której młodszy ten nauczyciel pełni służbę. W żadnym jednak razie nie może być niższą nad 200 zł.

Płacę młodszego nauczyciela, zawiadującego stale szkołą filialną, ustanawia się na 250 zł a. w. rocznie. Oprócz powyższej płacy będzie mogła Rada szkolna krajowa na przedstawienie Rad szkolnych okręgowych przyznawać z funduszu szkolnego krajowego nauczycielom młodszym zawiadującym stale szkołą filialną

za każde 5 lat nienagannej służby osobny dodatek pięcioletni, w rocznej kwocie na 25 zł. a. w.

Przyznawanie dodatku pięcioletniego powtarza się tylko do 30 lat służby na posadzie młodszego nauczyciela zawiadującego stale szkołą filialną.

Za czas spędzony przez nauczyciela przy takiej szkole przed wejściem w wykonanie niniejszej ustawy, nie należy się pięciolecie.

§. 2.

Polecam Mojemu Ministrowi oświecenia wykonanie niniejszej ustawy.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

P. Zoll wnosi poprawkę stylistyczną. mianowicie opuszczenie słowa „na“ w §. 1. ustępie 3. przed cyfrą »25«.

Sprawozdawca przystępuje do tej poprawki.

Marszałek poddaje pod głosowanie §. 1. projektu ustawy.

Izba uchwała §. 1. zgodnie z wnioskiem komisji z poprawką stylistyczną p. Zolla.

Marszałek poddaje pod głosowanie §. 2. tytuł i wstęp.

Izba uchwała §. 2. oraz tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. W. Dzieduszycki wnosi przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania.

Izba przyjmuje ten wniosek i uchwała cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca p. W. Dzieduszycki czyta następującą rezolucją:

R e z o l u c y a.

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w wykonaniu uchwały Sejmu z dnia 30. czerwca 1880 projekt reformy obowiązujących ustaw krajowych o szkołach ludowych, w porozumieniu Radą szkolną krajową na następnej sesji Sejmowi przedłożył.

Izba uchwała powyższą rezolucję zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następnie przyjmuje Izba wniosek sprawozdawcy p. W. Dzieduszyckiego przekazania petycji do l. 551, 741, 752, 778, 797, 815, Wydziałowi krajowemu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o wniosku pp. Chrzanowskiego, Artura Potockiego i Zamoyskiego, w sprawie ustanowienia komisji krajowej dla nieszkodliwego odprowadzania wód górskich.

Sprawozdawca p. Zamoyski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

1. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby nstanowił w Galicyi komisję krajową, której atrybucye i skład orzeka §. 23. i §. 24. nstawy z dnia 30. Czerwca 1884. „o nieszkodliwem odprowadzaniu wód górskich.“

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby z funduszu krajowego pokrywał dyety i koszta podróży reprezentanta swego w mającej się ustanowić komisji krajowej.

Izba uchwała ustęp 1. i 2. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie popierania przedsiębiorstw melioracyjnych na podstawie ustawy państwowej z 30. Czerwca 1884.

Sprawozdawca poseł Sanguszko uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

- I. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na popieranie krajowych przedsięwzięć melioracyjnych na zasadzie ustawy państwowej z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116. kredyt na rok 1885. w kwocie 65.000 zł.
- II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zorganizować w porozumieniu z c. k. Rządem obserwację stanów wody na rzekach potrzebujących regulacji oraz opadów atmosferycznych w ich dorzeczeniach i upoważnia Wydział krajowy do pokrycia kosztów założenia i utrzymania stacyi wodoskazowych i ombrometrycznych z dotacyi melioracyjnej.
- III. Sejm uchwała projekty ustaw dotyczących :
  - 1) regulacji potoku Kisieliny ;
  - 2) regulacji rzeki Nowego Brnia ;
  - 3) regulacji odpływów wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską ;
  - 4) regulacji potoku Trześniówki ;
  - 5) regulacji potoku Łęg ;
  - 6) osuszenia bagien Rudnickich ;
  - 7) osuszenia bagien Niskich.

W ogólnej rozprawie przemawiają pp. Skalkowski, Wereszczyński i W. Koziębrodzki.

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. ks. Sanguszko czyta ustęp I. wniosku komisji.

P. J. hr. Stadnicki wnosi odroczenie głosowania nad tym wnioskiem do czasu, kiedy komisya budżetowa przyjdzie z referatem budżetu krajowego na rok 1885.

Izba nie popiera wniosku p. hr. J. Stadnickiego

Przemawiają jeszcze pp. J. E. L. Wodzieki i J. hr. Stadnicki dwukrotnie.

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała ustęp I. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta ustęp II. wniosku komisji.

Izba uchwała ustęp II. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta następujący projekt ustawy :

U s t a w a

z dnia _____ dotycząca regulacji potoku Kisieliny.

Za zgodą Sejmu krajowego Megó Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje :

§. 1.

Regulacja potoku Kisieliny na przestrzeni od Woli radłowskiej aż do ujścia do Dunajca w Wietrzychowicach wraz z uregulowaniem i sprowadzeniem potoku Olszówki do Kisieliny w Miechowicach małych, mająca się wykonać w r. 1885 przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 dz. ust. i rozp. krajowych Nr. 38., uznana zostaje jako przedsięwzięcie subwencyonowane z funduszu krajowżgo.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału powiatowego w Brzesku z r. 1880. preliminarzujący kosztą na 31,058 zł. 43. ct. w. a ; upoważnia się jednak Wydział

krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacji mają się przyczynić:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent prelimitowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. punkt 2. i §. 4. p. 2. a) ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. dz. u. p. Nr. 116. takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów.

c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć w drodze administracyjnej resztą prelimitowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 r. w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da uskutecznić, według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 5.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa skarbu i spraw wewnętrznych.

W ogólnej rozprawie przemawia p. Skałkowski.

Po przemówieniu sprawozdawcy przystępuje Izba do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta §. 1. projektu ustawy.

Izba uchwała §. 1. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta §. 2.

Izba uchwała §. 2. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta §. 3.

P. Romanowicz wnosi do §. 3. lit. c. następującą poprawkę stylistyczną w miejsce dotychczasowego brzmienia tego ustępu:

§. 3. lit. c) ma opiewać:

Wreszcie właściciele gruntów i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym, który przez władze administracyjne oznaczonym będzie, resztę preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875, w stosunku oczekiwanych korzyści, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usuniętem, albo też, o ile na tej podstawie podziału kosztów skutecznie nie można, według wartości tych gruntów i zakładów.

Izba popiera poprawkę p. Romanowicza.

P. W. Koziebrodzki wnosi odesłanie tej poprawki napowrót do komisji celem ponownego skodyfikowania.

Przemawiają pp. ks. A. Sapieha, Wereszczyński dwukrotnie i W. Koziebrodzki.

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba w głosowaniu uchwała §. 3. lit. a) i b) zgodnie z wnioskiem komisji, zaś ustęp lit. c) zgodnie z poprawką stylistyczną p. Romanowicza.

Sprawozdawca czyta §. 4.

Izba uchwała §. 4. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta §. 5.

P. Romanowicz wnosi do §. 5. ustępu 2., 3. i 4. następującą poprawkę stylistyczną:

§. 5. ustęp drugi, trzeci i czwarty.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłania swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób wykonania przedsięwzięcia i ostateczny kosztorys ułoży Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, które mieć będzie odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsięwzięcia.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wykonywania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania technicznych organów rządowych przy wykonaniu tego przedsięwzięcia, ułoży Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

Izba popiera tę poprawkę.

Po przemówieniu sprawozdawcy, który imieniem komisji przyjmuje poprawkę stylistyczną p. Romanowicza, Izba uchwała ustęp 1. paragraf 5. zgodnie z wnioskiem komisji, zaś ustępy drugi, trzeci i czwarty zgodnie z poprawką p. Romanowicza.

Sprawozdawca czyta §. 6. tytuł i wstęp projektu ustawy.

Izba uchwała §. 6. oraz tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Uchwaliwszy na wniosek sprawozdawcy p. ks. Sangszki przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu w brzmieniu następującem:

U s t a w a

z dnia _____ dotycząca regulacji potoku Kisieliny.

Za zgodą Sejmu krajowego Megó Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacja potoku Kisieliny na przestrzeni od Woli radłowskiej aż do ujścia do Dunajca w Wietrzychowicach wraz z ure-

gulowaniem i sprowadzeniem potoku Olszówki do Kisieliny w Miechowicach małych, mająca się wykonać w r. 1885. przez spółkę wodną, która winna być związana na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. Dz. n. i rozp. krajowych Nr. 38., uznana zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału powiatowego w Brzesku z r. 1880. preliminujący kosztą na 31.058 zł. 43 ct. w. a.; upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacji mają się przyczynić:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent preliminowanych kosztów:

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. punkt 2. i §. 4. p. 2. a) ustawy z dnia 30. czerwieca 1884. Dz. nst. p. Nr. 116. takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów:

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym, który przez władze administracyjne oznaczonym będzie, resztą preliminowanych kosztów budowy a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875, w stosunku oczekiwanych korzyści, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa które ma być usuniętem, albo też, o ile na tej podstawie podziału kosztów nskutecznie nie można, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3 pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 5.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłania swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys ułoży Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, które mieć będzie odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wykonywania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współudziału technicznych organów rządowych przy wykonaniu tego

przedsiębiorstwa, ułoży Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 6

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Sprawozdawca p. ks. Sanguszko czyta:

U s t a w a

z dnia ..... dotycząca regulacji rzeki Nowego Brnia.

Za zgodą Sejmu krajowego Megó Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacya rzeki Nowego Brnia na przestrzeni od granicy powiatu Tarnowskiego do ujścia do Wisły wraz z potokami: Rybnica, Lubaskirów, Zgórsko, Jamnica, Upust, Nieczajka, Smęgorzowa, Brnik, Oleśnica i Wielopole do tej rzeki wpadającymi, mająca się wykonać w siedmiu latach od r. 1885 do r. 1891. przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 38 uznana zostaje za przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt rządowy z r. 1875. preliminarzujący koszta budowy na 425.481 zł. wal. austr. upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacji mają się przyezynić:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent preliminarzowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl § 6 p. 2 i § 4 p. 2. a) ustawy z dnia 30. Czerwca 1884 dz. u. p. Nr. 116, takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym, który przez władze administracyjne oznaczonym będzie resztą preliminarzowanych kosztów budowy a to w myśl § 66 krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875, w stosunku oczekiwanych korzyści, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być uzuniętem, albo też, o ile na tej podstawie podziału kosztów skutecznie nie można, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Zasiłki krajowe i rządowe podobnie jak i prestacye uczestników spółki, uiszczane być mają w czasie budowy w równych siedmiu ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym,

§. 6.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłania swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys ułoży Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, które mieć będzie odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wykonywania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współudziału technicznych organów rządowych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, ułoży Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. P. hr Wł. Koziebrodzki wnosi, ażeby i w tym projekcie do ustawy zastosowane były przyjęte już w pierwszej ustawie poprawki stylistyczne p. Romanowicza.

Marszałek zwraca uwagę, iż sama komisya przyjęła już te poprawki do wszystkich projektów ustaw.

P. Romanowicz wnosi głosowanie en bloc w drugim czytaniu.

Izba uchwała ten wniosek.

Marszałek poddaje pod głosowanie §§. 1. do włącznie §. 6. projektu ustawy.

Izba uchwała §§. 1. do włącznie §. 6. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Marszałek poddaje pod głosowanie §. 7. tytuł i wstęp.

Izba uchwała §. 7. oraz tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca ks. Sanguszko prostuje omyłki druku w §. 4. i czyta następujący projekt ustawy.

U s t a w a

z dnia ..... dotycząca udzielenia pożyczki z funduszu krajowego spółce wodnej dla regulacji odpływu wód między Wisłoką a drogą kraj. Dębicko-Tarnobrzeską.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicji i Lodomerji z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacya odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską ma być w roku 1885. przez zawiązaną

w roku 1884. w tym celu spółkę wodną jako przedsiębiorstwo przez kraj subwencyonowane przeprowadzoną.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracji służyć ma projekt zrewidowany w r. 1882. przez krajowe biuro melioracyjne, wedle którego koszta robót wynoszą 35.000 zł.

§. 3.

Dla poparcia tego przedsiębiorstwa, które już otrzymało bezzwrotny zasiłek krajowy w kwocie 8.000 zł. w. a. i takiż zasiłek państwowy w kwocie 6.000 zł. w. a. przyznaje się rzezonej spółce wodnej:

a) z funduszu krajowego cztero procentową pożyczkę w wysokości trzydziestu procent nie pokrytej reszty (21.000 zł.) preliniowanych kosztów, zwrotną w dziesięciu równych ratach rocznych, od 1. Stycznia 1887 począwszy;

b) z państwowego funduszu melioracyjnego pożyczkę cztero procentową w takiejże wysokości, której warunki zwrotu określone będą w drodze administracyjnej.

§. 4.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 1. wymienionej

§. 5.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłania swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys nłoży Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, które mieć będzie odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wykonywania tego wpływn oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania technicznych organów rządowych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa nłoży Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Ponieważ do pojedynczych paragrafów żadnych nie zgłoszono poprawek, poddaje Marszałek pod głosowanie §§. 1. do włącznie 5. projektu ustawy.

Izba uchwała §§. 1. do włącznie 5. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Marszałek poddaje pod głosowanie §. 6. tytuł i wstęp.

Izba uchwała §. 6. oraz tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Uchwalwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca p. ks. Sanguszko czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia ..... dotycząca regulacji potoku Trześniówki.

Za zgodą Sejmu krajowego Megó Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacja potoku Trześniówki, na przestrzeni od połączenia z potokiem Żupawą aż do ujścia do Wisły, wraz z potrzebnem uregulowaniem potoków Żupawy i Dąbrowy w powiecie Tarnobrzesckim, mająca się wykonać w r. 1885 przez spółkę wodną, która winna się zawiązać w myśl §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 dz. u i rozp. kraj. Nr. 38. uznana zostaje jako przedsiębiorstwo subweneyonowane z funduszu krajowego

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt rządowy z r. 1865 preliminujący koszta budowy na 17.688 zł w. a.; upoważnia się jednak Wydział krajowy do ewentualnego poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem, w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacji mają się przyczynić:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. punkt 2. i §. 4. p. 2. a. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. dz. u. p. Nr. 116, takimiż bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym, który przez władze administracyjne oznaczonym będzie resztą preliminowanych kosztów budowy a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 w stosunku oczekiwanych korzyści, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usuniętem, albo też, o ile na tej podstawie podziału kosztów skutecznie nie można, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podaym.

§. 5.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłania swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób wykonywania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys ułoży Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, które mieć będzie odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wykonywania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współudziału technicznych organów rządowych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, ułoży Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda. a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Ponieważ do pojedynczych paragrafów żadnych nie zgłoszono poprawek, poddaje Marszałek pod głosowanie §§. 1. do włącznie §. 5go projekt ustawy.

Izba uchwała §§. 1. do włącznie §. 5go zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Marszałek poddaje pod głosowanie §. 6. tytuł i wstęp.

Izba uchwała § 6. oraz tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca p. ks. Sanguszko czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia _____ dotycząca regulacji potoku Łęg.

Za zgodą Sejmu krajowego Megó Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacya potoku Łęg na przestrzeni od stawu w Jamnicy do ujścia do Wisły, mająca się wykonać w dwóch latach 1885. i 1886. przez spółkę wodną, która winna się zawiązać w myśl §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 38., uznana zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt rządowy z r. 1865., preliniujący koszta robót na 86.778 zł. w. a., upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia potrzebnych zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacji mają się przyczynić:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent prelininowanych kosztów:

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. punkt 2. i §. 4. p. 2. a. ustawy z dnia 30. czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116, takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów.

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym, który przez władze administracyjne oznaczonym będzie, resztą prelininowanych kosztów budowy a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875, w stosunku oczekiwanych korzyści, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa które ma być usuniętem, albo też, o ile na tej podstawie podziału kosztów skutecznie nie można, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Zasiłki krajowe i rządowe, podobnie jak i prestatycje uczestników spółki, uiszczone być mają w czasie budowy w dwóch równych ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 6.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłania swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys ułoży Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, które mieć będzie odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Blizsze szczegóły co do zakresu i sposobu wykonywania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania

technicznych organów rządowych przy wykonaniu tego przedsięwzięcia, ułoży Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

P. hr. Jan Tarnowski wnosi do §. 1. następującą poprawkę: po słowie „przeźreni“ w miejsce słów „od stawu w Jamnicy“ ma być „od granicy gminy Krawce“. Sprawozdawca przystępuje do tej poprawki, a Izba uchwała §. 1. zgodnie z wnioskiem komisji i poprawką p. J. Tarnowskiego w brzmieniu następującem:

Regulacja potoku Łęg na przeźreni od granicy gminy Krawce do ujścia do Wisły, mająca się wykonać w dwóch latach 1885 i 1886. przez spółkę wodną, która winna się zawiązać w myśl §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 38. uznana zostaje jako przedsięwzięcie subwencyonowane z funduszu krajowego.

Ponieważ do dalszych paragrafów nie zgłoszono żadnych wniosków, poddaje Marszałek pod głosowanie §§. 2 do włącznie §. 7. tytuł i wstęp.

Izba uchwała §§. 2 do włącznie §. 7 oraz tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca p. ks. Sanguszko czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia

dotycząca osuszenia bagien Rudnickich.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkim Księstwem Krakowskim, postanawiam co następuje:

§. 1.

Osuszenie bagien w gminach i obszarach dworskich Kończyce, Zalesie, Jeźów, Łętownia, Tarnogóra, Kopki, Rudnik, Stróża i Przędzel powiatu Niżkiego, mające się wykonać w latach 1885 i 1886 przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45 krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875. Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 38, uznane zostaje jako przedsięwzięcie subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracji, służyć ma projekt komitetu galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego preliminarzujący kosztami robót na 57.624 zł.; upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach obliczonej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do kosztów tej melioracyi przyczyniają się:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. p. 2. i §. 4 p. 2. b. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. r. Dz. u. p. Nr. 116 takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym, który przez władze administracyjne oznaczonym będzie, resztą preliminowanych kosztów budowy a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875, w stosunku oczekiwanych korzyści, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa, którą ma być usuniętem, albo też, o ile na tej podstawie podziału kosztów skutecznie nie można, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Zasiłki krajowe i rządowe podobnie jak i prestacye uczestników spółki, uiszczone być mają w czasie budowy w dwóch równych ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 6.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłania swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys ułoży Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, które mieć będzie odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wykonywania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współudziału technicznych organów rządowych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, ułoży Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. P. St. hr. Badeni wnosi przyjęcie całego projektu ustawy en bloc w drugim czytaniu. Izba uchwała cały projekt ustawy en bloc w drugim czytaniu.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca p. ks. Sanguszko czyta następujący projekt ustawy :

U s t a w a

z dnia . . . . . dotycząca osuszenia bagien Niskich.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim, postanawiam co następuje :

§. 1.

Osuszenie bagien w gminach i obszarach dworskich Chyły, Swoly, Moskale, Wareboły. Podwolina i Nowosielec powiatu Niskiego, mające się wykonać w latach 1885 i 1886 przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z d. 14. Marca 1875. Dz. u. i rozp. kraj Nr. 38, uznane zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego .

§ 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt komitetu galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, preliminujący koszta robót na 22.479 zł.; upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach obliczonej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do kosztów tej melioracyi przyczyniają się :

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. p. 2 i §. 4. p. 2 b. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884 r. Dz. u. p. Nr. 116. takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym, który przez władze administracyjne oznaczonym będzie, resztą preliminowanych kosztów budowy a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875. w stosunku oczekiwanych korzyści, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa które ma być usuniętem, albo też, o ile na tej podstawie podziału kosztów skutecznie nie można, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Zasiłki krajowe i rządowe podobnie jak i prestacje uczestników spółki, uiszczone być mają w czasie budowy w dwóch różnych ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 6.

Wykonanie robót melioracyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłania swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób wykonania przedsięwzięcia i ostateczny kosztorys ułoży. Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem które mieć będzie odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsięwzięcia.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wykonywania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania technicznych organów rządowych przy wykonaniu tego przedsięwzięcia, ułoży Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

P. St. Badeni wnosi przyjęcie całego projektu ustawy en bloc w drugim czytaniu.

Izba uchwała cały projekt ustawy en bloc w drugim czytaniu.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej w przedmiocie uwolnienia dochodów Banku krajowego, od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych.

Sprawozdawca poseł Abrahamowicz uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia .....

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem, o uwolnieniu wszystkich dochodów Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem od wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Wszystkie dochody „Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem“ płynące z czynności jego

tak w dziale hipotecznym jak i bankowym, wolne są od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych na lat dziesięć i pół, a mianowicie od dnia 1go Lipca 1883 do 31go grudnia 1893.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej przemawia p Chrzanowski.

Po przemówieniu sprawozdawcy, przystępuje Izba do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta Art. I. projektu ustawy.

Izba uchwała Art. I. projektu ustawy zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta art. II. tytuł i wstęp.

Izba uchwała Art. II. oraz tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania hez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania niższych szkół rolniczych w zachodniej części kraju.

Sprawozdawca poseł Langie uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

I. Sejm zgadza się na uznanie założyć się mającej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach za zakład krajowy i upoważnia Wydział krajowy do otwarcia tej szkoły pod warunkiem, że c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieli na jej założenie zasiłku w kwocie 11.000 zł. w. a. i wyznaczy na jej utrzymanie z c. k. Skarbu państwa stałą dotację roczną w wysokości 5.000 zł. w. a.

II. Sejm zatwierdza projekt etatu osób i plac grona nauczycielskiego krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, w następującym składzie:

E T A T

osób i plac grona nauczycielskiego krajowego niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach.

I.

Grono nauczycielskie krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach składa się:

1) z dwóch nauczycieli fachowych (stałych) z których jeden jest zarazem kierownikiem szkoły;

2) z nauczycieli niestałych, tj. instruktora, nauczyciela do nauk elementarnych i kapelana.

II.

Nauczyciele fachowi (stali) krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach są urzędnikami krajowymi ze wszystkimi prawami i obowiązkami określonymi w ustanowie służby krajowej i uchwałą Wysokiego Sejmu o etacie i placach urzędników i sług Wydziału krajowego z dnia 3. stycznia 1874.

III.

1) Pierwszy nauczyciel fachowy (stały) a zarazem kierownik zakładu otrzymuje wolne pomieszkanie i pobiera:

roczną stałą placę	. . . . .	1.300 zł. w. a.
dodatek aktywalny	. . . . .	240 " " "
dodatek pięcioletni	. . . . .	200 " " "

2) Nauczyciel fachowy pomocnik (stały) otrzymuje wolne pomieszkanie i pobiera:

roczną stałą płacę	720 zł. w. a.
dodatek aktywalny	60 " " "
dodatek pięcioletni	100 " " "

IV.

1. Dodatek pięcioletni nadaje Wydział krajowy każdemu z tych nauczycieli podług powyżej oznaczonej stopy, skoro tenże pełnił na jednej i tej samej posadzie służbę przez pięć lat nieprzerwanie. — Służba pełniona przy innych urządach i szkołach lub szkołach niekrajowych, chociażby przyjętą została do emerytury, nie będzie policzoną przy wymiarze dodatku pięcioletniego.

Dodatek pięcioletni nie może być udzielony jednemu i temu samemu nauczycielowi na tej samej posadzie częściej jak trzy razy, tj. za 15 lat nieprzerwanej służby. Dodatek ten stanowi część płacy i będzie doliczony do stałej płacy przy wymiarze emerytury.

Przy udzielaniu zaliczek na płacę na podstawie §. 37. ustawy służby krajowej uwzględniane będą także dodatki pięcioletnie.

2. Dodatek aktywalny nie może być policzonym do emerytury.

3. Pod względem dyet obowiązuje §. 3 uchwały sejmowej z dnia 15. Października 1881.

V.

1. Nauczyciele niestali krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach nie są urzędnikami krajowymi i nie mają prawa do emerytury, a o wysokości ich wynagrodzenia stanowi każdorazowy budżet funduszu krajowego.

2. Stanowisko nauczycieli nie stałych, ich prawa i obowiązki określają bliżej statut organizacyjny, tudzież regulamina i instrukcje na podstawie statutu tego wydać się mające.

III. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na rok 1885. kredyt do wysokości 3.460 zł. w. a. na utrzymanie w tym roku rzeczonyj szkoły.

Izba uchwała ustęp 1, 2. i 3. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy, a uchwalwszy na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała cały wniosek komisji w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszy indemnizacyjnych za rok 1883.

Sprawozdawca p. Chrzanowski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wstrzymuje się od stanowczego załatwienia przedłożonego mu zamknięcia rachunków funduszy indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i W. Ks. Krakowskiego za r. 1883. a przyjmuje tylko je do wiadomości z zastrzeżeniami uchwalonemi na poprzednich sesjach sejmowych.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku p. Bobczyńskiego w sprawie wydania noweli do ustawy o pijaństwie.

Sprawozdawca p. Żarski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad wnioskiem posła Bobczyńskiego o wezwanie do c. k. Rządu, aby w drodze ustawodawstwa państwowego wyjednał dla Galicyi nowelę do ustawy o pijaństwie z dnia 19. Lipca

1879. tej treści, by żadna wierzytelność powstała z kredytowania gorących napojów przy drobnej sprzedaży sądownie poszukiwaną być nie mogła, tndzież. aby w każdą Niedzielę i Święta wyszynk gorących napojów w pewnych godzinach pod karą był wzbroniony — przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o petycji Towarzystwa ochrony własności ziemskiej w Limanowej w sprawie uchylenia niezgodności w postępowaniu władz sądowych i politycznych przy dzieleniu posiadłości tabularnych.

P. Żarski w zastępstwie sprawozdawcy p. Fruchtmanna uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby jak najrychlej w drodze właściwej poczynił potrzebne kroki celem skutecznego usunięcia sprzeczności między orzeczeniami władz sądowych a orzeczeniami władz politycznych co do kwestyi, czy do podziału posiadłości tabularnych i utworzenia nowych wykazów hipotecznych dla posiadłości tabularnych, przyzwolenie władzy politycznej jest potrzebnem lub nie.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o petycji Towarzystwa pszczeniczno-ogrodniczego z prośbą o subwencyę.

Sprawozdawca p. Zamoyski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby po ścisłym zbadaniu działalności i potrzeb Towarzystwa pszczeniczno-ogrodniczego, w porozumieniu z komitetem Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, w całości lub częściowo wypłacił rzeczonemu Towarzystwu subwencyę w kwocie 400 zł., o ile ta pomoc za stosowną znaną będzie.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku p. Wasilewskiego w sprawie wydania ustawy służbowej i ustawy robotniczej.

Sprawozdawca p. Górecki uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, iżby przedłożył na następnej sesji sejmowej:

1. Ustawę służbową, opartą na obecnym ustroju administracyjnym rozdziału gmin i obszarów dworskich, a to poruczającą rozstrzyganie sporów służbowych na obszarach dworskich, zanim zmiana ustawy gminnej przeprowadzoną zostanie, c. k. Starostwom.

2. Ustawę robotniczą, regulującą stosunki między gospodarzami wiejskimi a robotnikami w ten sposób, by zapewnić dotrzymywanie wzajemnych umów i zobowiązań, poddając je w razie przeciwnym natychmiastowej politycznej egzekucyi.

II. Wzywa się c. k. Rząd, by polecił organom swoim, mianowicie c. k. Starostwom, jak najściślej przestrzeganie i energiczne wykonywanie regulaminów służbowych, celem przywrócenia karności i porządku w stosunkach czeladzi służebnej.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca czyta ustęp I. 1) i 2).

Izba uchwała ustęp I 1) i 2) zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta ustęp II.

Izba uchwała ustęp II. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sekretarz p. Siengalewicz czyta interpelację p. Struszkiewicza i towarzyszy do p. Komisarza rządowego w sprawie budowy kolei państwowej Stryj-Munkacz.

Marszałek oświadcza, iż interpelacja ta jako dostatecznie poparta zostanie udzieloną p. Komisarzowi rządowemu.

Po wyczerpaniu porządku dziennego, zamyka Marszałek posiedzenie i naznacza następne na dzień 20. Października 1884. o godzinie 11. przed południem, z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 22. posiedzenia, II. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w Poniedziałek dnia 20. Października 1884 o godzinie 11. przed południem.

1. Wybór deputacyi do Najjaśniejszego Pana w myśl uchwały Sejmu z dnia 17. Października b. r.
2. Sprawozdanie komisji drogowej o wniosku p. Męcińskiego w sprawie reformy obowiązującej ustawy drogowej. Sprawozdawca większości komisji p. Gross.
Sprawozdawca mniejszości komisji p. Czaykowski.
3. Sprawozdanie komisji kolejowej o wniosku p. Chameca w sprawie budowy kolei żelaznej ze Śniatyna przez Horodenkę do Zaleszczyk. Sprawozdawca p. Golejewski.
4. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu funduszków krajowych na rok 1885. Sprawozdawca p. Smarzewski.
(Sprawozdawcy pojedynczych działów: pp. Chrzanowski, Stanisław Jędrzejowicz, Artur Potocki, Hausner, Goldman, Wojciech Dzieduszycki, Władysław Sapięha, Stanisław Badeni, Rybicki, Jan Stadnicki, Skalkowski, Romanowicz, Scipio, Abrahamowicz. Madeyski.)
5. Sprawozdanie komisji budżetowej o pokryciu uchwalonego przez Sejm wydatku 200.000 zł. w. a. na bezzwrotne zasiłki dla gospodarzy wiejskich powodzią dotkniętych. Sprawozdawca poseł Goldman.
6. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu funduszków indemnizacyjnych na r. 1885. Sprawozdawca poseł Chrzanowski.
7. Sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku p. Romańczuka w sprawie częściowej zmiany ustawy z dnia 28. Sierpnia 1867. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich. Sprawozdawca poseł Zoll.
8. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału kraj. z czynności w zakresie przemysłu krajowego. Sprawozdawca p. Wierzbicki.
9. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku p. W. Koziebrodzkiego w sprawie przepisów o urządzeniu cmentarzy. Sprawozdawca poseł Żarski.
10. Sprawozdanie komisji kolejowej o petycyach w sprawie budowy kolei żelaznej z Dobry do Wieliczki. Sprawozdawca poseł Wierzbicki.

Koniec posiedzenia o godzinie 3. min. *20.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze:

Siengalewicz w. r.

St. Badeni w. r.

Spis petycyj.

wniesionych po dzień 18. Października 1884.

774. Adam i Marya małżonkowie Midowicz pp. Stadnickiego o zapomogę z funduszu powo-
dziowego.
  775. Spółka wodna dla regulacyi rzeki Skawy w powiecie Wadowickim pp. Zolla o subwencyę.
  776. Józef Koszelnik i inni pogorzelcy z Chodorówki pp. Romańczuka o zapomogę.
  777. Gmina Myszkowice pp. Maxa, o zapomogę na budowę szkoły.
  778. Zwierzchność gminy Pianowice pp. Bereźnickiego w sprawie regulacyi Dniestru.
  779. Zwierzchność gminy Maksymowice — jak wyżej.
  780. Obszar dworski w Monastyreu pp. Janko o prawę poboru myta, wedle taryfy klasy drugiej.
  781. Gmina Werbiż pp. Jankę w sprawie regulacyi Dniestru.
  782. Obszar dworski w Terszakowie pp. Jankę o prawo poboru myta, wedle taryfy klasy drugiej.
  783. Spółka wodna Rzeszowsko-Łańcucka pp. Alfreda hr. Potockiego o subwencyę na regulacyę
Wisłoka.
-

Protokół

22. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego
z dnia 20. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 20.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyplikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, Władysław ks. Sapieha, Tytus Siengalewicz i A. Jędrzejowicz.

Obeonych posłów 127.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 20. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów, zaś protokół z 21 posiedzenia jest złożony w biurze sejmowem.

Sekretarz p. dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyj wniesionych po dzień 20. Października 1884. od Nr. 784 do Nr. 797 włącznie które przydzielono następującym komisjom:

Komisji administracyjnej L. 784, 785.

Komisji budżetowej L. 787, 792.

Komisji powodziowej L. 788.

Komisji petycyjnej L. 790, 791, 794, 795, 796.

Komisji drogowej L. 797.

Wydziałowi krajowemu zaś przydzielono petycyę do L. 786, 789, 793.

Sekretarz p. dr. Stanisław hr. Badeni czyta następujące pismo Prezydium c. k. Namiestnictwa do L. 10.093/pr.:

Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku!

Udzieloną mi szacowném pismem z dnia 17. b. m. L. 925/s. uchwałę Wys. Sejmu z dnia 17. b. m. w sprawie taryf kolejowych, nie omieszkam przedłożyć Jego Ekscelencyi Panu Ministrowi handlu, — jednak obecnie już mam zaszczyt oznajmić z upoważnienia Jego Ekscelencyi Pana Ministra handlu, że Prześwietna Reprezentacya kraju, może być zupełnie spokojną, iż przy ustanowieniu i dalszym rozwoju taryf na galicyjskich kolejach państwowych, stosunki i potrzeby kraju będą zawsze należycie uwzględniane. — Na razie mam zaszczyt nadmienić, że według reskryptu Jego Ekscelencyi pana Ministra handlu z dnia 17 b. m. L. 1817/H. M. na porządku

dziennym zwołanego na 4. Listopada b. r. pierwszego posiedzenia szerszej Rady kolei państwowych, między innymi umieszczono także sprawę zastóowania zaprowadzonych na zachodnich kolejach państwowych zniżonych taryf od przewozu osób i ładunków do całej galicyjskiej sieci kolei państwowych.

Jak dotychczas, będzie także i w przyszłości nieustannem usiłowaniem c. k. Rządu korzystać z wszystkich tych środków, które mu przysługują z mocy obowiązujących koncesyj w obec kolei prywatnych, ażeby z jednej strony najważniejszym produktom krajowym zapewnić racjonalne poparcie, i ażeby z drugiej strony nie przyznawano zagranicy nieusprawiedliwionych korzystniejszych warunków, a właśnie istnienie rozległej sieci kolei państwowych umożliwi Rządowi w przyszłości osiągnięcie zamierzonego celu także przez pośredni wpływ na koleje prywatne.

Chwilę, z którą wejdzie w życie prawo Rządu do wykupna dawniejszych linii galicyjskich kolei Karola Ludwika, Jego Ekscelencya pan Minister handlu nie spuszcza z oka, i mogą Wysockiej Reprezentacyi kraju stanowcze dać zapewnienie, że c. k. Rząd nie omieszka skorzystać tak z tej sposobności, jako też z wygaśnięcia przywileju kolei północnej Cesarza Ferdynanda, ażeby okazać swoją jak najżywszą troskliwość o interesa ekonomiczne kraju.

Proszę przyjąć wyraz mego wysokiego poważania.

We Lwowie dnia 20 października 1884.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Wybór deputacyi do Najjaśniejszego Pana w myśl uchwały Sejmu z d. 17. Października b. r.

Na skrutatorów powołuje Marszałek posłów: Romańczuka, Goldmana, Żurowskiego, Popiela, Jędrzejowicza Stanisława, hr. Scipiona, Tyszkiewiczza, Madeyskiego i Łubieńskiego.

Marszałek przerywa posiedzenie na 15 minut celem porozumienia się co do wyboru.

Po przerwie p. hr. Golejewski wnosi, ażeby wszystkie petycje, które wejdą do protokołu, niemniej i dziś odczytane, przekazane były Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji drogowej o wniosku p. Męcińskiego w sprawie reformy obowiązującej ustawy drogowej.

Przemawia najpierw sprawozdawca większości komisji p. Gross — następnie udziela Marszałek głosu sprawozdawcy mniejszości komisji p. Alfonsowi Czajkowskiemu.

W rozprawie ogólnej przemawia członek Wydziału krajowego p. Wł. Badeni.

Marszałek oświadcza, iż zapisani są do głosu przeciw wnioskowi większości i mniejszości komisji posłowie: Mieroszowski, Wolański Erazm, Max i Fruchtmann, zaś przeciw wnioskowi większości komisji pp. Stadnicki Jan, Sieczyński i Rybicki.

Przemawiają pp. Mieroszowski, J. Stadnicki, E. Wolański.

Przewodnictwo obejmuje Zastępcę Marszałka ks. biskup Sembratowicz.

Przemawia następnie p. ks. Sieczyński.

P. W. Koziębrodzki wnosi zamknięcie dyskusyi.

Pod względem formalnym przemawiają pp. ks. Sawa dwukrotnie, St. hr. Badeni, Abrahamowicz, Czajkowski Alfons i E. Wolański.

P. W. Koziębrodzki cofa wniosek zamknięcia dyskusyi.

Przemawiają następnie p. Wł. hr. Badeni, Rybicki, Max.

Przewodnictwo obejmuje napowrót Marszałek krajowy.

Na wniosek p. St. hr. Badeniego uchwała Izba zamknięcie rozprawy.

Marszałek oświadcza, iż zapisani są do głosu przeciw wnioskowi komisji pp. Fruchtmann, Łazarski, Abrahamowicz, E. Wolański i Antoniewicz, za wnioskami zaś pp. Henzel i Męciński, i wzywa zapisanych do głosu posłów, aby wybrali mowców generalnych.

Przemawia p. Męciński jako mowca generalny za wnioskiem większości komisji drogowej, a następnie p. Abrahamowicz jako mowca generalny przeciw wnioskowi większości komisji drogowej.

Marszałek ogłasza wynik wyboru deputacyi do Najjaśniejszego Pana.

Głosujących: 90.

Wybrani: Czł. Sejmu ks. biskup Albin Dunajewski 88 głosami, Czł. Sejmu ks. biskup Sembratowicz 87 gł., p. Alfred hr. Potocki 89 gł., p. Władysław ks. Sapieha 88 gł., p. Chrzanowski 80 gł.

Marszałek odracza o godz. 4. po południu dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji drogowej — do godziny 8. wieczór.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera ciąg dalszy posiedzenia o godz. 8. min. 20 wieczór.

Sekretarz p. T. Siengalewicz czyta interpelację p. Zamoyskiego i towarzyszy do p. komisarza rządowego w sprawie przyjmowania uczniów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie do rządowej służby lasowo-technicznej.

Przemawia sprawozdawca wniosku mniejszości komisji drogowej p. A. Czaykowski.

Następnie przemawia p. Gross jako sprawozdawca wniosku większości komisji drogowej.

Przemawiają p. E. Wolański dla sprostowania faktu i p. Męciński.

Marszałek oświadcza, iż zapyta Izbę najpierw, czy weźmie za podstawę obrad szczegółowych wniosek większości komisji, a gdyby ten wniosek się nie utrzymał, czy przyjmuje za podstawę wniosek mniejszości.

Izba uchyla wniosek większości i uchwała wziąć wniosek mniejszości za podstawę rozprawy szczegółowej.

Marszałek otwiera rozprawę szczegółową nad wnioskiem mniejszości komisji drogowej.

Sprawozdawca p. A. Czaykowski czyta:

U S T A W A

zmieniająca niektóre postanowienia ustawy drogowej.

Art. I.

Postanowienia §§. 11., 12., 13., 14., 16., 18., 19., 25., 26., 27., 28. i 31. ustawy krajowej z dnia 18. Sierpnia 1866. dz. u. kr. Nr. 15. z 1867 r. w dotychczasowym brzmieniu zostają uchylone i mają opiewać jak następuje:

§. 11.

Koszta budowy i utrzymania drogi krajowej ponosi fundusz krajowy.

Czy i w jakiej mierze powiaty, przez które te drogi przechodzą, jeszcze osobno przyczyniać się mają do tych kosztów, oznaczonóm będzie przy uznaniu drogi za krajową (§. 2.) w każdym pojedynczym wypadku ustawą krajową.

Koszta budowy i utrzymania dróg powiatowych ciężą na funduszach właściwego powiatu, a Rada powiatowa winna corocznie uchwalać dotację potrzebną do utrzymywania tych dróg w dobrym stanie.

Czy i w jakiej mierze gminy i obszary dworskie, przez które te drogi przechodzą, jeszcze osobno przyczyniać się mają do kosztów budowy tych

dróg prestacyami, oznaczy Rada powiatowa w każdym poszczególnym wypadku (§. 26. u. 3).

Koszta budowy i utrzymania dróg gminnych tak na gruntach gminy, jak obszaru dworskiego mają być pokrywane:

- a) prestacyami §§. 12., 14., 15. i 16. wskazanymi,
- b) dodatkiem do podatków (§. 12. ust. 3.),
- c) zasiłkiem z powiatowego funduszu dróg gminnych (§. 13.).

P. Erazm Wolański wnosi do §. 11. projektu ustawy następującą dostatecznie popartą poprawkę:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Koszta budowy i utrzymania dróg gminnych, tak na gruntach gminy, jak obszaru dworskiego, mają być pokrywane:

Składką pieniężną według podatku gruntowego, domowego, zarobkowego i dochodowego, opłacanego tak w gminie jak i na obszarze dworskim.

Dalej źródłami funduszu dróg gminnych są:

1. Datki fabryk i przedsiębiorstw drogi te niezwykłym sposobem zużywających;
2. Kary pieniężne i kary dyscyplinarne nałożone z powodu przekroczeń policyjnych na drogach gminnych;
3. Własne dochody z zarządu dróg, jako to: ze sprzedaży własnych niepotrzebnych gruntów, budynków, wydzierżawienia trawy i t. p.;
4. Subwencye dla dróg gminnych z funduszu krajowego lub powiatowego udzielone.

Przemawiają pp. Antoniewicz i Jan hr. Stadnicki, który wnosi następującą poprawkę w miejsce §. 11.

§. 11. Koszta budowy i utrzymania drogi krajowej, ponosi fundusz krajowy. Czy i w jakiej mierze powiaty, przez które te drogi przechodzą, jeszcze osobno przyczyniać się mają do tych kosztów, oznaczonem będzie przy uznaniu drogi za drogę krajową (§. 2.) w każdym pojedynczym wypadku ustawą krajową.

Koszta budowy i utrzymania dróg powiatowych, ciężą na funduszach właściwego powiatu; koszta budowy i utrzymania dróg gminnych tak na gruntach gminy, jak obszaru dworskiego, ponoszą wspólnie gmina i obszar dworski.

A to:

- a) prestacyą §§. 12., 14. i 15. wskazaną, i
- b) zasiłkiem z powiatowego funduszu dróg gminnych (§. 13.).

Po przemówieniu sprawozdawcy, poddaje Marszałek pod głosowanie poprawkę p. E. Wolańskiego.

Izba uchyla tę poprawkę.

Następnie poddaje Marszałek pod głosowanie poprawkę p. J. hr. Stadnickiego.

Izba uchyla poprawkę p. J. hr. Stadnickiego, i uchwała §. 11. projektu ustawy zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca p. A Czajkowski czyta:

§. 12.

Prestacye na rzecz dróg gminnych wymierza się w sposób następujący:

Od każdego numeru domu położonego w gminie wiejskiej lub na obszarze dworskim, i od każdej rodziny, a względnie partyi prowadzącej samoistne gospodarstwo domowe a zamieszkałej w gminie miejskiej, odraabiać należy rocznie cztery dni piesze.

Kto opłaca podatek bezpośredni przepisany w gminie lub na obszarze dworskim, uiszcza rocznie, oprócz prestacyi powyżej oznaczonej, 3% dodatku do podatków bezpośrednich.

Obszar dworski winien nadto wydać potrzebny do budowy i utrzymania dróg gminnych materiał drewniany, o ile przeciętna wartość tego materiału nie przewyższa 5% dodatków do opłacanych przez obszar dworski podatków bezpośrednich. Koszta dowozu materiału drewnianego mają być pokryte środkami wskazanymi §. 11. lit. a), b), c).

Zarządowi drogowemu wolno będzie, w razie uznanej przez niego potrzeby, zmienić robotę pieszą na ciągłą: w stosunku trzech dni pieszych do jednego dnia parokonnego, a dwóch dni pieszych do jednego dnia parobylanego zaprzęgu.

Zamiany takiej żądać można tylko od kontrybuenta, posiadającego potrzebny inwentarz roboczy i niszczonego prestacyę w naturze.

Gdyby ilość prestacyi w pewnej miejscowości przewyższała potrzebę, natenczas może Rada powiatowa za przyzwoleniem Wydziału krajowego, zniżyć na rok jeden wymiar prestacyi.

P. E. Wolański wnosi do §. 12. projektu ustawy następującą dostatecznie popartą poprawkę:
Opuścić 1. alinę, w drugiej zamiast 3% postawić 5%.

P. Gniewosz wnosi do §. 12. następującą dostatecznie popartą poprawkę:

Ustęp 1., 2., 3., 5., 6. zostają.

Ustęp 4. Obszar dworski winien nadto wydać potrzebny do budowy i utrzymania dróg gminnych materiał drewniany, o ile przeciętna wartość tegoż nie przewyższa w ciągu roku 5% dodatków do podatków bezpośrednich przez obszar ten opłacanych.

Ustęp 7. odpada.

Przemawiają pp. hr. J. Stadnicki i Zygmunt Dembowski, który stawia następującą dostatecznie popartą poprawkę, jako dodatek do §. 12. projektu ustawy:

Dodatek do alinei 3. Obszary dworskie, które w ciągu roku administracyjnego nie dostarczyły materiału do budowy dróg w wartości dochodzącej do wysokości 5% opłacanych podatków bezpośrednich, składają na rzecz funduszu dróg gminnych sumę całą lub różnicę tylko wynikającą z obrachunku.

Przemawiają pp. Męciński, który wnosi odesłanie §. 12 z poprawkami do komisji, celem wzięcia pod obrady, Polanowski, J. hr. Tarnowski.

Na wniosek p. hr. St. Badeniego, uchwała Izba zamknięcie rozprawy.

Przemawia jeszcze p. Skarszewski i stawia następującą dostatecznie popartą poprawkę:

Do §. 12. ust. 2.:

Od każdego Nru domu w gminie wiejskiej lub na obszarze dworskim, od każdej rodziny, a względnie partyi prowadzącej samoistne gospodarstwo domowe, a zamieszkałej w gminie miejskiej, odrabiać należy rocznie dwa dni piesze.

Przemawiają następnie zapisani do głosu pp. Abrahamowicz i Łazarski, który wnosi do §. 12. projektu ustawy dostatecznie popartą poprawkę:

Obszar dworski winien nadto wydać potrzebny do budowy utrzymania dróg gminnych materiał drewniany, a to o ile można z lasów najbliższych budowy położonych.

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchyla wniosek odraczający p. Męcińskiego i poprawkę p. Skarszewskiego, a uchwała ustęp pierwszy i drugi zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta ustęp 3. wniosku komisji.

Izba uchwała ustęp 3. zgodnie z wnioskiem komisji, i uchyla poprawkę p. E. Wolańskiego.

Sprawozdawca czyta ustęp 4. wniosku komisji.

Izba uchwała ustęp 4. zgodnie z wnioskiem komisji, i przyjmuje dodatki wniesione przez p. Gniewosza i p. Łazarskiego, a uchyla wniosek p. Dembowskiego, skutkiem czego ustęp 4. §. 12. projektu ustawy brzmieć ma jak następuje:

Obszar dworski winien nadto wydać potrzebny do budowy i utrzymania dróg gminnych materiał drewniany, o ile można z lasów najbliższych, o ile przeciętna wartość tego materiału nie przewyższa w ciągu roku 5% dodatków do opłacanych przez obszar dworski podatków bezpośrednich. Koszta dowozu materiału drewnianego mają być pokryte środkami wskazanymi §. 11. lit. a), b), c).

Marszałek zamyka posiedzenie o godzinie 12. w nocy i naznacza następne na dzień 21. Października 1884 godzinę 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 23. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie we Wtorek dnia 21. Października 1884 o godzinie 11. przed południem.

1. Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji drogowej o wniosku p. Męcińskiego w sprawie reformy obowiązującej ustawy drogowej. Sprawozdawca większości komisji p. Gross. Sprawozdawca mniejszości p. Czajkowski

2. Sprawozdanie komisji kolejowej o wniosku p. Hausnera w sprawie statutu organizacyjnego kolei państwowych. Sprawozdawca poseł Gross.

3. Sprawozdanie komisji bankowej o zmianach w statucie Banku krajowego co do obligacyj komunalnych. Sprawozdawca p. Smarzewski.

4. Propozycja Wydziału krajowego co do wyboru jednego zastępcy członka Rady nadzorczej Banku krajowego. Sprawozdawca poseł Wereszezyński.

5. Sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku p. Romańczuka w sprawie częściowej zmiany ustawy z dnia 28. Sierpnia 1867 o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich. Sprawozdawca poseł Zoll.

6. Sprawozdanie komisji kolejowej o wniosku p. Chamca w sprawie budowy kolei żelaznej ze Śniatyna przez Horodenkę do Zaleszczyk. Sprawozdawca poseł Golejewski.

7. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu funduszków krajowych na rok 1885. Sprawozdawca poseł Smarzewski. (Sprawozdawcy pojedynczych działów: pp. Chrzanowski, Stanisław Jędrzejowicz, Artur Potocki, Hausner, Goldman, Wojciech Dzieduszycki, Władysław Sapieha, Stanisław Badeni, Rybicki, Jan Stadnicki, Skalkowski, Romanowicz, Scipio, Abrahamowicz. Madeyski)

8. Sprawozdanie komisji budżetowej o pokryciu uchwalonego przez Sejm wydatku 200.000 zł. w. a. na bezzwrotne zasiłki dla gospodarzy wiejskich powodzią dotkniętych. Sprawozdawca poseł Goldman.

9. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu funduszków indemnizacyjnych na r. 1885. Sprawozdawca poseł Chrzanowski.

10. Sprawozdanie Wydziału krajowego o zezwoleniu na pobór kopytkowego w Kołomyi i w Brodach. Sprawozdawca poseł Władysław Badeni.

11. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału kraj. z czynności w zakresie przemysłu krajowego. Sprawozdawca p. Wierzbicki.

12. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku p. W. Koziebrodzkiego w sprawie przepisów o urządzeniu ementarzy. Sprawozdawca p. Żarski.

13. Sprawozdanie komisji kolejowej o petycyach w sprawie budowy kolei żelaznej z Dobry do Wieliczki. Sprawozdawca p. Wierzbicki.

14. Drugie czytanie wniosku p. Skarszewskiego w sprawie przydzielenia gminy Jasienna do Sądeckiego okręgu szkolnego. Sprawozdawca p. Stanisław Tarnowski (starszy).

15. Sprawozdanie komisji górniczej o petycyi przedsiębiorców kopalni nafty w powiecie Gorlickim o subwencyę na zakupno warstatów wiertniczych. Sprawozdawca poseł Władysław Sapieha.

16. Drugie czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o petycyi osady Zebranówka w powiecie Śniatyńskim, względem odłączenia jej ze związku gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka położonych w powiecie Kossowskim. Sprawozdawca poseł Żarski

17. Drugie czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności za czas od 1. Lipca 1883 do 1. Lipca 1884. Sprawozdawca poseł Popiel. (Sprawozdawcy pojedynczych działów: pp. Szeptycki, Lasoeki, Tyszkiewicz, ks. Sawa, Mochuacki i Wasilewski).

P. Męciniński wnosi, ażeby sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku p. Romańczuka, i sprawozdanie komisji bankowej o zmianie statutu Banku krajowego, umieszczono przed budżetem na porządku dziennym.

Izba przychyliła się do tego wniosku.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz.

Sekretarze:

St. Badeni.

Siengalewicz.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 20. Października 1884.

784. Gminy Bołczynów, Przewłoczna i Sokołówka przez p. Tadeusza Dzieduszyckiego, o pozostawienie przy c. k. Starostwie w Brodach.

785. Jańska gmina przez p. Merunowicza, o wyłączenie z powiatu Gródeckiego, a przyłączenie do powiatu Lwowskiego.

786. Gmina Kopyczyńce przez p. Mochnackiego o zapomogę dla mieszkańców dotkniętych powodzią.

787. Reprezentacya rękodzielnicza we Lwowie przez p. Smolkę, o przeznaczenie na popieranie przemysłu krajowego sumy 80.000 zł.

788. Zdzisław Krynicki, właściciel dóbr Krynicy, p. p. Smolkę w sprawie regulacyi Dniestru.

789. Stowarzyszenie dam dobroczynności w Tarnopolu przez p. Maxa, o zapomogę dla zakładu „Ochrona dla dzieci“.

790. Pełnomocnicy gmin Dynkowa i Krasówki przez p. Maxa, o oddzielenie ich od parafii Borek wielkich i nadanie księdza.

791. Ks. Tadeusz Wirski przez p. Romańczuka w sprawie budowy młyna przez Sosię Artmann w Lazianach.

792. Rękodzielnicy i przemysłowcy krakowscy przez p. Weigla, o przeznaczenie na popieranie przemysłu krajowego sumy przez Wydział krajowy na ten cel do budżetu wstawionej.

793. Grzegorz Becker przez p. Ochrymowicza o pomoc do dalszych robót przy kopalni nafty w Podhoreach.

794. Tytus Łazowski, magister farmacyi i towarzysze przez p. Pławickiego, o pomnożenie liczby aptek w Galicyi.

795. Kaszawa gmina przez p. ks. Kopycińskiego o odłączenie od parafii Zolyńskiej.

796. Gmina chrześcijańska miasta Buczacza przez p. Władysława Wołańskiego o darowanie procentów zwłoki od zaległości indemnizacyjnej.

797. Gmina i obszar dworski Smarzów i inne gminy i obszary dworskie przez p. St. Badenię, w sprawie zmiany kierunku drogi Lwów-Stożanów.

Protokół

23. posiedzenia II. sesyi V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 21. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 20.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zybkiewicz.

Sekretarze; Posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, ks. Władysław Sapieha, Tytus Siengalewicz,
Adam Jędrzejowicz.

Obeonych posłów 128

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 21. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów, protokół zaś z 22. posiedzenia jest złożony w biurze sejmowem.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni czyta spis petycyj wniesionych po dzień 21. Października 1884. od Nr. 798 do Nr. 803 włącznie, które w myśl uchwały Sejmu z dnia 20. Października 1884. przekazane zostały Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Marszałek oznajmia iż p. Hausner usprawiedliwia słabością nieobecność swoją.

Przystąpiono do porządku dziennego którego pierwszym punktem jest:

Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji drogowej o wniosku p. Męcińskiego w sprawie reformy obowiązującej ustawy drogowej.

Sprawozdawca mniejszości komisji p. Czaykowski.

Marszałek oświadcza, iż wczoraj przy głosowaniu nad poprawką p. Łazarskiego mylnie ogłosił rezultat, gdyż jak sekretarze sejmowi obliczyli, przeciw poprawce p. Łazarskiego głosowało 46 posłów — a za poprawką również 46 posłów — zatem przy równości głosów poprawka p. Łazarskiego upadła. Żeby jednak wszelką wątpliwość usunąć, wznawia Marszałek rozprawę i głosowanie nad tą poprawką.

P. Łazarski uzupełnia swoją poprawkę jeszcze słowami „z lasów *własnych* najbliższych.

Po przemówieniu p. Abrahamowicza i sprawozdawcy uchyla Izba poprawkę p. Łazarskiego i uchwała ustęp 4. §. 12. projektu ustawy w następującem brzmieniu:

Obszar dworski winien nadto wydać potrzebny do budowy i utrzymania dróg gminnych materiał drewniany, o ile przeciętna wartość tego materiału nie przewyższa w ciągu roku 5⁰/₀ dodatków do opłacanych przez obszar dworski podatków bezpośrednich. Koszta dowozu materiału drewnianego mają być pokryte środkami wskazanymi §. 11. lit. a), b), c).

Przemawia p. ks. Siczynski.

Sprawozdawca p. A. Czaykowski czyta:

Zarządowi drogowemu wolno będzie w razie uznanej przez niego potrzeby, zmienić robotę pieszą na ciągłą: w stosunku trzech dni pieszych do jednego dnia parokonnego, a dwóch dni pieszych do jednego dnia parobydłanego zaprzęgu.

Zamiany takiej żądać można tylko od kontrybuenta posiadającego potrzebny inwentarz roboczy i uiszczającego prestacyę w naturze.

Gdyby ilość prestacyi w pewnej miejscowości przewyższała potrzebę, natenczas może Rada powiatowa za przyzwoleniem Wydziału krajowego, zniżyć na rok jeden wymiar prestacyi.

Izba uchwała ustępy 5, 6 i 7 paragraf 12. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Na wniosek p. E. Wolańskiego wzywa Marszałek sprawozdawcę do odczytania §§. 13. i 14.

Sprawozdawca p. Czaykowski czyta:

§. 13.

Jeżeli prestacye i inne źródła funduszków dróg gminnych nie wystarczają na budowę i utrzymanie tychże dróg w pewnej miejscowości, natenczas niedobór pokryty będzie zasiłkiem z powiatowego funduszu dróg gminnych, na rzecz którego obowiązana jest Rada powiatowa uchwalać corocznie dotacyę potrzebną. (§. 26. ust. 4.)

Do funduszu tego wpływają dodatki do podatków (§. 12. ust. 3.) tudzież dochody z wykupna nieużytych w ciągu roku prestacyi i z nieużytych opłat pieniężnych. (§. 14.)

§. 14.

Za podstawę do obliczenia prestacyi rocznej służyć będą spisy domów i rodzin względnie partyi.

Spisy takie będą układane pod kontrolą Wydziału powiatowego przez organa miejscowe (§. 28 ust. 3 i 4) co lat trzy według stanu, jaki się znajdował w gminie i na obszarze dworskim dnia 31. Grudnia.

Prestacye winien zarząd drogowy w miarę potrzeby zużyć rok rocznie w całości oraz nieuiszczone w terminie prestacye wykonać bez zwłoki na koszt obowiązanych. Nie użyte w ciągu roku prestacye mają obowiązani do dni trzydziestu po ukończonym roku spłacić według cen wykupna (§. 16) a kwotę pieniężną ztąd jakoteż z nieużytych spłat pieniężnych powstałą, naczelnik gminy i przełożony obszaru dworskiego wnieść mają bez zwłoki do kasy Wydziału powiatowego (§. 27. ust. 3).

Prestacya w naturze ogranicza się na terytoryum gminy wraz z obszarem dworskim jedną stanowiących miejscowość, wolno wszakże zarządowi drogowemu użyć roboty ciągłej do dostawy materiałów znajdujących się w innej miejscowości, z warunkiem, że dostawa ta uskutecznioną być może w ciągu jednego dnia.

Jeżeli kontrybuent nie chce lub nie może wykonać osobiście robocizny prestacyjnej, natenczas zastąpić go może w uiszczeniu powinności drogowej tylko osoba zupełnie zdolniona do tej roboty.

Osoby, które nie ukończyły ośmnastego roku życia, albo też wskutek starości niezdolne są do pracy, nie mogą zastępować nikogo w odbywaniu powinności drogowych.

P. E. Wolański stawia następującą poprawkę do §. 14.

Nieodrobione obowiązujące prestacje w naturze przy drogach gminnych — mają być użyte na szutrowanie dróg w obrębie wsi jeżeli się kamień na miejscu znajduje.

Izba nie popiera poprawki p. E. Wolańskiego. Przemawia p. hr. J. Stadnicki.

Po zamknięciu rozprawy szczegółowej, uchwała Izba §§. 13 i 14 projektu ustawy zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta : §. 16.

Każdy do prestacji obowiązany (§. 12) może się od niej wykupić spłatą jej wartości, na podstawie ceny ustanowionej przez Radę powiatową, (§. 26 ust. 5) a to w przeciągu sześciu tygodni od dnia ogłoszenia ceny wykupna.

Izba uchwała §. 16. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta :

§. 18.

Do budowy albo rekonstrukcji drogi powiatowej lub gminnej, ważnej pod względem komunikacji a zbyt kosztownej dla powiatu, udzielane być może wsparcie z funduszu krajowego.

§. 19.

Jeżeli droga krajowa lub powiatowa przechodzi przez miejską lub wiejską osadę i jedynie z powodu szczególnych potrzeb tych osad wymaga większych kosztów, jako to: na budowanie ścieków, kanałów lub bruku, całą ztąd wynikającą nadwyżkę kosztów budowy i utrzymania ponosi miejscowa osada.

Jeżeli użytkowanie kopalni i kamieniołomów lub inne przedsiębiorstwo wyłącznie fabryczne, albo też przedsiębiorstwo mające na celu eksploatację lasów, nieomyślną drogę powiatową lub gminną niezwykle sposobem zużywa lub psuje, obowiązany będzie przedsiębiorca do osobnych datków na rzecz tej drogi.

Wysokość tych datków i sposób ich uiszczania należy oznaczyć dobrowolną ugodą między Wydziałem powiatowym a stroną. Jeżeli nie przyjdzie ugoda do skutku, orzeka Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Wysokość tych datków ma być zastosowaną do tej miary, w jakiej zużycie drogi przez przedsiębiorstwo powiększa koszta jej utrzymania.

Izba uchwała §§. 18 i 19 oddzielnie zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta :

§. 25.

Wydział krajowy prowadzi w granicach niniejszej ustawy naczelną nadzór nad kierunkiem, budową i utrzymywaniem wszystkich innych dróg publicznych nierządowych tudzież nad ich funduszami, wydaje potrzebne w tym celu instrukcje tak administracyjne i rachunkowe jako też techniczne i czuwa nad ściśłem wykonywaniem przepisów istniejących.

Jeżeli Wydział powiatowy zaniedbuje drogi powiatowe, lub nie wykonywa należyte nadzoru nad drogami gminnymi, albo w sposób nieodpowiedni używa prestacji i funduszy drogowych, natenczas Wydział krajowy wydaje stosowne zarządzenia, a wrzecie potrzeby przez siebie uznanej, ustanowi za zgodą politycznej władzy krajowej na koszt powiatu swój własny organ w celu zastępowania Wydziału powiatowego.

Jeżeli Rada powiatowa nie ustanowi ceny wykupna prestacji w należywym czasie (§. 26—5), natenczas dokona tej czynności Wydział krajowy, który obowiązany jest również przedsięwziąć

stosowne środki zaradcze, jeżeli Rada powiatowa nie uchwali funduszków i dotacyj wskazanych w §. 26—2) i 4).

Wydział krajowy rozstrzyga spory między Radami powiatowymi co do kierunku dróg powiatowych, również jak co do środków, którymi każda z nich do budowania i utrzymania takowych przyczyniać się ma, nakoniec rozstrzyga sprawy drogowe w drodze odwołania się doń wniesione.

Przemawiają pp. E. Wolański dwukrotnie i Romer.

Po przemówieniu sprawozdawcy uchwała Izba §. 25. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 26.

Rada powiatowa stanowi:

- 1) o budowie i kierunku nowej drogi powiatowej, o zmianie kierunku lub zaniechaniu drogi istniejącej i zawiadania o tem Wydział krajowy (§. 7.);
- 2) o funduszach potrzebnych do budowania i utrzymania dróg powiatowych;
- 3) o przestacyach gmin i obszarów dworskich do dróg powiatowych;
- 4) o dotacji potrzebnej na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych (§. 27. ust. 3).
- 5) o corocznej cenie wykupna pretaacy), uchwałą przynajmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem każdego roku administracyjnego powziąć się mającą.

Rada powiatowa oznacza na podstawie preliminarzy przedłożonych przez zarządy drogowe te obszary dworskie, których przeciętna wartość potrzebnego materiału do utrzymania dróg gminnych przewyższa 5% dodatków do opłacanych podatków bezpośrednich (§. 12. ust. 4.), i stanowi o pokryciu tej nadwyżki z funduszu powiatowego dróg gminnych. Oznaczenie takie przeprowadzone będzie co trzy lata.

§. 27.

Wydział powiatowy:

- 1) prowadzi cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg powiatowych;
- 2) nadzoruje urzędy gminne i obszary dworskie, co do budowy i utrzymywania dróg gminnych i kieruje odnośnymi czynnościami miejscowego zarządu drogowego (§. 28. ust. 3 i 4) a w razie zaniedbania, zarządza co uzna za stosowne;
- 3) zarządza powiatowym funduszem dróg gminnych, przedkłada corocznie Radzie powiatowej preliminarz potrzeb, które z tego funduszu mają być pokryte i wyznacza zasiłki w myśl §. 13;
- 4) kieruje budową i dozoruje utrzymania drogi krajowej w granicach swego powiatu, jeżeli ta czynność przez Wydział krajowy została mu powierzona;
- 5) rozstrzyga spory i rekursy w sprawach dróg gminnych;
- 6) w razie zaniechania drogi powiatowej lub gminnej, przeprowadza całą czynność §. 9. przepisaną.

Izba uchwała §§. 26 i 27 oddzielnie zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

§. 28.

O potrzebie nowej drogi gminnej dla zewnętrznej komunikacji, stanowi Rada gminna za porozumieniem się z przełożonym obszaru dworskiego i za zgodą Rady powiatowej.

W razie niezgodności zdań rozstrzyga Wydział krajowy.

Zwierzchność gminna razem z przełożonym obszaru dworskiego prowadzą cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg gminnych, do nich należy starać się, aby drogi gminne w dobrym stanie były utrzymywane.

W miejscowościach, w których obszar dworski wcielony jest do gminy, zakres działania przełożonego obszaru dworskiego przechodzi na Reprezentację gminną.

Jeżeliby organa miejscowe nie utrzymywały dróg gminnych w dobrym stanie, lub używały w sposób nieodpowiedni prestacyi i funduszów drogowych, natenczas Wydział powiatowy ma zarządzić temu w sposób stosowny, a w szczególności winien tenże w miarę potrzeby a za zgodą politycznej władzy powiatowej, objąć bezpośredni zarząd dróg rzeczonych. w którym to razie rozporządzać będzie prestacyami, niemniej też dochodami z myta lub innymi funduszami dla tych dróg przeznaczonymi.

Wszelkie spory i zażalenia, dotyczące objęcia dróg gminnych w zarząd Wydziału powiatowego, rozstrzyga Wydział krajowy, w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

P. Romer wnosi poprawkę do §. 28. treści następującej: w ustępie pierwszym, ostatnim wierszu ma być zamiast słów „Rady powiatowej” „Wydziału powiatowego” zaś w ustępie 2gim zamiast słów „Wydział krajowy” „Wydział powiatowy”.

Po przemówieniu sprawozdawcy który przyjmuje poprawkę p. Romera do ustępu pierwszego §. 28. uchwała Izba §. 28. zgodnie z wnioskiem komisji z poprawką p. Romera do ustępu pierwszego, a uchyla poprawkę wniesioną do ustępu drugiego.

Sprawozdawca czyta:

§. 31.

Ustawa drogowa nie obowiązuje miast posiadających odrębne statuty gminne.

W granicach tej ustawy oraz innych odnośnych ustaw i przepisów obowiązujących, wyda c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, wykonawczy regulamin drogowy, mający zarazem obejmować szczegółowe postanowienia o potrzebnych terminach w poszczególnych czynnościach administracyjnych. o współdziałanie władz rządowych w czuwaniu nad dobrym stanem dróg, tudzież o przedsięwzięciu, w razie potrzeby, stosownych środków egzekucyjnych.

P. Rybicki wnosi w miejsce ustępu pierwszego §. 31. następującą poprawkę dostatecznie popartą:

Ustawa drogowa nie obowiązuje miast Lwowa i Krakowa, a w innych miastach, które opłacają podatek domowo-czynszowy i dla których wydana jest ustawa budownicza z dnia 28. Kwietnia 1882 Nr. 77. D. u. kr. obowiązuje z tą odmianą: że w tych miastach, zamienione będą prestacye w §§. 11 i 12 wymienione, wedle ceny przez Radę powiatową ustanowionej na pieniądze, a wypadającą z tej zamiany kwotę pieniężną z całej gminy, rozłoży Rada gminna na podstawie podatków bezpośrednich na wszystkich do prestacyi obowiązanych.

Przemawiają pp. Męciński dwukrotnie, Pilat, Max, Abrahamowicz i Rybicki.

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała poprawkę p. Rybickiego w miejsce ustępu pierwszego §. 31. wniosku komisji — zaś ustęp drugi zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta Art. II, Art. III, tytuł i wstęp w brzmieniu następującem:

Art. II.

Ustawa niniejsza obowiązywać będzie w rok od dnia ogłoszenia jej w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych i ma mieć zastosowanie do odnośnych postanowień ustawy o publicznych dojazdach kolejowych z dnia 15 kwietnia 1881. Dz. ust. kraj. Nr. 46.

Art. III.

Wykonanie ustawy niniejszej polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

U s t a w a
zmieniająca niektóre postanowienia ustawy drogowej.

Art. I.

Postanowienia §§. 11., 12., 13., 14., 16., 18., 19., 25., 26., 27., 28. i 31. ustawy krajowej z dnia 18. Sierpnia 1866. Dz. u. kr. Nr. 15. z 1867. r. w dotychczasowym brzmieniu zostają uchylone i mają opiewać jak następuje:

Izba uchwała Art. II i Art. III oddzielnie oraz tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca podnosi, iż skutkiem przyjęcia poprawki p. Gniewosza do ustępu 4. §. 12go wypuścić należy w §. 26. w końcowym ustępie słowa: „Oznaczenie takie przeprowadzone będzie co trzy lata“

P. Henzel wnosi przystąpienie do trzeciego czytania. P. E. Wolański wnosi imienne głosowanie nad trzecim czytaniem.

P. hr. Szczęsny Koziobrodzki wnosi ażeby cała ustawa drogowa obecnie w drugim czytaniu uchwalona — została przedrukowaną i posłom rozdana, a dopiero wówczas ażeby przystąpiono do trzeciego czytania.

Izba nie popiera wniosków pp. Henzla i E. Wolańskiego, a uchwała wniosek odraczający trzecie czytanie p. S. hr. Koziobrodzkiego.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji kolejowej o wniosku p. Hausnera w sprawie statutu organizacyjnego kolei państwowych.

Sprawozdawca poseł Gross uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zważywszy, że statut organizacyjny kolei państwowych z dnia 27. Czerwca 1884. (Dz. ust. Nr. 103) obejmuje postanowienia, które zakres działania Dyrekcji ruchu zanadto ścieśniają;

zważywszy, że interesa krajów, w których koleje państwowe istnieją, tylko w Radach kolejowych przy Dyrekcjach ruchu, odpowiedni na ustanowienie taryf kolejowych wpływ mających, nie zaś w ogólnej Radzie kolejowej należytą opiekę znaleźć mogą;

zważywszy wreszcie, że wspomniany statut organizacyjny zawiera postanowienia, które dozwolne dopuszczają tłumaczenie:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd, aby dalszemi rozporządzeniami i przy wydawaniu instrukcji służbowych postarał się o usunięcie tych ujemnych stron statutu — niemniej o wykonanie tegoż w sposób najodpowiedniejszy interesom kraju naszego.

Wnioskiem tym załatwia komisya kolejowa równocześnie przydzielone jej petycje Nr. 706 i Nr. 869.

P. ks. A. Sapieha stawia następujący dostatecznie poparty wniosek w miejsce wniosku komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd, aby dalszemi rozporządzeniami wykonawczemi i przy wydawaniu instrukcji służbowych zapewnił wykonywanie statutu organizacyjnego kolei państwowych z dnia 27. Czerwca 1884. (Dz. u. p. Nr. 103) w sposób najodpowiedniejszy interesom kraju naszego.

Przemawiają pp. JE. hr. Alfred Potocki, p. Romańczuk, Romanowicz i JE. Namiestnik jako komisarz rządowy.

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała wniosek p. A. ks. Sapięhy w miejsce wniosku komisji.

Izba przyjmuje następnie wniosek komisji, iż uchwałą tą załatwione są petycje do l. 706 i 869.

Z porządku dziennego następnje:

Sprawozdanie komisji bankowej o zmianach w statucie Banku krajowego co do obligacyj komunalnych.

Sprawozdawca p. Smarzewski czyta:

S p r a w o z d a n i e

komisji bankowej o zmianach w statucie Banku krajowego.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwały sejmowej z dnia 16 b. m. komisya bankowa przedstawia zmiany, które w myśl tej uchwały, w statucie banku krajowego przedsięwzięte być mają, i wnosi, Wys. Sejm raczy powziąć następujące uchwały:

I. UCHWAŁA.

1.

§. 3. Statutu Banku krajowego w dotychczasowym brzmieniu zostaje uchylonym i ma brzmieć jak następuje:

§. 3. Bank krajowy składa się z trzech oddziałów, t. j. działu hipotecznego, działu komunalnego i działu bankowego.

A. Oddział hipoteczny obejmuje udzielanie pożyczek hipotecznych, spłacalnych ratami. Pożyczki te nie mogą być niższe niż 100 zł. i udzielane będą w listach zastawnych, wydawanych do wysokości sumy udzielonych pożyczek hipotecznych.

Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań, wypływających z emisji listów zastawnych.

B. Oddział komunalny obejmuje udzielanie pożyczek gminom i powiatom, spłacalnych ratami. Pożyczki te udzielane będą w obligacjach komunalnych, wydawanych do wysokości udzielonych pożyczek.

Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań, wypływających z wydania obligacyj komunalnych pierwszej emisji aż do wysokości pięciu milionów (5,000.000) złotych wal. anst. wartości imiennej, w ten sposób, iż regularną opłatę procentów i spłatę kapitału posiadaczom obligacji komunalnych poręcza w pierwszym rzędzie specjalny fundusz rezerwowy, utworzony dla obligacji komunalnych, następnie Bank krajowy całym swoim majątkiem, a dopiero, o ileby fundusze wyżej wymienione nie pokrywały zobowiązań wynikłych z wydania obligacji komunalnych, wchodzi w zastosowanie gwarancya kraju.

C. Oddział bankowy obejmuje następujące czynności:

a) nabywanie wierzytelności i ściąganie tychże na własny i obcy rachunek, umawianie się z dłużnikami i wierzycielami o ich spłatę w ratach;

b) nabywanie i sprzedawanie własnych listów zastawnych, obligacyj komunalnych i obligacyj krajowych;

c) eskontowanie wylosowanych własnych listów zastawnych, obligacyjnych komunalnych, oraz kuponów od tych listów i obligacyj;

d) udzielanie zaliczek na własne listy zastawne, obligacje komunalne, urzędownie na giełdzie notowane listy zastawne innych w kraju istniejących zakładów hipotecznych, na obligacje krajowe i w ogóle na papiery wartościowe, w których kapitały pupilarne lokowane być mogą;

e) eskontowanie weksli, w szczególności weksli przedkładanych przez kasy oszczędności, powiatowe i gminne kasy pożyczkowe, stowarzyszenia zaliczkowe i inne oparte na ustawie z d. 9. wietnia 1873. Dz. ust. p. Nr. 70, jak również przez koła kredytowe, tudzież reeskontowanie weksli;

f) udzielanie pożyczek gminom i powiatom, kasom pożyczkowym gminnym i powiatowym, stowarzyszeniom zaliczkowym i innym opartym na ustawie z dnia 9. Kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 70, oraz kołom kredytowym na skrypta notaryalne;

g) udzielanie zaliczek na płody rolnicze, górnicze i przemysłowe, na podstawie listów składowych (warrants) wystawionych przez zarządy zakładów publicznych, oraz udzielanie pożyczek na zastawy;

h) przyjmowanie gotówki na asygnaty kasowe i na rachunek bieżący; asygnaty kasowe nie mogą opiewać na kwoty niższe niż 100 zł. a ogólna suma wydanych asygnat kasowych nie może przenosić jednego miliona złotych;

i) przyjmowanie depozytów;

k) prowadzenie towarowego interesu komisowego;

l) pośredniczenie w zakładaniu i prowadzeniu przedsiębiorstw rolniczych, przemysłowych i handlowych, oraz udzielanie im pożyczek;

m) udzielanie pożyczek na przedsiębiorstwa melioracyjne, ułatwianie na drodze kredytu tworzenia się spółek melioracyjnych a względnie wykonywanie robót melioracyjnych na rachunek osób trzecich.

2.

Po paragrafie 35. ma być wstawionem, co następuje:

III. Pożyczki komunalne:

§. 36. Bank udzielać będzie pożyczki w obligacjach komunalnych gminom i powiatom:

a) na spłatę lub ułatwienie spłaty wysoko oprocentowanych długów powiatów, gmin i członków gminy;

b) na inwestycje i przedsiębiorstwa produkcyjne oraz na zakładanie lub zasilanie powiatowych kas pożyczkowych;

c) na cele użyteczności publicznej, nie wchodzące w zakres bieżącej gospodarki gminnej

Przyznanie pożyczki w obligacjach komunalnych nastąpić może tylko za uchwałą Rady nadzorczej Banku krajowego, powziętą na wniosek Dyrekcji.

Tylko zaliczki lub pożyczki udzielone z funduszków służących na cele publiczne, mogą poprzedzać pożyczki komunalne. Wyjątek od tego postanowienia może nastąpić jedynie za uchwałą Sejmu, powziętą na wniosek Wydziału krajowego.

Udzielenie pożyczki komunalnej gminom wiejskim, miasteczkom i miastom nie posiadającym osobnych statutów, poprzedzać ma uchwała Rady powiatowej, uznająca istotną użyteczność i potrzebę pożyczki na jeden z celów powyżej wymienionych, przyczem §. 36. ustawy o reprezentacjach powiatowych nie może być zastosowanym.

Pożyczki komunalne udzielane gminom, o ile w części lub w całości spłacone być mają za pomocą dodatków do podatków bezpośrednich, podlegają nadto jeszcze zatwierdzeniu przez Wydział krajowy.

Pożyczki komunalne, przewyższające wraz z poprzednio może zaciągniętymi pożyczkami komunalnymi kwotę stu tysięcy (100.000) złotych, udzielane będą tylko za zezwoleniem Sejmu, uchwalonem na wniosek Wydziału krajowego

3.

Po nowym §. 36 nastąpi §. 37 w następującem brzmieniu:

§. 37. Na podstawie pożyczek komunalnych, udzielonych powiatom lub gminom do wysokości tych pożyczek, wydawać może Bank krajowy obligacje komunalne.

Ogólna suma wydanych obligacyj komunalnych w żadnym razie przekraczać nie może ogólnej sumy równoczesnych wierzytelności Banku krajowego w kapitale z tytułu pożyczek udzielonych

nych powiatom i gminom. Do tej sumy wierzytelności nie mogą być wliczane wierzytelności w kapitale, powstałe z zalegania rat amortyzacyjnych.

Na każdej obligacyi komunalnej umieszczone będzie potwierdzenie ze strony Rady nadzorczej, iż obligacya wydana została na podstawie pożyczki, udzielonej powiatowi lub gminie.

Za opłatę procentów i spłatę kapitału obligacyj komunalnych ręczy Bank krajowy przede wszystkim pożyczkami powiatowymi i gminnymi, dalej specjalnym funduszem rezerwowym i aktywami swojemi, a w dalszym rzędzie wchodzi w zastosowanie gwarancya kraju w myśl §. 3. niniejszego statutu.

Specjalny fundusz rezerwowy dla obligacyj komunalnych powstaje:

a) z fruktyfikacyi 3-procentowej rezerwy specjalnej, pobieranej przez Bank od pożyczonej sumy w myśl przepisów wydanych przez Wydział krajowy dnia 24. Kwietnia 1883. r. l. 19.511.

b) Z części nadwyżki dochodów Banku krajowego w wysokości 30% tej nadwyżki w myśl §. 62. niniejszego statutu.

4.

Nagłówek „Interesa Bankowe“ poprzedzający dotychczasowy §. 36., ma być oznaczony liczbą rzymską IV. zamiast dotychczasowej liczby III.

Dawny §. 36. oznaczony będzie liczbą 38.

„ §. 37. „ „ „ 39.

„ §. 38. „ „ „ 40.

„ §. 40. „ „ „ 41.

Dotychczasowe §§. 39. i 41. zostają uchylone.

W §. 59. powołany ma być zamiast §. 62. b) §. 62. c).

5.

§. 62. w swem dotychczasowem brzmieniu zostaje uchylonym i ma opiewać jak następuje:

§. 62. Nadwyżka dochodów Banku krajowego, obliczona w myśl prawa handlowego, obracaną będzie:

a) w 40% na pomnożenie zakładowego majątku Banku, dopóki ten majątek nie dojdzie do dwóch milionów zł. w. a ;

b) w 30% na utworzenie specjalnej rezerwy dla obligacyj komunalnych Banku krajowego ;

c) w 30% na utworzenie funduszu rezerwowego w celu pokrycia możebnych strat.

Fundusz rezerwowy wymieniony pod c) służy jedynie dla oddziału hipotecznego i bankowego.

6.

Dotychczasowy § 70. zostaje zmienionym o tyle, iż po ustępie A. wstawionym zostanie nowy ustęp:

B. w dziale komunalnym:

2. przyznawanie na wniosek Dyrekcyi pożyczek komunalnych (§. 36) i potwierdzanie na obligacyach komunalnych, że wydane zostały na podstawie pożyczki udzielonej gminie lub powiatowi (§. 37).

W skutek tego dawny ustęp B. zostanie oznaczonym lit. C. i odpadnie alinea 2 tego ustępu, a dawny ustęp C. lit. D. W miejscu powołanego w tym paragrafie pod nową lit. C., 8 ustęp B. paragrafu 3. ma być powołanym: §. 3. lit. C.

W miejscu powołanego §. 37. ma być powołany §. 39.

7.

§. 73. pozostaje nadal w swem dotychczasowem brzmieniu z następującem uzupełnieniem:

13. Zatwierdzanie pożyczek komunalnych w myśl §. 37. statutu, jako też przedkładanie Sejmowi wniosków w wypadkach przewidzianych w §. 36. statutu.

W miejsce powołanego w §. 73. paragrafu 37. ma być powołanym §. 39., a w miejscu powołanego ustępu: §. 70. lit. C., 10. ma być powołanym ustęp: §. 70. lit. D., 10.

II. UCHWAŁA.

Gwarancya kraju dla obligacyj komunalnych pierwszej emisji, bądź to już przed tem wydanych, bądź też następnie aż do wysokości 5,000.000 złotych w. a. wydać się mających, nie wejdzie w zastosowanie, dopóki uchwalone przez Sejm zmiany statutu Banku krajowego nie zostaną przez c. k. Rząd zatwierdzone.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Marszałek poddaje pod głosowanie I. uchwałę 1).

Izba uchwała I. uchwałę 1) zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

P. Merunowicz wnosi do ustępu 2) punkt b) poprawkę stylistyczną w miejsce słowa „kas“ wyraz „z a k l a d ó w“.

Sprawozdawca przyjmuje tę poprawkę.

Marszałek poddaje pod głosowanie ustęp 2, 3, 4, 5, 6, i 7, z wniosku komisji.

Izba uchwała oddzielnie ustępy: 2. z poprawką stylistyczną p. Merunowicza i ustęp 3. do włącznie 7. zgodnie z wnioskiem komisji

Sprawozdawca p. Smarzewski czyta następującą uchwałę:

II. UCHWAŁA.

Gwarancya kraju dla obligacyj komunalnych pierwszej emisji, bądź to już przed tem wydanych, bądź też następnie aż do wysokości 5,000.000 złotych w. a. wydać się mających, nie wejdzie w zastosowanie, dopóki uchwalone przez Sejm zmiany statutu Banku krajowego nie zostaną przez c. k. Rząd zatwierdzone.

Izba przyjmuje powyższą uchwałę zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy, — a uchwalwszy na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały wniosek komisji w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje:

Propozycya Wydziału krajowego co do wyboru jednego zastępcy członka Rady nadzorczej Banku krajowego.

Sprawozdawca poseł Wereszczyński przedstawia imieniem Wydziału krajowego p. Dra Władysława Kraińskiego właściciela dóbr na zastępcę członka Rady nadzorczej Banku krajowego i wzywa Izbę, aby przystąpiła do wyboru

Na skrutatorów zaprasza Marszałek pp. Antoniewicza. Skarszewskiego, Merunowicza, Stodnickiego Stanisława, Zawadzkiego, Kochanowskiego, Wolańskiego Władysława.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku p. Romańczuka w sprawie częściowej zmiany ustawy z dnia 28. Sierpnia 1867 o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich.

Sprawozdawca poseł Zoll uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby po wysłuchaniu opinii c. k. Rady szkolnej krajowej zbadał sprawę poruszoną wnioskiem posła Romańczuka co do zmiany ustawy krajowej z dnia 28. Sierpnia 1867 i wnioski swoje przedłożył na najbliższej sesji sejmowej.

Przewodnictwo obejmuje Zastępcę Marszałka ks. Biskup Sembratowicz.

Przemawiają pp. Romańczuk, W. hr. Dzieduszycki, J. ks. Czartoryski, Antoniewicz.

Przewodnictwo obejmuje napowrót Marszałek.

Izba uchwała zamknięcie rozprawy.

Marszałek wzywa zapisanych do głosu pp. Romańczuka, przeciw wnioskowi komisji, hr. Mioszowskiego, Merunowicza i Romanowicza za wnioskiem komisji, aby wybrali mowców jeneralnych.

Marszałek oświadcza, iż dalszy ciąg rozprawy nad tym przedmiotem odracza do posiedzenia wieczornego o godzinie Sejm i zawieszają posiedzenie o godzinie 4tej po południu.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera ciąg dalszy 23. posiedzenia.

Początek o godzinie 8. minut 15 wieczór.

P. Zawadzki ogłasza rezultat wyboru Zastępcy Członka Rady nadzorczej Banku krajowego Głosujących 102.

Dr. Władysław Kraiński wybrany 99 głosami.

Przemawia p. hr. Mioszowski jako mowca jeneralny za wnioskiem komisji szkolnej, następnie przemawia p. Romańczuk jako jeneralny mowca przeciw wnioskowi komisji szkolnej.

Po przemówieniu sprawozdawcy i posła Romańczuka dla sprostowania faktu, Izba uchwała wniosek komisji szkolnej.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji kolejowej o wniosku p. Chamea w sprawie budowy kolei żelaznej ze Śniatyna przez Horodenkę do Zaleszczyk.

Sprawozdawca poseł Golejewski czyta następujący wniosek komisji.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Budowę kolei Śniatyn-Horodenka-Zaleszczyki, jako dla znacznej części naszego kraju potrzebnej i użytecznej, poleca Sejm c. k. Rządowi do uwzględnienia i poparcia wszelkimi Mu przysługującymi środkami.

Petycyja do L. 902 przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu fundusów krajowych na r. 1885.

Sprawozdawca poseł Smarzewski. Sprawozdawcy pojedynczych działów: pp. Chrzanowski, Stanisław Jędrzejowicz, Artur Potocki, Hausner, Goldmann, Wojciech Dzieduszycki, Władysław Sapięha, Stanisław Badeni, Rybicki, Jan Stadnicki, Skałkowski, Romanowicz, Scipio, Abrahamowicz, Madeyski.

Jeneralny sprawozdawca komisji budżetowej p. Smarzewski przedstawia ogólne cyfry dochodów, wydatków i niedoborów.

Marszałek otwiera ogólną rozprawę nad budżetem na r. 1885

P. Antoniewicz wnosi następujące dostatecznie poparte rezolucyje:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wypowiada życzenie, aby na przyszłość sprawozdanie komisji lustracyjnej jemu przed sprawozdaniem komisji budżetowej o preliminarzu na rok następny przedłożonem było.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, żeby w drodze właściwej postarał się u c. k. Rządu o to, aby taksy za podwozy tak dla urzędników cywilnych jak i wojskowych dawane, stósownie do cen obecnych zmienione zostały.

Wysocki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby u c. k. Rządu wyjednał rozporządzenie, wskutek którego komisye asenterunkowe dla dogodności oddalonych od stolicy Starostwa gmin, nie tylko w stolicy Starostw, lecz także w mniejszych miasteczkach, a w razie potrzeby i w większych gminach urzędowały.

Przemawiają pp. E. Wolański i Wł. hr. Badeni. Po przemówieniu sprawozdawcy, Marszałek oświadcza, iż rezolucyj p Antoniewicza nie może poddać pod głosowanie, gdyż są to wnioski samostne, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej nad preliminarzem na r. 1885.

W myśl uchwały Izby odczytuje sprawozdawca działu dochodów p. Chrzanowski pojedyncze rubryki w sumarycznem zestawieniu a to:

I. Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	—	zł.
II. Odsetki od piędzdy, umieszczanych chwilowo na procent	16.080	„
III. Dochody z dróg krajowych	229.910	„
IV. Nadwyżka dochodów, zwracana przez zakłady uposażone z skarbu krajowego	36.646	„
V. Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	28.200	„
VI. Zwroty pożyczek i odsetki od nich	36.524	„
VII. Dochody własne szkoły gospodarstwa leśnego we Lwowie	5.320	„
VIII. Dochody własne szkół rolniczych krajowych w Dublanach i folwarku Dublany	37.459	„
IX. Dochody własne szkół krajowych w Czernichowie i folwarku Czernichów	35.418	„
X. Dochody za sprawdzanie rachunków aptekarskich	600	„
XI. Wpływy w skutek przelania na fundusz krajowy pozostałości z funduszu za- pomogi krajowej z 1866 roku	75.000	„
XII. Rozmaite dochody	11.280	„
XIII. Dochód z oddzielnej pożyczki krajowej zaciągnąć się mającej na pożyczki dla miast budujących koszary	120.000	„
	<u>Razem . 632.437</u>	„

Izba uchwała w dziale dochodów Rubr. I. do włącznie VI. Rub. X. do włącznie XIII. oddzielnie zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Rubr. VII., VIII. i IX. zaś uchwalone zostały na poprzednich posiedzeniach Sejmu przy odnośnych preliminarzach

Sprawozdawca p. hr. A. Potocki czyta:

Wydatki: R u b r y k a I.

Koszta reprezentacyi kraju.

A. Sejm krajowy.

1. Koszta podróży pp. Posłów	6.700	zł.
2. Dyety pp. Posłów	36.000	„
3. Koszta druków	11.000	„
4. Spisywanie sprawozdań	4.200	„
5. Pisarze dzienni	650	„
6. Remuneracye dla urzędników Wydziału krajowego za dodatkowe zatrudnienia podczas Sejmu	1.200	„
7. Służba	850	„
8. Opał	1.300	„
9. Oświetlenie	950	„

10. Zapuszczanie i mycie podłóg	120 „
11. Potrzeby kancelaryjne	160 „
12. Rozmaite drobne wydatki	100 „
Razem	<u>63.230 zł.</u>

B. Wydział krajowy.

13. Marszałek krajowy . . . . . 6.000 zł. }	10.000 zł.
i dodatek na reprezentację 4 000 „ }	
14. Sześciu Członków Wydz. po 4.000 zł.	24.000 „
15. Zastępcy	2.000 „
16. Dodatek dla Członka Wydziału, mianowanego przez Marszałka zastępcą do kierownictwa w Wydz. kraj.	1 000 „ 37.000 „
Razem	<u>100.230 zł.</u>

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Na wydatki Rubryką I. budżetu objęte, sumę zł. w. a. 100.230.

Izba uchwała Rubr. I poz. 1. do włącznie 16. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.
Sprawozdawca p. A. Potocki czyta:

Rubryka II.

Koszta zarządu.

Na wydatki tą rubryką objęte preliniuje Wydział krajowy kwotę 229.746 zł., a więc o 307 zł. mniej niż uchwalono w tej rubryce na rok 1884.

W pojedynczych pozycjach preliniuje Wydział krajowy kwoty zwiększone o 3.508 zł., zmniejszenia zaś wynoszą kwotę 3.815 zł.

Preliminowane zwiększenia dotyczą:

pozycyi 26 f) Dodatki 5 letnie na podstawie uchwały sejmowej z dnia 3. Stycznia 1874. zwiększają się o kwotę	728 zł.
„ 31 a) Wydawnictwo rozporządzeń krajowych, na podstawie wynikłości z trzech lat ostatnich o	150 „
„ 31 d) Papier do drnków, druk ksiąg i wzorów, na podstawie wynikłości z trzech lat ostatnich, podwyższa preliminarz Wydziału krajowego o kwotę	570 „
„ 31 f) Oświetlenie na podstawie wynikłości z dwóch lat ostatnich podwyższa preliminarz Wydziału krajowego o kwotę	120 „
„ 31 h) Uzupełnienie biblioteki, na podstawie wynikłości z trzech lat ostatnich podwyższa preliminarz Wydziału krajowego o	170 „
„ 31 i) Rozmaite pomniejsze, na podstawie wynikłości z trzech lat ostatnich podwyższa preliminarz Wydziału krajowego o	200 „
„ 32 a) Dla technicznego nadzoru gmachu sejmowego przyjęto inspicienta z płacą	300 „
„ 32 c) Kominiarz, na podstawie nowego układu preliniuje Wydział krajowy więcej o	20 „
„ 32 d) Froterowanie i zapuszczanie podłóg, na podstawie wynikłości z roku 1883. preliniuje Wydział kraj. więcej o	100 „

„ 32 f)	Pompowanie wody, na podstawie wynikłości z roku 1883. preliminaruje Wydział krajowy więcej o	100 „
„ 32 l)	Nowa pozycya: na utrzymanie skwerów około gmachu sejmowego i wynagrodzenie ogrodnika	150 „
„ 32 m)	Rozmaite nieprzewidziane, na podstawie wynikłości z dwóch lat ostatnich więcej o	900 „
	Zwiększenia zatem wynoszą razem	<u>3 508 zł.</u>

Zmniejszenia pojedynczych pozycyi w stosunku do uchwalonych kwot na r. 1884. zachodzą w pozycyach następujących:

w pozycyi 26 g)	Dodatek osobisty dla asystenta rachunkowego znosi się	133 zł.
„ 24	Dyurna w r. 1884. były uchwalane na rok przestępny; — odliczając jeden dzień zmniejsza się kwota na dyurna o	64 „
„ 29	Pensye i zaopatrzenia preliminaruje Wydział kraj. mniej o	989 „
„ 30	Dary z łaski. W skutek ukończenia w ciągu roku bieżącego i w ciągu roku 1885. 18 lat życia małoletnich Zbigniewa i Stanisława Szczęsnowiczów. Łucyi Olewińskiej, Prokopowicza i sieroty Iwanickiego, mniej o sumę łączną	399 „
„ 31 g)	Opał, na podstawie wynikłości z trzech lat ostatnich preliminaruje Wydział krajowy mniej o	730 „
„ 33	Zaliczki na płace urzędników preliminaruje Wydział krajowy zwykłą kwotą 6.000 zł., z opuszczeniem uchwalonej nadzwyczajnej zaliczki udzielonej Dyrektorowi Grottowi, a więc mniej o	<u>1.500 „</u>
	Zmniejszenia zatem wynoszą razem	<u>3.815 zł.</u>

Komisya budżetowa uznaje wszystkie zmniejszenia za uzasadnione.

W pozycyi 31. d. Papier do druków, druk ksiąg i wzorów nie może komisya budżetowa przyjąć za podstawę wynikłości z 3ch lat ostatnich, gdyż w tej rubryce wydatkowano w roku 1883. wyjątkowo znacznie więcej zakładając wiele nowych ksiąg rachunkowych, mających służyć lat kilkanaście. Z tego powodu wnosi komisya budżetowa zamiast preliminowanej kwoty 2.170 zł., kwotę w ostatnim roku uchwaloną 1.600 zł., a więc mniej o 570 zł. w. a.

Pozycya 31. h. Uzupelnienie biblioteki. W roku 1883. wydatkowano w tej pozycyi znacznie więcej niż przeciętnie w latach poprzednich. Komisya budżetowa wnosi w tej pozycyi dotychczasową preliminowaną kwotę 1.000 zł., zamiast preliminowanej przez Wydział krajowy 1.170 zł., a więc mniej o 170 zł. w. a.

W 24. pozycyi preliminarza Wydziału kraj. wyszczególniona jest ilość i wysokość dyurnów wszystkich oddziałów z wyjątkiem oddziału rachunkowego. Z uwagi, że pozycye jednej natury winne być w podobny sposób przedstawiane, uzupełnia komisya budżetowa pozycyę 24 b. preliminarza wyszczególnieniem dyurnów oddziału rachunkowego:

4 po 1 zł. 80 ct. dziennie	2.628 zł.
1 „ 1 „ 70 „	620 „
1 „ 1 „ 60 „	584 „
4 „ 1 „ 50 „	2.190 „
1 „ 1 „ 40 „	511 „
2 „ 1 „ 20 „	876 „
1 „ 1 „ 10 „	401 „
Razem	<u>7.810 zł.</u>

Wstawiając tę kwotę o 20 zł. niższą niż w roku 1884. z powodu odliczenia jednego dnia rektyfikuje się zarazem kwotę preliminowaną przez Wydział krajowy.

Inne kwoty zwiększone preliminarzem Wydziału krajowego oznajmie komisya budżetowa za nzasadnione.

Komisya budżetowa przedstawia zatem Wysokiej Izbie w rubryce II. do przyjęcia :

Pozycya 17. Płaca urzędników oddziału conceptowego	36.320 zł.
„ 18. „ „ „ rachunkowego	47 350 „
„ 19. „ „ „ kasowego	10.670 „
„ 20. „ „ „ technicznego	10.960 „
„ 21. „ Inspektora szpitali	2.300 „
„ 22. „ urzędników oddziału statystycznego	5.004 „
„ 23. „ „ „ manipulacyjnego	17.860 „
„ 24. a) dyurniści oddziału conceptowego	8 432 „
„ b) „ „ rachunkowego	7.810 „
„ d) „ „ technicznego	4.860 „
„ e) „ „ manipulacyjnego	10.641 „
„ f) Na zastępstwa urzędników	1.120 „
„ 25. Zaslugi stróżów	3.900 „
„ 26. Emolumenta i pięciolecia	10.968 „
„ 27. Remuneraacye	2.845 „
„ 28 Koszta podróży i diety	3.400 „
„ 29. Pensye i zaopatrzenia	8.879 „
„ 30. Dary z łaski	1.127 „
„ 31. Potrzeby kancelaryjne	17.140 „
„ 32 Gmach krajowy i jego utrzymanie	6.291 „
„ 33. Zaliczki na płace urzędników	6.000 „
Razem	<u>228.986 zł.</u>

Komisya budżetowa wnosi zatem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Na wydatki rubryką II budżetem objęte łączną sumę 228.986 zł.

Po przemówieniu p. Antoniewicza i sprawozdawcy, uchwala Izba całą Rubrykę II. wydatków zgodnie z wnioskiem komisyi.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 22. Października 1884. godz. 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym :

Porządek dzienny 24. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie we Środę dnia 22. Października 1884 o godzinie 11. przed południem.

1. Trzecie czytanie projektu ustawy, zmieniającej niektóre postanowienia obowiązującej ustawy drogowej.
2. Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisyi budżetowej o preliminarzu funduszków krajowych na r. 1885. — Sprawozdawca poseł Smarzewski.
(Sprawozdawcy pojedynczych działów: pp. Chrzanowski, Stanisław Jędrzejowicz, Artur Potocki, Hausner, Goldmann, Wojciech Dzieduszycki, Władysław Sapięha, Stanisław Badeni, Rybicki, Jan Stadnicki, Skalkowski, Romanowicz, Scipio, Abrahamowicz, Madeyski).
3. Sprawozdanie komisyi budżetowej o pokryciu uchwalonego przez Sejm wydatku 200.000 zł. w. a. na bezzwrotne zasiłki dla gospodarzy wiejskich powodzią dotkniętych. — Sprawozdawca poseł Goldman.
4. Sprawozdanie komisyi budżetowej o preliminarzu funduszków indemnizacyjnych na r. 1885. — Sprawozdawca p. Chrzanowski.

5. Sprawozdanie Wydziału krajowego o zezwoleniu na pobór kopytkowego w Kołomyi i w Brodach. — Sprawozdawca poseł Władysław Badeni.
6. Drugie czytanie sprawozdania Wydziału kraj z czynności w zakresie przemysłu krajowego, Sprawozdawca poseł Wierzbicki.
7. Drugie czytanie wniosku p. W. Koziebrodzkiego w sprawie przepisów o urządzeniu ementarzy. — Sprawozdawca poseł Żarski.
8. Sprawozdanie komisji kolejowej o petycyach w sprawie budowy kolei żelaznej z Dobry do Wieliczki — Sprawozdawca poseł Wierzbicki.
9. Drugie czytanie wniosku p. Skarszewskiego w sprawie przydzielenia gminy Jesienna do Sądeckiego okręgu szkolnego. — Sprawozdawca poseł Stanisław Tarnowski (starszy).
10. Sprawozdanie komisji górniczej o petycyi przedsiębiorców kopalni nafty w powiecie Gorlickim o subwencyę na zakupno warsztatów wiertniczych. — Sprawozdawca poseł Władysław Sapieha.
11. Drugie czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o petycyi osady Zebranówka w powiecie Śniatyńskim, względem odłączenia jej ze związku gmin Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobódka położonych w powiecie Kossowskim. — Sprawozdawca poseł Żarski.
12. Drugie czytanie wniosku p. Lasockiego o zmianie trzeciego ustępu §. 64. ustawy gminnej. — Sprawozdawca poseł Gorecki.

Koniec posiedzenia o godzinie 10. m. 5. wieczór.

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze :

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 21. Października 1884.

798. Ks. Ignacy Wajda pp. ks. Kopycińskiego o uregulowanie plac katechetów przy szkołach ludowych.
  799. Gmina Stronin z Woliną pp. Struszkiewicza o oddzielenie od szkoły w Przyszowie.
  800. Miasto Kałusz pp. ks. Kopycińskiego w sprawie zakazania odbywania targów i jarmarków w dnie niedzielne i świąteczne.
  801. Zarząd centralny „Spójnia“ stowarzyszenie dla ochrony i rozwoju przemysłu krajowego pp. Merunowicza o przeznaczenie na popieranie przemysłu krajowego sumy 80.000 zł. przez Wydziałkrajowy do budżetu na ten cel wstawionej.
  802. Wydział Towarzystwa „Narodna rada“ w Dolinie pp. Romańczuka w sprawie wysokości stopy procentowej od pożyczek na grunta wiejskie i małomiejskie.
  803. Ten sam pp. Romańczuka w sprawie zmiany ustawy drogowej.
-

Protokół

24. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego
z dnia 22. Października 1884.

Początek o godzinie 11. minut 20

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, Władysław ks. Sapieha, Tytus Siengalewicz i A. Jędrzejowicz.

Obecnych posłów 124.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 22. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie poczyniono zarzutów, zaś protokół z 23 posiedzenia jest złożony w biurze sejmowem

Sekretarz p. Tytus Siengalewicz czyta spis petycyi. wniesionych po dzień 22. Października 1884, od Nru 804 do włącznie 820, które przekazano Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

P. Leniński stawia następujący dostatecznie poparty wniosek naglący :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Poleca się Wydziałowi krajowemu, żeby na rzecz pogorzalców gminy Koszelowa w powiecie Żółkiewskim wypłacił jak najspieszniej kwotę 500 zł. w. a. na ręce Wydziału powiatowego w Żółkwi.

Izba uchwała nagłość i w głosowaniu przyjmuje bez rozprawy wniosek p. Lenińskiego.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Trzecie czytanie projektu ustawy, zmieniającej niektóre postauowienia obowiązującej ustawy drogowej.

Sprawozdawca p. A. Czaykowski wnosi przyjęcie całego projektu ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

P. E. Wolański wnosi imienne głosowanie.

Izba nie popiera wniosku imiennego głosowania i przyjmuje cały projekt ustawy w trzecim czytaniu w następującem brzmieniu :

U S T A W A

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zmieniająca niektóre postanowienia ustawy drogowej z dnia 18. sierpnia 1866. r.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 11., 12., 13., 14., 16., 18., 19., 25., 26., 27., 28. i 31. ustawy krajowej z dnia 18. Sierpnia 1866. dz. u. kr. Nr. 15. z 1867. r. w dotychczasowem brzmieniu zostają uchylone i mają opiewać jak następuje:

§. 11.

Koszta budowy i utrzymania drogi krajowej ponosi fundusz krajowy.

Czy i w jakiej mierze powiaty, przez które te drogi przechodzą, jeszcze osobno przyczyniać się mają do tych kosztów, oznaczonóm będzie przy oznaniu drogi za krajową (§. 2.) w każdym pojedynczym wypadku ustawą krajową.

Koszta budowy i utrzymania dróg powiatowych ciężą na funduszach właściwego powiatu, a Rada powiatowa winna corocznie uchylać dotacyę potrzebną do utrzymywania tych dróg w dobrym stanie.

Czy i w jakiej mierze gminy i obszary dworskie, przez które te drogi przechodzą, jeszcze osobno przyczyniać się mają do kosztów budowy tych dróg prestacyami, oznaczy Rada powiatowa w każdym poszczególnym wypadku (§. 26. u. 3.).

Koszta budowy i utrzymania dróg gminnych tak na gruntach gminy, jak obszaru dworskiego mają być pokrywane:

- a) prestacyami §§. 12., 14., 15. i 16. wskazanemi,
- b) dodatkiem do podatków (§. 12. ust. 3.),
- c) zasiłkiem z powiatowego funduszu dróg gminnych (§. 13.).

§. 12.

Prestacye na rzecz dróg gminnych wymierza się w sposób następujący:

Od każdego numeru domu położonego w gminie wiejskiej lub na obszarze dworskim, i od każdej rodziny, a względnie partyi prowadzącej samoistne gospodarstwo domowe a zamieszkałej w gminie miejskiej, odrabiać należy rocznie cztery dni piesze.

Kto opłaca podatek bezpośredni przepisany w gminie lub na obszarze dworskim, uiszcza rocznie, oprócz prestacyi powyżej oznaczonej, 3% dodatku do podatków bezpośrednich.

Obszar dworski winien nadto wydać potrzebny do budowy i utrzymania dróg gminnych materiał drewniany, o ile przeciętna wartość tegoż nie przewyższa w ciągu roku 5% dodatków do opłacanych przez obszar dworski podatków bezpośrednich. Koszta dowozu materiału drewnianego mają być pokryte środkami wskazanymi §. 11. lit. a), i c).

Zarządowi drogowemu wolno będzie, w razie uznanej przez niego potrzeby, zmienić robotę pieszą na ciągłą: w stosunku trzech dni pieszych do jednego dnia parokonnego, a dwóch dni pieszych do jednego dnia parobydłanego zaprzęgu.

Zamiany takiej żądać można tylko od kontrybuenta, posiadającego potrzebny inwentarz roboczy i uiszczającego prestacyę w naturze.

Gdyby ilość prestacyi w pewnej miejscowości przewyższała potrzebę, natenczas może Rada powiatowa za przyzwoleniem Wydziału krajowego, zniżyć na rok jeden wymiar prestacyi.

§. 13.

Jeżeli prestacye i inne źródła funduszy dróg gminnych nie wystarczają na budowę i utrzymanie tychże dróg w pewnej miejscowości, natenczas niedobór pokryty będzie zasiłkiem

z powiatowego funduszu dróg gminnych, na rzecz którego obowiązana jest Rada powiatowa uchwalać corocznie dotację potrzebną. (§. 26. ust. 4)

Do funduszu tego wpływają dodatki do podatków (§. 12. ust. 3.) tudzież dochody z wykupna nieużytych w ciągu roku prestacyi i z nieużytych opłat pieniężnych. (§. 14.)

§ 14.

Za podstawę do obliczenia prestacyi rocznej, służyć będą spisy domów i rodzin względnie partyi.

Spisy takie będą układane pod kontrolą Wydziału powiatowego przez organa miejscowe (§. 28. ust. 3 i 4) co lat trzy według stanu, jaki się znajdował w gminie i na obszarze dworskim dnia 31. Grudnia.

Prestacye winien zarząd drogowy w miarę potrzeby zużyć rok rocznie w całości oraz nie uiszczone w terminie prestacye wykonać bez zwłoki na koszt obowiązanych. Nie użyte w ciągu roku prestacye mają obowiązani do dni trzydziestu po ukończonym roku spłacić według cen wykupna (§. 16) a kwotę pieniężną ztąd, jakoteż z nieużytych spłat pieniężnych powstałą, naczelnik gminy i przełożony obszaru dworskiego wnieść mają bez zwłoki do kasy Wydziału powiatowego (§. 27. ust. 3).

Prestacya w naturze ogranicza się na terytoryum gminy wraz z obszarem dworskim jedną stanowiących miejscowość, wolno wszakże zarządowi drogowemu użyć roboty ciągłej do dostawy materiałów znajdujących się w innej miejscowości, z warunkiem, że dostawa ta uskutecznioną być może w ciągu jednego dnia.

Jeżeli kontrybuent nie chce lub nie może wykonać osobiście robocizny prestacyjnej, natenczas zastąpić go może w uiszczeniu powinności drogowej tylko osoba zupełnie uzdolniona do tej roboty.

Osoby, które nie ukończyły ośmnastego roku życia, albo też w skutek starości niezdolne są do pracy, nie mogą zastępować nikogo w odbywaniu powinności drogowych.

§. 16.

Każdy do prestacyi obowiązany (§. 12.) może się od niej wykupić spłatą jej wartości, na podstawie ceny ustanowionej przez Radę powiatową (§. 26. ust. 5), a to w przeciągu sześciu tygodni od dnia ogłoszenia ceny wykupna.

§. 18

Do budowy albo rekonstrukcyi drogi powiatowej lub gminnej ważnej pod względem komunikacyi a zbyt kosztownej dla powiatu, udzielane być może wsparcie z funduszu krajowego.

§ 19.

Jeżeli droga krajowa lub powiatowa przechodzi przez miejską lub wiejską osadę i jedynie z powodu szczególnych potrzeb tych osad wymaga większych kosztów, jakoto: na budowanie ścieków, kanałów lub bruku, całą ztąd wynikającą nadwyżkę kosztów budowy i utrzymania ponosi miejscowa osada.

Jeżeli użytkowanie kopalń i kamieniołomów lub inne przedsiębiorstwo wyłącznie fabryczne, albo też przedsiębiorstwo mające na celu eksploatacyą lasów, nieomyconą drogę powiatową lub gminną niezwykle sposobem zużywa lub psuje, obowiązany będzie przedsiębiorca do osobnych datków na rzecz tej drogi.

Wysokość tych datków i sposób ich uiszczania należy oznaczyć dobrowolną ugodą między Wydziałem powiatowym a stroną. Jeśli nie przyjdzie ugoda do skutku, orzeka Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Wysokość tych datków ma być zastosowaną do tej miary, w jakiej zużycie drogi, przez przedsiębiorstwo powiększa koszta jej utrzymania.

§. 25.

Wydział krajowy prowadzi w granicach niniejszej ustawy naczelny nadzór nad kierunkiem, budową i utrzymywaniem wszystkich innych dróg publicznych nie rządowych tudzież nad ich funduszami, wydaje potrzebne w tym celu instrukcje tak administracyjne i rachunkowe jako też techniczne i czuwa nad ścisłym wykonywaniem przepisów istniejących.

Jeżeli Wydział powiatowy zaniedbuje drogi powiatowe lub nie wykonywa należycie nadzoru nad drogami gminnymi, albo w sposób nieodpowiedni używa prestacki i funduszków drogowych, natenczas Wydział krajowy wydaje stosowne zarządzenia, a w razie potrzeby przez siebie uznanej, ustanowi za zgodą politycznej władzy krajowej na koszt powiatu swój własny organ w celu zastępowania Wydziału powiatowego.

Jeżeli Rada powiatowa nie ustanowi ceny wykupna prestacki w należytych czasie (§. 26—5), natenczas dokona tej czynności Wydział krajowy, który obowiązany jest również przedsięwziąć stosowne środki zaradcze, jeżeli Rada powiatowa nie uchwali funduszków i dotacyj wskazanych w §. 26—2) i 4.).

Wydział krajowy rozstrzyga spory między Radami powiatowymi co do kierunku dróg powiatowych, również jak co do środków, którymi każda z nich do budowania i utrzymania takowych przyczynić się ma, nakoniec rozstrzyga sprawy drogowe w drodze odwołania się doń wniesione.

§. 26.

Rada powiatowa stanowi:

- 1) o budowie i kierunku nowej drogi powiatowej, o zmianie kierunku lub zaniechaniu drogi istniejącej, i zawiadamia o tem Wydział krajowy (§. 7.);
- 2) o funduszach potrzebnych do budowania i utrzymania dróg powiatowych;
- 3) o prestackiach gmin i obszarów dworskich do dróg powiatowych;
- 4) o dotacyi potrzebnej na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych (§. 27. ust. 3);
- 5) o corocznej cenie wykupna prestacki, uchwałą przynajmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem każdego roku administracyjnego powziąć się mającą.

Rada powiatowa oznacza na podstawie preliminarzy przedłożonych przez zarządy drogowe te obszary dworskie, w których przeciętna wartość potrzebnego materiału do utrzymania dróg gminnych przewyższa 5% dodatków do opłacanych podatków bezpośrednich (§. 12. ust. 4.), i stanowi o pokryciu tej nadwyżki z funduszu powiatowego dróg gminnych.

§. 27.

Wydział powiatowy:

- 1) prowadzi cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg powiatowych;
- 2) nadzoruje urzędy gminne i obszary dworskie, co do budowy i utrzymywania dróg gminnych i kieruje odnośnymi czynnościami miejscowego zarządu drogowego (§. 28. ust. 3 i 4) a w razie zaniedbania, zarządza co uzna za stosowne;
- 3) zarządza powiatowym funduszem dróg gminnych, przedkłada corocznie Radzie powiatowej preliminarz potrzeb, które z tego funduszu mają być pokryte i wyznacza zasiłki w myśl §. 13;
- 4) kieruje budową i dozoruje utrzymania drogi krajowej w granicach swego powiatu, jeżeli ta czynność przez Wydział krajowy została mu powierzona;
- 5) rozstrzyga spory i rekursy w sprawach dróg gminnych;
- 6) w razie zaniechania drogi powiatowej lub gminnej, przeprowadza całą czynność §. 9. przepisaną.

§. 28.

O potrzebie nowej drogi gminnej dla zewnętrznej komunikacji, stanowi Rada gminna za porozumieniem się z przełożonym obszaru dworskiego i za zgodą Wydziału powiatowego.

W razie niezgodności zdań rozstrzyga Wydział krajowy.

Zwierzchność gminna razem z przełożonym obszaru dworskiego prowadzą cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg gminnych; do nich należy staranie, aby drogi gminne w dobrym stanie były utrzymywane.

W miejscowościach, w których obszar dworski wcielony jest do gminy, zakres działania przełożonego obszaru dworskiego przechodzi na Reprezentację gminną.

Jeżeliby organa miejscowe nie utrzymywały dróg gminnych w dobrym stanie, lub używały w sposób nieodpowiedni prestacki i funduszków drogowych, natenczas Wydział powiatowy ma zarządzić temu w sposób stosowny, a w szczególności winien tenże w miarę potrzeby a za zgodą politycznej władzy powiatowej, objąć bezpośredni zarząd dróg rzeczonych. w którym to razie rozporządzać będzie prestackami, niemniej też dochodami z myta lub innymi funduszami dla tych dróg przeznaczonymi.

Wszelkie spory i zażalenia dotyczące objęcia dróg gminnych w zarząd Wydziału powiatowego, rozstrzyga Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

§. 31.

Ustawa drogowa nie obowiązuje miast Lwowa i Krakowa, a w innych miastach, które opłacają podatek domowo-czynszowy i dla których wydana jest ustawa budownicza z dnia 28. Kwietnia 1882 Nr. 77. D. u. kr. obowiązuje z tą odmianą: że w tych miastach, zamienione będą prestacki w §§. 11 i 12 wymienione, wedle ceny przez Radę powiatową ustanowionej, na pieniądze, a wypadającą z tej zmiany kwotę pieniężną w całej gminie, rozłoży Rada gminna na podstawie podatków bezpośrednich na wszystkich do prestacki obowiązanych.

W granicach tej ustawy oraz innych odnośnych ustaw i przepisów obowiązujących, wyda c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, wykonawczy regulamin drogowy, mający zarazem obejmować szczegółowe postanowienia o potrzebnych terminach w poszczególnych czynnościach administracyjnych, o współdziałaniu władz rządowych w czuwaniu nad dobrym stanem dróg, tudzież o przedsięwzięciu, w razie potrzeby, stosownych środków egzekucyjnych.

Art. II.

Ustawa niniejsza obowiązywać będzie w rok od dnia ogłoszenia jej w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych i ma mieć zastosowanie do odnośnych postanowień ustawy o publicznych dojazdach kolejowych z dnia 15. kwietnia 1881. Dz. ust. kraj. Nr. 46.

Art III.

Wykonanie ustawy niniejszej polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z kolei następuje dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji budżetowej o preliminarzu funduszków krajowych na rok 1885. Sprawozdawca p. Smarzewski. (Sprawozdawcy pojedynczych działów: pp. Chrzanowski, Stanisław Jędrzejowicz, Artur Potocki, Hausner, Goldmann, Wojciech Dzieduszycki, Władysław Sapieha, Stanisław Badeni, Rybicki, Jan Stadnicki, Skałkowski, Romanowicz, Scipio, Abrahamowicz, Madeyski).

Przemawia p. Antoniewicz.

Sprawozdawca komisji budżetowej p. A. Potocki czyta

W Y D A T K I.

Sprawozdanie dodatkowe komisji budżetowej o petycjach budżet obciążających.

Do Rubryki II.

Liczba Sejmowa	181. Bolesławowi Stockiemu, woźnemu Wydziału krajowego zaliczka zwrotna w 72. miesięcznych ratach	400 zł.
"	233. Rozalii Piotrowskiej, wdowie po dyetariuszu rachunkowym Wydziału krajowego, dar z łaski	300 "
"	355. Dla 4-ch małoletnich sierót po ś. p. Ignacym Niewiadomskim b. radcy Wydziału krajowego zaopatrzenie po 90 zł. aż do skończenia 18. roku życia	360 "
"	366. Łucyi Katarzynie Olewińskiej, sierocie po protokoliście Wydziału krajowego, jednorazowo	60 "
"	407. Stefanii Łopuszańskej sierocie po adjunkcie rachunkowym Wydziału krajowego jednorazowo	50 "
"	473. Sierotom po K. Iwanickim, adjunkcie rachunkowym Wydziału krajowego zaopatrzenie na rok 1885	148 "
"	615. Tekli Rudnickiej, wdowie po pomocniku woźnym Wydz. kraj., jednorazowo	80 "
"	655. Mareyannie Zakrzewskiej, wdowie do sekretarzu Wydziału krajowego, jednorazowo	100 "

Izba uchwała wszystkie pożyczki wydatków zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

W zastępstwie sprawozdawcy p. Hausnera p. dr. Stanisław hr. Badeni czyta :

Rubr. III.

Koszta leczenia ubogich.

w szpitalach krajowych, zagranicznych i wojskowych.

Komisja budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy w rubryce III. wydatków, koszta leczenia ubogich wstawić

sumę . . . . . 650.000 zł.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Goldman czyta:

Rubr. IV.

Koszta szczepienia.

Na podstawie przecięcia z ostatnich lat trzech i zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego i z uchwalonemi na r. 1884 kwotami, komisja budżetowa wnosi wstawić:

w poz. 35. utrzymanie i odświeżanie krowianki	1 600 zł
" 36. koszta podróży i diety lekarzy z powodu szczepienia ospy	56.000 "
" 37. premia dla lekarzy odszczególniających się przy szczepieniu	300 "
Suma rubryki IV.	<u>57.900 zł.</u>

Izba uchwała sumę Rubryki IV. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Goldman czyta:

Rubryka V.

Wydatki sanitarne.

Komisja budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym wstawić w poz. 38, $\frac{1}{3}$ część za lekarstwa dla epidemicznie chorych 7.870 zł.

Izba uchwała wniosek komisji budżetowej bez rozprawy.

Sprawozdawca p. W. Dzieduszycki czyta:

Rubryka VI

Zasiłki dla zakładów dobroczynności.

Poz. 39	Szpitale Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie	1.198 zł.
40 a)	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Nowosiólkach	400 „
40 b)	Datek jednorazowy dla szpitalu Sióstr Miłosierdzia w Maryampolu	500 „
41	Dom ubogich i sierót w Krakowie	5.424 „
42	Zakład świętego Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie	1.000 „
43	Komitet ochronek w Krakowie	550 „
44	Towarzystwo ochronek chrześcijańskich we Lwowie	500 „
45 a)	Datek jednorazowy dla Zarządu Towarzystwa opieki weteranów z roku 1831 w Krakowie	1.000 „
45 b)	Datek jednorazowy dla Komitetu wykonawczego Towarzystwa opieki weteranów we Lwowie	1.000 „
	Razem	<u>11.572 zł.</u>

Tem samem załatwiono petycje pod l 179, 54, 243, 339, 347 i 901.

Izba uchwała sumę Rubryki VI. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.
Sprawozdawca p. Wł. ks. Sapięha czyta:

Rubryka VII.

Pozycya 46.	Akademia umiejętności w Krakowie	15.000 zł.
„ 47.	Rada szkolna krajowa na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego, wedle uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. paźdź. 1884	311.758 „
„ 48.	Sześciu członkom Rady szkolnej krajowej po 1200 zł.	7.200 „

Izba przyjmuje poz. 46 i 47 zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Do p. 48 przemawiają pp. Chrzanowski, Waygel, Romanowicz.

Przewodnictwo obejmuje Zastępcę Marszałka ks. Biskup Sembratowicz.

Przemawiają następnie pp. Zoll, Czerkawski, Chrzanowski, Waygiel powtórnie. Po zamknięciu rozprawy na wniosek p. St. Stadnickiego i przemówieniu pp. Majera i Romanowicza — uchwała Izba p. 48. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca p. ks. Wł. Sapięha czyta:

Pozycya 49.	Szkoła żeńska w Jaworowie pp. Bazyljanek	500 „
„ 50.	„ „ w Kołomyi (L. pet. 273)	500 „
„ 51.	„ „ w Krakowie	2.500 „
„ 52.	„ „ „ „ św. Tomasza	500 „
„ 53.	„ „ pp. Augustyanek w Krakowie	500 „
„ 54.	„ „ we Lwowie pp. Benedyktynek ormiańskich	1.000 „
„ 55.	„ „ w Starym Sączu pp. Klarysek (L. pet. 152)	750 „
„ 56.	„ „ w Stryju (L. pet. 346)	500 „
„ 57.	„ „ w Sanoku (L. pet. 402)	200 „
„ 58.	„ „ w Jaśle (L. pet. 131 i 132)	300 „
„ 59.	„ ludowa OO. Dominikanów we Lwowie dla nauczyciela języka ruskiego	200 „
„ 60.	Szkoła wyznaniowa izraelska w Brodach	6.000 „
„ 61.	Zakład głuchoniemych we Lwowie (L. pet. 59)	
	a) na stypendya dla 50 wychowanek	6.000 „
	b) na utrzymanie zakładu	500 „
„ 62.	Szkoła głuchoniemych Bardacha Izaaka we Lwowie	300 „
„ 63.	Zakład ciemnych we Lwowie	2.000 „

Pozycya 64. Szkoła gimnastyczna „Sokół“ we Lwowie	750 „
„ 65. „ sztuk pięknych w Krakowie — rata umorzenia pożyczki na budowę gmachu	7.000 „
„ 74. Stypendya dla uczniów i uczenie seminaryów nauczycielskich i kursów przygotowawczych	30.000 „
„ 75. Dla uczniów internatu przy seminaryum nauczycielskiem w Krakowie	3.000 „
„ 76. Jedno stypendyum imienia Jana Matejki dla uczniów szkoły sztuk pięknych w Krakowie	1.000 „
„ 77. Nagrody za najlepsze książki dla szkół średnich 1.000 zł. Wydawnictwo książek dla szkół średnich ściśle jest połączone z projektowaną reformą szkół średnich i ułożeniem odpowiedniego planu książek szkolnych, dlatego Wydział krajowy idąc w tej sprawie za wskazówką c. k. Rady szkolnej krajowej do chwili wstawienia tej pozycyi w budżet krajowy to jest od roku 1881. nie użył tej kwoty na premiowanie najlepszych książek szkolnych — oczekując przeprowadzić się mającej reformy szkół średnich. Ponieważ projektowana reforma prawdopodobnie w roku 1885 do skutku nie przyjdzie — a tem samem i rozdzielenie nagród za najlepsze książki dla szkół średnich. przeto komisya budżetowa nie wstawia w pozycyi 77 żadnej kwoty.	
Pozycya 78. Wydawnictwo ruskich książek szkolnych	2.000 zł.
„ 79. Zasiłek dla czasopisma „Skoła“ (L. pet. 408)	500 „
„ 80. Zasiłek dla czasopisma „Kosmos“ (L. pet. 619)	400 „
Izba uchwała p. 49 do włącznie p. 80. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.	
Sprawozdawca czyta:	
Pozycya 81. Zasiłek dla ruskiej gazety szkolnej (do rozporządzenia Wydziału krajowego) (L. pet. 410)	500 „
Przemawiają pp. Antoniewicz dwukrotnie i Pietruski.	
Po przemówieniu sprawozdawcy i p. Romańczuka dla sprostowania faktu, uchwała Izba	
p. 81. zgodnie z wnioskiem komisji.	
Przewodnictwo obejmuje napowrót Marszałek.	
Sprawozdawca czyta:	
Pozycya 82. Gettlich Antoni dyrektor szkoły żeńskiej w Krakowie, roczny dodatek do płacy	100 zł
„ 83. Witowski Hipolit były dyrektor szkoły żeńskiej w Bełzie, zaopatrzenie dożywotnie	300 „
„ 84. Piechowicz Kajetan ociemniały nauczyciel, dar z łaski rocznie	100 „
Izba uchwała p. 82. do włącznie p. 84. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.	
Sprawozdawca czyta:	
Pozycya 85. Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach do dyspozycyi Wydziału krajowego	3.500 zł.
P. Płaźński stawia następujący dostatecznie poparty wniosek:	
do p. 85. Rubr. VII,	
Petycę pod l. 225 Mieczysława Zawiejskiego rzeźbiarza o zapomogę na kształcenie się w rzeźbiarstwie we Florencyi, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia po przekonaniu się, że proszący z innych źródeł nie pobiera stypendyum.	
Marszałek oświadcza iż wniosek ten podda pod głosowanie przy czytaniu odnośnej petycji.	
Izba uchwała p. 85. zgodnie z wnioskiem komisji.	
Sprawozdawca czyta.	

Co do petycyi, które komisji przekazane zostały, a do tej pozycyi się odnoszą — komisya budżetowa jak w roku zeszłym, tak i obecnie nie może wszystkich petentów w jednakowym stopniu Wydziałowi krajowemu zalecić; wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę L. 304 Eugeniusza Steinsberga malarza, L. 454 Henryka Gruszewskiego rysownika, L. 539 Teodora Demkowa malarza, L. 800 Kowalczuka Michała architektki. L. 544 Axentowicza Teodora malarza, L. 41 Józefa Frilinga chemika, L. 470 Juliusza Zuberera malarza, Henryka Rauchingera malarza, L. 848/710, przekazuje się Wydziałowi krajowemu z zaleceniem do uwzględnienia, po przekonaniu się, że petenci z innych jakich źródeł nie pobierają stypendyów.

Petycyę L. 225 Mieczysława Zawiejskiego rzeźbiarza, L. 328 Marcina Goszkowskiego dla syna głuchoniemego, L. 660 Marcelego Harasimowicza malarza, L. 773 Józefa Proszowskiego malarza, L. 616 Henryka Kühna malarza, L. 172 Maryi Dulembianki o stypendyum celem dalszego kształcenia się w malarstwie, L. 223 Antoniego Goligowskiego ucznia szkoły przemysłu artystycznego, L. 396 Jana Trałki z Wielopola o subwencyę w celu kształcenia się w rzeźbiarstwie, L. 535 Seweryna Obsta malarza, L. 658 Piotra Kisielewskiego dla syna o subwencyę, L. 466/400 Jana Paltingera dla córki Wandy. L. 49/46 Maryi Weiner, L. 164/133 Amalii Alexandrowicz, L. 322/279 Szymona Szelity, L. 178/147 Alfreda Bojarskiego, L. 459/393 Eugeniusza Rodeckiego, L. 209/176 Maryana Almy, L. 380/829 Władysława Maliny, L. 715/607. Maryi Izak, L. 291/234 Amelii Abendroth, L. 147/121 Adama Kaczurby, L. 381/330 Arnolda Moldauera, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Marszałek poddaje pod głosowanie wnioszek p. Płazińskiego.

Izba uchyla ten wnioszek i uchwała zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

Nad petycyą L. 214 Pizyka Bazylego, przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Pozycya 86. Dla fundacyi „Macierz polska“ subwencya na wydawnictwo dzieł i peryodycznych pism ludowych . . . . . 3000 zł.

Do poz. 86. przemawiają pp. Antoniewicz i Małecki.

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała p. 86. zgodnie z wnioskiem komisji.

P. Czerkawski wnosi jako poz. 86 b. datek dla Towarzystwa „Proświta“ w kwocie 1000 zł.

Izba popiera ten wnioszek.

Przemawiają pp. T. Rozwadowski dwukrotnie, Romańczuk, ks. Siczynski.

Po zamknięciu rozprawy na wnioszek p. E. Jędrzejowicza i po przemówieniu p. ks. Kowalskiego i sprawozdawcy, uchwała Izba zgodnie z wnioskiem p. Czerkawskiego wstawienie jako poz. 86. b. dla Towarzystwa Proświta na wydawnictwo pism ludowych kwotę . . . 1000 zł.

Sprawozdawca czyta:

Pozycya 87. Na stypendyum dla ucznia Wydziału lekarskiego w Krakowie oddającego się studjom w szkole operacyjnej . . . . . 500 zł.

„ 87. a Dla wydawnictwa dziełek ludowych we Lwowie jednorazowo —
L. pet. 595. . . . . 1000 „

„ 87. b Wojciechowi Maciaszkowi uczniowi szkoły ogrodniczej w Wersalu —
L. pet. 438/375 . . . . . 500 „

„ 87. c Boguszowi Stęczyńskiemu literatowi w Krakowie (L. pet. 247) . . . . . 100 „

P. Majer wnosi podwyższenie p. 87 c do kwoty 200 zł.

Izba uchwała poz. 87, 87 a, 87 b i 87 c zgodnie z wnioskiem komisji, a uchyla wnioszek p. Majera.

Sprawozdawca czyta :

Poz. 87 d)	Bursie imienia J. I. Kraszewskiego w Drohobyczu (L. pet. 269)	150 zł.
" 87 e)	Towarzystwu oświaty ludowej we Lwowie (L. pet. 332)	200 "
" 87 f)	Ruskiej bursie św. Jana Chrzciciela w Drohobyczu (L. 184/153)	150 "
" 87 g)	Towarzystwu „Szkolnaja Pomocz“ we Lwowie (L. pet. 411/360)	150 "
" 87 h)	Wydziałowi Towarzystwa „Akademieszcze bractwo“ (L. pet. 687/581)	200 "
" 87 i)	Wydziałowi Towarzystwa „Akademieszcze bractwo“ na wydawnictwo ruskiej biblioteki (L. pet. 685/519)	150 "
" 87 k)	Wydziałowi bursy św. Mikołaja w Stanisławowie (L. 770/651)	300 "
" 87 l)	Komitetowi ruskiego panieńskiego Zakładu naukowego pod zarządem Bazylianek we Lwowie	500 "

Izba uchwała pożyczkę 87 d) do włącznie 87 l) zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta :

Wreszcie wnosi komisja budżetowa :

Wysoki Sejm raczy przejść do porządku dziennego nad petycjami :

L. 57. Leonardy Hammermüller, L. 26. Edmunda Gergowicza, L. 53. Zgromadzenia Felicyanek w Krakowie, L. 249. Koła literackiego lwowskiego o udzielenie zakładowi narodowemu Ossolińskich stałej subwencji w kwocie 3.000 zł. na rozszerzenie liczby godzin do korzystania wieczorami z pracowni naukowej w bibliotece z powodów formalnych, a mianowicie iż petycja wniesiona została nie przez Kuratoryę Zakładu narodowego Ossolińskich, L. 338. Wydziału stowarzyszenia ku wsparciu uczniów szkół średnich i ludowych wyznania izraelskiego w Krakowie, L. 349. Towarzystwa Biblioteki słuchaczy szkoły weterynaryi we Lwowie o zapomogę, L. 373. Ludwiki Mięczyńskiej o subwencję na utrzymanie ogródka froeblovskiego, L. 430. Józefa Borowicza w Krakowie o subwencję, L. 774/655 Reprezentacyi gminy w Handykowicach o zapomogę na budowę szkoły, L. 780/661. Komitetu cerkiewnego w Trościańcu o zapomogę, L. 796/669. Gminy Wieprz powiatu Wadowickiego o zapomogę bezprocentową, L. 782/663. Komitetu szkolnego w Trościańcu powiat Śniatyn o zapomogę, L. 47/44. Petroneli Czerepaszyńskiej o zapomogę, L. 160/129. Komitetu cerkiewnego w Ostrówce o zapomogę, L. 208/175. Towarzystwa wzajemnej pomocy organistów we Lwowie o zapomogę, L. 471/405 Julii Bierzeckiej o zapomogę, L. 482/416. Komitetu budowy kościoła w Padwi o zapomogę, L. 505/435. Gminy w Bolechowicach o procentową pożyczkę.

W końcu przekazuje się petycję L. 239. Rektoratu Szkoły politechnicznej we Lwowie o udzielenie stałej subwencji na cele naukowych ekskursyj słuchaczy tej szkoły, Wydziałowi krajowemu do załatwienia — a petycję L. 565/484 komisji do układania ruskich szkolnych książek naukowych — o przyznanie funduszu nakładowego w kwocie 1.500 zł. na wydawnictwo ruskiego śpiewnika dla szkół ludowych, wydziałowych i seminariów nauczycielskich, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. St. hr. Badeni czyta :

Sprawozdanie komisji budżetowej o pożyczkach 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72 i 73.

Rubr. VII. preliminarza funduszu krajowego na rok 1885

Pożyczka 66.	„Teatr polski w Krakowie“. Komisja wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym	8.000 zł.
" 67.	„Teatr polski we Lwowie“. Zasilek stały	4.200 "
" 68.	„Teatr polski i opera polska we Lwowie“. Komisja wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym do rozporządzalności Wydziału krajowego :	

a) dramat i komedia	10.000 „
b) opera	10.000 „

z zastrzeżeniem stwierdzenia przez rzeczoznawców, że wykonanie oper podczas 30 wieczorów odpowiadało wymaganiom artystycznym.

Pozycya 69. „Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa „Besida“ zgodnie z Wydziałem krajowym	5.000 „
„ 70. „Towarzystwo muzyczne w Krakowie“ zgodnie z Wydziałem kraj.	800 „
„ 71. „Szkoła muzyczna powstać mająca w Krakowie“ Roczna stała dotacya	2.000 „
„ 72. „Towarzystwo muzyczne we Lwowie“ zgodnie z Wydziałem kraj.	3.000 „

Przy tej pozycyi komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by zbadał stan Towarzystwa muzycznego, a w szczególności przekonał się czy i o ile szkoła muzyczna celowi swemu odpowiada“ — o wyniku zdał sprawę w sprawozdaniu z czynności za rok przysły tak, by sprawozdanie Wydziału krajowego było podstawą do uchwalenia subwencji dla Towarzystwa muzycznego na r. 1886.

Pozycya 72. a) „Towarzystwo Harmonia“ we Lwowie (L. pet. 238) zgodnie z Wydziałem krajowym	300 zł.
b) Lwowskie Towarzystwo spiewu „Lutnia“ (L. p. 578) zasilek jednorazowy na wydawnictwo śpiewnika zawierającego pieśni ludowe polskie i ruskie	200 „

L. pet. 544, Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Towarzystwa muzycznego (L. pet. 544) im. Moniuszki w Stanisławowie, o udzielenie subwencji dla szkoły muzycznej, Sejm przechodzi do porządku dziennego.

Izba uchwała cały wniosek komisji budżetowej bez rozprawy.

Sprawozdawca p. W. Dzieduszycki czyta:

Rnbr. VIII.

Utrzymanie pomników historycznych.

Pozycya 88. a) Restauracya pomników w ogóle, sporządzanie i publikacya naukowych i urzędowych opisów pomników znajdujących się w naszym kraju	1.500 zł.
b) Jednorazowy datek dla konsystorza obrz. łac. w Przemyślu, jako zasilek na restauracyę katedry łacińskiej w Przemyślu	2 500 „
c) Jednorazowy datek na restauracyę gotyckiej drewnianej cerkwi Świętego Ducha w Rohatynie, do dyspozycyi e. k. konserwatora II. sekcji	2.500 „
d) Zaliczka dla renty dożywotnej dla pana Schmida Ciężyńskiego na wypadek, jeżeli zakupno jego zbioru gem i kameów na rzecz Muzeum narodowego w Sukiennicach w Krakowie przyjdzie do skutku	1.000 „

Do tej pozycyi stawia komisya budżetowa następujący wniosek:

Komisya budżetowa wnosi: aby Wysoki Sejm raczył upoważnić Wydział krajowy do corocznej wypłaty 1.000 zł. w a. na dożywotnią rentę dla pana Schmida Ciężyńskiego na wypadek, jeżeli zakupno jego zbiorów dla Muzeum Narodowego w Krakowie przyjdzie istotnie do skutku.

„ 89. Badanie i ocalenie zabytków historycznych, piśmiennych i archeologicznych dla zakładu im. Ossolińskich we Lwowie	500 „
„ 90. Stała roczna subwencya dla Muzeum Narodowego w Krakowie	500 „

Pozycja 91. Krajowe archiwum aktów grodzkich we Lwowie i w Krakowie:	
a) Dyrektor we Lwowie	1.200 zł.
b) „ w Krakowie	1.000 „
c) Adjunkt we Lwowie, płaca 1.100 zł rocznie, dodatek aktywalny 100 zł. rocznie i dodatek pięcioletni o rocznych 80 zł. w. a.	1.280 „
d) Adjunkt w Krakowie, płaca 900 zł. rocznie, dodatek aktywalny 100 zł. rocznie i dodatek pięcioletni o rocznych 80 zł. w. a.	1.080 „
e) Czterech aplikantów we Lwowie, adjutum po 300 zł.	1.200 „
f) Dwóch aplikantów w Krakowie, adjutum po 300 zł.	600 „
g) Czynsz za najem lokalu we Lwowie	600 „
h) Stróże	600 „
i) Opał i potrzeby kancelaryjne	350 „
Suma Rubryki VIII.	<u>16.410 zł.</u>

P. Antoniewicz stawia do poz. 88 b dostatecznie poparty wniosek :

„Udziela się jednorazowy datek na restauracyę katedry obrz. gr. kat. w Przemyślu 2.500 zł.

Po przemówieniu sprawozdawcy p. W. Dzieduszyckiego uchwała Izba całą Rubr. VIII. zgodnie z wnioskiem komisji a uchyla wniosek p. Antoniewicza.

Sprawozdawca p. Rybicki czyta :

Sprawozdanie komisji budżetowej względem rubryki IX. preliminarza funduszu krajowego na r. 1885 obejmującej „Kwaterunkowe żandarmerji.

Komisja budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym :

W Rubryce IX. budżetu funduszu krajowego na r. 1885 obejmującej kwaterunkowe żandarmerji wstawia się :

Poz. 92. Czyszczenie koszar i innych pomieszczeń, zapalanie lamp i dostarczanie mioteł	5.846 zł.
„ 93. Oświetlenie koszar	2.167 „
„ 94. Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla oficerów i służących	450 „
„ 95. Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla niższych stopni	20 „
„ 96. „ „ „ „ „ „ żołnierzy	1.696 „
„ 97. „ „ „ „ „ „ knchennych	705 „
„ 98. Pranie bielizny pościelnej dla żołnierzy, furyerów i woźnych	1.896 „
„ 99. Naprawa bielizny pościelnej	166 „
„ 100. Pranie koców zimowych i letnich, sienników, poduszek włosiennych i słomianych	441 „
„ 101. Świeże napełnianie i dopełnianie sienników i poduszek słomianych	1.034 „
„ 102. Uzupełnienie bielizny pościelnej, koców, sienników i poduszek	4.083 „
„ 103. Opał i oświetlenie kancelaryj oddziałowych	511 „
„ 104. Opał i oświetlenie pomieszczeń : oficerów, rachmistrzów, furyerów i woźnych	585 „
„ 105. Rozmaite inne wydatki	500 „
„ 106. Najem pomieszczeń i koszar	55.391 „
„ 107. Na urządzenie nowych koszar otworzyć się mających	400 „
„ 108. Na podwyższenie czynszów najmu i na pomnożenie ilości posterunków	1.000 „
Razem	<u>76 891 zł.</u>

Izba uchwała cały wniosek komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Jędrzejowicz czyta :

Rubr. X.

D r o g i k r a j o w e.

Komisya budżetowa wnosi w dziale :		zwyczajne	nadzwyczajne	razem
a)	Koszta zarządu	114.245 zł.	— zł.	114.245 zł.
b)	Budowa i rekonstrukcyja dróg	— „	178.029 „	178.029 „
c)	Utrzymanie dróg	457.000 „	— „	457.000 „
d)	Zasilki	120.000 „	20.000 „	140.000 „
e)	Wydatki na myta	3.500 „	3.000 „	6.500 „
f)	Zaopatrzenie	1.303 „	— „	1.303 „
Suma rubryki X.		696.048 zł.	201.029 zł.	897.077 zł.

Komisya budżetowa przeto wnosi wstawienie w Rubryce X.

w dziale wydatków na r. 1885. kwotę . . . . . 897.077 zł.

a zatem w porównaniu z kwotą przez Wydział krajowy
preliminowaną wynoszącą 944.563 zł. niższej o . . . . . 47.486 zł.

Przemawiają pp. Wł. hr. Badeni dwukrotnie i Jan hr. Stadnicki.

Po przemówieniu sprawozdawcy, uchwała Izba sumy poz. a) do włącznie f) zgodnie z wnioskiem komisji.

Następnie czyta sprawozdawca następujący wniosek komisji w załatwieniu petycji do L. 38 i 275.

Liczba Sejmowa	38. Karolinie Filipeckiej, sierocie po konduktorze dróg kraj. jednoraz.	100 zł.
„	275. Ewelinie Pohowskiej, wdowie po inżynierze dróg krajowych emerytury rocznej	200 zł.
	dla każdego z 4ga jej dzieci po 50 zł. aż do pełnoletności	200 „
		400 „

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

W zastępstwie sprawozdawcy p. Hausnera, sprawozdawca p. St. hr. Badeni czyta :

Lit. C)

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Fundusz chorych i położnic.

Sumaryczne zestawienie wydatków.

Komisya budżetowa wnosi :

	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Razem
w Rubr. I.	30 066 zł.	2.667 zł.	32.733 zł.
II.	25.313 „	2.123 „	27.436 „
III.	—	—	—
IV.	2.893 „	108 „	3.001 „
V.	176 „	63 „	239 „
VI.	90 „	10 „	100 „
VII.	841 „	89 „	930 „
VIII.	75.000 „	4.327 „	79.327 „
IX.	12.830 „	460 „	13.290 „
X.	980 „	70 „	1.050 „
XI.	—	300 „	300 „
XII.	3.984 „	446 „	4.430 „
XIII.	1.408 „	352 „	1.760 „
XIV.	200 „	100 „	300 „

XV.	434 zł.	66 zł.	500 zł.
XVI.	—	2.500 „	2.500 „
XVII.	—	30 „	30 „
XVIII.	9.400 „	—	9.400 „
XIX.	4.048 „	2.024 „	6.072 „
<hr/>			
Suma wydatków	167.663 zł.	15.735 zł.	183.398 zł.

Izba uchwała w dziale wydatków Rubr. I. do włącznie Rubr. XIX. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta :

Sumaryczne zestawienie dochodów.

	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Razem
Rubr. I.	23.185 zł.	133 zł.	23.318 zł.
II.	7.000 „	—	7.000 „
III.	164.112 „	3.818 „	167.930 „
IV.	980 „	20 „	1.000 „
<hr/>			
Suma dochodów	195.277 zł.	3.971 zł.	199.248 zł.

W oddziale chorych wynoszą zatem :

Wydatki: 167.663 zł.

Dochody: 195.277 „

zatem nadwyżka: 27.614 „

W oddziale położnic wynoszą :

Wydatki: 15.735 zł.

Dochody: 3.971 „

zatem niedobór: 11.764 „

W całym krajowym szpitalu powszechnym we Lwowie wynoszą zatem :

Wydatki: 183.398 zł.

Dochody: 199.248 „

zatem nadwyżka: 15.850 zł., czyli o 6.666 zł. większa od preliminowanej przez Wydział krajowy (9.184 zł.).

Ten wynik jest korzystniejszy o 20.000 zł. od wyniku roku 1884., w którym preliminowana nadwyżka wynosi 4.150 zł.

Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz krajowego szpitala powszechnego we Lwowie na rok 1885 i wstawić wykazaną nadwyżkę 15.850 zł. w dochodach Rubr. XI budżetu krajowego.

Izba uchwała dział dochodów zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta następujący wniosek komisji w załatwieniu petycji l. 575 i 502.

Do Rubryki IV.

Petycja L. 575 Katarzyny Starowiejskiej, wdowy po lampiarzu o pensję wdowią

Komisja budżetowa, dla braku prawnego tytułu przyznania pensji wdowiej pentencie doradzać nie może, jednak dla niegannej i długiej służby zmarłego męża, wnosi wstawić tytułem zapomogi na rok 1885 kwotę 60 zł.

Do Rubryki V.

Nad petycją L. 502 Maryi Siemiałkowskiej dawniej dozoreczyni chorych w szpitalu lwowskim, komisja budżetowa wnosi przejść do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca p. dr. Stanisław hr. Badeni czyta :

Lit. D.

Krajowy Zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Zestawienie sumaryczne.

A. Wydatki.

Komisya budżetowa wnosi :

w Rubr. I.	.	.	18.696 zł
„ II.	.	.	28.529 „
„ III.	.	.	—
„ IV.	.	.	350 „
„ V.	.	.	14 „
„ VI.	.	.	40 „
„ VII.	.	.	640 „
„ VIII.	.	.	73.810 „
„ IX.	.	.	4.150 „
„ X.	.	.	600 „
„ XI.	.	.	200 „
„ XII.	.	.	14.010 „
„ XIII.	.	.	—
„ XIV.	.	.	250 „
„ XV.	.	.	1.800 „
„ XVI.	.	.	50 „
Suma wydatków			<u>143 139 zł.</u>

B. Dochody.

Rubr. I.	.	.	630 zł.
„ II.	.	.	4.376 „
„ III.	.	.	141.600 „
„ IV.	.	.	1.000 „
Suma dochodów			<u>147.606 zł.</u>

Wydatki krajowego zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie, wynoszą tedy 143.139 zł a dochody 147.606 zł.

Nadwyżka wynosi zatem 4.467 zł., podczas gdy Wydział krajowy preliminował niedobór 2.833 zł.

Wynik zatem o 7.300 zł. korzystniejszy.

Komisya budżetowa wnosi :

„Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz krajowego Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie na rok 1885 i wykazaną nadwyżkę umieścić w dochodach rubr. IV. preliminarza funduszu krajowego“.

Izba uchwala sumy Rubryk wydatków i dochodów oraz cały wniosek komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. hr. St. Badeni czyta :

Lit. E.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

Wydatki.

Rubr. I. wydatki kancelaryjne w kwocie	.	.	10 zł.
„ II. poz. 2. akuszlerce zakładu położniczego	.	.	30 „
„ „ „ 3. żywicielkom za pielęgnowanie	.	.	20 „

Kom. budż. preliminarzuje zgodnie z Wydziałem krajowym.

Rubr. II. poz. 4.	330 zł.
Rubr. III. Koszta utrzymania dzieci	610 „
Rubr. IV. Koszta leczenia dzieci w kwocie 10 zł.	
Rubr. V. Rozmaite wydatki	110 „

Dochodów ten fundusz nie ma żadnych, przeto komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy całą sumę wydatków funduszu podzruteków w kwocie 1120 zł. pokryć z funduszu kraj. (Rubr. XI).

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. St. hr. Bađeni czyta:

Lit. F.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Sumaryczne zestawienie.

<i>Wydatki:</i> komisya preliminarzuje: Rubr. I.	26.159 zł.
„ II.	21.080 „
„ III.	— „
„ IV.	250 „
„ V.	151 „
„ VI.	50 „
„ VII.	900 „
„ VIII.	68.348 „
„ IX.	8.482 „
„ X.	870 „
„ XI.	250 „
„ XII.	12.430 „
„ XIII.	20 „
„ XIV.	1.102 „
„ XV.	600 „
„ XVI.	1.550 „
„ XVII.	160 „
„ XVIII.	12.800 „
„ XIX.	116 „
„ XX.	150 „
„ XXI.	50 „
Razem	155.518 zł.

Dochody.

Rubr. I.	19.709 zł.
„ II.	11.008 „
„ III.	135 000 „
„ IV.	300 „

Razem 166.017 zł.

Odrzuciwszy od sumy dochodów w kwocie	166 017 zł.
sumę rozchodów „	155.518 „
okazuje się nadwyżka dochodów w kwocie	10.499 zł.

Komisya budżetowa wnosi więc:

Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz krajowego szpitala św. Łazarza w Krakowie na r. 1885. i wstawić wykazaną nadwyżkę w kwocie 10499 zł. jako dochód ogólnego funduszu krajowego w Rubr. IV. poz. 7. b).

Lit. L.

Fundusz stanowy sierociński.

Komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym wnosi:

Dochody funduszu stanowego sierocińskiego w kwocie	1.795 zł.
Wydatki	1.692 „
Nadwyżka dochodów	<u>103 zł.</u>

która użyta zost nie na pomnożenie majątku zarodowego.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Goldman czyta:

Lit. I.

Fundusz domestykalny.

Komisya budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym:

Dochody funduszu domestykalnego	4.738 zł.
Wydatki	1.205 „
Nadwyżka dochodów	<u>3.533 zł.</u>

która użyta zostanie na pomnożenie majątku zarodowego.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Goldman czyta:

Lit. M.

Fundusz Al. hr. Stadnickiego.

Komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym wnosi:

Dochody funduszu Al. hr. Stadnickiego	7.111 zł.
Wydatki	1.665 „
Nadwyżka dochodów	<u>5.446 zł.</u>

przeznaczona na pokrycie dalszych kosztów wydawnictwa aktów grodzkich.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Goldman czyta:

Lit. N.

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący preliminarz dla funduszu pożyczki krajowej z roku. 1873.

W y d a t k i:

Rubryka I. poz. 1. Umorzenie pożyczki przez losowanie	—
„ II. „ 2. Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących	36.189 zł.
„ III. „ 3. 10/00 podatek dochodowy od kuponów	3.619 „
„ „ 4. Należytość stemplowa	320 „
„ IV. „ 5. Potrzeby kancelaryjne i drobne	100 „
„ „ 6. Rozmaite	200 „
Suma wydatków	<u>40.428 zł.</u>

D o c h o d y:

Zwroty od powiatów w kapitale, odsetkach zwłoki i prowizyi	10.000 zł.
Zwrot zaliczek danych bankom na wypłatę kuponów i zwrot za brakujące kupony	500 „
Suma dochodów	<u>10.500 zł.</u>

W porównaniu z wydatkami okazuje się niedobór w kwocie 29.928 zł., który znajdzie pokrycie w pozostałościach tego funduszu.

Komisya budżetowa wnosi w końcu następującą rezolucję:
Wysoki Sejm raczy uchwalić:

R e z o l u c y a .

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył Sejmowi wnioski zdążające do szybszego wycofania z obiegu obligacyj pożyczki krajowej z r. 1873 i do ostatecznego zakończenia rachunku funduszu tej pożyczki.

Izba uchwała dział dochodów i wydatków zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy, oraz przyjmuje powyższą rezolucję komisji budżetowej.

Sprawozdawca p. Rybicki czyta:

Sprawozdanie

komisji budżetowej względem rubryki XII. preliminarza funduszu krajowego obejmującej wydatki na szupaśnictwo.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„W rubryce XII. budżetu funduszu krajowego na r. 1885 wstawia się na pokrycie kosztów szupasowania ryczałt 30.000 zł.“

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Stadnicki Jan czyta preliminarz wydatków na

B u d o w y w o d n e

W ogólnej rozprawie przemawiają pp. Wł. hr. Badeni dwukrotnie i ks. A. Sapieha.

Po przemówieniu sprawozdawcy i p. Wł. hr. Badeniego jako członka Wydziału krajowego, Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. J. Stadnicki czyta:

Komisya budżetowa wnosi wstawienie pod Rubr. XIII.:

poz. 137.	.	.	14.500 zł.
„ 138.	.	.	800 „

Przy poz. 138 wnosi komisya:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na podstawie studyów od r. 1878 przedsiębranych całkowity projekt regulacyi górnego Dniestru i jego dopływów wypracować kazał, i takowy Wysockiemu Sejmowi na najbliższej sesji wraz z dalszymi wnioskami, tyczącymi się tej sprawy przedłożył“.

Przemawia p. Abrahamowicz.

P. Skalkowski wnosi do poz 138. następującą dostatecznie popartą rezolucję:

Do Rubr. XIII. poz 138.

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na podstawie wypracowanego projektu regulacyi górnego Dniestru i jego dopływów, przeprowadził rokowania z c. k. Rządem co do zasiłku ze Skarbu Państwa na kosztą téj regulacyi — i o wyniku tych rokowań na najbliższej sesji sejmowej zdał sprawę.

Izba uchwała p. 137 i p. 138 zgodnie z wnioskiem komisji i przyjmuje w głosowaniu rezolucję p. Skalkowskiego.

Sprawozdawca czyta:

komisya budżetowa wnosi w poz. 139 wstawić kwotę 7.143 zł.
w poz. 140 Rubr XIII. kwotę 100.000 zł.

Sprawozdawca podnosi, że w obec uchwalonej już na dniu 18. Października r. b. na popie- ranie przedsiębiorstw melioracyjnych kwoty	65.000 zł.
suma Rubryki tej wynosić będzie	35.000 zł.

Suma Rubryki XIII. wynosiłaby zatem :

A) Bióro melioracyjne i prace przygotowawcze	15.300 zł.
B) Wykonanie budowli wodnych i melioracyi	107.143 „
Razem	<u>122.443 zł.</u>

W końcu swego sprawozdania o Rubryce XIII. komisya budżetowa w myśl uwag na wstępie poruszonych wnosi następującą rezolucyę :

Poleca się Wydziałowi krajowemu :

1. Ażeby przy układaniu preliminarza na r. 1886. połączył w jednej rubryce wszystkie wydatki preliminowane na budowy wodne i melioracye.

2. Ażeby przedkładał w tej rubryce szczegółowy preliminarz wydatków na biuro melioracyjne i organa tegoż biura, jakoteż szczegółowy preliminarz wydatków na budowy wodne i melioracyjne.

Izba uchwała poz. 139 i 140, oraz dalsze wnioski komisji budżetowej, bez rozprawy.

Sprawozdawca p. hr. A. Potocki czyta :

Rubryka XIV.

Odsetki od pożyczek i umorzenie tychże.

Komisya budżetowa wnosi :

Wysoki Sejm uchwalić raczy na pozycye Rubryką XIV. objęte, ogółem kwotę 376.502 zł.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 23. Października 1884. godzinę 10 rano, — przeznaczając na porządek dzienny dalszy ciąg rozprawy nad budżetem na r. 1885. i wszystkie nie załatwione przedmioty dzisiejszego porządku dziennego, mianowicie :

1. Sprawozdanie komisji budżetowej o pokryciu uchwalonego przez Sejm wydatku 200.000 zł. w. a. na bezzwrotne zasiłki dla gospodarzy wiejskich powodzią dotkniętych. Sprawozdawca poseł Goldman.

2. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu funduszów indemnizacyjnych na rok 1885. Sprawozdawca poseł Chrzanowski.

3. Sprawozdanie Wydziału krajowego o zezwoleniu na pobór kopytkowego w Kołomyi i w Brodach. Sprawozdawca p. Władysław Badeni.

4. Drugie czytanie sprawozdania Wydziału kraj. z czynności w zakresie przemysłu krajowego. Sprawozdawca p. Wierzbicki.

5. Drugie czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie ulg w opłacie dodatków krajowych dla nowo powstających fabryk. Sprawozdawca p. Skałkowski.

6. Drugie czytanie wniosku p. W. Koziebrodzkiego w sprawie przepisów o urządzeniu cmentarzy. Sprawozdawca p. Żarski.

7. Sprawozdanie komisji kolejowej o petycyach w sprawie budowy kolei żelaznej z Dobry do Wieliczki. Sprawozdawca p. Wierzbicki.

8. Drugie czytanie wniosku p. Skarszewskiego w sprawie przydzielenia gminy Jasienna do Sądeckiego okręgu szkolnego. Sprawozdawca p. Stanisław Tarnowski (starszy).

9. Sprawozdanie komisji górniczej o petycyi przedsiębiorców kopalni nafty w powiecie Gorlickim o subwencyę na zakupno warstatów wiertniczych. Sprawozdawca p. Władysław Sapięha.

10. Drugie czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o petycyi osady Zebranówka w powiecie Śniatyńskim, względem odłączenia jej ze związku gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka położonych w powiecie Kossowskim. Sprawozdawca p. Żarski.

11. Drugie czytanie wniosku p. Lasockiego o zmianie trzeciego ustępu §. 64. ustawy gmin. Sprawozdawca p. Gorecki.

Koniec posiedzenia o godz. 4. minut 20 po południu.

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz.

Sekretarze :

St. Badeni.

Siengalewicz.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 22. Października 1884.

804. Jan Wolmowicz przez p. Słoneckiego o uwolnienie go od zwrotu kosztów likwidacyi w kwocie 40 zł. 32 ct.

805. Konkurencyja szkoły w Prądniku czerwonym przez p. Zolla o podwyższenie plac nauczycielom w tejże gminie, jako też w gminach Olszy i Krakowcu.

806. Gmina Lisowice przez p. Hoppena o regulacyę rzeki Sukiel.

807. Gmina Rozdół przez p. Wernickiego w sprawie regulacyi Dniestru.

808. Leon Szkodziński nauczyciel, przez p. Bereźnickiego, o zapomogę.

809. Gmina Biezanów przez p. Płazińskiego o przekształcenie tamtejszej szkoły na dwuklasową.

810. Spółka Towarzystwa spożywczego w Krakowcu przez p. Mernnowicza, z zażaleniem na c. k. Starostę w Jaworowie.

811. Żydaczów Wydział powiatowy przez p. Wernickiego w sprawie regulacyi rzeki Świecy.

812. Gmina Gawłów nowy przez p. Siengalewicza o uwolnienie od zapłacenia kosztów utrzymania Joanny Fröblich w domu ubogich św. Elżbiety w Bnda-Peszcie.

813. Rymanów gmina przez p. Siengalewicza, w sprawie jarmarków i targów.

814. Petro Curyj przez p. Siengalewicza w sprawie niesłusznie wymierzonej należitości od kontraktu kupna gruntów w Bołhowie.

815. Jaktorów gmina przez p. Siengalewicze o zapomogę na budowę szkoły.

816. Gmina Sonin przez p. Siengalewicza w sprawie wygórowanego otaksowania gruntów przez komisję katastralną.

817. Józef i Marya Biber przez p. Siengalewicza o zapomogę.

818. Członkowie gmin Równi i Topólsko przez p. Siengalewicza o zabronienie Sosi Artmann budowy młyna w Łodzianach.

819. Gmina Równia jak wyżej.

820. Gmina Topólsko jak wyżej.

Protokół

25. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 23. Października 1884.

Początek o godzinie 10. minut 45.

Przewodniczący Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyplikiewicz.

Sekretarze: posłowie Dr. Stanisław hr. Badeni, ks. Władysław Sapieha, Tytus Siengalewicz,
i A. Jędrzejowicz.

Obechnych posłów 122.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokoły z 23. i 24. posiedzenia uznaje za przyjęte, gdyż żadnych przeciw nim nie poczyniono zarzutów.

Sekretarz p. A. Jędrzejowicz czyta spis petycyi. wniesionych po dzień 23. Października 1884. od l. 822 do l. 830 włącznie, które przekazano Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

P. Max wnosi przy czytaniu petycyi do l. 823. odczytanie takowej.

Marszałek oświadcza, iż petycyja ta stanowi protest, a ponieważ regulamin nie zna protestów z po za sejmu wychodzących przeto nie może dopuścić odczytania petycyi.

P. Max cofa wniosek odczytania petycyi do l. 823.

P. ks. Siczynski przemawia dla sprostowania faktu.

JE. p. Namiestnik odpowiada na interpelację pp. Zamoyskiego, Struszkiewicza Skarszewskiego i St. Stadnickiego i towarzyszy.

Przystąpiono do porządku dziennego którego pierwszym punktem jest:

Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji budżetowej o preliminarzu funduszków krajowych ua r. 1885.

Sprawozdawca p. Smarzewski. Sprawozdawcy pojedynczych działów: pp. Chrzanowski, Stanisław Jędrzejowicz, Artur Potocki, Hausner, Goldman, Wojciech Dzieduszycki, Władysław Sapieha, Stanisław Badeni, Rybicki, Jan Stadnicki, Skalkowski, Romanowicz, Scipio, Abrahamowicz, Madeyski.

Sprawozdawca p. Skalkowski czyta:

Rubr. XV.

W y d a t k i

Poz. 150. Dla inżyniera górnika przy Wydziale kraj. zgodnie z preliminarzem Wydz.	1.980 zł.
„ 180. wstawia komisya na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dnia 30. Września 1884. do rozporządzenia komisji fizyograficznej	500 „

Poz. 185.	na poparcie robót górniczych, odkrywających głębsze pokłady ziemi w okolicach naftowych — na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dnia 30. Września 1884.	10.000 zł.
„ 186.	na badania i opisy geologiczne do rozporządzenia Wydziału krajowego	3.000 „
„ 187.	na studia chemicznej przeróbki nafty	1.700 „
„ 188.	na zalesienie wydm piaszczystych wnosi komisya zgodnie z Wydziałem krajowym:	
	a) w powiecie Nisko	150 „
	b) „ Cieszanów, Jarosław, Łańcut	300 „
	c) „ Jaworowskim	500 „
	d) „ Mościskim	560 „
	e) „ Czernichowie	175 „
„ 189.	na szkołę leśną w Rasztowcach	108 „

Izba uchwała p. 150, 186, 187, 188 a, b, c, d, e, i 189, zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Pozycye zaś 180 i 185 zostały już na poprzednich posiedzeniach uchwalone, zatem nie wymagają głosowania.

W zastępstwie sprawozdawcy p. Romanowicza, sprawozdawca p. Goldman czyta :

W Y D A T K I.

Rubryka XV. Pozycye 164—178 włącznie.

Pozycya 164	szkoła snycerska w Zakopanem	600 zł.
„ 165	szkoła przemysłowa w Jarosławiu	600 „
„ 166	„ „ w Przemyślu	600 „
„ 167	„ „ w Rzeszowie	600 „
„ 168	szkoła przemysłowo-handlowa w Tarnowie	500 „
„ 170	„ „ w Stanisławowie	500 „
„ 171	„ „ w Drohobyczu	600 „
„ 172	„ „ w Sokalu	700 „
„ 172 b)	„ „ w Kołomyi	700 „
„ 172 c)	szkoła imienia Marka Bernsteina we Lwowie	300 „
„ 173	szkoła handlowa w Krakowie stała dotacya	1000 „

Izba uchwała wszystkie powyższe pozycye zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy. Sprawozdawca czyta dalszy wniosek komisji budżetowej.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- 1) wstawia się w budżet jako subwencyą dla szkoły ogrodniczej w Tarnowie 300 zł.
- 2) Wydział krajowy będzie wykonywał nadzór i kontrolę nad szkołą tak pod względem naukowym i wychowawczym, jak i co do użycia funduszków — a Kuratora będzie przedkładać Wydziałowi krajowemu rachunki i budżety i zawiadamiać go o terminie egzaminów celem wysłania delegata.

3) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby się udał do c. k. Rządu o przedłużenie na dalsze lata i podwyższenie subwencyi ze skarbu państwa szkole tej udzielonej.

Pozycya 175. Szkoły rękodzielnicze i popieranie przemysłu domowego zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 10.000 zł.

Izba uchwała ustęp 1. 2gi i 3ci wniosku komisji oraz poz. 175. zgodnie z wnioskiem bez rozprawy.

Sprawozdawca p. hr. Scipio czyta :

Rubryka XV.

Pozycya 163. Szkoła weterynaryi we Lwowie :

a)	subwencya c. k. Rządowi	2.000 zł.	
b)	spłata pożyczki w Kasie oszczędności 19. i 20. rata	1.061 „	
c)	asekuracya budynku (Szumanówka)	36 „	3.097 zł.
„	181. Towarzystwo rolnicze we Lwowie subwencya		3.000 „
„	182. „ „ w Krakowie „		3 000 „
„	183. „ ogrodnicze we Lwowie „		400 „
„	184. „ tatrzańskie „		400 „

Izba uchwała poz. 163, a, b, c, poz. 181, 182, 183 i 184 zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz czyta :

Rubryka XV.

Pozycya 176. Na przemysł rękodzielniczy na pożyczki i zasilki . . . . . 50.000 zł.

Przemawia p. Wierzbicki i wnosi podwyższenie tej pozycyi do kwoty . . . . . 80.000 zł.

Izba popiera ten wniosek.

P. ks. Sapicha Adam stawia następujący dostatecznie poparty wniosek :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Dla stowarzyszeń surowcowych, magazynowych i produkeyjnych, powstałych na zasadzie ustawy z 9. Kwietnia 1873. oraz dla składów surowych materiałów, utrzymywanych przez korporacye rękodzielnicze w myśl §. 114. noweli do ustawy przemysłowej z dnia 15. Marca 1883. na częściowe lub całkowite opłacenie procentów od kapitału pożyczkowego tymże przez instytucye kredytowe, przeznaczają się na rok 1885. kwotę . . . . . 10.000 zł.

Przewodnictwem obejmuje Zastępcę Marszałka ks. Biskup Sembratowicz.

Przemawiają następnie pp. Weigel, Wereszczyński, Romanowicz, który wnosi przerwanie posiedzenia na 15 minut celem porozumienia się członków komisji budżetowej.

Izba przyjmuje ten wniosek a Zastępcę Marszałka zawiesza posiedzenie na 15 minut.

Po przerwie obejmuje przewodnictwem napowrót Marszałek krajowy.

Przemawiają pp. Antoniewicz i Romanowicz.

Po zamknięciu na wniosek p. hr. St. Badeniego rozprawy i przemówieniu pp. Adama ks. Sapięhy, ks. Kopycińskiego, sprawozdawcy i p. księcia A. Sapięhy dla sprostowania faktu, Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek p. Wierzbickiego.

Izba uchwała wniosek p. Wierzbickiego podwyższenia poz. 176 Rubr. XV. budżetu na r. 1885. do kwoty . . . . . 80.000 zł.

Marszałek oświadcza, iż w obec tej uchwały odpada głosowanie nad wnioskami p. ks. A Sapięhy i komisji.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz czyta :

Komisji budżetowej przekazał Wysoki Sejm następujące, do tej pozycyi odnoszące się petycye :

L. S. 28. Zofii Podoskiej, o subwencję dla Zakładu maszynowo-pończoszkowego L. S. 61 Teofli Zielińskiej, dla wyrobu sztucznych kwiatów. L. S. 224. Teofli Kriegshaber, dla zakładu haftów i robót ozdobnych. L. S. 288. Jana Serafinowicza, dla zakładu litograficznego. L. S. 497. Towarzystwa tkaczy w Korczyniu, dla warsztatów tkackich. L. S. 737. Netti Hollaender, dla zakładu robót szydełkowo-drutowych. L. S. 783. Franciszka Dobrowolskiego, dla zakładu ткаckiego i L. S. 522. Gminy Jadowniki. o maszynę torfiarską.

Komisya budżetowa nie może się wdawać w szczegółowe ocenienie tych petycyj, sądzi bowiem, że akcyja w celu popierania przemysłu krajowego nie może być wykonywaną przez załatwianie przypadkowych próśb pojedynczych petentów. ale musi postępować według ścisłego planu, którego nakreślenie i przestrzeganie jest rzeczą organów wykonawczych. Komisya budżetowa przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyje L. S. 28, 61, 224, 288, 497, 737 i 783 przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

Poz. 177. Muzeum przemysłowe we Lwowie, zgodnie z Wydziałem krajowym 2.000 zł.

Poz. 178. Muzeum przemysłowe w Krakowie, zgodnie z Wydziałem krajowym 2.000 zł.

Poz. 179. Komisya fizyograficzna w Krakowie, zgodnie z Wydziałem krajowym 3.000 zł.

Izba uchwała poz. 177, 178, i 179. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

• Sprawozdawca czyta dodatek do Rubr. XV.

Liczba Sejmowa	493. Towarz. leśne na wydawnictwo czasopisma „Sylwan“ jednorazowo	100 zł.
„	„ 495. Towarzystwu rolniczemu Krakowskiemu na wydawnictwo czasopisma poświęconego gospodarstwu wiejskiemu. jednorazowo	200 „
„	527. Zarząd główny kółek rolniczych we Lwowie na zakupno narzędzi rolniczych i nasion wyborowych, jednorazowo	300 „

W załatwieniu petycji l. s. 498. profesorów krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublinach, Kazimierza Pańkowskiego i Tomasza Ryńskiego, o uznanie lat służby profesorskiej w szkole Dublańskiej za czas, gdy Zakład ten zostawał pod zarządem galicyjskiego Towarzystwa gospodarczego, i o przyznanie im odpowiednich dodatków pięcioletnich do płacy:

Komisya budżetowa wnosi:

Uznanie lat służby profesorskiej przy wymiarze emerytur a to w razie przejścia w stan spoczynku, Kazimierzowi Pańkowskiemu od 1. Października 1862, zaś Tomaszowi Ryńskiemu od 1. Lipca 1871 t. j. od dnia otrzymania nominacji na stałych profesorów szkoły Dublańskiej —

przyznanie Kazimierzowi Pańkowskiemu i Tomaszowi Ryńskiemu do pobieranego już od 1883 pięcioletniego dodatku, począwszy od 1. Stycznia 1885. drugiego pięcioletniego dodatku do płacy po zł. 200 rocznie.

400 „

Po przemówieniu p. hr. Golejewskiego, uchwała Izba zgodnie z wnioskiem komisji budżetowej.

Sprawozdawca p. ks. Wł. Sapięha czyta:

Rubr. XV.

S t y p e n d y a.

Pozycya	190. Dla jednego ucznia weterynaryi i kosztu podróży	260 zł.
„	191. Dla uczniów szkół pozakrajowych rolnictwa i leśnictwa	1.500 „
„	192. Na dalsze zasiłki dla uczniów lwowskiej szkoły weterynaryi	500 „
„	193. Dla uczniów szkoły rolniczej w Dublinach	500 „
„	194. Dla uczniów szkoły leśnictwa we Lwowie	2.400 „
„	195. Dla górników chcących się kształcić w zawodach specjalnych	1.300 „

Przy tej pozycji załatwia się petycyę Zygmunta Heydy ukończonego akademika górniczego w Przibram (L. 171.) przekazując takową

Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

„ 195. a) Ludwikowi Timoftiewiczowi ukończonemu słuchaczowi szkoły weterynaryi we Lwowie zapomoga na zapłacenie taksy egzaminowej (L. p. 223).	130 „
„ 195. b) Janowi Nowakowi rygorozantowi weterynaryi na zapłacenie taksy egzaminowej (L. pet. 342.)	50 „
„ 195. c) Michałowi Ochniczowi rygorozantowi weterynaryi na opłacenie taksy i kosztów egzaminu (L. pet. 472.)	50 „

Nad petycją L. 734. Jana Sołtykiewicza rygorozanta weterynaryi o zagomogę,

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy przejść do porządku dziennego.

Izba uchwała poz. 190, 191, 192, 193, 194, 195, 195, a, b, c, i dalszy wniosek komisji budżetowej bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Romanowicz czyta:

Rubr. XV.

S t y p e n d y a.

Komisya budżetowa wnosi:

195 a) Pannie Władysławie Gostyńskiej wyznacza się celem dalszego kształcenia się w rysunkach przemysłowych i modelowaniu w wiedeńskim muzeum przemysłu artystycznego — jednorazowy zasiłek na r. 1885 w kwocie

500 złr.

Petycje L. 58. Eustachego Krawczyńskiego bronzownika, L. 287 Wacława Kostkiewicza, litografa — L. 488 Edmunda Pliszewskiego snycerza, i L. 751 Maryi Konopackiej rysowniczkii, o subwencye celem dalszego kształcenia się w zawodzie przemysłowym, — odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Izba uchwała p. 195. d) i dalszy wniosek komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz czyta:

Rubryka XV.

Komisya zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego wnosi wstawienie do preliminarza budżetu na rok 1885.:

Poz. 196. a) Zasiłek dla szkoły rolniczej w Horodence	4 960 zł.
b) „ „ „ „ w Jagielnicy	4 760 „
„ 197. Na budowę gmachu szkolnego w Dublanach	8.000 „

Izba uchwała p. 196, a, i b, zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Pozycya 197. zaś nie wymaga głosowania gdyż została już uchwaloną.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz czyta:

S p r a w o z d a n i e

komisji budżetowej o Rubr. XV. poz. 199.

Na koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zamknięcia miejsc zarazy za pomocą wojska i żandarmeryi preliminarzuje Wydział krajowy na rok 1885. 2.500 zł.

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego komisya budżetowa wnosi:

wstawienie do Rubr. XV. poz. 199 . . . . . 2.500 zł.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Smarzewski czyta:

R u b r y k a XVI.

R o z m a i t e w y d a t k i.

Komisya budżetowa wnosi wstawić w rubr. XVI.

W poz. 200. Do rozporządzalności Wydziału krajowego	30.000 zł.
„ 201. pożyczka na budowę koszar dla c. k. wojska	120.000 „
„ 202. dla księży unitów chełmskich	3.000 „
W skutek petycyi: L. 63 gminie Kamionka wielka w pow. Grybowskiem zapomoga dla włościan gradobiciem dotkniętych.	200 „
L. 14 gminie Cycowa w pow. Złoczowskiem zapomoga jak L. 63	200 „
L. 130 dla gmin w pow. Kałuskim, zapomoga jak L. 63	200 „
L. 554 dla gminy Bielanki w pow. Gorlickim zapomoga jak L. 63	200 „
L. 139 dla gminy Kołaczyce w pow. Jasielskim zapomoga dla mieszkańców dotkniętych pożarem	500 „
L. 212 dla gminy Rozwadów w pow. Żydaczowskiem zapomoga jak L. 139	200 „
L. 266 i 548 dla gminy Rawa ruska zapomoga jak L. 139	500 „
P. Bieliński wnosi podwyższenie zapomogi dla gminy Rawa ruska do kwoty Izba popiera ten wniosek.	1000 „
Po przemówieniu sprawozdawcy, uchwała Izba wszystkie poprzednie pozycye wydatków zgodnie z wnioskiem komisyi, zaś dla gminy Rawa ruska zgodnie z wnioskiem p. Bielińskiego podwyższoną kwotę zapomogi	1000 zł.
Sprawozdawca p. Smarzewski czyta:	
L. 398 dla gminy Szczawnik zapomoga, jak L. 139	100 „
P. Zborowski wnosi dostatecznie poparty, podwyższenie zapomogi dla gminy Szczawnik do kwoty	200 „
Po przemówieniu sprawozdawcy, uchwała Izba zapomogę dla gminy Szczawnik zgodnie z wnioskiem komisyi.	
Sprawozdawca czyta:	
L. 218 gminie israel. w Haliczu na odbudowanie spalonej synagogi	100 „
L. 345 Julii Szaszkiewiczowej, dar jednorazowy	100 „
L. 369 Stowarzyszeniu „Gwiazda“ we Lwowie	200 „
L. 450 Stowarzyszeniu pracy kobiet	200 „
L. 566 Paulinie Szajnocha, siostrze ś. p. Karola, dar jednorazowy	100 „
L. 599 Towarzystwu „Przymierze Braci“ we Lwowie	500 „
L. 600 Stowarzyszeniu „Gwiazda“ w Tarnowie	100 „
L. 665 Zarządowi Bursy Przemyskiej	100 „
L. 695 Wydziałowi Bursy gimnazyalnej w Rzeszowie	100 „
L. 686 Wydziałowi Czytelni Akademickiej we Lwowie	50 „
L. 753 Komitetowi dla spraw kolonij wakacyjnych we Lwowie	100 „
Izba uchwała wszystkie pozycye zgodnie z wnioskiem komisyi bez rozprawy.	
Sprawozdawca czyta dodatek do Rubr. XVI.	
L. 646 Dyrekcji stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie, jednorazowo	100 „
L. 861. Przytuliskn polskiemu w Wiedniu, jednorazowo	100 „
Izba uchwała obydwie pozycye wydatku zgodnie z wnioskiem komisyi bez rozprawy.	
Sprawozdawca czyta:	

Dalej wnosi komisya przekazać Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia następujące petycje: L. 231, 242, 298, 318, 334, 504, 513, 632, 657, 743, 779.

Petycje L. 339 i 347 zostały załatwione w poz. 45. Rubr. VI. budżetu krajowego.

Komisya budżetowa wnosi przejście do porządku dziennego nad petycjami następującymi: L. 12, 29, 50, 55, 119, 120, 143, 165, 232, 248, 308, 319, 320, 340, 371, 412, 477, 559, 642, 564, 643, 644, 656, 707, 721, 724, 725, 726, 760, 769, 801, 819.

P. Zoll wnosi ażeby petycje do l 143 i 319 przekazać również Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia.

P. St. hr. Tarnowski wnosi podobnie co do petycji L. 320.

Po przemówieniu sprawozdawcy. p. Zoll cofa swój wniosek co do petycji l 319.

Izba uchwała wniosek p. Zolla co do petycji L. 143, i p. St. Tarnowskiego co do petycji l. 320, następnie przyjmuje wniosek komisji co do reszty petycji powyżej przytoczonych.

Sprawozdawca p. Skalkowski czyta:

Sprawozdanie komisji budżetowej o petycjach.

- I. Nr. 24, 32, 39, 40, 56, 64, 72, 135, 174, 176, 180, 245, 264, 279, 285, 331, 337, 376, 393, 429, 492, 516, 517, 552, 652, 761, 799, 806, 807 i 812: Trzydzieści petycji nauczycieli szkół ludowych o zapomogę.

Nr. 27, 37, 51, 148, 168, 185, 211, 370, 395, 445, 511, 512, 653 i 723: Czternaście petycji wdów po nauczycielach szkół ludowych o zapomogę.

Nr. 210. Petycja Bazylego Koreńca kierownika szkoły na przedmieściu Łanach w Stryju o remuneracyę.

Nr. 397. Petycja ks. Aleksiego Nalywajki, katechety obrz. gr. kat. przy szkołach ludowych imienia Św. Marcina i Piramowicza we Lwowie o remuneracyę.

Nr. 804. Petycja grona nauczycieli w Brzeżanach o podwyższenie płacy z powodu pomnożenia ludności.

Nr. 18, 33, 48, 221, 354, 383, 385, 391, 431, 465, 467, 476, 560, 582, 688, 708, 776 i 798: Ośmnaście petycji gmin o zasiłek na budowę szkół.

Wniosek

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Powyższe petycje odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

Izba uchwała wniosek komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Skalkowski czyta:

- II. Nr. 681. Petycja Celestyna Racka, słuchacza akademii górniczej w Leoben o zapomogę na dokończenie nauk górniczych.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Powyższą petycyę przekazuje się Wydziałowi krajowemu z zaleceniem do uwzględnienia.

Izba uchwała wniosek komisji bez rozprawy:

Sprawozdawca p. Skalkowski czyta:

- III. Nr. 234. Petycja Wydziału powiatowego w Lisku o subwencyę 10.000 zł. na rekonstrukcyę drogi pow. Lutowskiej.

Nr. 784. Petycja Henryki Heker z Myszyny w sprawie odbudowania mostu w Myszynie.

Nr. 795. Petycja zarządu bursy nauczycielskiej w Tarnopolu o zasiłek pieniężny.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę powyższe odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia.
Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Skalkowski czyta:

IV. Nr. 52, 170, 284 i 568. Petycyę o wsparcie byłej nauczycielki Katarzyny Gramczyńskiej, byłego nauczyciela ludowego Jana Sawickiego, nauczyciela prywatnego Kazimierza Kowalczyka, byłego nauczyciela ludowego Izzydora Poeche.

Nr. 149. Petycyę Macieja Śliwińskiego opiekuna małoletniego Zbigniewa Szczęsnowicza o przedłużenie wsparcia.

Nr. 244. Petycyę Antoniny Osińskiej, wdowy po kanceliście szpitala św. Łazarza w Krakowie o zapomogę.

Nr. 365. Petycyę Joanny Chrzanowskiej, wdowy po zastępcy dyrektora oddziału rachunkowego Wydziału krajowego o podwyższenie pensji wdowiej.

Nr. 824. Petycyę Waleryi Schmidt, wdowy po c. k. kapitanie armii austr. o dożywotni datek lub zapomogę.

Nr. 367. Petycyę Julii Olewińskiej, wdowy po protokoliście Wydziału krajowego.

Nr. 503. Petycyę Eudokii Gorczycy, wdowy po woźnym Wydziału krajowego o wsparcie.

Nr. 382. Petycyę gminy Ruda krakowiecka o subwencyę w kwocie 600 zł. na odbudowanie mostu.

Nr. 771. Petycyę miasta Dąbrowy o zwolnienie od zobowiązania dopłacenia kwoty 1000 zł. do budowy drogi Tarnowsko-Szczucińskiej.

Nr. 97. Petycyę Franciszka Kruczkowskiego i

Nr. 710. Józefa Fedorowicza, droźników przy drogach kraj. o zaopatrzenie dożywotnie.

Nr. 386. Petycyę Antoniego Goligowskiego, ucznia szkoły dla przemysłu artystycznego o stypendyum.

Nr. 580. Petycyę Władysława Paraskowicza, ukończonego ucznia gimnazjalnego o zapomogę.

Nr. 101. Petycyę braci Miłosierdzia w Krakowie o zasilek jednorazowy.

Nr. 141. Petycyę Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia w Przeworsku o subwencyę 500 zł. na dokończenie budowy szpitala.

Nr. 283, 305, 341, 683. Petycyę urzędników Wydziału krajowego: Albina Kiszelki, Karola Rożanowskiego, Filipa Olpińskiego i Stanisława Chudzikiewicza o zaliczkę na płacę.

W n i o s e k

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycyami powyższemi, w braku odpowiednich funduszów, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała wniosek komisji bez rozprawy.

W końcu wnosi sprawozdawca komisji budżetowej p. Skalkowski przekazanie petycyi do L. 286, urzędników i lekarzy kraj. szpitala św. Łazarza w Krakowie i podobnej petycyi do L. 409 urzędników i lekarzy zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie, o przyjęcie na fundusz krajowy połowy należytości stemplowych od dekretów nominacyjnych, Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji budżetowej bez rozprawy.

Marszałek oświadcza, iż zanim generalny sprawozdawca komisji budżetowej przygotowuje ostateczne wnioski co do uchwał finansowych, przystąpi tymczasem do następnego punktu porządku dziennego, którym jest sprawozdanie komisji budżetowej o pokryciu uchwalonego przez

Sejm wydatku 200.000 zł. w. a. na bezzwrotne zasiłki dla gospodarzy wiejskich powodzią dotkniętych.

Sprawozdawca poseł Goldman uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia ..... dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem o zaciągnięciu pożyczki 200.000 zł. w. a. na wspomnienie potrzebujących wsparcia gospodarzy wiejskich, dotkniętych powodzią w roku 1884.

Za zgodą Sejmu Mojemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Na wspomnienie gospodarzy wiejskich dotkniętych powodzią w roku 1884 upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki pod jak najkorzystniejszymi warunkami do 200.000 zł. w. a. i do wypuszczenia takiej ilości obligacyj długu krajowego, jaka się okaże potrzebną dla uzyskania wyż wymienionej sumy w gotowiznie.

§. 2.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi skarbu i Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca czyta §. 1. Izba uchwala §. 1. projektu ustawy bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta §. 2. tytuł i wstęp. Izba uchwala §. 2, tytuł i wstęp bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

U c h w a ł a :

Sejm wzywa e. k. Rząd, aby dla pożyczki krajowej celem uzyskania sumy 200.000 zł. w. a. zaciągnąć się mającej, wyjednał w drodze właściwej uwolnienie od wszelkich opłat i należności skarbowych.

Izba przyjmuje tę uchwałę zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Na wniosek sprawozdawcy uchwała Izba przystąpić do trzeciego czytania projektu ustawy bez czytania i przyjmuje cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu fundusów indemnizacyjnych na r. 1885.

Sprawozdawca p. Chrzanowski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta poszczególne pozycje dochodów i wydatków, mianowicie:

A) Galicya wschodnia.

I. W y d a t k i.

1) Wydatki na zarząd	20.160 zł.
2) Spłata kapitału przez losowanie obligacyi	1.858.500 „
3) Kwoty wyrównawcze	
a) w kapitale	—
b) w rentach	—
4) Renty dla uprawnionych	1.729.004 „
5) Nadzwyczajne wydatki	60.012 „
6) Na zaliczki zwrotne w latach późniejszych	5.500 „
Ogółem	<u>3.673.176 zł.</u>

II. D o c h o d y.

1) Wpłata kapitałów	2096 zł.
2) Wpłata rent	1.287 „
3) Odsetki za zwłoki i inne dochody	18.030 „
4) Odsetki od własnych obligacyj indemn.	46.507 „
5) Za obligacje własne wylosowane lub sprzedane	30.510 „
6) Dodatek indemnizacyjny do podatków	2,121 218 „
7) Ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich	4.000 „
8) Z subwencji dawanej ze skarbu Państwa	<u>1.449.518 „</u>

Przeto suma dochodów funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego w roku 1885. . . . . 3,673.176 zł.
 równa ogółowi wydatków tegoż funduszu w r. 1885.

B) *Galicya zachodnia.*

I. W y d a t k i.

1) Wydatki na zarząd	11.278 zł
2) Spłata kapitałów przy losowaniu obligacyi.	1,035,300 „
3) Kwoty wyrównawcze:	
a) w kapitale	—
b) w odsetkach	—
4) Renty dla uprawnionych	1,011.514 „
5) Wydatki nadzwyczajne	26.006 „
6) Na zaliczki zwrotne w latach późniejszych	2.870 „
Ogółem	<u>2,086.968 zł.</u>

II. Dochody.

1) Wpłata kapitałów	1.873 zł.
2) Wpłata rent	530 „
3) Odsetki za zwłokę i inne dochody	10.430 „
4) Odsetki od własnych obligacyj indemniz.	26.380 „
5) Za obligacje własne wylosowane lub sprzedane	12.129 „
6) Dodatek indemnizacyjny do podatków	858.414 „
7) Ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich	1.730 „
8) Z subwencji dawanej ze skarbu Państwa	<u>1.175.482 „</u>

Przeto ogół dochodów funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniej na r. 1885 . . . . . 2.086.968 zł.
 równy ogółowi wydatków preliminowanych na r. 1885.

Izba uchwała preliminarze dochodów i wydatków Galicyi wschodniej i zachodniej zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Chrzanowski czyta następującą uchwałę finansową:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Na pokrycie wydatków funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej i funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniej w r. 1885. Sejm ustanawia w tych obu częściach kraju dodatek do podatków bezpośrednich po 31 $\frac{1}{2}$, centów do każdego złotego całej należności podatków bez pośrednich.

Izba przyjmuje uchwałę finansową zgodnie z wnioskiem komisji budżetowej bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Chrzanowski czyta;

Dodatkowa uchwała finansowa na r. 1885.

„W razie zawarcia ugody pomiędzy c. k. Administracją państwa z Wydziałem krajowym Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, w imieniu Reprezentacji kraju, w celu usunięcia sporu o stosunki państwa do funduszów indemnizacyjnych wschodniej i zachodniej Galicyi, i po konstytucyjnem zatwierdzeniu tej ugody, będzie pobierany w r. 1885 w powiatach wschodnio- i zachodnio-galicyjskich, oprócz ustanowionego uchwałą z dnia dzisiejszego zwyczajnego dodatku indemnizacyjnego, dodatek indemnizacyjny nadzwyczajny po dwa centy do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich“.

Izba przyjmuje dodatkową uchwałę finansową na r. 1885, zgodnie z wnioskiem komisji budżetowej bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Chrzanowski czyta poszczególne pozycye preliminarza funduszu indemnizacyjnego dla Wielk. Ks. Krakowskiego na rok 1885 jak następuje:

A. W y d a t k i.

1) Wydatki na zarząd	782 zł.
2) Spłata kapitałów przez losowanie obligacyi	108.150 „
3) Renty dla uprawnionych	78.568 „
4) Wydatki nadzwyczajne	2.500 „
5) Na zaliczki zwrotne w latach następnych	10 „
Ogółem	190.030 „

B D o c h o d y.

1) Wpłata kapitałów	32 zł.
2) Wpłata rent	4 „
3) Odsetki za zwłokę i inne dochody	1.073 „
4) Odsetki od własnych obligacyi indemnizacyjnych	2.950 „
5) Dodatek indemnizacyjny do podatków	190.797 „
6) Ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich	10 „

Ogół dochodów funduszu indemniz. W. Ks.
krakowskiego na rok 1885. . . . . 194.866 zł.

Większy od uchwalonej sumy wydatków o . . . . . 4.836 zł.

Izba uchwała preliminarz dochodów i wydatków W. Ks. Krakowskiego zgodnie z wnioskiem komisji budżetowej bez rozprawy.

Sprawozdawca komisji budżetowej p. Chrzanowski czyta następującą uchwałę finansową:

Uchwała finansowa:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Na pokrycie wydatków funduszu indemnizacyjnego krakowskiego w 1885 roku, Sejm ustanawia dodatek do podatków bezpośrednich po 22 centy do każdego złotego całej należności podatku.

Izba przyjmuje uchwałę finansową zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o zezwoleniu na pobór kopytkowego w Kołomyi i w Brodach.

Sprawozdawca poseł Władysław Badeni czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu gminie miasta Kołomyi prawa do pobierania myta kopytkowego z następującym projektem ustawy:

U s t a w a

o udzieleniu gminie miasta Kołomyi prawa do pobierania myta kopytkowego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Art. I.

Dla ulżenia ciężaru utrzymywania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich udziela się gminie miasta Kołomyi prawo pobierania myta kopytkowego na trzy lata pod następującymi warunkami:

Art. II.

Pobór myta kopytkowego ma się odbywać przy dwunastu rogatkach ustawionych w miejscach, gdzie w obręb miasta wchodzi następujące drogi:

- 1) Werbiąż-Kołomyja
  - 2) Okrzesińce-Kołomyja
  - 3) Korolówka-Kołomyja
  - 4) Cieniawa-Kołomyja w punkcie dotychczasowym
  - 5) Piadyki-Kołomyja
  - 6) Kamioneczki-Kołomyja
  - 7) Słobódka leśna-Kołomyja
  - 8) Rakowczyk-Kołomyja
  - 9) Szeparowce-Kołomyja
  - 10) Diatkowce-Kołomyja
  - 11) Sopów-Kołomyja
  - 12) Ispas-Kołomyja.
- } w punktach dotychczasowych

Art. III.

Oplatę myta kopytkowego należy pobierać raz tylko przy wstępie do miasta, a to podług następującego wymiaru:

- a) od konia osła, lub muła w zaprzęgu (2) dwa ct.
- b) od sztuki bydłęcia rogatego w zaprzęgu (1) jeden ct.
- c) od bydła luzem idących, od konia, osła lub muła (1) jeden ct.
- d) od sztuki owiec, kóz, nierogacizny, jagnięcia, kozłęcia, źrebęcia ($\frac{1}{2}$) pół ct.

Bydłeta ssące wszelkiego rodzaju, które z matkami idą, tak samo cielęta, owce, kozy, nierogacizna, jagnięta, kozłeta na wozie lub na plecach prowadzone, są wolne od opłaty kopytkowego.

Art. IV.

Wszystkie dla dróg krajowych istniejące przepisy co do uiszczania opłaty, co do uwolnienia od tejsze zupełnego lub częściowego, jakoteż co do przestępstw i kar, stosują się także do opłaty kopytkowego w mieście Kołomyi

Art. V.

Dochód z myta kopytkowego nie może być obracany na żaden inny cel jak tylko na brukowanie lub szutrowanie znajdujących się w obrębie gminy: ulic, placów i dróg miejskich i na zakładanie lub utrzymywanie na nich ścieków kanałów i mostów.

Art. VI.

Zużycie dochodu z myta kopytkowego na opędzenie kosztów utrzymania ulic placów i dróg nie uwalnia miasta od obowiązku utrzymania takowych w ogóle w dobrym stanie i używania

na miejskie cele drogowe prestacyi mieszkańców miasta podług postanowień ustawy drogowej.

Art. VII.

Każdego roku przedłoży gmina miasta Kołomyi przed rozpoczęciem roku budżetowego Wydziałowi powiatowemu preliminarz wraz z dokładnym kosztorysem tych robót, które zamierza w tym roku wykonać i pokryć prawdopodobnie spodziewanym dochodem z myta kopytkowego i podług postanowień powyższego art. VI.

Art. VIII.

Najpóźniej w cztery tygodnie po upływie każdego roku budżetowego wykaże gmina miasta Kołomyi Wydziałowi powiatowemu czy i o ile preliniowane na ten rok z funduszu poboru myta kopytkowego roboty uskutecznione zostały i czy cały dochód który z poboru myta kopytkowego wpłynął, był na ten cel obrócony i wyczerpany.

Art. IX.

Kontrola nad robotami około utrzymania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich pokrywanymi z funduszu poboru myta kopytkowego, służy Wydziałowi powiatowemu a względnie Wydziałowi krajowemu.

Art. X.

Gdyby gmina miasta Kołomyi wymienionych w tej ustawie warunków nie dopełniła, zarządzi polityczna władza powiatowa wskazane w ustawie drogowej środki przymusowe. Gdyby zaś takowe nie skutkowały, może polityczna władza krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym wstrzymać pobór myta kopytkowego.

Art. XI.

Od zwierząt w artykule III poszczególnionych t. j. opłatą kopytkowego objętych, nie będzie gmina miasta Kołomyi pobierała żadnej innej opłaty podczas dni targowych lub jarmarcznych.

Art. XII.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Na wniosek sprawozdawcy uchwała Izba głosowanie en bloc w drugim czytaniu, i przyjmuje en bloc w drugim czytaniu cały projekt ustawy.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do 3. czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w 3. czytaniu.

Sprawozdawca p. Wł. Badeni czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu gminie miasta Brodów prawa do pobierania opłaty myta kopytkowego, z następującym projektem ustawy

U s t a w a

o udzieleniu gminie miasta Brodów prawa do pobierania opłaty myta kopytkowego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Dla ulżenia ciężaru utrzymywania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich, udziela się gminie miasta Brodów prawo pobierania myta kopytkowego na rok jeden pod następującymi warunkami:

Art. II.

Gmina miasta Brodów pobierać ma myto kopytkowe na siedmiu rogatkach, a mianowicie:

- a) przy drodze wiodącej na ulicę Leszniowską;
- b) przy drodze wiodącej na ulicę Lwowską;
- c) przy drodze do wielkich folwarków obok starego okopiska;
- d) przy drodze do małych folwarków obok skarbowego chmielnika;
- e) na Jurydyce w miejscu dawnego wału miejskiego;
- f) na podzameczu, naprzeciw skarbowego browaru;
- g) przy drodze do dworca kolei żelaznej obok mostu na Snehowólee.

Art. III.

Oplatę myta kopytkowego należy pobierać raz tylko przy wstępie do miasta, a to podług następującego wymiaru:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu (5) pięć et.;
  - b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych (2) dwa et.
  - c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego (1) jeden et.;
- Konie, krowy, woły, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta, owce, kozy i świnie do drobnego.

Zwierzęta które ssą i przy matkach idą są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

Art. IV.

Przy poborze opłaty kopytkowej mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłat mytniczych lub o znizeniu takowych.

Art. V.

Dochód z myta kopytkowego nie może być obrócony na żaden inny cel jak tylko na brukowanie lub szutrowanie ulic, placów i dróg miejskich i na zakładanie lub utrzymywanie na nich ścieków, kanałów i mostów.

Art. VI.

Zużycie dochodu z myta kopytkowego na opędzenie kosztów utrzymania ulic, placów i dróg miejskich, nie uwalnia miasta od obowiązku utrzymywania takowych w ogóle i w dobrym stanie i używania na ten cel preścacyi mieszkańców miasta według postanowień ustawy drogowej.

Art. VII.

Każdego roku przedłoży gmina miasta Brodów przed rozpoczęciem roku budżetowego Wydziałowi powiatowemu preliminarz tych robót, które zamierza w tym roku wykonać i pokryć prawdopodobnie spodziewanym dochodem z myta kopytkowego i podług postanowień powyższego artykułu VI.

Art. VIII.

Najpóźniej w cztery tygodnie po upływie każdego roku budżetowego wykaże gmina miasta Brodów Wydziałowi powiatowemu, czyli i o ile preliminarzowane na ten rok z funduszu poboru myta kopytkowego roboty, uskutecznione zostały i czy cały dochód, który z poboru myta kopytkowego wpłynął, był na cen tel obrócony i wyczerpany.

Art. IX.

Kontrola nad robotami około utrzymania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich, pokrywanymi z funduszu poboru myta kopytkowego, służy Wydziałowi powiatowemu a względnie Wydziałowi krajowemu.

Art. X.

Gdyby gmina miasta Brodów wymienionych w tej ustawie warunków nie dopełniła, zarządzi polityczna władza powiatowa wskazane w ustawie drogowej środki przymusowe. Gdyby zaś takowe nie skutkowały może polityczna władza krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym wstrzymać pobór myta kopytkowego.

Art. XI.

Od zwierząt wyżej poszczególnionych to jest opłatą kopytkowego objętych, nie będzie gmina miasta Brodów pobierała żadnej innej opłaty podczas dni targowych lub jarmarcznych.

Art. XII.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta Art. I.

Izba uchwała Art. I. zgodnie z wnioskiem Wydziału kraj. bez rozprawy.

Marszałek poddaje pod głosowanie Art. II. do włącznie Art. XII.

Izba uchwała Art. II. do włącznie Art. XII., zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego bez rozprawy.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do 3. czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w 3. czytaniu.

Z porządku dziennego następuje drugie czytanie sprawozdania Wydziału kraj. z czynności w zakresie przemysłu krajowego.

Sprawozdawca poseł Wierzbicki uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w sprawie przemysłu krajowego z dnia 16. Września 1884 l. 47.361.

2. Sejm popiera usilnie przedstawienie Wydziału krajowego do c. k. Rządu z d. 16. Września 1884 l. 21.506 i wzywa Rząd, ażeby tenże na podstawie powyższego przedstawienia Wydziału krajowego, na szkolnictwo przemysłowe i inne środki wykształcenia przemysłowego stosunkowo do innych krajów w monarchii przeznaczył fundusze.

3. Sejm upoważnia Wydział krajowy do objęcia szkoły garncearstwa w Kołomyi w zarząd kraju, jak tylko c. k. Rząd przyzna na dalsze utrzymanie szkoły roczną subwencję, równającą się kosztom, jakie skarb państwa ponosił dotąd z tytułu utrzymania tego zakładu.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca czyta ustępy 1, 2 i 3.

Izba uchwała ustęp 1, 2 i 3 wniosku komisji bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje drugie czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie ulg w opłacie dodatków krajowych dla nowo powstających fabryk.

Sprawozdawca poseł Skalkowski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia ..... obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o uwolnienie nowo powstających zakładów przemysłowych od wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

Art. I.

Następujące Zakłady przemysłowe, które zostaną założone w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim do końca roku 1894. — uwolnione zostaną od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych, na okres dziesięciu lat, licząc od dnia otwarcia nowo powstającego zakładu:

1. Zakłady przemysłowe z gałęzi przemysłu dotąd w kraju niezaprowadzonych, a mianowicie: zakłady dla wyrobu soli potażowych z wyjątkiem potażarni, zakłady dla wyrobu alunu, angielskiego kwasu siarkowego, kwasu azotowego, chemicznych produktów do blichowania; — zakłady dla wyrobu szteingutowych rur glazurowanych, retort ogniotrwałych, szlifowanego szkła stołowego, zwierciadłowego i zwierciadeł, porcelany; — zakłady dla przerobu mazi pogazowych na asfalt sztuczny i środki desinfekcyjne, farb anilinowych; — zakłady dla przerobu fosforytów na sztuczne nawozy; — zakłady dla wyrobu blachy miedzianej, emaliowanych naczyń żelaznych, sztyftów, gwoździ, śrub, nitów i łańcuchów żelaznych; — zakłady dla wyrobu cellulozy; — zakłady dla wyrobu przędzy z lnu i konopi, przędzalnie z lnu, konopi i juty, tkalnie mechaniczne z lnu, konopi, bawełny, juty i jedwabiu, mechaniczne tkalnie worów; — zakłady dla wyrobu cerat, pasów pędowych ze skóry i materiałów włókiennych; — fabryki krochmalu, dekstryny i syropu krochmalowego z pszenicy, kartofli lub kukurudzy, fabryki konserw jarzynowych mlecznych i mięsnych.

2. Zakłady przemysłowe, z gałęzi przemysłu w kraju istniejących, jeżeli założone będą według wymagań dzisiejszego stanu techniki, obliczone będą na większy przerób surowego materiału i zatrudniać będą większą liczbę robotników, a mianowicie zakłady przemysłowe dla wyrobu cementu i wapna hydraulicznego, — dla wyrobu fajansu, glazurowych naczyń szteingutowych, zbytkowych wyrobów gliny i majolik, — ciekłych i stałych smar z olejów mineralnych — zakłady dla wyrobu zupełnych urządzeń i aparatów gorzelnianych. — dla wyrobu maszyn i narzędzi rolniczych, — dla wyrobu całych powozów, — dla wyrobu narzędzi wiertniczych dla górnictwa krajowego, — lin drucianych, lamp naftowych; — zakłady dla wyrobu kalafonii i przerobu odpadków drzew szpilkowych systemem szwedzkim, — olejków eterycznych — fabryki beczek i szpuntów do beczek; — zakłady dla wyrobu fortepianów. — przędzalnie z wełny zatrudniające najmniej 100 wrzecion, — zakłady przemysłowe tkackie z lnu, konopi, bawełny i juty, zatrudniające w obrębie zakładu najmniej dziesięć ręcznych warstatów tkackich; zakłady przemysłowe tkackie z wełny i jedwabiu, zatrudniające w obrębie zakładu najmniej sześć warstatów tkackich, — zakłady blichu i apretury, zdolne przerobić najmniej 20.000 sztuk płótna i odpowiednią ilość przędzy i innych wyrobów z lnu, konopi, bawełny i juty, — zakłady apretury sukna zdolne przerobić najmniej 1000 sztuk sukna i innych wyrobów wełnianych, — farbiernie i drukarnie wyrobów tkackich zdolne przerobić większą ilość tkanin z lnu, konopi, juty, bawełny i wełny; — zakłady dla wyrobów pończoszkowych, zatrudniające najmniej 15 cyrkularnych warstatów; — zakłady garbarskie dla wyrobu skór podeszwianych, saków, skór cielęcych matowych czarnych i szarych, zamszów i kidów, oraz skór lakierowanych, — zakłady białoskórnice dla przerobu większej ilości skórek; — zakłady przemysłowe dla wyrobu świec stearynowych, — fabryki mydła zdolne przerobić najmniej 1.000 cetnarów tłuszczów roślinnych i zwierzęcych, — zakłady dla wyrobu surogatów kawy (kawy figowej i cykoryi) obliczone na przerób produktów najmniej z 50 morgów roślin okopowych.

Art. II.

O zastosowaniu tej ustawy do nowopowstających zakładów przemysłowych, rozstrzyga Wydział krajowy w każdym poszczególnym wypadku, i ogłasza swoją uchwałę w gazecie urzędowej.

Art. III.

Ustawa ta obowiązuje od dnia jej ogłoszenia.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.
Sprawozdawca czyta :

Art. I do włącznie Art. III.

Izba uchwala art. I do włącznie art. III projektu ustawy zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta art. IV tytuł i wstęp.

Izba uchwala Art. IV oraz tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Na wniosek sprawozdawcy uchwala Izba przystąpić do trzeciego czytania bez czytania — i uchwala cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca czyta :

Wysoki Sejm raczy uchwalić rezolucję następującą :

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w wypadkach godnych uwzględnienia, udawał się do c. k. Rządu celem wyjednanania umiarkowanego opodatkowania nowo powstających w kraju naszym zakładów przemysłowych.

Izba uchwala powyższą rezolucję zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje drugie czytanie wniosku p. W. Koziembrodzkiego w sprawie przepisów o urządzeniu ementarzy.

Sprawozdawca p. Żarski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby ściśle zbadał ustawodawcze stosunki i administracyjne przepisy ementarzy wszystkich wyznań w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, następnie przedłożył Wysokiemu Sejmowi odpowiednie wnioski celem uregulowania obowiązków co do zakładania, rozprzestrzeniania, utrzymywania, jakoteż i dozoru ementarzy.

Po przemówieniu p. W. Koziembrodzkiego, Izba uchwala zgodnie z wnioskiem komisji.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji kolejowej o petycyach w sprawie budowy kolei żelaznej z Dobry do Wieliczki.

Sprawozdawca p. Wierzbicki uwolniony od czytania sprawozdania czyta następujący wniosek komisji :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sejm uważa projektowaną kolej żelazną Dobra-Wieliczka dla ekonomicznych interesów kraju użyteczną i poleca projekt ten c. k. Rządowi do uwzględnienia i poparcia wszelkimi możliwymi środkami.

Izba uchwala wniosek komisji bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje drugie czytanie wniosku p. Skarszewskiego w sprawie przydzielenia gminy Jasienna do Sądeckiego okręgu szkolnego.

Sprawozdawca p. Stanisław Tarnowski (starszy) uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Wzywa się c. k. Radę szkolną krajową, aby celem przyspieszenia urządzenia szkoły ludowej w Jasiennej, należącej dotychczas do szkoły ludowej w Lipnicy wielkiej w powiecie Grybowskiem, zarządził odłączenie gminy Jasienna od związku szkolnego Lipnica wielka. a przyłączenie onejże do okręgu szkolnego Nowo-Sądeckiego.

Izba uchwala wniosek komisji bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji górniczej o petycyi przedsiębiorców kopalni nafty w powiecie Gorlickim o subwencję na zakupno warsztatów wiertniczych.

Sprawozdawca p. Władysław Sapięha uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę przedsiębiorców kopalń naftowych w powiecie Gorlickim L. 546/p. 467 przekazuje się Wydziałowi krajowemu do właściwego zbadania i załatwienia w myśl uwag w sprawozdaniu zawartych.

Izba uchwała wniosek komisji bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje drugie czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o petycyi osady Zebranówka w powiecie śniatyńskim, względem odłączenia jej ze związku gmin Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobódka położonych w powiecie Kossowskim.

Sprawozdawca p. Żarski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący projekt ustawy.

U s t a w a

z dnia ..... obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkim Księstwem Krakowskim o wyłączeniu osady Zebranówka, położonej w powiecie Śniatyńskim ze związku gmin Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobódka leżących w powiecie Kossowskim.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim, rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Miejscowość Zebranówka, położona w powiecie Śniatyńskim, otoczona gminami: Balińce, Hańkowce, Wolezkowce, Oleszków, Kilichów i Tułuków, składająca się z gruntów zapisanych w operatach katastralnych gminy Tułuków pod l. porz. grunt 1 do 1.120 i 2.463 do 2.662 i parcelą grt. lp. 2.663 b., tudzież l. parc. bud. 1 do 56, w łącznym obszarze 1.064 morgów 58 sążni kwadratowych, wyłącza się ze związku gmin Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobódka, leżących w powiecie Kossowskim, i ma odtąd tworzyć samoistną gminę.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta art. I i II tytuł i wstęp.

Izba uchwała art. I. II oraz tytuł i wstęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy, a uchwalwszy na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje drugie czytanie wniosku p. Lasockiego o zmianie trzeciego ustępu §. 64. ustawy gminnej.

Sprawozdawca p. Gorecki uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad wnioskiem p. Lasockiego o zmianę trzeciego ustępu §. 64. ustawy gminnej, przechodzi się do porządku dziennego.

Przemawia p. Lasocki i wnosi odesłanie tego przedmiotu do Wydziału krajowego do zbadania i przedłożenia wniosków na najbliższej sesji sejmowej.

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba uchwała wniosek p. Lasockiego.

Sprawozdawca komisji budżetowej. p. hr. A. Potocki wnosi wstawienie do

Rubryki XIV. budżetu kwoty	10.000 zł.
na odsetki i amortyzacyę zaciągnąć się mających pożyczek na budowy koszar i na wspomóże- nie gospodarzy powodzią dotkniętych w kwocie	320.000 zł.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Jeneralny sprawozdawca komisji budżetowej p. Smarzewki składa oświadczenie komisji budżetowej uznające zupełną trafność interpretacji zawartej w odezwie Wydziału krajowego z dnia 3. maja b. r. l. 60.881 do Prezydium c. k. Namiestnictwa co do rozciągłości uchwały Sejmu z dnia 18. Października 1883 w sprawie poboru dodatku krajowego do pięcioprocentowego podatku dochodowego od budynków uwolnionych od płacenia podatku domowo-czynszowego

Izba przyjmuje powyższe oświadczenie do wiadomości.

P. Golejewski wnosi przekazanie Wydziałowi krajowemu wszystkich w Sejmie nie załatwionych petycji.

Izba uchwała ten wniosek.

Jeneralny sprawozdawca komisji budżetowej p. Smarzewski przedkłada imieniem komisji budżetowej następujący sumarysz :

Sumarysz dochodów i wydatków funduszu krajowego na r. 1885 :

D o c h o d y.

Rubr.	I.	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	—
"	II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych	16.080 zł.
"	III.	Dochody z dróg krajowych	229.916 "
"	IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych	36.646 "
z	V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	28.200 "
"	VI.	" pożyczek	36.524 "
"	VII.	Dochody szkoły gosp. lasowego we Lwowie	5 320 "
"	VIII.	" szkół i folwarku w Dublanach	37.459 "
"	IX.	" " " w Czernichowie	35.418 "
"	X.	Zwroty za sprawdzanie rachunk. aptek.	600 "
"	XI.	Z przelania do Skarbu kr. pozostałego z r. 1866. funduszu zapomogi	75.000 "
"	XII.	Rozmaite	11.280 "
"	XIII.	Z oddzielnej pożyczki zaciągniętej dla miast koszary budujących	120.000 "
		Suma dochodów własnych	632.437 "

W y d a t k i.

Rubr.	I.	Koszta reprezentacji kraju	100.230 zł.
"	II.	" zarządu	230.484 "
"	III.	" leczenia	650 000 "
"	IV.	" szczepienia	57.900 "
"	V.	" sanitarne	7.870 "
"	VI.	Zasilki dla zakładów dobroczynności	11.572 "
"	VII.	" na cele wykształcenia i oświaty	456.858 "
"	VIII.	Utrzymanie pomników historycznych	16.410 "
"	IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi	76.891 "
"	X.	Drogi krajowe	897.577 "
"	XI.	Dotacje dla zakładów krajowych	1.820 "
"	XII.	Wydatki na szupaśnictwo	30.000 "
"	XIII.	Budowy wodne	122.443 "
"	XIV.	Umorzenie pożyczek i odsetki od tychże	386.502 "
"	XV.	Wydatki na cele gospodarstwa krajowego	299.356 "
"	XVI.	Rozmaite	157.450 "
		Suma wydatków	3,506.023 zł.

W porównaniu z dochodami	632.437 zł.
okazuje się niedobór	2.873.586 zł.
Izba przyjmuje sumę dochodów w kwocie	632.437 zł.
i sumę wydatków w kwocie	3,506 023 „
oraz okazujący się niedobór w kwocie	2.873.586 zł.

w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca kom. budżetowy p. Smarzewski czyta następującą uchwałę finansową :

UCHWAŁA.

1. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego ma być w roku 1885 pobieranym dodatek do podatków bezpośrednich po 30 ct. od każdego złotego wal. anstr. całej należności tych podatków.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do przeniesienia w dziale zwyczajnych wydatków oszczędności jednej rubryki na potrzeby rubryk innych.

Izba uchwała ustęp 1. i 2gi uchwały finansowej zgodnie z wnioskiem komisji budżetowej bez rozprawy.

Jeneralny sprawozdawca komisji budżetowej p. Smarzewski czyta następujący projekt ustawy :

U s t a w a

z dnia _____ dla Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zaciągnięciu pożyczki w sumie 120.000 zł. w. a.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje :

Art. I.

Upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki pod jak najkorzystniejszymi dla skarbu krajowego warunkami w sumie 120.000 zł. wal. austr. i do wypuszczenia takiej ilości obligacyj długu krajowego, jaka okaże się potrzebną dla uzyskania wyż wymienionej sumy w gotowiznie.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi skarbu i Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta art. I art. II tytuł i wstęp.

Izba uchwała art. I art. II oraz tytuł i wstęp projektu ustawy zgodnie z wnioskiem komisji budżetowej bez rozprawy. Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Jeneralny sprawozdawca komisji budżetowej p. Smarzewski czyta :

UCHWAŁA.

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby dla pożyczki krajowej celem uzyskania sumy 120.000 zł. w. a. zaciągnąć się mającej, wyjednał w drodze właściwej uwolnienie od wszelkich opłat i należności skarbowych.

Izba przyjmuje powyższą uchwałę zgodnie z wnioskiem komisji budżetowej bez rozprawy.

P. Antoniewicz stawia następujące dostatecznie poparte wnioski.

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Sejm wypowiada życzenie, aby na przyszłość sprawozdanie komisji lustracyjnej jeszcze przed sprawozdaniem komisji budżetowej o preliminarzu na rok następny przedłożone było,

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby u c. k. Rządu wyjednał rozporządzenie, w skutek którego by komisye asenterunkowe, dla dogodności oddalonych od stolicy Starostwa gmin nie tylko w stolicach Starostw lecz także w mniejszych miasteczkach w razie potrzeby i większych gminach urzędowały.

III. Poleca się Wydziałowi krajowemu, żeby w drodze właściwej postarał się u c. k. Rządu o to, aby taksy za podwozy tak dla urzędników cywilnych jak i wojskowych dawane, stosownie do cen obecnych zmienione zostały.

P. Antoniewicz wnosi uznanie powyższych wniosków jako nagłe.

Izba w głosowaniu uchwała nagłość i przyjmuje wniosek ad I i II a nie uznaje nagłości wniosku ad III.

Sekretarz p. Dr. St. hr. Badeni odczytuje protokół obrad 25. posiedzenia.

Izba przyjmuje ten protokół do wiadomości.

Marszałek zamyka przemową II. sesję V. peryodu Sejmu galicyjskiego i wznosi okrzyk na cześć Najjaśniejszego Pana który Izba trzykrotnie powtarza.

JE. P. hr. Russocki składa imieniem Izby podziękowanie Marszałkowi i JE. Namiestnikowi. Marszałek dziękuje w imieniu własnem i JE. p. Namiestnika.

Koniec posiedzenia o godzinie 4. po południu.

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze :

St. Badeni w. r.

Siengalewicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 23. Października 1884.

822. Gmina Wielkopole pp. Romańczuka o zapomogę z powodu klęski gradobicia.
823. Nauczyciele okręgu Tarnopolskiego pp. Maxa przeciw zarzutom poczynionym przez p. Siczynskiego na posiedzeniu Sejmu z dnia 4. Października 1884, Inspektorowi p. Emilowi Michalowskiemu.
824. Gmina Rozdół pp. Wernickiego o przeistoczenie tamtejszej szkoły na czteroklasową.
825. Gmina Tenetniki pp. Onyszkiewicza w sprawie wygórowanego opodatkowania pastwiska gminnego.
826. Gmina Tursko pp. Łozińskiego, o uwolnienie odplacenia kosztów leczenia rodziny Rosenów.
827. Mieszkańcy wsi Winnik powiatu Żółkiewskiego pp. Lenińskiego o regulację rzeki Świcy.
828. Gmina Pruchnik i inne pp. Dembowskiego o utworzenie Sądu powiatowego w Pruchniku.
829. Iwan Niemeów gr. kat. proboszcz w Letni pp. Ochrymowicza w sprawie polepszenia bytu materialnego duchowieństwa parafialnego.
830. Wydział powiatowy w Brodach pp. Stanisława Badeniego z poparciem wniosku p. Tadeusza Wasilewskiego co do zmiany kierunku drogi Lwowsko-Stojanowskiej i doprowadzenia jej do granicy powiatu w Strzemilezu.
831. Gminy Żółtańce, Remenów i Kłodzienko pp. Lenińskiego w sprawie zaprowadzenia napisów ruskich na drogokazach przy drodze krajowej Lwów Stojanów.

